พ238ร
ร.3

โครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

ปีงบประมาณ 2526

รายงานการวิจัย

เรื่อง การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว

18 มิ.ย. 2527

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร. 3921575, 3915058

ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ ศศิธร
อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

หัวหน้าโครงการวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิทธิ์ สารวิจิตร
บัณฑิตวิทยาลัย

รองหัวหน้าโครงการ อาจารย์บุญธรรม คำพอ
คณะศึกษาศาสตร์

อาจารย์ประพันธ์ ปลัดปลอดภัย
กองแผนงาน

301.247
พ238ร
ร.3

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

154053

คำขอบคุณ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณหน่วยงานของรัฐและบุคคลซึ่งได้มีส่วนร่วมช่วยเหลือ สนับสนุนและให้ความสะดวกในการดำเนินโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ปีงบประมาณ 2526 เรื่อง การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว ดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและสำนักงบประมาณซึ่งจัดงบประมาณอุดหนุนการวิจัยให้ 38,000 บาท

ศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ ศศิธร
ศาสตราจารย์ ดร.กานดา ณ ถลาง
ศาสตราจารย์ ดร.สมพร บัวทอง
ศาสตราจารย์ ดร.ประสาท หลักศิลา
ศาสตราจารย์ ดร.เฉลียว บุรีภักดี
อาจารย์ จรูญ ุกมลบุณย์
อาจารย์ จำรัส เสรีพันธุ์
อาจารย์ ดารา ภาคสุชน
อาจารย์ เกษร คำพอ
อาจารย์ วิบูลลักษณ์ สารวิจิตร
อาจารย์ สงา มาเปี่ยม
นาย อดิศักดิ์ ทองสิน
นาย สมัชชา ตระการศิริวานิช
นาย ไสว ยุนแก้ว
นาย เอี่ยม แซ่อึ้ง
นาย เม่งเซ้ง แซ่อึ้ง
นาง ฐวรรณ แซ่อึ้ง
นาย พูล คงสุข
นาย กาจ ดวงอุปะ
นาย ลาน จันทะคุณ
นาย ประดิษฐ สุพรม
นาย กองสี แสงคำ
นาย ถาด ศรีเพชร

รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ศรีกาฬสินธุ์
รองศาสตราจารย์ ชม ภูมิภาค
รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ วิทยารัฐ
รองศาสตราจารย์ ดร.ลาวัลย์ พลกล้า
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร สินสิริ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เฉลิมวงศ์ วัจนสุนทร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วชิรญา บัวศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิยม เรียงจันทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมพงษ์ องอาจยุทธ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทองคำ ฐปสุวรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมเจตน์ บรรลือสินธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เสิศ ฐนาค
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิชัย แก้วลำภู
อาจารย์ เฉลิมชัย เมืองงาม
เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย
เจ้าหน้าที่กองคลัง
เจ้าหน้าที่กองแผนงาน
นาย กุล แสงคำ
นาย ที ชัยชนะ
นาย ชู สารแสง
นาย อวด แสงรัตน์
นาย ทอง สนิท
นาย เพ็ง เนตรแสงสี

ผู้อำนวยการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในและเจ้าหน้าที่ซึ่งได้อนุเคราะห์ทำหนังสืออนุมัติให้
คณะผู้วิจัยเข้าไปดำเนินโครงการวิจัย ณ ตำบลนาแห้วได้

นาย ทองคำ บานชื่น	ผู้ว่าราชการจังหวัดเลย
นาย มังกร กองสุวรรณ	รองผู้ว่าราชการจังหวัดเลย
นาย นพดล เฮงเจริญ	หัวหน้าสำนักงานจังหวัดเลย
นาย ประดิษฐ์ ศิริรัชตพงษ์	หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย
อาจารย์ สาร สาระทัศนานันท์	อาจารย์ ทวี ยศปัญญา อาจารย์ บุญมา เชื้อบุญมี
อาจารย์ คันโท พรหมรักษา	อาจารย์ จวน กมลรัตน์ อาจารย์ มาตย์ พุทธามาตย์
นาย ทรงพล ทิมาศาสตร์	นายอำเภอนาแห้ว
นาย พงศา ศุภจริยาวัตร	ปลัดอำเภออาวุโส อำเภอนาแห้ว
นาย สุจิตร อุประชัย	ปลัดอำเภอนาแห้ว
นาย อาคเนย์ แถบบุญตา	ปลัดอำเภอนาแห้ว
ร.ต.อ. แรม ทับบุรี	สถานีตำรวจภูธรอำเภอนาแห้ว
ร.ต.ท. ลิขิต ทองอร่าม	ร.ต.ท. สำราญ วิลาวัลย์บุปผา
นาย ขยาย ยศปัญญา	หัวหน้า การประถมศึกษาอำเภอนาแห้ว
นาย พิทักษ์ บุญมีวิเศษ	ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอนาแห้ว
นาย วิวัฒน์ ไปทาฟอง	ครูใหญ่โรงเรียนนาแห้ววิทยา
นาย ชูศักดิ์ จำนงค์วัฒน์	บาไม้อำเภอนาแห้ว
นาย อำนวย สีหะวงศ์	สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนาแห้ว
นาย เพียต สิทธิศักดิ์	สมาชิกสภาจังหวัดเลยจากอำเภอนาแห้ว
นาย พิสุทธิ์ สุขเสริม	นาย แหวน สีหะวงศ์
นาย จำเนียร สีหะวงศ์	นาย สมบูรณ์ ดวงอุปะ
นาย เมฆ ดวงอุปะ	นาย คูณ จันทะวงค์
นาย พร้อม สารวิจิตร	นาย บุญเกื้อ สารวิจิตร
นาง จันทร์เพ็ญ ดวงอุปะ	นางสาว บุญนาง สารวิจิตร
นาง บุญได้ ไพรภิบาล	นาย ชายแดน ไพรภิบาล
นาย เพียร ทิพย์อุดม	นาย ภู แสนคุ้ม

นาย พงศ์ โสโน อธิบดีกรมป่าไม้
ผู้ช่วยป่าไม้จังหวัดเลย
เกษตรจังหวัดเลย
ที่ดินอำเภอนาแห้ว
เจ้าคณะอำเภอนาแห้ว พระครูพิศาลธรรมานุวัตร วัดบ้านนาแห้วเก่า
หลวงปู่คำพัน จนฺทวนฺโน เจ้าอาวาสวัดโพนสว่างพัฒนาราม บ้านเหมืองแพร่

นาย ศักดิ์พิชิต จุลฤกษ์ นักวิชาการป่าไม้ 5 กรมป่าไม้
นาย สมศักดิ์ สิทธิแก้ว เจ้าพนักงานป่าไม้ 4 จังหวัดเลย
นาย ฉลาด จันทร์ปิด เกษตรอำเภอนาแห้ว
นาย สุชาติ คำรงคดี ผู้ช่วยเกษตรอำเภอนาแห้ว

คณะนิสิตปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร คือ นายคมกฤช อุ่นศรี นางสมจิต ปิยะมาดา นางสาวสุดา ชาตรีนันท์ นางสาวสุภาพ บุตรสีทัด นายสรรชัย ศรีสุข นางสาวอุษากร พันธุ์วาณิช นายชาญศักดิ์ ศรีสันต์ นางสาวนันทา ดีสมุทร นางสาววันเพ็ญ สุภีกิต นางสาววันทนา นิยมจันทร์ นายสถิตชัย วรานนท์วนิช นายสุนทร เย็นเกล้า นางสมคิด เดชดง

ญาติพี่น้องในตำบลนาแห้ว นางสวัสดิ์ สารวิจิตร นางบุญนอง สารวิจิตร นางแอ สนิท นายรส มีนหนา นางถิน ดวงอุปะ นางคำเหมียด กัณฑะศรี นายคำหมวด อุ่นแก้ว นางเทียง จันทะคุณ นางเฮียง อุ่นแก้ว นางพิศผม อุ่นแก้ว นายพัน (นิกร) ศรีฟอง นายถัด สารมโน นายน้อย วันทองสังข์ นายเลียบ สุขเจริญ นางสีกา สุขเจริญ นายก่าย สารวิจิตร นายปุ่น โพนชัยยา นายแท่ง ยศปัญญา นายชู แสงคำ นางบุญยืน แสงคำ นายคำผุก จันทะคุณ นายหลอ ดวงอุปะ นางกวม ดวงอุปะ นางแถน สารแสง นางแต่ง แสนคุม นายวินัย บุญมี นายจันทร์ บุญพรหม นางฝน บุญพรหม นายบุญจันทร์ ดวงอุปะ นางบุญปัน ดวงอุปะ นางออน แสนคุ้ม นางกู ทิพย์อุดม นายลา สุทธิ นางอาน จันทะคุณ นางสอน แสงคำ นายปัน แสงคำ นายทอง ศรีสุธรรม นาย คำ สีหะวงศ์ นายขัน ผสม นายบุญตา คำบุญรัตน์ นายแดง จันทะคุณ ด.ต.สมบูรณ์ เงินงาม นายไว แสงรัตน์ นายสุรินทร์ ศรีสุธรรม นายเลง ดวงอุปะ นายอุดม พรมผาบ นายเพทาย วงศ์โสภา นายบรรพต เฉลิมรัตน์ นายพู ยศปัญญา นางอารมณ์ บุญมี นายสุบรร กัณฑะศรี นายสงวน ฤทธิศักดิ์ นายจำรัส สีหะวงศ์ นางดวงเดือน สีหะวงศ์ นางเกิ่ง จันทะคุณ นายปั่ง ไพรภิบาล นางขันทอง ไพรภิบาล นายทรวง เหมือนศรีชัย นายหมอม เหมือนศรีชัย นางคำ จันทะคุณ นางอบ สารมโน นางเสวย จันทะคุณ นายวิมล วุฒิชัย นายนิยม จันทะคุณ จ.ส.ต. จตุรงค์ จันทร์ป้อง นางวันเพ็ญ จันทร์ป้อง อาจารย์แปลง แสงคำ อาจารย์แพง ทองปลิว นาย พลศิวะ วงศ์โสภา นายเอก เสนานุช นางสาวปนัดา ดวงอุปะ นางสาวอุบลรัตน์ ดวงอุปะ นายพัฒนจักร ดวงอุปะ นางสาววงรักษ์ ดวงอุปะ เด็กหญิงสุกัญญา สารวิจิตร เด็กชายวราวุธ สารวิจิตร เด็กหญิงมลฤดี สารวิจิตร เด็กหญิงบุญแทน ไพรภิบาล เด็กหญิงแผ่นทอง ไพรภิบาล เด็กชายรุ่งเรือง สารวิจิตร และอีกหลายท่านที่ไม่ได้กล่าวนามในที่นี้ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณทุก ๆ ทุกท่านด้วย ขอขอบคุณ

คณะผู้วิจัย 6 พฤษภาคม 2527

คำนำ

การวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วเป็นความพยายามของคณะผู้วิจัยในโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ณ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ซึ่งได้กระทำการวิจัยติดต่อกันมาหลายปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2521 ความสำเร็จของโครงการวิจัยก็คือความร่มเย็นเป็นสุข ความเจริญก้าวหน้าของตำบลนาแห้ว สภาพของตำบลนาแห้วก่อนกำเนิดโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองใน พ.ศ. 2520 กับปัจจุบันแตกต่างกันมาก สมัยก่อนนั้นตำบลนาแห้วเป็นตำบลเล็ก ๆ ไม่เป็นที่สนใจของนักวิชาการและผู้บริหารระดับต่าง ๆ แต่อย่างใด ส่วนใหญ่ไม่สนใจและมองในทางลบ ทำให้ตำบลนาแห้วเป็นดินแดนที่น่าหวาดกลัว เต็มไปด้วยความชั่วร้ายและอันตรายสารพัด ปัจจุบันสิ่งต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปในทางดีงาม ตำบลนาแห้วเป็นดินแดนแห่งความหวัง เป็นบ่อเกิดของความคิดพึ่งตนเอง เลี้ยงตนเอง นำตนเอง บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์แก่สังคมและการมีความพึงพอใจในชีวิตและการงาน ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นโดยไม่มีสาเหตุ สิ่งที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงส่วนหนึ่งก็คือโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองนั่นเอง ถ้าไม่มีโครงการนี้และรายงานการวิจัยของโครงการนี้ ตำบลนาแห้วก็คงจะยังเป็นดินแดนแห่งความมืดมัว ความหมองคล้ำและความหวาดกลัวอยู่ตามเดิม ความสำเร็จของความพยายามเพื่อบ่านเกิดของตนเองเป็นอย่างไรขอเชิญท่านผู้อ่านโปรดพิจารณาตรวจสอบได้ด้วยตนเองโดยการศึกษารายงานการวิจัยอย่างถี่ถ้วนรอบคอบและเป็นธรรม

การวิจัยและรายงานการวิจัยในโครงการนี้ไม่เหมือนการวิจัยและรายงานการวิจัยที่สอนกันอยู่ในมหาวิทยาลัยทั้งหลาย การวิจัยในโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองเป็นการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นให้ก้าวไปสู่ความร่มเย็นเป็นสุข มีความเจริญก้าวหน้าโดยใช้ความรู้ ความสามารถ ความพยายาม ความร่วมมือและทรัพยากรของท้องถิ่น ทุกสิ่งทุกอย่างจะเริ่มต้นจากสิ่งที่ท้องถิ่นมีอยู่แล้ว ไม่มีการหักล้างทำลายสิ่งใด ๆ มีแต่การเสริมและการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นเท่านั้น หัวหน้าโครงการวิจัยเป็นผู้เกิดในท้องถิ่น ได้สวมวิญญาณนักพัฒนา อุทิศทั้งแรงกาย แรงความคิด สติปัญญา ความรู้ ความเพียรทุกอย่างเพื่อกอบกู้บ่านเกิดของตนไม่ให้เป็นหมู่บ่านร้าง ได้พยายามประสานความคิด ความพากเพียร ความเสียสละของบุคคลหลายฝ่ายในการพัฒนาบ่านเกิดของตนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นการริเริ่มการพัฒนาที่เน้นความริเริ่มของประชาชนในท้องถิ่น เน้นความถูกต้องและความเป็นธรรมในการพัฒนา เน้นการวิจัยที่ลึกซึ้งและการสืบประวัติระยะยาวของท้องถิ่นเป็นหลักในการพัฒนา นั่นคือเน้นการปลุกวิญญาณของบรรพชนและสายเลือกไทยแท้มาพัฒนาท้องถิ่นเดิมของตนนั่นเอง การเขียนประวัติ การสืบประวัติจึงเป็นงานสำคัญที่สุดของโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

การวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วจึงเป็นหัวใจของการพัฒนาตำบลนาแห้วที่เน้นความถูกต้องและเทิดทูนวิญญาณของชาติไทยเป็นหลักในการพัฒนา เป็นการให้เกียรติและยกย่องบรรพชนไทยอย่างสูงสุด เป็นการรักษาและสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยที่แจ่มชัดยิ่งกว่าคำประกาศหรือการกระทำใด ๆ

การพัฒนาต่าง ๆ ที่เร่งรัดทำกันอยู่ในประเทศไทยในระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมาถึงปัจจุบันเป็นการพัฒนาที่ทำลายเจตนาความเป็นชาติไทย ทำลายวิญญาณของชาติไทยที่สั่งสมกันมาเป็นเวลานานหลายพันปี ทำลายความหวังและเมล็ดพันธุ์แห่งความเป็นตัวของตัวเองซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยมาแต่บรรพกาล ทั้งนี้เพราะการพัฒนาต่าง ๆ ที่เร่งรัดทำกันอยู่นั้นอาศัยความเชื่อและวิธีการของต่างชาติ นำโดยคนต่างชาติ พัฒนาเพื่อผลประโยชน์ของคนต่างชาติและพัฒนาโดยใช้ทุนของคนต่างชาติ ไม่มีอะไรเหลืออยู่ที่เป็นของชาติไทยเลย ทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นอยู่กับต่างชาติ อาศัยคนต่างชาติจนหมดสิ้น เป็นการทำลายชาติไทยที่แนบเนียนและลึกซึ้งและถูกต้องตามกฎหมาย การปกครอง โดยใช้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการอย่างเปิดเผยและทุ่มเททำงานกันสุดความสามารถ

การวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วจึงเป็นความพยายามของคนไทยที่แสวงหาวิญญาณอันแท้จริงของตนเองและนำวิญญาณนั้นมายกย่อง เชิดชูให้สูงเด่นสมเป็นวิญญาณของชาติไทย เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้รู้ นักวิชาการและคนอื่น ๆ ได้พิจารณา ไตรตรองและทำการวิจัยเพื่อค้นหา นำวิญญาณของชาติไทยกลับคืนมาให้ลูกหลานไทยต่อไป

ในการวิจัยศึกษาต่อกันมาหลายปีทำให้ผู้วิจัยค้นพบแผนการหรือทฤษฎีการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและได้นำเสนอไว้ในรายงานนี้หน้า 138 – 158 เรื่อง แผนการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนและประเทศชาติ – ทฤษฎีการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง นับว่าเป็นทฤษฎีการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองทฤษฎีแรกที่คนไทยค้นพบด้วยการทำจริง ไม่ใช่ด้วยการลอกแบบ เลียนแบบต่างชาติ จึงเชื่อว่าจะเป็นทฤษฎีที่เหมาะกับการนำมาใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน ตำบลและชุมชนไทยมากกว่าวิธีการของต่างชาติ

การเสนอความคิดใหม่ การค้นคว้าหาสิ่งใหม่ การสร้างของใหม่ย่อมจะมีข้อบกพร่องอยู่เสมอ คณะผู้วิจัยจึงพร้อมเสมอที่จะน้อมรับคำแนะนำต่าง ๆ จากท่านผู้อ่านทุกท่าน

ด้วยความปรารถนาดี

คณะผู้วิจัย

5 พฤษภาคม 2527

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ปีงบประมาณ 2526 เรื่องที่ 4
เรื่อง การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว
ผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิทธิ์ สารวิจิตร อาจารย์บุญธรรม คำพอ
อาจารย์ประพันธ์ ปลิดปลอดภัย

การวิจัยทำที่ตำบลนาแห้ว ในอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2526 จุดประสงค์ของการวิจัยคือ (1) เพื่อบันทึกและรวบรวมวิธีการ กระบวนการและสถานการณ์เกี่ยวกับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว (2) เพื่อจัดทำแผนภูมิกระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย (3) เพื่อปฏิบัติการเสริมวิธีการ กระบวนการที่เหมาะสมดีงามและปรับปรุงแก้ไขวิธีการ กระบวนการที่บกพร่อง โดยการสอน อบรมและถ่ายทอดวิธีการพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพให้แก่ประชาชนในตำบลนาแห้ว (4) เพื่อสร้างแบบสอบถามการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างเพื่อสร้างแบบสอบถามการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย ได้แก่ นิสิตปริญญาโทที่เรียนวิชาพื้นฐานทางปรัชญาของการศึกษา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2525 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 63 คน ครูโรงเรียนนาแห้ววิทยา 4 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3 โรงเรียนนาแห้ววิทยา ปีการศึกษา 2525 จำนวน 130 คน รวมทั้งสิ้น 197 คน

กลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษากระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว ประกอบด้วยประชาชน ครู นักเรียนและเด็กในตำบลนาแห้วที่ปรากฏในเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ นับเป็นจำนวนรวมประมาณ 1,500 คน ได้รวบรวมข้อมูลและสัมภาษณ์เป็นพิเศษจำนวน 150 คน ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่น 30 คน ผู้มีอายุมากและผู้รู้ของท้องถิ่น 20 คน ผู้เป็นปิดามารดา 50 คน เยาวชนและนักเรียน 15 คน เด็กและนักเรียน 15 คน เด็ก 10 คน ครูโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา 10 คน

การเก็บข้อมูลใช้วิธีการต่าง ๆ หลายวิธีได้แก่ การปฏิบัติงานภาคสนามเป็นเวลา 40 วัน การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การบันทึกเสียง การถ่ายภาพสีและสไลด์ และการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับประชาชน เช่น การตั้งศูนย์เด็กเล็กก่อนวัยเรียนที่บ้านเหมืองแพร่ การทำพิพิธภัณฑ์ต้นไม้เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนและนักเรียนรัก บำรุง รักษา ทะนุถนอม สงวนป่าและปลูกป่าไม้ การดำเนินโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการและพัฒนาคุณธรรม 4 ประการ ค่านิยม 5 ประการ ความหวัง ความมีจุดมุ่งหมายในชีวิต ความรักท้องถิ่น เศรษฐกิจและความมั่นคงของท้องถิ่น

ผลการวิจัยและการปฏิบัติงานภาคสนามสรุปได้ดังนี้

1. ผู้ส่งเสริมและทำการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยสิบอันดับแรกคือ แม่ พ่อ โรงเรียน ครู ยาย ตา ย่า ครูใหญ่ ปู่ วัด

2. กิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยสิบอันดับแรกคือ การบอกเล่าของพ่อ การแนะนำสั่งสอน อบรมของครู การบอกเล่าของแม่ การแนะนำสั่งสอนอบรมของพ่อ การแนะนำสั่งสอน อบรมของแม่ ความประพฤติการปฏิบัติของแม่ งานวันเด็ก การบอกเล่าของปู่ ย่า ตา ยาย การแนะนำสั่งสอน อบรมของปู่ ย่า ตา ยาย งานวันสำคัญที่โรงเรียน

3. กระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว

3.1 แบบแผนการพัฒนาชีวิต ได้พิจารณาถึงสิ่งที่หล่อเลี้ยงและบำรุงชีวิตให้เจริญเติบโตได้แก่อากาศ น้ำและอาหาร สิ่งที่เป็นผู้ก่อให้เกิดชีวิตและบำรุงเลี้ยงดูชีวิตได้แก่ บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย พี่ ญาติ แหล่งสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยได้แก่ บ้าน วัด โรงเรียนและสังคมในท้องถิ่น ผู้มีส่วนในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยได้แก่ บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย พี่ ญาติ เพื่อน พระ ครู คนอื่น ๆ ในหมู่บ้านและตำบล

3.2 ทิศทางของการพัฒนาชีวิต กำหนดไว้เป็นสองทางคือ การสืบทอดเจตนาแห่งความดีและการสืบทอดเจตนาแห่งความชั่ว

3.3 ผลของการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย ในทางดีงามประชาชนในตำบลนาแห้วได้ยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางดำเนินชีวิต มีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรักท้องถิ่น มีความผูกพันกับญาติพี่น้อง มีความขยันและพากเพียรในการทำงาน สนใจการศึกษาหาความรู้และรักษาสมบัติวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น ในทางชั่วได้แก่ การเล่นการพนัน การดื่มสุรา การเสพฝิ่น ความเห็นแก่ได้ในระยะสั้น – ขาดการมองการณ์ไกล และการขาดผู้นำทางสร้างสรรค์ โดยสรุปจะมีฝ่ายดีสามส่วนและฝ่ายชั่วหนึ่งส่วน

การวิจัยนี้ได้ก่อให้เกิดโครงการต่อเนื่องสำคัญ 3 โครงการคือ

1. โครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ช่วง พ.ศ. 2526 – 2530 ซึ่งเป็นช่วงหลังสุดของโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ (พ.ศ. 2506 – 2530)

2. โครงการพัฒนาความอยู่ดีกินดีมีความเป็นไท ของประชาชนในอำเภอนาแห้ว พ.ศ. 2526 – 2530

3. โครงการพัฒนาเสริมความมั่นคงของอำเภอนาแห้ว เป็นโครงการ 3 ปีของกองบังคับการตำรวจตระเวณชายแดนภาค 2 จังหวัดขอนแก่น มหาวิทยาลัยขอนแก่นและจังหวัดเลยร่วมกันทำ ใช้เงินประมาณ 2,000,000 บาท โดยจะพัฒนาหมู่บ้านในอำเภอนาแห้ว 32 หมู่บ้านให้พึ่งตนเองได้ เริ่มปฏิบัติงานแล้วตั้งแต่ตุลาคม พ.ศ. 2527

โครงการ 1, 2 เป็นโครงการของประชาชนร่วมกันทำเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้พึ่งตนเองได้

Abstract

Transmission of the Will to be Thai of the People in Tambol Nahaeo

Researchers: Assistant Professor Dr. Pisit Sarawichitr
Boontham Kompor and Prapan Plidploardphai

The study was done at Tambol Nahaeo, Amphoe Nahaeo, Changwat Loei, Thailand between January to July, 1983. The purposes of the study were:(1) To record and collect methods ,processes and situations relating to the transmission of the will to be Thai of the people in Tambol Nahaeo;(2) To draw a chart of the process of the transmission of the will to be Thai; (3) To take part in promoting the appropriate methods and processes and improving the wrong ones through teaching, training and transmitting techniques of self and personality development to the people in Tambol Nahaeo;and (4) To construct a questionnaire of the transmission of the will to be Thai.

The sample for constructing the questionnaire consisted of 63 graduate students studying Philosophical Foundations of Education in the second semester of the academic year 1982 at Srinakharinwirot University Prasarnmit,4 teachers of Nahaeo Wittaya School and 130 students in Mattayom Suksa 1,2 and 3 of Nahaeo Wittaya School in the academic year 1982.

The sample for studying the process of transmission of the will to be Thai of the people in Tambol Nahaeo consisted of the people, teachers, students, and children that were present in the observed events or situations. The number was about 1,500. Special data collection and interview were done with 150 individuals including 30 community leaders, 20 old and knowledgeable persons , 50 fathers and mothers, 15 adolescents and students, 15 children and pupils, 10 children,and 10 elementary and secondary school teachers.

Techniques of data collection included field work for 40 days, observation, interview , using questionnaires, recording through tape recorders and note taking, photograph taking and color slide making, and participating in community development activities. Some community development activities:establishing a child center in Ban Muangprae, starting a stump museum in Ban Napho,and carrying out the planting of one million tamarind trees project to build the University of Working and Development,and to develop the King of Thailand's four virtues, the nation's five values , hope, definite life purposes, community love, economy and security of the community.

The results of the study and field work were as follows:

1. The first ten promoters and transmitters of the will to be Thai were mother, father, school, teacher, grandmother (the mother of one's mother), grandfather (the father of one's mother),grandmother (the mother of one's father), headmaster, grandfather (the father of one's father), monastery.

2. The first ten activities that promoted the transmission of the will to be Thai were information from one's father, the teaching and training of one's teachers,information from one's mother, the teaching and training of one's father, the teaching and training of one's mother, the behavior and practice of one's mother, children's day activities,information from grandfather and grandmother,the teaching and training of grandfather and grandmother, important days' activities at school.

3. The process of the transmission of the will to be Thai of the people in Tambol Nahaeo.

3.1 The pattern of life development had been considered in the following aspects.

Things that were conducive to the growth of life included air, water and food.

Things that were the creators and supporters of life included father, mother, grandfather,grandmother, brother and sister, relatives.

Sources of the transmission of the will to be Thai included home , monastery, school, social environment of the community.

Tranmitters of the will to be Thai included father, mother, grandfather, grandmother, brother and sister, relatives, friends, monks,teachers, other people in the community.

3.2 The direction of life development had been specified in two paths: the transmission of the good will and the transmission of the bad will.

3.3 The results of the transmission of the will to be Thai on the good path had made the people in Tambol Nahaeo devout to the teachings of Buddha, loyal to the Thai king and the democratic government with the king as head of the state, love their community, have strong bonds with their relatives, work hard and persevere in their jobs, interest in education and preservation of community culture and tradition. On the bad path some people in Tambol Nahaeo had been transmitted the habits of gambling, alcoholic drinking,opium smoking, and short-sighted selfishness. In addition the lack of creative leadership was the cause of bad transmission. In conclusion the good transmission was about three-fourth and the bad transmission was about one-fourth.

This study was the predecessor of the following three important projects in Amphoe Nahaeo, Changwat Loei, Thailand.

1. The University of Working and Development Project B.E. 2526 - 2530 which is the last period of the University of Working and Development (B.E.2506-2530)

2. The Project for Good Eating and Living and Freedom of the People in Amphoe Nahaeo B.E. 2526 - 2530.

3. The Security Promotion of Amphoe Nahaeo Project sponsored by the Second Region Border Police Head-quarters in Changwat Khon Khan, Khon Khan University, and Changwat Loei. This project had the financial support about 2,000,000 baht and will encourage the development of 32 villages in three years starting from the beginning of B.E. 2527.

The first and second projects were originated and carried out by the people in order to make the community self-sufficient and self-reliant.

สารบัญ

		หน้า
คำขอบคุณ	น.	1
คำนำ	น.	4
บทคัดย่อ	น.	6
บทที่		
1 บทนำ		1
ความเป็นมาของโครงการ		1
โครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ		7
จุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ		8
สำเนาจดหมายถึงนายอำเภอด่านซ้าย		9
สำเนาจดหมายถึงผู้ว่าราชการจังหวัดเลย		11
สำเนาหนังสือถึง ฯพณฯ ท่านนายกรัฐมนตรี		15
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการพัฒนาที่ดินและตั้งสถานศึกษาชั้นสูง ณ ชายแดน		17
คณะกรรมการโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการชุดแรก		21
มูลนิธิโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ		22
การสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์		24
คณะกรรมการการสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร"		27
ตั้งผู้อำนวยการสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร"		28
ค่าใช้จ่ายในการสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร"		29
สำเนาจดหมายถึงรองผู้ว่าราชการจังหวัดเลย		29
สำเนาจดหมายของรองผู้ว่าราชการจังหวัดเลย		31
รางวัล "มกพ"		33
มูลนิธิ นายเตียง และ นางจู แซ่ตั้ง		34
การเตรียมงานก่อตั้งมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ		36
ผู้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในระยะเริ่มต้น		38

บทที่ หน้า

รางวัลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงาน
และพัฒนาการในปัจจุบัน 40
รายชื่อผู้บริจาคหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์และสิ่งของสนับสนุนการ
ดำเนินโครงการ ในปีการศึกษา 2526 41
การส่งหนังสือพิมพ์ไปให้ห้องสมุด "สารวิจิตร" 43
รายนามผู้ลงนามสนับสนุนในแปลนมหาวิทยาลัยแห่งการงานและ
พัฒนาการที่เขียนบนผ้าสีในเมื่อ พ.ศ. 2514 43
รายนามผู้บริจาคทรัพย์หรือสิ่งของสนับสนุนโครงการมหาวิทยาลัย
แห่งการงานและพัฒนาการ และห้องสมุด "สารวิจิตร" เพิ่ม
เติมจากที่กล่าวในตอนต้น 44
อุดมการณ์ของมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ 47
จำนวนเงินรางวัลและทุนการศึกษาในโครงการมหาวิทยาลัยแห่ง
การงานและพัฒนาการที่จ่ายแก่นักเรียนในตำบลนาแห้ว
อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย จาก พ.ศ. 2506 – 2526 49
แหล่งทุนต่างๆ ที่เป็นรางวัลการศึกษาและทุนการศึกษา 50
สรุปเหตุการณ์สำคัญของการเปลี่ยนแปลงในตำบลนาแห้ว
จาก พ.ศ. 2506 – 2526 50
แผนการสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ
จาก พ.ศ. 2526 – 2530 57
รายละเอียดของโครงการ 57
โครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้น 57
โครงการพืชพรรณไม้ 59
โครงการห้องสมุด 59
โครงการรางวัลการศึกษาและทุนการศึกษา 59
โครงการสถาบันการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ 59
โครงการสำนักงานฝึกงานและเตรียมการ 60

บทที่		หน้า
	โครงการอาสาพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง	60
	โครงการมูลนิธิมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ	61
	เหตุการณ์พิเศษเกี่ยวกับก้อนหิน	62
	เหตุการณ์พิเศษใน พ.ศ. 2526	63
2	แนวคิดพื้นฐานของโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง	64
	1. ปัญหาที่จำเป็นต้องทราบในการพัฒนาชุมชนชนบท	64
	1.1 สภาพทั่วไปของท้องถิ่น	64
	1.2 ลักษณะของชุมชน	65
	1.3 ลักษณะของครอบครัว	65
	1.4 บุคลิกภาพของประชาชน	65
	1.5 ความเชื่อ ความสนใจ ความต้องการ ความหวัง แรงบันดาลใจ ความใฝ่สูงทางการศึกษา	66
	1.6 ลักษณะสภาพทางการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ความมั่นคงปลอดภัย ความเป็นธรรมในสังคม	67
	1.7 พื้นฐานทางเศรษฐกิจ	69
	1.8 สิ่งที่ส่งเสริมความเปลี่ยนแปลงในชุมชน	70
	1.9 แนวโน้มค่านิยมต่าง ๆ	71
	2. การสร้างคุณภาพของผู้วิจัย	73
	ศึกษาหนังสือ "มหาบุรุษ" ของหลวงวิจิตรวาทการ	73
	ฝึกเขียนบันทึกประจำวัน	73
	เรียบเรียงหนังสือ คู่มือพัฒนาเพื่อความรุ่งโรจน์และส่งเสริมความก้าวหน้านักเรียน	74
	วางโครงการและดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ	74
	เรียนวิชาสร้างความสำเร็จรุ่งโรจน์	75
	ทดลองสอนวิชาสร้างความสำเร็จรุ่งโรจน์แก่นักเรียนเป็นคนแรกในประเทศไทยที่โรงเรียนสายน้ำผึ้ง	75

บทที่ หน้า

ทดลองสอนวิชาสร้างความสำเร็จรุ่งโรจน์ให้
อาจารย์สมพงษ์ องอาจยุทธ 76
อบรมวิชาการพัฒนาตนเองให้ครูแนะแนว 76
สอนวิชาพัฒนาตนเองแก่นิสิตปริญญาเอก 76
เรียบเรียงหนังสือยุทธศาสตร์การสอนวิชาการพัฒนาตนเอง
และบุคลิกภาพจากระดับอนุบาลถึงปริญญาเอก 76
พิมพ์ตำราวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพ
จากระดับอนุบาลถึงปริญญาเอก 76
ตั้งสถาบันการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ 77
ประสบการณ์อื่น ๆ 77
3. ยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการพัฒนาตนเอง 77
โครงการพัฒนาตนเอง 78
หลักการและเหตุผล 78
สูตรการพัฒนาตนเอง 79
ศึกษาประวัติบุคคลสำคัญ 79
เข้าใจชีวิตและการต่อสู้ 80
ปลูกคุณสมบัติบุคคลสำคัญ 81
ปลุกใจตนเอง 82
ส่งเสริมตนเอง 83
หลักการสอน 84
การประเมินผล 86
อุปกรณ์การสอน 88
แผนการสอนการพัฒนาตนเอง 89
4. วิธีการส่งเสริมการพัฒนาชุมชน 90
หลักการของโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง 94
โครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง 97

บทที่ หน้า

โครงการย่อยที่ 1 ปีงบประมาณ 2522 104
ภาคผนวก สภาพทั่วไปของตำบลนาแห้ว จังหวัดเลย 110
โครงการย่อยที่ 2 ปีงบประมาณ 2523 113
โครงการย่อยที่ 3 ปีงบประมาณ 2524 120
โครงการย่อยที่ 4 ปีงบประมาณ 2526 131
แผนการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนและประเทศชาติ –
ทฤษฎีการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง 139
ก. ปรัชญาในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนและ
ประเทศชาติ 139
ข. ขั้นตอนในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนและ
ประเทศชาติ 142
ค. การบำรุงรักษาการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชน
และประเทศชาติ 148
ภาคผนวก – ประสบการณ์ที่เป็นพื้นฐานรองรับทฤษฎีการพัฒนา
ท้องถิ่นของตนเอง 155
3 วิธีการวิจัยในปีงบประมาณ 2526 และการรวบรวมข้อมูล 159
นิยามคำ 159
ความสำคัญของการวิจัย 160
จุดมุ่งหมายของการวิจัย 161
ปัญหาที่ต้องการคำตอบ 162
สมมุติฐานเกี่ยวกับการวิจัย 164
ขอบเขตของการวิจัยและข้อจำกัด 165
กลุ่มตัวอย่าง 168
ลำดับขั้นของการวิจัย 170
เครื่องมือและอุปกรณ์การวิจัย 170
การสร้างแบบสอบถาม 171
วิธีการเก็บข้อมูล 174

บทที่ หน้า

การเก็บข้อมูล 176
1. การเตรียมตัวเบื้องต้น 176
2. การปฏิบัติงานภาคสนาม 177
ครั้งที่ 1 180
ครั้งที่ 2 194
ครั้งที่ 3 203
ครั้งที่ 4 221
ครั้งที่ 5 247
ครั้งที่ 6 265
ครั้งที่ 7 274
4 ข้อมูลจากแบบสอบถามการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย 283
ก. ข้อมูลคำตอบของนิสิตระดับปริญญาโท 283
1. ข้อมูลตามแบบสอบถาม 283
1.1 สิ่งสำคัญที่แสดงให้เห็นความเป็นชาติไทย 283
1.2 การกระทำที่แสดงเจตนาความเป็นชาติไทย 284
1.3 ผู้ส่งเสริมและทำการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย ... 286
1.4 กิจกรรมและสิ่งต่าง ๆที่ส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย 287
1.5 ผลของการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย 289
1.6 การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของท่านสมบูรณ์เมื่อไร 292
2. ข้อสังเกต 292
2.1 สิ่งสำคัญสิบอันดับแรกที่แสดงให้เห็นความเป็นชาติไทยตามความเห็นของนิสิตปริญญาโท 293
2.2 การกระทำสิบอันดับแรกที่แสดงเจตนาความเป็นชาติไทยตามความเห็นของนิสิตปริญญาโท 294

บทที่ หน้า

2.3 ผู้ส่งเสริมและทำการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย
สิบอันดับแรกตามความเห็นของนิสิตปริญญาโท 296
2.4 กิจกรรมและสิ่งต่าง ๆสิบอันดับแรกที่ส่งเสริมการสืบทอด
เจตนาความเป็นชาติไทยตามความเห็นของนิสิตปริญญาโท ... 297
2.5 ผลของการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยสิบเอ็ดอันดับ
แรกตามความเห็นของนิสิตปริญญาโท 298
ข. ข้อมูลจากคำตอบของนักเรียนจำนวน 130 คน 300
1. ข้อมูลจากแบบสอบถาม..... 300
1.1 สิ่งสำคัญที่แสดงให้เห็นความเป็นชาติไทย 300
1.2 การกระทำที่แสดงเจตนาความเป็นชาติไทย 301
1.3 ผู้ส่งเสริมและทำการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย 302
1.4 กิจกรรมและสิ่งต่าง ๆที่ส่งเสริมการสืบทอดเจตนา
ความเป็นชาติไทย 304
1.5 ผลของการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย 306
2. ข้อสังเกต 309
2.1 สิ่งสำคัญสิบอันดับแรกที่แสดงให้เห็นความเป็นชาติ
ไทยตามความเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 309
2.2 การกระทำสิบอันดับแรกที่แสดงเจตนาความเป็นชาติ
ไทยตามความเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 311
2.3 ผู้ส่งเสริมและทำการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย
สิบเอ็ดอันดับแรกตามความเห็นของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษา 312
2.4 กิจกรรมและสิ่งต่าง ๆที่ส่งเสริมการสืบทอดเจตนา
ความเป็นชาติไทยสิบอันดับแรกตามความเห็น
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 313
2.5 ผลของการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยสิบเอ็ดอันดับ
แรกตามความเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 315

บทที่ หน้า

จ. ข้อมูลจากคำตอบของครู 4 คน 316

5 องค์ประกอบและกระบวนการต่าง ๆ ในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว 317

ก. องค์ประกอบ 317

1. สภาพทางภูมิศาสตร์ 317

1.1 ที่ตั้ง 317

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ 318

1.3 สภาพดินฟ้าอากาศ 318

1.4 แม่น้ำสำคัญ 318

1.5 ทรัพยากรธรรมชาติ 319

1.6 การคมนาคม 319

1.7 พลเมือง 319

1.8 สถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญ 319

1.9 การปกครอง 322

1.10 การศึกษาและศาสนา 322

1.11 การสาธารณูปโภค 322

1.12 การสหกรณ์ 323

2. ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น 323

3. สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการศึกษา 324

3.1 สภาพทางเศรษฐกิจ 324

3.2 สภาพทางสังคม 326

3.3 สภาพทางวัฒนธรรม 328

3.4 สภาพทางการศึกษา 329

4. ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในตำบลนาแห้ว 330

4.1 การตั้งอำเภอนาแห้ว 330

4.2 การตั้งโรงเรียนนาแห้ววิทยา 331

บทที่ หน้า

4.3 การเปิดสอนชั้น ป. 5 ที่โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ 331
4.4 หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 332
4.5 การสร้างถนนราดยาง 332
4.6 การเพิ่มส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ ของอำเภอนาแห้ว 332
4.7 เหตุการณ์ไม่สงบตามชายแดน 332
4.8 โครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ 333
ข. กระบวนการในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชน/ 335
1. แบบแผนการพัฒนาชีวิตในตำบลนาแห้ว 336
1.1 สิ่งหล่อเลี้ยงชีวิตและบำรุงชีวิตให้เจริญเติบโต 338
1.2 สิ่งที่เป็นผู้ก่อให้เกิดชีวิตและบำรุงเลี้ยงดูชีวิต 338
1.3 แหล่งสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย 338
1.4 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย ... 338
2. ทิศทางของการพัฒนาชีวิต 339
2.1 การสืบทอดเจตนาแห่งความดี 340
2.2 การสืบทอดเจตนาแห่งความชั่ว 341
3. กระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชน
ในตำบลนาแห้วตามแบบแผนการพัฒนาชีวิต 342
3.1 โครงสร้างของสังคมไทย 342
3.2 สิ่งหล่อเลี้ยงชีวิตและบำรุงชีวิตให้เจริญเติบโต 343
3.3 สิ่งที่เป็นผู้ก่อให้เกิดชีวิตและบำรุงเลี้ยงดูชีวิต 350
3.4 แหล่งสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย 354
3.5 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย 358
4. กระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของ
ประชาชนในตำบลนาแห้ว ตามทิศทางของการพัฒนาชีวิต 360
4.1 ทิศทางการสืบทอดเจตนาแห่งความดี 363
4.2 ทิศทางการสืบทอดเจตนาแห่งความชั่ว 367
4.3 เปรียบเทียบทิศทางการสืบทอดเจตนาแห่งความดีและทิศทาง
การสืบทอดเจตนาแห่งความชั่วในตำบลนาแห้ว 370

บทที่		หน้า
6	ปัญหาที่ต้องการคำตอบและสมมติฐานเกี่ยวกับการวิจัย	373
	1. ปัญหาและคำตอบ	373
	ปัญหาข้อ 1 ประชาชนในตำบลนาแห้วมีความสำนึกในความเป็นชาติไทยอย่างไร	373
	ปัญหาข้อ 2 ผู้ใหญ่ในตำบลนาแห้วให้ความสำคัญแก่การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยให้แก่บุตร หลาน เด็ก เยาวชน และนักเรียนมากน้อยเพียงใด	373
	ปัญหาข้อ 3 สถานการณ์ใดที่แสดงให้เห็นเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วเด่นชัดที่สุด	374
	ปัญหาข้อ 4 ประชาชนในตำบลนาแห้วแสดงความผูกพันกับพระพุทธศาสนามากน้อยเพียงใด	375
	ปัญหาข้อ 5 ประชาชนในตำบลนาแห้วแสดงพฤติกรรมจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างไร	375
	ปัญหาข้อ 6 ประชาชนในตำบลนาแห้วแสดงออกทางการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยมากน้อยเพียงใด	375
	ปัญหาข้อ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดาและบุตรในครอบครัว มีผลต่อการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วอย่างไร	379
	ปัญหาข้อ 8 สถานการณ์ทางการเมืองของประเทศส่งผลต่อพฤติกรรมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วอย่างไร	380
	ปัญหาข้อ 9 ปู่ ย่า ตา ยาย มีบทบาทในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยแก่เด็ก เยาวชนและนักเรียนอย่างไร	381
	ปัญหาข้อ 10 พระสงฆ์มีบทบาทและความสำคัญในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยอย่างไร	381

บทที่ หน้า

ปัญหาข้อ 11 ฟิธีการต่าง ๆ ส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยอย่างไร 382
ปัญหาข้อ 12 ภาษาถิ่นส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยหรือไม่ 383
ปัญหาข้อ 13 โรงเรียนมีบทบาทในการส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยมากน้อยเพียงไร 383
ปัญหาข้อ 14 ลักษณะพื้นที่ ภูมิประเทศ สภาพดินฟ้าอากาศ ส่งเสริม หรือเป็นอุปสรรคต่อการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยอย่างไร 384
ปัญหาข้อ 15 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นอุปสรรคต่อการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยหรือไม่ 385
ปัญหาข้อ 16 วัยของเด็ก เยาวชนและนักเรียนเกี่ยวข้องกับขั้นตอนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยอย่างไร 385
ปัญหาข้อ 17 กระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยเริ่มต้นเมื่อใด สิ้นสุดเมื่อใด 386
ปัญหาข้อ 18 ใครมีบทบาทสำคัญที่สุดในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย 387
ปัญหาข้อ 19 การคมนาคม วิทยุ โทรทัศน์และการสื่อสารมวลชนด้านอื่น ๆ มีผลต่อการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยอย่างไร 387
ปัญหาข้อ 20 การส่งบุตร หลานไปเรียนในท้องถิ่นอื่นมีผลต่อการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยอย่างไร 388
ปัญหาข้อ 21 จุดมุ่งหมายสูงสุดของบิดามารดาหรือญาติผู้ใหญ่ต้องการให้บุตรหลานของตนเป็นอะไร 388
ปัญหาข้อ 22 การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานของรัฐมากน้อยเพียงใด 389

บทที่ หน้า

ปัญหาข้อ 23 ทางราชการได้สนองตอบต่อพฤติกรรมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วอย่างไร 389

ปัญหาข้อ 24 การวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในทางที่ดีงามแก่ประชาชนอย่างไร 390

2. สมมติฐานเกี่ยวกับการวิจัย 390

สมมติฐานข้อ 1 ความรู้และประสบการณ์ของประชาชนเป็นพื้นฐานของการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติ 390

สมมติฐานข้อ 2 การกระทำของผู้ใหญ่ บิดา มารดาเป็นสิ่งที่มีพลังในการสืบทอดความเป็นชาติมากกว่าคำพูด .. 391

สมมติฐานข้อ 3 เด็กจะได้รับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติตั้งแต่แรกเกิดและมีผลถาวรตั้งแต่อายุ 4 ปีเป็นต้นไป 391

สมมติฐานข้อ 4 ภาษา หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาและประเพณีของท้องถิ่นเป็นฐานสำคัญที่ช่วยให้ประชาชนและเด็กในตำบลนาแห้วสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยได้อย่างมั่นคง 393

7 สรุปและความเห็น 395

ก. สรุป 396

1. จุดมุ่งหมายของการวิจัย 396

2. ขอบเขตของการวิจัย 397

3. กลุ่มตัวอย่าง 398

4. วิธีการเก็บข้อมูล 399

5. ผลการวิจัยและปฏิบัติงานภาคสนาม 400

บทที่ หน้า

5.1 การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว 400
5.2 ปัญหาที่ต้องการคำตอบและสมมุติฐานเกี่ยวกับการวิจัย .. 403
ข. ความเห็น 404
1. ความสำเร็จของการวิจัย 404
2. อุปสรรคในการวิจัย 404
3. ผลที่เกิดตามโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง .. 405
พัฒนาตำบล 408
หนังสือที่ใช้ประกอบการค้นคว้าวิจัยและดำเนินโครงการ 409

ภาคผนวก

สำเนาหนังสือแจ้งผลการอนุมัติเงินประจำงวดประเภทเงินอุดหนุนการวิจัย 412
สำเนาหนังสือขออนุมัติแผนปฏิบัติงานภาคสนามโครงการวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว 413
แผนปฏิบัติงานภาคสนาม โครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ปีงบประมาณ 2526 414
สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน 415
สำเนาหนังสือถึงผู้อำนวยการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน 416
สำเนาหนังสือของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน 417
สำเนาหนังสือของผู้ว่าราชการจังหวัดเลยถึงนายอำเภอนาแห้ว 418
สำเนาหนังสือของอำเภอนาแห้วถึงกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบลนาแห้วทุกคน 419
สำเนาหนังสือถึงนายอำเภอนาแห้วเรื่องขอทำประโยชน์ในที่ดินเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ 420
โครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ พ.ศ. 2526 – 2530 422
จุดมุ่งหมายสำคัญในการสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการที่ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย 426

บทที่ หน้า

โครงการพัฒนาความอยู่ดีกินดีมีความเป็นไทของประชาชนในอำเภอนาแห้ว 427
โครงการปลูกพืชแบบไทเป็นไทของบริษัทไทเป็นไทจำกัด เอกสารหมายเลข 1 428
ข้อมูลทั่วไปของผักที่จะปลูกในโครงการ เอกสารหมายเลข 2 438
โครงการปลูกมะขาม 1,000,000 ต้น (หนึ่งล้านต้น) เพื่อสร้างมหาวิทยาลัย
แห่งการงานและพัฒนาการและพัฒนาคุณธรรม 4 ประการ ค่านิยม
5 ประการ ความหวัง ความมีจุดมุ่งหมายในชีวิต ความรักท้องถิ่น
เศรษฐกิจและความมั่นคงของท้องถิ่น 442
โครงการปลูกไม้ยืนต้นเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำของอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย
โครงการที่ 2 448
สำเนาหนังสือถึงอธิบดีกรมป่าไม้ เรื่องขออนุญาตถอน ตัดต่อไม้ใหญ่ที่ถูกโค่น
ทำลายแล้วมาเก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์หมู่บ้านเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา
และการอบรมอนุชนให้รักและทะนุถนอม บำรุง สงวนป่าไม้ 451
สำเนาหนังสือของอธิบดีกรมป่าไม้ 453
สำเนาคำสั่งกรมป่าไม้ที่ 484/2526 454
สำเนาหนังสือถึงป่าไม้จังหวัดเลย เรื่องขอคำปรึกษาเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ต่อไม้ 455
โครงการพิพิธภัณฑ์ต่อไม้ ณ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย
พ.ศ. 2526 – 2530 456
ประวัติหัวหน้าโครงการวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิทธิ์ สารวิจิตร 459
ประวัติรองหัวหน้าโครง การวิจัย อาจารย์บุญธรรม คำพอ 462
ประวัติรองหัวหน้าโครงการวิจัย อาจารย์ประพันธ์ ปลิดปลอดภัย 463

ผลงานทุกอย่างคืออนุสาวรีย์แห่งความพากเพียรของผู้ทำ

พิสิทธิ์ สารวิจิตร

8 พฤษภาคม พ.ศ. 2527

บทที่ 1

บทนำ

บทที่ 1 เป็นบทนำ เล่าเรื่องความเป็นมาของโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ซึ่งเป็นปฐมเหตุและจุดหมายปลายทางของโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ณ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย เรื่องที่นำมาเขียนเล่าไว้ในบทที่ 1 เป็นใจความย่อ และเหตุการณ์สำคัญและความสำเร็จบางประการของโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ซึ่งมีจุดเริ่มต้นมาแล้วตั้งแต่ พ.ศ. 2496 รายละเอียดต่าง ๆ จะมีปรากฏอยู่ในเอกสารต่อไปนี้

1. บันทึกประจำวันของ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร พ.ศ. 2499 ถึง พ.ศ. 2526
2. สมุดบันทึกการดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เล่ม 1 - 11
3. ประวัติการดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เล่ม 1 - 13
4. An Example of a Developing Rural Thai Community Tambol Nahaew, Nahaew Subdistrict 39 หน้า พ.ศ. 2517

บทที่ 1 จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจปัญหาและจุดมุ่งหมายของการวิจัย วิธีการวิจัย ผลการวิจัยในบทต่อ ๆ ไปดียิ่งขึ้น ถ้าต้องการให้ได้รับความรู้และความเข้าใจรายงานการวิจัยโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้ลึกซึ้ง ควรอ่านบทที่ 1 ก่อน

ความเป็นมาของโครงการ

เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2516 ณ ห้องเลขที่ 4 บ้านเลขที่ 413 ถนนซีดาร์ใต้ เมืองมินนิอาโพลิส รัฐมินนิโซต้า ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการประชุมปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เมื่อเวลา 17.00 - 22.00 น. ผู้ร่วมประชุมปรึกษาส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอก ที่มหาวิทยาลัยแห่งมินนิโซต้า ซึ่งในปัจจุบันได้ศึกษาจบปริญญาเอกเกือบหมดแล้ว ได้แก่

1. ดร. ทองอินทร์	วงศ์โสธร
2. ดร. อัจฉรา	วงศ์โสธร
3. ดร. ธีระ	อาชวเมธี
4. คุณ ชินเธียร	อาชวเมธี
5. คุณ สมภพ	สีตะพันธุ์
6. ดร. กาหลง	โพธิปักษ์
7. ดร. สมดี	ภูสอดสี
8. ดร. พรพรรณ	อัมรินทร์นุเคราะห์
9. คุณ กฤตศรี	สามะพุทธิ
10. ดร. พิสิทธิ์	สารวิจิตร

ที่ประชุมได้ให้ข้อคิดเห็นพอสรุปได้ดังนี้

1. การเริ่มงานมหาวิทยาลัยควรแสวงหาความช่วยเหลือสนับสนุนจากนักวิชาการ ผู้มีอิทธิพลทางการเมือง และผู้มีฐานะมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ

2. ควรแสวงหาทุนสนับสนุนจากมูลนิธิ องค์การ สถาบัน หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งจากของรัฐบาลและเอกชน ทั้งจากในประเทศ ในท้องถิ่นและจากต่างประเทศ

3. การรับนักศึกษาควรเปิดโอกาสให้ทุกคน จากทุกส่วนของประเทศ โดยไม่ต้องสอบคัดเลือก

4. อาจจะไม่เรียกว่ามหาวิทยาลัยก็ได้ คือให้เป็นโรงเรียนอาชีวศึกษา ฝึกหัดอาชีพ ให้นักศึกษามีงานทำในระหว่างเรียนเพื่อเลี้ยงตัวเองได้ด้วย

5. นโยบายการช่วยตัวเองได้ของมหาวิทยาลัย และของนักศึกษาควรจะให้มีผลผลิตและรายได้เหลือ เพื่อจะได้นำไปดำเนินโครงการอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยได้อีก

6. ควรจะศึกษาวิธีการสร้างหรือจัดตั้งมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ที่ได้ทำสำเร็จแล้วว่า ได้ดำเนินมาอย่างไร มีอุปสรรคอะไร แก้ไขอย่างไร

7. ควรจะจัดตั้งองค์การ สมาคม หรือตัวแทนเพื่อดำเนินตามโครงการ โดยให้องค์การ

สมาคม หรือกลุ่มตัวแทนประกอบด้วยบุคคลที่ประชาชนเสนอชื่อหรือเลือกตั้งขึ้นมา แล้วให้ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา

8. การดำเนินงานขั้นแรก ควรจัดหาทุนสักก้อนหนึ่ง จัดสร้างอาคารขึ้นหลังหนึ่งเป็นห้องสมุด เก็บรวบรวมหนังสือประทับตรามหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ แล้วจ้างเจ้าหน้าที่ประจำห้องสมุดหนึ่งคน ดำเนินการให้บริการให้ยืมหนังสือแก่โรงเรียน นักเรียนและบุคคลทั่วไป การสร้างอาคารห้องสมุด ให้สร้างในเขตที่ดินโครงการมหาวิทยาลัย

9. ควรจะได้มีการจัดวางแปลน ออกแบบอาคาร การใช้ที่ดินไว้ล่วงหน้า เพื่อประโยชน์ในการติดต่อขอความช่วยเหลือจากบุคคล มูลนิธิ องค์การและหน่วยงานต่าง ๆ[1]

ในวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2516 เวลา 7.15 น. นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ได้กำหนดแนวปรัชญาในการสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการขึ้น ณ ห้อง 5 - 297 เทอร์ริทอเรียล ฮอลล์ มหาวิทยาลัยแห่งมินนิโซต้า ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีแนวปรัชญาดังนี้

> "เพื่อเปิดโอกาสให้อนุชนที่มีทุนทรัพย์น้อยแต่มีความประสงค์จะปรับปรุงพัฒนาตนเอง ได้มีสถานศึกษา ฝึกฝนอบรม ส่งเสริมความคิดและอุดมคติอันเป็นคุณประโยชน์แก่ชุมชนและประเทศชาติ คือให้อนุชนฝึกหัดช่วยชูตนเองด้วยการทำงาน การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ และมีผลผลิตเพื่อเลี้ยงตนเองได้อยู่ในที่ดินของมหาวิทยาลัยในระหว่างที่ศึกษาวิชาการขั้นอุดมศึกษาสาขาต่าง ๆ"[2]

แนวความคิดเรื่องการสร้างสถาบันการศึกษาตามแนวปรัชญานี้ได้เกิดขึ้นที่ ตำบลนาแห้วนาน แล้ว คือเมื่อประมาณ วันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2496 นายเก่ง สารวิจิตร (บิดา อายุ 37 ปี)

---

[1] ประวัติการดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เล่ม 4, บันทึกเมื่อ 14 มกราคม พ.ศ. 2516 หน้า ข - ค.

[2] ประวัติการดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เล่ม 4, หน้า ก.

เด็กชายพิสิทธิ์ สารวิจิตร (อายุ 14 ปี) เด็กชายพร้อม สารวิจิตร (อายุ 10 ปี) เด็กชายพจน์ สารวิจิตร (อายุ 8 ปี) เด็กชายบุญเกื้อ สารวิจิตร (อายุ 7 ปี) ได้ไปช่วยกันเอาไม้ไผ่และไม้อื่น ๆ ทำหลักกันน้ำหูไม่ให้พังตลิ่งนาบุ่ง ระหว่างพักเหนื่อยได้สนทนากันถึงประวัติบุคคลสำคัญและผู้มีชื่อเสียงในอดีต เช่น เอบราแฮม ลินคอล์น คุณปู่แสนพรหมราช (นายพิมสอน สารวิจิตร) และคุณประโยชน์ของการศึกษาในการส่งเสริมคนให้ก้าวหน้าและมีชื่อเสียงโด่งดัง เรื่องต่าง ๆ ประทับใจเด็กชายพิสิทธิ์มาก[3]

ต่อมาในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2498 นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ได้รับทุนจากจังหวัดเลยให้ไปเรียนครู ป.กศ.ต้น ที่โรงเรียนฝึกหัดครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ธนบุรี นายพิสิทธิ์ได้มีโอกาสเห็นความเจริญต่าง ๆ ของกรุงเทพฯ เมืองหลวงของประเทศไทย และความก้าวหน้าต่าง ๆ ของผู้ได้รับการศึกษาดี ทำให้นายพิสิทธิ์มีแรงบันดาลใจเพิ่มขึ้นในการที่จะช่วยบ้านเกิดของตนให้มีความเจริญบ้าง[4]

✱ แรงบันดาลใจในการคิดสร้างสถานศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นเดิมของตนเกิดจากองค์ประกอบหลายอย่างผสมผสานกัน ดังจะเห็นได้จากข้อความที่เขียนไว้ในประวัติการดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เล่ม 1 หน้า 6 - 7 เมื่อ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2514 ว่า

> ✱ เนื่องจากความทุรกันดารของท้องถิ่น เพราะมีภูเขาล้อมรอบทุกทิศ ห่างไกลทางคมนาคมและประชาชนได้รับการศึกษาน้อย ความอัตคัดแร้นแค้นจึงมีมาก ทำให้ประชาชนท้องถิ่นอื่นดูหมิ่นดูแคลน ตำบลนาแห้วจึงเป็นดินแดนแห่งความอัปยศอดสู ประชาชนหาทางอพยพไปอยู่แหล่งที่มีความเจริญมากกว่า เช่น บ้านป่าแดง อำเภอนครไทย บ้านวังกระดาษเงิน บ้านวังหิน อำเภอชนแดน สามแยก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเริ่มอพยพมาตั้งแต่ พ.ศ. 2484 ผู้ไปอยู่ท้องถิ่นอื่นเมื่อมีความร่ำรวย ก้าวหน้า ตัวเองได้ดีสบายแล้ว เช่นผู้ไปอยู่บ้านเฉลียง เพชรบูรณ์ หรือ ปากเซ ลาว ได้กลับบ้านเดิมเพื่อชักชวนญาติพี่น้องอพยพไปอยู่ด้วย ใครไม่ไปก็จะถูกตราหน้าว่าเป็นคนโง่ ดังนั้นจึงมี

---

[3] ประวัติการดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เล่ม 9, หน้า 13.

[4] ประวัติการดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เล่ม 1, หน้า 6.

คนอพยพจากตำบลนาแห้วและตำบลใกล้เคียงมากมาย จนหมู่บ้านทั้งหลายจะกลายเป็นหมู่บ้านร้าง ขวัญของราษฎรตกต่ำที่สุด วัดต่าง ๆ กลายเป็นวัดร้างเกือบทุกหมู่บ้าน แลไปทางไหนจะเห็นเรือนร้าง ไม่มีคนอยู่โดยทั่วไป ที่ทำกินหลายแห่งถูกทอดทิ้งให้เป็นป่ารกร้างว่างเปล่า แผ่นดินของถิ่นตำบลนาแห้วดูเหมือนจะไร้ค่า ไม่มีคนสนใจ, ไม่มีใครอยากอยู่ ไม่มีใครรู้สึกภาคภูมิชื่นชมยินดี มีแต่คนอพยพ หนี - หนี - หนี ไปสู่ความเด่น ความเจริญในท้องถิ่นอื่นที่รุ่งเรืองกว่า โดยเฉพาะในระหว่าง พ.ศ. 2494 ถึง พ.ศ. 2504 มีราษฎรราวร้อยละ 10 เป็นอย่างมากที่คิดจะตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เดิมตลอดไป โดยทั่วไปไม่มีใครอยากอยู่บ้านเดิม แม้แต่แพทย์ประจำตำบล คือ นายกุล แสงคำ ซึ่งเป็นหลักของบ้าน ก็คิดจะไปและบอกราษฎรทั่วไปอย่างนั้นบิดาของนายพิสิทธิ์ นายเกง สารวิจิตร ก็ได้ไปเที่ยวป่าแดง นครไทย บ้านวังกระดาษเงิน บ้านเฉลียง บ้านสามแยก เพชรบูรณ์ เพื่อหาลู่ทางอพยพถึง 2 ครั้ง

ความบีบคั้นทางจิตใจอย่างหนึ่งคือ การไม่ได้รับความเป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ทั้งนี้เพราะประชาชนยากจน แร้นแค้น ขาดการศึกษาและความเข้าใจโลกภายนอก ทำให้เจ้าที่บางคนกดขี่ข่มเหงน้ำใจและเอาเปรียบราษฎรจนก่อให้เกิดความรู้สึกขมขื่นโดยทั่วไป ตลอดระยะเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมา

เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นสิ่งแวดล้อม แรงบันดาลใจและสิ่งส่งเสริมหล่อหลอมความคิด จิตใจการกระทำของ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ให้วางโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการโดยสละชีวิตความสุขสบายส่วนตัวและเอาศีรษะของตนเองเสี่ยงดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการด้วยความรักชาติและฝืนแผ่นดิน บ้านเกิดมาตุภูมิโดยแท้

วิวัฒนาการของความคิดและการดำเนินการได้เกิดขึ้นต่อต่อกันมาเรื่อย ๆ จนปัจจุบันลำดับเหตุการณ์ที่สำคัญได้แก่

วันพุธ ที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2501 นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ขณะอายุ 19 ปี 4 เดือน 14 วัน ได้เดินทางไปที่ฝายน้ำแพร่ และภูค้อ ในตำบลนาแห้ว คนเดียว แล้วเกิดแรงบันดาลใจให้คิดสร้างมหาวิทยาลัยในป่า โดยเอาน้ำตกแพร่เป็นศูนย์กลาง ขยายเขตมหาวิทยาลัย

ออกไปจนจดภูค้อ แม่น้ำหู แม่น้ำเหือง เนื้อที่ประมาณ 20,000 ไร่ (สองหมื่นไร่) แรงบันดาลใจนี้เพิ่มพูนขึ้นเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน คือ พ.ศ. 2526 ซึ่ง ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร ได้เริ่มโครงการปลูกมะขามล้านต้น เพื่อสร้างมหาวิทยาลรแห่งการงานและพัฒนาการอย่างจริงจัง โดยเริ่มปฏิบัติงานต่อจากที่บิดาและน้องชายทำไว้ เมื่อ 7 มกราคม พ.ศ. 2526

วันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2503 นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร เริ่มเรียบเรียงหนังสือคู่มือการพัฒนาตนเอง ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น "คู่มือพัฒนาเพื่อความรุ่งโรจน์และส่งเสริมความก้าวหน้านักเรียน" ซึ่งเป็นหนังสือคู่มือในการดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการและจะใช้เป็นคู่มือฝึกอบรมสำหรับผู้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งนี้"

พ.ศ. 2504 นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร เรียนจบ กศ.บ. ที่วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร) และเป็นปีที่คิดอุดมคติของมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ โดยกำหนดว่านิสิตนักศึกษาจะต้องพิสูจน์คำของตนเองด้วยผลงาน การพึ่งตนเอง การนำตนเอง การเลี้ยงตนเองและการทำประโยชน์แก่สังคม

วันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2505 นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ตั้งรางวัล "คำ สารวิจิตร" เพื่อเป็นอนุสรณ์ถึงมารดา รางวัลประกอบด้วยเงินสด 100 บาท และแบบเรียนชั้น ป.4 จำนวน 10 เล่ม ให้แก่นักเรียน ชั้น ป.3 โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ ซึ่งสอบ ป.1 - 2 - 3 ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุด มีความประพฤติดี และมีความขยันหมั่นเพียรและรักการศึกษา ปัจจุบันรางวัลนี้ประกอบด้วย เงินสด 200 บาท

วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2506 นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร วางโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการโดยย่อ ณ ห้องภาษาอังกฤษ โรงเรียนสายน้ำผึ้ง กรุงเทพมหานคร ระหว่าง 9.00 - 11.00 น.

โครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

1. จะก่อตั้งใน วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2530

2. ที่ตั้ง บริเวณน้ำตกแพร่ ฝายน้ำแพร่ ตำบลนาแห้ว อำเภอด่านซ้าย (ปัจจุบันอำเภอนาแห้ว) จังหวัดเลย

3. เนื้อที่ ที่จำเป็นจะต้องใช้ในการดำเนินกิจการของมหาวิทยาลัยเพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมาย ต้องใช้ประมาณ 20,000 ไร่ (สองหมื่นไร่)

4. สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในบริเวณและโครงการของมหาวิทยาลัย มีดังนี้

1) เขื่อนกั้นน้ำ อ่างเก็บน้ำ
2) โครงการประปา
3) โครงการไฟฟ้าน้ำตกขนาดเล็ก
4) สวนสัตว์
5) สวนพฤกษชาติ
6) บ้านพักอาจารย์ ศาสตราจารย์
7) บริเวณทดลองทางเกษตรและเลี้ยงสัตว์
8) อาคารเรียน ตึกคณะวิชาต่าง ๆ
9) หอพักนิสิต ชาย - หญิง
10) สถาบันการค้นคว้าทางจิตวิทยาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าของบุคคล
11) หมู่บ้านตัวอย่าง

วางโครงการเมื่อ วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2506 เวลา 9.00 น ณ โรงเรียนสายน้ำผึ้ง อำเภอพระโขนง จังหวัดพระนคร

จุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

1. ศึกษา ค้นคว้า วิจัยวิธีส่งเสริม พัฒนาอนุชนให้มีชีวิตรุ่งโรจน์
2. ศึกษา ค้นคว้า วิจัยวิธีทำงาน การสร้างความสำเร็จและความก้าวหน้าต่าง ๆ
3. ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างงานที่มีประโยชน์ต่อมนุษยชาติ
4. พัฒนาชนบทให้มีความเจริญรุ่งเรือง
5. สร้างและสำรวจกำลังความคิด กำลังใจและความรู้อันจำเป็นในการพัฒนาชาติไทย
6. นำความคิด ความพยายาม ความเชื่อมั่น ฯลฯ ของคนไทยมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชาติไทย ทุกส่วนของประเทศ
7. ค้นคว้า ทดลอง หาทางนำทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในแผ่นดินไทยมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่
8. ทำตัวอย่างการพัฒนาประเทศโดยการเริ่มงานจากเงินเพียงเล็กน้อย
9. ส่งเสริมสนับสนุนการเผยแพร่วิทยาการต่าง ๆ ไปสู่ประชาชนและทุกส่วนของประเทศ
10. ส่งเสริมความร่วมมือ ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างสถาบัน องค์การ สมาคม และประเทศเพื่อความก้าวหน้า สันติภาพ และความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

ตั้งเมื่อ วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2506 ณ โรงเรียนสายน้ำผึ้ง อำเภอพระโขนง จังหวัดพระนคร

(นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร)

วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2506 นายเก่ง สารวิจิตร (บิดา) ราษฎรบ้านนาโพธิ์ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร (บุตร) ครูโรงเรียนสายน้ำผึ้ง นายพร้อม สารวิจิตร (บุตร) ราษฎรบ้านนาโพธิ์ นายพจน์ สารวิจิตร (บุตร) ราษฎรบ้านนาโพธิ์ ได้พากันไปเลือกสถานที่ตั้งมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ณ บริเวณน้ำตกแพร่ ตำบลนาแห้ว

วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2506 นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร เขียนจดหมายถึงนายอำเภอด่านซ้าย (นายจัด สุรเดโช) จดหมายฉบับนี้เป็นเอกสารที่แสดงว่าการดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นนั้น นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ได้ติดต่อประสานงานและขอความเห็นชอบ และความสนับสนุนจากทางราชการมาโดยตลอด ไม่ได้ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยพลการ

(สำเนา)

โรงเรียนสายน้ำผึ้ง อ.พระโขนง พระนคร

วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2506

กราบเรียน ท่านนายอำเภอด่านซ้ายที่เคารพอย่างสูง

ผมมีโครงการใหญ่ที่จะต้องดำเนินการอยู่จนตลอดชีวิตของผม คือ ก่อตั้งมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการที่บริเวณน้ำตกแพร่ ตำบลนาแห้ว อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ซึ่งตอนนี้เป็นที่รกร้างว่างเปล่า ยังไม่มีใครจับจองไปทำประโยชน์ เนื่องจากความตั้งใจดังกล่าวผมจึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความกรุณาช่วยเหลือจากท่าน ด้วยการให้ความสะดวกในการสงวนรักษาเนื้อที่บริเวณนี้ไว้สำหรับสร้างมหาวิทยาลัย ขณะนี้ผมมาดำเนินการเองไม่ได้เพราะต้องเตรียมการเดินทางไปศึกษาต่อทำปริญญาโททางจิตวิทยา ณ สหรัฐอเมริกาในเดือนสิงหาคมนี้ โดยทุนฟุลไบรท์ ผมจึงให้คุณพ่อของผมมาขอยื่นเรื่องราวสงวนรักษาเนื้อที่บริเวณนี้ไว้แทน ผมหวังอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาช่วยเหลือ ให้ความสะดวกจากท่านเป็นอย่างมาก

การดำเนินการใหญ่โตนี้ผมกะโครงการเตรียมการไว้ 24 ปี และเริ่มตั้งแต่บัดนี้ โดยหาที่ตั้งมหาวิทยาลัย พากเพียรหาทางไปทำปริญญาโทและเอก ให้ทุนการศึกษาแก่เด็กในตำบลนาแห้วให้ได้เล่าเรียนจนได้ปริญญาตรี 20 คน พิมพ์หนังสือต่าง ๆ ที่ผมแต่งไว้แล้วแจก แสวงหาเพื่อนร่วมงาน ครู อาจารย์ ศาสตราจารย์ หาเงินทุน ขอความร่วมมือจากองค์การ สถาบัน

ประเทศต่าง ๆ ฯลฯ ผมจะค่อยดำเนินงานไปทีละน้อยตามกำลังและสติปัญญา และจะดำเนินการไปเรื่อย ๆ จนการก่อตั้งมหาวิทยาลัยนี้เป็นผลสำเร็จเรียบร้อย

ผมได้ขอร้องคุณพ่อและน้อง ๆ ของผมให้ช่วยแผ้วถางที่ดินตอนนี้ไปพลาง ๆ ก่อนเพื่อรอผมกลับมา และเมื่อผมหาเงินได้ก็จะได้ตระเตรียมการต่าง ๆ ไปเรื่อย ๆ มหาวิทยาลัยนี้จะนำความเจริญก้าวหน้ามาสู่อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย และชาติไทยและอื่น ๆ ไม่น้อยเลย ด้วยเหตุนี้ผมจึงหวังอย่างยิ่งว่า จะได้รับความกรุณา ช่วยเหลือร่วมมือจากท่านอย่างดีที่สุด

โดยความเคารพอย่างสูง

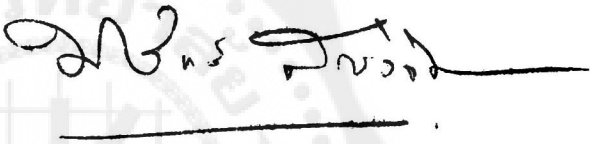

เมื่อ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร กลับจากต่างประเทศ บิดาได้เล่าให้ฟังว่า นายจัด สุรเดโช ได้ประกาศในที่ประชุมกำนันและผู้ใหญ่บ้านของอำเภอด่านซ้าย ใจความว่า "อย่าอิฉาเขานะ เขาคิดทำประโยชน์เพื่อบ้านเมืองส่วนรวม อย่าอิจฉาเขานะ" ดังนั้นตลอดสมัยที่ นายจัด สุรเดโช เป็นนายอำเภอด่านซ้ายอยู่จึงไม่มีราษฎรและเจ้าหน้าที่คนใดไปรบกวน แย่งชิงเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ 20,000 ไร่ ที่บริเวณน้ำตกเพร่เลยแม้แต่คนเดียว

วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2507 นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร เขียนจดหมายถึงผู้ว่าราชการจังหวัดเลย เกี่ยวกับโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

(สำเนา)

10530 Centennial Hall

University of Minnesota, U.S.A.

วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2507

กราบเรียน ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเลยที่เคารพอย่างสูง

ในวาระที่ท่านได้มาเยี่ยมตำบลนาแห้ว กระผมในฐานะลูกหลานของตำบลนี้ ขอกราบเท้าคารวะท่านด้วยความปลาบปลื้มสูงสุด จากเรื่องราวต่าง ๆ ที่กระผมได้ทราบมาได้ความว่าตำบลนี้ได้ตั้งมาแล้วกว่า 200 ปี แต่ยังไม่เคยมีข้าราชการผู้ใหญ่เดินทางมาถึงเลย การเดินทางมาของท่านในวันนี้ย่อมจะเป็นเหตุการณ์พิเศษที่ประชาชนทั้งที่มีชีวิตอยู่ หรือที่ล่วงลับไปแล้วจะได้แซ่ซร้องสาธุการในความเปลี่ยนแปลงอันใหญ่หลวงจากการมาเยี่ยมของท่านว่าตั้งแต่นี้สืบไปดินแดนส่วนนี้จะไม่ได้ตั้งอยู่โดดเดี่ยว จะไม่ถูกทอดทิ้งให้เป็นป่าเป็นดง การมาเยี่ยมของท่านย่อมเป็นศุภนิมิตมงคลอันแสดงถึงความรุ่งเรืองแห่งตำบลนี้ กระผมในฐานะที่เกิดตำบลนี้และได้คลุกคลีอยู่กับญาติพี่น้องตำบลนี้มาเป็นเวลานาน ได้แลเห็นความทุกข์ยากความขาดแคลนและความโง่เขลาจึงได้ลองปรึกษากับญาติพี่น้องร่วมตำบลเป็นส่วนมาก ทุกคนเห็นชอบด้วยกันว่า ลูกหลานและอนุชนแห่งตำบลนี้ต่อไปควรจะได้รับการศึกษาอบรมเป็นอย่างดี โดยมีสถานศึกษาชั้นสูงสำหรับเล่าเรียนเพื่อว่าทุกคนจะได้เข้าใจซาบซึ้งถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีแห่งมนุษยชาติในประเทศเสรีประชาธิปไตย และเพื่อรักษาวัฒนธรรม อารยธรรม และแผ่นดินอันเป็นมรดกของชาติ อันบรรพชนได้พากเพียรแผ้วถางสร้างไว้ให้ ให้ถาวรมั่นคงสืบไป กระผมจึงขอกราบเรียนท่านให้ทราบถึงความต้องการอันแท้จริงจากหัวใจของประชาชนทุกคนว่า ขอให้ที่ดินราว 20,000 ไร่ ซึ่งอยู่โดยรอบน้ำตกแพร่ไปประมาณ ด้านละ 6 กิโลเมตร ได้เป็นที่ตั้งและเป็นประโยชน์แก่การเตรียมการก่อตั้งมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ และความปรารถนานี้จงบรรลุผลสำเร็จในโอกาสอันสำคัญยิ่งในประวัติศาสตรที่ท่านได้มาเยี่ยมตำบลนี้ ที่ดินราว 20,000 ไร่ ซึ่งเป็นที่รกร้างว่างเปล่าอยู่ในขณะนี้จะได้สร้าง

เป็นประโยชน์แก่ประชาชน คือ เป็นที่สร้างอาคารเรียน หองทดลอง หอสมุด บ้านพักอาจารย์และศาสตราจารย์ หอพักนักศึกษา สถาบันการค้นคว้าทางจิตวิทยาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าของบุคคล อ่างเก็บน้ำ เขื่อนกั้นน้ำ โรงไฟฟ้าน้ำตกขนาดเล็ก สถานีทดลองทางเกษตรและเลี้ยงสัตว์ สวนพฤกษชาติ สวนสัตว์ หมู่บ้านตัวอย่าง เป็นต้น จุดมุ่งหมายอันสำคัญของมหาวิทยาลัยก็เพื่อส่งเสริมพัฒนาชนบทให้รุ่งเรือง เชิดชูเกียรติคุณของชาติไทยให้สูงเด่นและเพื่อรักษามรดก วัฒนธรรมของชาติไว้ไม่ให้เสื่อมสูญ ตลอดจนเพื่อเชิดชูคุณค่าและศักดิ์ศรีของมนุษยชาติและเป็นที่แสดงความสามารถและความเสียสละอย่างใหญ่หลวงของคนไทยโดยทั่วไป

หากคำขอนี้เป็นผลสำเร็จ เมื่อท่านมาเยี่ยมตำบลนี้อีกครั้งหนึ่งใน พ.ศ. 2530 ก็จะมีนักศึกษาคณะอาจารย์ ศาสตราจารย์จากมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการมาคอยต้อนรับท่านร่วมกับประชาชนทุกคนด้วย การเปลี่ยนแปลงอันอาจจะเกิดขึ้นในภายหน้า ว่าอำเภอด่านซ้ายจะไปขึ้นอยู่กับจังหวัดเพชรบูรณ์หรือจะคงอยู่กับจังหวัดเลย ความประสงค์ของประชาชนตำบลนี้ไม่มีวันเปลี่ยนแปลง

ในโอกาสอันเป็นศุภมงคลนี้ กระผมขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย และเทพยดาทั้งหลายอันสถิตอยู่ทุกขุนเขาโดยรอบตำบลนี้และวิญญาณแห่งบรรพชนผู้ได้พากเพียรสร้างตำบลนี้สืบ ๆ ต่อกันมา ตลอดจนดวงใจอันบริสุทธิ์ของอนุชนผู้จะได้รับการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการในวันข้างหน้า จงช่วยกันอวยชัยท่านให้ประสบแต่ความสุขสวัสดีเทอญ

โดยความเคารพอย่างสูง

จดหมายฉบับนี้ นายวิศิษฐ์ กิตติศรีวรพันธุ์ ปลัดอำเภอโท อำเภอด่านซ้าย ในขณะนั้นเป็นผู้นำไปมอบแด่ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเลยแทน นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร เพราะ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร กำลังศึกษาต่อทำปริญญาโททางจิตวิทยาการศึกษาอยู่ ณ มหาวิทยาลัยแห่งมินนิโซต้า ประเทศสหรัฐอเมริกา

วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2507 นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร เรียนจบปริญญาโททางจิตวิทยาการศึกษา ณ มหาวิทยาลัยแห่งมินินิสโซต้า ประเทศสหรัฐอเมริกา

วันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2507 นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร เริ่มทดลองสอนวิชาสร้างความสำเร็จรุ่งโรจน์แก่นักเรียนที่โรงเรียนสายน้ำผึ้ง อำเภอพระโขนง พระนคร เพื่อค้นคว้าหาแนวทางต่าง ๆ ในการพัฒนาส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของนักเรียน เพื่อจะได้ปรับปรุงเอาไปใช้สอนนิสิต นักศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการต่อไป ได้สอนวิชานี้ติดต่อไปจนถึง วันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2512 มีผู้เข้าเรียนประมาณ 500 คน เรียนจบ 51 คน รวมสอน 260 ครั้ง ใช้เงินส่วนตัวดำเนินการประมาณ 3,200 บาท (สามพันสองร้อยบาทถ้วน)

วันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2508 นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร จัดพิมพ์หนังสือ "คู่มือพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้านักเรียน" จำนวน 500 เล่ม เพื่อแจกนักเรียน ครู ห้องสมุดต่าง ๆ ได้แจกโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดเลย ประมาณ 120 เล่ม และได้ส่งไปให้โรงเรียนตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนและคนทั่วไปสร้างปรับปรุง พัฒนาตนเองและชุมชน อันเป็นอุดมคติของมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

วันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2508 นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร จัดพิมพ์หนังสือ "คู่มือพัฒนาเพื่อความรุ่งโรจน์และส่งเสริมความก้าวหน้านักเรียน" เพื่อเผยแพร่ความคิดในการสร้างตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้า โดยยึดตัวอย่างของบุคคลสำคัญที่ได้สร้างตนเองให้รุ่งโรจน์โดยเริ่มต้นจากสิ่งใดก็ไม่มี อันเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งของมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

วันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2509 ราษฎรบ้านนาโพธิ์และบ้านเมืองแพร่ โดยการนำของนายเก่ง สารวิจิตร ได้ไปกำหนดเขตที่ตั้งมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการเพื่อส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าและความร่มเย็นเป็นสุขของท้องถิ่นและตระเตรียมลู่ทางอันรุ่งโรจน์ไว้ให้แก่อนุชนชาวไทย คณะผู้กำหนดเขตที่ตั้งมหาวิทยาลัยได้เดินตรวจเขตมหาวิทยาลัยจากที่ทางลงนากกม่วง พากันเดินไปตามทางแยกจนถึงโคกหินลาด นาห้าง ตาดนกกก ภูหมาหงอ โดยกำหนดว่าบริเวณทั้งหมดที่รกร้างว่างเปล่าอยู่ในขณะนั้นให้เป็นเขตของมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ คือ ทิศเหนือจด

แม่น้ำเหือง ทิศใต้จด ภูค้อ ทิศตะวันออกจด แม่น้ำหู ทิศตะวันตกจดบ้านโป่งกูด แสงภา ทางหัวหอม บ่อเหมืองน้อยโดยประมาณ ในวันนั้นได้ติดตั้งป้าย "เขตมหาวิทยาลัย" ไว้เป็นเขตสังเขป ที่นากม่วง โคยหินลาด นาห้าง ตาดนกกก และภูหมาหง่อ ที่ทางลงตรงบ้านนาแห้วใหม่

ผู้ไปกำหนดเขตที่ตั้งมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2509 มีดังนี้

1. นายเก่ง	สารวิจิตร	ราษฎรบ้านนาโพธิ์
2. นายที	ชัยชนะ	ผู้ใหญ่บ้านเหมืองแพร่
3. นายถาด	ศรีเพชร	ผู้ใหญ่บ้านนาโพธิ์
4. นายทอง	สนิท	ราษฎรบ้านนาโพธิ์
5. นายลาน	จันทะคุณ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านนาโพธิ์
6. นายพัน (กอน)	ศรีฟอง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเหมืองแพร่
7. นายพูน	คงสุข	ราษฎรบ้านเหมืองแพร่
8. นายเพียร	ทิพย์อุดม	พ่อค้าบ้านเหมืองแพร่
9. นายปัน	แสงคำ	ราษฎรบ้านนาโพธิ์
10. นายแดง	พรหมรัตน์	ราษฎรบ้านนาโพธิ์
11. นายมา	ไพรภิบาล	ราษฎรบ้านนาโพธิ์
12. นายพิสิทธิ์	สารวิจิตร	ครูโรงเรียนสายน้ำผึ้ง

วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2509 นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ได้ทำหนังสือถึง ฯพณฯ ท่านนายกรัฐมนตรี จอมพลถนอม กิตติขจร ขอประทานกราบเรียนถึงโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ และขอความเมตตาอนุเคราะห์ ฯพณฯ ท่านนายกรัฐมนตรี ให้โปรดมีบัญชาให้คณะกรรมการจำแนกที่ดินแห่งชาติและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องสำรวจและสงวนที่ป่ารกร้างว่างเปล่าเนื้อที่ประมาณ 20,000 ไร่ (สองหมื่นไร่) ไว้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา เนื้อที่ดังกล่าวคือเนื้อที่บริเวณน้ำตกแพร่ ตำบลนาแห้ว เขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

ต่อไปนี้เป็นสำเนาหนังสือถึง ฯพณฯ ท่านนายกรัฐมนตรี หนังสือฉบับนี้ ฯณฯ บุญชนะ อัตถากร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ในขณะนั้นเป็นผู้กรุณานำไปให้ ฯพณฯ ท่านจอมพล ถนอม กิตติขจร ให้นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร

(สำเนา)

บ้านเลขที่ 64 ซอยมีสุวรรณ 1,
อ. พระโขนง, พระนคร

วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2509

ขอประทานกราบเรียน ฯพณฯ ท่านนายกรัฐมนตรีที่เคารพนับถืออย่างสูงยิ่ง

ด้วยกระผม นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ในฐานะเอกชนผู้หวังดีต่อชาติบ้านเมืองและยินดีที่จะทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เห็นว่าตำบลนาแห้ว อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ซึ่งเป็นที่เกิดของกระผม เป็นท้องถิ่นทุระกันดาร การคมนาคมไม่สะสวก ความเป็นอยู่ของประชาชนยังอยู่ในสภาพแร้นแค้น การศึกษาของประชาชนยังอยู่ในขั้นต่ำ คือจบเพียงชั้นประถมปีที่ 4 เป็นส่วนมาก ประชาชนได้อยู่ในสภาพเช่นนี้มา นับด้วย 100 ปีแล้ว แม้ปัจจุบันทางราชการจะได้อนุเคราะห์จัดส่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ไปช่วยพัฒนาถนนหนทาง ช่วยเหลือทางด้านการศึกษาและอื่น ๆ บ้าง แต่สภาพทั่ว ๆ ไป ของตำบลนี้ก็ยังเหมือนเดิมอยู่ กระผมได้คิด ใคร่ครวญและมีความตั้งใจอย่างแน่แน่ที่จะช่วยเหลือ ปรับปรุง ส่งเสริมสภาพความเป็นอยู่ของญาติพี่น้อง, ประชาชน และยกระดับการศึกษาของอนุชนในท้องถิ่นนี้และบริเวณใกล้เคียงให้ดีขึ้นมาหลายปีแล้ว และตั้งใจเด็ดเดี่ยวที่จะทำอยู่จนตลอดชีวิต ได้พิจารณาเห็นว่า ตำบลนาแห้วนี้มีที่รกร้างว่างเปล่าอยู่เป็นจำนวนมาก โดยทั่วไปที่ดินเป็นป่าโปร่ง เป็นเนินเล็ก ๆ จะทำประโยชน์สิ่งใดก็ไม่บังเกิดผลเต็มที่ในขณะนี้ อย่างไรก็ดีที่รกร้างว่างเปล่าเหล่านี้อาจจะนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุง ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่น อนุชน และสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในดินแดนส่วนนี้ได้อย่างมากมายหากมีโครงการที่เหมาะสม และ

มีการจัดการที่ใช้ความรู้เข้าช่วยอย่างเพียงพอ

ที่รกร้างว่างเปล่านี้กระผมเห็นว่าสามารถจะใช้เป็นที่ตั้งสถานศึกษาชั้นสูงและเป็นประโยชน์ในการเตรียมการก่อตั้งสถานศึกษาชั้นสูงได้หากใช้โครงการระยะยาว เช่น 20 ปี เข้าดำเนินการ แต่หากปล่อยทิ้งไว้ที่รกร้างนี้ก็จะเป็นป่ารกร้างต่อไปเช่นเดิมเพราะไม่มีผู้ใดจะเข้าไปแผ้วถาง ปรับปรุงส่งเสริมให้ดีขึ้น

จากเหตุผลข้างต้นกระผมจึงตั้งใจจะอุทิศความรู้ ความพากเพียร และทุนทรัพย์ทุกสิ่งทุกอย่างที่ตนมีอยู่ช่วยพัฒนาป่าที่รกร้างว่างเปล่าเหล่านี้ ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะที่จะใช้เป็นที่ตั้งสถานศึกษาชั้นสูงสำหรับอนุชนบริเวณท้องถิ่นนี้และท้องถิ่นใกล้เคียงโดยตั้งใจว่าใน พ.ศ. 2530 จะจัดตั้งสถานศึกษาชั้นสูง (มหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ) ขึ้น ณ บริเวณน้ำตกแพร่ ตำบลนาแห้ว อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย เพื่อให้อนุชนได้รับการศึกษาชั้นสูงโดยไม่ต้องใช้ทุนของตนเอง ค่าใช้จ่ายในการศึกษาส่วนใหญ่จะนำมาจากผลประโยชน์ที่ได้จากการดำเนินการปรับปรุงพื้นที่รกร้างว่างเปล่าบริเวณนี้มีอยู่ประมาณ 20,000 ไร่ ตามระเบียบในการจับจองที่ดินเอกชนไม่มีสิทธิ์จะจับจองที่ดินผืนใหญ่ได้เกิน 50 ไร่ กระผมจึงได้ทำหนังสือฉบับนี้ร้องเรียนขอความเมตตาอนุเคราะห์จาก ฯพณฯ ท่าน โปรดได้มีบัญชาให้คณะกรรมการจำแนกที่ดินแห่งชาติพิจารณารายละเอียดต่าง ๆ เพื่อสงวนและพัฒนาที่ดินบริเวณนี้เพื่อการศึกษาของอนุชนไทย และป้องกันการแทรกซึมของต่างชาติอันอาจจะทำลายความมั่นคงของประเทศไทยได้

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการพัฒนาที่ดินและตั้งสถานศึกษาชั้นสูง ณ ชายแดน

1. จะเป็นประโยชน์แก่การรักษาความมั่นคง ปลอดภัยของชาติและกระชับสัมพันธภาพความเข้าใจอันดีระหว่างไทยและลาวโดยอาศัยการศึกษาเป็นสื่อได้อย่างดียิ่งประการหนึ่ง

2. จะได้ประโยชน์ในด้านพัฒนาคน ตามโครงการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ และเป็นการส่งเสริมการศึกษาของอนุชนในท้องถิ่นทุระกันดาร อันเป็นการสนับสนุนโครงการเร่งรัดพัฒนาชนบทของรัฐบาล

3. จะได้เป็นที่ค้นคว้า วิจัย และทดลองเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่รกร้างว่างเปล่าให้เป็นประโยชน์ ส่งเสริมความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและผลผลิตทางเกษตรของประเทศ และความรู้ที่ได้รับนี้จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินโครงการพัฒนาที่ดินและเศรษฐกิจของประเทศในที่อื่น ๆ ต่อไป

4. ทางราชการจะได้มีที่ดินในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของรัฐต่อไปในภายหน้าได้สะดวก โดยไม่ต้องเสียเงินในการซื้อจากเอกชน เป็นการประหยัดงบประมาณแผ่นดินตามนโยบายของรัฐบาล

ในการดำเนินการเบื้องต้นกระผมขอประทานกราบเรียนเสนอ ฯพณฯ ท่าน ดังต่อไปนี้

1. ขอให้ทางราชการอนุเคราะห์สงวนที่รกร้างว่าเปล่านี้ (เนื้อที่ประมาณ 20,000 ไร่ รอบ ๆ บริเวณน้ำตกแพร่ ตำบลนาแห้ว อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย) ไว้เพื่อจะใช้เป็นที่ตั้งสถานศึกษาชั้นสูง (มหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ) ใน พ.ศ. 2530 เพื่อให้อนุชนได้รับการศึกษาอย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องใช้ทุนของตนเอง หากการเตรียมการต่าง ๆ ดำเนินไปด้วยดี ที่ให้สงวนไว้ก็เพื่อป้องกันการใช้ที่ดินนี้ไปทำสิ่งอื่นที่ไม่ตรงกับความมุ่งหมายเพื่อการศึกษา

2. สถานที่ดังกล่าวนี้หากทางราชการต้องการ เมื่อใดเพื่อใช้ประโยชน์ทางการศึกษาหรือสิ่งใดทางราชการสามารถเรียกคืนหรือใช้ประโยชน์ได้ทันที

3. พื้นที่ทั้งหมดและผลประโยชน์ทุกอย่างในที่ดินรกร้างว่างเปล่านี้จะอุทิศให้แก่การศึกษาของอนุชนในท้องที่ตำบลนาแห้วและท้องถิ่นใกล้เคียง หากมีผลประโยชน์มากพอจะขยายออกไปได้ ผลกำไรจากการลงทุนทุกอย่างจะใช้เป็นทุนการศึกษาให้อนุชนตำบลนาแห้วไปศึกษาต่อให้ได้ปริญญาตรีจากสถานศึกษาชั้นสูงต่าง ๆ ในจังหวัดพระนคร หรือปริญญาชั้นสูงจากต่างประเทศหากมีผลกำไรมากพอ

4. ที่ดินทั้งหมดนี้จะปรับปรุง แผ้วถาง ตกแต่ง ให้เป็นที่ทำการเพาะปลูกผลไม้ต่าง ๆ เช่น ส้ม มะม่วง มะขาม มะพร้าว ฯลฯ อันจะได้อุทิศเพื่อการศึกษาทั้งหมด และเป็นที่ทำการเกษตรกรรมอื่น ๆ และเลี้ยงสัตว์ โดยจะยึดหลักการดำเนินการแบบพัฒนาการ คือ ค่อย ๆ ทำไปทีละน้อยตามกำลังความสามารถ

5. การดำเนินการทั้งหมดนี้ให้อยู่ในความควบคุมของทางราชการโดยตลอด

6. ความตั้งใจทั้งหมดของกระผมนี้ก็ด้วยปรารถนาจะทำความดี อุทิศแรงงานและความรู้แก่มาตุภูมิของตนเองและชาติบ้านเมือง ไม่มีความประสงค์สิ่งอื่นใดนอกจากนี้

7. เงินในการลงทุนปรับปรุง แผ้วถาง ตกแต่ง ทำประโยชน์พื้นที่ดังกล่าว กระผมจะใช้เงินส่วนตัวและเงินอื่น ๆ หากมีผู้อุทิศให้ในตอนหลังเพื่อส่งเสริมโครงการนี้

8. กระผมขออนุมัติทางราชการให้มีสิทธิเข้าปรับปรุง แผ้วถาง ตกแต่งที่ดินดังกล่าวได้ทั้งหมดและดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นและการศึกษาของอนุชนดังได้กล่าวมาแล้ว โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมค่าบำรุงท้องที่ ภาษีที่ดิน และสิ่งอื่นใดทั้งสิ้น

ควรมิควรแล้วแต่ ฯพณฯ ท่านจะกรุณา

ด้วยความเคารพนับถืออย่างสูงยิ่ง

พิสิทธิ์ สารวิจิตร

(นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร)

สำเนาหนังสือถึง ฯพณฯ ท่านนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ ที่เขียนด้วยลายมือของ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ได้ส่งไปยังบุคคลต่อไปนี้ด้วยคือ

1. นายบรรพต กันสุทธิ พัฒนากรตำบลนาแห้ว ส่งไปเมื่อ วันที่ 24 เมษายน พ.ศ.2509
2. นายเก่ง สารวิจิตร บิดาของ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ส่งไปเมื่อ วันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2509
3. นายวิศิษฐ์ กิติศรีวรพันธุ์ ปลัดอำเภอโทอำเภอด่านซ้าย ส่งไปเมื่อ วันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2509
4. นายกาจ ดวงอุปะ ครูใหญ่โรงเรียนบ้านแสงภา ส่งไปเมื่อ วันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2509
5. นายหลาย ดวงอุปะ ครูใหญ่โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ ส่งไปเมื่อ วันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2509
6. นายแพง ทองปลิว ครูใหญ่โรงเรียนศรีสองรักษ์วิทยา ส่งไปเมื่อ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2513

ข้าพเจ้าไม่แน่ใจว่าความเหน็ดเหนื่อยทั้งหลาย ความสิ้นเปลืองเวลาและแรงงานในการเขียนหนังสือถึงบุคคลต่าง ๆ มากมายเกี่ยวกับโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ จะก่อเกิดประโยชน์ความเจริญก้าวหน้าแก่ตำบลนาแห้ว บ้านเกิดของข้าพเจ้าบ้างหรือไม่ เวลาและเหตุการณ์ภายหน้าอาจจะตอบได้กระมัง ?

พิสิทธิ์ สารวิจิตร

12.18 น. 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2514
64 ซอยมีสุวรรณ 1, อ.พระโขนง, พระนคร 11

11 เมษายน พ.ศ. 2511 ตั้งรายวัล "เก่ง สารวิจิตร" รางวัลประกอบด้วยเงินสด 200 บาท (สองร้อยบาทถ้วน)

วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2514 ตั้งรางวัล "พจน์สารวิจิตร" รางวัลประกอบด้วยเงินสด 100 บาท (หนึ่งร้อยบาทถ้วน) ปัจจุบันเพิ่มเป็น 150 บาท

วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2514 ตั้งมูลนิธิอนุสรณ์ นายพจน์ สารวิจิตร ทุนเริ่มต้น 10,000 บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน)

วันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2516 ตั้งรางวัล บาร์บารา ฮัมฟรีย์ รางวัลประกอบด้วยหนังสือชั้น ป. 5 จำนวน 10 เล่ม ปัจจุบันรางวัลนี้ไม่มีแล้ว

รางวัลการศึกษาดังกล่าวมา มีปีละหนึ่งรางวัล โดยมอบให้แก่นักเรียนโรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ ตำบลนาแห้ว

วันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2516 เริ่มรวบรวมสะสมเงินเตรียมตั้งรางวัล "มกพ" เพื่อส่งเสริมนักเรียนตำบลนาแห้วไปเรียนครู (ขณะนี้รวบรวมเงินเพื่อตั้งรางวัลนี้ไว้แล้ว 130 ดอลลาร์ เป็นเงินไทยประมาณ 2,600.00 บาท) ปัจจุบันมีรางวัล "มกพ" รวม 4 รางวัล รางวัลละ 150 บาท

วันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2517 ปรึกษาเรื่องการตั้งคณะกรรมการโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ กับคุณสมพงษ์ องอาจยุทธ

วันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2517 ปรึกษาตั้งคณะกรรมการโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานพัฒนาการชุดแรก ผู้ร่วมปรึกษามี

1) ดร. สมดี ภูสอดสี
2) คุณสมพงษ์ องอาจยุทธ
3) คุณไพฑูรย์ ทุมสำนาน
4) นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร. 3921575, 3915058

วันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2517 แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการชุดแรก ประกอบด้วย

1) นายพิสิทธิ์	สารวิจิตร	ประธาน
2) ดร.สมดี	ภูสอดสี	รองประธานและที่ปรึกษา
3) คุณสมพงษ์	องอาจยุทธ	เหรัญญิกและเลขานุการ

วันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2517 ปรึกษาเรื่องการตั้งมูลนิธิโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการกับ คุณสมพงษ์ องอาจยุทธ

วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 ตั้งมูลนิธิโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการเพื่อเก็บรักษาทุนทรัพย์ไว้ให้ยั่งยืนและส่งเสริมการศึกษาของอนุชนไทยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

154053

(สำเนา)

มูลนิธิโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

(The University of Development Project Foundation)

ตั้งวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2517

ทุน 255 ดอลลาร์ 75 เซ็นต์ (5,115 บาท)

รายนามผู้บริจาค

1. นางสาวกิ่งทิพย์	แจ่มโสภณ	จำนวน	5 บาท (25 เซ็นต์)
2. นางสาวยุพา	มะกล่ำทอง	จำนวน	10 บาท (50 เซ็นต์)
3. Mrs. Barbara Humphreys		จำนวน	200 บาท (10 ดอลลาร์)
4. Mr. R.F. Van Den Houten		จำนวน	2,000 บาท (100 ดอลลาร์)
5. คุณพรพรรณ	อัมรินทรนุเคราะห์	จำนวน	200 บาท (10 ดอลลาร์)
6. คุณสมพงษ์	องอาจยุทธ	จำนวน	2,500 บาท (125 ดอลลาร์)
7. ดร.สมดี	ภูสอดสี	จำนวน	200 บาท (10 ดอลลาร์)

(นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร)

1 กรกฎาคม 2517

ผู้วางโครงการ "มกพ"

รายนามผู้บริจาคเพิ่มเติม

1. Mrs. Barbara Humphreys		10 ดอลลาร์ (200 บาท)
2. คุณไพฑูรย์	ทุมสำนาน	39 ดอลลาร์ 25 เซ็นต์ (785 บาท)
3. คุณสมพงษ์	องอาจยุทธ	15 ดอลลาร์ 75 เซ็นต์ (315 บาท)

สมุด 2 เล่ม มูลค่า 12 ดอลลาร์ 90 เซ็นต์ (258 บาท)
เทป 40 ม้วน มูลค่า 41 ดอลลาร์ 60 เซ็นต์ (832 บาท)
ไสลด์ 7 รูป มูลค่า 2 ดอลลาร์ 10 เซ็นต์ (42 บาท)
ให้ พิสิทธิ์ สารวิจิตร ยืมเงินสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร" โดยไม่คิดดอกเบี้ย 500 ดอลลาร์ (10,000 บาท)

4. Assistant Professor James Treece และ Dr. Eleanor Treece หนังสือ 8 เล่ม
5. Mr. Jack Armstrong หนังสือ 1 เล่ม
6. Mr. Clarence Jordan 10 ดอลลาร์ (200 บาท)
7. คุณพรพรรณ อัมรินทร์นุเคราะห์ 5 ดอลลาร์ (100 บาท)
8. คุณชัยยุทธ ปิลันธน์โอวาท 10 ดอลลาร์ (200 บาท)
9. คุณกล้า และ คุณทิพวัลย์ จิรวิวัฒนา 10 ดอลลาร์ (200 บาท)
10. คุณสุรเดช จันทรานุรักษ์ 10 ดอลลาร์ (200 บาท)
11. Mr. R.F. Van En Houten, President of Albany Crane Service, Inc., New York บริจาคหนังสือ (Magazines) 43 ชุด (โดยออกค่าส่งทุกอย่าง) ให้ห้องสมุด "สารวิจิตร" ที่บ้านนาโพธิ์, ตำบลนาแห้ว (บ้านเกิดของ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร)

การสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์

การสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร" ได้เริ่มสะสมเงินมาตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2515 โดย นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร จัดแบ่งเงินเดือนของตนเดือนละ 500 บาท ไว้เป็นทุนสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร" พอถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2517 ได้ลงมือสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร" ที่บ้านนาโพธิ์ เพื่อเป็นที่รวบรวมเอกสาร โครงการ "มกพ" และเป็นสำนักงานในการดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและการพัฒนาการ แต่เนื่องจากค่าใช้จ่ายแพงขึ้นเท่าตัว การสร้างห้องสมุดอาจช้าไปถึง 2 ปี จึงจะเสร็จ คุณสมพงษ์ องอาจยุทธ ต้องการให้การสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร" เสร็จโดยเร็ว จึงเสนอให้ นายพิสิทธิ์ ยืมเงิน 500 ดอลลาร์ (10,000 บาท) เพื่อสร้างห้องสมุดให้เสร็จภายใน 2 เดือน นายพิสิทธิ์ ได้ปรึกษาคณะกรรมการโครงการ "มกพ" และได้ทำสัญญายืมเงินสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร" เมื่อ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 บุคคลที่ปรึกษาหารือและเป็นพยาน คือ

1) ดร.สมดี ภูสอดสี
2) คุณสมพงษ์ องอาจยุทธ
3) คุณโชติวิทย์ ชยวัฒนางกูร
4) นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร

ความคิดที่จะสร้างห้องสมุดได้เกิดขึ้นในจิตใจของ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร มากว่า 18 ปีแล้ว พิสิทธิ์ สารวิจิตร ได้หาทางสะสมหนังสือที่มีคุณค่าไปไว้ที่บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว มาตั้งแต่ พ.ศ. 2498 ใน พ.ศ. 2509 นายพิสิทธิ์รวมมือกับน้อง ๆ จัดสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร" ชั่วคราวขึ้นในบ้าน เพื่อเก็บรูปภาพ เอกสารที่มีคุณประโยชน์ ปลุกใจเตือนใจอนุชนให้รักชาติบ้านเมืองและภาคภูมิใจในบ้านเกิดและท้องถิ่นของตน ปรากฏว่ามีอนุชน และประชาชนให้ความสนใจและสนับสนุนตลอดมา

ใน พ.ศ. 2515 นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ได้รับทุนรัฐบาล (ทุนคุรุสภา) ให้ไปศึกษาปริญญาเอก ณ สหรัฐอเมริกา นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร จึงแบ่งเงินเดือนของตนเดือนละ 500 บาท (ห้าร้อยบาทถ้วน)

เป็นทุนสำหรับสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร" ใหม่เพื่อให้ประโยชน์แก่ท้องถิ่น และชุมชนมากกว่าเดิม โดยเริ่มแบ่งเงินเดือนเป็นทุนสร้างห้องสมุดมาตั้งแต่เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2515 ถึง พ.ศ. 2517 มีทุนแล้ว ประมาณ 10,000 บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน)

อย่างไรก็ดีเนื่องจากค่าใช้จ่ายในการสร้างห้องสมุดแพงขึ้นเท่าตัว การสร้างห้องสมุดต้องช้ากว่ากำหนด คืออาจจะเสร็จภายในเวลา 2 ปีข้างหน้า นายพิสิทธิ์ ได้ตัดสินใจจะเอาเงินฝากสะสมของตนเองมาสร้างห้องสมุดทันที ประมาณ 6,923 บาท แต่ว่าเบิกเงินไม่ได้เพราะต้องกลับประเทศไทยเพื่อเปลี่ยนสัญญาฝากเงินใหม่จึงจะเบิกได้

เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 คุณสมพงษ์ องอาจยุทธ ได้มาหา นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ที่ห้อง E 106 Centennial Hall, Unive rsity of Minnesota, Minneapolis, Minnesota, U.S.A. และบอกพิสิทธิ์ว่าประสงค์จะให้เงินทดรองจ่ายในการสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร" 500 ดอลลาร์ (หนึ่งหมื่นบาท) โดยให้พิสิทธิ์ใช้คืนภายในเวลาสองปีเมื่อกลับประเทศไทยแล้ว พิสิทธิ์ บอกคุณสมพงษ์ ว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ ควรปรึกษากันอีกครั้ง

ในวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 เวลา 19.00 - 19.50 น. พิสิทธิ์ สารวิจิตร ได้เชิญกณะกรรมการโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ และ คุณโชติวิทย์ ชยวัฒนางกูร มาปรึกษาหารือเรื่องนี้ที่ห้อง E 106 Centennial Hall ผู้ปรึกษาหารือมี

1. นายพิสิทธิ์	สารวิจิตร	ประธาน
2. ดร.สมดี	ภูสอดสี	รองประธาน
3. คุณสมพงษ์	องอาจยุทธ	เหรัญญิกและเลขานุการ
4. คุณโชติวิทย์	ชยวัฒนางกูร	

ที่ประชุมได้ตกลงอนุมัติให้ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร รับเงินทดลองจ่ายเพื่อสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร" จากคุณสมพงษ์ องอาจยุทธ จำนวนห้าร้อยดอลลาร์ (500 ดอลลาร์) ด้วยเหตุผล คือ

1. เพื่อให้การสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร" เสร็จภายในสองเดือน แทนที่จะเสร็จภายในเวลาสองปี เพราะรอรวบรวมเงินเดือนละ 500 บาท จากเงินเดือนของ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ตามวิธีการที่ปฏิบัติมาแต่ก่อน

2. เพื่อสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ชาติและอนุชนชาวไทย และโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการให้เร็วที่สุด แทนการเฉื่อยชา รีรอ เชื่องช้า หรือผัดวันประกันพรุ่ง

3. เพื่อสนอง เจตนาอันดีงามและความใฝ่กุศล สร้างประโยชน์อันดีงามแก่ส่วนรวมชาติบ้านเมืองของ คุณสมพงษ์ องอาจยุทธ

4. นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร สามารถใช้เงินคืนได้แน่ ภายในเวลาสองปี เมื่อกลับประเทศไทย

การใช้เงินคืนให้ปฏิบัติดังนี้

1. ให้จ่ายคืน 500 ดอลลาร์ (ห้าร้อยดอลลาร์) สหรัฐ หรือถ้าจ่ายเป็นเงินไทยให้จ่าย 10,000 บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน)

2. การยืมเงินทดลองจ่ายรายนี้ไม่มีดอกเบี้ยหรือผลตอบแทนพิเศษอะไรทั้งสิ้น

ผู้รับเงินทดรองจ่าย

(พิสิทธิ์ สารวิจิตร)

ผู้มอบเงินทดรองจ่าย

(สมพงษ์ องอาจยุทธ)

พยาน

(ดร.สมดี ภูสอดสี)

พยาน

(โชติวิทย์ ชยวัฒนางกูร)

เซ็นหนังสือนี้ วันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 เวลา 20.20 น.

โครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ
แต่งตั้งคณะกรรมการสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร"
ที่บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว จ. เลย

เพื่อให้การสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร" เสร็จเรียบร้อยภายในเวลาสองเดือน จึงขอแต่งตั้งผู้มีนามต่อไปนี้เป็นกรรมการในการสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร" คือ

นายบุญเกื้อ	สารวิจิตร	ประธาน
นางจันทร์เพ็ง	ควงอุปะ	รองประธาน
นางสาวบุญนาง	สารวิจิตร	กรรมการ
นางบุญได	ไพรภิบาล	กรรมการ
นางทีป	จันทะคุณ	กรรมการ
นายเมฆ	ควงอุปะ	กรรมการ
นางสวัสดิ์	สารวิจิตร	กรรมการ
นายชัยเดน	สารวิจิตร	กรรมการและเลขานุการ

ตั้ง วันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2517

(นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร)
ประธานโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

ห้อง อี. 106 เซ็นเท็นเนียล ฮอลล์
มหาวิทยาลัยแห่งมินนิสโซต้า
เมืองมินนิอาโพลิส, รัฐมินนิสโซต้า
ประเทศสหรัฐอเมริกา 55455

วันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2518

เรื่อง การตั้งผู้อำนวยการสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร"

เนื่องจากการสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร" มีอุปสรรคตลอดมา ไม่เสร็จสิ้นตามเวลาที่กำหนด เพื่อให้งานสร้างห้องสมุดดำเนินไปอย่างรวดเร็ว จึงขอแต่งตั้งให้ นายพร้อม สารวิจิตร เป็นผู้อำนวยการสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร" ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป และให้กรรมการอื่น ๆ เป็นผู้ช่วย

ตั้งวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2518

(นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร)
ประธานโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

ค่าใช้จ่ายในการสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร"

บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

เริ่มสร้าง พฤษภาคม พ.ศ. 2517
สร้างเสร็จ ตุลาคม พ.ศ. 2518

สิ้นเงิน 24,433 บาท (สองหมื่นสี่พันสี่ร้อยสามสิบสามบาทถ้วน)

เป็นเงินของ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร 23,725 บาท
เป็นเงินของ คุณยาย น้อง ๆ อีก 708 บาท

E 106 Centennial Hall
University of Minnesota
Minneapolis, Minnesota, U.S.A.55455

วันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2517

กราบเรียน ท่านรองผู้ว่าราชการจังหวัดเลยที่เคารพอย่างสูง

ผมได้รับจดหมายจากน้อง (นางสาวบุญนาง สารวิจิตร) ลงวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2517 เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2517 แจ้งว่าท่านพร้อมกับอาจารย์สาร สาระทัศนานันท์ และคณะ ได้กรุณาไปเยี่ยมห้องสมุด "สารวิจิตร" ที่บ้านนาโพธิ์ กิ่งอำเภอนาแห้ว ผมขอกราบอภัยที่ทางห้องสมุดไม่ได้จัดสมุดเยี่ยมไว้ให้สมเกียรติ และผมขอถือโอกาสนี้กราบขอบพระคุณท่านและคณะที่ได้แสดงความกรุณาและเอาใจใส่ต่อห้องสมุด "สารวิจิตร" แม้จะอยู่ห่างไกล ท่านและคณะก็ยังเสียสละเวลาอันมีค่า ยอมเหน็ดเหนื่อยเดินทางไปชมกิจการของห้องสมุด ผมและญาติพี่น้องทุกคน

มีความปลาบปลื้มใจมาก เย็นวันนี้ผมได้ไปงานต้อนรับนักศึกษานานาชาติ ที่บ้านศาสตราจารย์ Jack Merwin (คณบดีวิทยาลัยวิชาการศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งมินนิโซต้า) และได้พบศาสตราจารย์ กอร์ดอน เอ็ม. เอ. มอร์ค ซึ่งเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการระดับปริญญาเอกของผม ผมได้เล่าเรื่องการที่ท่านและคณะไปเยี่ยมห้องสมุด "สารวิจิตร" ให้ท่านศาสตราจารย์และภรรยาฟัง ท่านทั้งสองปลื้มใจกับผมมาก

ผมตั้งใจจะสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร" ให้เป็นศูนย์วิชาการระดับสูง คือ เป็นที่เก็บเอกสารตำราเรียนระดับปริญญาตรี โท เอก โดยจะสะสมไปทีละน้อย และให้เป็นสำนักงาน ที่พัก สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาโท เอก ที่ประสงค์จะไปค้นว้าและวิจัยปัญหาการศึกษาและอื่น ๆ ในชนบท งานนี้จะเริ่มทำไปตั้งแต่บัดนี้ โดยผมเริ่มอัดเสียงคำบรรยายวิชาการขั้นปริญญาเอกที่ผมกำลังศึกษาอยู่ไว้ นอกจากนี้ก็อัดเสียงคำปราศรัยของประธานาธิบดี รองประธานาธิบดี รัฐบุรุษคนสำคัญของสหรัฐอเมริกา และเรื่องน่าสนใจอื่น ๆ เก็บไว้ ตอนนี้ผมมีเทปอยู่แล้วราว 250 ม้วน

นอกจากเทปก็จะมีสไลด์ หนังสือ รูปภาพ ฯลฯ โดยผมจะรวบรวม สะสมแล้วส่งไปไว้ในห้องสมุด "สารวิจิตร" ทีละน้อยตามแต่จะหาได้ เชื่อว่าภายในเวลา 10 ปี ห้องสมุด "สารวิจิตร" จะเป็นศูนย์วิชาการที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ และอาจจะมีเอกสารที่มีคุณค่าหลายอย่างที่แม้แต่หอสมุดแห่งชาติกรุงเทพพระนครก็ไม่มี

ห้องสมุด (สารวิจิตร" เริ่มต้นขึ้นจากความยากจน ขัดสน มีจุดประสงค์เพื่อสร้างกำลังสมองให้แก่อนุชนและชาติบ้านเมือง และสนองคุณบุพการีและบ้านเกิดมาตุภูมิ

ท่านศึกษาธิการจังหวัดเลย (นายสมสิน โพฒะสุต) ได้ไปเยี่ยมห้องสมุดนี้ 2 ครั้ง ในเวลา 3 ปี ท่านหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ (อาจารย์สาร สาระทัศนานันท์) ได้ไปเยี่ยม

ห้องสมุดนี้ 3 ครั้ง ในเวลา 3 ปี ความกรุณาของท่านเหล่านี้เป็นแรงบันดาลใจให้ผมคิดสร้างความดี

พร้อมจดหมายนี้ผมได้ส่งสไลด์ 2 รูปมาด้วย สิ่งที่อยู่ในรูป คือ เอกสาร วัสดุ สิ่งของบางส่วนที่ผมจะนำไปเก็บไว้ที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" ได้แก่แปลน "มกพ" สีน้ำมันขนาด 54 คูณ 72 นิ้ว ภาพสีน้ำมัน ขนาด 14 คูณ 18 นิ้ว 9 ภาพ ฯลฯ

ถ้าท่านประสงค์ที่จะให้ผมรับใช้อะไรบ้าง ในระหว่างที่ผมอยู่สหรัฐอเมริกา โปรดบอกผมได้เสมอ

โดยความเคารพอย่างสูง

(นาย พิสิทธิ์ สารวิจิตร)

สำเนาจดหมายของรองผู้ว่าราชการจังหวัดเลยเกี่ยวกับ
ห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนโพธิ์

ศาลากลางจังหวัดเลย

9 พฤษภาคม 2518

อาจารย์พิสิทธิ์ ที่รักและนับถือ

จดหมายและสไลด์ ได้รับนานแล้ว แต่ไม่ได้ตอบเพราะเห็นว่ายังไม่มีอะไรจะบอกให้อาจารย์ทราบ

บัดนี้ มีเรื่องจะบอกให้ทราบ คือ ผมจะต้องย้ายไปอยู่จังหวัดเพชรบูรณ์ ในตำแหน่งเดิม จะเดินทาง วันที่ 18 เดือนนี้

จดหมายของอาจารย์ วางแนวการศึกษาจะทำให้ห้องสมุด "สารวิจิตร" เป็นศูนย์วิชาการระดับสูงนั้น สร้างศรัทธาให้ผมเป็นอย่างยิ่ง

ผมจึงเห็นว่า จดหมายฉบับนี้เป็นอมตะ คู่ควรแก่เก็บรักษาไว้เป็นทางราชการ ผมจึงนำจดหมาย ซอง เอกสารภาษาอังกฤษ และสไลด์ เก็บเข้าแฟ้มเจาะรู ส่งให้แผนกศึกษาธิการจังหวัดเลยของเรา เก็บไว้เป็นทางราชการแล้ว จึงบอกมาให้อาจารย์ทราบ

ขออำนวยพรให้อาจารย์พบแต่ความสำเร็จทางการศึกษา แล้วกลับบ้านเราเพื่อช่วยผดุงการศึกษาของเราให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น ขอให้สุขภาพและอนามัยดีที่สุด

รัก นับถือ

นายเฉลียว จรัสศรี

พิสิทธิ์ สารวิจิตร

17 พฤษภาคม 2518

E 106 Centennial Hall

รางวัล "มกพ"

1. จุดประสงค์ เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาของอนุชนในตำบลนาแห้ว กิ่งอำเภอนาแห้ว อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย และเพื่อส่งเสริมการฝึกหัดครู
3. รางวัล ประกอบด้วยเงินสด 150 บาท (หนึ่งร้อยห้าสิบบาท)
3. จำนวนรางวัล มีปีละ 2 รางวัล เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2518 เป็นต้นไป
4. ผู้รับรางวัล ให้รางวัลแก่นักเรียนจากตำบลนาแห้วที่เรียนจบชั้น มศ. 3 จากโรงเรียน* ศรีสองรักษ์วิทยา อ.ด่านซ้าย จ.เลย ซึ่งสอบได้คะแนะสูงสุด และสอบเข้าเรียนต่อวิทยาลัยครู จังหวัดเลยได้

ผู้บริจาคทรัพย์ตั้งรางวัล "มกพ"

1. นางสาว กิ่งทิพย์ แจ่มโสภณ	5 บาท	(25 เซ็นต์)
2. นางสาว ยุพา มะกล่ำทอง	10 บาท	(50 เซ็นต์)
3. นาย อาร์. เอฟ. แวน เดน ฮูเต็น	2,000 บาท	(100 ดอลลาร์)
4. คุณพรพรรณ อัมรินทร์นุเคราะห์	300 บาท	(15 ดอลลาร์)
5. คุณสมพงษ์ องอาจยุทธ	315 บาท	((15 ดอลลาร์ 75 เซ็นต์)
6. คุณไพฑูรย์ ทุมสำนาน	785 บาท	(39 ดอลลาร์ 25 เซ็นต์)
7. ดร. สมดี ภูสอดสี	200 บาท	(10 ดอลลาร์)
8. คุณชัยยุทธ ปิลันธน์โอวาท	200 บาท	(10 ดอลลาร์)
9. นาย แคลเรนซ์ อาร์. จอร์แดน	200 บาท	(10 ดอลลาร์)
10. คุณกล้า และ คุณทิพวัลย์ จิรวิวัฒนา	200 บาท	(10 ดอลลาร์)

---

*ปัจจุบันเป็นโรงเรียนนาแห้ววิทยา อ. นาแห้ว จ. เลย

รางวัล "มกพ" เป็นรางวัลของโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ การตั้งรางวัล "มกพ" นี้ อาศัยทุนทรัพย์จากบุคคลต่าง ๆ ที่บริจาคสมทบรางวัล "มกพ" เริ่มต้นจากการจำหน่ายหนังสือ "คู่มือพัฒนาเพื่อความรุ่งโรจน์และส่งเสริมความก้าวหน้านักเรียน" ซึ่งนายพิสิทธิ์ สารวิจิตร เป็นผู้เรียบเรียง ได้จำหน่ายหนังสือเล่มนี้เป็นต้นทุนรางวัล "มกพ" แล้ว 8 เล่ม ชป็นเงิน 41 ดอลลาร์ 50 เซ็นต์ (830 บาท)

ตั้งรางวัล "มกพ" วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2517

(นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร)

ประธานโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

"มูลนิธิ นายเตียง และ นางจู แซ่ตั้ง"

1. หลักการและเหตุผล โดยที่ยังมีอนุชนที่มีสติปัญญาดีอยู่เป็นจำนวนมากในท้องถิ่นทุรกันดารของประเทศไทย ถ้าอนุชนเหล่านี้ได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุน ในด้านทุนทรัพย์ กำลังใจ ความรู้และความคิด ก็จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองอย่างใหญ่หลวง ในวันนี้เพื่อเป็นการสนองพระคุณของบิดามารดาและประเทศชาติ และเป็นประโยชน์ต่ออนุชน ข้าพเจ้าจึงได้ตั้งมูลนิธินายเตียงและนางจู แซ่ตั้งขึ้น โดยอาศัยเงินทุนที่ได้เก็บสะสมมาในระหว่างที่ศึกษาหาความรู้อยู่ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 10,000 บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน) เป็นทุนเริ่มต้น

2. จุดมุ่งหมาย

1) เพื่อแสดงความกตัญญูกตเวที ต่อบิดามารดาที่ข้าพเจ้าเคารพและรักมากที่สุด

2) เพื่อส่งเสริมการศึกษาของอนุชนในตำบลนาแห้วซึ่งเป็นท้องถิ่นทุรกันดาร

3) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

3. <u>ทุนเริ่มต้น</u> 10,000 บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน)

4. <u>วิธีดำเนินงาน</u>

1) นำทุน 10,000 บาท ฝากธนาคารไว้เพื่อเก็บดอกผล

2) ใช้ดอกผลเป็นรางวัลการศึกษาแก่นักเรียนจากตำบลนาแห้ว ปีละ 2 รางวัล

ก) รางวัล เตียง แซ่ตั้ง

ข) รางวัล จู แซ่ตั้ง

3) รางวัลประกอบด้วย เงินสดรางวัลละ 350 บาท (สามร้อยห้าสิบบาทถ้วน)

4) ผู้รับรางวัล ให้รางวัลแก่นักเรียนจากตำบลนาแห้วที่เรียนจบ ชั้น ม.ศ. 3 จาก *โรงเรียนศรีสองรักษ์วิทยา อ.ด่านซ้าย จ.เลย ซึ่งสอบได้คะแนนสูงสุด และสอบเข้าเรียนต่อวิทยาลัยครูจังหวัดเลยได้

5. <u>ผู้ดำเนินการ</u> ให้ (1) นายสมพงษ์ องอาจยุทธ และ (2) นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ดำเนินการไปก่อนจนกว่าจะได้มีคณะกรรมการและจดทะเบียนเป็นทางการ

6. <u>เวลาและสถานที่</u>

1) เริ่มฝากเงินทุนมูลนิธินายเตียง และนางจู แซ่ตั้ง ในวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ.2517

2) เก็บดอกผล และให้รางวัลครั้งแรก ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2518

3) สถานที่ทำงานของมูลนิธินายเตียง และ นางจู แซ่ตั้ง เลขที่ 367 หมู่ที่ 18 ตลาดมินบุรี อำเภอมีนบุรี กรุงเทพพระมหานคร

(นายสมพงษ์ องอาจยุทธ)
ผู้ตั้งมูลนิธินายเตียง และนางจู แซ่ตั้ง
วันที่ 8 สิงหาคม 2517

*ปัจจุบันเป็นโรงเรียนนาแห้ววิทยา อ.นาแห้ว จ.เลย

**ต่อมาเนื่องจากไม่มี ป.กศ.ต้น จึงเปลี่ยนรางวัลทั้งสองนี้เป็นรางวัลนักเรียนตัวอย่างของโรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ และโรงเรียนนาแห้ววิทยา โรงเรียนละ 1 รางวัลทุกปี เริ่มเมื่อปีการศึกษา 2525

งานเตรียมการก่อตั้งมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

เริ่มต้นเมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2506 ที่ห้องภาษาอังกฤษ โรงเรียนสายน้ำผึ้ง อำเภอพระโขนง จังหวัดพระนคร โดยนายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ครูตรีโรงเรียนสายน้ำผึ้ง เงินเดือน 1,000 บาท อายุ 24 ปี 3 เดือน 6 วัน ทั้งนี้เนื่องจากเกิดแรงบันดาลใจเมื่ออ่านหนังสือ Think and Grow Rich ซึ่งแต่งโดย Mr. Napoleon Hill บทที่ 3 เรื่อง " Faith " หน้า 49 – 66 โดยเฉพาะตอนเรื่อง " How an Idea Built a Fortune " หน้า 58 – 66 หนังสือ Think and Grow Rich ที่อ่านเป็นฉบับ Pocket - Book (Fifth Crest Printing, June 1962) พิมพ์ครั้งที่ห้า โดยบริษัท Fawcett Publications, Inc. ซื้อที่ร้านนิพนธ์ สาขาราชประสงค์ เมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2506 ราคาเล่มละ 20 บาท เพื่อทดลองความคิดที่ว่า " Riches Begin with Thought " จริงหรือไม่ โครงการนี้กะไว้ 24 ปี คือจาก พ.ศ. 2506 ถึง พ.ศ. 2530

ประกอบกับบ้านเกิดของนายพิสิทธิ์ สารวิจิตร อยู่ในป่าดง มีภูเขาล้อมรอบทั้งสี่ด้าน ประชาชนมีความลำบากยากแค้นเพราะอยู่ห่างไกลคมนาคมและแหล่งความเจริญ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร จึงอยากจะทดลองความคิดว่า " จะเปลี่ยนป่าดงพงไพรอันทุรกันดารให้เป็นบ้านเมือง เป็นมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ และเป็นศูนย์กลางแห่งความเจริญ ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติไทย ได้หรือไม่ ? "

งานเตรียมการก่อตั้งมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการต้องใช้เวลานาน ใช้ความอดทน ความมานะพยายามเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะเริ่มงานจากการไม่มีอะไรเลย คือไม่มีเงิน ไม่มีพรรคพวก ไม่มีอำนาจ ไม่มีความรู้ ไม่มีโครงการอะไรมาก่อน นอกจากมีความคิดที่ดีงามเลิศ มีความรักบ้านเกิดเมืองนอน ชาติบ้านเมือง และเตรียมการต่าง ๆ โดยยึดมั่นในความดี ความซื่อสัตย์สุจริต ความยุติธรรมและความปรารถนาดีต่อทุก ๆ คนและอนุชนเป็นหลัก

งานใหญ่ ๆ ในการเตรียมการก่อตั้งมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการมีอยู่ 5 ฝ่าย คือ

1. การเตรียมผู้วางโครงการและผู้บริหาร ดำเนินงานมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

2. การเตรียมสถานที่สำหรับสร้างมหาวิทยาลัย การปรับปรุง พัฒนาป่า เขา ให้เหมาะแก่การเป็นสถานที่ที่จะตั้งมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ใน พ.ศ. 2530

/ 3. การส่งเสริมความสนใจทางการศึกษา การพัฒนาตนเอง การปรับปรุงท้องถิ่น ความเป็นอยู่และชีวิตของตนให้ก้าวหน้าดีกว่าเดิมของประชาชน

/ 4. การกระตุ้น ส่งเสริมความเจริญของท้องถิ่นต่าง ๆ ในจังหวัดเลย ซึ่งจะมีนักเรียนไปศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

5. การแสวงหาผู้ช่วยเหลือและคนดี มีกำลัง ความรู้ ความสามารถ ความเสียสละ ความรักชาติบ้านเมือง และความเต็มใจที่จะบำเพ็ญประโยชน์แก่ส่วนรวม มาช่วยเหลือ สนับสนุน และดำเนินงานก่อตั้งมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการเพื่อเชิดชูชาติไทย

การดำเนินการทุกอย่าง การตัดสินใจทุกเรื่องตั้งแต่ต้นมาเป็นเวลาถึงวันนี้ (7 มีนาคม พ.ศ. 2511) 5 ปีเต็ม นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร เป็นผู้คิด วางแผน ดำเนินการ และรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว แต่ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ได้ขอความกรุณาบิดาของเขา คือ นายเก่ง สารวิจิตร ราษฎรบ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ช่วยเหลือในด้านการตระเตรียมที่ตั้งมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ทั้งนี้เพราะ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ไปดำเนินการเองตอนนี้ไม่ได้เนื่องจากต้องรับราชการอยู่ในกรุงเทพฯ

นับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร จะได้แบ่งงานเตรียมการก่อตั้งมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการให้คนอื่น ๆ ช่วยบ้าง แต่ยังไม่เป็นทางการ และความรับผิดชอบทุกอย่าง นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร จะรับผิดชอบแต่ผู้เดียวจนกว่าจะได้มีการตั้งมูลนิธิดำเนินการของมหาวิทยาลัยให้เรียบร้อยในเวลาต่อไป เมื่อถึงตอนนั้น นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร จะได้โอนความรับผิดชอบทุกอย่างให้คณะกรรมการมูลนิธิมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการรับผิดชอบต่อไป

วันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2511 เวลา 9.18 น.
ห้อง 128 ตึก 1 ชั้น 2 โรงเรียนสายน้ำผึ้ง พระนคร

ผู้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้วางโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการในระยะเริ่มต้น

1. นายเก่ง	สารวิจิตร	บิดา
2. นางทีป	จันทะคุณ	ยาย
3. นางจันทรเพ็ญ	ดวงอุปะ	น้องสาว
4. นายเมฆ	ดวงอุปะ	น้องเขย
5. นายพรอม	สารวิจิตร	น้องชาย
6. นายพจน์	สารวิจิตร	น้องชาย
7. นายบุญเกื้อ	สารวิจิตร	น้องชาย
8. นางสาวบุญนาง	สารวิจิตร	น้องสาว
9. นางบุญได้	ไพรภิบาล	น้องสาว
10. นายชัยเด่น	สารวิจิตร	น้องชาย
11. เด็กหญิงเกียงคำ	ดวงอุปะ	หลาน
12. เด็กหญิงอุบลรัตน์	ดวงอุปะ	หลาน
13. เด็กชายพัฒนจักร	ดวงอุปะ	หลาน
14. นายกาจ	ดวงอุปะ	ครูใหญ่โรงเรียนบ้านแสงภา
15. นายหลาย	ดวงอุปะ	อดีตครูใหญ่โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่
16. นายแพง	ทองปลิว	ครูใหญ่โรงเรียนศรีสองรักษ์วิทยา
17. นายวิศิษฐ์	กิติศรีวรพันธุ์	ปลัดอำเภอโทอำเภอด่านซ้าย
18. นายบุญมา	เชื้อบุญมี	ครูใหญ่โรงเรียนเมืองเลย จังหวัดเลย
19. นายฉลอง	บุญญานันต์	ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
20. นายระย้า	อุนแก้ว	บ้านนาโพธิ์
21. นายคำหมวด	อุนแก้ว	บ้านนาโพธิ์
22. นายก้อน	ไพรภิบาล	บ้านแสงภา

23. อาจารย์ศรีสมจิตร	จารุตามร	โรงเรียนสายน้ำผึ้ง พระนคร
24. นายคูณ	จันทะวงศ์	บ้านนาโพธิ์
25. นายสาร	สาระทัศนานันท์	หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ จังหวัดเลย
26. นายวรทิษฐ์	ทองปลิว	อำเภอวังทอง พิษณุโลก
27. อาจารย์ลาวัลย์	นิชรัตน์ (ยุพกรณ์)	ศึกษานิเทศก์ กรมวิสามัญศึกษา

นายเก่ง สารวิจิตร นางทีป จันทะคุณ นายหลาย ดวงอุปะ นายพจน์ สารวิจิตร นายระย้า อุ่นแก้ว นายก้อน ไพรภิบาล ได้ถึงแก่กรรมแล้ว

"ผู้เริ่มคิดจะอุทิศชีวิต ความพยายาม ความสามารถ กำลังทรัพย์ กำลังใจ กำลังความคิด กำลังกาย ความเสียสละ ทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้การก่อตั้งมหาวิทยาลัยแห่งนี้เป็นผลสำเร็จเรียบร้อยและก่อเกิดประโยชน์ตามความมุ่งหมายแก่ชาติไทยและมนุษยชาติ"

8 มีนาคม พ.ศ. 2506

ณ โรงเรียนสายน้ำผึ้ง อำเภอพระโขนง พระนคร

"ด่านซ้าย ถ้าไม่มีพระธาตุศรีสองรักษ์และโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ก็ไม่มีความสำคัญ ไม่มีความหมายอะไร"

ปลัดอำเภอโท วิศิษฐ์ กิติศรีวรพันธุ์ แห่งอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย กล่าวกับ พิสิทธิ์ สารวิจิตร และ บุญมา เชื้อบุญมี เมื่อ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2508 ณ ห้องทำงานของ พิสิทธิ์ สารวิจิตร ที่ 64 ซอยมีสุวรรณ 1 อำเภอพระโขนง จังหวัดพระนคร

"โครงการมหาวิทยาลัยที่อำเภอด่านซ้าย นับว่าเป็นความคิดที่ดีมาก ผมเคยไปตรวจโรงเรียนถึงบ้านแสงภา ได้เห็นภูมิภาพสวยงามแล้ว รู้สึกชอบใจเหลือเกิน

หากความคิดของคุณสำเร็จคงจะเป็นมหาวิทยาลัยที่สวยงามที่สุดในประเทศไทย เพราะธรรมชาติอำนวยให้อย่างดีมาก ขอให้ความคิดของคุณจงสำเร็จดังประสงค์เถิด ผมมีทางใดพอช่วยได้ยินดีสนับสนุนเสมอ"

อาจารย์ สาร สาระทัศนานันท์ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญศึกษา ของจังหวัดเลย ในจดหมายถึง นายทิสทธิ์ สารวิจิตร อาจารย์วิทยาลัยวิชาการศึกษา พระนคร ลงวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2512

เวลา 11.49 น. วันเสาร์ที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2514
ณ 64 ซอยมีสุวรรณ 1 อำเภอพระโขนง พระนคร 11

รางวัลการศึกษาและทุนการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ในปัจจุบัน
(พ.ศ. 2526)

1. รางวัล "คำ สารวิจิตร" เงินสด 200 บาท ให้นักเรียนชั้น ป.4
2. รางวัล "เก่ง สารวิจิตร" เงินสด 200 บาท ให้นักเรียนชั้น ป.5
3. รางวัล "พจน์ สารวิจิตร" เงินสด 150 บาท ให้นักเรียนชั้น ป.5 ที่เกิดบ้านนาโพธิ์
4. รางวัล "มกพ" นักเรียนตัวอย่าง เงินสด 150 บาท
5. รางวัล "มกพ" นักเรียนตัวอย่าง เงินสด 150 บาท
6. รางวัล "มกพ" สำหรับอนุชน เงินสด 150 บาท
7. รางวัล "มกพ" ครูวีรชน (อนุสรณ์ ครูหลาย ดวงอุปะ) เงินสด 150 บาท
8. รางวัล "จู แซ่ตั้ง" เงินสด 350 บาท มอบให้นักเรียนตัวอย่างโรงเรียนบ้านเหมืองแพร่
9. รางวัล "เตียง แซ่ตั้ง" เงินสด 350 บาท มอบให้นักเรียนตัวอย่างโรงเรียนนาแห้ววิทยา
10. รางวัล มหาวิทยาลัยแห่งนอร์ธเซินโคโรเลโด เงินสด 150 บาท
11. รางวัล ศาสตราจารย์ ดร. ริชาร์ด อาร์. บอนด์ เงินสด 150 บาท
12. รางวัล ทีป จันทะคุณ เงินสด 150 บาท ให้นักเรียนชั้น ป.3

13. ทุนการศึกษา เอ็งชิง สิ่งชูวงศ์ ปีละ 350 บาท
14. ทุนการศึกษา บุญชู เผ่าวัฒนา ปีละ 350 บาท
15. ทุนการศึกษา ชุมพล สิ่งชูวงศ์ ปีละ 350 บาท
16. ทุนการศึกษา พิสิทธิ์ สารวิจิตร ปีละ 500 บาท ให้เด็กชายรุ่งเรือง สารวิจิตร

รางวัล 1, 2, 3 ให้นักเรียนโรงเรียนบ้านเหมืองแพร่
รางวัล 6, 7, 10, 11 ให้นักเรียนโรงเรียนนาแห้ววิทยา
รางวัล 4, 5, 8, 9 รวมเป็นสองรางวัล รางวัลละ 500 บาท ให้นักเรียนตัวอย่าง ของโรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ และโรงเรียนนาแห้ววิทยา ปีละ 1 รางวัล
ทุนการศึกษา 12 - 15 ให้นักเรียนในศูนย์เด็กเล็กของตำบลนาแห้ว ที่บ้านเหมืองแพร่

<u>รายชื่อผู้บริจาคหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์และสิ่งของสนับสนุนการดำเนินโครงการ ในปีการศึกษา 2526</u>

1. ผศ. ดร.ลาวัลย์ พลกล้า หนังสือ 47 เล่ม
2. ผศ. สมเจตน์ บรรลือสินธุ์ หนังสือ 100 เล่ม
3. คุณอารีรัตน์ ณ เชียงใหม่ และ เด็กหญิงรังสิกุล ณ เชียงใหม่ หนังสือแบบเรียน แบบฝึกหัด 84 เล่ม
4. ผศ. ดร.วิจิตร สินสิริ เม็ดมะขาม 3,588 เม็ด
5. อาจารย์ประพันธ์ ปลิดปลอดภัยและครอบครัว เงินสด 100 บาท
   หนังสือต่าง ๆ 107 เล่ม คือ ขวัญเรือน 30 เล่ม
   หนังสือเรียน 54 เล่ม หนังสืออื่น ๆ 23 เล่ม
   สีชอล์ค 5 กล่อง สมุดกราฟ 1 เล่ม เสื้อเด็ก 12 ตัว เสื้อผู้ใหญ่ 1 ตัว กางเกงเด็ก 6 ตัว กางเกงผู้ใหญ่ 3 ตัว หมวกเด็กชั้นประถมศึกษา 1 ใบ เม็ดมะขาม 805 เม็ด
6. ผศ. สมพงษ์ องอาจยุทธ เงินสด 1,200 บาท
   หนังสือฟ้าเมืองไทย 44 เล่ม

7. ผศ. พญ.ลีนา องอาจยุทธ เงินสด 700 บาท
หนังสือคู่มือหมอชาวบ้าน 2 เล่ม โอวาทสี่ของท่านเหลี่ยวฝาน 2 เล่ม
8. นางสาว นลินี สิ่งชูวงศ์ เงินสด 350 บาท
9. นางดวงเดือน สีหะวงศ์ เงินสด 200 บาท
10. นางเกิ่ง จันทะคุณ เงินสด 100 บาท
11. นายประดิษฐ์ สุพรหม เม็ดมะขาม 3,000 เม็ด
12. ดร.พิสิทธิ์ สารวิจิตร หนังสือพิมพ์รายวัน 250 ฉบับ
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานพิพิธภัณฑ์ต่อไม้ 6,000 บาท
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ 10,000 บาท
ตั้งทุนการศึกษา พิสิทธิ์ สารวิจิตร 500 บาท ต้นมะขาม 50 ต้น
13. อาจารย์วิบูลลักษณ์ สารวิจิตร ตุ๊กตาของเด็กเล่น 50 ชิ้น
14. นางจันทร์เพ็ง ดวงอุปะ นายเมฆ ดวงอุปะ นายพร้อม สารวิจิตร นางบุญนอง สารวิจิตร
นายบุญเกื้อ สารวิจิตร นางสวัสดิ์ สารวิจิตร นางสาวบุญนาง สารวิจิตร นางบุญได้ ไพรภิบาล
นายชายแดน ไพรภิบาล นางสาวปนัดดา ดวงอุปะ นางสาวอุบลรัตน์ ดวงอุปะ
นายพัฒนจักร ดวงอุปะ เด็กหญิงวงรักษ์ ดวงอุปะ เด็กหญิงสุกัญญา สารวิจิตร
เด็กชายวราวุธ สารวิจิตร เด็กหญิงมลฤดี สารวิจิตร เด็กหญิงบุญแทน ไพรภิบาล
เด็กหญิงแผ่นทอง ไพรภิบาล เด็กชายรุ่งเรือง สารวิจิตร เป็นผู้ให้บริการต้อนรับนิสิต นักศึกษา
ครูอาจารย์ และผู้สนับสนุนโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เป็นผู้จัดเตรียม
กล้ามะขาม 300 ต้น เม็ดมะขาม 5,000 เม็ด และอาหารที่พัก ฯลฯ รวมทั้งเป็นผู้ไปร่วมปลูก
และดูแลต้นมะขามในเขตโครงการ "มกพ" ร่วมกับญาติพี่น้องและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของอำเภอ
นาแห้ว
15. ป่าไม้อำเภอนาแห้ว (นายชูศักดิ์ จำนงค์วัฒน์) นำมะขาม 50 ต้น ยูคาลิปตัส 50 ต้น
กระถินณรงค์ 40 ต้น กระถินยักษ์ 150 ต้น รวม 300 ต้น มาให้ประชาชนปลูกในเขตโครงการ
มหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เมื่อ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2526
16. อาจารย์ สง่า มาเปี่ยม นายอดิศักดิ์ ทองสิน นายสมัชชา ตระการศิริวานิช คุณ รัฐศิกา พร้อมสมบัติและ
บริษัท ไทเป็นไทจำกัด สนับสนุนทุนทรัพย์ ความรู้ วิชาการ กำลังใจ ความคิด ความพยายาม ในการ
สร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการอย่างไม่มีขอบเขตจำกัดเพื่อให้โครงการเป็นผลสำเร็จ

การส่งหนังสือพิมพ์ไปให้ห้องสมุด "สารวิจิตร"

เริ่มส่งหนังสือพิมพ์รายวันไปให้ห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ ต.นาแห้ว อ.นาแห้ว จ.เลย เมื่อ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ถึงวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2522 ได้ส่งหนังสือพิมพ์ไปให้แล้วรวม 797 ฉบับ โดยใช้เงินส่วนตัวของ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร เอง เป็นค่าหนังสือพิมพ์ 1,195 บาท 50 สตางค์ ค่าส่งประมาณ 250 บาท เฉลี่ยส่งไปครั้งละ 7 - 10 ฉบับ ค่าส่งครั้งละ 2 บาท 50 สตางค์ ถึงวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2526 ได้ส่งหนังสือพิมพ์ให้ห้องสมุด "สารวิจิตร" แล้ว รวม 1,708 ฉบับ เป็นมูลค่าประมาณ 4,500 บาท

รายนามผู้ลงนามสนับสนุนในแปลนมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ที่เขียนบนผ้าลินินเมื่อ พ.ศ. 2514

1. นายพิสิทธิ์	สารวิจิตร	15. นายตอง	เจริญทรัพย์
2. นายพจน์	สารวิจิตร	16. นายหลาย	ดวงอุปะ
3. นายบุญเกื้อ	สารวิจิตร	17. นายอำนวย	สีหะวงศ์
4. นางสาวบุญนาง	สารวิจิตร	18. นายสมสนุก	ธรรมวงศ์
5. เด็กหญิงเกียงคำ	ดวงอุปะ	19. นายเพ็ง	เนตรแสงสี
6. เด็กหญิงอุบลรัตน์	ดวงอุปะ	20. นายรส	มินทะนา
7. นายทองใบ	แสนสมบัติ	21. นายบุญทัน	จันทะคุณ
8. นายสารี	ราชพรหมา	22. เด็กหญิงบุญถม	จันทะคุณ
9. นายที	ชัยชนะ	23. นางสาวคำหล้า	ไพรภิบาล
10. นายคำพัน	กัณหศรี	24. นายวรดิษฐ์	ทองปลิว
11. นายจูม	ทองปลิว	25. เด็กหญิงกฤษฎี	ทองปลิว (บิดาลงนามแทน)
12. นายผาบ	นันตะ	26. นายสังรวม	จันทะคุณ
13. นายลาน	จันทะคุณ	27. เด็กชายสนุก	จันทะคุณ
14. นายทอง	อินท์หนอ	28. เด็กหญิงทองสุก	จันทะคุณ

29. นายเขียน	มูลคำภา	38. นายปัน	แสงคำ
30. นายก้อน	ไพรภิบาล	39. นายลิ	เนตรแสงสี
31. นายไพร	แสงรัตน์	40. นายน้อย	สีเพ็ชร
32. นางหนูชิต	มูลคำภา	41. นายจุน	คำภา
33. นายแสวง	พรมผาบ	42. นายจำเนียร	สีหะวงศ์
34. นายคูณ	จันทะวงศ์	43. นายบุญมา	สุขเจริญ
35. นายสุข	ดวงอุปะ	44. นายบุญธรรม	คำพอ
36. นายเขี่ยน	หุมอาจ	45. นายเรืองชัย	ชาติผดุง
37. นายถัด	สารมะโน	46. นายมนตรี	ขอรัตน์

รายที่ 1 - 43 ลงนามสนับสนุนเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2514 รายที่ 44 ลงนามสนับสนุนเมื่อ พ.ศ. 2520 รายที่ 45 - 46 ลงนามสนับสนุนเมื่อ พ.ศ. 2525

<u>รายนามผู้บริจาคทรัพย์หรือสิ่งของสนับสนุนโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการและห้องสมุด "สารวิจิตร" เพิ่มเติมจากที่กล่าวในตอนต้น</u>

1. ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม 200 บาท (21 สิงหาคม พ.ศ. 2517)
2. คุณชนะ คณารัตนดิลก 200 บาท (27 สิงหาคม พ.ศ. 2517)
3. คุณสมพงษ์ องอาจยุทธ 1,004 บาท (กรกฎาคม-สิงหาคม พ.ศ. 2517)
4. ดร.ทองอินทร์ วงศ์โสธร 200 บาท (17 กันยายน พ.ศ. 2517)
5. คุณสมคิด คัณธมาส 200 บาท (19 กันยายน พ.ศ. 2517)
6. คุณลีนา สิ่งชูวงศ์ 200 บาท (21 ตุลาคม พ.ศ. 2517)
7. คุณโกวิท วงศาธิปัตย์ 300 บาท (17 ธันวาคม พ.ศ. 2517)
8. Assis tant Professor James Treece และ Dr. Eleanor Treece บริจาคเทป 3 ม้วน มูลค่าประมาณ 150 บาท
9. ดร.วีระ บำรุงรักษ์ 180 บาท (19 ธันวาคม พ.ศ. 2517)

10. Mr. Bill Mahaffay 100 บาท (6 มกราคม พ.ศ. 2518)
11. ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม 100 บาท (15 เมษายน พ.ศ. 2518)
12. ดร.พรพรรณ อัมรินทร์นุเคราะห์ 200 บาท (6 มิถุนาน พ.ศ. 2518)
13. คุณสมพงษ์ องอาจยุทธ 700 บาท (13 มิถุนายน พ.ศ. 2518)
14. ดร.ประพนธ์ เจียรกูล 200 บาท (28 มิถุนายน พ.ศ. 2518)
15. คุณสมพงษ์ องอาจยุทธ 160 บาท (มิถุนายน พ.ศ. 2518)
16. Mr. R.F. Van Den Houte n 500 บาท (20 สิงหาคม พ.ศ. 2518)
17. คุณสันติ ชูเกียรติศิริชัย 1,200 บาท (20 มีนาคม พ.ศ. 2519) โดยใช้สร้างประวัติโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการรวม 3 เล่ม
18. Mr. & Mrs. Cecil E. Turner และครอบครัว 500 บาท (21 มิถุนายน พ.ศ.2519)
19. คุณศรีสว่าง บุตตะกุล 300 บาท (22 กันยายน 2518)
20. อาจารย์วิณิช บุญยู 200 บาท (22 กันยายน 2518)
21. อาจารย์บุญส่ง วรรธนะสาร 200 บาท (18 กันยายน 2519)
22. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ไชยโกษี 500 บาท (21 กันยายน พ.ศ. 2519)
23. อาจารย์ลาวัลย์ นิชรัต (ยุพกรณ์) 500 บาท (22 กันยายน พ.ศ. 2519)
24. อาจารย์อาภา ถนัดช่าง 50 บาท (7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2520)
25. คุณวรรณา วงษ์ศิริ (นิชชากร) 500 บาท (8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2520)
26. นายบุญมา เชื้อบุญมี 100 บาท (21 มิถุนายน พ.ศ. 2520)
27. คุณจันทร์ฟอง (เล็ก) แจ้งศรีวงศ์ คุณนวลน้อย ศรีตวรรณมาศ คุณอภิวัชร (ปุ้ย) รักประชา ดร. ลัดดา รักประชา คุณสมพล (เปี๋ย) ควงล้อมจันทร์ คุณทรงศรี (ตุ๊ด) ควงล้อมจันทร์ 409 บาท (13 มีนาคม พ.ศ. 2522)
28. ศาสตราจารย์ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม 511 บาท 25 สตางค์ (14 มีนาคม พ.ศ. 2522)
29. คุณสมพงษ์ องอาจยุทธ 5,600 บาท (2519 - 2526) ให้เป็นรางวัลจู แซ่ตั้ง และรางวัล เตียง แซ่ตั้ง ปีละ 700 บาท เงินจำนวนนี้ส่วนใหญ่ใช้เป็นรางวัลการศึกษาคือรางวัล "มกพ" และใช้เป็นค่าดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ และ

เก็บไว้เป็นทุนสำรองในการดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการในอนาคต

ตั้งแต่ พ.ศ. 2505 ถึง พ.ศ. 2526 ได้ใช้เงินเพื่อให้รางวัลการศึกษาต่าง ๆ แก่นักเรียนในตำบลนาแห้วแล้ว รวมประมาณ 20,000 บาท (สองหมื่นบาท) บางรางวัลแจกเป็นหนังสือเรียน แต่ละปีราคาหนังสือมักจะไม่คงที่ คือเพิ่มขึ้นทุกปี

การบริจาคเงินหรือสิ่งของสนับสนุนโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการและห้องสมุด "สารวิจิตร" เป็นความพอใจของผู้บริจาคเอง นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ไม่ได้เรี่ยไรและไม่ได้ขอเงินใครเพื่อโครงการดังกล่าว เพราะ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ต้องการสร้างงานนี้ให้เป็นตัวอย่างแก่อนุชนไทย โดยเริ่มจากการไม่มีทุน ไม่มีคนช่วยเหลือ ไม่มีความรู้ แต่พากเพียรทำงานด้วยความเที่ยงตรง ซื่อสัตย์ต่อหลักการแห่งคุณงามความดี ไม่เอาเปรียบ ไม่หลอกลวง ไม่บิดเบือนอะไร ตั้งใจทำงานด้วยกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิดของตนเอง ทำได้เท่าใดพอใจเท่านั้น หลายคนสนับสนุน นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ด้วยเลื่อมใสบุคลิกภาพส่วนตัวแล้วให้ความช่วยเหลือโดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน เพราะนายพิสิทธิ์ สารวิจิตรไม่มีอะไรตอบแทนเลย อย่างไรก็ดี นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ก็ประทับใจอย่างสุดซึ้งต่อทุก ๆ คนที่แสดงน้ำใจ ให้ความคิด ให้ความรู้ และทรัพย์สิ่งของสนับสนุนโครงการพัฒนาบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง เพื่อไม่ให้เป็นหมู่บ้านร้างความเสียสละของทุก ๆ ท่านเกิดผลอย่างไร โปรดพิจารณาดูได้จากรายงานย่อฉบับนี้

วันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2519 นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร สอบปากเปล่าครั้งสุดท้ายผ่านเป็นอันว่าเรียนจบปริญญาเอกทางการศึกษา (การอุดมศึกษาและการฝึกหัดครู) โดยสมบูรณ์

วันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2519 นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร เข้าพิธีรับปริญญาเอก ที่มหาวิทยาลัยแห่งมินนิโซต้า ประเทศสหรัฐอเมริกา นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร จึงเป็นคนที่เกิดในจังหวัดเลยคนแรกที่เรียนจบปริญญาเอก

วันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2519 นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร เดินทางกลับประเทศไทย เป็นการเดินทางรอบโลกทางเครื่องบินครั้งที่สอง

วันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2520 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แต่งตั้งให้ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร เป็นกรรมการดำเนินการโครงการปริญญาการศึกษาคุษฎีบัณฑิต คำสั่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ 97/2520 ลงวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2520

เนื่องจากการที่ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ได้อุทิศจิตใจในการคิดและดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการมากว่า 20 ปี เมื่อทางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒส่งเสริมให้คณาจารย์ทำการวิจัยสิ่งที่เป็นประโยชน์ทางด้านการศึกษาและการพัฒนาชนบท นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ในฐานะอาจารย์ผู้สอนระดับปริญญาโทและปริญญาเอก จึงได้คิดโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองขึ้นเป็นครั้งแรก เพื่อทำการศึกษาวิเคราะห์วิจัยและส่งเสริมการพัฒนาตำบลนาแห้ว ช่วยเหลือทางราชการหน่วยอื่น ๆ ให้จริงจังและถูกต้องตามหลักวิชา

อุดมการณ์ของมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

ใจความของ มาร์ช "มกพ" แต่งเมื่อ 27 กันยายน พ.ศ. 2517 เวลา 17.00 - 17.06 น. ณ ห้อง อี. 106 เซ็นเทนเนียล ฮอลล์ มหาวิทยาลัยแห่งมินิสโซต้า เมือง มินิอาโพลิส รัฐมินิสโซต้า ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นสรุปอุดมการณ์ของมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

"ชาติจะมั่นคงก้าวหน้า เพราะมีคนกล้าคิดการไกล
มหาวิทยาลัย แห่งการงานและพัฒนาการ
คือความหวังของคนไทย ในถิ่นทุรกันดาร
ขอเชิดชูชาวไทยทุกหมู่บ้าน ร่วมสุขสำราญบานใจ
ปกป้องคุ้มครองไทย ให้พัฒนาการ"

1. เสียสละประโยชน์ส่วนตัวช่วยชุมชน
2. ช่วยกันป้องกันชาติ ผู้ฉลาดอย่าดูดาย
3. เปลี่ยนป่าเป็นมหาวิทยาลัย

4. ขอป่าเนื้อที่สองหมื่นไร่ช่วยชูชาติไทย

พิสิทธิ์ สารวิจิตร ผู้คิด ผู้เขียน ผู้แต่งและผู้รับผิดชอบ

เพลง มาร์ช "ม ก พ"

สร้างชาติไทยให้ญี่ยิ่งและยืนยง
ร่วมกันสร้างมหาวิทยาลัย
เป็นความหวังของคนไทยสุกใสยิ่ง
ทั้งเมืองใหญ่และถิ่นทุรกันดาร
ย่อมสามารถคุ้มครองผองทวยไทย
ร่วมพัฒนาน้ำใจใฝ่ผูกพัน
ขอเชิญชวนผองไทยให้เหิมกล้า
ช่วยกันคิดสร้างไว้ไม่ขาดแคลน

ให้มั่นคงยืดสู้ศัตรูได้
แห่งการงานและพัฒนาการ
ไม่หยุดนิ่งนำทั่วทุกสถาน
ทุกหมู่บ้านร่วมทำงานสำคัญ
รวมกายใจก้าวหน้าพาสุขสันต์
สมานฉันท์พี่น้องปกป้องแดน
เร่งพัฒนาทุกถิ่นตรงตามแผน
มุ่งหวังแหนรักถิ่นแผ่นดินไทย

อาจารย์เรืองชัย ชาติผดุง แต่งเมื่อ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2525 โดยปรับปรุงจากใจความเพลงมาร์ช "มกพ" ที่ พิสิทธิ์ สารวิจิตร แต่งไว้เมื่อ พ.ศ. 2517

จำนวนเงินรางวัลและทุนการศึกษาในโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการที่จ่ายแก่นักเรียนในตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย จาก พ.ศ. 2506 - 2526

พ.ศ.	จำนวนเงิน - บาท	
2506	150	
2507	150	
2508	150	
2509	150	
2510	150	
2511	350	
2512	350	
2513	350	
2514	450	
2515	450	
2516	450	
2517	500	
2518	500	
2519	1,100	
2520	1,300	
2521	1,800	
2522	1,750	
2523	1,100	- บางรางวัลไม่มีมีผู้เข้าเกณฑ์ของรางวัล
2524	1,300	
2525	2,300	
2526	3,850	
รวม	18,650	

เงินที่จ่ายเป็นรางวัลการศึกษาและทุนการศึกษา ได้มาจากแหล่งทุนต่าง ๆ คือ

1. กองทุนมูลนิธิโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ	6 รางวัล
2. กองทุนมูลนิธิอนุสรณ์ นายพจน์ สารวิจิตร	4 รางวัล
3. ผศ. สมพงษ์ องอาจยุทธ	2 ทุน
4. ผศ. พ.ญ. ลีนา องอาจยุทธ	2 ทุน
5. นางสาว นลินี สิ่งชูวงศ์	1 ทุน
6. ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร	1 ทุน

รวมเงินรางวัลการศึกษาและทุนการศึกษาในปีการศึกษา 2526 จำนวน 3,850 บาท (สามพันแปดร้อยห้าสิบบาทถ้วน)

สรุปเหตุการณ์สำคัญของการเปลี่ยนแปลงในตำบลนาแห้ว จาก พ.ศ. 2506 - 2526

ข้อมูลที่ได้มาเก็บรวบรวมจากจดหมายส่วนตัวของ นายเก่ง สารวิจิตร ที่เขียนถึงผู้วิจัย ระหว่าง พ.ศ. 2506 - 2511 และจากการไต่ถามญาติพี่น้อง ประชาชนชาวตำบลนาแห้ว และจากจดหมายที่น้องและหลานเขียนถึงผู้วิจัย แล้วผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ในประวัติการดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ โดยเขียนบันทึกเหตุการณ์ต่อเติมจากของเก่าที่ได้เริ่มรวบรวมไว้ตั้งแต่ พ.ศ. 2514 สรุปเหตุการณ์สำคัญมีดังนี้

พ.ศ. 2506 - วันที่ 8 มีนาคม นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร วางโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

- วันที่ 22 มีนาคม นายเก่ง สารวิจิตร นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร นายพร้อม สารวิจิตร นายพจน์ สารวิจิตร ได้ไปเลือกที่ตั้งมหาวิทยาลัยแห่งการงาน

และพัฒนาการที่บริเวณน้ำตกแพร่ขยายออกไป ด้านละประมาณ 6 กิโลเมตร รวมเนื้อที่ประมาณ 20,000 ไร่ คลุมเนื้อที่ป่ารกร้างว่างเปล่า ยังไม่มีผู้ใดจับจองเป็นเจ้าของทั้งหมด

- ทางราชการสำรวจ รวบรวมรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับตำบลนาแห้ว

พ.ศ. 2507 - หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่พัฒนาบ้านเหมืองแพร่ให้เป็นหมู่บ้านตัวอย่าง หัวหน้าพัฒนาหมู่บ้าน คือ พันโท ปิ่น สุชาตะนันท์ ทางราชการและชาวบ้านร่วมกันสร้างสนามบินที่ดอนเชียงจำปา ใกล้นาส้มผ่อและนาหนองเป็ด และทางราชการสร้างบ้านพักตำรวจตระเวณชายแดนระหว่างบ้านนาโพธิ์และบ้านบุ่ง

พ.ศ. 2508 - ทางราชการสร้างทางลำลองให้รถยนต์วิ่งได้จากด่านซ้ายถึงบ้านเหมืองแพร่ และสร้างที่พัก นางผดุงครรภ์ที่บ้านนาโพธิ์

พ.ศ. 2509 - ทางราชการและประชาชนสร้างวัดโพนสว่างพัฒนาราม (วันศรีโพนเพียง) ที่ดอนเพียง บ้านเหมืองแพร่ มีการโรยลูกรังถนนจากด่านซ้ายถึงบ้านเหมืองแพร่

- นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร และน้อง ๆ ช่วยกันสร้างห้องสมุดที่บ้านนาโพธิ์ และราษฎรตำบลนาแห้วไปกำหนดเขตที่ตั้งมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

พ.ศ. 2510 - ทางราชการสร้างสถานีตำรวจตำบลที่บ้านนาแห้วใหม่

- นายเก่ง สารวิจิตร และนายพจน์ สารวิจิตร เริ่มปลูกมะขามเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ รวม 30 เม็ด ที่บริเวณฝายน้ำแพร่ ตำบลนาแห้ว

พ.ศ. 2511 - ห้องสมุดเคลื่อนที่ของทางราชการได้ไปเปิดบริการที่ศาลาประชาคมบ้านเหมืองแพร่เป็นเวลาราว 6 เดือน

พ.ศ. 2512 - ทางราชการตั้งกิ่งอำเภอนาแห้ว โดยรวมเข้ากับตำบลนาพึงและแยกตำบลนาแห้วเป็นสองตำบล คือ ตำบลนาแห้วและตำบลแสงภา มีประชากรทั้งกิ่งอำเภอในตอนนั้นประมาณ 6,000 คน

พ.ศ. 2513 - ทางราชการสร้างสถานีอนามัยชั้น 2 ที่ดอนเพีย บ้านเหมืองแพร่ เป็นสถานีอนามัยประจำตำบลนาแห้ว ราษฎรลงมติเลือกที่ตั้งกิ่งอำเภอนาแห้ว นายสารี ราชพรหมา บ้านเหมืองแพร่ ซื้อเครื่องทำไฟฟ้ามาทำไฟฟ้าใช้ในร้านขายของของตนเองเป็นครั้งแรก

พ.ศ. 2514 - ทางราชการเริ่มสร้างทางเลียบชายแดน เหมืองแพร่ - แสงภา - ห้วยมุ่น กว้าง 12 เมตร เป็นถนนสายสำคัญยิ่ง มีพิธีแห่และประกวดนางสงกรานต์เป็นครั้งแรก โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่เปิดชั้นประถมปีที่ 5 เป็นครั้งแรก ทางราชการสร้างที่พักตำรวจตระเวณชายแดนที่ดอนเพีย บ้านเหมืองแพร่

- นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ได้บรรยายโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ให้ที่ประชุมครูกิ่งอำเภอนาแห้วซึ่งมีครูเข้าประชุม 32 คน มีศึกษาธิการจังหวัด นายสมสิน โทณะสุต เป็นประธาน ฟังเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 14 เมษายน

พ.ศ. 2515 - นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร และน้อง ๆ เตรียมการสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร" ที่บ้านนาโพธิ์

พ.ศ. 2516 - ประชาชนตำบลนาแห้ว และตำบลอื่น ๆ มีความสนใจในการศึกษาเพิ่มขึ้น จึงมีความเคลื่อนไหวเพื่อให้มีโรงเรียนมัธยมในกิ่งอำเภอนาแห้ว

พ.ศ. 2517 - มีการเตรียมการตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตำบลนาแห้ว

- เริ่มสร้างห้องสมุด "สารวิจิตร" ที่บ้านนาโพธิ์

พ.ศ. 2518 - ทางราชการตั้งโรงเรียนมัธยมประจำกิ่งอำเภอนาแห้ว ที่บ้านนาแห้วใหม่บนภูหม่าง้อ ซึ่งอยู่ในเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ และเป็นจุดที่คณะผู้ไปกำหนดเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการใน พ.ศ. 2509 ต้องการให้เป็นที่ตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษา

พ.ศ. 2519 - กิ่งอำเภอนาแห้วได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอนาแห้ว

พ.ศ. 2520 - โรงเรียนนาแห้ววิทยาที่บ้านนาแห้วใหม่ มีถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นครั้งแรก

พ.ศ. 2521 - ทางราชการจัดงบประมาณสร้างทางลาดยางจากอำเภอด่านซ้ายถึงบ้านเหมืองแพร่ ระยะทาง 35 กิโลเมตร เป็นเงิน 71 ล้านบาท และจากบ้านเหมืองแพร่ถึงบ้านแสงภา ประมาณ 15 กิโลเมตร เป็นเงิน 41 ล้านบาท ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิทธิ์ สารวิจิตร นำคณะผู้วิจัยจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร อาจารย์บุญธรรม คำพอ ดร. ประพาศน์ พฤทธิประภา และ นายชาคริต อนันทราวัน ไปเริ่มโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และโครงการวิจัยภาษาถิ่นตำบลนาแห้ว และได้เริ่มไปรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่ตำบลนาแห้วเป็นครั้งแรก นับเป็นครั้งแรกที่อาจารย์จากมหาวิทยาลัยมาศึกษาตำบลนาแห้ว โดยใช้งบประมาณของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พ.ศ. 2522 - ทางลาดยางถึงตำบลนาแห้วในเดือนตุลาคม และเตรียมติดตั้งเสาไฟฟ้าในตำบลนาแห้ว

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิทธิ์ สารวิจิตร และ อาจารย์บุญธรรม คำพอ ทำการวิจัยเรื่องโครงการสำรวจความต้องการ ความสนใจ ปัญหา แรงบันดาลใจ และความใฝ่สูงทางการศึกษาของนักเรียนและประชาชน ในตำบลนาแห้ว
- วันที่ 16 ตุลาคม มีพิธีเปิดโรงไฟฟ้าที่อำเภอนาแห้ว
- วันที่ 1 พฤศจิกายน มีบริการรับ - ฝากธนาณัติเป็นครั้งแรกที่อำเภอนาแห้ว

พ.ศ. 2523 - วันที่ 7 สิงหาคม นายบุญเกื้อ สารวิจิตร (เกิดบ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว) ซื้อรถยนต์สำหรับบรรทุกสินค้าและรับส่งคนโดยสาร นายบุญเกื้อสารวิจิตร เป็นคนที่เกิดในตำบลนาแห้วคนแรกที่ซื้อรถยนต์มาใช้ในตำบลนาแห้วได้ โดยซื้อผ่อนส่งเป็นเวลา 3 ปี ใน พ.ศ. 2522 มีรถยนต์ขนส่งสินค้าในตำบลนาแห้วที่เป็นของชาวบ้านกอน 2 คัน แต่เจ้าของรถไม่ได้เกิดที่ตำบลนาแห้ว

- จัดพิพิธภัณฑ์หมู่บ้านที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร อาจารย์บุญธรรม คำพอ และ อาจารย์ผดุง อารยะวิญญู วิจัยเรื่องโครงการวิเคราะห์ความสามารถในการอ่านและความสัมพันธ์ของการอ่านกับองค์ประกอบซึ่งส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นและความมั่นคงของชุมชนหมู่บ้านชายแดน ได้มาปฏิบัติงานภาคสนามที่ตำบลนาแห้ว ประมาณ 1 เดือน

พ.ศ. 2524 - นายพร้อม สารวิจิตร ได้รับเลือกเป็นประธานสหกรณ์สาธารณสุขตำบลนาแห้ว (บ้านนาโพธิ์ - เหมืองแพร่) เป็นคนแรก

- วันที่ 14 - 16 เมษายน มีการสร้างถังหมักแก๊สหุงต้มจากมูลวัวมูลควายเป็นครั้งแรก ที่ตำบลนาแห้ว หรือในอำเภอนาแห้ว ที่บ้าน นายชายแดน และ นางบุญได ไพรภิบาล เลขที่ 36/2 บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย เปิดแก๊สใช้ได้ผลดีเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2524
- เดือนตุลาคม มีโทรทัศน์เครื่องแรกในตำบลนาแห้ว คือที่บ้าน นายสุพรรณ สารแสง บ้านเหมืองแพร่
- วันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2524 มีโทรทัศน์ขาวดำเป็นเครื่องที่ 2 ในตำบลนาแห้ว และเป็นเครื่องแรกในบ้านนาโพธิ์ ที่บ้าน นายชายแดน และ นางบุญได ไพรภิบาล

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิทธิ์ สารวิจิตร อาจารย์บุญธรรม คำพอ ทำการวิจัยเรื่องความสนใจการประกอบอาชีพและการอบรมความรู้ในการประกอบอาชีพแก่ประชาชนในตำบลนาแห้ว และได้มาปฏิบัติงานภาคสนามที่ตำบลนาแห้ว ประมาณ 1 เดือน
- ไฟฟ้าที่ตำบลนาแห้วเปิดให้ใช้เฉพาะเวลา 18.00 - 22.00 น.

พ.ศ. 2525

- ไฟฟ้าที่ตำบลนาแห้วเปิดให้ใช้ระหว่างเวลา 18.00 - 6.00 น. ตอนกลางคืน
- เริ่มมีคนซื้อตู้เย็นไปใช้ในตำบลนาแห้ว
- นายบุญเกื้อ สารวิจิตร ซื้อโทรทัศน์สีจากกรุงเทพมหานครไปใช้ที่ตำบลนาแห้วเป็นคนแรก
- ประชาชนในตำบลนาแห้วมีรายได้ดีขึ้น พื้นที่ตำบลนาแห้วมีความสงบร่มเย็น ทางราชการส่งเสริมการประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ ดีขึ้น

อาจารย์ บุญธรรม คำพอ

พ.ศ. 2526

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิทธิ์ สารวิจิตร / อาจารย์ประพันธ์ ปลิดปลอดภัย ทำการวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว และมาปฏิบัติงานภาคสนามที่ตำบลนาแห้วเป็นเวลา 40 วัน
- มีการตั้งศูนย์เด็กเล็กขึ้นที่บ้านเหมืองแพร่เป็นครั้งแรก
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิทธิ์ สารวิจิตร เริ่มโครงการพิพิธภัณฑ์ต้อไม้ และโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการและพัฒนาคุณธรรม 4 ประการ ค่านิยม 5 ประการ ความหวัง ความมีจุดมุ่งหมายในชีวิต ความรักท้องถิ่น เศรษฐกิจ และความมั่นคงของท้องถิ่นเป็นคนแรก
- วันที่ 11 เมษายน นำต้อไม้ตะเคียนทอง โดยรอบต้น 5 เมตร 50 เซ็นติเมตร สูง 1 เมตร 50 เซ็นติเมตร จากปากห้วยซำผุกน้อย ริมแม่น้ำเหือง มาไว้ที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" ได้สำเร็จ

- วันที่ 7 มกราคม - 25 กรกฎาคม 2526 ดำเนินโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นใน พ.ศ. 2526 มีนายอำเภอนาแห้ว ปลัดอำเภอ ป่าไม้อำเภอนาแห้ว เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ครู นักเรียน เด็ก ประชาชน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อาสารักษาดินแดน นิสิต ปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร 13 คน อาจารย์จากมหาวิทยาลัย ฯลฯ ร่วมในโครงการได้ปลูกมะขาม 1,228 ต้น เม็ดมะขาม 15,401 เม็ด เม็ดหมากซัก 481 เม็ด ต้นไม้อื่น 300 ต้น ในเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการโดยรอบน้ำตกแพร่ และบริเวณด้านนาใหม่ นาขอนแก่นมีผู้เข้าร่วมงานโครงการประมาณ 500 คน
- ตำบลนาแห้ว มีความสงางามมากขึ้น มีการสร้างบานสวยงาม มีห้องน้ำห้องส้วมทันสมัยเพิ่มขึ้น มีบ้านสองชั้นในตำบลนาแห้ว ประมาณ 60 หลัง มีร้านค้า 15 ร้าน มีรถยนต์ของชาวบ้าน 4 คัน มีรถจักรยานยนต์ประมาณ 50 คัน มีโทรทัศน์ 10 เครื่อง มีตู้เย็น 10 ตู้
- ไฟฟ้าที่ตำบลนาแห้วเปิดให้ใช้ตลอดคืนระหว่าง 18.00 - 6.00 น. ทุกวันพระจะมีตลาดนัดที่บ้านเหมืองแพร่ มีรายการหนังเร่มาฉายที่ตำบลนาแห้วเสมอ
- วัดโพนสว่างพัฒนาราม บ้านเหมืองแพร่ เริ่มลงมือสร้างโปสถ์
- คณาจารย์ภาควิชาภูมิศาสตร์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 6 คน มีรองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา (รศ. ดร.ประเสริฐ วิทยารัฐ) เป็นหัวหน้า และนิสิตปริญญาโทวิชาภูมิศาสตร์ 12 คน มาศึกษาภูมิประเทศตำบลนาแห้วเป็นครั้งแรก โดยมาพักที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ เมื่อ 14 - 15 มกราคม พ.ศ. 2526
- ร้านสหกรณ์ที่บ้านเหมืองแพร่ซึ่งฝ่ายทหารร่วมกับประชาชนจัดตั้งขึ้นเป็นผู้รับซื้อผลิตผลทางเกษตร เช่น ข้าวโพด ถั่วต่าง ๆ ฯลฯ จากประชาชนของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แล้วขายต่อให้พ่อค้าอื่น ๆ ร้านสหกรณ์นี้ตั้งภายหลังสหกรสาธารณสุขตำบลนาแห้ว (บ้านนาโพธิ์–เหมืองแพร่)

- ตั้งทุนการศึกษาสนับสนุนโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการเพิ่มอีก 4 ทุน คือ

1) ทุน เอ็งซิง	สิ่งชูวงศ์	350	บาท
2) ทุน บุญชู	เผ่าวัฒนา	350	บาท
3) ทุนชุมพล	สิ่งชูวงศ์	350	บาท
4) ทุน พิสิทธิ์	สารวิจิตร	500	บาท

รวมเงินรางวัลการศึกษาและทุนการศึกษาใน พ.ศ. 2526 จำนวน 3,850 บาท (มี 16 รางวัลและทุน)

แผนการสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ (พ.ศ. 2526-2530)

มีโครงการหลักต่อไปนี้ คือ

1. โครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้น
2. โครงการพิพิธภัณฑ์ต้อไม้
3. โครงการห้องสมุด
4. โครงการรางวัลการศึกษาและทุนการศึกษา
5. โครงการสถาบันการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์
6. โครงการสำนักงานฝึกงานและเตรียมการ
7. โครงการอาสาพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
8. โครงการมูลนิธิมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

รายละเอียดของโครงการ

1. <u>โครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้น</u> เพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการและพัฒนาคุณธรรม 4 ประการ ค่านิยม 5 ประการ ความหวัง ความมีจุดมุ่งหมายในชีวิต ความรักท้องถิ่น เศรษฐกิจ และความมั่นคงของท้องถิ่น

1.1 ปลูกต่อจากที่ นายเก่ง สารวิจิตร และ นายพจน์ สารวิจิตร เริ่มต้นปลูกไว้เมื่อ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2510 จำนวน 30 เม็ด (ปัจจุบันเหลือเป็นต้นอยู่ 2 ต้น หรือ 2 กลุ่ม)

1.2 เริ่ม ปลูกใหม่ 7 มกราคม พ.ศ. 2526 ในพ.ศ. 2526 ปลูกมะขามได้ 1,228 ต้น ปลูกด้วยเม็ด รวม 15,401 เม็ด ไปปลูกมะขาม 8 ครั้ง ใน พ.ศ. 2526 ในวันปลูกต้นไม้แห่งชาติ วันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2526 นายอำเภอนาแห้ว (นายทรงพล ทิมาศาสตร์) ไปเป็นประธานการปลูก ปี 2526 ปลูกได้มากกว่าที่คาดหวังไว้

1.3 โครงการปลูกมะขามกำหนดไว้ดังนี้

พ.ศ.	ปลูก - ต้น
2526	1,000
2527	10,000
2528	30,000
2529	60,000
2530	100,000

2531 - 2540 ปลูกปีละ 100,000 ต้น จนครบ 1,000,000 ต้น

1.4 <u>คุณค่าของมะขาม</u>

จำนวนต้น	คุณค่า
1	100 บาท
2	200 บาท
100	10,000 บาท
1,000	100,000 บาท
10,000	1,000,000 บาท
100,000	10,000,000 บาท
1,000,000	100,000,000 บาท

2. โครงการพิพิธภัณฑ์ตอไม้

2.1 นำตอไม้ใหญ่มาไว้ในพิพิธภัณฑ์หมู่บ้าน 1 ตอ ใน พ.ศ. 2526

2.2 นำตอไม้มาเป็นสัญญลักษณ์ของตำบลนาแห้ว ตำบลนาพึง ตำบลนามาลา ตำบลแสงภา ซึ่งเป็นตำบล 4 ตำบลในอำเภอนาแห้ว ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2530

2.3 สร้างศาลาพิพิธภัณฑ์ตอไม้ ระหว่าง พ.ศ. 2526 - 2530

3. โครงการห้องสมุด

3.1 ขยายห้องสมุด "สารวิจิตร" ให้มีตู้หนังสือเพิ่มเป็น 10 ตู้ มีหนังสือเรียนและตำราต่าง ๆ ถึง 10,000 เล่ม

3.2 ขยายห้องน้ำในห้องสมุด "สารวิจิตร" เป็น 3 ห้อง

3.3 สร้างห้องพักหลังห้องสมุด "สารวิจิตร" อีก 3 ห้อง

3.4 จัดบริการห้องสมุด "สารวิจิตร" ให้มีการยืมและที่อ่านหนังสือ

4. โครงการรางวัลการศึกษาและทุนการศึกษา

4.1 ขยายรางวัลการศึกษาให้ได้ปีละ 20 รางวัล

4.2 ขยายทุนการศึกษาให้ได้ปีละ 10 ทุน

4.3 แสวงหาแหล่งทุนถาวรเพิ่มขึ้น

5. โครงการสถาบันการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์

5.1 ตั้งสถาบันการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ เพื่อทดลองปฏิบัติกิจกรรมการสอน การฝึกอบรมวิชาการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ใน พ.ศ. 2526

5.2 เตรียมสร้างศูนย์ฝึกอบรมวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ในเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการใน พ.ศ. 2529

5.3 ย้ายสำนักงานใหญ่สถาบันการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ไปไว้ที่เขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการใน พ.ศ. 2530

5.4 ฝึกอบรมวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์อย่างจริงจังตั้งแต่ พ.ศ. 2526 เพื่อสร้างกำลังคนสำหรับดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

6. <u>โครงการสำนักงานฝึกงานและเตรียมการ</u>

6.1 เตรียมสร้างสำนักงานฝึกงานและเตรียมการสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการใน พ.ศ. 2527

6.2 พัฒนาพื้นที่สร้างสำนักงานฝึกงานและเตรียมสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เนื้อที่ 1,500 ไร่ ใน พ.ศ. 2527

6.3 แสวงหาแหล่งทุนและความช่วยเหลือในการซื้ออุปกรณ์การทำงาน และการพัฒนาตนเอง ใน พ.ศ. 2527 - 2529

6.4 สร้างสำนักงานฝึกงานและเตรียมการใน พ.ศ. 2529 ณ เขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

7. <u>โครงการอาสาพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง</u>

7.1 เริ่มงานอาสาพัฒนาท้องถิ่นของตนเองใน พ.ศ. 2526 และกระทำติดต่อกันไปทุกปีเพื่อพัฒนาที่ดินเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการให้เหมาะแก่การสร้างมหาวิทยาลัย โดยร่วมมือกับเอกชน ประชาชนและหน่วยราชการของรัฐ

7.2 ฝึกอบรมวิชาการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ให้แก่ประชาชนและนักเรียน นิสิต นักศึกษา ข้าราชการ ที่ประสงค์จะร่วมมือในการสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

7.3 แบ่งงานอาสาพัฒนาท้องถิ่นของตนเองออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

7.3.1 ส่วนรักษาสิทธิในที่ดินเพื่อสร้างมหาวิทยาลัย

7.3.2 ส่วนหาทุนสร้างมหาวิทยาลัย

7.3.3 ส่วนพัฒนาที่ดินและก่อสร้างมหาวิทยาลัย

7.3.4 ส่วนการสอนและการฝึกอบรมวิชาการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์

7.3.5 ส่วนบริหารโครงการและประสานงานกับหน่วยราชการของรัฐ

8. โครงการมูลนิธิมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

8.1 ขยายงานกองทุนมูลนิธิโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการเป็นมูลนิธิโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

8.2 จดทะเบียนมูลนิธิโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

8.3 มอบหมายให้มูลนิธิโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการรับผิดชอบการดำเนินงานของโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการให้เกิดประโยชน์สุขแก่ชุมชน ท้องถิ่นและประเทศชาติไทยต่อไป

มหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการเป็นมหาวิทยาลัยของประชาชน เพื่อประชาชนและดำเนินงานด้วยความร่วมมือร่วมใจ รวมแรง รวมทุนและรวมอุดมการณ์ของประชาชน มุ่งหมายให้ประชาชนพึ่งตนเองได้เลี้ยงตนเองได้ นำตนเองได้ บำเพ็ญประโยชน์แก่ส่วนรวม และมีความพึงพอใจในชีวิตและการงาน

(ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร)

ผู้วางโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

เวลา 5.40 - 6.40 น. วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2526 ณ 4/626 ซอย 27 หมู่บ้านสหกรณ์เคหสถาน 4 ตำบลคลองกุ่ม เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240

เหตุการณ์พิเศษเกี่ยวกับก้อนหิน

มีเหตุการณ์พิเศษเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2518 เมื่อเวลา 11.40 น. ขณะที่ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร และ นายสมพงษ์ องอาจยุทธ กำลังเปิดประวัติโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ (มกพ) เล่ม 9, 10, 11 ดูอยู่ที่ม้าหินหน้าหอสมุดวอลเตอร์ มหาวิทยาลัยแห่งมินิสโซต้า เมืองมินิอาโพลิส รัฐมินิสโซต้า ประเทศสหรัฐอเมริกา คือสุนัขตัวหนึ่งได้คาบก้อนหินมาวางที่เท้าของ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร แปลกใจมาก จึงได้หยิบก้อนหินมาตรวจและให้อาจารย์สมพงษ์ องอาจยุทธ ถ่ายสไลด์รูปสุนัขไว้เพราะนี่เป็นเหตุการณ์พิเศษมากไม่เคยปรากฏมาก่อน จากการตรวจดูก้อนหินพบว่ามีน้ำหนักประมาณ 250 กรัม เป็นหินเนื้อละเอียดและเมื่อเอาเหล็กขูดก้อนหินจะเห็นฝุ่นเป็นสีทอง ผู้วางโครงการและดำเนินโครงการ "มกพ" ประทับใจมาก ดังนั้นจึงได้แต่งโคลงสี่สุภาพหนึ่งบทขอบคุณสุนัขตัวนั้นเมื่อเวลา 17.49 - 17.54 น. ในวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2518 โดยถือว่าหินทองนี้คือสิ่งมีค่าที่สุนัขนำมาสนับสนุนโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ โคลงขอบคุณสุนัขมีดังนี้

9,531. ขอบคุณหมาที่รู้ หลักการ
ฝักใฝ่ทำบุญทาน ค่ำเช้า
คาบทองมหาศาล มาช่วย
สัตย์ซื่อสมควรเข้า อยู่ฟ้าเมืองแมน

ในวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2518 นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ได้แกะสลักตัวอักษรข้อความว่า "มกพ 13 มิ.ย. 2518" ไว้บนหินทองก้อนนั้น

ในวันที่ 28 - 30 มิถุนายน พ.ศ. 2522 นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร นำหินทองที่สุนัขคาบมาให้นี้ไปแสดงในงานนิทรรศการครบรอบ 30 ปี ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปรากฏว่ามีคนแสดงความสนใจจำนวนมาก

สำหรับประวัติโครงการ "มกพ" เล่ม 9, 10, 11 นั้น ในปัจจุบันได้แยกย้ายกันไปอยู่ตามที่ต่าง ๆ คือ เล่ม 9 อยู่ที่ พิสิทธิ์ สารวิจิตร โครงการปริญญาการศึกษาคุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เล่ม 10 อยู่ที่ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน รองปลัดทบวงมหาวิทยาลัย เล่ม 11 อยู่ที่ อาจารย์สมพงษ์ องอาจยุทธ แผนกชีวเคมี มหาวิทยาลัยมหิดล โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร 7

เหตุการณ์พิเศษใน พ.ศ. 2526

โครงการพัฒนาความอยู่ดีกินดีมีความเป็นไทของประชาชนในอำเภอนาแห้ว

ประธานโครงการ	อาจารย์	สง่า	มาเปี่ยม
กรรมการฝ่ายการพัฒนา	นาย	อดิศักดิ์	ทองสิน
กรรมการฝ่ายการตลาด	นาย	สมัชชา	ตระการศิริวานิช
กรรมการผู้รับผิดชอบโครงการ	ดร.	พิสิทธิ์	สารวิจิตร
กรรมการรองผู้รับผิดชอบโครงการ	นาย	พร้อม	สารวิจิตร

ผู้จัดการฝ่ายต่าง ๆ ของโครงการพัฒนาความอยู่ดีกินดีมีความเป็นไทของประชาชนในอำเภอนาแห้ว

1. นาย พร้อม สารวิจิตร – ฝ่ายผัก พืช ผลไม้ พันธุ์ไม้ ของป่า สมุนไพรและยา
2. นาย บุญเกื้อ สารวิจิตร – ฝ่ายการขนส่ง เครื่องจักร เครื่องยนต์ เชื้อเพลิง ไฟฟ้าและประปา
3. นาย เมฆ ดวงอุปะ – ฝ่ายสัตว์เลี้ยง สัตว์ป่าและปลา
4. นาย ชายแดน ไพรภิบาล – ฝ่ายน้ำ ปุ๋ยและอาหารสัตว์
5. นาง จันทร์เพ็ญ ดวงอุปะ – ฝ่ายอาหาร เครื่องดื่มและอุตสาหกรรม
6. นาง บุญได้ ไพรภิบาล – ฝ่ายผ้า เครื่องแต่งกาย เครื่องนุ่งห่ม ด้าย ไหมและหัตถกรรม
7. น.ส. บุญนาง สารวิจิตร – ฝ่ายหอสมุด พิพิธภัณฑ์และการศึกษา
8. นาย ไกรวิน สารวิจิตร – ฝ่ายกฎหมาย การประกันชีวิตและการประกันภัย
9. นาย พิสิทธิ์ สารวิจิตร – ฝ่ายบ้าน ที่อยู่อาศัย โรงงาน ที่ดิน การท่องเที่ยว กิจการต่างประเทศ การวิจัยและการพัฒนา

กรรมการผู้รับผิดชอบโครงการ

วันศุกร์ที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2526

บทที่ 2

แนวความคิดพื้นฐานของโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

บทที่ 2 จะกล่าวถึงความคิดพื้นฐานของโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง อันได้แก่ปัญหาที่จำเป็นต้องทราบในการพัฒนาชุมชนชนบท การสร้างคุณภาพของผู้วิจัย ยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการพัฒนาตนเอง และวิธีการส่งเสริมการพัฒนาชุมชน แนวความคิดดังกล่าวเป็นหลักการสำคัญหรือ ปรัชญาของการเสนอและการดำเนินโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ณ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย และสิ่งสำคัญที่ได้มาจากประสบการณ์สี่ปีของการดำเนินโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง คือ <u>แผนการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชน</u> ซึ่งจะกล่าวถึงในตอนท้ายของบทที่ 2 นี้

1. <u>ปัญหาที่จำเป็นต้องทราบในการพัฒนาชุมชนชนบท</u>

ชุมชนในชนบทย่อมได้รับผลจากสิ่งต่าง ๆ หลายประการ เช่น ตัวคนในท้องถิ่น สถานที่ พื้นภูมิประเทศลักษณะดินฟ้าอากาศ แหล่งผลิต วิธีการประกอบอาชีพ เส้นทางคมนาคมขนส่ง ระบบการปกครองท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณี และอิทธิพลทางการเมืองระหว่างประเทศ การอบรมเลี้ยงดูภายในครอบครัว ฯลฯ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีส่วนหล่อหลอม ผลักดัน หรือกระตุ้นให้เกิดภาวะความเปลี่ยนแปลง และเหตุการณ์ในชุมชนชนบท ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนจึงมักจะเกี่ยวข้องผูกพันกับองค์ประกอบของสังคมในชนบทนั้น ๆ ปัญหาที่จำเป็นต้องทราบในการพัฒนาชนบทจึงอาจแบ่งพิจารณาตามลักษณะ หรือบทบาทขององค์ประกอบของสังคมได้ดังนี้

1.1 <u>สภาพทั่วไปของท้องถิ่น</u> สภาพของท้องถิ่นมีลักษณะดินฟ้าอากาศแห้งแล้ง หรืออุดมสมบูรณ์ สภาพภายในท้องถิ่นมีความสงบร่มเย็น หรือมีเหตุการณ์รายรุนแรง เต็มไปด้วยภัยอันตราย ท้องถิ่นกำลังเสื่อมโทรม ผู้คนอพยพหนี หรือท้องถิ่นกำลังพัฒนา และเปลี่ยนแปลงไปในทางดี การคมนาคมของท้องถิ่นมีความทุรกันดาร หรือไปมาสะดวก ความเป็นอยู่ของท้องถิ่นมี

ความอัตคัด แร้นแค้น ขัดสน หรือมีรายได้ มีความกินอยู่ดี เป็นต้น

1.2 ลักษณะของชุมชน สมาชิกของชุมชนประกอบด้วยคนมีอายุอยู่ในวัยใด มากน้อยเท่าใด คนที่มีอายุสูงที่สุดอายุเท่าใด คนวัยหนุ่มสาวในชุมชนมี จำนวนมากหรือน้อย เด็กที่เกิดใหม่มีจำนวนมากหรือน้อย ผู้ผลิตอาหารในชุมชนมีจำนวนร้อยละเท่าใดของประชากร ประชาชนได้รับการศึกษาถึงระดับใด ขนาดของชุมชนนั้นเล็กหรือใหญ่ ในชุมชนนั้นมีกี่ครอบครัว การตั้งครอบครัวอยู่อย่างกระจัดกระจายหรืออยู่กันเป็นกลุ่ม ๆ การสร้างบ้านเรือนของแต่ละครัวเรือนมีความทันสมัย หรือล้าหลัง วัสดุที่ใช้ปลูกสร้างที่อยู่อาศัย ใช้วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือได้รับมาจากที่อื่น ทรัพยากรของชุมชนสามารถเลี้ยงตนเองได้หรือไม่ ค่านิยมของชุมชนนิยมเชื่อถือความคิดแบบโบราณหรือสมัยใหม่ เด็กและคนหนุ่มสาวเคารพเชื่อถือผู้ใหญ่หรือไม่ มีใครบ้างที่คนในชุมชนให้ความเคารพนับถือเชื่อฟัง เป็นต้น ลักษณะของชุมชนเหล่านี้มีประโยชน์ในการพิจารณาแนวโน้มทางพฤติกรรมของบุคคลในชุมชน และการกำหนดแนวทางในการพัฒนาชุมชนชนบท

1.3 ลักษณะของครอบครัว ขนาดของครอบครัวส่วนมากมีขนาดเล็กหรือใหญ่ แต่ละครอบครัวประกอบด้วยใครบ้าง ในแต่ละครอบครัวมีจำนวนบุตรเฉลี่ยกี่คน ใครในครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการเลี้ยงดูอบรมลูก สภาพการหย่าร้างมีมากหรือน้อยเพียงใด ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวเป็นอย่างไร สภาพการแต่งงานหรือเลือกคู่ครองนั้นกระทำกันในวงศ์เครือญาติหรือกับคนจากท้องถิ่นอื่น การลงโทษหรือให้รางวัลลูก บิดามารดาปฏิบัติอย่างไร การปฏิบัติตัวของเด็กต่อผู้ใหญ่ในครอบครัวทำอย่างไร แต่ละครอบครัวผลิตอาหารเองหรือเฉลี่ยกันผลิต ความรับผิดชอบของสมาชิกในครอบครัวมีอะไรบ้าง ฯลฯ เป็นต้น ลักษณะของครอบครัวมีความสำคัญมากต่อการสร้างเสริมบุคลิกภาพของประชาชนในสังคม ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาชนบท จะต้องพิจารณาจุดนี้เป็นจุดแรก และลงมือดำเนินงานจากจุดนี้

1.4 บุคลิกภาพของประชาชน ประชาชนมีความขยันขันแข็งเพียงใด ความขยันขันแข็งในการงานมีมากหรือไม่ ประชาชนมีความคิดริเริ่ม มีความร่วมมือ มีการเสียสละเพื่อส่วนรวมเป็นอย่างไร ประชาชนชอบทำบุญกุศลหรือไม่ การแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือกันในชุมชนดีหรือไม่ ประชาชนมีนิสัยร่าเริงสนุกสนาน ยิ้มแย้ม ชื่นบาน หรือมีนิสัยเคร่งเครียด

เอาจริงเอาจัง เด็ก ๆ ชอบหัวเราะหรือไม่ การต้อนรับคนแปลกหน้ามีอัธยาศัยไมตรีหรือไม่ ประชาชนมีความเชื่อมั่นในตนเองเพียงใด ความสนใจทางการศึกษา การเมืองมีมากน้อยเพียงใด ประชาชนชอบรวมกลุ่มปรึกษาหารือ และทำงานร่วมกันหรือไม่ ประชาชนมีความเท่าเทียมกันในการอาชีพ รายได้ การศึกษา และศาสนาหรือไม่ อย่างไร การแต่งกาย ความสะอาดของเสื้อผ้า เครื่องใช้ เป็นอย่างไร เสียงพูด ท่าทาง การวางตัวดีหรือไม่ ฯลฯ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องรู้อย่างลึกซึ้ง เพื่อจะได้วิเคราะห์ปัญหา และกำหนดแนวทางพัฒนาบุคลิกภาพ นิสัย ความคิด อุดมคติ ทัศนคติของประชาชนได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องดีงาม

1.5 <u>ความเชื่อ ความสนใจ ความต้องการ ความหวัง แรงบันดาลใจ ความใฝ่สูงทางการศึกษา</u>

<u>ความเชื่อของประชาชน</u> ประชาชนมีความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีความเชื่อในความพากเพียรของตนเอง มีความเชื่อในโชคลาง มีความเชื่อในผู้ใหญ่ มีความเชื่อในผู้นำท้องถิ่น หรือมีความเชื่อในสิ่งใด

<u>ความสนใจของประชาชน</u> ประชาชนมีความสนใจในการประกอบอาชีพอะไร มีความสนใจในการศึกษาของบุตรหลาน มีความสนใจเกี่ยวกับที่ทำกิน การพัฒนาตนเอง การทำบุญสร้างวัด โบสถ์ วิหาร การค้าขาย การเลือกผู้แทนราษฎร การหาความรู้เพิ่มเติม การตั้งสหกรณ์ การอ่านหนังสือพิมพ์ ฯลฯ

<u>ความต้องการของประชาชน</u> ประชาชนมีความต้องการสถานที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน รถไฟนา โรงเรียนสำหรับอนุชน วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย ความยุติธรรม การฝึกฝนอาชีพใหม่ ๆ น้ำเพื่อใช้ทำนาและน้ำดื่มน้ำใช้ ที่ดินทำกินหรือ นส. 3 ถนน (ลาดยาง) ติดต่อกับชุมชนอื่น ๆ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน นายอำเภอที่เป็นคนดี สถานีอนามัย ตลอดจนมีความต้องการพบปะกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล หรือต้องการอะไรที่สำคัญเร่งด่วน

<u>ความมุ่งหวังของประชาชน</u> ประชาชนมีความมุ่งหวังที่จะทำมาหากินให้ดีขึ้นเพียงใด เช่น มีความมุ่งหวังว่าข้าราชการคงจะช่วยเหลือตน ในหมู่บ้านคงจะมีถนนลาดยางมาถึงชุมชน ราคาข้าวและผลิตผลคงจะดีขึ้น ลูกคงจะได้เรียนต่อวิทยาลัยครู ชุมชนคงจะสงบร่มเย็น

เป็นปรกติโดยเร็ว ทางราชการคงจะให้ความเป็นธรรมแก่ราษฎร เป็นต้น

<u>แรงบันดาลใจของประชาชน</u> ประชาชนมีความเลื่อมใสใครมากที่สุด ประชาชนมีความภาคภูมิใจในสิ่งใด ความเชื่อในเรื่องการทำบุญในชาตินี้เพื่อหวังความสุขความเจริญในชาติหน้ามีมากน้อยเพียงใด การส่งบุตรหลานให้ได้รับการศึกษาสูงขึ้นช่วยกระตุ้นให้บิดามารดาขยันขันแข็งในการงานเพิ่มขึ้นหรือไม่ ความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนของบุตรหลานนำความปลื้มปิติมาสู่บิดามารดาและญาติพี่น้องหรือไม่ ตัวอย่างของคนประพฤติดีมีอิทธิพลต่อความประพฤติของประชาชนในชุมชนหรือไม่ ฯลฯ เป็นต้น

<u>ความใฝ่สูงทางการศึกษาของประชาชน</u> บิดามารดาสนับสนุนให้บุตรธิดาได้เล่าเรียนหรือไม่ ประชาชนส่วนใหญ่เรียนจบชั้นอะไร มีโรงเรียนมัธยมศึกษา วิทยาลัย มหาวิทยาลัยในท้องถิ่นหรือไม่ เด็กส่วนใหญ่ไปศึกษาต่อที่ไหน มีห้องสมุดในชุมชนหรือไม่ ประชาชนชอบอ่านหนังสือมากเพียงใด ผู้เรียนจบปริญญาในชุมชนมีหรือไม่ การลงทุนเพื่อการศึกษาของบิดามารดามีมากน้อยเพียงใด ประชาชนเรียกร้องให้สร้างโรงเรียนในท้องถิ่นหรือไม่ คนส่วนใหญ่สนใจเรียนวิชาอะไร ฯลฯ เป็นต้น

1.6 <u>ลักษณะสภาพทางการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ความมั่นคงปลอดภัย ความเป็นธรรมในสังคม</u>

<u>ลักษณะสภาพทางการศึกษา</u> จำนวนโรงเรียนในชุมชนมีกี่โรงเรียน แต่ละโรงเรียนจัดสอนถึงระดับใด ในชุมชนมีวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหรือไม่ คุณวุฒิทางการศึกษาของครู อาจารย์ที่สอนเป็นอย่างไร ผลการเรียนของนักเรียนเป็นที่พึงพอใจของโรงเรียนหรือไม่ สติปัญญาของนักเรียนสูงหรือต่ำ วิชาที่จัดสอนในโรงเรียนเป็นวิชาชีพหรือวิชาสามัญ ลักษณะของอาคารเรียนเป็นอาคารถาวร หรืออาคารชั่วคราว ฯลฯ เป็นต้น

<u>ลักษณะสภาพทางเศรษฐกิจ</u> ผลิตภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนสามารถเลี้ยงตนเองได้หรือไม่ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอะไรบ้าง เช่น การเลี้ยงสัตว์ การทำสวน ปลูกผัก ทำไร่อ้อย ค้าขาย ทำเหมืองแร่ มีโรงงานอุตสาหกรรมในท้องถิ่นหรือไม่ มีการพัฒนาอาชีพใหม่ ๆ

หรือไม่ การคมนาคมขนส่งสินค้า และพืชไร่เป็นอย่างไร ประชาชนส่วนใหญ่ยากจนหรือมั่งคั่ง ในชุมชนมีการออมทรัพย์หรือไม่ มีธนาคารออมสิน ธนาคารพาณิชย์ในท้องถิ่นหรือไม่ ประชาชนมีหนี้สินหรือไม่ รายได้หลักของประชาชนมาจากอะไร ฯลฯ เป็นต้น

ลักษณะสภาพทางสังคม ชุมชนมีความสงบสุขเรียบร้อยร่มเย็นดีหรือไม่ โจรผู้ร้ายและอาชญากรรมในชุมชนมีหรือไม่ ประชาชนมีความพอใจในท้องถิ่นของตนหรือไม่ ผลของการปกครองของเจ้าหน้าที่ได้ก่อให้เกิดความผาสุกสงบเรียบร้อยในชุมชนหรือไม่ ประชาชนมีความสามัคคีปรองดองกันดีหรือไม่ อิทธิพลทางการเมืองระหว่างประเทศ มีผลกระทบกระเทือนต่อความเป็นอยู่ของประชาชนหรือไม่ การต่อสู้ทางอุดมการทางการเมืองเกิดขึ้นในท้องถิ่นหรือไม่ ประชาชนมีความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยมากเพียงใด ท้องถิ่นมีผู้ก่อการร้ายหรือศัตรูจากภายนอกประเทศคุกคามหรือไม่ การเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ทำให้ประชาชนเดือดร้อนหรือไม่ เจ้าหน้าที่ที่เข้าไปประจำอยู่ในชุมชนได้ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นอันตรายต่อความสงบสุขเรียบร้อยแก่ประชาชนหรือไม่ ฯลฯ เป็นต้น

ลักษณะสภาพทางวัฒนธรรม ประชาชนในท้องถิ่นยังคงยึดมั่นในวัฒนธรรมแบบไทยเดิม หรือมีความนิยมสิ่งเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ การแต่งกายของประชาชนเหมาะสมกับสภาพอาชีพความเป็นอยู่และฐานะของครอบครัวหรือไม่ การเลียนแบบหรือเอาอย่างต่างประเทศมีมากเพียงใด แหล่งส่งเสริมให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เช่น วัด โรงภาพยนตร์ หอสมุด โรงเรียน มีพอเหมาะแก่สภาพของท้องถิ่นหรือไม่ การแสดงออกทางวัฒนธรรม มีความเหมาะสมกับสภาพเหตุการณ์บ้านเมืองหรือไม่ ความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเกิดจากคนในท้องถิ่นหรือคนจากต่างถิ่น ประชาชนและข้าราชการมีบทบาทในการส่งเสริม หรือพัฒนาวัฒนธรรมของท้องถิ่นอย่างไรบ้าง ฯลฯ เป็นต้น

ลักษณะสภาพความมั่นคงปลอดภัย ประชาชนมีความมั่นใจในความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินมากเพียงใด มีคดีอุกฉกรรจ์ในท้องถิ่นหรือไม่ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่สุจริตถูกต้องตามทำนองคลองธรรมหรือไม่ แหล่งการพนัน แหล่งเสื่อมโทรมมีหรือไม่ ใครเป็นผู้รักษาความปลอดภัยในท้องถิ่น ทางราชการจัดหน่วยรักษาความปลอดภัยไปประจำอยู่ในชุมชน

หรือไม่ การเดินทางไปมาหาสู่กันในตอนกลางคืนปลอดภัยหรือไม่ อันตรายต่อชีวิตเกิดจากอะไร การกระทำผิดทางเพศ การข่มขืนมีในท้องถิ่นหรือไม่ ประชาชนได้รับความปลอดภัยในการประกอบอาชีพ การทำไร่ ทำนา ทำสวน ในท้องถิ่นของตนมากน้อยเพียงใด การปล้นทรัพย์ การจี้หรือชิงทรัพย์ มีหรือไม่ ฯลฯ เป็นต้น

ลักษณะสภาพความเป็นธรรมในสังคม ความเป็นธรรมในชุมชนมีหรือไม่ ประชาชนได้รับความเป็นธรรมในการประกอบอาชีพหรือไม่ ผลผลิตที่ได้เป็นของประชาชนหรือมีคนบางกลุ่มตักตวงเอาผลประโยชน์ โดยวิธีการแยบยลต่าง ๆ สิทธิในที่ทำกินได้รับความคุ้มครองหรือไม่ ราษฎรได้รับความสะดวกในการขอ นส. 3 หรือโฉนดที่ดินหรือไม่ มีการยึดที่ดินที่ประชาชนทำมาหากิน ทำประโยชน์มาตั้งแต่ปู่ย่าตาทวดเป็นของสาธารณะหรือไม่ การดำเนินคดีของเจ้าหน้าที่เป็นไปตามกฎหมายที่มีความเป็นธรรม และถูกต้องตามประเพณีของท้องถิ่นหรือไม่ การใส่ร้ายป้ายสี กล่าวโทษราษฎรของเจ้าหน้าที่มีหรือไม่ การปฏิบัติดังกล่าวเจ้าหน้าที่ผู้ใส่ร้ายตั้งข้อหากล่าวโทษราษฎรโดยไม่เป็นจริง ได้รับโทษตามกฎหมายหรือไม่ เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจเบียดเบียนข่มเหงเอารัดเอาเปรียบประชาชนหรือไม่ ราษฎรมีโอกาสเรียกร้องความเป็นธรรมหรือไม่ เจ้าหน้าที่จับคนร้ายที่ทำผิดมาทำโทษได้หรือไม่ ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการศึกษา การชุมนุมโดยสงบ และการแสดงความคิดสร้างสรรค์หรือไม่ ผู้รักษากฎหมายปฏิบัติตามกฎหมาย หรือใช้กฎหมายกดขี่คนอื่นเพื่อถือประโยชน์เข้าตนเอง ระเบียบแบบแผนที่ใช้อยู่ในชุมชนถูกต้องตามทำนองคลองธรรมหรือไม่ ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนได้รับความคุ้มครองหรือไม่ ผู้มีอำนาจในท้องถิ่นปฏิบัติตนตามหลักยุติธรรมหรือไม่ ราษฎรได้รับความเอาใจใส่ดูแล และได้รับความเคารพนับถือหรือไม่ ฯลฯ เป็นต้น

1.7 พื้นฐานทางเศรษฐกิจ

แหล่งผลิต ที่ทำกินที่เป็นไร่นามีเพียงพอหรือไม่ สิ่งที่เอื้ออำนวยในการทำมาหากิน เช่น บึง ทราย หินปูน ป่า แม่น้ำ บ่อเกลือ สัตว์เลี้ยง สัตว์ป่า พืช ผัก ผลไม้ ฯลฯ มีอุดมสมบูรณ์เพียงพอแก่จำนวนประชากรในชุมชนหรือไม่ โรงงานอุตสาหกรรม โรงงานทอผ้า โรงงานทำกระเบื้อง โรงโม่หิน เตาเผาถ่าน โรงงานทำน้ำปลา เป็นต้น มีหรือไม่

รายได้ รายได้ส่วนใหญ่ของประชากรได้มาจากอะไร เช่น ผลผลิตทางเกษตร การทอผ้า การเผาถ่าน การเลี้ยงวัว การเลี้ยงหมู การเก็บของป่าขาย เงินเดือน การค้าขาย ฯลฯ มีหรือไม่

การคมนาคมขนส่ง การขนส่งสินค้าและพืชไร่ไปสู่ตลาดทำได้สะดวกหรือไม่ มีถนนลูกรัง ถนนลาดยาง หรือถนนคอนกรีตในชุมชน ตลอดจนมีรถยนต์รับจ้าง หรือมีรถประจำทางหรือไม่ ประชาชนไปมาติดต่อกันโดยการเดินหรืออาศัยรถประจำทางหรืออาศัยสัตว์เป็นพาหนะหรือโดยวิธีใด การติดต่อกับชุมชนใกล้เคียงอาศัยทางน้ำหรือทางบก เป็นสำคัญ ฯลฯ เป็นต้น

ตลาดขายสินค้า ในชุมชนมีตลาดสดสำหรับขายสินค้าหรือไม่ ผลผลิตต่าง ๆ ประชาชนนำไปขายที่ไหน ใครเป็นคนรับซื้อผลผลิตทางเกษตร ใครเป็นพ่อค้าคนกลางรับซื้อวัว ควาย หมู ไปขายต่อที่อื่น ๆ ประชาชนในท้องถิ่นตั้งร้านค้าขายบ้างหรือไม่ มีร้านขายของในชุมชนกี่ร้าน ขายอะไรบ้าง สินค้าที่ขายไปซื้อมาจากที่ใด หรือผลิตขึ้นเอง คนที่ซื้อสินค้าเป็นคนในท้องถิ่นหรือข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ที่มาประจำอยู่ในท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว

แหล่งเสริมความรู้ ทางราชการมีหน่วยส่งเสริมการเกษตรตั้งอยู่ในชุมชนหรือไม่ ศูนย์พัฒนาตำบลตั้งอยู่ในท้องถิ่นหรือไม่ โรงเรียนในชุมชนมีการสอนวิชาชีพหรือไม่ ในหมู่บ้านมีห้องสมุด หรือที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านหรือไม่ ในท้องถิ่นมีผู้ชำนาญด้านอาชีพต่าง ๆ หรือไม่ ฯลฯ เป็นต้น

นิสัยของประชาชน ประชาชนในท้องถิ่นมีนิสัยประหยัด ขยันทำงาน รู้ค่าของเวลาหรือไม่ ผู้คนในท้องถิ่นใช้เวลาส่วนใหญ่ประกอบการงานอาชีพอย่างไร พยายามเพิ่มผลผลิตหรือมั่วสุมเล่นการพนัน ดื่มสุรา เที่ยวเตร่ คนส่วนใหญ่ทำงานตลอดปีหรือทำเฉพาะฤดูทำนาเท่านั้น ฯลฯ เป็นต้น

1.8 สิ่งที่ส่งเสริมความเปลี่ยนแปลงในชุมชน ความเปลี่ยนแปลงในชุมชนเกิดอยู่ทุกขณะ การเปลี่ยนแปลงตามปรกติ เช่น การเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย ของสมาชิกในชุมชนย่อมมีผลต่อสภาพชีวิต จิตใจ และเหตุการณ์ในชุมชนอยู่แล้ว สิ่งอื่น ๆ ที่ส่งเสริมความเปลี่ยนแปลง

ในชุมชนได้แก่สิ่งต่อไปนี้

สิ่งที่ส่งเสริมความเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา ได้แก่สถาบันชุมชน เช่น โรงเรียน วัด ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ห้องสมุด ศูนย์ฝึกอาชีพ ศูนย์พัฒนาตำบล ฯลฯ เป็นต้น กิจกรรมของสิ่งดังกล่าวมีอะไรบ้าง

สิ่งที่ส่งเสริมความเปลี่ยนแปลงด้านความมั่นคงปลอดภัย เช่น การยกฐานะท้องถิ่นเป็น ตำบล หรือกิ่งอำเภอ หรืออำเภอ การจัดสุขาภิบาล หรือเทศบาล การตั้งหน่วยรักษาความปลอดภัย การอบรมการป้องกันตนเอง การซ้อมการอพยพเมื่อมีศัตรูจากภายนอกรุกราน การสร้างที่หลบภัย การจัดรูปการปกครองหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง การฝึกอาวุธให้ชายฉกรรจ์และหัวหน้าครอบครัวในท้องถิ่น การอบรมอาสากาชาดแก่หญิงสาวหรือสตรีในท้องถิ่น ฯลฯ เป็นต้น

สิ่งที่ส่งเสริมความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ เช่น โครงการผันเงินสู่ชนบท โครงการส่งเสริมอาชีพในฤดูแล้ง โครงการเพิ่มผลผลิตทางเกษตร การปลูกมะขามหวาน การเลี้ยงปลา การเลี้ยงหมู การทำนาสองครั้ง การสร้างถนนลาดยางเข้าสู่ชุมชน การสร้างศูนย์การค้า คลังเก็บสินค้า การตั้งสหกรณ์ และการรวมกลุ่มชาวนาเพื่อการผลิต และการจำหน่ายผลิตผล การอบรมอาชีพใหม่ ๆ ฯลฯ เป็นต้น

1.9 แนวโน้มด้านต่าง ๆ แนวโน้มเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง แนวโน้มบางอย่างเป็นสิ่งดีงามควรส่งเสริม แนวโน้มบางอย่างอาจจะนำไปสู่ความพินาศ หรือหายนะ จำเป็นต้องหยุดยั้งและเปลี่ยนทิศทางโดยฉับพลัน แนวโน้มที่เกี่ยวกับการพัฒนาชนบทที่ควรพิจารณา ได้แก่สิ่งต่อไปนี้

1.9.1 แนวโน้มทางการศึกษา
1.9.2 แนวโน้มทางเศรษฐกิจ
1.9.3 แนวโน้มทางการปกครอง
1.9.4 แนวโน้มทางวัฒนธรรม
1.9.5 แนวโน้มทางความมั่นคงปลอดภัย
1.9.6 แนวโน้มทางความเป็นธรรมในสังคม
1.9.7 แนวโน้มทางสุขภาพอนามัย
1.9.8 แนวโน้มทางการเมือง

1.9.9 แนวโน้มทางสภาพแวดล้อมของชุมชน

1.9.10 แนวโน้มทางความสัมพันธ์กับต่างประเทศ ถ้าชุมชนอยู่ติดชายแดน

ปัญหาที่จำเป็นต้องทราบในการพัฒนาชุมชนชนบท ซึ่งแบ่งพิจารณาตามลักษณะหรือบทบาทขององค์ประกอบของสังคม 9 ประการดังกล่าวมาแล้ว เป็นหน่วยรวมของความรู้ ความเข้าใจที่ผู้วิจัยเห็นว่ามีความสำคัญยิ่ง และจำเป็นต้องสืบเสาะรวบรวมค้นคว้าวิจัยให้ได้ ถ้าต้องการจะดำเนินโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้ประสบผลสำเร็จเต็มที่ ทั้งนี้เพราะปัญหาของชุมชนเป็นสิ่งที่เกาะเกี่ยวผูกพันกันหลายสิ่งหลายอย่าง ไม่ว่าจะมองในวงกว้างหรือทางลึก หรือพิจารณาส่วนใหญ่หรือส่วนย่อยแต่ละเรื่องจะซับซ้อนเกี่ยวข้องกับสิ่งอื่น ๆ มากมาย ถ้าจะให้เข้าใจลึกซึ้งต้องใช้เวลาศึกษาเป็นเวลานาน ข้อนี้เป็นสิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยมีความเห็นว่าจำเป็นต้องใช้คนที่เกิดในชุมชนนั้นซึ่งติดต่อ ผูกพัน ใกล้ชิดกับชุมชนนั้นมานาน เป็นผู้ดำเนินโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง อย่างไรก็ดีการแก้ปัญหาของชุมชนชนบท ไม่จำเป็นต้องแก้ทันทีพร้อมกันทุกอย่าง เพราะไม่มีทางทำได้ การแก้ปัญหาต้องทำทีละน้อยก่อน เหมือนการเล่นหมากฮอตหรือหมากรุก ตารางหมากฮอตหรือหมากรุก เปรียบเหมือนชุมชนชนบท กฎเกณฑ์การเล่นเปรียบเหมือนระเบียบขนบธรรมเนียม ประเพณี กฎหมายของท้องถิ่นและบ้านเมือง ผู้เล่นฝ่ายหนึ่ง เปรียบเหมือนปัญหาที่จำเป็นต้องทราบในการพัฒนาชุมชนชนบทดังกล่าวมาแล้ว ผู้เล่นอีกฝ่ายหนึ่งเปรียบเหมือนผู้ที่จะไปช่วยพัฒนาชนบท หรือผู้วิจัยในโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง การเล่นหมากฮอตหรือหมากรุกจะใช้เวลานานเท่าใด มีชั้นเชิงการเล่นอย่างไร และฝ่ายใดจะชนะก็ย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถและการฝึกฝนของผู้เล่น การพัฒนาชนบทเป็นเรื่องละเอียดอ่อนลึกซึ้งและซับซ้อนกว่าการเล่นหมากฮอตหรือหมากรุก เพราะปัญหาส่วนมากมีกำลังแรงหลายอย่างเป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน การแก้ปัญหาต้องใช้กำลัง อาจจะเป็นกำลังทรัพย์ กำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิด ตลอดจนอาศัยกำลังอาวุธจากเจ้าหน้าที่ส่วนราชการให้ความคุ้มครองป้องกันในบางกรณี

ความรู้ที่ถูกต้องครบถ้วนเกี่ยวกับชุมชนชนบทเป็นสิ่งจำเป็นอันดับแรกที่ต้องเสาะแสวงหา สิ่งที่สำคัญอันดับต่อไปคือคุณภาพของผู้วิจัยซึ่งต้องสามารถพัฒนาตนเอง และสอนการพัฒนาตนเองให้

แก่คนอื่นได้ สิ่งสำคัญอันดับสาม คือ วิธีการหรือยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนของประชาชน การพัฒนาที่ได้ผลต้องให้ประชาชนพัฒนาตนเอง และชุมชนของตน ไม่ใช่รอรับความช่วยเหลือจากคนอื่นหรือหน่วยราชการเท่านั้น

2. การสร้างคุณภาพของผู้วิจัย

เมื่อ พ.ศ. 2498 ขณะผู้วิจัยเรียนอยู่ชั้นปีที่ 1 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ. ต้น) ที่วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (โรงเรียนฝึกหัดครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยาในขณะนั้น) ผู้วิจัยเริ่มมองเห็นความจำเป็นของการพัฒนาตนเอง เพื่อปรับตนให้เข้ากับสภาพชีวิตของนักเรียนฝึกหัดครูชั้นหนึ่งของประเทศ แต่ก็ไม่ทราบว่าจะทำอย่างไร บังเอิญผู้วิจัยได้พบหนังสือเก่าและสกปรกจนมีกลิ่นเหม็น แต่มีชื่อน่าสนใจเล่มหนึ่ง คือหนังสือ "มหาบุรุษ" ผู้แต่ง คือ หลวงวิจิตรวาทการ และมีชื่อเขียนที่ที่มุมหนังสือว่า "ประเสริฐ สุดบรรทัด" หนังสือเล่มนี้อยู่ในห้องสมุดที่อนุญาตให้นักเรียนยืมได้ ผู้วิจัยจึงยืมไปอ่านโดยยอมทนกลิ่นเหม็น จนอ่านจบเล่ม ประมาณ 20 เที่ยว และเอาหนังสือสอดไว้ใต้หมอนเมื่อนอนหลับที่เตียงนอน ณ ตึกวิเศษศุภวัตร หนังสือเล่มนี้มีคุณค่ายิ่ง ต่อมาผู้วิจัยได้หาซื้อหนังสือเล่มนี้ (ฉบับพิมพ์ใหม่) ไว้เป็นสมบัติของตนเอง เพื่อเป็นคู่มือในการพัฒนาตนเองติดต่อกันมาอีกหลายปี

ประมาณต้นเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2499 อาจารย์ไพรัช วนาพรรณ ซึ่งสอนวิชาคณิตศาสตร์ ได้เล่าวิธีการพัฒนาตนเองอย่างหนึ่งให้นักเรียนในชั้นฟัง คือการเขียนบันทึกประจำวัน ท่านบอกว่าใครอยากเป็นคนสำคัญให้เขียนบันทึกประจำวัน เมื่อครบเจ็ดวันให้อ่านทวนดูพบข้อบกพร่องอะไรให้แก้ไข ผู้วิจัยสนใจวิธีการนี้มาก แต่ก็รีรออยู่ราว 10 วัน จึงได้ลงมือเขียนบันทึกประจำวัน เมื่อ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2499 และเขียนติดต่อกันมาทุกวัน ถึงปัจจุบันนี้ ได้เขียนบันทึกประจำวันไว้รวม 15,037 หน้า (18 พฤษภาคม พ.ศ. 2522) การฝึกเขียนบันทึกประจำวันนี้เป็นส่วนสำคัญที่พัฒนาชีวิตของผู้วิจัยทุก ๆ ด้าน และทำให้สามารถแต่งหนังสือได้ ถึงวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2526 ได้เขียนบันทึกประจำวันไว้แล้วรวม 16,566 หน้า ถึงวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2527 ได้เขียนบันทึกประจำวันไว้รวม 16,755 หน้า (หนึ่งหมื่นหกพันเจ็ดร้อยห้าสิบห้าหน้า)

วันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2501 ผู้วิจัยเริ่มโครงการฝึกแต่งโคลงสี่สุภาพวันละ 1 บท

เพื่อจะได้แต่งโคลงสี่สุภาพสรรเสริญบ้านเกิดของตนเองเมื่อผู้วิจัยอายุได้ 60 ปี ทั้งนี้เพราะตำราวรรณคดีไทยทุกเล่มที่เรียนมาไม่เคยมีกวีที่เกิดในจังหวัดเลยแต่งเลย ผู้วิจัยจึงอยากลองดูว่าถ้าทดลองแต่งโคลงสี่สุภาพวันละ 1 บท ติดต่อกันไปทุกวัน ประมาณ 40 ปี คุณภาพของโคลงสี่สุภาพที่แต่งตอนสุดท้ายจะเป็นอย่างไร ? จะมีคุณค่าเป็นวรรณกรรมได้ไหม ? เมื่อคิดดังนั้นแล้วผู้วิจัยก็เริ่มแต่งโคลงสี่สุภาพ โดยลงเลขที่บทโคลงไว้ทุกครั้ง และแต่งอย่างน้อยวันละ 1 บท วันใดที่เจ็บป่วยหรือลืมแต่งเพราะมีธุระยุ่งมาก ก็รีบแต่งชดเชยในวันต่อมา ตั้งแต่วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2518 เริ่มกำหนดจำนวนโคลงสี่สุภาพที่แต่งในแต่ละวันใหม่ คือแต่งอย่างน้อยวันละสองบท และได้ปฏิบัติติดต่อกันมาหลายปี ถึงวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2526 ได้แต่งโคลงสี่สุภาพไว้แล้วรวม 20,340 บท ปัจจุบันแต่งโคลงสี่สุภาพทุกวัน วันละ 5 บท ถึงวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2527 ได้แต่งโคลงสี่สุภาพไว้แล้วรวม 21,515บท (สองหมื่นหนึ่งพันห้าร้อยสิบห้าบท)

วันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2503 ผู้วิจัยเริ่มลงมือเรียบเรียงหนังสือ "คู่มือพัฒนาเพื่อความรุ่งโรจน์ และส่งเสริมความก้าวหน้านักเรียน" เพื่อเป็นแผนที่ชีวิตของตนเองและเรียบเรียงเสร็จในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2503 ระหว่างที่ผู้วิจัยอายุ 21 - 22 ปี ขณะกำลังเรียนอยู่ชั้นปีที่ 3 - 4 หลักสูตร กศ.บ. ที่วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในปัจจุบัน) หนังสือเล่มนี้ พิมพ์เป็นเล่มครั้งแรกเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2508 และพิมพ์เป็นครั้งที่ 2 เพื่อใช้เป็นคู่มือในการสอนและอบรมการพัฒนาตนเองแก่นิสิตปริญญาโทและปริญญาเอก เมื่อกันยายน พ.ศ. 2521

วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2506 เมื่อผู้วิจัยอายุประมาณ 24 ปี ผู้วิจัยได้วางโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เพื่อทดลองดูว่าความคิดอันดีงาม ยิ่งใหญ่จะมีผลดีอะไรแก่บ้านเกิดอันทุรกันดารของผู้คิดบ้างในเวลา 24 ปี (พ.ศ. 2506 - 2530) และความคิดนี้จะเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้คิดอย่างไรบ้าง คือผู้คิดจะได้รับความลำบากยากแค้น พบอุปสรรค พบมิตร พบศัตรู ผู้อิจฉาเบียดเบียน ได้รับความขมขื่น คับแค้น หรือได้รับความพึงพอใจ ความสุข ความสำเร็จ มีเกียรติยศชื่อเสียงอะไรหรือไม่ ถ้าผู้คิดจดจ่อเอาใจใส่ ทำงานเกี่ยวกับโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ณ บริเวณน้ำตกแพร่ ตำบลนาแห้ว ติดต่อกันอยู่ 24 ปี (ดูบทที่ 1) อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยก็มีความเชื่อมั่นว่า ถ้าผู้วิจัยจดจ่อคิด ทำงาน หาความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้ตลอดเวลา อย่างน้อยที่สุดในเวลา 24 ปี ก็จะทำให้ผู้วิจัยมีความรู้เรื่อง "โครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ"

เชี่ยวชาญกว่าคนอื่น ๆ ที่ไม่คิดไม่ทำ ไม่สนใจและไม่เอาใจใส่เรื่องนี้ ผู้วิจัยถือว่าการดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ คือการพัฒนาตนเองที่สำคัญที่สุด ในการฝึกความรับผิดชอบ ความเสียสละ การแก้ปัญหา การสร้างความร่วมมือ ความคิดริเริ่ม ความเพียร ความกล้าหาญ ความสุขุมรอบคอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การทำงานโดยไม่หวังค่าจ้างรางวัลตอบแทน ความเด็ดเดี่ยวแน่วแน่ของจุดมุ่งหมาย และเป็นการทดสอบอำนาจของคุณธรรมว่าจะสามารถเอาชนะอธรรมได้หรือไม่ด้วย

วันที่ 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2507 เริ่มเรียนวิชาสร้างความสำเร็จรุ่งโรจน์ (The Science of Personal Achievement) ซึ่ง นะโปเลียน ฮิลล์ อะเคดเดมี เมืองโคลัมเบีย รัฐเซาธ์คาโรไลนา ประเทศสหรัฐอเมริการเป็นผู้จัดสอนทางไปรษณีย์ เรียนจบเมื่อ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2507 และได้รับประกาศนียบัตรวิชาสร้างความสำเร็จรุ่งโรจน์ เมื่อ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2507

วันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2507 เริ่มสอนวิชาสร้างความสำเร็จรุ่งโรจน์ หรือวิชาการพัฒนาตนเอง แก่นักเรียนเป็นคนแรกในประเทศไทย ที่โรงเรียนสายน้ำผึ้ง สุขุมวิท 22 เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร 11 สอนระหว่างเวลา 12.25 - 12.50 น. ในวันจันทร์ พุธ ศุกร์ สอนอยู่จนถึงวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2512 รวมสอน 260 ครั้ง มีนักเรียนเข้าฟังราว 500 คน เรียนจบ 51 คน

พ.ศ. 2517 - 2518 ทดลองสอนวิชาสร้างความสำเร็จรุ่งโรจน์ให้ อาจารย์สมพงษ์ องอาจยุทธ เป็นการส่วนตัวที่หอพักเซ็นเทนเนียล ฮอลล์ มหาวิทยาลัยแห่งมินนิโซต้า ประเทศสหรัฐอเมริกา

ระหว่างวันที่ 10 มิถุนายน ถึง 5 สิงหาคม พ.ศ. 2520 อบรมวิชาการพัฒนาตนเองให้แก่ผู้เข้ารับการอบรมครูแนะแนว ระดับวุฒิบัตร พ.ศ. 2520 ที่ สสวท กรุงเทพมหานคร จำนวนผู้เข้ารับการอบรมมี 52 คน

ระหว่าง วันที่ 12 มิถุนายน ถึง 9 ตุลาคม พ.ศ. 2521 สอนวิชาการพัฒนาตนเองแก่นิสิตปริญญาเอกสาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร รุ่นที่ 3 จำนวน 9 คน ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในวิชาจิต 741 สัมมนาการศึกษากับการพัฒนาบุคลิกภาพ

พ.ศ. 2523 เรียบเรียงหนังสือยุทธศาสตร์การสอนวิชาการพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพจากระดับอนุบาลถึงปริญญาเอกเสร็จ และพิมพ์เผยแพร่ 200 เล่ม ใน พ.ศ. 2523 ได้สอนวิชาการพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพแก่นิสิตปริญญาเอกอีก มีนิสิตปริญญาเอกสาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตรเรียน 7 คน สอนที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พ.ศ. 2524 - 2525 สอนวิชา กญ. 423 ปฏิบัติการพัฒนาบุคลิกภาพสำหรับนักการศึกษาผู้ใหญ่ เป็นวิชาบังคับสำหรับนิสิตชั้นปีที่ 4 วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ นับเป็นการสอนวิชานี้เป็นครั้งแรกในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย สอนที่ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ ฯ คณะศึกษาศาสตร์ มศว ประสานมิตร

พ.ศ. 2525 อบรมวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ให้แก่วิทยากรระดับ 4 - 5 - 6 ของกองฝึกอบรม กรมการพัฒนชุมชน กระทรวงมหาดไทย รวม 3 รุ่น มีผู้เข้ารับการฝึกอบรม 84 คน และพิมพ์ตำราวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพจากระดับอนุบาลถึงปริญญาเอก เผยแพร่จำนวน 3,000 เล่ม ผู้ลงทุนพิมพ์ คือ กลุ่มจิตคณะสามัคคี ซึ่งเป็นผู้ได้รับการฝึกอบรมวิชาการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์แล้วนั่นเอง

(1)

พ.ศ. 2526 วันที่ 6 กุมภาพันธ์ ตั้งสถาบันการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ โดยร่วมมือกับผู้สนใจวิชาการพัฒนตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ (2) ทำโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ และพัฒนาคุณธรรม 4 ประการ ค่านิยม 5 ประการ ความหวัง ความมีจุดมุ่งหมายในชีวิต ความรักท้องถิ่น เศรษฐกิจและความมั่นคงของท้องถิ่น ณ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย และ (3) เริ่มโครงการสร้างพิพิธภัณฑ์ต้อไม้ ณ ห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนและนักเรียนรักและสงวนรักษาป่าไม้

ประสบการณ์อื่น ๆ เกี่ยวกับการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เคยอยู่ ณ บ้านเกิดของตนเอง ที่ตำบลนาแห้ว ราว 10 ปี อยู่อำเภอด่านซ้าย 1 เดือน อยู่ตัวจังหวัดเลย 5 ปีเศษ อยู่ชนบุรี 2 ปี อยู่กรุงเทพมหานครแล้ว 18 ปี อยู่ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อเรียนปริญญาโทและปริญญาเอก 5 ปีเศษ สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ได้แก่เคยเป็นศิษย์วัด 7 ปี สอนที่โรงเรียนสตรี ระดับมัธยมศึกษา (โรงเรียนสายน้ำผึ้ง) 7 ปี อยู่หอพักในโรงเรียนฝึกหัดครูและมหาวิทยาลัย 7 ปี ประสบการณ์ทางการเรียน สอบมัธยมปีที่ 6 ได้ที่ 1 ได้ 91.50 % สอบชิงทุนคุรุสภา เมื่อ พ.ศ. 2514 ได้ที่ 1 ได้รับทุนเล่าเรียนจากชั้น ม.1 จนจบปริญญาเอก แต่งงานแล้ว เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2524

ปัจจุบันผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นว่าผู้วิจัยได้มีประสบการณ์ในการพัฒนาตนเองมาดีพอควรแล้ว มีความรู้ ความสามารถพอที่จะดำเนินโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของนเองได้ ถึงแม้จะมีอุปสรรคมากมายก็คงจะสามารถแก้ไขให้ลุล่วงไปได้อย่างเรียบร้อย

3. ยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการพัฒนาตนเอง

ในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนของประชาชนจำเป็นต้องมีวิธีการ หรือยุทธศาสตร์อันเหมาะสมและดีงาม ผู้วิจัยเชื่อว่าวิธีการพัฒนาตนเอง ตามที่เขียนไว้ในหนังสือ "คู่มือพัฒนาเพื่อความรุ่งโรจน์และส่งเสริมความก้าวหน้านักเรียน" และหนังสือ "วิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพจากระดับอนุบาลศึกษาถึงปริญญาเอก" เป็นวิธีการที่ถูกต้อง เหมาะสมและดีงาม

เท่าที่ผู้วิจัยได้นำไปทดลองปฏิบัติ และทดลองสอนมาด้วยตนเองเป็นเวลานานและได้ผลดีเป็นที่น่าพอใจมาแล้ว ผู้วิจัยจึงประสงค์จะยึดแนวทางดังกล่าวเป็นหลักปฏิบัติในการส่งเสริมการพัฒนาตนเอง เพื่อพัฒนาชุมชนของประชาชนในโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง วิธีการพัฒนาตนเองโดยย่อมีดังต่อไปนี้

โครงการพัฒนาตนเอง

ความหมาย

การพัฒนาตนเอง หมายถึง การพัฒนาปลูกสร้างคุณสมบัติ คุณธรรม นิสัย เจตคติ ความสามารถ ความชำนาญ ความคิด ความรู้ ความเข้าใจให้เกิดขึ้นในตนเอง เพื่อช่วยให้ตนเองเป็นบุคคลที่มีความสุข ความเจริญ ความสมบูรณ์และเป็นประโยชน์แก่ตนเอง สังคม ประเทศชาติ และหน่วยงานอย่างสอดคล้องเหมาะสมกับความถนัด ความสนใจ ศักยภาพ และความสามารถของตนเอง

หลักการและเหตุผล

หลักการ

1. การพัฒนาตนเองควรจัดเป็น ขบวนการระยะยาวติดต่อกัน

2. การพัฒนาตนเองควรเกิดขึ้นและริเริ่มขึ้น ในตัวบุคคลเอง สิ่งแวดล้องภายนอก ควรเป็นเพียงอุปกรณ์ประกอบ ส่งเสริมการพัฒนาตนเองเท่านั้น

3. การพัฒนาตนเองควรยึดความต้องการ และจุดมุ่งหมายแห่งชีวิตของบุคคลเป็นแกนกลาง การพัฒนานั้นจึงจะมีประสิทธภาพและก่อเกิดผลประโยชน์คุ้มค่าเวลา แรงงาน ทรัพยากร และความพยายามที่ใช้ไปในการพัฒนาตนเอง

เหตุผล

1. การพัฒนาตนเองเป็นงานยากและสลับซับซ้อน

2. มนุษย์ชอบอิสรภาพ ไม่ชอบการบังคับ และการควบคุม

3. มนุษย์เป็นผู้มีจุดมุ่งหมาย และความต้องการอันเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการกระทำต่าง ๆ

<u>สูตรการพัฒนาตนเอง</u>

การพัฒนาตนเองที่มีประสิทธิภาพต้องยึดสูตรต่อไปนี้

1. ศึกษาประวัติบุคคลสำคัญ
2. เข้าใจชีวิตและการต่อสู้
3. ปลูกคุณสมบัติบุคคลสำคัญ
4. ปลุกใจตนเอง
5. ส่งเสริมตนเอง

<u>ศึกษาประวัติบุคคลสำคัญ</u> บุคคลสำคัญคือคนดีที่ได้สร้างความดีงามต่าง ๆ ไว้ประดับโลก เป็นบุคคลที่มีสง่าราศรี เชิดชูวงศ์สกุลและชาติบ้านเมืองให้สูงเด่น ถ้าหากชาติใดขาดบุคคลประเภทนี้ ชาตินั้นจะต้องขาดสิ่งสำคัญไป ความเจริญหรือความก้าวหน้าทั้งหลายที่เราเห็นอยู่นั้น ก็คือผลงานแห่งหยาดเหงื่อ สายเลือด วิญญาณหรือการต่อสู้อย่างทรหดอดทน ของบุคคลสำคัญนั่นเอง

ทำไมเราจึงต้องศึกษาประวัติบุคคลสำคัญ ข้อนี้เป็นสิ่งที่เราต้องทำความเข้าใจให้ดี เราศึกษาประวัติบุคคลสำคัญ เพื่อดูแบบอย่างที่ดีงาม ดูวิธีการสร้างความดีและการทำงาน แล้วจดจำไว้เป็นแบบอย่างสำหรับปฏิบัติงานของเราเอง นอกจากนี้ประวัติของบุคคลสำคัญยังเป็นเครื่องกระตุ้นใจปลุกใจอย่างดียิ่งอย่างหนึ่งในการชี้ทางอุดมคติ และการดำเนินชีวิตของเรา ทำให้เรามีความใฝ่สูงในทางดี มีความบากบั่นในการงาน มีความตั้งใจจริงที่จะเอาชนะอุปสรรคข้อขัดข้องแห่งชีวิต มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดริเริ่ม มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น คุณสมบัติเหล่านี้เองที่จะสร้างตัวเราให้มีค่า และส่งเสริมตัวเราให้เป็นคนมีประโยชน์แก่ชุมชน ชาติบ้านเมืองอย่างมากมาย

ด้วยเหตุนี้การศึกษาประวัติบุคคลสำคัญจึงมีความจำเป็นแก่ผู้ต้องการพัฒนาตนเอง และสร้างงานและสร้างความดีให้บังเกิดผล เราจึงควรอ่านประวัติบุคคลสำคัญและผู้มีชื่อเสียงที่ได้ทำความดีมามาก ๆ บ่อย ๆ

<u>เข้าใจชีวิตและการต่อสู้</u> เราเตรียมตัวของเราสำหรับต่อสู้ในสงครามแห่งชีวิต (ซึ่งโดยธรรมชาติเราได้เริ่มต่อสู้มาแล้วตั้งแต่เราปฏิสนธิขึ้นในครรภ์ของมารดาและเราจะต้องต่อสู้เรื่อยไปจนกระทั่งตาย แต่บางคนไม่รู้ความจริงเพราะคิดว่าตนเองไม่ต้องทำอะไร นอนอยู่เฉย ๆ ก็มีกินมีใช้ มีความสุขสนุกสบาย ไม่จำเป็นต้องไปขวนขายให้เหนื่อยยาก) เราจำเป็นต้องรู้ ต้องเข้าใจองค์ประกอบต่าง ๆ ของชีวิต เพื่อจะได้แลเห็นลู่ทางเอาชนะไว้ก่อน สิ่งใดเหมาะสมเราก็เลือกปฏิบัติได้ถูก สิ่งใดดีเราก็จะได้รีบทำ ไม่ต้องมัวลังเลชักช้า หรือพลาดโอกาสงาม ๆ ไปเฉย ๆ

องค์ประกอบแห่งชีวิตที่เราจะต้องรู้ และพยายามนำมาส่งเสริมเชิดชูตัวเรา นำมาช่วยเราให้ทำงานสร้างความดีได้สำเร็จได้แก่

1. สิ่งแวดล้อมและครอบครัว
    - 1.1 บ้าน
    - 1.2 มารดา
    - 1.3 บิดา
    - 1.4 พี่ชาย น้องชาย พี่สาว น้องสาว
    - 1.5 ญาติ
2. ลีลาแห่งชีวิต
    - 2.1 การเกิดและที่เกิด
    - 2.2 วัยเด็ก
    - 2.3 การศึกษา
    - 2.4 เพื่อนและผู้ช่วยเหลือ
    - 2.5 วัยหนุ่มสาว
    - 2.6 ความรัก
    - 2.7 การแต่งงาน
    - 2.8 วัยผู้ใหญ่
    - 2.9 การเดินทาง

2.10 ความยากลำบาก

2.11 ความยากจนและความมั่งคั่ง

2.12 ความล้มเหลวและความสำเร็จ

2.13 ความสงบเสงี่ยมและความมีชื่อเสียง

2.14 วัยชรา

2.15 การตาย

3. งานและเกียรติ

3.1 งาน

2.2 ชนิดของงาน

2.3 ประโยชน์ของงาน

2.4 เกียรติของงาน

ปลูกคุณสมบัติบุคคลสำคัญ คนที่เป็นบุคคลสำคัญย่อมมีคุณสมบัติต่าง ๆ คุณสมบัติที่ดีงามและกล้าแข็งเหล่านั้นเองที่ส่งเสริมให้เขาเป็นบุคคลสำคัญเป็นผู้ที่ทำงานได้สำเร็จ และสร้างความดีงามต่าง ๆ เหลือไว้

คุณสมบัติไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด อาจจะมีบางอย่างที่ติดตัวมาแต่กำเนิดจริง เช่น ความเฉลียวฉลาดสติปัญญา แต่ก็มีคุณสมบัติที่สำคัญ ๆ อีกเป็นอันมากที่เราสามารถจะพัฒนาปลูกสร้างขึ้นในตนเองได้โดยใช้ความพยายามเพียงเล็กน้อย เมื่อเราต้องการทำงานให้สำเร็จ ต้องการทำตนให้เป็นประโยชน์ยิ่งใหญ่ ต้องการความเจริญรุ่งโรจน์ในชีวิตและต้องการเชิดชู บำรุงรักษา พัฒนาบ้านเกิดเมืองนอนมาตุภูมิของเรา เราจำเป็นต้องพัฒนา ปลูกสร้าง ส่งเสริม คุณสมบัติที่ดีให้เกิดขึ้นในตัวเราเพื่อเป็นทุนเป็นกำลัง เป็นทรัพยากรของเราต่อไป

คุณสมบัติที่สำคัญที่เป็นคุณแก่เราและสามารถปลูกสร้างได้ คือ

1. ความมีจุดมุ่งหมายแห่งชีวิตที่แน่นอน
2. ความรักการศึกษาและฝึกฝนตนเอง

3. ความอดทนไม่ยอมแพ้อุปสรรค
4. ความพากเพียรไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย
5. ความรักงาน
6. ความใฝ่ฝันในทางที่ถูก
7. ความรู้จักตัดสินใจเด็ดขาด
8. ความละเอียดถี่ถ้วน
9. ความกล้าหาญ
10. ความรวดเร็วทันการ
11. ความเมตตากรุณา
12. ความสงบเสงี่ยม
13. ความมีสมาธิในการทำงาน
14. ความเชื่อมั่นในตนเอง
15. ความมีศรัทธาในศาสนา
16. ความรักหน้าที่
17. ความกระตือรือร้น
18. ความประหยัด
19. ความมีหลักการ
20. ความซื่อสัตย์
21. ความรักในการใช้ความคิด
22. ความมีการตรวจสอบตนเอง

<u>ปลุกใจตนเอง</u> การปลุกใจเป็นเรื่องสำคัญเหมือนกัน บางคราวเรารู้สึกท้อแท้ไม่อยากคิด ไม่อยากทำอะไร บางครั้งหากทำงานล้มเหลวก็หมดแรงกายแรงใจที่จะสู้ต่อไป บางคราวก็คิดท้อแท้เพราะไม่มีอะไรเหมือนคนอื่น ไม่เทียบเท่าคนอื่น มีความรู้และทรัพย์น้อยกว่าคนอื่นและจะกลายเป็นคนงอมืองอเท้า และยอมแพ้เอาเสียง่าย ๆ ด้วยเหตุนี้เราจึงจำเป็นต้องรู้จักปลุกใจตนเองให้มี

ความเข้มแข็ง มีความกล้าหาญ ให้ต้องการที่จะก้าวหน้าอยู่เสมอ ให้พุ่งเข้าสู่อุปสรรคอย่างองอาจ เมื่อเรามีความแข็งแกร่ง มีกำลังใจดีแล้ว การงานก็ดูเป็นของง่าย อุปสรรคยิ่งใหญ่ก็ดูเป็นของเล็กน้อย ดังนั้นการปลุกใจตนเองจึงมีความสำคัญยิ่ง ทุกคนต้องหาวิธีปลุกใจตนเอง สรางกำลังความแข็งแกร่งให้แก่จิตใจของตนเอง เพื่อที่เราจะได้ตอสู้สงครามแห่งชีวิตได้อย่างทรหด และประสบชัยชนะ บรรลุเป้าหมายอันดีงามที่เราตั้งไว้โดยเร็ว

ส่งเสริมตนเอง การส่งเสริมตนเองเป็นเรื่องใหญ่และสำคัญที่สุดสำหรับทุก ๆ คน การส่งเสริมตนเองเป็นลักษณะอันสำคัญของผู้ที่จะนำคนอื่น เป็นที่พึ่งของคนอื่นและตนเองได้ คนจะเป็นคนมีประโยชน์และทำงานได้ดีจะต้องรู้จักส่งเสริมตนเอง คนจะก้าวไปข้างหน้าและประสบความสำเร็จได้จะต้องรู้จักส่งเสริมตนเอง นั่นคือคนดีต้องส่งเสริมตนเอง

การส่งเสริมตนเองจำเป็นต้องรู้จักตนเองอย่างดี และรู้ว่ากำลังกาย กำลังใจ และกำลังความคิดมีความสำคัญต่อตน แล้วพยายามสร้างเสริมกำลังทั้งสามนี้ให้มีความเข้มแข็ง มีอำนาจขึ้นในตนเอง คือสร้างกำลังกายให้ดี สร้างกำลังใจให้แข็งแกร่ง และสร้างกำลังความคิดของตนให้ลำเลิศ ในขณะเดียวกัน ก็ต้องรู้จักวางแผนการสร้างชีวิตและอนาคตเพื่อสร้างความสำเร็จอันน่าภาคภูมิแก่ตนเอง โดยปฏิบัติสิ่งต่อไปนี้

1. ตั้งจุดมุ่งหมายแห่งชีวิตให้แน่นอนโดยอาศัยพิจารณาลักษณะนิสัย ความสามารถ ความสนใจ ความพอใจ และความรักของตนประกอบ

2. ตั้งใจแน่วแน่ที่จะพากเพียรอย่างยิ่งเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายนั้น

3. สำรวจตนเองอย่างถี่ถ้วนเพื่อทราบจุดอ่อนและจุดเด่นของตน

4. แก้ไขข้อบกพร่องของตัวเองและพัฒนา ปลูกสร้าง ส่งเสริมลักษณะเด่นและดีงามของตนให้กล้าแข็งยิ่งขึ้น

5. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติที่จะช่วยให้ตนบรรลุความสำเร็จ แล้วพัฒนาปลูกสร้างคุณสมบัติเหล่านั้นให้เกิดขึ้นในตนเองเพิ่มเติม เช่น

5.1 คุณสมบัติพื้นฐานที่ส่งเสริมความรุ่งโรจน์ 6 ประการ

5.2 สูตรการพัฒนาตนเอง 5 ข้อ

5.3 หลักการแห่งความสำเร็จรุ่งโรจน์ 17 ข้อ ของนะโปเลียน ฮิลล์

6. ศึกษาวิชาต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับบรรลุจุดมุ่งหมาย หรือความสำเร็จในอาชีพที่ตนมุ่งหวังนั้น

7. ศึกษาความรู้ทั่ว ๆ ไปไว้ เพื่อส่งเสริมบุคลิกภาพและสมรรถภาพของตนให้ดียิ่งขึ้น

8. แสวงหามิตรหรือบุคคลที่มีความสามารถเยี่ยม ๆ มาเป็นกำลังช่วยเหลือตน

9. ทำงานที่ตนมุ่งหมายไว้ให้สำเร็จอย่างดีที่สุด อุทิศทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตนตั้งไว้

10. บำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น บ้านเกิดมาตุภูมิ และประเทศชาติ สร้างคุณงามความดีและชื่อเสียงในทางที่โลกยกย่องสรรเสริญ

ผู้มีโอกาสชนะหรือมีโอกาสประสบความสำเร็จมากที่สุด คือผู้ที่ได้เตรียมตัว เตรียมการมาอย่างดีที่สุด เราจึงควร ถามตนเองเสมอว่า เราได้เตรียมตัวไว้อย่างดี ได้พัฒนาตนเองพรักพร้อมแล้วหรือยัง ?

<u>หลักการสอน</u>

<u>เน้นตัว</u>อย่างของจริง การปฏิบัติจริง และการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนของนักเรียนตลอดขบวนการพัฒนาตนเอง นักเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการพัฒนาตนเอง ผู้สอนมีหน้าที่จัดสิ่งแวดล้อม สร้างแนวทางและส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียน ตลอดจนเป็นแบบอย่างในการพัฒนาตนเองที่ดีแก่นักเรียนด้วย

<u>ขบวนการเรียนการสอน</u> ประกอบด้วยการปฏิบัติสิ่งต่อไปนี้

1. การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีความไว้วางใจและความนับถือนิยม ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

2. การดูตัวอย่างผลงานหรือรูปภาพของบุคคลสำคัญ

3. การฟัง การอ่าน การเล่า ประวัติชีวิต ความสำเร็จ ผลงาน อุปสรรค วิธีการพัฒนา

ตนเองของบุคคลสำคัญและผู้ควรแก่การยกย่องสรรเสริญ กิจกรรมนี้ผู้สอนผู้เรียน ช่วยกันและร่วมมือกันปฏิบัติ

4. การถาม - ตอบ การสนทนา ปรึกษากันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ

5. นักเรียนฟัง อ่าน จำ และปฏิบัติตามสูตรการพัฒนาตนเองทั้งหาข้อ โดยถือเป็นกิจวัตรประจำวันและเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตและการสร้างความสำเร็จรุ่งโรจน์แก่ตนเองและสังคม

6. นักเรียนฟัง อ่าน ศึกษา จำ และปฏิบัติตามหลักการแห่งความสำเร็จรุ่งโรจน์จนเป็นนิสัย เพื่อให้ชีวิตของตนมีความสุข ความเจริญ และสมบูรณ์

7. นักเรียน ฟัง อ่าน จำ และปลูกสร้างคุณสมบัติ พื้นฐานที่ส่งเสริมความรุ่งโรจน์ 6 ประการ จนเป็นนิสัย คือ

7.1 มีความสามัคคีกัน
7.2 ขยันขันแข็งในการงาน
7.3 ศึกษาหาความรู้ใส่ตนอยู่เป็นนิจ
7.4 ใฝ่กาวหน้าหาความเจริญใส่ตน
7.5 คิดพึ่งตนเอง เชิดชูตนเองด้วยความดี
7.6 รักเกียรติเสมอชีวิต

การฟัง อ่าน จำ และปฏิบัติในข้อ 5, 6, 7 ให้ใช้วิธีการพัฒนา ปลูกสร้างนิสัยเป็นแนวปฏิบัติ

8. นักเรียนทราบจากการฟัง การอ่าน การสังเกต และการฝึกหัดตนเองว่าบุคคลสำคัญมีคุณสมบัติที่จำเป็นอะไรบ้าง และนักเรียนตั้งใจที่จะปลูกสร้างคุณสมบัติดังกล่าวขึ้นในตนเอง โดยใช้วิธีการพัฒนา ปลูกสร้างนิสัยเป็นแนวปฏิบัติ

9. นักเรียนทราบจากการฟัง การอ่าน การสังเกต และการฝึกหัดตนเองว่าวิธีการพัฒนาปลูกสร้างนิสัยหรือคุณสมบัติที่ดีมีอะไรบ้าง และใช้วิธีการดังกล่าวโดยสม่ำเสมอ

10. นักเรียนทำแบบฝึกหัดและปฏิบัติจริงสิ่งต่อไปนี้

10.1 การตั้งจุดมุ่งหมายแห่งชีวิต

10.2 การใช้ความต้องการและแรงขับมาส่งเสริมการพัฒนาตนเอง

10.3 การควบคุมตนเอง

10.4 การสร้างความสามัคคี

10.5 การทำงานให้สำเร็จ

10.6 การทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ

11. นักเรียน อ่าน ศึกษา วิเคราะห์ ประวัติและชีวิตของบุคคลสำคัญ ผู้ควรสรรเสริญยกย่องเอาอย่าง และเลือกสิ่งที่น่าสนใจ เป็นประโยชน์เหมาะแก่ตนเองมาปฏิบัติ เช่น พระพุทธประวัติ ประวัติอุบาสกอุบาสิกาคนสำคัญ พระราชประวัติของพระมหากษัตริย์ไทยที่ทรงบำเพ็ญประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองทั้งในอดีตและปัจจุบัน ประวัติบุคคลสำคัญของไทยและต่างประเทศ โดยเลือกอ่าน เลือกศึกษาเลือกวิเคราะห์พิจารณา ตามความเหมาะสม ผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือแนะนำในการเลือกการอ่าน การวิเคราะห์ พิจารณาตามแนวการพัฒนาตนเอง

12. นักเรียนเขียนแผนที่หรือโครงการชีวิตของตนเอง ตามควรแก่วัยและชั้น โดยนึกถึงระยะสั้นและระยะยาวด้วย

13. นักเรียนเขียนสิ่งต่อไปนี้ตามควรแก่วัยและชั้น คือ

13.1 ประวัติตนเองและบุคคลผู้เกี่ยวข้อง

13.2 ประวัติสกุลของตนเอง

13.3 ประวัติชุมชนและท้องถิ่นของตน

14. นักเรียนร่วมมือในกิจกรรมของชั้น ของโรงเรียนและของชุมชน โดยนำสูตรพัฒนาตนเองและคุณสมบัติที่ดีงามที่ได้พัฒนา ปลูกสร้างขึ้นในตนเองไปปฏิบัติจริง

15. นักเรียนทำแบบฝึกหัดสร้างสิ่งแวดล้อมของตนให้ส่งเสริมการพัฒนาตนเองและความรุ่งโรจน์

16. ผู้สอนร่วมมือกับโรงเรียนและชุมชน สร้างสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ห้องเรียน และชุมชนให้กระตุ้น ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของนักเรียน

การประเมินผล

การประเมินผลต้องทำติดต่อกันโดยสม่ำเสมอ และต้องแจ้งผลให้นักเรียนทราบ นักเรียน

ฝึกประเมินผลตนเองและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของตนไว้ทุกระยะและขั้นตอนของการพัฒนาตนเอง

การประเมินผลโดยทั่วไปจะไม่ใช้การสอบเอาคะแนนแต่จะเป็นการประเมินผลเพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงระดับที่พึงพอใจ และมีความคงทน แข็งกล้า เต็มที่ การประเมินผลจะใช้การดู การสังเกต การตรวจสอบ การฟัง การอ่าน จากสิ่งต่อไปนี้

1. การทำงานของนักเรียน
2. ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนและอื่น ๆ
3. การมาเรียนโดยสม่ำเสมอ
4. การพูด ความคิด เนื้อหาที่กล่าวออกมา
5. กิริยา ท่าทาง การแสดงออกทางกาย
6. ผลงานที่มองเห็นได้ เช่น รูปภาพ ลายมือ วัสดุสำเร็จรูป
7. แบบฝึกหัดการพัฒนาคุณสมบัติต่าง ๆ
8. แบบฝึกหัดการเขียนแผนที่หรือโครงการชีวิต
9. จุดมุ่งหมายแห่งชีวิตของนักเรียน
10. การอ่านประวัติบุคคลสำคัญ
11. การตอบคำถาม การถาม การอภิปรายของนักเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง
12. พฤติกรรม ที่นักเรียนแสดงออกมาในขณะทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้น ในโรงเรียน ที่บ้าน
13. ถามจากบุคคลใกล้ชิด ผู้ปกครอง เพื่อนของนักเรียนว่านักเรียนเป็นอย่างไร
14. แบบประเมินผลคุณสมบัติของตนเองของนักเรียน
15. บทความ เรียงความ โคลง กลอน ที่นักเรียนแต่ง
16. ประวัติตนเองที่นักเรียนเขียน
17. รูปถ่ายของนักเรียนในวัยและโอกาสต่าง ๆ
18. การใช้เวลาว่างและการใช้จ่ายเงินของนักเรียน
19. วิธีทำงานของนักเรียน
20. ความสนใจและความสม่ำเสมอในการพัฒนาตนเอง

อุปกรณ์การสอน

1. หนังสือ

1.1 ตำราเรียนของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวกับบุคคลสำคัญ

1.2 ตำราเรียนกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวกับวิชาศีลธรรม

1.3 พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนอะไร ? ฉบับพระราชทานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

1.4 พระมหากษัตริย์ไทยในระบอบประชาธิปไตย ของ นายชานินทร์ กรัยวิเชียร

1.5 คู่มือพัฒนาเพื่อความรุ่งโรจน์และส่งเสริมความก้าวหน้านักเรียน ของ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร

1.6 ยุทธศาสตร์การสอนวิชาการพัฒนาตนเอง - จากระดับอนุบาลถึงปริญญาเอก ของ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร

1.7 วิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพจากระดับอนุบาลถึงปริญญาเอก ของ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร

1.8 The Science of Personal Achievement, Vol.I -IV, by Napoleon Hill

1.9 Laws of Success , Think and Grow Rich by Napoleon Hill

1.10 มหาบุรุษ ของหลวงวิจิตรวาทการ

1.11 มันสมอง ของหลวงวิจิตรวาทการ

1.12 ตำราเรียนอื่น ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้เป็นแบบเรียนได้

2. อุปกรณ์อื่น ๆ

2.1 รูปภาพพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

2.2 พระพุทธรูป

2.3 ภาพสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงกระทำยุทธหัตถี

2.4 ภาพพระมหากษัตริย์ไทยรัชกาลต่าง ๆ

2.5 เพลงชาติ

2.6 เพลงปลุกใจ

2.7 คำขวัญ

2.8 ภาพบุคคลสำคัญ

2.9 หุ่นจำลองรูปบุคคลสำคัญ

2.10 ผลงานของบุคคลสำคัญ

2.11 แบบฟอร์มและแบบฝึกหัดต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง

2.12 ตัวอย่างของจริงเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง

แผนการสอนการพัฒนาตนเอง

10 ชั่วโมงแรก

ชั่วโมงที่	ชื่อเรื่อง
1	ชีวิตและจุดมุ่งหมายของชีวิต
2	คุณสมบัติพื้นฐานที่ส่งเสริมความรุ่งโรจน์
3	สูตรการพัฒนาตนเอง
4	การสร้างอนาคต
5	กำลังกาย
6	กำลังใจ
7	กำลังความคิด
8	ความรู้เกี่ยวกับตนเอง
9	สิ่งแวดล้อมและครอบครัว
10	ลีลาชีวิต

ความสำคัญยิ่งใหญ่อยู่ที่การพัฒนาคน คนทุกคนต้องมีความสำนึกที่จะพัฒนาตนเอง การพัฒนาถนนหนทาง การแจกจ่ายเงิน พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ หรือการสร้างโอกาสทางการค้า การศึกษา การสาธารณสุข ฯลฯ จะเกิดประโยชน์น้อยมาก ถ้าพลเมืองยังเกียจคร้าน เห็นแก่ได้ มักง่าย ชอบ

เล่นการพนัน ชอบเสพสุรา ยาเสพติด และมั่วสุมในกามารมณ์ ชุมชนจะเจริญมั่งคั่งอยู่ที่ความขยันขันแข็งของประชาชน การรู้จักประหยัด การแก้ปัญหาโดยสันติ การรับผิดชอบต่อความสงบสุขของท้องถิ่น และการประกอบอาชีพโดยสุจริต ยึดมั่นในศีลธรรมอันดีเท่านั้นที่จะส่งผลให้ชุมชนมีความเจริญและพัฒนาถาวร ดังนั้นโครงการนี้จึงมุ่งพัฒนาคนตั้งแต่ยังเล็ก เพื่อให้เกิดคุณค่าแก่สังคมเต็มที่

4. วิธีการส่งเสริมการพัฒนาชุมชน

หลักสำคัญของการส่งเสริมการพัฒนาชุมชน คือ การหาแนวทางให้ประชาชนพัฒนาตนเอง ลูกหลานและสมาชิกในครอบครัวให้มีความรู้ ความสามารถในการงานและการดำรงชีวิตดีขึ้น แล้วสนับสนุนส่งเสริมให้แต่ละคน แต่ละครอบครัวร่วมมือทำสิ่งที่เกิดประโยชน์ร่วมกัน ช่วยกันสร้างสรรค์ชุมชนของตนโดยใช้ความรู้ความสามารถ ความชำนาญที่ได้รับการพัฒนาขึ้นให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการอยู่ดีกินดีมีความสงบสุขสำหรับทุก ๆ คน โดยยึดมั่นในความสามัคคี และการประสานประโยชน์ของทุกคนเป็นแนวทางดำเนินการ

การส่งเสริมการพัฒนาตนเองจะเริ่มตั้งแต่เด็กอยู่ในครรภ์มารดา โดยการพยายามให้ความรู้ความเข้าใจแก่บิดามารดาของเด็กถึงวิธีการส่งเสริมพัฒนาการของลูก สำหรับคนวัยอื่น ๆ คือ ผู้อยู่ในวัยเด็ก วัยรุ่น วัยหนุ่มสาว วัยผู้ใหญ่ และวัยชราก็ส่งเสริมเช่นกัน คือ หาทางให้ทุกคนได้ปฏิบัติภาระกิจ และหน้าที่ที่พึงกระทำ จัดกิจกรรมให้คนทุกวัยมีส่วนร่วม และแนะแนวทางให้บุคคลแต่ละวัยในชุมชนส่งเสริมความสุขความสำเร็จและความพึงพอใจให้แก่กัน

การดำเนินการต้องทำไปทีละน้อย สม่ำเสมอไม่ขาดตอน และติดต่อกันนานพอสมควร เพื่อให้ทุกคนได้เรียนรู้และปฏิบัติวิธีการพัฒนาตนเองให้เป็นนิสัย ต่อจากนั้นประชาชนก็จะดำเนินการพัฒนาตนเองและชุมชนของตนได้ดีขึ้นเรื่อย ๆ จนทุกคนพึ่งตนเองได้เป็นอย่างดี

วิธีการดำเนินงานของผู้วิจัยโดยการเข้าไปอยู่ในชุมชนเป็นระยะ ๆ เช่น 3 วัน 7 วัน 15 วัน หรือ 30 วัน ตามความเหมาะสม เพื่อพบปะกับประชาชนวัยต่าง ๆ ให้คำแนะนำ และทำตัวอย่างการพัฒนาตนเอง สร้างวัสดุ เอกสาร จัดสิ่งแวดล้อมภายในบ้าน ในครอบครัวหรือใน

ชุมชน ร่วมมือประสานงานกับทางราชการหน่วยต่าง ๆ ติดตามดูผลการพัฒนาตนเองและให้กำลังใจแก่เด็ก ๆ บิดามารดา ผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนานิสัย ความรู้ความสามารถของตนและของสมาชิกในครอบครัว ฯลฯ เป็นต้น งานนี้ต้องใช้ความมานะอดทนและความเสียสละ เพราะผลงานปรากฏช้า ต้องคอย ๆ ทำงานติดต่อกันโดยสม่ำเสมอ นอกจากนั้นต้องใช้ความสุขุมรอบคอบ ความรู้ความเข้าใจ ความเห็นใจผู้อื่น และมีอุดมคติยึดมั่นในความดีอย่างเหนียวแน่น โดยไม่เห็นแก่ลาภผลหรือประโยชน์ในระยะใกล้ กล่าวคือผู้วิจัยจะต้องมีความพยายามเป็นอย่างสูงคือ มีความสามารถสนทนา ปรึกษาหารือทำงานหรือเล่นได้กับคนทุกวัย ตั้งแต่เด็กทารกจนถึงคนชรา และเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการต่าง ๆ ในขณะเดียวกันก็ไม่ลืมตัว ไม่ลืมหน้าที่และบทบาทของตน คือส่งเสริมคนอื่นให้มีความเจริญก้าวหน้า มีความสุข มีความพอใจในชีวิตและการงาน และประสบความสำเร็จต่าง ๆ ตามควรแก่อัตภาพ ในขณะเดียวกันก็เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและเขียนรายงานเพื่อเผยแพร่ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่นักศึกษา ครูอาจารย์ และนักวิชาการคนอื่น ๆ ต่อไป

นอกจากวิธีการหรือยุทธศาสตร์ที่กล่าวมาในตอนต้นแล้ว การดำเนินการส่งเสริมการพัฒนาตนเอง สามารถจะเร่งรัดให้เกิดผลเร็วขึ้นได้ โดยอาศัยวิธีการต่อไปนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชนให้ละเอียดถี่ถ้วน

2. ทำความรู้จักคุ้นเคยสนิทสนมกับบุคคลสำคัญในท้องถิ่น เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน พ่อค้า ครูใหญ่ ผู้รู้ของหมู่บ้าน หัวหน้าครอบครัว เป็นต้น และศึกษาบทบาทของแต่ละบุคคลในท้องถิ่น

3. เลือกคนที่มีคุณลักษณะเหมาะสมเป็นตัวแทนหมู่บ้านละ 5 - 6 คน เป็นผู้มาฝึกวิธีการพัฒนาตนเองหรือรับความรู้ ความคิดในการพัฒนาตนเองและชุมชน ก่อนที่จะส่งเสริมคนอื่น ๆ ในหมู่บ้านต่อไป การเลือกคนมาเป็นตัวแทน พิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

3.1 ความสนใจและความร่วมมือกับผู้วิจัย

3.2 ความเชื่อถือที่ชุมชนมีต่อคนนั้น

3.3 สภาพบ้านเรือนของคนนั้นว่าเป็นสถานที่ที่มีคนในชุมชนไปมาหาสู่เสมอหรือไม่

3.4 ดูความประพฤติและพื้นความรู้ว่าพอจะติดต่อเข้าใจความคิดของผู้วิจัยได้ง่ายหรือไม่

3.5 ความเต็มใจและความตั้งใจในการทำงาน

3.6 การศึกษาของลูกหลาน ในครอบครัวนั้นว่าเป็นอย่างไร

4. ให้ตัวแทนของหมู่บ้านเป็นผู้ช่วยเผยแพร่วิธีการพัฒนาตนเอง ความรู้ ความคิด และวิธีการพัฒนาหมู่บ้าน การเพิ่มผลผลิต การสหกรณ์ และอื่น ๆ เป็นต้น

5. ศึกษางานต่าง ๆ ที่หน่วยราชการอื่นทำอยู่แล้ว ดูสิ่งที่ควรสนับสนุน หรือช่วยเหลือแก้ไขในส่วนที่ยังบกพร่องอยู่ตามความเหมาะสม เช่น ถ้าที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านไม่มีหนังสือหรือหนังสือพิมพ์ ก็จัดหาหนังสือหรือหนังสือพิมพ์ไปให้ ถ้าประชาชนขาดความรู้ในการส่งลูกไปเรียนต่อ ก็แนะแนวในการเรียนต่อแก่บิดามารดาผู้ปกครองและนักเรียน นอกจากนี้อาจจะพาเด็กในหมู่บ้านหรือผู้แทนของหมู่บ้านมาชมกรุงเทพมหานคร หรือสถานฝึกอาชีพต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชาวบ้านช่วยทางราชการ เป็นต้น

6. จัดกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมการพัฒนาตนเองและชุมชน เช่น

6.1 จัดส่งหนังสือและหนังสือพิมพ์ หรือรูปภาพไปให้ห้องสมุดประจำหมู่บ้าน

6.2 ให้รางวัลการศึกษาแก่นักเรียนในชุมชน

6.3 ร่วมจัดพิพิธภัณฑ์สำหรับท้องถิ่น

6.4 จัดการอบรมวิธีการเลี้ยงและพัฒนาเด็กให้แก่บิดามารดา ผู้ปกครอง หัวหน้าครอบครัวหนุ่มสาว

6.5 สอนการอ่าน การเขียน การคิดเลขให้แก่เด็กและประชาชน

6.6 สอนอาชีพใหม่ วิธีการเพิ่มผลผลิตใหม่ ให้แก่เยาวชนและประชาชน

6.7 พาผู้แทนหมู่บ้านหรืออนุชนไปชมกรุงเทพมหานคร สถานฝึกอาชีพ ศูนย์พัฒนาตำบล สถานที่ราชการที่ส่งเสริมการเกษตรและอื่น ๆ โรงเรียน วิทยาลัยครู วิทยาลัยเทคนิค มหาวิทยาลัย ฯลฯ

6.8 ร่วมโครงการทดลองทางเกษตร เลี้ยงสัตว์ ฯลฯ ของทางราชการ

6.9 จัดกลุ่มสหกรณ์ผลิตสินค้า จำหน่ายหรือเก็บพืชผล ฯลฯ

6.10 แนะแนววิธีการทำงานและการเรียนให้ได้ผลดีแก่นักเรียนและประชาชน

6.11 แนะนำวิธีการออมทรัพย์ การเสียภาษี กรรมสิทธิ์ในที่ดิน การปรับปรุงที่อยู่อาศัย คุณค่าของอาหาร การรักษาความสะอาด ภายในบ้านและบริเวณบ้าน การใช้เครื่องแต่งกายและเครื่องมือ ตลอดจนการระวังรักษาสุขภาพของเด็ก ประชาชน และความปลอดภัยจากเชื้อโรคของชุมชน เป็นต้น

กิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวถ้ามีหน่วยงานอื่น ๆ ของทางราชการหรือเอกชนทำอยู่แล้ว โครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองก็จะช่วยเสริมให้ดียิ่งขึ้น ถ้ายังไม่มีหน่วยงานหรือองค์การใดทำก็จะกระตุ้น หรือ เริ่มต้นทำ ให้เป็นตัวอย่างหรือแนวทางแก่หน่วยงานอื่น ๆ ต่อไป

7. มีการติดตามผลและประเมินผลทุกระยะ เช่น

7.1 จัดให้มีเจ้าหน้าที่หมู่บ้านละ 1 คน คอยบันทึกเหตุการณ์สำคัญหรือความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตน โดยมอบสมุดบันทึกประจำวันหมู่บ้านละ 1 เล่ม ให้

7.2 มีการถ่ายภาพเหตุการณ์สำคัญ หรือความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตำบลไว้เป็นครั้งคราว

7.3 มีการบันทึกเสียงเหตุการณ์ คำพูดของประชาชน นักเรียน เด็ก ผู้ใหญ่ ครู เจ้าหน้าที่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ฯลฯ ในชุมชนไว้เป็นระยะ ๆ เพื่อวิเคราะห์พัฒนาการด้านต่าง ๆ จากความตื่นเต้น ดีใจ หรือความหวาดเสียว ตกใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยใช้เสียงพูดเป็นเครื่องชี้บ่ง

7.4 มีการบันทึก นิทาน นิยาย เหตุการณ์น่าสนใจต่าง ๆ ของชุมชนไว้ทั้งที่เป็นของเก่ามีมาแต่เดิมและสิ่งที่เกิดใหม่ระหว่างโครงการวิจัยด้วย

8. ความก้าวหน้า ความสำเร็จของโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง จะพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

8.1 ความพอใจของประชาชน

8.2 ความก้าวหน้าทางอาชีพใหม่ ๆ

8.3 ประสิทธิภาพในการดำรงชีวิตของสมาชิกของชุมชน

จากปัญหาที่จำเป็นต้องทราบในการพัฒนาชุมชนชนบท การสร้างคุณภาพของผู้วิจัย ยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการพัฒนาตนเอง และวิธีการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนที่กล่าวมาแล้ว ยอมพอจะทำให้แลเห็นหลักการปฏิบัติของโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้ชัดเจนขึ้น เพื่อให้โครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองเป็นโครงการวิจัยที่มีประโยชน์และประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดหลักการ โดยอาศัยเหตุผลจากความคิดพื้นฐานดังกล่าวแล้วดังนี้

1. <u>โครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ควรเป็นโครงการระยะยาว</u> เช่น 7 ปี 10 ปี หรือ 15 ปี ทั้งนี้เพราะการพัฒนาตนเองก็ดี การปลูกพืชพันธุ์เพื่อเพิ่มผลผลิตก็ดีหรือการปรับปรุงสิ่งแวดล้อม เช่น สร้างวัด สร้างโรงเรียน สร้างถนนหนทางก็ดีต้องใช้เวลา ไม่มีบุคคลใดจะทำสิ่งดังกล่าวให้เสร็จเรียบร้อยภายในเวลา 3 เดือน 6 เดือน 12 เดือน หรือ 24 เดือนได้ ถ้าทำเสร็จเร็วก็เป็นการทำลวก ๆ แบบสุกเอาเผากินหรือแบบผักชีโรยหน้า ซึ่งใช้ไม่ได้กับการสร้างนิสัย การพัฒนาบุคลิกภาพและการพัฒนาชีวิต ครอบครัวและชุมชน

2. <u>โครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองควรให้ผู้เกิดในท้องถิ่นเป็นผู้ริเริ่มและดำเนินการ</u> ทั้งนี้ด้วยเหตุผลดังนี้

2.1 ตามปรกติคนทั่วไปรักถิ่นที่เกิดของตน และไม่ต้องการย้ายไปจากบ้านเดิม ถ้าไม่เดือดร้อนจนสุดที่จะทนได้

2.2 คนในท้องถิ่นทราบปัญหา ความเดือดร้อนของท้องถิ่นดีและมีความซาบซึ้งประทับใจในความเดือดร้อน หรือปัญหาต่าง ๆ อย่างแท้จริง เช่น การขาดแคลนน้ำดื่มน้ำใช้ การไม่มีที่ทำกิน การไม่มีโรงเรียนใกล้บ้านให้บุตรหลานได้เรียน การคุกคามต่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน จากศัตรูจากภายนอกและจากเจ้าหน้าที่ของบ้านเมือง การคมนาคมไม่สะดวกเช่นต้องเดินทางด้วยเท้าเป็นเวลา 2 - 3 วัน เพื่อไปธุระ หรือต้องหาบของหนักจนหลังไหล่แตกช้ำบวมเพื่อเอาข้าวสารไปขายหาเงินส่งลูกเรียนหนังสือ คนที่ไม่ประสบด้วยตนเองอาจจะเห็นเป็นของน่าขัน ไม่น่าสนใจ ไม่มีความสำคัญ อาจจะเกิดความสุข ความพอใจเสียด้วยซ้ำเมื่อได้รับข่าวหรือทราบความเดือดร้อนของคนอื่น ๆ

2.3 คนที่เกิดในท้องถิ่นโดยปรกติย่อมมีความคุ้นเคยกับคนในบ้านเกิดของตนอยู่บ้างแล้ว ความคุ้นเคยกับคนในท้องถิ่นมีความจำเป็นในการสร้างศรัทธา ความนิยมนับถือและความเลื่อมใสยกย่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่กลับบ้านเกิดของตนเอง เพื่อช่วยพัฒนาบ้านเกิดของตนจะได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านมากกว่าคนที่ไปจากท้องถิ่นอื่นแม้ว่าบุคคลทั้งสองจะมีความสามารถและความดีเท่ากันก็ตาม ประชาชนจะไว้วางใจลูกหลานของตนเองมากกว่าคนแปลกหน้า

2.4 วิธีการติดต่อกับประชาชนที่ดีที่สุดคือการพูดภาษาของท้องถิ่น คนที่พูดภาษาถิ่นได้ดีที่สุดก็คือคนที่เกิดและเติบโต ณ ท้องถิ่นนั้น การติดต่อคนอื่น การส่งเสริมคนอื่นให้พัฒนาตนเองจะได้ผลดียิ่งขึ้นถ้าพูดภาษาเดียวกัน รู้เรื่องราวของท้องถิ่นเหมือนกัน มีคำพังเพย หรือคำอุทานเหมือนกัน

2.5 คนที่เกิดในท้องถิ่นย่อมทราบวัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียมของท้องถิ่นอยู่แล้ว และย่อมสามารถเลือกปฏิบัติตนได้เหมาะสมกว่าคนจากท้องถิ่นอื่น การตีความคำพูดหรือปฏิกริยาของชาวบ้าน ย่อมถูกต้องถี่ถ้วนละเอียดลออกว่าคนที่ไปใหม่ขึ้นเพเดิมอยู่ที่นั่น ความเข้าใจผิดต่าง ๆ ย่อมลดน้อยลง และสามารถสร้างความพอใจให้แก่ประชาชนได้ง่าย

2.6 การพัฒนาชุมชนเป็นงานยาก สลับซับซ้อนและใช้เวลานานต้องลงทุนทั้งกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิด กำลังทรัพย์ และความเสียสละอื่น ๆ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีบุคคลที่มีความมุ่งมั่นเสียสละ และยอมทุ่มเทชีวิตและจิตใจเพื่อเสียสละตนเองยอมทุ่มเททั้งกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิดและกำลังทรัพย์ในการพัฒนาชุมชน ถ้าเป็นบุคคลที่มีการเสียสละดังกล่าวและยิ่งเป็นบุคคลที่เกิดในท้องถิ่นของตนเองแล้ว จะทำให้การดำเนินงานในการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นนั้นง่ายยิ่งขึ้น

2.7 คนที่เกิดและเติบโตในท้องถิ่นย่อมรู้จักคุ้นเคยกับสภาพดินฟ้าอากาศ ความเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิร้อนหนาว ลักษณะถนนหนทางการไปมา และอาหาร ตลอดจนวิถีชีวิตประจำวันของชาวบ้าน ย่อมสามารถปรับปรุง สิ่งใดควรค่อย ๆ พัฒนา ฯลฯ

3. โครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ควรมุ่งเสาะแสวงหาความรู้และเผยแพร่วิชาการที่จะส่งเสริมช่วยให้ประชาชนช่วยตนเอง พึ่งตนเองและพัฒนาท้องถิ่นของตนได้เองในเวลาต่อไป โครงการนี้จะต้องหาทางให้ประชาชนได้พัฒนาทักษะที่จำเป็นในการติดต่อ

สื่อสาร การประกอบอาชีพ การเพิ่มผลผลิต การขายสินค้า การรวมกลุ่มเพื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและความอยู่รอดปลอดภัยของชุมชน ตลอดจนการสร้างความหวังและกำลังใจในการดำรงชีวิต การเน้นด้านให้ประชาชนช่วยตนเองพึ่งตนเองก็มีอุปมาเหมือนการเลี้ยงลูก ตอนเด็กบิดามารดาต้องช่วยเหลือมาก แต่เมื่อถึงวัยพอสมควร ลูกต้องพึ่งตนเองได้และต้องช่วยคนอื่นหรือเป็นที่พึ่งของลูกของตนต่อไปได้ด้วย การพัฒนาชุมชนที่ได้ผลต้องมุ่งอย่างนี้

4. <u>โครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองควรเริ่มที่ชุมชนซึ่งมีปัญหาเกินความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นจะแก้ไขด้วยตนเองได้ และเกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติ</u>

ความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นที่จะแก้ปัญหาพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

4.1.1 พื้นฐานการศึกษาและการฝึกอบรม ว่าประชาชนส่วนใหญ่เรียนจบการศึกษาระดับใด มีความสามารถเชี่ยวชาญทางใด

4.1.2 พื้นฐานทางเศรษฐกิจ ทุนในการผลิต ผลิตผลและรายได้ ตลอดจนหลักทรัพย์และแหล่งการลงทุน

4.1.3 พื้นฐานทางการเมืองและการปกครอง สภาพท้องถิ่นเป็นชุมชนระดับหมู่บ้าน ตำบลหรืออำเภอ หัวหน้าชุมชนมีฐานะเป็นผู้ใหญ่บ้าน กำนันหรือนายอำเภอ ความสำคัญของท้องถิ่นมีมากหรือน้อยทางด้านการเมืองและการปกครอง

4.1.4 ประสบการณ์ของประชาชนในท้องถิ่น บุคคลในชุมชนมีบทบาทและหน้าที่อะไรบ้าง เคยไปศึกษาหรือไปทัศนศึกษาที่ไหนมาบ้าง ฯลฯ เป็นต้น

ความมั่นคงปลอดภัยของท้องถิ่น พิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

4.2.1 ท้องถิ่นนั้นอยู่ตีกชายแดนหรือไม่

4.2.2 มีการปะทะโจมตีระหว่างเจ้าหน้าที่และทหารฝ่ายเราและฝ่ายต่างชาติหรือไม่ที่ท้องถิ่นนั้น

4.2.3 ท้องถิ่นนั้นเป็นศูนย์กลางการติดต่อระหว่างจุดสำคัญทางการปกครองและการทหารหรือไม่

4.2.4 ท้องถิ่นนั้นทุรกันดาร แต่อาจจะเป็นทางผ่านของฝ่ายตรงกันข้ามหรือไม่

จากข้อมูลและหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาตั้งแต่ต้นในบทที่ 1 และบทที่ 2 ผู้วิจัยจึงได้คิดโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองขึ้น เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2520 และได้พิมพ์เสนอมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อพิจารณาอนุมัติ เมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2521 ถึงวันนี้ (28 มีนาคม พ.ศ. 2527) การดำเนินโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้ก้าวหน้าไปถึงขั้นเป็นโครงการนำในการพัฒนาแล้ว

โครงการวิจัยเลขที่ มศว 2/2522

1. ชื่อเรื่อง โครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

2. ประเภทการวิจัย โครงการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research)

3. ผู้ดำเนินการวิจัย

3.1 ที่ปรึกษาโครงการ

อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3.2 หัวหน้าโครงการ

ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร กศ.ป., Dip. in The Science of Persoral Achievement, M.A. (Educational Psychology), Ph.D. (Education)

ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์, กรรมการดำเนินการโครงการปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, หัวหน้างานตาราและคำสอน, ผู้ช่วยหัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรและส่งเสริมวิชาการ

3.3 รองหัวหน้าโครงการ

อาจารย์ บุญธรรม คำพอ ปว.ส. (เทคนิกไฟฟ้า), ป.ม., (เทคนิค), กศ.บ., ศศ.ม. (พัฒนาชุมชน), พบ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์)

ตำแหน่ง อาจารย์, ช่วยราชการฝ่ายวางแผนและพัฒนา

4. สถานที่ทำการวิจัย

ตำบลนาแห้ว ในอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย เหตุผลในการเลือกตำบลนาแห้ว โปรดดูภาคผนวก

5. วัตถุประสงค์ของโครงการ

5.1 เพื่อศึกษาสภาพความต้องการ และปัญหาของท้องถิ่นชนบทที่กำลังปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

5.2 เพื่อทดลองดำเนินโครงการเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยให้ผู้ที่เกิดในท้องถิ่นมีส่วนสำคัญในการวิจัย และอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานทางราชการ เอกชน และประชาชนในท้องถิ่น และมหาวิทยาลัย ในการให้การศึกษา การฝึกอบรม และการเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนโดยตรง

5.3 เพื่อบริการสังคมในด้านการให้ความรู้ เทคนิค และวิธีการใหม่ ๆ ในการประกอบอาชีพ โดยให้การฝึกอบรม คำแนะนำเกี่ยวกับการออมทรัพย์ การเริ่มและทำธุรกิจขนาดเล็ก การทำบัญชี การเสียภาษีอากร การรวมกลุ่มสหกรณ์การผลิตสินค้าหรืออาหาร ตลอดจนการจัดแหล่งวิชาการให้แก่ท้องถิ่น เช่น ขยายงานห้องสมุดชาวบ้าน ขยายที่อ่านหนังสือพิมพ์ของหมู่บ้านและการให้รางวัลการศึกษาแก่นักเรียนในตำบล เป็นต้น

5.4 เพื่อติดตามผลและประเมินผลบริการต่าง ๆ โดยใช้เทคนิคการศึกษาวิจัยที่ถูกหลักวิชาในการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการรายงานผลที่จะเป็นประโยชน์ และส่งเสริมการศึกษาวิจัยทางด้านการพัฒนาชนบทในประเทศไทยต่อไป

6. หลักการและเหตุผล

เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าประเทศต่าง ๆ ได้พยายามเร่งรัดพัฒนาชุมชนของตนเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และความอยู่รอดของชาติ ประเทศไทยก็ได้ตื่นตัวและทุ่มเททรัพยากรส่วนใหญ่ให้แก่การพัฒนาท้องถิ่นชนบท เพื่อแก้ปัญหาการอพยพของชาวชนบทเข้าสู่เมืองใหญ่เพื่อหางานทำและรายได้เพิ่มเติม ตลอดจนเพื่อป้องกันการแทรกซึมบ่อนทำลายของฝ่ายตรงกันข้ามที่ยึดเอาความคับแค้น

ของชาวชนบทมาเป็นข้ออ้าง โดยมีความหวังว่า เมื่อชนบทมีถนนหนทางไปมาสะดวก ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น อนุชนชาวไร่ชาวนาได้เรียนสูงขึ้น ความรักชาติ ความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และคุณภาพของการผลิตและการดำเนินชีวิตของประชาชนจะดีขึ้น มีความสงบสุข และความปลอดภัยเพิ่มขึ้น

ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางสังคมและเศรษฐกิจ ควบคู่ไปกับการเพิ่มของจำนวนพลเมือง ภายในเวลาประมาณ 22 ปี ประชากรของประเทศไทยจะเพิ่มเป็นเท่าตัว คือใน พ.ศ. 2497 ประเทศไทยมีพลเมืองประมาณ 30 ล้านคน ใน พ.ศ. 2508 ประมาณ 32 ล้านคน ใน พ.ศ. 2520 ประมาณ 45 ล้านคน และใน พ.ศ. 2529 พลเมืองไทยจะมีประมาณ 66 ล้านคน* ทำให้วิถีชีวิตของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปมาก และแตกต่างจากวิถีชีวิตของคนไทยในสมัยก่อน โดยเฉพาะวิถีชีวิตของชาวชนบท คือ ชาวนาย้ายถิ่นที่อยู่ บ้านเกิดเมืองนอนอพยพไปหาที่ทำกินในแหล่งใหม่ หรือหลั่งไหลเข้าสู่ตัวเมืองใหญ่ เพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัว ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ได้ก่อให้เกิดปัญหาแหล่งคนยากจนในกรุงเทพมหานคร ปัญหาอาชญากรรมและความผันผวนทางการเมืองและวัฒนธรรมตามมาไม่มีที่สิ้นสุด

งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทโดยใช้การศึกษาเป็นสื่อกลาง เป็นงานที่ซับซ้อน เพราะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและวัฒนธรรมของบุคคลและกลุ่มคน จึงจำเป็นต้องใช้วิชาการสาขาต่าง ๆ หลายสาขาผสมผสานกัน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นแหล่งรวมของนักวิชาการสาขาต่าง ๆ อยู่แล้ว จึงเหมาะสมยิ่งที่จะริเริ่มดำเนินการศึกษา วิจัย สภาพความต้องการและปัญหาของชนบทไทย แล้วดำเนินการให้ความช่วยเหลือ เป็นผู้บุกเบิก เป็นผู้นำในการให้บริการทางวิชาการแก่ประชาชน เพื่อช่วยให้การพัฒนาชนบทมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามทิศทางอันเหมาะสมและชอบธรรมแก่ชาวไทยทุกคน

---

*Current and Projected Secondary Education Programs for Thailand : A Manpower and Educational Development Planning Project, Educational Planning Office, Ministry of Education, 1956, pp. 61, 72.

ด้วยเหตุนี้ ผู้ทำการวิจัยซึ่งรับราชการเป็นอาจารย์ประจำอยู่ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งกำลังอยู่ในระหว่างการเปลี่ยนแปลงเพื่อกำหนดปรัชญา บทบาทและทิศทางใหม่ของมหาวิทยาลัยที่มุ่งพัฒนาสังคมและตัวบุคคลให้สอดคล้องกัน จึงเห็นว่า ผลการศึกษาวิจัยตามโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง นอกจากจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนาชนบท สร้างความมั่นคงปลอดภัยและสงบสุขให้แก่ประชาชนแล้ว ยังมีประโยชน์เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาปรัชญาและทิศทางใหม่ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ให้เหมาะกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทยอีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้นการศึกษาวิจัยตามโครงการนี้ยังจะเป็นการบุกเบิกวิทยาการและเทคนิคใหม่ ๆ ทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ เป็นการเพิ่มพูนคุณภาพและประสบการณ์ของอาจารย์อีกทางหนึ่ง

7. <u>แผนการดำเนินงาน</u>

จุดมุ่งหมายสำคัญของโครงการวิจัยนี้ คือเพื่อเสาะแสวงหาวิธีการในการนำหลักการพัฒนาตนเองไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชนบท เพื่อปรับปรุงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัวในชนบทให้ดีขึ้นในด้านสุขภาพ การใช้ศักยภาพทางสติปัญญา การสร้างความภาคภูมิใจในตนเองและท้องถิ่นของตน การนำทรัพยากรทุกอย่างในท้องถิ่น เช่น หิน ดิน ทราย แม่น้ำ ลำธาร ป่าไม้ ใบหญ้า ฯลฯ มาใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม บำรุงขวัญและกำลังใจในการประกอบสัมมาชีพ หยุดยั้งการอพยพย้ายถิ่นที่อยู่ แล้วพยายามสร้างความสงบสุขความเจริญ และความเป็นปึกแผ่นมั่นคงอยู่ในท้องถิ่นเดิมของตนเอง

การวิจัยในระยะเริ่มแรก คาดว่าจะใช้เวลาทั้งสิ้น 7 ปี คือ ระหว่างปี พ.ศ. 2522 - 2529 โดยแบ่งออกเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

<u>ขั้นที่ 1</u> ปีงบประมาณ 2522 เพื่อสำรวจสภาพความต้องการและปัญหาของท้องถิ่นชนบท

<u>ขั้นที่ 2</u> ปีงบประมาณ 2523 เพื่อเริ่มโครงการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน และโครงการให้รางวัลการศึกษาแก่นักเรียน

ขั้นที่ 3 ปีงบประมาณ 2524 เพื่อเริ่มโครงการอบรมความรู้ในการประกอบอาชีพแก่ประชาชน และโครงการวิจัยความสนใจในการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

ขั้นที่ 4 ปีงบประมาณ 2525 เพื่อเริ่มโครงการเผยแพร่วิธีการสหกรณ์ การจัดธุรกิจขนาดเล็ก การรวมทุน และการผลิตสินค้า การเลี้ยงและการอบรมเด็ก

ขั้นที่ 5 ปีงบประมาณ 2526 เพื่อเริ่มโครงการส่งเสริมการศึกษา การให้รางวัลการศึกษา และการพัฒนาทัศนคติในการพัฒนาตนเองแก่นักเรียนและประชาชน

ขั้นที่ 6 ปีงบประมาณ 2527 เพื่อประเมินผลและติดตามผลการดำเนินงานที่ได้ปฏิบัติมาตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนถึงสิ้นปี พ.ศ. 2527 เพื่อนำมาวิเคราะห์หาข้อบกพร่องแล้วดำเนินการแก้ไขปรับปรุงวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้นในการดำเนินโครงการในปีถัดไป และขยายโครงการเลี้ยงและอบรมเด็กเล็กทุกหมู่บ้าน ในตำบลนาแห้ว

ขั้นที่ 7 ปีงบประมาณ 2528 เพื่อจัดตั้งศูนย์การพัฒนาตำบลให้เป็นสถานที่ปฏิบัติการโครงการเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองเป็นการถาวรต่อไป

ทุกขั้นตอนจะมีการเก็บข้อมูล การประเมินผลและติดตามผลการปฏิบัติงานวิจัยทุกระยะ

8. งบประมาณในการดำเนินโครงการวิจัยปฏิบัติการ ปีงบประมาณ 2522 - 2528 โครงการย่อยที่ 1 - 7

โครงการย่อย	1	2	3	4	5	6	7	รวม
หมวดเงิน พ.ศ.	2522	2523	2524	2525	2526	2527	2528	
หมวดครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง	4,500	5,000	10,000	10,000	10,000	15,000	150,000	204,0
หมวดวัสดุ	15,000	15,000	35,000	25,000	35,000	40,000	50,000	215,0
หมวดค่าใช้สอย	13,000	20,000	40,000	50,000	50,000	60,000	150,000	383,0
หมวดค่าตอบแทน	7,500	10,000	15,000	15,000	15,000	35,000	100,000	197,5
รวม	40,000	50,000	100,000	100,000	110,000	150,000	450,000	1,000,0

หมายเหตุ : รายละเอียดค่าใช้จ่ายแต่ละโครงการจะได้แสดงไว้ในโครงการย่อย

9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

9.1 ประชาชนสามารถสร้างห้องสมุดประจำหมู่บ้านของตนเอง หมู่บ้านละ 1 แห่ง

9.2 รายได้ของประชาชนเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย ครอบครัวละ 2,000 บาท ต่อปี

9.3 หมู่บ้านทั้ง 5 หมู่บ้าน สามารถจัดตั้งสหกรณ์การผลิตและการจำหน่ายของตนเอง โดยมีกรรมการที่เลือกจากราษฎรในแต่ละหมู่บ้าน

9.4 ขวัญและกำลังใจของราษฎรที่อาศัยอยู่ในตำบลนาแห้วดีขึ้น เพราะมีความรู้ วิชาการ และประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ดีขึ้น เช่น การประกอบอาชีพ การศึกษาและการเลี้ยงอบรมเด็ก เป็นต้น

9.5 การศึกษาในตำบลนาแห้วมีระดับสูงขึ้น คือ นักเรียนและประชาชนจบชั้นมัธยมตอนปลาย (ม. 6 ตามหลักสูตร พ.ศ. 2521)

9.6 ประชาชนมีอาชีพใหม่เพิ่มขึ้น เช่น การค้าขาย ช่างวิทยุ ช่างเหล็ก ช่างไฟฟ้า พนักงานบัญชี ช่างเครื่องยนต์ ฯลฯ

9.7 ความใฝ่สูงทางการศึกษาและการประกอบอาชีพของอนุชน ในตำบลนาแห้วสูงขึ้น กล่าวคือ ร้อยละ 50 ของนักเรียนที่จบชั้น ป. 6 เรียนต่อชั้นมัธยมปีที่ 1 และร้อยละ 30 ของนักเรียนที่จบชั้นมัธยมปีที่ 6 เรียนต่อในมหาวิทยาลัย

9.8 การคมนาคมในท้องถิ่นดีขึ้น มีทางลาดยางติดต่อกับอำเภอใกล้เคียง เป็นต้น

9.9 อายุเฉลี่ยของประชาชนเพิ่มขึ้น เพราะประชาชนมีสุขภาพ อนามัย และความเป็นอยู่ดีขึ้น

9.10 ความสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในตำบลนาแห้วสูงขึ้น

(ลงนาม) ..... หัวหน้าโครงการ

(ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร)

3 มกราคม 2521

โครงการย่อยที่ 1 ปีงบประมาณ 2522

---

1. **ชื่อเรื่อง** โครงการสำรวจความต้องการ ความสนใจ ปัญหา แรงบันดาลใจ และความใฝ่สูงทางการศึกษาของนักเรียนและประชาชนในตำบลนาแห้ว

2. **ประเภทการวิจัย** โครงการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research)

3. **ผู้ดำเนินการวิจัย**

3.1 **ที่ปรึกษาโครงการ**

อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3.2 **หัวหน้าโครงการ**

ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร กศ.บ., Dip. in The Science of Personal Achieveme
M.A. (Educational Psychology),
Ph.D. (Education)

ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์, กรรมการดำเนินการโครงการปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, หัวหน้างานตำราและคำสอน, ผู้ช่วยหัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรและส่งเสริมวิชาการ

3.3 **รองหัวหน้าโครงการ**

อาจารย์ บุญธรรม คำพอ ปว.ส. (เทคนิคไฟฟ้า), ป.ม., (เทคนิค), กศ.บ., ศศ.ม., (พัฒนาชุมชน), พบ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์)

ตำแหน่ง อาจารย์, ช่วยราชการฝ่ายวางแผนและพัฒนา

4. จุดมุ่งหมาย

ก่อนที่จะดำเนินโครงการเสริมการพัฒนาท้องถิ่น จำเป็นต้องมีความรู้และข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับตำบลนาแห้ว ดังนั้นในการเริ่มโครงการปีแรก จึงมีงานที่ต้องปฏิบัติดังนี้

ก. การสร้างแบบสำรวจ แบบทดสอบ และแบบฟอร์ม

1. สร้างแบบสำรวจความต้องการ ความสนใจ ปัญหา แรงบันดาลใจ และความใฝ่สูงทางการศึกษาของนักเรียนและประชาชน ในตำบลนาแห้ว 1 ชุด

2. สร้างแบบทดสอบความสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้น ป. 4 ป. 7 และ ม.ศ. 1 ม.ศ. 3 หรือนำข้อทดสอบที่มีอยู่แล้วมาปรับปรุงดัดแปลงเพื่อใช้สอบนักเรียน ชั้น ป. 4 โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่, โรงเรียนบ้านนาแห้ว นักเรียนชั้น ป. 7 โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ และชั้น ม.ศ. 1 และ ม.ศ. 3 โรงเรียนชั้นมัธยมศึกษา (นาแห้ววิทยา)

3. สร้างแบบสำรวจความใฝ่สูงทางการเรียน และจุดมุ่งหมายทางการศึกษาสำหรับนักเรียนโดยเฉพาะ 1 ชุด

4. สร้างแบบฟอร์มสำหรับบันทึกข้อมูลทางสภาพภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ การศึกษาและสังคมของตำบลนาแห้ว

ข. การรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสำรวจแบบทดสอบ และแบบฟอร์มที่สร้างขึ้นไปสำรวจทดสอบ และเก็บรายละเอียดที่ตำบลนาแห้ว

ค. การวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้รวบรวมมาเพื่อใช้ประกอบการวางแผนดำเนินงานเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ในปีต่อ ๆ ไป (พ.ศ. 2523 - 2529)

ง. การทำรายงานเบื้องต้น เขียนแล้วจัดพิมพ์โรเนียว รายงานเบื้องต้นไว้ 100 ชุด

ขั้นดำเนินงานและช่วงเวลา

ตุลาคม - พฤศจิกายน 2521

- ติดต่อกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย กระทรวงมหาดไทย กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงศึกษาธิการ ฯลฯ
- สร้างแบบสำรวจ แบบทดสอบ แบบฟอร์มต่าง ๆ หรือติดต่อขอจากแหล่งที่มีอยู่แล้ว

ธันวาคม 2521 - กุมภาพันธ์ 2522

- รวบรวมข้อมูล ไปสำรวจตำบลนาแห้ว ทดสอบความสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สำรวจความสนใจ ความต้องการ แรงบันดาลใจและความใฝ่สูงทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ (ประถมศึกษา) โรงเรียนบ้านนาแห้ว (ประถมศึกษา) โรงเรียนนาแห้ววิทยา (มัธยมศึกษา)

มีนาคม - พฤษภาคม 2522

- วิเคราะห์ข้อมูล

มิถุนายน - สิงหาคม 2522

- เขียนและพิมพ์รายงานเบื้องต้น และเตรียมรายละเอียดโครงการเสริมพัฒนาการท้องถิ่นของตนเองในขั้นที่สอง (พ.ศ. 2523 - 2524) ต่อไป

ค่าใช้จ่าย งบประมาณปี 2522

หมวดครุภัณฑ์

ตู้เหล็กเก็บเอกสาร		2,000	บาท
เครื่องคำนวณไฟฟ้า		2,500	บาท
	รวม	4,500	บาท

หมวดวัสดุ

วัสดุสำนักงาน	5,000	บาท
วัสดุสร้างแบบสำรวจและแบบทดสอบ และแบบฟอร์มต่าง ๆ	10,000	บาท
รวม	15,000	บาท

หมวดค่าใช้สอย

ค่าเบี้ยเลี้ยงอาจารย์และคนรถ	10,000	บาท
ค่าพาหนะเดินทาง	3,000	บาท
ค่าตอบแทน (เงินสมนาคุณและรางวัลการศึกษา)	7,500	บาท
รวม	20,500	บาท
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น	40,000	บาท

(ลงนาม) ..... หัวหน้าโครงการวิจัย

(ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร)

วันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2521

โครงการวิจัย เลขที่ มศว 2/2522

1. ชื่อเรื่อง โครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
โครงการย่อยที่ 1 งานสำรวจสภาพ ความต้องการและปัญหาของท้องถิ่นชนบท
สิ่งที่จะปฏิบัติ สำรวจความต้องการ ความสนใจ ปัญหา แรงบันดาลใจ และความใฝ่สูงทางการศึกษาของนักเรียนและประชาชนในตำบลนาแห้ว

2. งบประมาณปี 2522 (ปรับปรุงใหม่ให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับอนุมัติ)

หมวดครุภัณฑ์	1,000	บาท
หมวดวัสดุ	7,400	บาท
หมวดค่าใช้สอย	11,600	บาท
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น	20,000	บาท

3. งานทั้งหมด มี 5 งาน

1. เตรียมงาน	2	เดือน	(ตุลาคม - พฤศจิกายน 2521)
2. เก็บข้อมูล	3	เดือน	(ธันวาคม 2521 - กุมภาพันธ์ 2522)
3. วิเคราะห์ข้อมูล	3	เดือน	(มีนาคม - พฤษภาคม 2522)
4. เขียนรายงาน	3	เดือน	(มิถุนายน - สิงหาคม 2522)
5. พิมพ์รายงาน	1	เดือน	(กันยายน 2522)

4. การขอเบิกเงิน

งวดที่ 1	ตุลาคม 2521 - มกราคม 2522	จำนวนเงิน 8,000	บาท (40%)
งวดที่ 2	กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม 2522	จำนวนเงิน 6,000	บาท (30%)

งวดที่ 3 มิถุนายน - กันยายน 2522 จำนวนเงิน 6,000 บาท (30%)

(ลงนาม) ..... หัวหน้าโครงการวิจัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร)

23 สิงหาคม 2521

ภาคผนวก

สภาพทั่วไปของตำบลนาแห้ว
อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

ตำบลนาแห้วเป็นท้องถิ่นทุรกันดารด้านการคมนาคม แต่อุดมสมบูรณ์ด้านข้าวปลาอาหาร ตำบลนาแห้ว ตั้งอยู่ติดพรมแดนประเทศลาว โดยมีแม่น้ำเหืองซึ่งกว้างประมาณ 50 เมตร คั่นอยู่ ใน พ.ศ. 2485 - 2488 ประชาชนอพยพออกจากตำบลนาแห้ว ทิ้งบ้านเรือน ไร่นาของตนเองไปเสาะหาที่ทำกินในแหล่งอื่น เกือบร้างตำบล เหลืออยู่ประมาณ 120 ครอบครัว หรือร้อยละ 30 ของจำนวนครัวเรือนที่มีอยู่แต่เดิมราว 400 ครอบครัว ต่อมาใน พ.ศ. 2507 ตำบลนาแห้วได้รับการพัฒนาจากหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ของรัฐบาลโดยพัฒนาบ้านเหมืองแพร่เป็นหมู่บ้านตัวอย่าง และใน พ.ศ. 2512 ก็ได้รับการยกฐานะจากตำบล เป็นกิ่งอำเภอนาแห้ว และใน พ.ศ. 2519 ก็ได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอนาแห้วตามลำดับ พลเมืองของอำเภอนาแห้ว มีประมาณ 6,000 คน เท่านั้น

ตำบลนาแห้ว มีหมู่บ้าน 5 หมู่บ้าน คือ บ้านนาแห้ว บ้านบุ่ง บ้านนาโพธิ์ บ้านเหมืองแพร่ และบ้านโป่ง จำนวนราษฎร ข้าราชการ ตำรวจ ที่อาศัยอยู่ในตำบลนาแห้ว มีประมาณ 2,000 คน บ้านเหมืองแพร่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเหืองซึ่งกั้นเขตแดนไทยและลาวนั้น ราษฎรได้รับความเดือดร้อนมาก และอยู่ในภาวะที่เป็นอันตรายต่อสภาพจิตใจและทรัพย์สิน เพราะเกิดการปะทะต่อสู้กันด้วยปืนเล็กยาว ปืนกล และจรวดระหว่างตำรวจตระเวณชายแดนของไทยและทหารลาวอยู่เนือง ๆ

จุดที่ตั้งของตำบลนาแห้วเป็นจุดที่มีลักษณะพิเศษยิ่ง คือ เป็นจุดรวมของเส้นทางจากภาคกลาง ภาคอิสาน และภาคเหนือของไทยกับเส้นทางที่มาจากประเทศลาว และตั้งอยู่ตรงจุดที่ประเทศลาวยื่นล้ำเข้ามาในประเทศไทยมากที่สุด ตำบลนาแห้วจึงเป็นจุดยุทธศาสตร์และจุดที่ท้าทายสติปัญญา ความกล้าหาญ ความเสียสละของนักวิจัย นิกคิด และนักการศึกษาอย่างยิ่ง

ปัจจุบันตำบลนาแห้ว มีโรงเรียนตั้งอยู่ 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนประถมศึกษา สอนระดับ ป.1 - 4 อยู่ที่บ้านนาแห้ว โรงเรียนประถมศึกษา สอนระดับ ป.1 - 7 อยู่ที่บ้านเหมืองแพร่ โรงเรียนมัธยมศึกษา สอนระดับ ม.ศ. 1 - 3 อยู่ที่บ้านนาแห้ว ที่บ้านนาโพธิ์ มีห้องสมุดเอกชน ตั้งอยู่ 1 แห่ง สำหรับบริการให้ชาวบ้าน ครู นักเรียน และเด็ก ได้อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือ อื่น ๆ และภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความคิด

ประชาชนในตำบลนาแห้วประกอบอาชีพหลายอย่างได้แก่ การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงไหม ทอผ้า ต้มเกลือ ค้าขาย เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ตำบลนาแห้วตั้งอยู่ในบริเวณที่แม่น้ำ 4 สาย ไหลมารวมกัน คือ แม่น้ำแพร่ แม่น้ำหู แม่น้ำเหือง และแม่น้ำชะแง่ (ไหลมาจากประเทศลาว) แม่น้ำทั้ง 4 มีน้ำไหลตลอดปี น้ำในแม่น้ำแพร่และแม่น้ำหูใช้ทดน้ำเข้านา แม่น้ำเหืองเป็นแหล่ง ปลาน้ำจืด โดยเฉพาะแม่น้ำแพร่นั้นใช้ทำฝายทดน้ำเข้านามาแต่โบราณ ตำบลนี้จึงอุดมสมบูรณ์ ที่สุดในอำเภอนาแห้ว

ปัจจุบันตำบลนาแห้ว มีวัดอยู่ 2 แห่ง คือ ที่บ้านนาแห้ว และบ้านเหมืองแพร่ โดยทั่วไป ประชาชนรักความสงบ เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ชอบทำบุญกุศล รักท้องถิ่นของตนเอง มีความ ขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพเพื่อผลิตอาหารเลี้ยงครอบครัว ไม่มีโจรผู้ร้าย ประชาชนสุจริต

ปัญหาที่สำคัญของตำบลนาแห้วได้แก่ปัญหาความปลอดภัยของท้องถิ่นและขวัญของประชาชน ที่อยู่ติดชายแดน ปัญหาด้านสถานศึกษา โดยทั่วไปประชาชนมีพื้นความรู้จบประถมปีที่ 4 ปัญหา ด้านเศรษฐกิจ คือรายได้ยังค่อนข้างต่ำ การผลิตอาหารส่วนใหญ่ทำพอเลี้ยงครอบครัว เพราะ การขนส่ง ซื้อขายไม่สะดวก สิ่งที่ทำรายได้มีการต้มเกลือ การทำไร่ข้าวโพด และการเลี้ยงโค กระบือ สุกร เป็นต้น

จากข้อมูลเบื้องต้นดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ตำบลนาแห้วแม้จะมีประชาชนอาศัยอยู่ไม่มากนัก แต่ก็มีสถาบันทางสังคม เช่น วัด โรงเรียน ห้องสมุด พร้อมที่จะให้บริการแก่ชุมชน และประชาชนก็ ประกอบอาชีพโดยสุจริต ยึดมั่นในหลักศีลธรรมจรรยาตามแบบชุมชนเกษตรกรรมโดยทั่วไป ยิ่งไป กว่านั้นประชาชนกำลังต้องการความช่วยเหลือในการสร้างความมั่นคงแข็งแกร่ง ทั้งทางการศึกษา

เศรษฐกิจและกำลังใจเพื่อต่อสู้กับภัยจากนอกประเทศ อันอาจจะทำลายความมั่นคงของประเทศไทยได้ หากประเทศไทยละเลย จึงนับว่าตำบลนาแห้วเป็นแหล่งที่เหมาะที่จะเป็นสถานที่สำหรับโครงการวิจัยปฏิบัติการแบบเบ็ดเสร็จ เพื่อเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

(ลงนาม) ..... หัวหน้าโครงการ

(ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร)

3 มกราคม 2521

โครงการวิจัยเลขที่ มศว /2523

1. ชื่อเรื่อง โครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง***

โครงการวิจัยย่อยที่ 2 ปีงบประมาณ 2523 เรื่อง โครงการวิเคราะห์ความสามารถในการอ่าน และความสัมพันธ์ของการอ่านกับองค์ประกอบซึ่งส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นและความมั่นคงของชุมชนหมู่บ้าน*ชายแดน

2. ประเภทการวิจัย โครงการวิจัยปฏิบัติการ ผู้ทำการวิจัยมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ (Action Research)**

3. สถานที่ทำการวิจัย ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

4. ผู้ดำเนินการวิจัย

4.1 ที่ปรึกษาโครงการ

4.1.1 อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4.1.2 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

4.1.3 คณะกรรมการดำเนินการโครงการปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต

4.2 หัวหน้าโครงการ

ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร กศ.บ., M.A. in Educational Psychology, Ph.D. in Education, Dip. in the Science of Personal Achievement

ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กรรมการดำเนินการโครงการปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต หัวหน้างานตำราและคำสอน ผู้ช่วยหัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรและส่งเสริมวิชาการ

---

*Analysis of Reading Ability and the Relationship between Reading and Factors that Promote Community Development and Security of Boarder Village Communities.

**Arthur F. Wileden, Community Development : The Dynamics of Planned Change, The Bedminste r Press, Totowa, N.J., 1970, p. 125.

***Native Community Development Support Research Project - Tambol Nahaeo.

4.3 <u>รองหัวหน้าโครงการ</u>

อาจารย์บุญธรรม คำพอ ปว.ส. (เทคนิคไฟฟ้า) ป.ม. (เทคนิค) กศ.บ., ศศ.ม. (พัฒนาชุมชน) พบ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์)
ตำแหน่ง อาจารย์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

4.4 <u>ผู้วิเคราะห์ข้อมูล</u>

อาจารย์ ผดุง อารยะวิญญู กศ.บ., M.A. (Special Education)
ตำแหน่ง อาจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย

5. <u>จุดมุ่งหมาย</u>

5.1 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้น ป. 4, ป. 7 และ ม.ศ. 3 ของนักเรียนในตำบลนาแห้ว

5.2 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการอ่านของประชาชนวัยต่าง ๆ ในตำบลนาแห้ว

5.3 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการอ่านกับองค์ประกอบซึ่งส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นและความมั่นคงของชุมชนหมู่บ้านชายแดน ได้แก่

5.3.1 ความรู้เรื่องจุดมุ่งหมายและหลักการในการพัฒนาท้องถิ่น

5.3.2 ความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นของตน

5.3.3 ความรักและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นชายแดน

5.3.4 ความร่วมมือกับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของทางราชการในการรักษาความสงบและความปลอดภัยของท้องถิ่น

5.3.5 การประกอบอาชีพที่สุจริตและการปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง

5.3.6 ความร่วมมือในการส่งเสริมการศึกษาของอนุชนในท้องถิ่น

5.3.7 ความขยันหมั่นเพียรในการเพิ่มผลผลิตและรายได้

5.3.8 ความพึ่งตนเองโดยใช้ความสามารถของตนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

5.3.9 การเตรียมการเพื่ออนาคตที่ดีกว่าเดิม เช่น การออมทรัพย์ การฝึกฝนอาชีพใหม่ ๆ การส่งบุตรหลานศึกษาต่อในชั้นที่สูงขึ้นกว่าระดับประถมศึกษา

5.4 เพื่อส่งเสริมการอ่านของนักเรียนและประชาชน โดยการเสริมงานห้องสมุดโรงเรียน ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน การให้บริการแนะแนวผู้ปกครองและนักเรียนเกี่ยวกับการอ่านและการเรียน ฯลฯ

6. งานที่ต้องปฏิบัติ

6.1 สร้างหรือจัดหาข้อทดสอบความสามารถทางการอ่านระดับ ป. 4, ป. 7, ม.ศ. 3 และเกณฑ์อายุต่าง ๆ ที่จะใช้ทดสอบนักเรียนและประชาชนในตำบลนาแห้ว

6.2 สร้างเกณฑ์ประเมินองค์ประกอบที่ส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นและความมั่นคงของชุมชนหมู่บ้านชายแดน เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์นักเรียน ประชาชนและเจ้าหน้าที่

6.3 ติดต่อขอความอนุเคราะห์และความสะดวกในการวิจัยกับเจ้าหน้าที่ทางราชการระดับชาติ จังหวัด อำเภอ และตำบล

6.4 รวบรวมข้อมูลและไปปฏิบัติการภาคสนามที่ตำบลนาแห้ว ประมาณ 30 วัน

6.5 วิเคราะห์ข้อมูลและพิสูจน์สมมติฐาน

6.6 ให้บริการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านและการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองของนักเรียนและประชาชนตำบลนาแห้ว

7. ขั้นดำเนินงานและช่วงเวลา

ตุลาคม - พฤศจิกายน 2522

7.1 ติดต่อกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น กองอำนวยการรักษาความปลอดภัยภายในจังหวัดเลย อำเภอนาแห้ว ตำบลนาแห้ว

7.2 สร้างหรือจัดหาแบบสำรวจ แบบสอบถามและข้อทดสอบความสามารถทางการอ่านสำหรับนักเรียนชั้น ป. 4, ป. 7 และ ม.ศ. 3 และประชาชนวัยต่าง ๆ

7.3 สร้างเกณฑ์ประเมินองค์ประกอบซึ่งส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่น และความมั่นคงของชุมชนหมู่บ้านชายแดน

ธันวาคม 2522 - กุมภาพันธ์ 2523

7.4 รวมรวมข้อมูล นำข้อทดสอบความสามารถทางการอ่านไปทดสอบนักเรียนและประชาชน

7.5 ปฏิบัติงานภาคสนาม ประมาณ 30 วันที่ตำบลนาแห้ว เพื่อสัมภาษณ์แบบลึก(Depth Interview)

มีนาคม - พฤษภาคม 2523

7.6 วิเคราะห์ข้อมูลและพิสูจน์สมมติฐานเกี่ยวกับความสามารถในการอ่านและองค์ประกอบซึ่งส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นและความมั่นคงของชุมชนหมู่บ้านชายแดน

มิถุนายน - กันยายน 2523

7.7 เขียนและพิมพ์รายงานการวิจัยและวางโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองสำหรับปีงบประมาณต่อไป

8. <u>คุณค่าและประโยชน์ของการวิจัย</u>

8.1 <u>คุณค่าและประโยชน์ทางวิชาการ</u>

8.1.1 ส่งเสริมการวิจัยแบบลึก (Depth Study) เกี่ยวกับชุมชนหมู่บ้านชายแดนของประเทศไทย แต่เดิมมาการศึกษาวิจัยแบบนี้ฝรั่งและต่างชาตินิยมมาศึกษาในประเทศไทย ส่วนคนไทยและนักวิจัยไทยไม่นิยมศึกษาวิจัยวิธีนี้ เป็นเหตุให้คนไทยขาดข้อมูลที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับสังคมของตนเอง จนต้องจ้างผู้เชี่ยวชาญต่างชาติมาเป็นที่ปรึกษาโครงการสำคัญเสมอ

8.1.2 ความรู้แบบลึก (Depth Information) ที่ได้จากโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองโดยเฉพาะโครงการย่อยที่ 2 จะเป็นประโยชน์ยิ่งในการสอนและอบรมนิสิตปริญญาโทและเอกที่เรียนวิชาสัมมนาการวิจัย วิชาปฏิบัติงาน ในโครงการพัฒนาโรงเรียนและชุมชน และเป็นการสร้างเสริมฐานความรู้สำหรับปริญญาเอกสาขาพัฒนศึกษาศาสตร์โดยตรงด้วย

8.2 <u>คุณค่าและประโยชน์ด้านความมั่นคงของชุมชนหมู่บ้านชายแดน</u>

8.2.1 โครงการวิจัยนี้เป็นโครงการทดลองที่ให้ผู้วิจัย (หัวหน้าโครงการวิจัย) ซึ่งเป็นคนเกิดที่หมู่บ้านชายแดน หลังจากได้รับการศึกษาจนจบปริญญาเอก มีความรู้ความสามารถดีเด่นแล้ว ได้มีโอกาสกลับบ้านเดิมของตนเพื่อให้คำปรึกษาแก่ญาติพี่น้อง อนุชนและปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ทางราชการเพื่อส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนและป้องกันบ้านเกิดของตน ซึ่งเป็นอุดมคติสูงสุดที่แผ่นดินไทยพึงกระทำมานานแล้ว แต่ว่ายังไม่ได้กระทำ การวิจัยนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้รักบ้านเกิดเมืองนอนของตนได้สนองคุณแผ่นดิน และใช้ความรู้ที่ตนมีอยู่ได้คุ้มค่าที่พ่อแม่พี่น้องเสียสละขายไร่ขายนาเอาเงินมาให้เรียน และรอคอยการกลับของบุตรหลานมาเป็นเวลา 30 - 40 ปี แต่โดยทั่วไปจะผิดหวังตลอดชีวิตเพราะลูกหลานที่เรียนสูงไม่ยอมกลับบ้านเดิม บางคนก็อพยพไปอยู่ต่างประเทศ เช่น พวกที่เรียนแพทย์ เป็นต้น การให้ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงได้กลับไปรับใช้ถิ่นเกิดจึงเป็นความดีและถูกต้องทั้งทางโลกและทางธรรม สมควรที่ทางราชการและรัฐบาลทุกระดับชั้นจะให้การสนับสนุนส่งเสริมให้มากยิ่งขึ้น เพราะเป็นการสร้างแบบอย่างที่ดีแห่งความรักชาติบ้านเมืองและการอุทิศตนเพื่อประโยชน์สุขของสังคมที่แลเห็นได้ชัดเจน

8.2.2 เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างทางราชการและประชาชนในท้องถิ่น เพราะจะได้มีคนกลางที่เข้าใจระบบราชการและประเพณี

ท้องถิ่นเดิมของตนเป็นตัวเชื่อม อันจะทำให้งานพัฒนาท้องถิ่นชุมชนหมู่บ้านชายแดนและการรักษาความมั่นคงของชาติ ดำเนินไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงยิ่ง เป็นการสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่กำลังทุ่มเทพัฒนาหมู่บ้านชายแดนเป็นอย่างยิ่ง เมื่อรัฐบาลมีโครงการจะพัฒนาหมู่บ้านชายแดนถึง 4,000 แห่ง จะใช้งบประมาณถึง 4,000 ล้านบาท โครงการวิจัย ณ ตำบลนาแห้วนี้ย่อมจะให้ข้อมูลและความรู้ที่มีคุณค่าแก่รัฐบาลได้เป็นอย่างดี

ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2521 ข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จาก นายทีชัยชนะ (กำนันตำบลนาแห้ว) เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2521 ปรากฏว่าในตำบลนาแห้ว มีประชากรรวม 1,631 คน เป็นชาย 879 คน เป็นหญิง 752 คน การดำเนินโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองจะช่วยให้พลเมืองไทยดังกล่าว มีกำลังใจดี มีความหวัง มีความสุข มีความภาคภูมิใจในแผ่นดินไทยและรักษาพื้นที่ชายแดนช่วยทางราชการไว้จนสุดความสามารถ

9. <u>ค่าใช้จ่าย</u> ปีงบประมาณ 2523

9.1 <u>หมวดครุภัณฑ์</u>

ตู้เหล็กเก็บเอกสารการวิจัย	1,000	บาท
เครื่องบันทึกเสียงสำหรับบันทึกการสัมภาษณ์	1,500	บาท
แถบบันทึกเสียงสำหรับบันทึกการสัมภาษณ์	1,000	บาท
กล้องถ่ายรูปสำหรับถ่ายภาพเหตุการณ์และสถานที่	1,500	บาท
รวม	5,000	บาท

9.2 หมวดวัสดุ

วัสดุสำนักงาน	6,000	บาท
วัสดุสร้างแบบฟอร์ม แบบสำรวจ แบบสอบถาม ฯลฯ	5,000	บาท
ฟิล์ม สไลด์ ถ่านและหลอดไฟฟ้าสำหรับถ่ายรูป	2,000	บาท
วัสดุสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล	2,000	บาท
รวม	15,000	บาท

9.3 หมวดค่าใช้สอย

ค่าส่งจดหมายและโทรเลขในการติดต่อ	500	บาท
ค่าเบี้ยเลี้ยง	12,000	บาท
ค่าตอบแทนผู้ช่วยเก็บข้อมูล	3,000	บาท
ค่าวิเคราะห์และแจกแจงข้อมูล	3,000	บาท
ค่าล้างรูป อัดรูป เขียนรูป	1,000	บาท
ค่าพิมพ์รายงานลงกระดาษไข	2,500	บาท
เงินสมนาคุณเจ้าหน้าที่และชาวบ้านที่ช่วยงานวิจัย	4,000	บาท
ค่าพาหนะเดินทาง	4,000	บาท
รวม	30,000	บาท
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น	50,000	บาท

(ลงนาม) ..... หัวหน้าโครงการวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร

4 ธันวาคม 2521

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ แบบ ว - 1

หัวข้อคำชี้แจง

ประกอบการของบประมาณโครงการวิจัย

ทบวงมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปีงบประมาณ 2524

โครงการวิจัยลำดับที่ 1.7

1. ชื่อโครงการ โครงการวิจัยและความสนใจในการประกอบอาชีพและการอบรมความรู้ในการประกอบอาชีพแก่ประชาชนในตำบลนาแห้ว
Vocational Interest Research and Vocational Training at Tambol Nahaeo

2. ประเภทของงานวิจัย โครงการวิจัยปฏิบัติการ ผู้ทำการวิจัยมีส่วนร่วมในเหตุการณ์
Action Research (Arthur F. Wileden, Community Development: The Dynamics of Planned Change, 1970, p. 125)

3. สาขาวิชาการที่ทำการวิจัย ปรัชญา เน้นหนักด้านศึกษาศาสตร์ การเรียนรู้และการประยุกต์เทคนิควิทยา ในการปรับปรุงคุณภาพของชีวิตประชาชนในชนบท

4. โครงการนี้เป็นโครงการย่อยเฉพาะเรื่องที่ 3 ของโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

สถานที่ทำการวิจัยอยู่ที่ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย Tambol Nahaeo in Loei Province

ผู้ดำเนินการวิจัย

ที่ปรึกษาโครงการ

1. ศาสตราจารย์ ดร. นิพนธ์ ศศิธร อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ สงา มาเปี่ยม ผู้เชี่ยวชาญการตั้งร้านสหกรณ์และการเกษตร
3. นาย บุญนาค อนันตโชค ผู้เชี่ยวชาญด้านโรงงานอุตสาหกรรม
4. นาย บุญช่วย จันทร์ศรี ผู้เชี่ยวชาญด้าน Computer, Computing Center Manager, IBM Thailand Company Limited

หัวหน้าโครงการ

ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร กศ.บ., M.A. in Educational Psychology, Ph.D. in Education,
Dr. Pisit Sarawichitr Dip. in The Science of Personal Achievement

ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กรรมการดำเนินการโครงการปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

รองหัวหน้าโครงการ

อาจารย์ บุญธรรม คำพอ ปว.ส. (เทคนิคไฟฟ้า), ป.ม. (เทคนิค), กศ.บ.,
Mr. Boontham Kompor ศศ.ม. (พัฒนาชุมชน), พบ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์)

ตำแหน่ง อาจารย์ ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

5. ความเป็นมาของโครงการ

โครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองเป็นโครงการต่อเนื่อง (พ.ศ. 2522 - 2529) การดำเนินโครงการเริ่มมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2522 โดยได้รับงบประมาณ 20,000 บาท ให้ดำเนินโครงการสำรวจความต้องการ ความสนใจ ปัญหา แรงบันดาลใจและความใฝ่สูงทางการศึกษาของนักเรียนและประชาชนในตำบลนาแห้ว ในปีงบประมาณ 2523 ก็ได้รับอนุมัติงบประมาณ

25,000 บาท ให้ดำเนินงานโครงการ วิเคราะห์ความสามารถในการอ่านและความสัมพันธ์ของการอ่านกับองค์ประกอบซึ่งส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่น และความมั่นคงของชุมชนหมู่บ้านชายแดน

จากการศึกษาปัญหาของตำบลนาแห้วในปีงบประมาณ 2522 คณะผู้วิจัยได้ค้นพบว่าเรื่องความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินเป็นปัญหาที่รุนแรงที่สุด ประชาชนมีความหวาดกลัวภัยอันตรายอันเกิดจากการปะทะกันระหว่างผู้ก่อการร้าย ทหารลาวกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยและตำรวจตระเวณชายแดน หลายครอบครัวมีความหวาดกลัวมากจนคิดหาทางอพยพไปอยู่ท้องถิ่นอื่น ส่วนความต้องการของประชาชนที่เด่นชัดที่สุดคือ ต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ต้องการความสะดวกในการทำมาหากิน ต้องการขายสินค้าที่ผลิตได้เช่น ข้าวโพด ข้าว น้ำอ้อย เกลือ ฯลฯ โดยให้ได้ราคาที่ยุติธรรม ไม่มีคนกลางกดราคา ต้องการน้ำใช้ในการทำนา ทำสวน ต้องการพันธุ์พืชใหม่ ๆ ต้องการบริการรักษาพยาบาลที่ดี และต้องการสถานศึกษาและอุปกรณ์การศึกษาที่มีคุณภาพให้ลูกหลาน

ในงบประมาณ 2524 คณะผู้วิจัยเชื่อว่าจะได้รับความร่วมมือช่วยเหลือ สนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนเพิ่มขึ้น จึงมีโครงการที่จะปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ตำบลนาแห้วเพื่อทดลองแนวความเชื่อและหลักการพัฒนาชนบทแบบผสมผสานตามแผนผังที่แนบมานี้ โดยมีหลักปฏิบัติใหญ่ ๆ 3 ประการ คือ

1. ร่วมมือ ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัดและระดับชาติ

2. ทำงานร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านและตำบล เพื่อช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ และศึกษาข้อมูลเก็บรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเขียนรายงานให้เป็นประโยชน์ทางด้านการเผยแพร่วิชาการต่อไป

3. ทดลองนำความคิดและความเชื่อไปปฏิบัติจริงในพื้นที่ตำบลนาแห้ว เพื่อแก้ปัญหาที่ค้นพบมาในการศึกษาในปีงบประมาณ 2522 และปีงบประมาณ 2523 และเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของชีวิตของประชาชนให้ดีกว่าเดิม

6. <u>วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองในปีงบประมาณ 2524</u> ซึ่งเป็นการเริ่มต้น<u>การพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน</u> (Integrated Rural Development for Thailand)

1. เพื่อนำเอาเทคนิควิทยาเบื้องต้นที่ใช้สิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือธรรมชาติมาทำประโยชน์จุนเจือชีวิตและปรับปรุงคุณภาพของชีวิตให้ดีขึ้น

2. เพื่อวิเคราะห์ความสนใจและประสิทธิภาพ ความถนัดในการประกอบอาชีพของประชาชนและนักเรียนในตำบลนาแห้ว เปรียบเทียบกันระหว่างหมู่บ้าน อายุ เพศ และระดับการศึกษา

3. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการรวมกลุ่มเลี้ยงวัว เลี้ยงไหม การปลูกมะขามหวาน การปลูกมะละกอ ฯลฯ ตามโครงการเงินกู้รัฐบาลญี่ปุ่นที่ให้ความช่วยเหลือแก่ราษฎรหมู่บ้านชายแดน โดยเฉพาะที่บ้านนาโพธิ์และบ้านเหมืองแพรซึ่งได้เงินช่วยเหลือประมาณ 800,000 บาท (แปดแสนบาท) และ 700,000 บาท (เจ็ดแสนบาท) ตามลำดับ

4. เพื่อทดลองการปฏิบัติจริงในการจัดตั้งและดำเนินการสหการขายยาและสหการร้านค้าขายผลิตผลการเกษตร

5. เพื่อให้การศึกษาเกี่ยวกับการจัดสหการและร้านค้าแก่ประชาชนและนักเรียนในตำบลนาแห้ว

7. <u>ปัญหาที่ต้องการคำตอบ</u> การวิจัยนี้มุ่งค้นหาคำตอบสำหรับปัญหาต่อไปนี้

1. ประชาชนและนักเรียนในตำบลนาแห้วมีความถนัดและความสนใจในการประกอบอาชีพใดมากที่สุด ?

2. ประชาชนสามารถปฏิบัติงานรวมกลุ่ม รวมทุนแบบสหการได้หรือไม่ ?

3. การฝึกและพัฒนาทักษะการดำเนินสหการใช้เวลานานเท่าใด ?

4. เทคนิควิทยาเบื้องต้นสามารถช่วยพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของชีวิตและทัศนคติของประชาชนและนักเรียนได้มาเพียงใด ?

5. การช่วยเหลือของทางราชการในรูปเงินช่วยเหลือจากเงินกู้รัฐบาลญี่ปุ่นได้ช่วยปูพื้นฐานความอยู่ดีกินดีและความเจริญก้าวหน้าของแต่ละครอบครัวในตำบลนาแห้วอย่างไร ? และมากน้อยเพียงใด ?

6. การทดลองปฏิบัติงานในท้องถิ่นเพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่ที่ดีกว่าเดิมมีอุปสรรคอะไรบาง ? และมีช่องทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคได้อย่างไร หรือไม่ ?

7. ความสนใจของประชาชนในการใช้เทคนิควิทยาเบื้องต้นในการดำรงชีวิตมีมากน้อยเพียงใด ? ใครบ้างที่สนใจและนำไปประยุกต์ใช้ในครอบครัวของตน ?

8. <u>สมมุติฐานในการวิจัย</u>

1. ประชาชนสามารถรวมกลุ่มทำธุรกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดีหากได้รับการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถใช้ความคิดริเริ่มและแก้ปัญหาที่แท้จริงของตนโดยอิสระ

2. ประชาชนมีความพึงพอใจในความก้าวหน้าต่าง ๆ ที่ตนมีส่วนสร้างมากกว่าการที่มีคนอื่นหรือเจ้าหน้าที่ราชการสร้างให้

3. ความรับผิดชอบและความเสียสละจะเกิดขึ้นเมื่อประชาชนได้รับผลประโยชน์ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทำร่วมกันอย่างยุติธรรม

4. เทคนิควิทยาที่นำไปประยุกต์ใช้ในครอบครัวเป็นสิ่งที่ประชาชนสนใจและช่วยให้คุณภาพชีวิตในครอบครัวดีขึ้นกว่าเดิม

5. ประชาชนและนักเรียนในตำบลนาแห้วมีความสนใจและความถนัดทางอาชีพหลายอย่างนอกเหนือไปจากอาชีพดั้งเดิมที่บรรพชนเคยทำมา เช่น การทำนา การทำสวน การทำไร่ การค้าขาย การต้มเกลือและการเลี้ยงไหม

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

9.1 ผลทางวิชาการ

9.1.1 ได้ความรู้และประสบการณ์ทางการปฏิบัติจากการทดลองทำจริงในการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน โดยพิมพ์รายงานการวิจัยราว 300 หน้า จำนวน 100 เล่ม

9.1.2 ได้เผยแพร่เทคนิควิทยาและวิธีการดำเนินสหการ เป็นการพัฒนาชนบทแบบผสมผสานโดยอาศัยความร่วมมือของประชาชน เจ้าหน้าที่ หน่วยงานและองค์การต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ร่วมกับผู้วิจัยปฏิบัติการ

9.2 ผลทางการพัฒนา

9.2.1 การพัฒนาทักษะ ทัศนคติและความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานเป็นกลุ่มแบบสหการซึ่งเป็นการฝึกเบื้องต้นก่อนพัฒนาเป็นสหกรณ์ตามกฎหมายต่อไป

9.2.2 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ธรรมชาติ และเทคนิควิทยาโดยนำสิ่งดังกล่าวมาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพของชีวิต

9.3 ผลทางเศรษฐกิจ

เพิ่มพูน ได้ของครอบครัวให้สูงขึ้นประมาณครอบครัวละ 5,000 บาท เป็นอย่างต่ำ
รายได้

9.4 ผลทางการศึกษา

ความสนใจทางการศึกษาของเด็ก นักเรียนและประชาชนในตำบลนาแห้วจะเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 30 ของปี 2522

10. แผนการดำเนินงาน

ตุลาคม - พฤศจิกายน 2523

10.1 ติดต่อส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

10.2 เตรียมเอกสาร สิ่งของ วัสดุ แผนปฏิบัติงานละเอียด

ธันวาคม 2523 - มีนาคม 2524

10.3 รวบรวมข้อมูล

10.4 ปฏิบัติงานภาคสนาม

สำนักงบประมาณ
แบบ ง. 104
แผนงาน
งานหรือโครงการ
รหัสงานหรือโครงการ

แบบคำของบประมาณ จำแนกตามหมวดเงินอุดหนุน
ประจำปีงบประมาณ 2524

กระทรวง ทบวงมหาวิทยาลัย
กรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

รหัสหมวดรายจ่าย	หมวดรายจ่าย	รายจ่ายจริง ปี 2522	งบประมาณที่ได้รับ ปี 2523	งบประมาณขอตั้งปี 2524			สำนักงบประมาณ กำหนด
				งานหรือโครงการปัจจุบัน	งานหรือโครงการที่ขอปรับปรุงหรือขอตั้งใหม่	รวม	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
100	เงินเดือน						
210	ค่าจ้างประจำ						
220	ค่าจ้างชั่วคราว						
300	ค่าตอบแทน			1,000		1,000	
400	ค่าใช้สอย	11,600	15,000	26,500		53,100	
500	ค่าวัสดุ	7,400	10,000	7,500		24,900	
600	ค่าครุภัณฑ์	1,000				1,000	
700	ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง						
800	เงินอุดหนุน						
900	รายจ่ายอื่น						
	รวมยอด	20,000	25,000	35,000		80,000	

เมษายน - มิถุนายน 2524

10.5 ติดตามผลและประเมินผลการปฏิบัติงาน

10.6 รวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม

กรกฎาคม - กันยายน 2524

10.7 วิเคราะห์ข้อมูล

10.8 เขียนรายงานการวิจัย

10.9 พิมพ์และเผยแพร่รายงานการวิจัยประมาณ 100 ชุด

11. <u>งบประมาณเพื่อดำเนินงานโครงการวิจัย ปี 2524</u>

<u>รายการ</u>		<u>จำนวนเงิน</u>
11.1 หมวดค่าจ้างชั่วคราว		
11.2 หมวดค่าใช้สอย		
ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พัก ค่าพาหนะเดินทาง	2 คน ประมาณ 2 เดือน เหมาจ่าย	12,000 บาท
ค่าเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล		4,000 บาท
ค่าเอกสารตำรา หนังสือในการวิจัยปฏิบัติการ		2,500 บาท
ค่าส่งเอกสาร หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์		3,000 บาท
ค่าพิมพ์รายงาน แบบฟอร์ม ทำปกและเย็บเล่ม		5,000 บาท
	รวม	26,500 บาท
11.3 หมวดค่าตอบแทน		
ค่าอาหารทำการนอกเวลา 2 คน ประมาณ 15 ครั้ง		1,000 บาท
	รวม	1,000 บาท

11.4 ค่าวัสดุ

ค่าวัสดุสำนักงาน (เครื่องเขียน แบบพิมพ์ ฯลฯ)	4,000 บาท
ค่าวัสดุในการสร้างอุปกรณ์แบบทดสอบ แบบสำรวจ ฯลฯ	1,800 บาท
ค่าเทปตลับ	700 บาท
ค่าฟิล์มสี อุปกรณ์ทำสไลด์ หลอดแฟลชและถ่านสำหรับถ่ายรูป	1,000 บาท
รวม	7,500 บาท
รวมทั้งสิ้น	35,000 บาท

(สามหมื่นห้าพันบาทถ้วน)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร
หัวหน้าโครงการวิจัย 27 ธันวาคม 2522

แบบแผนการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน

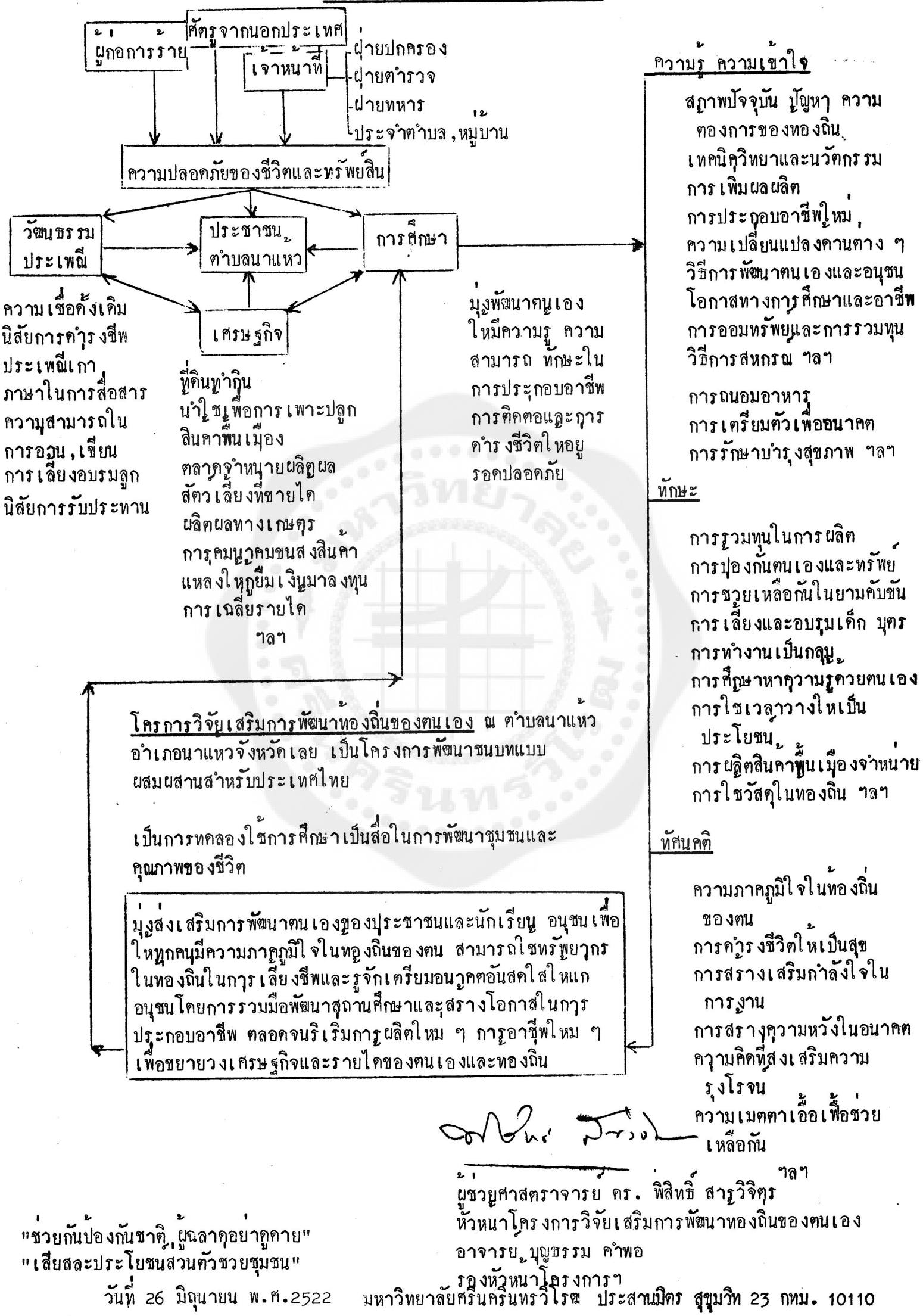

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร
หัวหน้าโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
อาจารย์ บุญธรรม คำพอ
รองหัวหน้าโครงการฯ

"ช่วยกันป้องกันชาติ, ผู้ฉลาดอย่าดูดาย"
"เสียสละประโยชน์ส่วนตัวช่วยชุมชน"

วันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ.2522 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร สุขุมวิท 23 กทม. 10110

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ แบบ ว - 1

หัวข้อคำชี้แจง

ประกอบการของบประมาณโครงการวิจัย

ทบวงมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปีงบประมาณ 2526

โครงการวิจัยลำดับที่ .....

1. ชื่อโครงการ การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว
Transmission of the Will to be Thai of the People in Tambol Nahaeo

2. ประเภทของโครงการวิจัย โครงการวิจัยปฏิบัติการ ผู้ทำการวิจัยมีส่วนร่วมในเหตุการณ์
Action Research (Arthur F. Wileden. Community Development: The Dynamics of Planned Change, 1970, p. 125)

3. สาขาวิชาการที่ทำการวิจัย ปรัชญา เน้นหนักด้านศึกษาศาสตร์ การเรียนรู้และการถ่ายทอดเจตคติ ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ และวัฒนธรรม

4. สถานที่ทำการวิจัย ตำบลนาแห้ว ในอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย
Tambol Nahaeo in Loei Province

5. โครงการนี้เป็นโครงการย่อยเฉพาะเรื่อง เรื่องที่ 4 ของโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ณ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

6. ผู้ดำเนินการวิจัย ที่ปรึกษาโครงการ
ศาสตราจารย์ ดร. นิพนธ์ ศศิธร อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

หัวหน้าโครงการ

ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร กศ.บ., M.A. in Educational Psychology,
Ph.D. in Education,
Dip. in the Science of
Dr. Pisit Sarawichitr Personal Achievement

ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
อนุกรรมการหนังสือแปล ประจำวิชาการศึกษา (ศึกษาศาสตร์)
ของกระทรวงศึกษาธิการ
อนุกรรมการฝ่ายวิจัยและพัฒนาวัฒนธรรมของคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ

รองหัวหน้าโครงการ

อาจารย์ บุญธรรม คำพอ ปว.ส. (เทคนิคไฟฟ้า), ป.ม., (เทคนิค),
กศ.บ., ศศ.ม., (พัฒนาชุมชน), พบ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์)
Mr. Boontham Kompor

ตำแหน่ง อาจารย์ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาพิเศษ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
อาจารย์ ประพันธ์ ปลิดปลอดภัย ปว.ส. บริหารธุรกิจ (การเลขานุการ)
Mr. Prapan Plidploardphai
ตำแหน่ง รักษาราชการหัวหน้ากองแผนงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

7. ความเป็นมาของโครงการ

โครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองเป็นโครงการต่อเนื่อง (พ.ศ. 2522 - 2529) การดำเนินโครงการเริ่มมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2522 โดยได้รับงบประมาณ 20,000 บาท ให้ดำเนินโครงการสำรวจความต้องการ ความสนใจ ปัญหา แรงบันดาลใจและความใฝ่สูงทางการศึกษาของนักเรียนและประชาชนในตำบลนาแห้ว ในปีงบประมาณ 2523 ได้รับงบประมาณ 25,000 บาท ให้ดำเนินโครงการวิเคราะห์ความสามารถในการอ่านและความสัมพันธ์ของการอ่านกับองค์ประกอบ ซึ่งส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นและความมั่นคงของชุมชนหมู่บ้านชายแดน ในปีงบประมาณ 2524 ได้รับงบประมาณ 35,000 บาท ให้ดำเนินโครงการวิจัยความสนใจในการประกอบอาชีพและการอบรมความรู้ในการประกอบอาชีพแก่ประชาชนในตำบลนาแห้ว โดยได้ตั้งสหกรณ์สาธารณสุขตำบลนาแห้ว (บ้านนาโพธิ์ - เหมืองแพร่) และทดลองทำแก๊สหุงต้มจากมูลวัวมูลควาย

จากการศึกษาปัญหาและติดตามความเคลื่อนไหวของตำบลนาแห้ว ในปีงบประมาณ 2522 2523 และ 2524 พบว่าความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน ความเป็นธรรมในสังคม การประกอบอาชีพ การเลี้ยงและอบรมเด็กเป็นปัญหาใหญ่ และเสี่ยงต่อความมั่นคงปลอดภัยของชุมชนและความร่มเย็นเป็นสุขของท้องถิ่นอย่างน่าวิตก การแก้ปัญหาดังกล่าวไม่สามารถจะทำได้อย่างผิวเผินแบบผักชีโรยหน้าหรือแบบการทำไร่เลื่อนลอย คือ ทำแล้วหยุดเป็นปี ๆ ไป จำเป็นจะต้องใช้โครงการระยะยาว กระทำการติดต่อกันโดยสม่ำเสมอไม่หอดทิ้งกลางคัน และต้องใช้ความรู้ที่ถูกต้องเป็นฐานในการวางโครงการและในการดำเนินงาน

ในปีงบประมาณ 2526 ซึ่งอยู่ในแผนพัฒนาประเทศระยะที่ 5 มีการเน้นการพัฒนาชนบทและความมั่นคงของประเทศ คณะผู้วิจัยจึงมุ่งมั่นที่จนำความคิดและหลักการของแผนพัฒนาประเทศระยะที่ 5 ไปกระทำให้เกิดผลจริง ๆ ในชนบทเพื่อสร้างความหวัง ความสำเร็จ ความพึงพอใจให้แก่ชาวไทยที่อยู่ชนบทชายแดนและเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ท้องถิ่น เป็นแบบอย่างการทำงานเพื่อชาติ ที่สามารถศึกษาและสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนจากผลงานและการกระทำ

ปัจจุบันนี้ความมั่นคงของชาติมีความสำคัญอันดับหนึ่ง ความพยายามของประชาชนในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย จึงเป็นสิ่งที่นักวิจัย นักการศึกษา นักพัฒนา และนักการทหารต้องสนใจอย่างจริงจัง และต้องมีความรู้อย่างลึกซึ้ง เพราะการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติเป็นเครื่องหมายอันแรกและอันสุดท้ายของความเป็นชาติ หากการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติยุติลง หรือบกพร่อง ความสูญสิ้น ความเป็นชาติก็จะเกิดขึ้นทันที

ตำบลนาแห้วเป็นตำบลชายแดน ประชาชนในตำบลนาแห้วเป็นคนไทย เชื้อชาติไทย และนับถือพระพุทธศาสนา ร้อยละ 100 การยืนหยัดของคนไทย เชื้อชาติไทย และเป็นพุทธศาสนิกชนให้ยั่งยืนสืบไปชั่วกาลนาน เป็นสิ่งที่มีคุณค่ายิ่งสำหรับความมั่นคงของชาติไทย การวิจัยการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชน ในตำบลนาแห้ว ยังไม่เคยมีการกระทำมาก่อน เพราะผู้ที่จะศึกษาได้จะต้องมีความรู้ในด้านภาษาถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ประวัติท้องถิ่นอย่างยิ่ง และผู้ที่จะทำการวิจัยจะต้องรู้จักคุ้นเคยกับประชาชน มีความนับถือ ไว้วางใจซึ่งกันและกันอย่างยิ่ง สำหรับผู้วิจัย (หัวหน้าโครงการวิจัย) ในโครงการนี้เป็นผู้เกิดในตำบลนาแห้ว มีความรู้ภาษาถิ่นเป็นอย่างดี และมีความผูกพันกับท้องถิ่น คือได้ติดต่อ ติดตาม และสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยกับประชาชนในตำบลนาแห้วมาตลอดเวลากว่า 40 ปี และได้ทำการวิจัยโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองในตำบลนาแห้วมาแล้ว ในปีงบประมาณ 2522 - 2524 จึงแน่ใจว่าจะสามารถวิจัยเรื่องนี้ได้สำเร็จ

3. จุดมุ่งหมายของการวิจัย

8.1 บันทึกและเก็บรวบรวม วิธีการ กระบวนการ การเล่น ถ้อยคำ ประโยค ท่าทาง พิธีการ นิยาย นิทาน และสถานการณ์เกี่ยวกับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว

8.2 วิเคราะห์ความถี่ และพลังของการเล่นถ้อยคำ ประโยค ท่าทาง พิธีการ นิยาย นิทาน และสถานการณ์เกี่ยวกับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว

8.3 ทำแผนภูมิ กระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไข

8.4 ปฏิบัติการเสริมวิธีการ กระบวนการที่เหมาะสมดีงาม และปรับปรุง แก้ไข วิธีการ กระบวนการที่บกพร่อง โดยการสอน อบรมและถ่ายทอด วิธีการพัฒนาตนเอง และบุคลิกภาพให้แก่ประชาชนในตำบลนาแห้ว

8.5 สร้างแบบสอบถามและแบบทดสอบสำหรับเก็บข้อมูลบางประการเกี่ยวกับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย

9. <u>กลุ่มตัวอย่าง</u> (เลือกตามสถานการณ์ขณะไปเก็บข้อมูล เพราะตำบลนาแห้วมีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เสมอ เช่น ความปลอดภัย การประกอบอาชีพ ช่วงเวลาที่ประชาชนอยู่บ้าน ฯลฯ)

9.1 บิดามารดา ผู้สูงอายุ ผู้รู้ในตำบลนาแห้ว ประมาณ 100 คน

9.2 เด็กอายุระหว่าง 4 - 14 ปี ประมาณ 30 คน

9.3 วัยรุ่นอายุระหว่าง 15 - 20 ปี ประมาณ 30 คน

9.4 ครูชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ประมาณ 15 คน

9.5 เด็กอายุแรกเกิด ถึง 3 ปี ประมาณ 10 คน
(สำหรับสังเกตพฤติกรรมและกระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติที่ผู้ใหญ่กระทำต่อเด็กเหล่านั้น)

10. <u>วิธีการวิจัย</u>

10.1 ใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ และการสืบประวัติระยะยาว

10.2 การเข้าไปร่วมอยู่ในเหตุการณ์จริง และสังเกต ปฏิบัติตามพิธีการ ประเพณีต่าง ๆ โดยไปปฏิบัติงานภาคสนาม ประมาณ 45 วัน

10.3 ใช้แบบสอบถามและแบบทดสอบสำหรับข้อมูลบางประการ

10.4 วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเท่าที่จำเป็น

11. <u>สมมุติฐานในการวิจัย</u>

11.1 ความรู้และประสบการณ์ของประชาชนเป็นพื้นฐานของการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติ

11.2 การกระทำของผู้ใหญ่ บิดา มารดา เป็นสิ่งที่มีพลังในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติมากกว่าคำพูด

11.3 เด็กจะได้รับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติตั้งแต่แรกเกิดและมีผลถาวร ตั้งแต่อายุ 4 ปี เป็นต้นไป

11.4 ภาษา หลักธรรม คำสอนในพระพุทธศาสนาและประเพณีของท้องถิ่นเป็นฐานสำคัญที่ช่วยให้ประชาชนและเด็กในตำบลนาแห้วสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยได้อย่างมั่นคง

12. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

12.1 ได้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย สำหรับเป็นแนวทางการอบรมให้รักชาติรักท้องถิ่น และพัฒนาตนเองและสังคมให้มั่นคงยั่งยืนสืบไป

12.2 ได้รับประสบการณ์ในการทำงานจริงเพื่อพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน โดยเขียนรายงานเป็นหลักฐาน ยาวประมาณ 300 หน้า และโรเนียวเผยแพร่ ประมาณ 100 เล่ม

12.3 ได้เผยแพร่วิธีการที่ถูกต้อง เหมาะสม ดีงามในการเลี้ยง การอบรมเด็ก และการพัฒนาบุคลิกภาพแก่ประชาชนในตำบลนาแห้ว

12.4 สร้างความเจริญทางปัญญาและวิชาการแก่ประชาชนและนักเรียนอันจะเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญมั่นคงต่อไป

13. แผนการดำเนินงาน

ตุลาคม - พฤศจิกายน 2525

ติดต่อส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง สร้างแบบสอบถามและแบบทดสอบ เตรียมเอกสาร วัสดุ สิ่งของ แผนปฏิบัติงานภาคสนาม

ธันวาคม 2525 - พฤษภาคม 2526

รวบรวมข้อมูลและปฏิบัติงานภาคสนาม

มิถุนายน 2526

ติดตามผลงานและประเมินผลงานทุกด้าน

กรกฎาคม - กันยายน 2526

วิเคราะห์ข้อมูล เขียนรายงานการวิจัย พิมพ์และเผยแพร่รายงานการวิจัย ประมาณ 100 ชุด

14. งบประมาณเพื่อดำเนินโครงการวิจัย ปี 2526

รายการ	จำนวนเงิน
14.1 หมวดค่าใช้สอย	
ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พัก ค่าพาหนะเดินทาง 3 คน ประมาณ 2 เดือน (เหมาจ่าย)	11,000 บาท
ค่าเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล	6,000 บาท
ค่าตำรา หนังสือในการวิจัยปฏิบัติการ	3,000 บาท
ค่าส่งหนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การปฏิบัติการภาคสนาม	2,000 บาท
ค่าพิมพ์รายงาน แบบฟอร์ม เขียนภาพประกอบ	4,000 บาท
รวม	26,000 บาท
14.2 หมวดค่าตอบแทน	
เงินสมนาคุณวิทยากร 10 คน	2,000 บาท
รวม	2,000 บาท
14.3 หมวดค่าวัสดุ	
ค่าวัสดุสำนักงาน	4,000 บาท
ค่าวัสดุในการสร้างแบบสำรวจ ข้อทดสอบ ฯลฯ	2,000 บาท
ค่าเครื่องบันทึกเสียง เทปคลับ	2,000 บาท
ค่าฟิล์ม อุปกรณ์การทำสไลด์ หลอดแฟลช ถ่านสำหรับถ่ายรูป	2,000 บาท
รวม	10,000 บาท
รวมทั้งสิ้น	38,000 บาท

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิทธิ์ สารวิจิตร
หัวหน้าโครงการวิจัย
1 กรกฎาคม 2525

แนวทางการพัฒนาเพื่อการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ การศึกษา การรักษาสุขภาพ อนามัยและความมั่นคงปลอดภัยของสังคม

แผนการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนและประเทศชาติ - หลักการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

เขียนจากประสบการณ์ตรงในการเสาะแสวงหาแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง เป็นเวลา 35 ปี

ผู้เสนอแผน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร กศ.ม., M.A., Ph.D.
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ถนนสุขุมวิท 23 กรุงเทพมหานคร 10110

วันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2526

แผนการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนและประเทศชาติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิทธิ์ สารวิจิตร

วันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2526

การพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนและประเทศชาติเป็นงานละเอียดอ่อนและซับซ้อน แต่เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องกระทำ หากละเลยความยุ่งยากเดือดร้อนจะต้องเกิดขึ้นในชุมชนและประเทศชาติอย่างแน่นอน ดังนั้นแม้จะเป็นงานยากและใช้เวลานานก็เป็นสิ่งที่จะต้องทำอย่างดีที่สุดและต้องรีบลงมือทำด้วยความเด็ดเดี่ยวกล้าหาญและมีหลักวิชาเป็นแนวปฏิบัติ

✳ ก. ปรัชญาในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนและประเทศชาติ

การพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนและประเทศชาติยึดปรัชญาหรือหลักความเชื่อสำคัญดังนี้

1. ชีวิตประกอบด้วย กาย จิต และสิ่งแวดล้อม

2. การพัฒนาท้องถิ่นคือการพัฒนากาย จิต และสิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคลในชุมชนและประเทศชาติ ให้เอื้อต่อการมีชีวิตที่สุขสมบูรณ์

3. ชีวิตที่สุขสมบูรณ์ประกอบด้วยองค์ประกอบอย่างน้อย 4 อย่าง ที่มีสัดส่วนและความสำคัญเท่ากัน คือ

   3.1 กายที่สมบูรณ์

   3.2 จิตที่เป็นความคิดและสติปัญญาที่สมบูรณ์

   3.3 จิตที่เป็นวิญญาณหรือศรัทธาในศาสนาที่สมบูรณ์

   3.4 สังคมหรือสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์

องค์ประกอบแห่งชีวิตที่สมบูรณ์อาจจะเขียนเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสได้ดังนี้

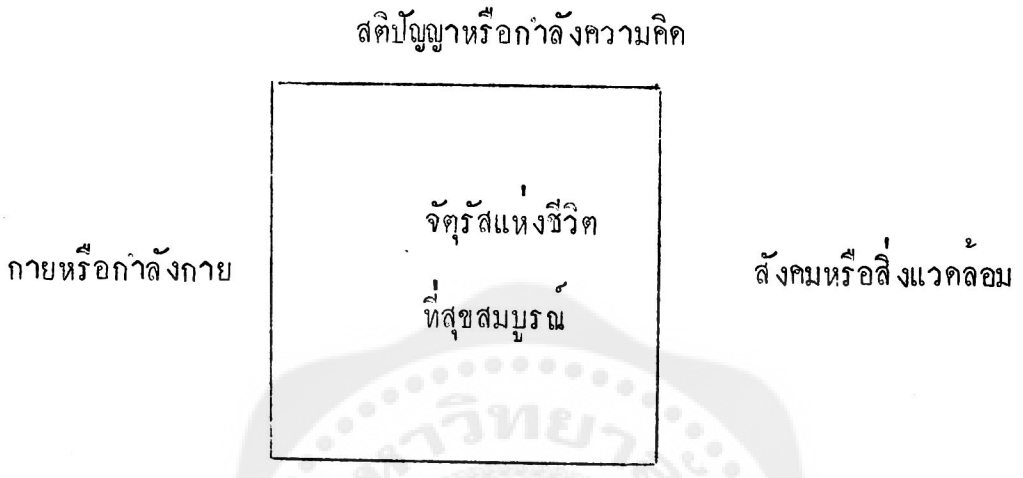

ชีวิตใดได้พัฒนาตนเองจนเกิดความสมดุลย์อย่างเหมาะสมในองค์ประกอบอย่างน้อย 4 อย่าง ดังกล่าว ถือได้ว่าได้บรรลุชีวิตที่สุขสมบูรณ์แล้วตามอัตภาพของตน

4. การพัฒนาที่เหมาะสมและถูกต้อง คือการพัฒนาที่ส่งเสริมให้แต่ละคนเจริญงอกงามและดีเด่นโดยคงรูปแบบและเอกลักษณ์ของตนไว้ และพัฒนาไปตามรูปแบบและเอกลักษณ์ของตนเอง ไม่ใช่การพัฒนาที่เปลี่ยนรูปแบบและเอกลักษณ์ของตนเอง จนตนเองไม่สามารถดำรงความเป็นตนเองไว้ได้ หลักการนี้อาจจะยกตัวอย่างการปลูกต้นไม้หรือการเลี้ยงสัตว์มาอธิบาย เช่น

4.1 การปลูกมะขาม มีการใส่ปุ๋ยและการรดน้ำ ผลที่ต้องการคือการที่ต้นมะขามดูดซึมเอาปุ๋ยคอก แร่ธาตุหรืออาหารในปุ๋ยคอก โดยอาศัยน้ำเป็นเครื่องช่วยในการลำเลียงอาหารไปบำรุงต้นมะขาม แล้วเกิดดอกผลที่สมบูรณ์ มีรสชาติดี ขายได้ราคา มีคุณค่าทางอาหารแก่มนุษย์ ฯลฯ แบบมะขาม ไม่ใช่ให้ต้นมะขามกลายเป็นปุ๋ยคอกหรือเน่าเปื่อยเพราะแช่น้ำนานเกินควร

4.2 การเลี้ยงไก่ มีการให้อาหารราปนเมล็ดกะถินป่น ปลาป่น ผลที่ต้องการคือไก่ที่สมบูรณ์ โตเร็ว มีเนื้อไก่มาก มีรสดี ขายได้ราคาแพง ฯลฯ แบบเนื้อไก่ ไม่ใช่ให้ไก่กลายเป็น รำ เมล็ดกะถินหรือปลาป่น

ในการพัฒนาท้องถิ่นใดต้องคงรูปแบบชีวิต ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่นไว้ คือให้คนในท้องถิ่นสามารถปรับตนเอง นำตนเองตามขั้นตอนและระยะเวลาที่พอจะตามทันได้ ไม่เร่งรัดจนเกินไป และไม่ใช่พัฒนาจนคนในท้องถิ่นขาดความเป็นตัวของตนเอง หรือขาดความภาคภูมิในตนเอง เพราะมีคนภายนอกไปคอยนำ คอยช่วยเหลือ คอยชี้แนะหรือคอยบงการวิถีชีวิตของเขา

5. เป้าหมายสูงสุดของชีวิต คือ

5.1 การพึ่งตนเองได้

5.2 การเลี้ยงตนเองได้

5.3 การนำตนเองได้

5.4 การทำตนเป็นประโยชน์แก่สังคม

5.5 การมีความพึงพอใจในชีวิตและการงาน

การพัฒนาทุกขั้นตอนต้องเน้นให้เห็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิตให้เด่นชัดและใช้เป้าหมายสูงสุดของชีวิตเป็นแรงจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

6. ความรุ่งโรจน์ของชุมชนและประเทศชาติเกิดจากความรุ่งโรจน์ของทุกคนในชุมชนและประเทศชาติ การมีคนรุ่งโรจน์เพียงจำนวนน้อย แต่คนอื่น ๆ ในชุมชนและประเทศชาติอีกมากมายทุกข์ยากลำบากแค้น ขาดแคลน ขัดสน ถูกกดขี่และเอารัดเอาเปรียบ จะถือว่าชุมชนและประเทศชาตินั้นรุ่งโรจน์ไม่ได้ ความรุ่งโรจน์ของชุมชนและประเทศชาติอยู่ที่ทุกคนในชุมชนและประเทศชาติมีชีวิตที่สุขสมบูรณ์ตามควรแก่อัตภาพ ไม่เบียดเบียนกันเองหรือชุมชนอื่น ๆ

7. ค่าของความเป็นมนุษย์อยู่ที่ผลงานที่ดีงามและคุณธรรมซึ่งแต่ละคนประพฤติปฏิบัติจนเป็นนิสัย อันเป็นสิ่งสำคัญที่ชี้บ่งให้เห็นความเจริญรุ่งโรจน์และร่มเย็นเป็นสุขของชุมชนและประเทศชาติ

การเอาเปรียบคนอื่น ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ย่อมแสดงให้เห็นถึงความเห็นแก่ตัว ความชั่วร้าย และค่าของความเป็นมนุษย์ที่น้อย

ข. ขั้นตอนในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนและประเทศชาติ

การพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนและประเทศชาตินั้นต้องอาศัยขั้นตอนที่เหมาะสม การดำเนินงานจึงจะราบรื่นและเกี่ยวโยงผูกพันอย่างต่อเนื่องคุจลูกโซ่ ขั้นตอนที่เหมาะสม ควรเป็นดังนี้

1. การศึกษาท้องถิ่นเพื่อให้ทราบและเข้าใจอิทธิพลของสิ่งสำคัญต่อไปนี้

1.1 ปัญหาหลักของท้องถิ่น
1.2 จุดอ่อนของท้องถิ่น
1.3 จุดเด่นของท้องถิ่น
1.4 ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น
1.5 ลักษณะนิสัย ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ความใฝ่ฝันของประชาชนในท้องถิ่น
1.6 ผู้นำของท้องถิ่น
1.7 ประวัติของท้องถิ่น บุคคลสำคัญของท้องถิ่นในอดีต
1.8 ความสนใจ ความถนัด ความประพฤติของประชาชนในท้องถิ่น
1.9 จำนวนประชากร อาชีพหลัก โรคภัย สถาบันทางการศึกษา ศาสนา การปกครอง ฯลฯ
1.10 ความใฝ่สูงของประชาชน นักเรียนและอนุชนในท้องถิ่น
1.11 อื่น ๆ ฯลฯ

2. การสร้างความผูกพันกับท้องถิ่น

การสร้างความผูกพันกับท้องถิ่นกระทำเพื่อสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นกับผู้ไปพัฒนาท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง นั่นคือเพื่อให้สามารถมองทะลุหัวใจของคนในท้องถิ่นนั่นเอง การศึกษาท้องถิ่นเป็นการ

ทำความเข้าใจท้องถิ่นเบื้องต้น การสร้างความผูกพันกับท้องถิ่นเป็นการสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้ง ยืนยาวและแนบแน่น การสร้างความผูกพันกับท้องถิ่นจะต้องสร้างด้วยกิจกรรมและกระบวนการที่สุขุมรอบคอบ ยืดหยุ่นและประหยัด เพราะเป็นการกระทำที่ต่อเนื่องยาวนานและสิ้นเปลือง ตัวอย่างกิจกรรมและกระบวนการสร้างความผูกพันกับท้องถิ่นได้แก่

2.1 การสร้างโครงการร่วมกับประชาชนในท้องถิ่น เช่น โครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการที่ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย โครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการและพัฒนาคุณธรรม 4 ประการ ค่านิยม 5 ประการ ความหวัง ความมีจุดมุ่งหมายในชีวิต ความรักท้องถิ่น เศรษฐกิจและความมั่นคงของท้องถิ่น โครงการพิพิธภัณฑ์ตอไม้เพื่อให้อนุชน นักเรียนและประชาชนรักทะนุถนอม รักษาและสงวนป่าไม้ โครงการปลูกป่าชุมชนในวันต้นไม้แห่งชาติและวันเข้าพรรษา ฯลฯ

2.2 การสร้างห้องสมุดและให้บริการยืมหนังสือในท้องถิ่น การสร้างพิพิธภัณฑ์หมู่บ้านเก็บสะสมสิ่งของที่ประชาชนในท้องถิ่นเคยใช้สอยมาในอดีตและแสดงภาพหรือโครงการที่เป็นความหวังหรือความต้องการของท้องถิ่นในปัจจุบันและอนาคต

2.3 การตั้งรางวัลการศึกษาและทุนการศึกษาให้แก่อนุชนในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสนใจในการศึกษาของประชาชน นักเรียนและอนุชนในท้องถิ่น

2.4 การไปร่วมกิจกรรมสำคัญของท้องถิ่น เช่น วันสงกรานต์ งานบุญประจำปี วันเข้าพรรษา วันชาติ ฯลฯ

2.5 การไปร่วมกิจกรรมของครอบครัวในท้องถิ่น เช่น งานสู่ขวัญ พิธีแต่งงาน งานบวช บุตรชาย งานขึ้นบ้านใหม่ งานศพ ฯลฯ

2.6 การไปเยี่ยมเยียนเป็นครั้งคราวเพื่อถามข่าวหรืออวยพร

2.7 การถ่ายภาพให้ประชาชนในท้องถิ่น เช่น คนแก่ คนสำคัญ ผู้นำท้องถิ่น หรือเด็ก ๆ ที่พ่อแม่ต้องการรูปไว้เป็นที่ระลึก

2.8 การยกย่องให้เกียรติทุกคนในท้องถิ่นด้วยการพูดจาปราศัยอย่างสุภาพ การปฏิบัติต่อทุกคนอย่างนิ่มนวล

2.9 การให้ความรู้ ความคิด คำปรึกษาหรือเสนอแนะเมื่อชาวบ้านต้องการคำแนะนำหรือมาขอคำปรึกษา

2.10 การทำงานร่วมกับประชาชน เช่น การสร้างศาลา การสร้างโบสถ์ การหล่อเทียนพรรษา การสร้างศูนย์เด็กเล็ก การทำถังหมักแก๊สจากมูลสัตว์ การตั้งสหกรณ์สาธารณสุข การสร้างทางเข้าหมู่บ้าน การซ่อมศาลาวัด การขุดบ่อน้ำ การต่อท่อประปาเข้าหมู่บ้าน การทำอาหารเลี้ยงคนมาทอดผ้าป่า การสำรวจจำนวนสัตว์ในหมู่บ้าน ฯลฯ

2.11 การเสียสละทุนทรัพย์ เวลา ความคิดและแรงงานช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เช่น ถูกไฟไหม้บ้าน ตกต้นไม้ รถชน ลูกเจ็บป่วย ขโมยขึ้นบ้าน ประสบอุบัติเหตุ น้ำท่วม ฯลฯ

3. การปรับความคิด

การปรับความคิดเป็นการปรับทั้งสองทางหรือมากกว่าสองทาง เพื่อให้ความคิดของประชาชน ความคิดของผู้ไปช่วยพัฒนาท้องถิ่นและความคิดตามวัฒนธรรม ประเพณี นโยบายของรัฐ กฎหมาย ระเบียบ ฯลฯ สามารถนำไปปฏิบัติงานได้ตามสภาพที่เป็นจริงของท้องถิ่น การปรับความคิดใช้เวลานาน ต้องอาศัยกระบวนการศึกษาท้องถิ่นและการสร้างความผูกพันกับท้องถิ่นเป็นเครื่องช่วย การปรับความคิดต้องปรับทีละน้อยโดยมีเป้าหมายหลักเป็นทิศทาง การปรับความคิดแบบสันติวิธีและการร่วมสร้างประโยชน์และความสุขให้ชุมชนทำได้หลายวิธี เช่น

3.1 การสนทนากันตามโอกาสต่าง ๆ อย่างไม่เป็นพิธีรีตอง พบกันที่ไหนก็สนทนากันแบบไม่เป็นทางการ วิธีนี้ใช้ได้ผลยั่งยืนเพราะเป็นการปรับความคิดทีละน้อยและใช้เวลานาน

3.2 การประชุมปรึกษาหารือ เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของคนหลาย ๆ คนในเวลาจำกัด อาจก่อให้เกิดแนวคิดเป็นหลายกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้เห็น

ลู่ทางในการประสานงาน หรือการกำหนดเป้าหมายร่วมกันในคราวต่อ ๆ ไปได้

3.3 การรวมคนที่มีความสนใจใกล้เคียงกันมาทำกิจกรรมร่วมกัน เมื่อกลุ่มนี้ทำงานได้ผลดี มีคนยอมรับ คนอื่น ๆ ที่ไม่เห็นด้วยก็จะมารวมงานหรือยอมรับมากขึ้น

3.4 การใช้อุปกรณ์โสตทัศนศึกษาช่วยในการปรับความคิด เช่น แผนที่ แผนภูมิ ภาพเขียน ภาพถ่าย ภาพนิ่ง ภาพเลื่อน ภาพยนตร์ ของจริงหรือการแสดงก็ใช้ปรับความคิดได้

3.5 การทำเป็นตัวอย่าง การทดลองให้ประชาชนได้แลเห็นขั้นตอนและผลของการทำงานอย่างมีระบบ มีการบันทึกหลักฐาน การถ่ายภาพ มีการตรวจสอบประเมินผล ฯลฯ ย่อมทำให้การปรับความคิดทำได้ง่ายและเร็วขึ้น

3.6 การแสดงนิทรรศการผลงานหรือความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแล้วเป็นวิธีการที่ได้ผลดีอย่างยิ่งในการปรับความคิด

3.7 การพิมพ์โครงการเผยแพร่อย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา ทำให้เกิดความคิดใหม่ ๆ หรือเป็นการกระตุ้นให้เกิดการปรับความคิดเร็วขึ้น

3.8 การเชิญวิทยากรหรือบุคคลภายนอกมาชี้แจงโครงการหรืออธิบายความคิดเป็นการปรับความคิดที่ได้ผลดีวิธีหนึ่ง

3.9 การยกย่องให้เกียรติผู้ควรยกย่องเป็นการเตรียมคนให้พร้อมที่จะปรับความคิดของตนให้สอดคล้องกับสิ่งที่ถูกที่ควร

3.10 การร่วมกันทำประโยชน์แก่ท้องถิ่นเป็นวิธีการปรับความคิดที่ดีมาก เพราะสามารถเชิญคนมาร่วมได้จำนวนมากและเป็นวิธีการที่นิ่มนวล ไม่หักหาญน้ำใจใคร

4. การปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนา

การปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาจะเริ่มได้ทันทีเมื่อการปรับความคิดและเป้าหมายของโครงการพัฒนามีความกระจ่างชัดเจนดีสำหรับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายแล้ว การปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาก็คือ

การลงมือปฏิบัติงานอย่างจริงจังเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่มองเห็นร่วมกันแล้วนั่นเอง ในการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนามีสิ่งที่จะต้องระมัดระวัง คือ

4.1 เป้าหมายของการพัฒนาต้องแจ่มแจ้ง ชัดเจนและเขียนไว้ให้ทุกคนทราบ สามารถตรวจสอบ ทบทวนหรือนำมาพิจารณาได้เสมอ

4.2 การทำงานต้องให้ผู้ร่วมงานได้รับประโยชน์ตอบแทนโดยทางตรงหรือทางอ้อมอย่างยุติธรรม คนทำงานมากให้ได้รับผลตอบแทนหรือคำยกย่องมาก คนทำงานน้อยก็ได้รับน้อย ลดหลั่นลงไปตามความเหมาะสม

4.3 ควรมีการประชุม ปรึกษาหารือ ซักซ้อมความเข้าใจในการดำเนินงานอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้รับผิดชอบงานเข้าใจบทบาทและภาระหน้าที่ของตน ไม่ก้าวก่ายคนอื่นหรือละเลย ถ้ามีข้อบกพร่องให้รีบตัดสินใจดำเนินการแก้ไข อย่า ปล่อยทิ้งไว้

4.4 การนำกลุ่มต้องใช้ผู้นำท้องถิ่นเป็นหลัก บุคคลภายนอกควรทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาเท่านั้น

4.5 ที่ปรึกษาต้องส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้นำกลุ่มประเมินผลความสำเร็จในการทำงาน และความพึงพอใจของผู้ร่วมงานอยู่เสมอ

4.6 ควรมีการถ่ายภาพความสำเร็จและขั้นตอนการทำงานไว้เป็นระยะ ๆ เพื่อสร้างขวัญและความภาคภูมิใจในการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนา

4.7 ควรให้เกียรติและยกย่องผู้ทำงานดีเด่นและสนับสนุนให้เป็นผู้นำท้องถิ่นในเวลาต่อไป

4.8 ควรมีแผนภูมิ แผ่นป้ายสถิติแสดงความก้าวหน้าในการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาปิดไว้ให้ทุกคนเห็นและเกิดความภาคภูมิใจร่วมกัน

4.9 ควรมีรางวัลเป็นสิ่งของ โล่ หรือประกาศเกียรติคุณสำหรับผู้ที่ปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาได้อย่างดีเยี่ยมโดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเอง ครอบครัวและชุมชน

4.10 การใช้ทรัพยากรในกิจกรรมการพัฒนาต้องประหยัดและถี่ถ้วน รอบคอบ ไม่ควรฟุ่มเฟือยและหยุมหยิม

5. การสร้างความหวังและพลังจิตคณะสามัคคี

มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ด้วยความหวัง การสร้างความหวังจึงเป็นสิ่งที่ดีงามและถูกต้อง ความหวังจะเป็นผลสำเร็จและยั่งยืนต้องอาศัยพลังจิตคณะสามัคคี นั่นคือความร่วมใจ ร่วมจุดประสงค์ ร่วมคิด ร่วมทำเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์อันแน่วแน่ของคนตั้งแต่สองคนขึ้นไป การพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชน และประเทศชาติจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าปราศจากความหวังและพลังจิตคณะสามัคคี การสร้างความหวังและพลังจิตคณะสามัคคีจะสร้างได้โดยพัฒนาคุณสมบัติพื้นฐานที่ส่งเสริมความรุ่งโรจน์ต่อไปนี้ในตนเองและในทุกครอบครัวในชุมชน

5.1 มีความสามัคคีกัน

5.2 ขยันขันแข็งในการงาน

5.3 ศึกษาหาความรู้ใส่ตนอยู่เป็นนิจ

5.4 ใฝ่ก้าวหน้าหาความเจริญใส่ตน

5.5 คิดพึ่งตนเอง เชิดชูตนเองด้วยความดี

5.6 รักเกียรติเสมอชีวิต

6. การพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์

ความรุ่งโรจน์ในชุมชนและในครอบครัวจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าทุกคนขาดการพัฒนาตนเอง ความล้มเหลวหรือความสำเร็จของการพัฒนาท้องถิ่นจะพิสูจน์ได้ด้วยผลของการพัฒนาตนเองของแต่ละคนในชุมชน รวมทั้งผลของการพัฒนาตนเองของบุคคลภายนอกอื่น ๆ ที่เข้าไปร่วมพัฒนาท้องถิ่นนั้น

ด้วยเหตุนี้การพัฒนาตนเองจึงเป็นหัวใจของการพัฒนาทุกอย่าง แต่การพัฒนาตนเองเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก คนส่วนมากหรือแม้แต่ผู้เชี่ยวชาญทั้งหลายก็มักจะมุ่งพัฒนาคนอื่น เชี่ยวชาญในการพัฒนาคนอื่น แต่การแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง การนำตนเองให้เป็นตัวอย่างในความประพฤติ การกระทำและปฏิบัติคุณธรรมอย่างจริงจัง มักไม่ได้ทำ ที่นิยมทำกันมากคือการพูดแต่ปากหรือการเขียนหรือ

การแสดงเพื่อถ่ายเป็นภาพเลื่อนหรือภาพยนตร์ไว้ฉายให้คนอื่น ๆ ดู ส่วนในชีวิตจริงของตนเองไม่ได้เป็นอย่างนั้น นี่คือจุดอ่อนของพัฒนาทุกอย่าง

จากตัวอย่างที่ยกมาจึงพอจะยืนยันได้ว่าการพัฒนาตนเองมีความจำเป็นยิ่งในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนและประเทศชาติ การพัฒนาตนเองที่ดี มีความราบรื่นและรุ่งโรจน์สามารถฝึกฝนอบรมกันได้แล้ว หลักการพัฒนาตนเองต่อไปนี้ได้ตั้งขึ้นเมื่อ วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2503 ได้ผ่านการพิสูจน์ตรวจสอบผลการปฏิบัติจริงมาแล้ว 23 ปี ปรากฏว่าได้ผลดี ไม่มีอันตรายใด ๆ จึงเชื่อว่าเป็นหลักการพัฒนาตนเองที่ใช้ได้ผลดีแน่นอน หลักการพัฒนาตนเองที่เป็นธรรมและเหมาะสมกับสภาพชีวิตจิตใจ ธรรมชาติของมนุษย์ประกอบด้วย

6.1 ศึกษาประวัติบุคคลสำคัญ
6.2 เข้าใจชีวิตและการต่อสู้
6.3 ปลูกคุณสมบัติบุคคลสำคัญ
6.4 ปลุกใจตนเอง
6.5 ส่งเสริมตนเอง

รายละเอียดมีอยู่ในหนังสือและเอกสารต่อไปนี้

พิสิทธิ์ สารวิจิตร, <u>คู่มือพัฒนาเพื่อความรุ่งโรจน์และส่งเสริมความก้าวหน้านักเรียน</u>

พิสิทธิ์ สารวิจิตร, <u>วิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพจากระดับอนุบาลถึงปริญญาเอก</u>

พิสิทธิ์ สารวิจิตร, <u>หลักสูตรวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์</u>

ค. <u>การบำรุงรักษาการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนและประเทศชาติ</u>

การพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนและประเทศชาติเป็นงานสำคัญและสลับซับซ้อน ย่อมเกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก ทั้งที่เป็นประชาชนชาวบ้าน เด็ก ผู้ใหญ่ ผู้ชาย ผู้หญิง ครู นักเรียน ตำรวจ ทหาร ข้าราชการพลเรือน เจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน ทั้งที่เป็นคนในท้องถิ่นและบุคคล

จากภายนอก ฯลฯ ดังนั้นงานการพัฒนาท้องถิ่นทุกอย่างจึงไม่ได้เกิดขึ้นในสูญญากาศ แต่เกิดขึ้นในหมู่คนจำนวนมากและเกิดขึ้นในพื้นที่กว้าง จึงจะต้องมีปัญหาอุปสรรคและข้อขัดข้องต่าง ๆ มากมาย หากไม่มีการบำรุงรักษาอย่างดีและถูกต้องเหมาะสมการพัฒนาท้องถิ่นอาจจะล้มเหลวและเป็นผลเสียแก่ชุมชนและประเทศชาติส่วนรวมได

การบำรุงรักษาการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนและประเทศชาติหมายถึง การขจัดปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาท้องถิ่นและส่งเสริมบำรุง รักษาขบวนการพัฒนาและกิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ให้ดำเนินไปด้วยความราบรื่น เรียบร้อยและบรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ที่ได้กำหนดไว้แน่ชัดแล้ว

การบำรุงรักษาการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนและประเทศชาติ ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก ต่อไปนี้

1. การฝึกอบรมวิชาการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไปร่วมปฏิบัติงานในการพัฒนาท้องถิ่น

เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน พัฒนากร พัฒนาการอำเภอ พัฒนาการจังหวัด ปลัดอำเภอ นายอำเภอ ทหาร ตำรวจ ฯลฯ เป็นต้น ยังต้องการความเจริญก้าวหน้าในชีวิตและการงานเป็นส่วนตัวอยู่ การไปร่วมโครงการพัฒนาอาจจะหยิบฉวยโอกาสที่ควรจะให้ประชาชนชาวบ้านผู้ยากไร้ตามจุดมุ่งหมายของการพัฒนามาเป็นของตนเองเสีย นอกจากนี้ยังมีผู้มีกิเลส ตัณหา เมายศ เมาอำนาจ หลงผิดและขาดคุณธรรมจำนวนมากได้มีโอกาสเป็นข้าราชการและเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติงานในการพัฒนาท้องถิ่น บุคคลเหล่านี้ย่อมเป็นอุปสรรคและเป็นอันตรายต่อการพัฒนาทุกรูปแบบ เช่น ปฏิบัติตนเป็นผู้แย่งชิงผลประโยชน์ของชาวบ้าน เป็นผู้ทำร้ายประชาชนหรือทำอันตรายชาวบ้านที่เรียกร้องขอความเป็นธรรมในกิจกรรมการพัฒนาเมื่อการแบ่งรายได้หรือผลประโยชน์จากกิจกรรมการพัฒนาไม่ยุติธรรม เป็นผู้ขัดขวางการพัฒนา เช่น ออก นส. 3 ให้ตนเองหรือผู้ให้เงินตนเอง แต่ไม่ให้ชาวบ้านที่ต้องการความช่วยเหลือ เป็นผู้ทำลายความสามัคคีในท้องถิ่น เช่น กลั่นแกล้งจับกุม กล่าวหาคนดีแต่สนับสนุนคนชั่วในชุมชนเพื่อหารายได้ทางทุจริต

ให้ตนเองและพรรคพวก เป็นผู้ใช้อำนาจในทางไม่เป็นธรรม ฯลฯ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้สามารถจะแก้ไขได้ด้วยการฝึกอบรมวิชาการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไปปฏิบัติงานในการพัฒนาท้องถิ่นทุกคน อย่างน้อยคนละ 3 เดือน ความชั่วร้ายและความสูญเสียในด้านงบประมาณ ขวัญของประชาชนและความมั่นคงจะผ่อนคลายลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

2. การฝึกอบรมวิชาการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์แก่นักเรียน อนุชน ประชาชน และผู้นำท้องถิ่น

การที่ท้องถิ่นไม่เจริญ มีปัญหา ขาดแคลน เกิดความยุ่งยากในด้านต่าง ๆ ก็เพราะคนในท้องถิ่นขาดความรู้ ความเข้าใจ ความคิดและความชำนาญในวิชาการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการสอนวิชาการสาธารณสุขอย่างในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัยและสถาบันต่าง ๆ ก็ตาม แต่ว่ายังไม่มีการสอนวิชาการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ในสถานศึกษาใด ๆ เลย แม้แต่ผู้มีความรู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ก็ขาดวิชาการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ ดังนั้น ถ้ามีการฝึกอบรมวิชาการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์แก่นักเรียน อนุชน ประชาชนและผู้นำท้องถิ่น ก็จะเกิดผลดีแก่ท้องถิ่นและประชาชนในด้านต่าง ๆ เป็นการบำรุงรักษาการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนและประเทศชาติได้อย่างดียิ่ง ทั้งนี้เพราะวิชาการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์มุ่งส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความชำนาญและความสามารถในสิ่งที่พึงปรารถนาต่อไปนี้

2.1 การสร้างจุดมุ่งหมายในชีวิตให้แน่ชัด

2.2 การสร้างกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิดให้สมบูรณ์

2.3 การสร้างความสุข ความราบรื่น ความสามัคคีในครอบครัว

2.4 การสร้างความร่วมมือ กลมเกลียว สนับสนุนช่วยเหลือกันระหว่างญาติพี่น้อง ผู้ร่วมงานและสมาชิกในหมู่บ้าน ชุมชนและสังคม

2.5 การเอาชนะอุปสรรค ข้อขัดข้องต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตและหน้าที่การงาน

2.6 การสร้างความหวัง ความภาคภูมิใจในชีวิตและผลงานของตน

2.7 การสร้างความซาบซึ้งประทับใจในคุณค่าของความเป็นมนุษย์และความดีงาม

2.8 การพัฒนาความสามารถพิเศษในตนเองให้ดีเด่นและมีคุณค่าสูงสุดแก่ตนเองและสังคม

2.9 การสร้างนิสัยที่ดีงามและขจัดนิสัยที่เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จรุ่งโรจน์

2.10 การดำเนินงานเป็นขั้นตอนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายแห่งชีวิตอันเด็ดเดี่ยวแน่วแน่ของตนเอง

3. การให้การศึกษาแก่เยาวชน นักเรียน นิสิต นักศึกษาเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายแห่งชีวิต การพึ่งตนเอง คุณค่าของการทำงานและการใช้เวลาให้เป็นประโยชน์

เยาวชนคือความหวังของท้องถิ่นในอนาคต ถ้าเยาวชนเป็นคนดี มีจุดมุ่งหมายในชีวิตอย่างเหมาะสม รู้จักพึ่งตนเอง มีความขยันขันแข็งในการงาน รู้คุณค่าของการทำงานและฉลาดในการใช้เวลาทุกขณะให้เป็นประโยชน์ ผู้ใหญ่ในอนาคตของชุมชนนั้นย่อมจะเป็นคนดีและมีคุณค่าสูงต่อท้องถิ่น

การอบรมเยาวชน นักเรียน นิสิต นักศึกษาเป็นงานยากและมักจะปล่อยปละละเลย ไม่ทุ่มเททำกันอย่างจริงจัง ส่วนที่นิยมทำกันมากคือสอนหนังสือและความรู้ตามตำรา การทำงานของสถาบันการศึกษาในปัจจุบันและสถานฝึกอบรมอื่น ๆ เช่น วัด ครอบครัว หน่วยราชการ ฯลฯ ยังไม่ประสบผลดีเท่าที่ควรเพราะแม้ นักเรียน นิสิต นักศึกษาจะได้เรียนอยู่ในโรงเรียน สถาบันการศึกษาต่าง ๆ เป็นเวลานานถึง 10 - 15 ปี แล้วก็ดี นิสิต นักศึกษาส่วนมากยังทำตนเหมือนเป็นคนไร้จุดมุ่งหมายในชีวิต ไม่ทุ่มเทศึกษาหาความรู้ ไม่รู้จักซาบซึ้งและประทับใจในคุณค่าของการทำงาน ไม่คิดพึ่งตนเอง บางคนแม้เรียนจบปริญญาตรี ปริญญาโทแล้ว ยังเอะอะโวยวายว่าไม่มีงานทำ ไม่มีตำแหน่งดี ๆ รอไว้ให้ทำ บางคนก็ใช้เวลาไม่เป็น ชอบเที่ยวเตร่ จัดงานรื่นเริงหรือจัดงานชุมนุมที่ไม่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังขาดคุณธรรม ขาดความยั้งคิด มักมีเรื่องทะเลาะวิวาท ทำร้ายกันเสมอ สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องชี้บ่งว่าการศึกษาอบรมในโรงเรียนและสถานศึกษาทั่ว ๆ ไปในปัจจุบันยังบกพร่องอยู่ จะวางใจโรงเรียนและสถานศึกษาเต็มที่ว่าจะฝึกอบรมคนได้อย่างดีนั้น ไม่อาจจะทำได้อย่างสนิทใจนัก

จากเหตุผลข้างต้น การให้การศึกษาแก่เยาวชน นักเรียนในท้องถิ่นเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายแห่งชีวิต การพึ่งตนเอง คุณค่าของการทำงานและการใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นมาก การละเลยสิ่งดังกล่าวถือได้ว่าชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นขาดความรับผิดชอบและขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองอย่างแน่ชัด จำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขโดยด่วน

การจัดกิจกรรมเพื่อฝึกอบรมคุณธรรมและนิสัยที่พึงประสงค์ต้องฝึกด้วยกิจกรรมการทำงานที่มีประโยชน์และมีคุณค่าทางเศรษฐกิจ ไม่ใช่จัดแต่กิจกรรมที่สนุกสนาน ร้องรำทำเพลง เฮฮาไปวัน ๆ เท่านั้น ชีวิตของผู้ยากไร้และชุมชนที่ขาดแคลนหากมัวแต่ชุมนุมเพื่อสนุกรื่นเริง ความอดอยากและอาชญากรรมจะตามมา การจัดงานต่าง ๆ ที่ถูกต้อง เหมาะสมจะต้องส่งเสริมการผลิตอาหาร การผลิตเครื่องใช้สอยที่จำเป็นและการฝึกคุณธรรมที่ส่งผลทางเศรษฐกิจและความอยู่ดีกินดีในระยะยาวของท้องถิ่นด้วย

เมื่อผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมแล้วเยาวชนและนักเรียนจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมบางอย่างในท้องถิ่น เช่น มีหน้าที่ดูแลต้นไม้ที่เยาวชน นักเรียนและชาวบ้านปลูกไว้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน มีหน้าที่ให้คำแนะนำแก่เยาวชนและนักเรียนรุ่นน้องต่อไปอีกเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติสิ่งที่ถูกที่ควร หรือมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ใหญ่ในการสอดส่องดูแลความปลอดภัยและป้องกันอันตรายหรือภัยต่าง ๆ ที่จะเกิดกับหมู่บ้านของตน

เยาวชน นักเรียน นิสิต นักศึกษาเป็นสิ่งที่มีคุณค่า จะต้องช่วยกันทะนุถนอมบำรุงรักษาและส่งเสริมพัฒนาให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ผู้ใหญ่และทางราชการไม่ควรนิ่งดูดายหรือปล่อยทิ้งขว้างให้อยู่กันเองตามบุญตามกรรม

4. <u>การปรับปรุงองค์กรบริหารของท้องถิ่น</u>

องค์กรบริหารของท้องถิ่นที่ไม่เหมาะสมควรมีการปรับปรุงแก้ไขโดยทันที การทำงานที่ขัดแย้งกัน การแก่งแย่งผลงานกันระหว่างหน่วยงานที่ทำการพัฒนาท้องถิ่น การเกณฑ์ชาวบ้านมารวมกลุ่มเพื่อสนองนโยบายการฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ ฯลฯ ไม่เป็นสิ่งที่ดีแก่ท้องถิ่นแต่อย่างใด

นอกจากก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย ความเกลียดชังและความอึดอัดรำคาญใจในการดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตย ชาวไร่ชาวนา ชาวสวนหรือชาวบ้านในชนบทไม่ใช่คนโง่เขลาทุกสิ่งทุกอย่าง บางอย่างพวกเขาอาจจะด้อยกว่าคนในเมืองหรือข้าราชการ แต่บางทีชาวชนบทพึ่งตนเองได้ มีรายได้และฐานะดีกว่าข้าราชการที่ไปพัฒนาพวกเขาเสียอีก สิ่งต่าง ๆ ที่ทำที่กำหนดเป็นนโยบายให้ข้าราชการปฏิบัติกับชาวบ้านควรใช้สติปัญญาประกอบ ไม่ควรใช้แต่อำนาจหน้าที่และทำไปเหมือนชาวบ้านเป็นต้นไม้ ใบหญ้า หรือวัวควาย ทุกคนมีค่า มีความสำคัญ มีความหมายในฐานะเป็นมนุษย์ด้วยกัน ไม่มีใครวิเศษกว่าคนอื่น ๆ ที่คนต่างกันก็เพราะโอกาสและสภาพแวดล้อมต่างกัน การพัฒนาท้องถิ่นจึงควรเน้นการสร้างโอกาส การเปิดโอกาส การให้โอกาสและการพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เกื้อกูลความมีชีวิตที่สมบูรณ์ และปรับปรุงองค์กรบริหารในท้องถิ่นทุกรูปแบบให้เอื้อต่อการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนอย่างแท้จริง

5. การจัดหาแหล่งทุนถาวรในการพัฒนาท้องถิ่น

ทุนเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชน ทุนในที่นี้หมายรวมถึงคนที่มีคุณภาพ ที่ดิน แหล่งน้ำ ความรู้วิชาการ เครื่องมือและอุปกรณ์การผลิต และเงินทุนหมุนเวียน ฯลฯ ถ้าการพัฒนาขาดทุนดังกล่าวแล้วแม้เพียงด้านใดด้านหนึ่ง งานการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนย่อมจะบกพร่องได้ ความพยายามจัดหาหรือจัดสร้างแหล่งทุนถาวรจึงมีความสำคัญมากในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชน หากชุมชนใดขาดแหล่งทุนถาวร ชุมชนนั้นจะต้องหาทางสร้างแหล่งทุนถาวร หรือวัตถุดิบ หรือทรัพยากรที่จะใช้ได้เป็นเวลานานโดยรีบด่วน การจัดหาแหล่งทุนถาวรในการพัฒนาท้องถิ่นควรปฏิบัติดังนี้

5.1 ทำโครงการสร้างวัตถุดิบในการผลิตสินค้า อาหาร และบริการ เช่น โครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ โครงการสงวนที่ป่ารกร้างว่างเปล่าเนื้อที่สองหมื่นไร่ไว้สร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการที่ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

5.2 สำรวจแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่น เช่น แร่ แหล่งน้ำ ป่าไม้ ดินพิเศษ หรือบ่อน้ำร้อนธรรมชาติ ฯลฯ ว่าจะมีสิ่งใดที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นได้ ก็ต้องร่วมกันสงวนรักษาดูแลอย่างดี

5.3 ทำแผนการใช้แหล่งทุนถาวรในการพัฒนาท้องถิ่น เช่น ทำแผนอนุรักษ์ดินและน้ำ ทำแผนการใช้ป่าอย่างประหยัด ทำแผนพัฒนาอนุชนให้มีความรักและภาคภูมิใจในผลงานที่ได้ทำให้แก่ท้องถิ่น ทำแผนการใช้ท้องถิ่นเป็นแหล่งท่องเที่ยว หรือผลิตของที่ระลึกไว้จำหน่าย ฯลฯ

5.4 ทำการฝึกอบรมประชาชน เยาวชน นักเรียน ครู และเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นให้ประหยัดในการใช้ทรัพยากรของท้องถิ่น เช่น ไม่ให้ใช้ระเบิดจับปลา ไม่ให้เผาป่าทำไร่เลื่อนลอย ไม่ให้ทิ้งขยะหรืออุจจาระลงแม่น้ำลำคลอง ไม่ให้เบียดเบียนทำร้ายกันเอง เพราะทรัพยากรทุกอย่างมีค่า เมื่อใช้หรือทำลาย หรือทำอันตรายแล้วย่อมจะทำให้เกิดความขาดแคลน ความยากไร้ ความเดือดร้อนและความทุกข์ยากตามมาอย่างแน่นอน

5.5 การบริหารแหล่งทุนถาวรต้องทำเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่นโดยส่วนรวม ทุกคนต้องปฏิบัติสิ่งที่ควรปฏิบัติเสมอหน้ากันไม่มีข้อยกเว้น

5.6 ควรยกย่องให้เกียรติผู้ทำคุณประโยชน์แก่ท้องถิ่น ผู้ทำตนเป็นผู้รักษาผลประโยชน์และทรัพยากรของท้องถิ่น ผู้พัฒนาทรัพยากรและแหล่งทุนถาวรของท้องถิ่นให้ยั่งยืน และอำนวยประโยชน์แก่ท้องถิ่นต่อไปเป็นเวลานาน ควรประณามและตำหนิติเตียนผู้ทำลายทรัพยากรและแหล่งทุนถาวรของท้องถิ่นทุกโอกาส

6. การประเมินผลโครงการพัฒนาท้องถิ่นเป็นระยะ ๆ

การพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชน จำเป็นต้องมีการประเมินผลความสำเร็จและความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ทุกคนในท้องถิ่นได้ทราบความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ความสำเร็จต่าง ๆ ความก้าวหน้า ความดีหรือความล้มเหลว ความบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นใน

การทำกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่น การประเมินต้องให้คนส่วนใหญ่มีส่วนร่วม ได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง ร่วมกัน ไม่ใช่จ้างผู้เชี่ยวชาญมาประเมินเพียง 1 - 2 คน แล้วเขียนรายงานไว้เพียงอย่างเดียว การประเมินผลต้องทำอย่างสม่ำเสมอ และเปิดเผย เพราะต้องการให้ทุกคนทราบสิ่งต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง และกว้างขวาง เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ทุกคนรวมมือกันเร่งพัฒนาท้องถิ่นของตนต่อไปอีก

การทำป้าย หรือแผนภูมิ หรือแผ่นสถิติแสดงความก้าวหน้าในการพัฒนาท้องถิ่นไว้ในศาลาประชาคม หรือในศูนย์พัฒนาท้องถิ่น มีคุณค่ามาก และเป็นหลักฐานในการพัฒนา ตลอดจนเป็นแรงจูงใจในการพัฒนาท้องถิ่นด้วย

การพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนและประเทศชาติเป็นเครื่องแสดงถึงความก้าวนำแห่งท้องถิ่นนั้น มีท้องถิ่นเพียงไม่กี่ท้องถิ่นที่มุ่งพัฒนาเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนและประเทศชาติ ส่วนใหญ่การพัฒนาเป็นไปอย่างสะเพร่า เร่งรัดแบบสุกเอาเผากิน ไม่มีระบบ ไม่มีระเบียบ และส่งผลให้เกิดความทุกข์ยากเดือดร้อนตามมา เหมือนการสร้างถนนจะเป็นการทำลายป่าไม้โดยอ้อม การทำงานตามแผนการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนและประเทศชาติที่บรรยายมานี้จะเป็นการพัฒนาชีวิตที่สุขสมบูรณ์อย่างแท้จริงสำหรับทุกคนในสังคม

เขียนทฤษฎีการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง เมื่อวันที่ 1 - 2 สิงหาคม พ.ศ. 2526

ภาคผนวก - ประสบการณ์ที่เป็นฐานรองรับทฤษฎีการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

1. การวิจัยในโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ปีงบประมาณ 2522 - 2526
   1.1 ปีงบประมาณ 2522 เรื่อง โครงการสำรวจความต้องการ ความสนใจ ปัญหา แรงบันดาลใจและ ความ ใฝ่สูงทางการศึกษาของนักเรียนและประชาชนในตำบลนาแห้ว
   1.2 ปีงบประมาณ 2523 เรื่อง โครงการวิเคราะห์ความสามารถในการอ่านและความสัมพันธ์ของการอ่านกับองค์ประกอบซึ่งส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นและความมั่นคงของชุมชนหมู่บ้านชายแดน

1.3 ปีงบประมาณ 2524 เรื่องโครงการวิจัยความสนใจในการประกอบอาชีพและการอบรมความรู้ในการประกอบอาชีพแก่ประชาชนในตำบลนาแห้ว

1.4 ปีงบประมาณ 2526 เรื่อง การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว

2. การเสาะแสวงหาแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองเป็นเวลา 35 ปี จาก พ.ศ. 2492 ถึง พ.ศ. 2526 ตามคำขอร้องแนะนำของบิดา มารดา ญาติพี่น้อง

3. การทดลองการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองเพื่อป้องกันไม่ให้เป็นหมู่บ้านร้าง เรียกว่า โครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ พ.ศ. 2506 - 2530 เริ่มวางโครงการเมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2506 ได้ดำเนินโครงการมาครบ 20 ปี ใน พ.ศ. 2526 ด้วยความเรียบร้อยและประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีทุกขั้นตอน หลายสิ่งหลายอย่างเกิดผลดีเกินความคาดหมาย

4. การต่อสู้สร้างชีวิตของตนเองโดยการยึดมั่นในความดีและความซื่อสัตย์ ยุติธรรม ไม่เอาเปรียบใคร และส่งเสริม สั่งสอน อบรมน้อง ๆ หลาน ๆ ให้พากเพียรพึ่งตนเอง เลี้ยงตนเอง นำตนเอง ทำตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมและมีความพึงพอใจในชีวิตและการงาน ให้สร้างตนเองด้วยความดีและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

5. ประสบการณ์การรับราชการเป็นเวลา 22 ปี จาก พ.ศ. 2504 เริ่มต้นอัตราจ้างเงินเดือน 900 บาท ถึงระดับ 7 เงินเดือน 8,895 บาท เมื่อ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2525 ปัจจุบันยังรับราชการอยู่ เหลือเวลาราชการอีก 15 ปี ***

6. ประสบการณ์การสอนและการฝึกอบรมนักเรียน นิสิต นักศึกษาจากระดับชั้น ป. 5 ถึงปริญญาเอก ระหว่าง พ.ศ. 2504 - 2526

7. ประสบการณ์การฝึกอบรมวิชาการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์แก่เด็ก นักเรียน นิสิต นักศึกษา ข้าราชการเป็นคนแรกในประเทศไทย เริ่มเมื่อ วันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2507

*** ได้เลื่อนเป็นระดับ 8 ขั้น 9,875 บาท เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2526

ที่โรงเรียนสายน้ำผึ้ง เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร โดยทำการสอนวิชานี้แล้วประมาณ 400 ครั้ง สอนคนตั้งแต่อายุ 2 ขวบ ถึงอายุ 58 ปี หรือสอนจากระดับเด็กอนุบาลและเด็กเล็กจนถึงระดับปริญญาเอก และอบรมเจ้าหน้าที่ข้าราชการระดับ 5 - 6 ของกรมการพัฒนาชุมชนมาแล้ว ปัจจุบันก็กำลังสอนนักเรียนระดับ ป. 6 - ม. 3, ระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท อยู่ รวม 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คน

8. การฝึกการพัฒนาตนเองด้วยการกระทำจริง เช่น

8.1 การฝึกแต่งโคลงสี่สุภาพทุกวัน วันละอย่างน้อย 1 บท เริ่มเมื่อ วันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2501 ปัจจุบันแต่งโคลงสี่สุภาพ วันละ 5 บท ถึงวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2526 ได้แต่งโคลงสี่สุภาพไว้ แล้วรวม 20,480 บท (สองหมื่นสี่ร้อยแปดสิบบท)

8.2 การฝึกเขียนบันทึกประจำวันทุกวัน เริ่มเมื่อ วันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2499 ถึงวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2526 ได้เขียนบันทึกประจำวันไว้แล้ว 16,590 หน้า (หนึ่งหมื่นหกพันห้าร้อยเก้าสิบหน้า)

8.3 การฝึกการเขียนคติ คำขวัญ คำเตือนใจตนเอง วันละ 1 ข้อ ถึงวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2526 ได้เขียนคติ คำขวัญ คำเตือนใจตนเองไว้แล้ว 1,504 ข้อ (หนึ่งพันห้าร้อยสี่ข้อ) เริ่มทำมา ประมาณ 4 ปีเศษ

9. ประสบการณ์ทางการศึกษา การใช้ความสามารถทางการเรียนและความพากเพียรในการพัฒนาตนเองจากเด็กยากจนในชนบทชายแดนจนสามารถเรียนจบปริญญาเอก โดยได้รับทุนการศึกษาตั้งแต่ ชั้น ม.1 ตลอดจนจบปริญญาเอก เป็นเวลาได้รับทุนการศึกษา 17 ปี เป็นเงินประมาณ 700,000 บาท (เจ็ดแสนบาท)

10. การดำเนินโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้น โครงการพืชภัณฑ์ต่อไม้ โครงการตั้งสถาบันการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ โครงการนำปรัชญาการศึกษาไปปฏิบัติจริงในการเรียนการสอน และการฝึกอบรมอนุชน นักเรียน นิสิต นักศึกษาและประชาชน ฯลฯ

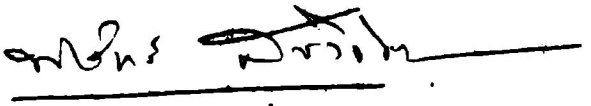

เขียนภาคผนวก วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2526
ณ บ้านเลขที่ 4/626 ซอย 27 หมู่บ้านสหกรณ์เคหสถาน 4
ตำบลคลองกุ่ม เขตบางกะปิ
กรุงเทพมหานคร 10240

หมายเหตุ แผนการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนและประเทศชาติ – ทฤษฎีการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ฉบับนี้ได้นำไปเผยแพร่ในโอกาสต่าง ๆ บางแล้ว เช่น

1. นำไปให้คณะกรรมการจัดการสัมมนาเรื่อง การพัฒนาเพื่อพึ่งตนเอง ที่มหาวิทยาลัยมหิดล ระหว่างวันที่ 21 – 23 กันยายน พ.ศ. 2526 จัดพิมพ์เผยแพร่ผู้เข้าร่วมสัมมนา ประมาณ 200 ชุด
2. นำไปเสนอสมาชิกสภาคณาจารย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2526 จำนวน 20 ชุด
3. ส่งไปให้ พันตำรวจเอก มีชัย นุกูลกิจ ผู้บังคับการตำรวจตระเวณชายแดนภาค 2 จังหวัดขอนแก่น เพื่อสนับสนุนโครงการพัฒนาเสริมความมั่นคงของอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2527 จำนวน 20 ชุด
4. ให้อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่กองฝึกอบรม กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย จำนวน 10 ชุด
5. เผยแพร่นิสิตปริญญาโท ปริญญาเอกและคณาจารย์ ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ประมาณ 50 ชุด

ผู้วิจัย วันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2527

บทที่ 3

วิธีการวิจัยในปีงบประมาณ 2526 และการรวบรวมข้อมูล

สำหรับบทนี้จะกล่าวถึงนิยามคำ ความสำคัญของการวิจัย ปัญหาที่ต้องการคำตอบ สมมุติฐานเกี่ยวกับการวิจัย ขอบเขตของการวิจัยสำหรับโครงการวิจัยเฉพาะเรื่องที่ 4 ปีงบประมาณ 2526 เรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว กลุ่มตัวอย่าง ลำดับขั้นของการวิจัย เครื่องมือและอุปกรณ์ในการวิจัย วิธีการเก็บข้อมูล และการเก็บข้อมูล โดยจะกล่าวถึงการปฏิบัติงานภาคสนาม ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองเป็นพิเศษด้วย

นิยามคำ

1. โครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง หมายถึง โครงการวิจัยที่ผู้เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย และผู้ปฏิบัติงานหลักของการวิจัย เป็นคนที่เกิดในท้องถิ่นที่ไปดำเนินงานวิจัย และเป็นโครงการวิจัยที่ดำเนินการเพื่อเสริมการพัฒนาด้านต่าง ๆ ในท้องถิ่นดังกล่าว ทั้งด้านการศึกษา สุขภาพ อนามัย ความมั่นคงปลอดภัย เศรษฐกิจ วัฒนธรรม อุดมการณ์ ความเชื่อ ศาสนา ประเพณี ฯลฯ อันดีงามของท้องถิ่น เพื่อนำท้องถิ่นให้ก้าวหน้าไปสู่ความสุขสมบูรณ์ ให้ทุกชีวิตในท้องถิ่นบรรลุถึงความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งในด้านการงานอาชีพ สังคม และคุณธรรม โดยโครงการนี้เน้นการพัฒนาตนเองของประชาชนเป็นหลักสำคัญ และจุดมุ่งหมายสูงสุดซึ่งเป็นตัวกำหนดทิศทางของการพัฒนา ก็คือ มุ่งให้ประชาชนในท้องถิ่นทุกคน ในทุกครอบครัวสามารถพึ่งตนเองได้ เลี้ยงตนเองได้ นำตนเองได้ ทำตนเป็นประโยชน์ต่อสังคมและมีความพึงพอใจในชีวิตและการงาน

2. การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย หมายถึง กระบวนการสืบทอดความตั้งใจ ความคิด ความเชื่อ ภาษา ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมและแนวทางดำรงชีวิตของคนไทย จากผู้ใหญ่ไปสู่เด็ก เยาวชนและนักเรียน เพื่อให้ เด็ก เยาวชน และนักเรียนธำรงไว้ซึ่งลักษณะเด่นของชาติไทยสืบไป

3. การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว หมายถึง กระบวนการสืบทอดความตั้งใจ ความคิด ความเชื่อ ภาษา ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมและแนวทางดำรงชีวิตของประชาชนคนไทยในตำบลนาแห้ว จากผู้ใหญ่ไปสู่เด็ก เยาวชนและนักเรียน เพื่อให้เด็ก เยาวชน และนักเรียนธำรงไว้ซึ่งลักษณะเด่นของชาติไทยสืบไป

4. ผู้ใหญ่ ตามความหมายที่ใช้ในการวิจัยนี้ หมายถึง ผู้ที่เป็น บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย พี่ ป้า น้า อา ลุง ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สารวัตรกำนัน ครู พระสงฆ์ ฯลฯ ที่มีหน้าที่ตามตำแหน่ง หรือ บทบาทในครอบครัวและชุมชน ให้สั่งสอน อบรม แนะนำ ชี้ทาง ตักเตือน หรือ บอกแนวทางที่คนไทยพึงประพฤติ ปฏิบัติ เพื่อความดีงาม ความเจริญ ความสงบสุข และความมั่นคงปลอดภัยของตัวบุคคลเองและสังคม ให้แก่เด็ก เยาวชน และนักเรียนในตำบลนาแห้ว

5. เด็ก ตามความหมายที่ใช้ในการวิจัยนี้ หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 14 ปี

6. เยาวชน ตามความหมายที่ใช้ในการวิจัยนี้ หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ถึง 19 ปี

7. นักเรียน หมายถึง เด็กและเยาวชนที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา ในตำบลนาแห้ว ซึ่งตามสภาพของท้องถิ่นจะเป็นผู้มีอายุระหว่าง 7 ปี ถึง 19 ปี

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยนี้เชื่อว่าจะมีความสำคัญดังต่อไปนี้

1. ทำให้ทราบกระบวนการที่ บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย พี่ ป้า น้า อา ลุง ครู พระสงฆ์ หรือผู้ใหญ่คนไทยในตำบลนาแห้วสืบทอดความตั้งใจ ความคิด ความเชื่อ ภาษา ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม และแนวทางดำเนินชีวิตของตนให้แก่บุตรหลาน เด็ก เยาวชน และอนุชนในท้องถิ่น

2. ทำให้ทราบสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการใช้ภาษาพูด กิริยา ท่าทาง พิธีการ สถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการกระทำเป็นตัวอย่าง เพื่อก่อให้เกิดการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยที่มีประสิทธิภาพและคงทนถาวร

3. ทำให้ทราบความถี่และพลังของการเล่น ถ้อยคำ ประโยค ท่าทาง พิธีการ นิยาย นิทาน และสถานการณ์ที่ผู้ใหญ่ใช้ในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยให้แก่เด็ก อนุชน และนักเรียนในตำบลนาแห้ว

4. ทำให้สามารถสร้างแผนภูมิกระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยเพื่อส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขกระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้

5. ทำให้สามารถสนับสนุนกระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยในตำบลนาแห้วให้ดียิ่งขึ้น ด้วยการสร้างความสำนึกในความเป็นชาติไทยของคนในท้องถิ่น และด้วยการแนะนำอบรมวิธีการพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพให้แก่ประชาชนในตำบลนาแห้ว

6. ทำให้ได้แบบสอบถามที่มีคุณภาพในการศึกษากระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยในโอกาสต่อไป

<u>จุดมุ่งหมายของการวิจัย</u>

การวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว ในปีงบประมาณ 2526 มีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อบันทึกและเก็บรวบรวมวิธีการ กระบวนการ การเล่น ถ้อยคำ ประโยค ท่าทาง พิธีการ นิยาย นิทาน และสถานการณ์เกี่ยวกับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว

2. เพื่อวิเคราะห์ความถี่และพลังของการเล่น ถ้อยคำ ประโยค ท่าทาง พิธีการ นิยาย นิทาน และสถานการณ์เกี่ยวกับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว

3. เพื่อจัดทำแผนภูมิกระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยเพื่อส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขกระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. เพื่อปฏิบัติการเสริมวิธีการ กระบวนการที่เหมาะสม ดีงาม และปรับปรุงแก้ไขวิธีการกระบวนการที่บกพร่อง โดยการสอน อบรม และถ่ายทอดวิธีการพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพให้แก่ประชาชนในตำบลนาแห้วในขณะที่ผู้วิจัยไปรวบรวมข้อมูลและปฏิบัติงานภาคสนาม

5. เพื่อสร้างแบบสอบถามและแบบทดสอบสำหรับเก็บข้อมูลบางประการเกี่ยวกับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย

<u>ปัญหาที่ต้องการคำตอบ</u>

การวิจัยตามโครงการย่อยที่ 4 เรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย ของประชาชนในตำบลนาแห้ว ในปีงบประมาณ 2526 นี้ผู้วิจัยต้องการทราบคำตอบสำหรับปัญหาต่อไปนี้

1. ประชาชนในตำบลนาแห้วมีความสำนึกในความเป็นชาติไทยอย่างไร

2. ผู้ใหญ่ในตำบลนาแห้วให้ความสำคัญแก่การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยให้แก่บุตรหลาน เด็ก เยาวชน และนักเรียนมากน้อยเพียงใด

3. สถานการณ์ใดที่แสดงให้เห็นเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วเด่นชัดที่สุด

4. ประชาชนในตำบลนาแห้วแสดงพฤติกรรมผูกพันกับพระพุทธศาสนา มากน้อยเพียงใด

5. ประชาชนในตำบลนาแห้วแสดงพฤติกรรมจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างไร

6. ประชาชนในตำบลนาแห้วแสดงออกทางการเมือง การปกครองแบบประชาธิปไตยมากน้อยเพียงใด

7. ความสัมพันธ์ระหว่าง บิดา มารดา และบุตรในครอบครัว มีผลต่อการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วอย่างไร

8. สถานการณ์ทางการเมืองของประเทศส่งผลต่อพฤติกรรมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วอย่างไร

9. ปู่ ย่า ตา ยาย มีบทบาทในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยแก่เด็ก เยาวชน และนักเรียนอย่างไร

10. พระสงฆ์ มีบทบาทและความสำคัญในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยอย่างไร

11. พิธีการต่าง ๆ ส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยอย่างไร

12. ภาษาถิ่น ส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยหรือไม่

13. โรงเรียนมีบทบาทในการส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยมากน้อยเพียงใด

14. ลักษณะพื้นที่ ภูมิประเทศ สภาพดินฟ้าอากาศ ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยอย่างไร

15. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นอุปสรรคต่อการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยหรือไม่

16. วัยของเด็กเยาวชน และนักเรียนเกี่ยวข้องกับขั้นตอนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยอย่างไร

17. กระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยเริ่มต้นเมื่อใด สิ้นสุดเมื่อใด

18. ใครมีบทบาทสำคัญที่สุดในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย

19. การคมนาคม วิทยุ โทรทัศน์ และการสื่อสารมวลชนด้านอื่น ๆ มีผลต่อการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยอย่างไร

20. การส่งบุตรหลานไปเรียนในท้องถิ่นอื่น มีผลต่อการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยอย่างไร

21. จุดมุ่งหมายสูงสุดของบิดา มารดา หรือญาติผู้ใหญ่ต้องการให้บุตรหลานของตนเป็นอะไร

22. การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐมากน้อยเพียงใด

23. ทางราชการได้สนองตอบต่อพฤติกรรมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วอย่างไร

24. การวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในทางที่ดีงามแก่ประชาชนอย่างไร

<u>สมมุติฐานเกี่ยวกับการวิจัย</u>

ในการวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลไว้ดังนี้

1. ความรู้และประสบการณ์ของประชาชนเป็นพื้นฐานของการสืบทอดความเป็นชาติ

2. การกระทำของผู้ใหญ่ บิดา มารดา เป็นสิ่งที่มีพลัง ในการสืบทอดความเป็นชาติมากกว่าคำพูด

3. เด็กจะได้รับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติตั้งแต่แรกเกิด และมีผลถาวรตั้งแต่อายุ 4 ปี เป็นต้นไป

4. ภาษา หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาและประเพณีของท้องถิ่นเป็นฐานสำคัญที่ช่วยให้ประชาชนและเด็กในตำบลนาแห้วสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยได้อย่างมั่นคง

ขอบเขตของการวิจัยและข้อจำกัด

การวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว ในปีงบประมาณ 2526 เป็นความพยายามที่จะทำความเข้าใจ และวิเคราะห์สภาพของความเป็นไทยของชนเชื้อชาติไทย นับถือพระพุทธศาสนาและมีวัฒนธรรมประเพณีไทยไม่ขาดสายมาตลอดเวลาหลายร้อยปี เพราะตำบลนาแห้วประกอบด้วยชนเชื้อชาติไทยร้อยละร้อย ประชาชนนับถือพระพุทธศาสนาร้อยละร้อย และเป็นท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ เฉพาะท้องถิ่น อีกหลายประการที่วัฒนธรรมของต่างชาติยังเข้าไปไม่ถึง ก่อนที่เอกลักษณ์ต่าง ๆจะสูญสลายไป หรือกลมกลืนกับวัฒนธรรมสมัยใหม่ จึงควรจะได้มีการศึกษา วิเคราะห์และบันทึกสภาพความเป็นไทยตามสำนึกของคนไทย ในตำบลนาแห้วไว้เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ และการรักษาความเป็นชาติไทยให้ยั่งยืนสืบไป

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ความเป็นชาติไทยจะถือว่าประชาชนชาวตำบลนาแห้ว มีความเป็นชาติไทยร้อยละร้อย และเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนชาวตำบลนาแห้วมีร้อยละร้อย เพราะประชาชนชาวตำบลนาแห้ว มีความสำนึกว่าตนเองเป็นคนไทย มีเชื้อชาติไทยและนับถือพระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาประจำชาติไทยร้อยละร้อย ดังนั้นขอบเขตการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชน

ในตำบลนาแห้ว ก็คือ ขอบเขตของกระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยที่ผู้ใหญ่ในตำบลนาแห้วสืบทอดความตั้งใจ ความคิด ความเชื่อ ภาษา ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมและแนวทางการดำรงชีวิตให้แก่เด็ก เยาวชนและนักเรียนในตำบลนาแห้ว เพื่อให้เด็ก เยาวชน และนักเรียนธำรงไว้ซึ่งลักษณะเด่นของชาติไทยตามสำนึกของคนไทยในตำบลนาแห้วให้ยั่งยืนสืบไป

2. ข้อมูลในการวิจัยส่วนใหญ่จะได้มาจากการสังเกต การดู การฟัง คำบอกเล่า การสนทนาซักถาม การไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ การอ้างเอกสาร หรือผลการวิจัยอื่น ๆ จะไม่มี หรือมีเพียงเล็กน้อย เพราะต้องการให้การวิจัยนี้เป็นเสมือนเอกสารที่มีชีวิต เป็นการบันทึกและวิเคราะห์ชีวิตของสังคมจริง ๆ ไม่ใช่วิเคราะห์ศึกษาโครงกระดูกหรือศพของสังคม ผู้ที่ต้องการเข้าใจซาบซึ้งในการวิจัยนี้ต้องไปดูสถานที่ และเหตุการณ์ด้วยตนเองเมื่ออ่านรายงานการวิจัยแล้วจึงจะประทับใจในคุณค่าและความลึกซึ้งของการวิจัยนี้

3. เนื่องจากเวลาในการปฏิบัติงานภาคสนามสั้น คือประมาณ 40 วัน ทำให้การเฝ้าดูเหตุการณ์และการบันทึกข้อมูลระยะยาวทำได้ไม่เต็มที่ การวิจัยนี้จึงไม่ครอบคลุมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยทุกด้าน ตัวอย่างที่ได้บางก็เป็นตัวอย่างเฉพาะกาล ไม่ตลอดปี หรือไม่ตลอดวงจรของชีวิต แต่ก็พยายามให้เห็นภาพรวมของกระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยให้มากที่สุด

การวิจัยนี้เน้นการปฏิบัติงานภาคสนาม ถือว่าเป็นหัวใจหรือชีวิตของการวิจัย งานวิจัยนี้จำเป็นต้องบันทึกการปฏิบัติงานภาคสนามไว้ให้มากที่สุด สิ่งที่บันทึกไว้มีความสำคัญมาก ไม่ใช่การเอาข้อมูลมากระจัดกระจายไว้เฉย ๆ หรือการหลงข้อมูล แต่เป็นเจตนาของการวิจัยนี้ งานวิจัยอื่น ๆ แก้ปัญหาสังคมไม่ได้ เพราะขาดข้อมูลในการปฏิบัติงานภาคสนาม เนื่องจากเน้นความเป็นระเบียบของวิธีการวิจัย จนลืมสิ่งสำคัญที่มีคุณค่าสูงยิ่งไปอย่างน่าเสียดาย การวิจัยนี้ไม่ต้องการทำผิดเหมือนการวิจัยอื่น ๆ จึงต้องเปิดเผยและบันทึกการปฏิบัติงานภาคสนามไว้อย่างชัดเจนที่สุดเท่าที่จะทำได้

4. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็นสองประเภท คือ กลุ่มตัวอย่างเพื่อสร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วยนิสิตปริญญาโทที่เรียนวิชาศึกษา 501 พื้นฐานทางปรัชญาของการศึกษา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2525 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สอน จำนวน 63 คน ครูโรงเรียนนาแห้ววิทยา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย จำนวน 4 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2, 3 ของโรงเรียนนาแห้ววิทยา จำนวน 130 คน ที่ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างเช่นนี้เพราะต้องการโลกทัศน์ที่กว้างไกลและแหลมคมพอสมควรสำหรับการวางเกณฑ์การศึกษาการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยในโอกาสต่อ ๆ ไปข้างหน้า กลุ่มดังกล่าวนี้ใช้ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในโอกาสต่อไปเท่านั้น

กลุ่มตัวอย่างอีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของประชาชน ครู นักเรียนและเด็กในตำบลนาแห้วโดยเฉพาะ กลุ่มตัวอย่างนี้เป็นกลุ่มรวม ไม่ได้มุ่งกำหนดจำนวนแน่นอน เพราะการวิจัยนี้มุ่งศึกษาเหตุการณ์จริง ไม่ใช่เหตุการณ์สมมุติ หรือสถานการณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อการวิจัย การเก็บข้อมูลการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย จึงมีลักษณะแตกต่างจากการวิจัยที่กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนแน่ชัด อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยก็ได้ให้ความสนใจในเรื่องจำนวนของกลุ่มตัวอย่างอยู่มาก แม้จะกำหนดแน่ชัดไม่ได้แต่ก็กำหนดสถานการณ์ เหตุการณ์ และประมาณจำนวนประชาชน ครู นักเรียน และเด็กที่ปรากฏในแต่ละสถานการณ์ได้ใกล้เคียง เช่น กลุ่มสนทนาขนาดเล็ก ประกอบด้วยผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลหรือให้สัมภาษณ์อีก 1 - 5 คน กลุ่มสนทนาขนาดกลาง ประกอบด้วยผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลหรือร่วมให้การสัมภาษณ์อีก 6 - 10 คน กลุ่มประชุมขนาดเล็ก มีผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมประชุม 10 - 20 คน กลุ่มประชุมขนาดกลาง มีผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมประชุม 21 - 30 คน กลุ่มประชุมขนาดใหญ่ มีผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมประชุม 30 - 100 คน และถ้าสถานการณ์หรือเหตุการณ์นั้นเป็นงานแต่งงานจะมีคนปรากฏในเหตุการณ์ ประมาณ 100 - 200 คน ถ้าสถานการณ์หรือเหตุการณ์เป็นงานบุญต่าง ๆ ซึ่งจัดที่วัด จะมีคนปรากฏในเหตุการณ์ ประมาณ 500 - 1,000 คน เป็นต้น ผลของการสังเกตปรากฏการณ์ของกลุ่มคน ขนาดเล็กและขนาดใหญ่ย่อมแตกต่างกันได้ ผู้วิจัยได้ให้ความสนใจในประเด็นนี้เป็นพิเศษ และในขณะรวบรวมข้อมูลก็ระลึกอยู่เสมอว่า กวรวิจัย

ที่กำลังทำอยู่นี้เป็นการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นกว่าเดิม และไม่ใช่การวิจัยเพื่อพิสูจน์สิ่งใดหรือเพื่อแสวงหาสัจจะอันโดดเดี่ยว ไม่เกี่ยวข้องผูกพันกับเหตุการณ์และสถานการณ์ซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงกล่าวได้ว่ากลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่สองที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากสถานการณ์จริงนี้เป็นกลุ่มรวม เกี่ยวข้องกับประชาชน ครู นักเรียน และเด็กในตำบลนาแห้ว ประมาณ 1,500 คน

<u>กลุ่มตัวอย่าง</u>

กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างเพื่อสร้างแบบสอบถาม การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย และกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษากระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว

กลุ่มตัวอย่างเพื่อสร้างแบบสอบถามการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย ประกอบด้วยนิสิตปริญญาโทที่เรียนวิชาศึกษา 501 พื้นฐานทางปรัชญาของการศึกษา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2525 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สอน จำนวน 63 คน ครูโรงเรียนนาแห้ววิทยา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย จำนวน 4 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2, 3 โรงเรียนนาแห้ววิทยา ปีการศึกษา 2525 จำนวน 130 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 197 คน

กลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษากระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว ประกอบด้วยประชาชน ครู นักเรียน และเด็กในตำบลนาแห้วที่ปรากฏในเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยไปร่วมและเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมกลุ่มตัวอย่างนี้ประกอบด้วย ประชาชนส่วนใหญ่ของตำบลนาแห้ว รวมประมาณ 1,500 คน เมื่อแยกเป็นส่วนย่อยเพื่อประโยชน์ในการศึกษากระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย ผู้วิจัยได้พิจารณาสังเกตและสัมภาษณ์บุคคลต่อไปนี้เป็นกรณีพิเศษ คือ

1. <u>ผู้นำท้องถิ่น</u> ได้แก่ กำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ตำบล ผู้ทรงคุณวุฒิ อดีตแพทย์ตำบล อดีตผู้ใหญ่บ้าน อาสารักษาดินแดน กรรมการหมู่บ้าน อาสาพัฒนาตนเอง

พ่อค้า รวม 30 คน

2. ผู้มีอายุมากและผู้รู้ของท้องถิ่น ได้แก่ผู้มีอายุระหว่าง 61 - 90 ปี จำนวน 20 คน

3. ผู้เป็นบิดามารดา ซึ่งมีอายุระหว่าง 20 - 60 ปี จำนวน 50 คน

4. เยาวชนและนักเรียน อายุระหว่าง 15 - 19 ปี จำนวน 15 คน

5. เด็กและนักเรียน อายุระหว่าง 4 - 14 ปี จำนวน 15 คน

6. เด็ก อายุจากแรกเกิดถึง 3 ปี จำนวน 10 คน

7. ครูโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 10 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างที่สังเกตและสัมภาษณ์เป็นพิเศษจำนวน 150 คน หรือประมาณร้อยละ 10 ของกลุ่มตัวอย่างที่สังเกตเป็นส่วนรวมในเหตุการณ์และสถานการณ์ต่าง ๆ ข้อจำกัดเรื่องกลุ่มตัวอย่างได้อธิบายแล้วในหัวข้อขอบเขตของการวิจัยและข้อจำกัด ในการเลือกผู้ที่ใช้สำหรับสังเกตและสัมภาษณ์ ไม่ได้ใช้วิธีการสุ่ม แต่อาศัยเกณฑ์บทบาทในครอบครัวและท้องถิ่น อายุ และโอกาสที่จะพบได้ในวันที่ผู้วิจัยไปปฏิบัติงานภาคสนามและเก็บข้อมูล การนัดหมายเป็นพิเศษ มีบ้างในกรณีที่ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นบุคคลสำคัญของท้องถิ่น และมีความจำเป็นจะต้องสัมภาษณ์เรื่องที่มีความสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะ ข้อสังเกตประการหนึ่งเกี่ยวกับประชาชนในตำบลนาแห้ว คือ ครอบครัวส่วนใหญ่เป็นญาติพี่น้องกันมีการสืบเชื้อสายและผูกพันกันทางการแต่งงานอย่างใกล้ชิดมาก เมื่อสืบประวัติครอบครัวต่าง ๆ จะมีการโยงใยกันทางสายเลือด และการแต่งงาน ดังนั้นความรู้ ความคิด ความเข้าใจ และความชำนาญเกี่ยวกับการเลี้ยงดูลูก การอบรมลูก หรือนิยาย นิทานต่าง ๆ ที่เล่าให้เด็ก ๆ ฟังจึงมีลักษณะใกล้เคียงกันหรือเป็นเรื่องเดียวกัน สำหรับครอบครัวที่อพยพเข้าไปอยู่ในตำบลนาแห้วใหม่ ๆ มีน้อย และยังไม่มีผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในตำบลนาแห้วมากนัก โดยลักษณะพิเศษของท้องถิ่นดังกล่าว การสุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยจึงไม่ใช่สิ่งสำคัญที่สุด แม้จะมีความสำคัญมากก็ตาม ผู้วิจัยเองก็มีความมั่นใจว่าลักษณะที่ต้องการศึกษาวิจัยเป็นลักษณะรวม จึงต้องใช้ กลุ่มตัวอย่างในลักษณะรวมให้มากที่สุด และจากจำนวนตัวเลขของกลุ่มตัวอย่างที่ปรากฏแสดงว่าการวิจัยนี้ได้รับความร่วมมือจากบุคคลต่างๆทุกเพศ ทุกวัยอย่างดียิ่ง

ลำดับขั้นของการวิจัย

การวิจัยในโครงการวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว ผู้วิจัยมีเจตนาที่จะเปิดเผยลำดับขั้นของการวิจัยทุกขั้นตอน เพื่อให้เด็ก ผู้ใหญ่ ประชาชน ครู เจ้าหน้าที่และข้าราชการได้ทราบและมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูล การให้คำปรึกษาหารือ และการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการวิจัยทั้งหมดเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และเพราะโครงการวิจัยนี้เป็นโครงการย่อยโครงการที่สี่ ของโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ณ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ลำดับขั้นของการวิจัยจึงได้กำหนดไว้ดังนี้

1. กำหนดขอบเขตของปัญหาหรือข้อมูลที่ต้องการทราบ
2. กำหนดหน่วยงาน หรือบุคลากรที่จะทำการวิจัย
3. วางแผนการจัดหาและสร้างแบบสอบถามและอุปกรณ์ที่จะใช้รวบรวมข้อมูล
4. รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และจากการปฏิบัติงานภาคสนาม
5. จัดกระทำข้อมูล แจกแจงหมวดหมู่ และทำตารางข้อมูล
6. ตีความสิ่งที่ค้นพบและเขียนรายงาน พิมพ์รายงานและเสนอรายงานต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในท้องถิ่นตำบลนาแห้ว
7. สร้างแผนปฏิบัติงานไปดำเนินการที่ตำบลนาแห้ว
8. นำแผนปฏิบัติงานไปดำเนินการร่วมกับประชาชนเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตำบลนาแห้ว

เครื่องมือและอุปกรณ์การวิจัย

1. แบบสอบถาม ใช้เป็นแนวทางในการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม
2. การสัมภาษณ์
3. การสังเกต
4. การเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในเหตุการณ์และสถานการณ์ต่าง ๆ ในท้องถิ่น เป็นเวลา 40 วัน

5. อุปกรณ์อื่น ๆ ได้แก่ กล้องถ่ายรูป 1 กล้อง ฟิล์มสี 20 ม้วน สไลด์ 20 ม้วน เครื่องบันทึกเสียง 1 เครื่อง แถบบันทึกเสียง 30 ม้วน

การสร้างแบบสอบถาม

1. พื้นฐานความคิดเกี่ยวกับแบบสอบถาม ตลอดปี พ.ศ. 2525 ซึ่งมีการฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ทั่วประเทศไทย ผู้วิจัยได้ชมกิจกรรมการฉลองกรุงรัตน์โกสินทร์จากการดูโทรทัศน์ ได้ฟังเรื่องราวการฉลองกรุงรัตนโกสินทร์จากวิทยุและข่าวต่าง ๆ ได้อ่านกิจกรรมการฉลองกรุงรัตนโกสินทร์จากหนังสือพิมพ์ เอกสาร และหนังสือที่พิมพ์เป็นอนุสรณ์การฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ไปร่วมกิจกรรมการฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ด้วย ตามแต่เวลาและโอกาสจะอำนวย ความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ประสบการณ์ต่าง ๆ ดังกล่าว ผู้วิจัยได้รวบรวมไว้เป็นข้อมูลในการร่างแบบสอบถามเกี่ยวกับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย

ระหว่างปี พ.ศ. 2521 ถึง พ.ศ. 2524 ผู้วิจัยได้ไปทำการวิจัยในโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ณ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ตลอดช่วงเวลาดังกล่าวก็ได้รวบรวมความคิดต่าง ๆ ไว้ และได้นำมาประกอบในการร่างแบบสอบถามเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยด้วย

2. การร่างแบบสอบถามการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย ผู้วิจัยได้อาศัยประสบการณ์ที่กล่าวมาในหัวข้อ พื้นฐานความคิดเกี่ยวกับแบบสอบถาม มาเป็นหัวข้อในการร่างแบบสอบถามการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย โดยแบ่งเป็น 6 หมวด และ 3 คำถาม คือ

หมวดที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม มี 8 ข้อ
หมวดที่ 2 สิ่งสำคัญที่แสดงให้เห็นความเป็นชาติไทย มี 11 ข้อ
หมวดที่ 3 การกระทำที่แสดงเจตนาความเป็นชาติไทย มี 20 ข้อ
หมวดที่ 4 ผู้ส่งเสริมและทำการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย มี 23 ข้อ
หมวดที่ 5 กิจกรรมและสิ่งต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย มี 28 ข้อ

หมวดที่ 6 ผลของการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย มี 35 ข้อ

รวมข้อถามในหมวดที่ 1 ถึงหมวดที่ 6 มี 125 ข้อ สำหรับหมวดที่ 2 ถึงหมวดที่ 6 มีข้อถามรวม 117 ข้อ ลักษณะแบบสอบถาม สำหรับข้อถาม 117 ข้อนี้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สำหรับถามความเห็น คือ มากยิ่ง มาก ปานกลาง น้อย น้อยมาก

สำหรับคำถาม 3 ข้อ มีดังนี้

ก. การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของท่านสมบูรณ์หรือไม่ ?

ข. การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของท่านได้ขึ้นถึงระดับที่ท่านเกิดความสำนึกว่าท่านเป็นคนไทย รักและภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทย หวงแหนแผ่นดินไทย ศิลปะ วัฒนธรรมไทย สถาบันต่าง ๆ ของชาติไทย เมื่อท่านมีอายุกี่ปี ?

ค. การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของท่านสมบูรณ์เมื่อใด ?

3. <u>การพิมพ์แบบสอบถามเพื่อทดลองใช้</u>

ผู้วิจัยได้พิมพ์แบบสอบถามขึ้นจำนวน 250 ชุด แต่ละชุดมีความยาว 6 หน้า กระดาษโรเนียวอย่างยาว

4. <u>การทดลองใช้แบบสอบถาม</u>

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยไปให้นิสิตปริญญาโทที่เรียนวิชาศึกษา 501 พื้นฐานทางปรัชญาของการศึกษา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2525 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สอน จำนวน 63 คน ให้ครูโรงเรียนมัธยม นาแห้ววิทยา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย จำนวน 4 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2, 3 ของโรงเรียนนาแห้ววิทยา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย จำนวน 130 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ต้องใช้นิสิตปริญญาโท ครูและนักเรียนโรงเรียนมัธยมตอบแบบสอบถาม เพื่อต้องการให้ได้ความคิดและโลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง โดยมีความหวังว่าจะได้ใช้แบบทดสอบนี้สำหรับการวิจัยการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยต่อไปอีกในอนาคต โดยปรับใช้กับนักเรียน นิสิต นักศึกษา หลายระดับได้

5. <u>การวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม</u>

ผู้วิจัยได้นำผลของการตอบแบบสอบถามของนิสิตปริญญาโท จำนวน 63 ชุด ของครูโรงเรียนนาแห้ววิทยา จำนวน 4 ชุด และของนักเรียนโรงเรียนนาแห้ววิทยา จำนวน 130 ชุด ไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร Coefficient Alpha

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1}\left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2}\right]$$

ผลการวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

สำหรับการหาค่าอำนาจจำแนก ใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

ผลของการวิเคราะห์ได้ค่าอำนาจจำแนกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. <u>การใช้แบบสอบถามในการวิจัยการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว</u>

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยไปใช้เป็นแนวทางในการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ณ ตำบลนาแห้ว ตลอดเวลาที่รวบรวมข้อมูล และจะได้นำผลการวิจัยที่ได้จากการปฏิบัติงานภาคสนาม มาเปรียบเทียบกับคำตอบที่ได้จากแบบสอบถามนี้ด้วย

วิธีการเก็บข้อมูล

1. การปฏิบัติงานภาคสนาม ในการไปเก็บข้อมูลและประเมินผลโครงการ ผู้วิจัยและคณะได้ไปปฏิบัติงานภาคสนามที่ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย รวม 7 ครั้ง เป็นเวลา 40 วัน การไปปฏิบัติงานภาคสนามผู้วิจัยถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของงานวิจัยนี้ ถ้าไม่มีการปฏิบัติงานภาคสนามและการบันทึกเหตุการณ์การปฏิบัติงานภาคสนามไว้ในรายงานอย่างละเอียด การวิจัยนี้ก็ไม่มีอะไรดีเด่นกว่าการวิจัยอื่น ๆ ซึ่งมีแต่การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการรายงานผลเท่านั้น แต่ไม่มีผลกระทบอันใดต่อกลุ่มตัวอย่างหรือพื้นที่ที่ไปเก็บข้อมูล แต่การวิจัยนี้จะมีผลกระทบต่อเหตุการณ์และการพัฒนาท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง และยาวนาน เพราะสามารถเชื่อมโยงสถานการณ์ต่าง ๆ เชื่อมต่อกันได้เป็นเวลานาน และสามารถเห็นจุดเริ่มต้น เห็นทิศทาง และเป้าหมายของการพัฒนาท้องถิ่นได้แจ่มแจ้ง ถ้าหากการวิจัยนี้จะมีคุณค่าทางวิชาการ และมีคุณค่าแก่สังคมเหนือการวิจัยรูปแบบอื่น ๆ ก็อยู่ที่ลักษณะพิเศษของการปฏิบัติงานภาคสนาม และการบันทึกการปฏิบัติงานภาคสนามอย่างละเอียด และถือเป็นหัวใจของการวิจัยนี้เอง

2. การสังเกต ด้วยการใช้ตา หู และการสัมผัสรับรู้และตรวจสอบปรากฏการณ์ เหตุการณ์และสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง ๆ ในตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ทำให้ทราบรายละเอียด ความเป็นไป ลำดับขั้นตอน และผลของปรากฏการณ์ เหตุการณ์และสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างถูกต้อง สร้างความมั่นใจในการวิจัย การตีความและการรายงานผลการวิจัยอย่างมาก

3. การสัมภาษณ์ ในจังหวะ และโอกาสที่สามารถพูดจา ไต่ถามเพื่อให้ได้ข้อมูล ความรู้ ความคิด ความเข้าใจ และประสบการณ์ ผู้วิจัยจะไม่รอช้าในการสัมภาษณ์ หรือซักถามผู้เกี่ยวข้อง ผู้รับผิดชอบ และผู้อยู่ในเหตุการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว การสัมภาษณ์และสนทนากับบุคคลต่าง ๆ ได้กระทำอย่างกว้างขวาง ทั้งในระดับผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด สมาชิกสภาจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ หัวหน้าหมวดการประถมศึกษาอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ ป่าไม้อำเภอ ที่ดินอำเภอ ตำรวจ อาสารักษาดินแดน กำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ตำบล ผู้สูงอายุ ผู้รู้

ของท้องถิ่น หัวหน้าครอบครัว ผู้เป็นบิดามารดา ครู พระสงฆ์ นักเรียน เยาวชนและเด็ก ๆ ฯลฯ รวมประมาณ 300 คน

4. <u>การใช้แบบสอบถาม</u> ในการปฏิบัติงานภาคสนามผู้วิจัยไม่ได้ให้ประชาชนและเด็ก ฯลฯ กรอกแบบสอบถาม แต่ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเองตามที่ได้อธิบายมาแล้ว เป็นแนวทางในการสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนา และการปรึกษาบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครานี้ แบบสอบถามจึงทำหน้าที่คล้าย ๆ แบบสัมภาษณ์ หรือโครงร่างสำหรับใช้ในการสังเกตหรือรวบรวมข้อมูลนั่นเอง ช่วยทำให้ข้อมูลมีความกลมกลืน เป็นกลุ่มก้อน ไม่กระจัดกระจายจนเกินไป

5. <u>การบันทึกเสียง</u> การบันทึกเสียงการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญของท้องถิ่น คำปราศรัยของนายอำเภอนาแห้วต่อหน้าประชาชนหลายร้อยคน การสนทนากันระหว่างคณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาตนเองและเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร การพูดของเด็ก ๆ คำสู่ขวัญในพิธีแต่งงาน ฯลฯ เป็นการเก็บข้อมูลการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยที่สำคัญ การบันทึกเสียงได้พยายามทำอย่างกว้างขวาง ครอบคลุมกิจกรรมสำคัญ ๆ หลายด้าน เอกสารเหล่านี้มีคุณค่าทั้งแก่การวิจัยนี้และอนาคต ในฐานะที่เป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์อีกด้วย การวิจัยครั้งนี้ได้บันทึกเสียงไว้รวม 30 ม้วน

6. <u>การถ่ายภาพสีและสไลด์</u> การถ่ายภาพสีและสไลด์มีความจำเป็นมากในการวิเคราะห์เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ สถานการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย เพราะสามารถนำมาตรวจสอบพิจารณาได้อีกเสมอ เมื่อมีความต้องการหรือมีความจำเป็น การวิจัยครั้งนี้ได้ถ่ายภาพสีและสไลด์ไว้ ประมาณ 1,000 ภาพ สิ่งเหล่านี้นอกจากจะใช้ประกอบการวิจัยครานี้แล้ว ยังสามารถเก็บไว้ประกอบการวิจัยเรื่องอื่น ๆ ในอนาคตได้อีก

7. <u>การปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับประชาชน</u> ในการวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วในปีงบประมาณ 2526 คณะผู้วิจัยได้ปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับประชาชนในตำบลนาแห้ว และบุคคลอื่น ๆ ได้แก่ การตั้งศูนย์

เด็กเล็กก่อนวัยเรียนที่บ้านเหมืองแพร่ การทำโครงการพิพิธภัณฑ์ต่อไม้ที่บ้านนาโพธิ์ การดำเนินโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ และพัฒนาคุณธรรม 4 ประการ ค่านิยม 5 ประการ ความใฝ่ความมุ่งหมายในชีวิต ความรักท้องถิ่น เศรษฐกิจ และความมั่นคงของท้องถิ่น ร่วมกับนายอำเภอ ปลัดอำเภอ ข้าราชการและประชาชนในตำบลนาแห้ว ที่หมู่บ้านนาแห้วใหม่ และการไปชมการพัฒนาหมู่บ้านของนักเรียนนายร้อย จปร ร่วมกับนิสิตปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เป็นต้น

<u>การเก็บข้อมูล</u>

1. <u>การเตรียมตัวเบื้องต้น</u> เนื่องจากการวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว ซึ่งเป็นโครงการย่อยที่สี่ของโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง เป็นงานวิจัยที่มีขอบเขตกว้างขวาง เกี่ยวข้องกับคนจำนวนมากและทุกวงการในท้องถิ่น ความจำเป็นในการป้องกันความเข้าใจผิดของเจ้าหน้าที่ หน่วยราชการ ทหาร ตำรวจ จึงมีมาก คณะผู้วิจัยได้ใช้ความพยายามในการติดต่อกับส่วนราชการระดับต่าง ๆ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และในระดับท้องถิ่นอย่างครบถ้วนและรอบคอบ เพื่อให้การสร้างความดีเป็นความดี ไม่ใช่ทำให้การสร้างความดี กลายเป็นการร้ายไปอย่างที่มักจะเกิดอยู่เสมอในสังคมไทยในปัจจุบัน ขั้นตอนในการติดต่อกับส่วนราชการต่าง ๆ มีดังนี้

1.1 <u>การทำหนังสืออนุมัติแผนปฏิบัติงานภาคสนาม</u> เมื่อทางหัวหน้าโครงการวิจัยทราบจากบันทึกของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ ทม. 1001(6)521 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2525 เรื่องแจ้งผลการอนุมัติเงินประจำงวด ประเภทเงินอุดหนุนการวิจัย ความว่า โครงการวิจัยเฉพาะเรื่อง การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว ได้รับอนุมัติเงินอุดหนุน 38,000 บาท หัวหน้าโครงการฯ จึงได้ทำแผนปฏิบัติงานภาคสนามโครงการวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว ขึ้นเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2525 และทำบันทึก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่ ทม. 1007/1338 ลงวันที่ 16 ธันวาคม 2525 เรื่องขออนุมัติแผนปฏิบัติงานภาคสนามโครงการวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนา

ความเป็นชาติไทยฯ ถึงอธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อธิการบดีฯ อนุมัติแผนปฏิบัติงานภาคสนามฯ เมื่อ วันที่ 17 ธันวาคม 2525

1.2 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทำหนังสือที่ ทม. 1001/5706 ลงวันที่ 20 ธันวาคม 2525 เรื่องขอความอนุเคราะห์ออกหนังสืออนุมัติให้คณะผู้วิจัยเข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่เขตแทรกซึม ถึงผู้อำนวยการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน และได้รับหนังสืออนุมัติเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2525 หนังสือกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ที่ สร 4001/1515 เรื่อง คณะวิจัยขอเดินทางเข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

1.3 ผู้วิจัยเดินทางไปพบผู้ว่าราชการจังหวัดเลยเพื่อขอความสะดวกและขอหนังสือนำทาง เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2526 ผู้ว่าราชการจังหวัดเลย (นายทองคำ บานชื่น) ได้ให้ความอนุเคราะห์ทำหนังสือถึงนายอำเภอนาแห้ว หนังสือที่ ล.ย. 25/219 ลงวันที่ 6 มกราคม 2526 เรื่องขอให้อำนวยความสะดวก มอบให้ผู้วิจัยนำติดตัวไปยังอำเภอนาแห้ว

1.4 ผู้วิจัยเดินทางไปพบนายอำเภอนาแห้ว ในวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2526 ผู้วิจัยได้เดินทางไปพบนายอำเภอนาแห้ว แต่ท่านไปราชการที่อื่น จึงพบผู้รักษาราชการแทนนายอำเภอนาแห้ว คือ นายพงศา ศุภจริยาวัตร ปลัดอำเภอนาแห้ว ได้ทำหนังสือ ที่ ล.ย. 59/65 ลงวันที่ 7 มกราคม 2526 เรื่องขอให้อำนวยความสะดวก ถึงกำนันตำบลนาแห้ว และผู้ใหญ่บ้านตำบลนาแห้วทุกคน เมื่อได้รับหนังสือนำทางนี้แล้ว ผู้วิจัยก็เริ่มปฏิบัติงานเก็บข้อมูลทันที

2. การปฏิบัติงานภาคสนาม

2.1 แผนการปฏิบัติงานภาคสนามโครงการวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย ณ ตำบลนาแห้ว คณะผู้วิจัยได้ขออนุมัติมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อไปปฏิบัติงานภาคสนาม ณ ตำบลนาแห้ว ไว้ 5 ครั้งรวมเวลา 42 วัน แต่การไปปฏิบัติงานภาคสนามจริงมีอุปสรรคหลายประการ ทำให้ต้องขออนุมัติการไปปฏิบัติงานภาคสนามเพิ่มเป็น 7 ครั้งและเวลาในการปฏิบัติงานภาคสนามลดลงเหลือเพียง 40 วัน ดังต่อไปนี้

ครั้งที่ 1 วันพุธที่ 5 ถึงวันจันทร์ที่ 10 มกราคม 2526

ครั้งที่ 2 วันพฤหัสบดีที่ 10 ถึงวันจันทร์ที่ 14 กุมภาพันธ์ 2526
ครั้งที่ 3 วันพฤหัสบดีที่ 17 ถึงวันอังคารที่ 22 มีนาคม 2526
ครั้งที่ 4 วันพุธที่ 6 ถึงวันพฤหัสบดีที่ 14 เมษายน 2526
ครั้งที่ 5 วันพฤหัสบดีที่ 5 ถึงวันอังคารที่ 10 พฤษภาคม 2526
ครั้งที่ 6 วันพุธที่ 1 ถึงวันอาทิตย์ที่ 5 มิถุนายน 2526
ครั้งที่ 7 วันเสาร์ที่ 23 ถึงวันจันทร์ที่ 25 กรกฎาคม 2526

เนื่องจากสังคมไทยในปัจจุบันมีความสับสนยุ่งเหยิงมาก ผู้ที่มีความรู้และได้รับการศึกษาสูง เช่นจบปริญญาตรีและปริญญาโทก็ยังพึ่งตนเองไม่ได้ คือ ไม่มีงานทำตามที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา นอกจากนี้ก็เลือกงาน ไม่ทุ่มเททำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ บางคนก็ดูถูกเหยียดหยามผู้ไม่ได้เล่าเรียนทั้ง ๆ ที่ตนเองก็ไม่ได้ช่วยบุคคลเหล่านั้น ปัญหาความยากจนและการไม่มีงานทำเป็นปัญหาที่ทางรัฐบาลหนักใจ และได้พยายามแก้ปัญหา โดยประกาศแผนพัฒนาชนบทยากจน และได้ทำงานมาตั้งแต่ พ.ศ. 2525 เมื่อวันที่ 21 - 23 กันยายน พ.ศ. 2526 มหาวิทยาลัยมหิดลก็ได้จัดสัมมนา เรื่องการพัฒนาเพื่อพึ่งตนเอง ซึ่งผู้วิจัยในฐานะผู้แทนมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒก็ได้ไปร่วมสัมมนา และนำบทความเรื่องแนวทางการพัฒนาเพื่อการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ การศึกษา การรักษาสุขภาพอนามัยและความมั่นคงปลอดภัยของสังคม แผนการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนและประเทศชาติ ทฤษฎีการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง มีความยาว 15 หน้า ไปเผยแพร่ด้วย นับเป็นแผนหรือทฤษฎีการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ทฤษฎีแรกที่คนไทยคิดขึ้น และปฏิบัติได้ผลดีมาแล้ว **ทฤษฎีนี้สามารถพัฒนาขึ้นได้เพราะการปฏิบัติงานภาคสนามและการวิจัยโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ณ ตำบลนาแห นันเอง**

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเน้นการปฏิบัติงานภาคสนามเป็นพิเศษ และเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญสูงสุดของกระบวนการวิจัยเพื่อการพัฒนาสังคมและชุมชน ไม่มีการวิจัยใด ๆ จะสร้างสรรค์พัฒนาสังคมและชุมชนให้ดีขึ้นได้ ถ้าปราศจากการปฏิบัติงานภาคสนามอย่างจริงจัง และบันทึกการปฏิบัติงานภาคสนามไว้อย่างละเอียด

เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเพื่อพึ่งตนเองและการแก้ปัญหาการไม่มีงานทำ และปัญหาความยากจน ผู้วิจัยจึงได้บันทึกการปฏิบัติงานภาคสนามไว้อย่างละเอียด เพื่อเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงานเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนที่ได้ผลดี และเป็นการย้ำให้เห็นคุณค่าของการวิจัยที่ทำเพื่อประโยชน์สุขของคนจำนวนมาก เพื่อความก้าวหน้า ความรู้ ความคิด ความเข้าใจของคนจำนวนมาก กับการวิจัยที่แสดงความเห็นแก่ตัว การวิจัยที่คนส่วนใหญ่ของประเทศว่าไม่มีความรู้ ไม่มีความเชี่ยวชาญในการวิจัย และเทคนิคการวิจัยอย่างเพียงพอ และการวิจัยที่เหยียดหยามศักดิ์ศรีของมนุษย์ โดยยกย่องผู้วิจัยว่าเป็นนักวิชาการชั้นสูง ทั้ง ๆ ที่นักวิชาการดังกล่าวไม่กล้าลงมือแก้ปัญหาอันซับซ้อนของสังคมให้ได้ผลปรากฏแก่สายตาโลก ว่าแตกต่างกันอย่างไรและจะได้เป็นบทเรียนในการปฏิบัติงานภาคสนามสำหรับผู้ที่มีหน้าที่พัฒนาชุมชนด้วย

ยิ่งไปกว่านั้นปัจจุบันในสังคมไทยมีโครงการพัฒนามากมาย เช่น โครงการหมู่บ้าน อพป โครงการพัฒนาของกรมการพัฒนาชุมชน โครงการพัฒนาของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท โครงการพัฒนาของฝ่ายทหารและกองทัพภาคต่าง ๆ โครงการพัฒนาของตำรวจตระเวณชายแดน โครงการพัฒนาของธนาคารและบริษัทธุรกิจใหญ่ ๆ โครงการพัฒนาของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ โครงการสร้างงานในชนบทของรัฐบาล ฯลฯ เป็นต้น บางโครงการได้ทุ่มเททุนทรัพย์ แรงงาน วิชาการและอำนาจรัฐอย่างมากมายเพื่อให้การพัฒนาบรรลุผลตามเป้าหมายอย่างดีที่สุด จากแหล่งใกล้ชิดโครงการพัฒนาชนบทต่าง ๆ ทำให้ทราบว่าบางโครงการได้ใช้งบประมาณแผ่นดิน เงินกู้จากต่างประเทศ เงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ เงินบริจาคและอื่น ๆ ฯลฯ เป็นจำนวนเงินมหาศาล บางโครงการได้ใช้เงินถึง 50 ล้านบาทก็มี 100 ล้านบาทก็มี ใช้เงินร่วม 1,000 ล้านบาทถึง 10,000 ล้านก็มี แต่ผลการพัฒนาสรุปออกมาเป็นปรากฏการณ์ให้เห็นว่าประชาชนกลับยิ่งคอยรอรับความช่วยเหลือ คอยรับของแจกและของบริจาค ไม่คิดพึ่งตนเอง ไม่ช่วยตนเอง ไม่พัฒนาอย่างที่มุ่งหมายไว้แต่อย่างใด

การเขียนรายงานโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ณ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย และการปฏิบัติงานภาคสนามอย่างละเอียดคงจะช่วยให้กลุ่มพัฒนาต่าง ๆ นักวิชาการและนักพัฒนาที่เกิดความท้อแท้ ความผิดหวังและความสับสนในการพัฒนา ได้มองเห็นทิศทางใหม่ ทิศทางในการพัฒนาที่ถูกต้องเหมาะสมและเป็นธรรมในการพัฒนาประชาชนและชุมชนชนบท ให้พึ่งตนเอง เลี้ยงตนเอง นำตนเอง ทำตนเป็นประโยชน์แก่สังคม และมีความพึงพอใจในชีวิตและการงาน ได้ไม่มากก็น้อย เพราะโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองเน้นการพัฒนาที่ใช้เงินทุนจำนวนน้อย ๆ และใช้คนในท้องถิ่น ทรัพยากรเดิมของท้องถิ่นและความริเริ่มของคนในท้องถิ่นในการพัฒนาเพื่อพึ่งตนเอง เลี้ยงตนเอง นำตนเองอย่างเป็นไท

2.2 <u>รายละเอียดการปฏิบัติงานภาคสนามเป็นรายวัน</u>

<u>ครั้งที่ 1</u>

<u>วันพุธที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2526</u>

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วได้เริ่มเดินทางไปปฏิบัติงานภาคสนาม โดยออกเดินทางจากกรุงเทพมหานครไปยังจังหวัดเลย

<u>วันพฤหัสบดีที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2526</u>

เวลา 8.15 - 11.30 น. ไปพบผู้ว่าราชการจังหวัดเลย (นายทองดำ บานชื่น) รองผู้ว่าราชการจังหวัดเลย (นายมังกร กองสุวรรณ) นายนพดล เฮงเจริญ (หัวหน้าสำนักงานจังหวัดเลย) เพื่อขอหนังสือนำทางไปยังอำเภอนาแห้ว นอกจากนี้ได้ไปพบหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย (นายประดิษฐ์ ศิริรัชตพงศ์) และเจ้าหน้าที่คนอื่น ๆ เช่น นายบุญมา เชื้อบุญมี นายทวี ยศปัญญา นายจวน กมลรัตน์ นายคันโท พรหมรักษา อาจารย์สาร สาระทัศนานันท์

ผู้วิจัยได้มอบหนังสือวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพ จากระดับอนุบาลถึงปริญญาเอก ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเลย รองผู้ว่าราชการจังหวัดเลย และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ รวม 6 เล่ม และมอบหนังสือโอวาทสี่ของท่านเหลี่ยวฝาน ให้อีกจำนวน 6 เล่ม

อาจารย์สาร สาระทัศนานันท์ นายบุญมา เชื้อบุญมี นายทวี ยศปัญญา ขอให้ผู้วิจัยบันทึกเสียงไปออกวิทยุกรมประชาสัมพันธ์จังหวัดเลยในรายการของฝากจากพุทธสมาคม จังหวัดเลย ในวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2526 และผู้วิจัยได้บันทึกคำบรรยายเรื่อง <u>โครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ และพัฒนาคุณธรรม 4 ประการ ค่านิยม 5 ประการ ความหวัง ความมีจุดมุ่งหมายในชีวิตความรักท้องถิ่น เศรษฐกิจและความมั่นคงของท้องถิ่น</u> เป็นเวลา 30 นาที และทางพุทธสมาคมจังหวัดเลยก็นำไปออกอากาศตามวันดังกล่าว เวลา 20.30 - 21.00 น.

ผู้วิจัยได้ปรึกษากับ นายนพดล เฮงเจริญ หัวหน้าสำนักงานจังหวัดเลย เรื่องโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นฯ นายนพดล ซึ่งเคยทำงานที่ส่วนส่งเสริมการเกษตร กระทรวงมหาดไทย และได้ทำโครงการเรื่องการปลูกมะขามหวานมาแล้วให้ความสนับสนุนโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นฯ เต็มที่ เพราะเห็นว่าเป็นประโยชน์ ไม่มีอะไรเสียหาย และควรตกลงกับฝ่ายป่าไม้ เพื่อจะได้ตกลงเรื่องการใช้พื้นที่ป่าสงวนให้เรียบร้อย และอาจจะชวนประชาชนอื่น ๆ ร่วมได้ด้วย

เวลา 12.35 น. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร ได้เดินทางไปอำเภอด่านซ้ายกับ นายจุด เชื้อบุญมี (ครูใหญ่โรงเรียนบ้านน้ำเย็น อำเภอด่านซ้าย) และ นายสมบูรณ์ ศรีพรหม (ครูโรงเรียนบ้านด่านซ้าย และเป็นคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด) เมื่อผ่านโรงเรียนบ้านห้วยตาด ได้พบครูใหญ่ คือ นายบุญนอง อินตะ เดินทางไปถึงอำเภอด่านซ้าย เวลา 14.05 น.

เวลา 15.30 น. เดินทางต่อไปยังอำเภอนาแห้ว แต่ระหว่างทางรถชนเสาไฟฟ้าประสบอุบัติเหตุ ทำให้เสาไฟฟ้าประมาณ 24 ต้น หลนขวางถนนรถต่าง ๆ วิ่งผ่านไม่ได้ ต้องรอจนถึงเวลา 16.30 น. เมื่อ นายชวลิต พรหมรักษา หัวหน้าหมวดการทางเหมืองแพร่นำรถแทรกเตอร์ของแขวงการทางด่านซ้ายมาช่วยลากเสาไฟฟ้าออกจากทาง การเดินทางจึงเริ่มต้นใหม่ และเดินทางไปถึงตำบลนาแห้วโดยปลอดภัย และพักที่บ้านเลขที่ 36/1 บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

เมื่อถึงบ้านนาโพธิ์พบ นางจันทร์เพ็ญ ดวงอุปะ นางสาวบุญนาง สารวิจิตร นางบุญได้ ไพรภิบาล ตอนเย็นพบ นายอวด แสงรัตน์ ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมสาบาน หรือเล่าของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร มาตั้งแต่อายุราว 1 ขวบ นายคำหมวดอุ่นแก้ว ซึ่งทดลองทำนาสองครั้งในปีนี้ นายเมฆ ดวงอุปะ นางสาววงรัญ ดวงอุปะ และเด็กหญิงแผ่นทอง ไพรภิบาล

ตอนกลางคืน นายลาน จันทะคุณ นายพัน (นิกร) ศรีฟอง นายชายแดน ไพรภิบาล นายพร้อม สารวิจิตร นางจันทร์เพ็ญ ดวงอุปะ นางสาวบุญนาง สารวิจิตร นางบุญได้ ไพรภิบาล

เด็กชายรุ่งเรือง สารวิจิตร มาสนทนาด้วยที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์

นายลาน จันทะคุณ บอกว่า คนตำบลนาแห้วไม่ใช่คนยากจน แต่ไม่รวย ทุกคนพออยู่พอกิน ไม่อดอยาก แต่ว่าอยากรวย ทำไมจึงจะรวย เป็นสิ่งที่อยากถาม รายได้ของประชาชนในตำบลนาแห้วเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าเดือนละ 2,000 บาท ต่อเดือน ทางราชการส่งเสริมเต็มที่ แต่ชาวบ้านไม่เอาจริงเอาจัง การพัฒนาจึงไม่ค่อยได้ผล ยกตัวอย่างการปลูกมะพร้าวเตี้ยและการปลูกผลไม้อื่น ๆ ก็ไม่เอาใจใส่ ไม่บำรุงรักษาดูแล

นางจันทร์เพ็ญ ดวงอุปะ เตรียมปลูกบ้านใหม่ จึงขนของต่าง ๆ มาวางขายชั่วคราวที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" ชั้นล่างเต็มไปหมด การประชุมคนมาก ๆ จึงไม่ค่อยสะดวกเหมือนแต่ก่อน แต่ถ้ามีคนมาสนทนากันเพียง 5 - 10 คน ก็ทำได้สะดวกดีอยู่

เข้านอนเวลา 22.00 น.

<u>วันศุกร์ที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2526</u>

ตื่นนอน 5.30 น. ตรวจดูอุณหภูมิที่เทอร์โมมิเตอร์ เมื่อ 6.50 น. อุณหภูมิ 18 องศาเซลเซียส หรือ 62 องศาฟาเร็นไฮท์ ภายในห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว เวลา 7.00 น. อุณหภูมิ 15.5 องศาเซลเซียส หรือ 60 องศาฟาเร็นไฮท์ที่หน้าห้องสมุด อากาศไม่ค่อยหนาวนัก ตอนนี้อากาศค่อนข้างเย็นสบาย สวมเสื้อแขนสั้นตัวเดียวก็รู้สึกสบายแล้ว เช้าวันนี้มีหมอกพอสมควร ประชาชนตื่นนอนแล้วไปทำกิจกรรมต่าง ๆ แต่เช้า เวลา 6.55 น. ได้ยินเสียงระฆังที่วัดโพนสว่างพัฒนารามดังขึ้น แสดงว่ามีการตีระฆังอยู่ที่วัด

เวลา 9.05 น. เดินทางไปถึงที่ว่าการอำเภอนาแห้ว พบนายชยาย ยศปัญญา หัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอนาแห้ว นายชยายสนับสนุนโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นฯ พบ นายอำนวย สีหะวงศ์ ซึ่งเกิดที่บ้านนาแห้วก็มีความสนใจโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นฯ ด้วย

เวลา 9.30 - 10.20 น. ไปพบนายอำเภอนาแห้ว แต่ นายอำเภอไปราชการต่างจังหวัด จึงพบ นายพงศา ศุภจริยาวัตร ปลัดอำเภออาวุโสแทน นายพงศา ศุภจริยาวัตร ได้

ทำหนังสือถึงกำนันตำบลนาแห้ว ผู้ใหญ่บ้านทุกคนในตำบลนาแห้วให้ เพื่อขอให้อำนวยความสะดวกในการวิจัย ท่านสนใจโครงการปลูกป่า (มะขามหนึ่งล้านต้นฯ) มาก และขอสนับสนุนเต็มที่ ผู้วิจัยได้เอาหนังสือวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเอง และบุคลิกภาพจากระดับอนุบาลถึงปริญญาเอกให้นายพงศา ศุภจริยวัตร 1 เล่ม

เวลา 10.20 - 10.40 น. ไปพบ นายพิทักษ์ บุญมีวิเศษ ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอนาแห้ว ได้สนทนากันถึงโครงการสร้างอนุสาวรีย์ลูกเสือชาวบ้าน นายพิทักษ์ ชี้แจงโครงการสร้างอนุสาวรีย์ลูกเสือชาวบ้านโดยย่อว่า

<u>เป้าหมาย</u>	1. เพื่อเป็นการสร้างอนุสรณ์ลูกเสือชาวบ้าน
	2. เพื่อสร้างอนุสาวรีย์ตามแบบกรมศิลปากร จำนวน 1 แห่ง
<u>วิธีการ</u>	1. ดำเนินการของบประมาณจากจังหวัดเพื่อดำเนินการ
	2. ขอความร่วมมือจากประชาชนและลูกเสือชาวบ้านบริจาค
<u>งบประมาณ</u>	1. ค่าวัสดุ ประมาณ 1,000,000 บาท
	2. ประชาชนและลูกเสือชาวบ้านสมทบ 500,000 บาท
<u>ผู้รับผิดชอบ</u>	1. นายอำเภอนาแห้ว
	2. ศึกษาธิการอำเภอนาแห้ว

รายละเอียดมีอยู่ในแผนปฏิบัติงานประจำปี 2525 ของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอนาแห้ว งบประมาณที่ขอครั้งแรกจะใช้สร้างห้องสมุดและอนุสาวรีย์ 500,000 บาท นอกจากนี้จะใช้ปรับปรุงพื้นที่ ปลูกต้นไม้ และเตรียมการก่อสร้าง ส่วนหนึ่งเป็นเงินของทางจังหวัดเลยและกองบังคับการตำรวจตระเวณชายแดนขอนแก่น (บก. ตชด. ขอนแก่น) และประชาชน ประมาณ 500,000 บาท

นอกจากนี้ นายพิทักษ์ สนใจโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ บอกว่าตอนนี้ยังไม่เข้าใจ ต้องการทราบว่าจะมีหลักการอย่างไร มีหลักสูตรอย่างไร เมื่อเรียนจบจากมหาวิทยาลัยนี้ (มกพ) แล้วจะไปทำงานอะไร ที่ไหน อย่างไร ฯลฯ ผู้วิจัยจึงเขียนแผนผังและอธิบายให้ฟังโดยสังเขป

เวลา 11.45 - 12.50 น. ไปสนทนากับ นายเพียร ทิพย์อุดม และ นางกู่ ทิพย์อุดม ที่ตลาดบ้านนาแห้วใหม่ เกี่ยวกับการดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ การปลูกมะขามล้านต้นฯ กลับถึงบ้านนาโพธิ์ เวลา 13.04 น. โดยอาศัยรถของ ครูอารมณ์ พงศ์สัมพันธ์ กลับ ครูอารมณ์ พงศ์สัมพันธ์ และ ครูอำนาจ จุฬาราช เชิญผู้วิจัยไปงานวันเด็กที่โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ ในวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2526 ด้วย พอกลับถึงห้องสมุด "สารวิจิตร" ได้ประมาณ 5 นาที ครูใหญ่โรงเรียนนาแห้ววิทยา (อาจารย์วิวัฒน์ ไปทาฟอง) และ นายอวด แสงรัตน์ ก็พากันนั่งรถจักรยานยนต์มาเชิญผู้วิจัยไปบรรยายให้นักเรียนโรงเรียนนาแห้ววิทยาฟัง ผู้วิจัยขอพักชักหนึ่งชั่วโมง ในระหว่างที่พักผ่อนอยู่ก็มีมารดาของนักเรียนนาแห้ววิทยา จำนวน 3 คน มาบ่นเรื่องลูก ๆ ที่ไปเรียนหนังสือแล้วไม่คอยช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านเลยให้ผู้วิจัยฟัง ผู้วิจัยจึงได้ขุดเอาต้นมะขามต้นหนึ่งที่งอกขึ้นที่หน้าห้องสมุด "สารวิจิตร" ใส่ถุงพลาสติกแล้วเอาวางไว้ในถังเก่า ๆ 1 ใบ

เวลา 14.35 - 15.28 น. บรรยายเรื่องการพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จรุ่งโรจน์ และโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ให้คณะครูและนักเรียนโรงเรียนนาแห้ววิทยาฟังที่ศาลาประชุมของโรงเรียน มีครูเข้าฟัง 9 คน (ทั้งโรงเรียนมีครู 11 คน) และนักเรียนเข้าฟัง 150 คน

เวลา 15.40 - 17.00 น. เดินทางไปปลูกมะขาม (ต้นที่นำไปตั้งไว้ที่กลางศาลาประชุมโรงเรียนนาแห้ววิทยา) ที่ศูนย์กลางโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ใกล้น้ำตกแพร่ในตำบลนาแห้ว ผู้ไปปลูกด้วยกันมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร (ผู้วิจัย) อาจารย์วิวัฒน์ ไปทาฟอง (ครูใหญ่โรงเรียนนาแห้ววิทยา)
นายสมบูรณ์ ดวงอุปะ (ครูโรงเรียนนาแห้ววิทยา) นายอวด แสงรัตน์ บ้านนาโพธิ์ และ นายเมฆ ดวงอุปะ บ้านนาโพธิ์ เตรียมสถานที่และปลูกมะขาม 1 ต้น ระหว่างเวลา 16.00 - 17.00 น. เดินทางกลับมาถึงโรงเรียนนาแห้ววิทยาเวลา 17.15 น. เดินเท้าทั้งไปและกลับ

การปลูกมะขามเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการนี้ นายเก่ง สารวิจิตร บิดาของผู้วิจัย และ นายพจน์ สารวิจิตร น้องชายของผู้วิจัย ได้เริ่มปลูกเป็นตัวอย่างไว้แล้ว เมื่อ

ประมาณวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2510 โดยปลูกด้วยเม็ดมะขาม 30 เม็ด แบ่งเป็น 10 หลุม หลุมละ 3 เม็ด ปลูก ณ ที่ว่างเหนือฝายน้ำแพร่ ห่างจากลำน้ำแพร่ ประมาณ 5 เมตร ปลูกเป็นแถวยาวประมาณ 100 เมตร เนื่องจากมีคนไปทำไร่ เผาป่า บริเวณที่ปลูกมะขามไว้บ่อย ๆ ทำให้ต้นมะขามตายและไม่เติบโตเร็วเท่าที่ควร แม้กระนั้นเมื่อถึงวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2526 ยังมีต้นมะขามเหลืออยู่ 2 กลุ่ม ประมาณ 6 ต้น และเริ่มออกดอกแล้ว ลำต้นขนาดโดยรอบ ประมาณ 30 - 40 เซ็นติเมตร และสูงประมาณ 6 - 8 เมตร ต้นมะขามนี้ทำให้ผู้วิจัยภาคภูมิใจและเกิดแรงบันดาลใจให้ทำโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการและพัฒนาคุณธรรม 4 ประการ ค่านิยม 5 ประการ ความหวัง ความมีจุดมุ่งหมายในชีวิต ความรักท้องถิ่น เศรษฐกิจและความมั่นคงของท้องถิ่น เพราะเห็นผลงานของ นายเกง สารวิจิตร และ นายพจน์ สารวิจิตร ซึ่งบุคคลทั้งสองได้ถึงแก่กรรมไปแล้วเมื่อ วันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2511 และวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2514 ตามลำดับ แต่ผลงานของบุคคลทั้งสองซึ่งทำไว้เมื่ออายุได้ 51 ปี และ 23 ปี ตามลำดับ ยังเป็นประโยชน์ เป็นแรงบันดาลใจกระตุ้นให้ผู้วิจัย และคนอื่น ๆ พยายามสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการอยู่ต่อไปอีกเป็นเวลานาน ความพยายามเพื่อความดีใด ๆ ที่บุคคลต่าง ๆ ได้ทำไว้ด้วยความสุจริตย่อมมีคุณค่าเสมอ แม้จะไม่มีใครทราบในขณะที่ทำไว้ก็ตาม

เวลา 17.45 น. เดินเท้ากลับถึงบ้านนาโพธิ์ รู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เริ่มโครงการสำคัญในวันนี้ เหตุการณ์นี้มีความสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในการดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

ตอนค่ำสนทนากับ นางบุญฮอด เกี่ยวกับอาการป่วยของ นางหนูลิด กัณฑะศรี อายุ 85 ปี ซึ่งถึงแก่กรรมเมื่อ 4 - 5 วัน ที่ผ่านมา สนทนากับ นายพร้อม สารวิจิตร นางจันทร์เพ็ญ ควงอุปะ นางสาวบุญนาง สารวิจิตร เรื่องการปลูกมะขามในเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ การดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยจะต้องทำการพัฒนาพื้นที่ และปลูกต้นไม้ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ เช่น ไม้มะขาม และคิดว่าควรจะใช้ต้นมะขามเป็น สัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ กำหนดว่าวันอาทิตย์ที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2526 เป็นวันไปปลูกมะขามเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการอีก 20 ต้น ในวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2526 ซึ่งเป็นวันเด็กแห่งชาติ จะเป็นวันรวบรวมต้นมะขามไว้

อาหารเย็นมี แกงหน่อไม้ ส้มผักกาด (ผักกาดดอง) นึ่งผักกาด (หลาน แผ่นทอง ไพรภิบาล เอามาให้) และน้ำพริก (แจ่วดำ) ซึ่งคล้าย ๆ กับอาหารเช้าซึ่งมี ไข่ทอด ส้มผักกาด น้ำพริก และนึ่งผักกาด (ยอดผัก)

เข้านอน เวลา 20.30 น. การปฏิบัติงานภาคสนาม วันที่ 3 ประสบผลสำเร็จอย่างดีเยี่ยมทุกด้าน

<u>วันเสาร์ที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2526</u>

ตื่นนอน เวลา 6.15 น. ตรวจดูเทอร์โมมิเตอร์ วัดอุณหภูมิปรากฏว่า เมื่อเวลา 6.20 น. อุณหภูมิ 16.5 องศาเซลเซียส หรือ 61 องศาฟาเร็นไฮท์ ภายในห้องสมุด "สารวิจิตร" ชั้นล่าง และเมื่อเวลา 6.33 น. อุณหภูมิ 12 อาศาเซลเซียส หรือ 57 องศาฟาเร็นไฮท์ ที่หน้าห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว วันนี้ ตอนเช้ามีหมอกพอสมควร

เวลา 9.45 - 10.25 น. ไปสังเกตกิจกรรมวันเด็กที่สนามโรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ พบ อาจารย์กาจ ดวงอุปะ ครูใหญ่โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ และพบปลัดอำเภอฝ่ายปกครอง (นายสุจิตร) ท่านบอกว่าท่านสนใจส่งเสริมการท่องเที่ยวในอำเภอนาแห้ว เพราะตอนนี้อำเภอนาแห้วปลอดภัย ไม่มีผู้ก่อการร้ายแล้ว ถ้าหากจะมีนักศึกษามาฝึกงานที่อำเภอนาแห้วท่านยินดีสนับสนุนให้มาอย่างเต็มที่ และท่านจะเรียนนายอำเภอนาแห้วเกี่ยวกับเรื่องนี้

เวลา 10.30 - 11.50 น. ไปสังเกตการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป) ที่ศาลาประชาคมบ้านเหมืองแพร่ มีผู้เข้าประชุม 35 คน รายชื่อผู้เข้าประชุมที่จำได้มี นายที ชัยชนะ (กำนันตำบลนาแห้ว) นายกาจ ดวงอุปะ (ครูใหญ่โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่) นายวินัย บุญมี นายลาน จันทะคุณ นายคำผุก จันทะคุณ นายกองมี ราชพรหมา นายสุพรรณ สารแสง นายแจ้ง ศรีเพชร นายชายแดน ไพรภิบาล นางสุภาพ ยศปัญญา นายชู สารแสง นายหลอ ดวงอุปะ เป็นต้น ผู้จัดการประชุมคือ ปลัดอำเภอฝ่ายส่งเสริม การประชุมตอนเริ่มต้นไม่มีระเบียบ มีการส่งเสียงเอะอะดังลั่น ปลัดอำเภอฝ่ายส่งเสริมจึงชี้แนะว่า คนพูดเก่งต้องฟังเก่งด้วย แล้วชี้แจง

ต่อไปว่า ในการพัฒนานั้นเราเดินเข้าหากันระหว่างรัฐกับชาวบ้าน ขอให้เราร่วมมือกันรัฐจะให้อย่างเดียวไม่พอ จะต้องร่วมมือกันระหว่างรัฐกับชาวบ้าน ใครทำตัวเป็นเจ้าเป็นนายจะอยู่ไม่ได้ ต้องทำงานร่วมกัน หลวงส่วนหนึ่ง ราษฎร์ส่วนหนึ่ง เราต้องช่วยกันรักษา ที่ประชุมตกลงกันว่าจะซ่อมศาลาประชาคมบ้านเหมืองแพร่ ปลัดอำเภอนาแห้วฝ่ายส่งเสริมได้บ่นต่ออีกว่ามาพบพี่น้องหนึ่งปีเต็ม ๆ หนึ่งปีไม่ได้อะไรขึ้นมาเลย ท่านเกลียดขี้หน้าผมเพราะผมมาบ่อย จากวันนี้พี่น้องจะพัฒนาไหม ? ในอำเภอนาแห้วมีหมู่บ้าน อพป 11 หมู่บ้าน ชาวบ้านนาท่อนพูดว่า "เราพาแต่บ้านเรา ไปดูบ้านอื่น แต่ทำอย่างไรบ้านอื่นจะมาดูบ้านเรา" ท่านปลัดฯ ประทับใจมากและย้ำว่า ข้าราชการทุกฝ่ายจะต้องมาเหมืองแพร่แน่นอน เพราะ

1. เป็นหมู่บ้าน อพป - ได้งบพิเศษ
2. เป็นหมู่บ้านยากจน - ได้งบพิเศษ
3. เป็นหมู่บ้านชายแดน - ได้งบพิเศษ

เจ้าหน้าที่และข้าราชการจะมาที่บ้านเหมืองแพร่ วันนี้บ้านนาโพธิ์มาประชุม 15 คน บ้านเหมืองแพร่มาประชุม 18 คน รวม 33 คน บ้านนาโพธิ์ทำรั้วแล้วจะประชุมที่บ้านนาโพธิ์เดือนต่อไป จะต้องกำหนดวันพัฒนาวันใดวันหนึ่ง ขอให้พัฒนาทุกวัน วันพระอยากให้พร้อมกันพัฒนาทุกบ้าน เช่น ปัด กวาดบ้าน

- อยากเห็นความเจริญ อยากให้ทุกท่านมาประชุมพร้อมกัน
- นาแห้วเก่า นาแห้วใหม่ บ้านกลาง นาพึง แย่มาก
- บ้านแสงภา พัฒนาเป็นอันดับหนึ่ง (บ้าน อพป)
- บ้านหนองสิม (บ้านธรรมดา) อยู่ในขั้นดี

ต่อมานายตำรวจตระเวณชายแดนชื่อ ร.ต.ต. สมศักดิ์ ศรีบุญเรือง ได้กล่าวคำปราศัยกับคณะกรรมการหมู่บ้าน อพป ว่า ตนเองเป็นลูกคนมีเงินมีรถเก๋งนั่งไปโรงเรียน ตั้งใจจะมาพัฒนาชายแดนในอำเภอนาแห้ว ตนเองเรียนอบรมสำเร็จมามีแนวโน้มที่จะออกสู่ชนบท เพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชน ตอนเป็นนักศึกษาตนมีฐานะดีมาก ไม่เคยจน จึงอยากเห็นว่าจนมีอยู่ขนาดไหน เช่นการกินแมลงในอุจจาระควาย (ขี้ควาย) อยากจะมาเห็น จึงเป็น ตชด. เพื่อมาหาข้อเท็จจริง

เมื่อมาเห็นแล้ว แต่ละหมู่บ้านตามชายแดนหาโจรผู้ร้ายไม่มี ในกรุงเทพฯ บ้านใกล้เรือนเคียงไม่รู้จักกันเลย เมื่อมาเห็นชนบทก็ภูมิใจ ประชาชนรู้จักกัน ยิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน ได้รับนโยบายจะมาพัฒนาให้ประชาชนอยู่ดีกินดี จึงประสานกับอำเภอ เพื่อร่วมช่วยเหลือชาวบ้านทุกคน ภารกิจของ ตชด. มีภารกิจ 3 ประการ

1. มีภารกิจเป็นตำรวจ คือ จับกุมผู้ร้าย ผู้ทำผิดกฎหมาย
2. มีภารกิจในทางทหาร คือ ทำการรบแบบกองโจร
3. เมื่อประเทศอยู่ในภาวะสงบ จะมาพัฒนาบ้านเมือง มาจับจอบจับเสียมเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน

เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2526 ได้ไปดูหมู่บ้านนาทอนในการประชุมกันเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน อยากเห็นหมู่บ้านเหมืองแพร่รวมมือร่วมใจกันไม่แพ้หมู่บ้านนาทอน ผมจะมาเยี่ยมหมู่บ้านเหมืองแพร่ให้บ่อย ๆ ในวันเด็กตำรวจตระเวณชายแดนมาร่วมงานในการตัดผมแก่นักเรียน

ปลัดอำเภอฝ่ายส่งเสริมได้ยกตัวอย่างการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร ที่ได้นำทางการพัฒนาไปแล้ว ถ้ามีคนอย่างนี้อีก 5 - 6 คน อำเภอนาแห้วจะพัฒนาอย่างยิ่ง ต่อจากนั้นผู้จัดประชุมได้เชิญเกษตรตำบล มาพูดกับชาวบ้านว่าขณะนี้ได้มีการทดลองปลูกข้าวแบบทำนาน้ำตม วันนี้จะไปดูนาของ นายคำหมวด อุ่นแก้ว ซึ่งจะหว่านวันนี้อีก 5 ไร่

เวลา 12.00 - 13.00 น. สนทนากับ พลตำรวจ ตชด. เสนีย์ ชาววิเศษ ซึ่งมาพบที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ ได้มอบหนังสือยุทธศาสตร์การสอนวิชาการพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพจากระดับอนุบาลถึงปริญญาเอก 1 เล่ม และโอวาทสี่ของท่านเหลี่ยวฝาน 1 เล่ม ให้ด้วย พลตำรวจ ตชด. เสนีย์ ประจำอยู่ที่บ้านแสงภา ตำบลแสงภา ในอำเภอนาแห้ว

ตอนบ่ายสนทนากับ นายคำหมวด อุ่นแก้ว เรื่องการหว่านข้าวนาน้ำตมที่ นายคำหมวด ทดลองทำ 5 ไร่ ในปีนี้ที่นาโป่ง นายคำหมวด บอกว่าน้ำดีมาก ในตำบลนาแห้ว เหมืองแพร่ (ฝายน้ำแพร่) สามารถนำน้ำเข้านาได้อย่างสบาย (ทุ่งนาโพธิ์ บ้านบุ่ง เหมืองแพร่)

ตอน 15.00 - 17.00 น. ขุดต้นมะขามเตรียมนำไปปลูกที่ศูนย์กลาง (โครงการ) มหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ขุดจากหน้าห้องสมุด "สารวิจิตร" 2 ต้น ขุดจากหน้าบ้านของ นางบุญได้ ไพรภิบาล 1 ต้น ขุดจากสวนครัวของ นางจันทร์เพ็ญ ดวงอุปะ 3 ต้น ขุดใส่ถุงพลาสติกไว้ และเอามูลวัวจากคอกวัวของ นายเมฆ ดวงอุปะ ใส่ในถุงพลาสติกด้วย ต้นมะขาม 2 ต้น ที่อยู่ติดกันมากจะปลูกเป็นคู่กันเลย หนึ่งในสองต้นที่ติดกันนี้เป็นต้นขนาดใหญ่กว่าเพื่อน คือ ลำต้นโตโดยรอบ 15 ซ.ม. และสูงราว 100 ซ.ม. มะขามสองต้นที่ติดกันนี้เป็นมะขามเปรี้ยว แต่จะปลูกเป็นต้นสำคัญ และคิดว่าคงจะไม่ตายแน่นอน เพราะว่าได้เอาตะกร้าเก่าใส่ดินและมูลวัวให้อย่างมาก เชื่อว่าจะต้องโตเป็นต้นใหญ่แน่นอน

เวลา 17.30 - 18.30 น. ไปเยี่ยม นายทอง และนางแอ สนิท ที่บ้านนาโพธิ์ ติดกับห้องสมุด "สารวิจิตร" นายทอง เล่าประวัติว่า ยายของ นายทอง เป็นน้องสาวของท้าวศรีจันทร์ (ซึ่งเป็นปู่ของบิดาของผู้วิจัย คือ นายเก่ง สารวิจิตร) ชื่อ นางเฟีย เดิมนามสกุลของ นายทอง คือ "เฟียสนิท" แต่ต่อมาเหลือแค่ "สนิท" เพราะเจ้าหน้าที่เขียนให้ผิดก็เลยขี้เกียจแก้จนเหลือแต่ "สนิท" มาจนทุกวันนี้

นายทอง และ นางแอ สนิท เอาส้ม กล้วย ลาบปลาเผา และข้าวเหนียวนึ่งมาให้ผู้วิจัยรับประทาน ผู้วิจัยรับประทานอาหารเย็นกับ นายทอง ที่บ้านของ นายทอง และได้ฟังเรื่องราวชีวิตของ นายเก่ง สารวิจิตร ในสมัยเป็นหนุ่มจาก นายทอง ว่าในตอนเป็นหนุ่ม คุณพ่อ (นายเก่ง สารวิจิตร) ชอบหมอลำมาก ชอบฟังลำเป็นพิเศษ ตอนเป็นหนุ่ม นายทอง และ นายเก่ง นำข้าง คนละสองเชือก ไปต่างของที่ซื้อจากหล่มสักมาขายที่ตำบลนาแห้ว

เวลา 18.45 - 20.00 น. ไปบ้านนายกองสี แสงคำ ที่บ้านนาโพธิ์ (มารดาของภรรยาของ นายกองสี เป็นพี่สาวของท้าวศรีจันทร์ ซึ่งเป็นปู่ทวดของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร) โดยไปกับ นายทอง สนิท วันนี้ นายกองสี จัดงานแต่งงานลูกชายคนสุดท้อง แต่การทำบายศรีสู่ขวัญจะทำวันพรุ่งนี้ตอนเช้า ได้พบและสนทนากับ นายกุล แสงคำ นายซุน ทองปลิว นายเพ็ง เนตรแสงสี นายไหล ทองมา นายฝ่อน ฤทธิศักดิ์ นายกองสี แสงคำ นายชู สารแสง ฯลฯ นอกจากนี้ได้พบ

ครูแปลง แสงคำ ครูใหญ่โรงเรียนบ้านพันชารี ตำบลหมื่นราม อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นเพื่อนเล่นของผู้วิจัยตอนเป็นเด็กอายุระหว่าง 4 - 10 ปี

ลูกเขยแม่ออน บ้านบุ่งได้บอกผู้วิจัยว่าเป็นคนบ้านเดียวกันกับ นายมุข บุตรดีสุวรรณ (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น พงศ์ศักดิ์) สอนอยู่ที่โรงเรียนอนุบาลเมืองเลย นายมุข เคยเรียนชั้น ม. 1 - 6 ที่โรงเรียนเลยสโมสรวิทยาลัย (ปัจจุบันเป็นโรงเรียนเลยพิทยาคม) กับผู้วิจัยเมื่อ พ.ศ. 2492 - 2498

เวลา 20.00 - 21.00 น. ไปงานแต่งงานลูกสาว นายอวด แสงรัตน์ (เส่ว หรือเพื่อนร่วมสาบานของผู้วิจัย) ที่บ้านนาโพธิ์โดยไปกับ นายทอง สนิท และ นายลาน จันทะคุณ พบเจ้าหน้าที่ตำรวจและคนอื่น ๆ หลายคน มีคนแสดงความสนใจจะไปปลูกมะขามเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการเพิ่มอีกหลายคน เช่น

1. นายชู จันทะคุณ
2. นายบรรพต เฉลิมรัตน์
3. นายสุบรร กัณทะศรี
4. นายลาน จันทะคุณ

นายลาน จันทะคุณ กล่าวชักชวนเพื่อน ๆ ให้ไปช่วยกันปลูกมะขามเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ นายลาน สนับสนุนโครงการ "มกพ" (มหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ) มาก เมื่อผู้วิจัยกลับบ้านเกิด นายลาน จะรีบมาหาทันทีทุกครั้ง

เวลา 21.00 - 22.00 น. นายจำลอง (ครูโรงเรียนนาแห้ววิทยา) ได้พานักเรียนนายร้อย จปร. (นนร. อรรฐพร โบสุวรรณ) มาพบผู้วิจัย บอกว่าต้องการพบผู้วิจัยจึงพากันมาหาผู้วิจัย

ผู้วิจัยจึงพาไปดูเอกสารต่าง ๆ ที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ และได้สนทนากันถึงแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น โครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ภาพแปลนมหาวิทยาลัยฯ แล้วผู้วิจัยได้มอบเอกสารแก่ นนร. อรรฐพร โบสุวรรณ ได้แก่

1. รายงานโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ปีงบประมาณ 2524 จำนวน 1 เล่ม

2. ยุทธศาสตร์การสอนวิชาการพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพ จากระดับอนุบาลถึงปริญญาเอก 1 เล่ม

3. คู่มือพัฒนาเพื่อความรุ่งโรจน์และส่งเสริมความก้าวหน้านักเรียน 1 เล่ม

4. โคลงสี่สุภาพเกี่ยวกับตำบลนาแห้ว 1 ชุด (93 บท)

5. โครงการ "มกพ" พ.ศ. 2525 - 2530 จำนวน 1 ชุด

นนร. อรรฐพร โบสุวรรณ เป็นผู้นำสิ่งของที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ประทานมาไปแจกชาวบ้านนาซาก เช่น ผ้าห่ม 1,000 ผืน ฯลฯ แล้วจะรีบเดินทางกลับกรุงเทพฯ

เข้านอนเวลา 22.10 น. วันนี้พบคนมากมายและถือว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่งวันหนึ่งในการมาเตรียมการวิจัยและปฏิบัติงานภาคสนาม

<u>วันอาทิตย์ที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2526</u>

ตื่นนอนเวลา 6.00 น. อากาศค่อนข้างหนาวเย็นในตอนเช้า

เวลา 8.00 - 10.00 น. ไปงานแต่งงานลูกชาย นายกองสี แสงคำ ให้เงินช่วยงาน 150 บาท (ให้นายกองสี 100 บาท และผูกแขน 50 บาท) พบครูแปลง แสงคำ

เวลา 10.00 - 12.00 น. ไปงานแต่งงานลูกสาว นายอวด แสงรัตน์ ให้เงินทำขวัญตอนผูกแขนบ่าวสาว 200 บาท

สังเกตพิธีการแต่งงาน ในวันนี้ทั้งสองงาน แต่ละงานมีคนไปแน่นบริเวณบ้าน ไม่น้อยกว่า 200 คน พิธีแต่งงานเป็นแบบกันเองสนุกสนานและจริงจัง

เวลา 13.30 - 15.30 น. ไปปลูกมะขาม ณ ศูนย์กลางโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ มีคนไปปลูกมะขามเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ 28 คน ปลูกมะขามได้ 44 ต้น นายบุญเกื้อ สารวิจิตร เป็นคนขับรถของตนเอง บรรทุกคนและต้นมะขามไปปลูก

ออกจากหน้าห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว เวลา 13.30 น. ถึงฝายน้ำแพร่ เวลา 13.45 น. ปลูกมะขามเวลา 13.50 - 15.00 น. เดินทางกลับเวลา 15.15 น. ถึงห้องสมุด "สารวิจิตร" โดยปลอดภัย เวลา 15.30 น.

รายชื่อผู้ไปปลูกมะขามเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ จำนวน 28 คน มีดังนี้

1. นายที	ชัยชนะ	กำนันตำบลนาแห้ว
2. นายกาจ	ดวงอุปะ	ครูใหญ่โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่
3. นายชู	สารแสง	ผู้ใหญ่บ้านนาโพธิ์
4. นายบุญเกื้อ	สารวิจิตร	สารวัตรกำนันตำบลนาแห้ว
5. นายพัฒนจักร	ดวงอุปะ	
6. นางอารมณ์	บุญมี	
7. นายชู	แสงคำ	
8. นายลาน	จันทะคุณ	
9. นายเพทาย	วงษ์โสภา	
10. นายปัน	แสงคำ	
11. นายพู	ยดปันยา	
12. นายสงวน	ฤทธิศักดิ์	
13. นายบรรพต	เฉลิมรัตน์	
14. นายพิสิทธิ์	สารวิจิตร	ผู้วางโครงการ "มกพ"
15. นายสุบรร	กัณฑะศรี	
16. ด.ญ. อุดร	สนิท	
17. ด.ญ. บุญแทน	ไพรภิบาล	
18. ด.ญ. ทองใบ	ดวงอุปะ	
19. ด.ญ. วิราภรณ์	บุญพรหม	

20. ด.ญ. วิลาวัลย์ นามปัญญา
21. น.ส. วงรัษ์ ดวงอุปะ
22. ด.ญ. สำราญ แสงคำ
23. ด.ญ. บุญมี จันทวงค์
24. ด.ญ. อรทัย พันสารี
25. ด.ญ. ยุพิน กัณทะศรี
26. ด.ญ. แผ่นทอง ไพรภิบาล
27. ด.ญ. บุญจันทร์ จันทะคุณ
28. น.ส. บุญนาง สารวิจิตร

เวลา 18.00 - 18.30 น. นายคูณ จันทวงค์ ได้นำเอาปืนคาบศิลา (ปืนเพิง) ซึ่งเป็นมรดกของบิดามารดา คือ นายพัน จันทวงค์ และ นางกีบ จันทวงค์ มามอบให้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ (มกพ) จำนวน 1 กระบอก นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ในฐานะผู้วางโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เป็นผู้รับมอบและทำหนังสือมอบหนึ่งฉบับ มีสักขีพยานเห็นด้วย 6 คน คือ

1. นายพร้อม สารวิจิตร
2. นายแดง พรหมรัตน์
3. นายร้อย สุขเสริม
4. นางสาวบุญนาง สารวิจิตร
5. นางจันทร์เพ็ญ ดวงอุปะ
6. นายเมฆ ดวงอุปะ

ผู้วิจัยได้มอบหนังสือโอวาทสี่ของท่านเหลี่ยวฝานให้ นายคูณ จันทวงค์ 1 เล่ม ให้ นายแดง พรหมรัตน์ 1 เล่ม และบอก นายคูณว่า คราวต่อไปให้ นายคูณ พามารดามาถ่ายรูป และผู้วิจัยจะทำหนังสือขอบคุณและจะนำสำเนามอบปืนคาบศิลา (เลขที่ 1267) มาให้ ผู้วิจัยได้เจาะพื้นดูหนังสือ

เพื่อเอาปืนคาบศิลาเก็บไว้ ทำเสร็จเรียบร้อยระหว่างเวลา 19.00 - 19.50 น.

เวลา 20.00 - 20.30 น. ใช้เครื่องคิดเลขที่ อาจารย์ประพันธ์ ปลิดปลอดภัย จัดหามาให้ บวกเลขราคาสินค้าให้ นางจันทร์เพ็ญ ดวงอุปะ ได้เรียบร้อยดี

วันนี้เป็นวันที่ประสบความสำเร็จอย่างยิ่งวันหนึ่งในชีวิตของ นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร ผู้วางโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เพราะสามารถปลูกมะขามได้ตามที่มุ่งหวังไว้ และกิจกรรมการปลูกมะขามถือว่าเป็นกิจกรรมการลงมือสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการในพื้นที่เขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการอย่างแท้จริงจึงเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญยิ่ง

เข้านอนเวลา 22.00 น.

<u>วันจันทร์ที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2526</u>

ตื่นนอนเวลา 5.00 น. ตอน 6.30 น. เริ่มมีฝนตกปรอย ๆ ไปเยี่ยมบ้าน นายพร้อม สารวิจิตร นายบุญเกื้อ สารวิจิตร นางบุญได้ ไพรภิบาล ถังหมักแก๊สจากมูลวัวมูลควายที่สร้างเมื่อ พ.ศ. 2524 ที่บ้านนางบุญได้ ยังใช้ได้ดีอยู่

ตอนเช้าเมื่อตื่นนอนได้ร่างโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้น เพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ และพัฒนาคุณธรรม 4 ประการ ค่านิยม 5 ประการ ความหวัง ความมีจุดมุ่งหมายในชีวิต ความรักท้องถิ่น เศรษฐกิจและความมั่นคงของท้องถิ่น

เดินทางกลับกรุงเทพมหานคร ออกจากบ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว เวลา 7.00 น. ถึงด่านซ้าย 8.00 น. นางจันทร์เพ็ญ ดวงอุปะ เอาข้าวเหนียวนึ่งให้ 1 ห่อ หลานสุกัญญา สารวิจิตร เอาน้ำอ้อยกระทิมาให้ 1 ถุง เดินทางถึงกรุงเทพมหานครโดยปลอดภัยในตอนเย็น

<u>ครั้งที่ 2</u>

<u>วันพฤหัสบดีที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2526</u>

ตื่นนอนเวลา 4.00 น. เดินทางออกจากบ้านเลขที่ 4/626 ซอย 27 หมู่บ้านสหกรณ์เคหสถาน 4 ตำบล คลองกุ่ม เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240 เวลา 5.30 น. ถึงสถานีขนส่งสายเหนือ (ตลาดหมอชิต) เวลา 6.15 น. ออกจากสถานีขนส่งสายเหนือ เวลา 6.41 น. ถึงลำนารายณ์ เวลา 9.00 น. ออกจากลำนารายณ์ 9.20 น. ถึงเพชรบูรณ์ 11.20 น. ออกจากเพชรบูรณ์ 11.35 น. ถึงหล่มสัก 12.15 น. ออกจากหล่มสัก 12.30 น. ถึงด่านซ้าย 14.10 น. ออกจากด่านซ้าย 14.30 น. ถึงห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย เวลา 15.40 น. การเดินทางรวดเร็ว ต่อรถได้จังหวะพอดี ไม่ต้องรอนานเหมือนบางครั้งทำให้การเดินทางราบรื่น ปลอดภัย และรวดเร็วเป็นพิเศษ รวมเวลาเดินทางจากบ้านในกรุงเทพมหานคร ถึงบ้านเกิดที่บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว 10 ชั่วโมง 10 นาที เป็นการเดินทางที่เร็วที่สุดเท่าที่เคยทำได้ตามสภาพการณ์ปรกติ

ในช่วงนี้ตอนกลางวัน บ้านนาโพธิ์ - เหมืองแพร่ ไม่ค่อยมีคนอยู่บ้านเพราะต่างก็ไปทำสวนทำไร่ในตอนกลางวัน จะกลับมาหมู่บ้านในตอนค่ำ ทั้งนี้ตามที่ นางสาวบุญนาง สารวิจิตร บอก บุญนาง ชายของอยู่ที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" คนเดียว

วันนี้ได้บอกให้ นางสาวบุญนาง เพาะเม็ดมะขามเพิ่มเติม ที่เพาะไว้เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2526 งอกนิดหน่อยแต่ไม่งาม ต้นมะขามที่นำมาจากกรุงเทพมหานครเมื่อ 14 มกราคม 2526 ตายแล้ว 1 ต้น เหลืออีก 1 ต้น

ตอนบ่ายได้ไปนั่งสังเกตการณ์อยู่ที่ร้านค้าของ นายบุญเกื้อ สารวิจิตร เห็น นายสุพรรณ สารแสง ไล่ต้อนฝูงวัวกลับบ้านและเห็น ครูสอน พุทธรักษ์ ครูใหญ่โรงเรียนบ้านโป่งถูกกลับจากโรงเรียนจะกลับบ้านคือบ้านนาพึง จึงได้ขอถ่ายสไลด์ติดรถจักรยานยนต์ พาหนะไป - กลับจากโรงเรียนไว้ด้วย เห็นบ้าน นายชายแดน ไพรภิบาล ทำรั้วแล้วและบ้านของ นางจันทร์เพ็ญ ดวงอุปะ ที่ปลูกใหม่ก็มุงหลังคาแล้ว ใช้หลังคาสังกะสี

วันนี้ตอนบ่ายมีอากาศร้อน แดดจ้าที่ตำบลนาแห้ว ฝนไม่ตก ราว 16.15 น. หลานบุญแทนและ แผ่นทอง ไพรภิบาล กลับจากโรงเรียน พร้อมกับเด็กอื่น ๆ หลายคนจึงถ่ายสไลด์ไว้ 4 รูป

ตอนเย็น นายพร้อม สารวิจิตร มาหาที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" จึงได้สนทนากันเรื่องการสร้างตนเอง การเป็นผู้นำ โครงการถ่ายรูปผู้สนับสนุนโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ การปลูกมะขามเพื่อสร้างมหาวิทยาลัย ฯลฯ เอาสไลด์การพาคณะรองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (รองศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ วิทยารัฐ) มาศึกษาผาหนอง เขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ และสภาพภูมิศาสตร์ อำเภอนาแห้ว ให้ นายพร้อมชม

ตอนค่ำ นางจันทร์เพ็ญ ดวงอุปะ นายเมฆ ดวงอุปะ นางสาวบุญนาง สารวิจิตร เด็กหญิงบุญแทน ไพรภิบาลและ เด็กหญิง แผ่นทอง ไพรภิบาล มาสนทนาให้ข้อมูลต่าง ๆ และชมสไลด์

เข้านอนเวลา 21.30 น.

<u>วันศุกร์ที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2526</u>

ตื่นนอนเวลา 6.20 น.

เวลา 7.50 - 8.00 น. เดินไปดูตลาดนัดขายเสื้อผ้าที่หน้าบ้าน นางดวงเดือน สีหะวงศ์

เวลา 8.00 - 8.20 น. สนทนากับ นายชู แสงคำ เอาโครงการปลูกมะขามล้านต้นให้ 1 ชุด และดูควายตัวผู้ ราคา 6,000 บาท ของ นายชู นายชู บอกว่าต้องทำงานหนัก เมื่อลูกสาวคนที่ 3 เรียนจบ ม. 3 จะไม่ให้เรียนต่อจะให้ช่วยทำงานบ้าน

เวลา 8.20 - 8.55 น. เดินเท้าจากบ้านนาโพธิ์ไปยังที่ว่าการอำเภอนาแห้ว เมื่อไปถึงที่ว่าการอำเภอ เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ที่มาทำงานมีจำนวนน้อย จึงได้แวะไปที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนาแห้ว เห็นหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอนาแห้ว คือ นายชยาย ยศปัญญา (บุตรนายลพ ยศปัญญา) กำลังเร่งทำงานเขียนหนังสืออยู่ จึงไม่ทักทายหรือสนทนากันมากนัก ได้อ่านที่กระดานเห็นรายชื่อหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอนาแห้วจึงจดไว้ดังนี้

รายนามผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอนาแห้ว

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล		ดำรงตำแหน่งเมื่อ	หมายเหตุ
1	นายสุรพงษ์	พลดาหาญ	10 ต.ค. 2514 - 1 ต.ค. 2516	หัวหน้าหมวด
2	นายมาโนช	มาดา	16 ต.ค. 2516 - 22 พ.ค. 2521	หัวหน้าหมวด
3	นายจวน	กมลรัตน์	22 พ.ค. 2521 - 30 ก.ย. 2523	หัวหน้าหมวด
4	นายจวน	กมลรัตน์	1 ต.ค. 2523 - 13 ต.ค. 2524	หัวหน้าการฯ
5	นายโต	คำทาแค	13 ต.ค. 2524 - 21 เม.ย.2525	หัวหน้าการฯ
6	นายขยาย	ยศปัญญา	22 เม.ย.2525 -	หัวหน้าการฯ

ในช่วงเช้า อากาศหนาว แต่ตอน 9.10 น. มีแดดจ้าแล้ว ณ ที่ทำการอำเภอนาแห้ว แต่เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ยังมาทำงานน้อย นายอำเภอนาแห้วก็ยังไม่มาทำงาน และยังไม่มีประชาชนมาติดต่อราชการเลย

พบนายอำเภอนาแห้ว เวลา 9.50 - 10.20 น. ได้ปรึกษา นายอำเภอนาแห้วอยู่ 30 นาที เพราะท่านจะรีบไปจังหวัดเลย ได้ปรึกษาเรื่องสำคัญ 3 เรื่อง คือ

1. การวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว ในปีงบประมาณ 2526

2. เรื่องโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการและพัฒนาคุณธรรม 4 ประการ ค่านิยม 5 ประการ ความหวัง ความมีจุดมุ่งหมายในชีวิต ความรักท้องถิ่น เศรษฐกิจและความมั่นคงของท้องถิ่น

3. การดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

นายอำเภอนาแห้ว (นายทรงพล หิมาศาสตร์) สนับสนุนเต็มที่ โดยเฉพาะการปลูกมะขาม ท่านและเจ้าหน้าที่ของอำเภอนาแห้วจะไปปลูกด้วย ทำให้ผู้วิจัยมีความปลาบปลื้มใจอย่างยิ่ง ท่าน

บอกว่าการติดต่อกับทางอำเภอให้ติดต่อทางอำเภอโดยตรง ไม่ต้องผ่านทาง กอรมน. ที่จังหวัดและกรุงเทพฯ ก็ได้ ท่านจะแจ้งให้หน่วยเหนือทราบให้เอง

เวลา 8.30 น. ก่อนถึงที่ว่าการอำเภอนาแห้วได้แวะไปที่โรงเรียนนาแห้ววิทยา เพื่อพบนายวิวัฒน์ ไปทาฟอง ครูใหญ่โรงเรียนนาแห้ววิทยา เพื่อฝากแบบสอบถามการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยไว้ 162 ชุด เพื่อให้นักเรียนและครูช่วยกรอก แต่ นายวิวัฒน์ ได้พานักเรียนไปเดินทางไกลในเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ และปลูกมะขามด้วยในตอนเช้า จึงจะไปพบใหม่อีกในตอน 18.30 น. ที่บ้าน นายอวด แสงรัตน์

เวลา 10.30 - 13.00 น. ไปบ้านนาแห้วใหม่ เพื่อสนทนากับ นายเพียร ทิพย์อุดม นางกู่ ทิพย์อุดม นายภู แสนคุ้ม นางออน แสนคุ้ม (สุพรหม) ด.ต. สมบูรณ์ เงินงาม นายเล่ง ดวงอุปะ ฯลฯ นายเพียร สนใจสนับสนุนโครงการปลูกมะขามมากจะไปร่วมปลูกด้วย นายภู และ ด.ต. สมบูรณ์ ก็สนับสนุนการปลูกมะขามและบอกว่าจะไปร่วมปลูกด้วยเช่นเดียวกัน ได้สังเกตวิธีการค้าขาย ติดต่อบุคคลต่าง ๆ ของ นายเพียร และ นางกู่ ซึ่งมีร้านขายของและที่ขายน้ำมันสำหรับยานยนต์ต่าง ๆ อยู่ใกล้ที่ทำการไปรษณีย์อำเภอนาแห้ว และด่านตรวจ

เวลา 13.00 - 13.15 น. เดินเท้าจากบ้านนาแห้วใหม่ผ่านนาแห้วเก่า พบนางอาน จันทะคุณ ภรรยา นายส่วน จันทะคุณ นางอาน เล่าให้ฟังถึงการเรียนของลูกสาว คือ นางสาวสีหะรักษ์ จันทะคุณ ซึ่งเรียน ป.กศ. สูงอยู่ที่วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์ วิชาเอกพลศึกษา ว่าเป็นคนที่มีความมานะพยายามมาก แม้จะมีความขัดสนในด้านทุนทรัพย์ แต่ก็พยายามเรียน นางอาน ก็ได้พยายามส่งลูกจนสุดกำลัง ได้สนทนากันจนถึงบ้านบุ่ง

เวลา 13.15 - 13.25 น. เดินเท้าจากบ้านบุ่งถึงบ้านนาโพธิ์ เริ่มพิจารณาถึงครอบครัวต่าง ๆ เพื่อศึกษารายละเอียดการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยต่อไป

เวลา 13.25 - 13.50 น. แวะบ้าน นายถาด ศรีเพชร เพื่อดูการทำฐานพระพุทธรูปที่ นายถาด นางคัมภี ศรีเพชร นายลาน จันทะคุณ นางเสวย จันทะคุณ นายไหล ทองมา นายสุบรรณ กัณทะศรี นางฝั้น กัณทะศรี นายชู แสงคำ ฯลฯ ช่วยกันทำอยู่ ขณะที่ผู้วิจัยไปถึง กำลังช่วยกัน

ทาสี มีเด็ก ๆ นั่งล้อมดูอยู่ประมาณ 10 คน ผู้วิจัยก็ร่วมทาสีด้วย แล้วเอาโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นฯ ให้ นายถาด ศรีเพชร 1 ชุด นายถาด อ่านออกเสียงเหมือนพระเทศน์ให้ทุกคนฟัง เมื่ออ่านจบ นายถาด บอกว่า เมื่อใครได้อ่านโครงการนี้แล้ว หากไม่เห็นด้วยก็เป็นคนไม่ค่อยดี และมีการตกลงกันว่าวันพรุ่งนี้ (12 กุมภาพันธ์ 2526) เวลา 9.00 น. จะพากันไปปลูกมะขามเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการอีกที่ฝายน้ำแพร่ นายถาด ศรีเพชร (อายุ 72 ปี) ก็ยินดีจะไปปลูกด้วย

เวลา 13.52 - 14.30 น. สนทนากับ นายคำหมวด อุ่นแก้ว นางพิศผม อุ่นแก้ว นางเฮียง อุ่นแก้ว เด็กหญิง ละออ และ เด็กหญิง ปิ่นแก้ว อุ่นแก้ว

เวลา 14.35 - 15.30 น. พบกับ นายพร้อม สารวิจิตร และ นายบุญเกื้อ สารวิจิตร ปรึกษากันเกี่ยวกับการวิจัย และการดำเนินงานโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ โดยจะเริ่มลงมืออย่างจริงจังด้วยกิจกรรมการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้น

เวลา 15.35 - 16.30 น. ขุดต้นมะขามขนาดที่โตที่สุดเท่าที่เคยขุดเพื่อย้ายไปปลูกในเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ขุดเองที่สวนครัวของนางจันทร์เพ็ญ ดวงอุปะ ใกล้นาขอกบ้าน ลำต้นโตเท่าหัวแม่มือ (โดยรอบประมาณ 10 เซ็นติเมตร) และสูง 150 เซ็นติเมตร

เวลา 18.10 - 20.30 น. ไปเยี่ยม นายอวด แสงรัตน์ และ นางทองหนัก แสงรัตน์ และ เล่ว อวด เอาผ้าขาวม้าให้ 1 ผืน และจัดอาหารเย็นมาให้รับประทานด้วย มีผู้รับประทานด้วยกัน 3 คน คือ นายวิวัฒน์ ไปทาฟอง (ครูใหญ่โรงเรียนนาแห้ววิทยา) นายอวด แสงรัตน์ และผู้วิจัย (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร) ได้ปรึกษากับ นายวิวัฒน์ ไปทาฟอง เรื่องการวิจัยการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว และวันพรุ่งนี้จะได้มอบแบบสอบถามจำนวน 162 ชุด ให้ นายวิวัฒน์ นำไปให้นักเรียนและครูโรงเรียนนาแห้ววิทยากรอกให้ผู้วิจัยจะมารับแบบสอบถามคืนในเดือนมีนาคม 2526 นายวิวัฒน์ได้ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง

เข้านอนเวลา 21.20 น.

วันเสาร์ที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2526

ตื่นนอนเวลา 6.00 น. อากาศหนาวเย็น

ตอนเช้า นางแถ่น สารแสง มาปรึกษาเรื่องลูกชาย ชื่อ นายเลย สารแสง ซึ่งเป็นนักเรียนอยู่ที่จังหวัดมหาสารคามแล้วถูกจับกุมเพราะมีเรื่องวิวาทกับนักเรียนด้วยกัน จะแก้ไขอย่างไร ผู้วิจัยเขียนคำแนะนำให้สู้ด้วยความจริง ความจริงมีอย่างไรให้เล่าอย่างนั้น คนหาเรื่องจะต้องพ่ายแพ้ในที่สุด

เวลา 9.00 - 11.00 น. พาญาติพี่น้อง นักเรียน และเด็กไปปลูกมะขามเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เป็นการไปปลูกมะขามครั้งที่ 3 ใน พ.ศ. 2526 มีผู้ไปปลูก 13 คน ปลูกมะขามได้ 13 ต้น และเอาเม็ดมะขามปลูกอีก 200 เม็ด

ผู้ไปปลูกมะขามเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการในวันนี้ ได้แก่

1. นายเพียร	ทิพย์อุดม	พ่อค้าบ้านนาแห้วใหม่
2. นายพิสิทธิ์	สารวิจิตร	ผู้วางโครงการ "มกพ"
3. นายพร้อม	สารวิจิตร	ผู้ไปเลือกที่ตั้งมหาวิทยาลัยครั้งแรก
4. นายบุญเกื้อ	สารวิจิตร	สารวัตรกำนันตำบลนาแห้ว
5. นายสาวบุญนาง	สารวิจิตร	ผู้ดูแลห้องสมุด "สารวิจิตร"
6. นางสาววงรักษ์	ดวงอุปะ	ผู้ดูแลกล้ามะขาม
7. ด.ญ.วิราภรณ์	บุญพรหม	บ้านนาโพธิ์
8. ด.ญ.อุดร	สนิท	บ้านนาโพธิ์
9. ด.ญ.บุญแทน	ไพรภิบาล	บ้านนาโพธิ์
10. ด.ช.วราวุธ	สารวิจิตร	บ้านเหมืองแพร่
11. ด.ช.รุ่งเรือง	สารวิจิตร	บ้านเหมืองแพร่
12. ด.ช.อาวุธ	ลาภพันแสน	บ้านเหมืองแพร่
13. ด.ช.ประทานพร	ไกรพล	บ้านเหมืองแพร่

นายบุญเกื้อ สารวิจิตร เป็นผู้ขับรถบรรทุกคนและต้นมะขามไปปลูก ได้ปลูกมะขามในเนื้อที่ประมาณ 2 ไร่ ณ ศูนย์กลางโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ฝายน้ำแพร่ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

ตอนกลางวัน อาวคาน สีหะวงศ์ บ้านนาท่อนมาเยี่ยม ได้มอบหนังสือให้ 2 เล่ม คือ หนังสือวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพจากระดับอนุบาลถึงปริญญาเอก 1 เล่ม และหนังสือโอวาทสี่ของท่านเหลี่ยวฝาน 1 เล่ม

ระหว่างเวลา 15.00 - 16.00 น. ถ่ายรูปให้ญาติที่ต้องการรูป ประมาณ 12 คน ตอนบ่ายพิจารณาบุคคลต่าง ๆ ที่สมควรไปสัมภาษณ์ เพื่อศึกษากระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว

เวลา 19.00 - 21.00 น. ไปรับประทานอาหารที่บ้านพักครูใหญ่โรงเรียนนาแห้ววิทยา (นายวิวัฒน์ ไปทาฟอง) ที่บ้านนาโพธิ์ อาหารมี น้ำพริกมะเขือ ผัดใบกระเพรานก ต้มนก น้ำอ้อยกระทิและแตงโม ผู้ร่วมรับประทานอาหารด้วยกันมี นายวิวัฒน์ นายอวด แสงรัตน์ และผู้วิจัย ได้มอบแบบสอบถามการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย 162 ชุด การเรียนให้ได้หนึ่งและการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ 162 ชุด ให้นายวิวัฒน์ นำไปแจกครูและนักเรียนโรงเรียนนาแห้ววิทยา และมอบหนังสือวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพจากระดับอนุบาลถึงปริญญาเอกให้ นายวิวัฒน์ 1 เล่ม ให้ห้องสมุดโรงเรียนนาแห้ววิทยา 1 เล่ม ให้ นายอวด แสงรัตน์ 1 เล่ม ระหว่างรับประทานอาหารได้สนทนากันถึงเรื่องการพัฒนาท้องถิ่น การจัดการศึกษา การปลูกมะขาม และการสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ฯลฯ

ได้ข้อสังเกตว่า ชาวบ้านในตำบลนาแห้วขยันและมุ่งมั่นทำงานกันมาก จะอยู่บ้านเฉพาะวันพระ นอกนั้นจะรีบไปทำงาน เช่น ถางป่าเพื่อทำไร่ เตรียมที่ดินปลูกข้าวโพด ทำนาน้ำตม (ปีนี้มีทำ 2 ราย) เลื่อยไม้เพื่อปลูกบ้าน เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย หาของป่าขายชาย ฯลฯ วันธรรมดาจะพบเด็ก ๆ และคนแก่อยู่ในหมู่บ้านในตอนกลางวัน

เข้านอนเวลา 21.35 น.

วันอาทิตย์ที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๖

ตื่นนอน ๖.๐๐ น. อากาศค่อนข้างหนาว

ตอนเช้าไปงานแต่งงานลูกชายของ นายแดง พรหมรัตน์ ที่บ้านนาโพธิ์ สังเกตดูประเพณีการแต่งงาน การจัดอาหารเลี้ยงแขกที่ไปในงานและการอบรมบ่าวสาวของผู้เฒ่าผู้แก่ ตลอดจนเนื้อหาการสนทนากันระหว่างผู้ใหญ่ฝ่ายเจ้าบ่าวและผู้ใหญ่ฝ่ายเจ้าสาว ในการไปงานแต่งงานได้พบบุคคลสำคัญของท้องถิ่นจำนวนมาก เช่น นายที ชัยชนะ (กำนันตำบลนาแห้ว) นายกุล แสงคำ (อดีตแพทย์ตำบลนาแห้ว) นายกองสี่ แสงคำ นายปั่ง ไพรภิบาล นายจันทร์ บุญพรหม นายเลียบสุขเจริญ นายน้อย ศรีเพชร ฯลฯ นายที ชัยชนะ บอกว่าเมื่อ วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖ ได้มาตามหาผู้วิจัยเพื่อให้ไปพูดให้ญาติพี่น้องและคณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองฟังเกี่ยวกับการตั้งศูนย์เด็กเล็ก แต่ผู้วิจัยไปพบนายอำเภอนาแห้วจึงยังไม่ได้เล่าให้ทราบ นายจันทร์ บุญพรหม ต้องการรูปของ พระครูสุธรรมวงษาโพธิ ปลัดปัญญา (พ่อแม่หลักคำเหมืองแพร่) ผู้วิจัยรับจะขยายมาให้ในคราวต่อไป

ตอนสายได้ไปสนทนากับ นายกาจ ดวงอุปะ (ครูใหญ่โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ อายุ ๕๙ ปีเศษ จะเกษียณเดือนกันยายน ๒๕๒๖ นี้) นางเกิ่ง จันทะคุณ นางดวงเดือน สีหะวงศ์ นายปั่ง ไพรภิบาล ที่ร้านขายอาหารของ นางดวงเดือน เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น การวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว นางดวงเดือน บริจาคเงิน ๒๐๐ บาท นางเกิ่ง บริจาคเงิน ๑๐๐ บาท สนับสนุนโครงการสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจยิ่ง นับเป็นครั้งแรกที่คนในตำบลนาแห้ว หรือคนจังหวัดเลยสนับสนุนการสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการด้วยเงินสด แต่เดิมมาการดำเนินงานสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการไม่เน้นการสนับสนุนด้วยเงิน แต่เน้นการสนับสนุนด้วยการออกแรงทำจึงไม่เคยรับเงินสนับสนุนจากคนในตำบลนาแห้ว และคนในจังหวัดเลย ซึ่งสามารถเดินทางไปยังเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการที่ตำบลนาแห้วด้วยตนเองได้

นางเกิ่ง จันทะคุณ ลูกสาว นายคำภา จันทะคุณ (อดีตกำนันตำบลนาแห้ว) เล่าประวัติตาทวดของผู้วิจัยให้ฟังว่า ขุนกรรณกิจ (พอโซ้นจันที) เป็นหมอยา (แพทย์แผนโบราณ)

นายปั่ง ไพรภิบาล พาไปสืบประวัติและสถานที่เกิดของปู่ทวด (ท้าวศรีจันทร์) ย่าทวด (นางคี) ปู่ (แสนพรหมราช) และพื้นเพเดิมของสกุล "สารวิจิตร" และไปชมไร่ริมแม่น้ำเหืองที่สองคอนของนายปั่ง และ นางขันทอง ไพรภิบาล นำหิน ๑ ก้อน และรากไม้เปย (ตะแบก) กลับด้วย ๑ ชิ้น ถ่ายสไลด์และรูปรวม ๔๐ ภาพ

เข้านอน เวลา ๒๑.๓๐ น.

วันจันทร์ที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๖

ตื่นนอนเวลา ๕.๐๐ น. นางเกิ่ง จันทะคุณ เอาน้ำอ้อยและมะขามหวานมาให้ นางเหมียด กัณทะศรี (ผู้เคยเลี้ยงผู้วิจัยตอนเป็นเด็ก) เอาน้ำอ้อยกระทิมาให้ ๑ ถุง นางจันทร์เพ็ญ ดวงอุปะ เอาข้าวเหนียวนึ่งให้ ๑ ห่อ

เดินทางออกจากบ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว เวลา ๖.๔๕ น. ถึงกรุงเทพมหานคร โดยปลอดภัย เวลา ๑๗.๐๗ น. รวมเวลาเดินทาง ๑๐ ชั่วโมง ๒๒ นาที

ครั้งที่ ๓

วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๖

ตื่นนอนเวลา ๕.๐๐ น. เข้านอนเวลา ๒๒.๔๕ น.

เวลา ๕.๓๔ น. เดินทางออกจากบ้านเลขที่ ๔/๒๒๖ ซอย ๒๗ หมู่บ้านสหกรณ์เคหสถาน ๔ ตำบลคลองกุ่ม เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๔๐ เพื่อไปปฏิบัติงานภาคสนาม ณ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย เป็นครั้งที่ ๓ เดินทางถึงสถานีขนส่งสายเหนือ เวลา ๖.๑๕ น. การเดินทางคราวนี้ได้นำร่างหนังสือขออนุมัติถอนตัดต้อไม้มาทำพิธีภัณฑ์ต้อไม้ถึงอธิบดีกรมป่าไม้ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖ ไปด้วย

๓ ชุด น่าต้นมะฮอกกานี ๓ ต้น ต้นหูกวาง ๒ ต้น ที่ขอจากกรมป่าไม้เมื่อ ๑๖ มีนาคม ๒๕๒๖ ไปด้วย เพื่อจะนำไปปลูกในเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ณ บริเวณฝายน้ำแพร่ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย และได้นำกรอบรูป ๕ กรอบ และรูปพระครูสุธรรมวงษาโพธิปลัดปัญญา (พ่อแม่หลักค่าเหมืองแพร่) ๑ รูป ไปด้วยเช่นกัน

ออกจากสถานีขนส่งสายเหนือ เวลา ๖.๔๐ น. ถึงสำนารายณ์ เวลา ๘.๕๕ น. ถึงหล่มสัก เวลา ๑๒.๐๐ น. ถึงด่านซ้าย ๑๓.๕๐ น. ถึงบ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว เวลา ๑๕.๑๕ น. การเดินทางปลอดภัยดีทุกประการ รวมเวลาเดินทาง ๕ ชั่วโมง ๔๑ นาที เป็นการเดินทางที่เร็วที่สุดตามสภาพการณ์และเส้นทางปรกติ

เวลา ๑๔.๐๕ น. ดูท้องฟ้าทั่วไปมีดคล้ายมีหมอกควันไฟทั่วไป อากาศร้อน แต่รถวิ่งมีลมพัดเย็นสบายดี ดวงอาทิตย์ไม่จ้าคล้าย ๆ กับเป็นบรรยากาศฤดูหนาว

เวลา ๑๕.๔๕ – ๑๖.๐๐ น. รับประทานอาหารที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ กับนายคาน สีหะวงศ์ นายปุ่น โพนชัยยา อาหารมี แกงขี้เหล็ก น้ำพริก ไก่ย่าง ขนมเปี๊ยะ

ตรวจดูไม้แคน (ตะเคียนทอง) ที่ตัดจากตอไม้ที่ขออนุญาตอธิบดี กรมป่าไม้เพื่อนำมาไว้ที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" เพื่อทำเป็นพิพิธภัณฑ์ตอไม้ ที่ตัดมาโดยรอบ ประมาณ ๕๕๐ เซ็นติเมตร หนา ๑๕ เซ็นติเมตร ตอไม้แคนนี้เป็นตอที่ใหญ่ที่สุดในตำบลนาแห้ว หรือในอำเภอนาแห้ว ที่เหลืออยู่ในปัจจุบัน ผู้ไปตัดและนำตัวอย่างไม้แคนมาไว้ที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" คือ นายพร้อม สารวิจิตร นายบุญเกื้อ สารวิจิตร นายชายแดน ไพรภิบาล และ นายเพทาย วงศ์โสภา ไปตัดมาเป็นตัวอย่างเมื่อ วันที่ ๑๕ – ๑๖ มีนาคม ๒๕๒๖ ใช้เวลาทำงาน ๒ วันเต็ม

ตอนเย็นไปสนทนากับ นายคำผุก จันทะคุณ นางอินกอง จันทะคุณ นายพร้อม สารวิจิตร นายบุญเกื้อ สารวิจิตร ฯลฯ

ตรวจดูแบบสอบถามการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยที่ครู และนักเรียนโรงเรียนนาแห้ววิทยากรอกแล้ว มีประมาณ ๑๒๐ ชุด รู้สึกพอใจที่ได้ข้อมูลสำคัญส่วนหนึ่งมาไว้แล้ว

เวลา ๑๘.๔๕ – ๑๙.๓๐ น. สนทนากับ จ.ส.ต. จตุรงค์ จันทรป้อง เกี่ยวกับโครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป) ที่ จ.ส.ต. จตุรงค์ ได้ไปรับการอบรมมาในวันนี้ที่อำเภอด่านซ้าย ซึ่งเน้นการทำงานร่วมกับประชาชน ไม่เบียดเบียนประชาชน แต่ช่วยเหลือและประสานงานและมีความปรารถนาดีต่อกันระหว่างตำรวจและประชาชน

เวลา ๒๐.๐๐ – ๒๒.๑๕ น. ไปร่วมประชุมที่บ้าน จ.ส.ต. จตุรงค์ จันทรป้อง ที่บ้านนาโพธิ์ ห่างจากห้องสมุด "สารวิจิตร" ประมาณ ๔๐ เมตร เพื่อฟังการปรึกษาหารือเกี่ยวกับงานของหมู่บ้าน "อพป" (อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง) มีผู้เข้าประชุม ๒๑ คน เป็นชาวบ้าน ๑๔ คน ตำรวจภูธรอำเภอนาแห้ว ๖ คน ผู้วิจัย ๑ คน

<u>ชาวบ้าน</u> ที่จำชื่อได้ มีดังนี้

๑. นายชู	สารแสง	ผู้ใหญ่บ้านนาโพธิ์
๒. นายพร้อม	สารวิจิตร	
๓. นายกองมี	ราชพรหมา	
๔. นายแดง	ศรีเพชร	
๕. นายเมฆ	ดวงอุปะ	
๖. นายจำรัส	สีหะวงศ์	
๗. นายชายแดน	ไพรภิบาล	
๘. นายวิมล	วุฒิชัย (ล่ำ)	
๙. นายหลอ	ดวงอุปะ	
๑๐. นางวันเพ็ญ	จันทรป้อง	
๑๑. นายอุดม	พรมผาบ	
๑๒. นายนิยม	จันทะคุณ	

<u>ผู้วิจัย</u> ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร

ตำรวจภูธรอำเภอนาแห้ว ๖ คน ได้แก่

๑. จ.ส.ต. จตุรงค์ จันทรป้อง
๒. ส.ต.ท. มรกต เหมะธุลิน
๓. ส.ต.ท. ทองพูน แสนบริสุทธิ์
๔. พลตำรวจ ไพฑูรย์ เจริญวงศ์
๕. พลตำรวจ ผจญ แมดสอง
๖. พลตำรวจ ศิริวัฒน์ บิดดานะ

ปัญหาต่าง ๆ ของหมู่บ้านอาสาพัฒนาตนเองที่พูดกันในที่ประชุม ได้แก่

๑. ปฏิบัติตามหน้าที่น้อย ตั้งไว้โก้ ๆ แต่ไม่ได้ทำอะไร
๒. ไม่มีรายได้ตอบแทน
๓. เจ้าหน้าที่ของรัฐมาหาชาวบ้านน้อย ส่วนมากไปหาแต่ผู้ใหญ่บ้านและกำนัน
๔. เจ้าหน้าที่มาเวลาราชการ ไม่มาตอนที่ชาวบ้านอยู่บ้าน

บทบาทของตำรวจภูธร ที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านอาสาพัฒนาตนเอง คือ มีบทบาทเกี่ยวข้องกับคณะกรรมการฝ่ายป้องกันในการรักษาความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้าน

ในการประชุมอภิปราย ปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความในใจระหว่างผู้นำท้องถิ่นและตำรวจภูธรอำเภอนาแห้วรวมสองชั่วโมงเศษในวันนี้ ผู้วิจัยได้ขออนุญาตที่ประชุมบันทึกเสียงไว้ด้วย การพูดใช้ทั้งภาษาถิ่นตำบลนาแห้ว ภาษาอิสาน และภาษากลาง ใครพูดภาษาอะไรได้ก็พูดเต็มที่ตามถนัด เพราะทุกคนพอฟังรู้เรื่อง จากการพิจารณาทุกแง่ทุกมุมของทุกฝ่าย ทำให้ผู้วิจัยเกิดความคิดขึ้นมาในจิตใจของตนเองโดยไม่เคยมีคนบอกมาก่อนว่า ถ้าจะเปรียบเทียบขั้นตอนการพัฒนาต่าง ๆ ที่ตำรวจก็ดี ข้าราชการก็ดี เจ้าหน้าที่ระดับสูงระดับต่ำของรัฐก็ดีที่กำลังทำกันอยู่ในปัจจุบัน เป็น ๓ ระดับ คือ

๑. การปลูกพืชผัก ผลไม้
๒. การเลี้ยงสัตว์

๓. การเลี้ยงอบรมลูกของตน

ความพยายามในการพัฒนาชนบทหรือท้องถิ่นทุรกันดาร อยู่ในระดับ ๒ คือ การเลี้ยงสัตว์เท่านั้นเอง ประชาชนในสายตาหรือในจิตใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นสูงกว่าพืช ดิน และไม้ แต่ยังไม่ถึงขั้นว่าเป็นมนุษย์ที่มีศักดิ์ศรี และมีความสำคัญเท่าเทียมกับตน แม้ปากจะพูดว่าเท่าเทียมและสำคัญ แต่ในส่วนลึกของจิตใจไม่เท่าเทียมกัน มีการยกตนให้เหนือกว่าประชาชนทุก ๆ ด้าน เมื่อเป็นเช่นนี้ การพัฒนาจึงมีความโหดร้ายทารุณ และขาดคุณธรรมแฝงอยู่ทุกรูปแบบและทุกขั้นตอน เมื่อเห็นว่าการพัฒนายาก มีอุปสรรค ไม่ได้รับผลประโยชน์อย่างฉับพลันเหลือก็จะทอดทิ้งหรือทำลาย เหมือนคนเลี้ยงสัตว์ ถ้าไม่พอใจก็จะฆ่ากินเป็นอาหาร หรือขายไปโดยไม่มีความผูกพันอะไร และไม่เสียใจในการกระทำของตนต่อสัตว์เลี้ยงเหล่านั้น ความสำนึกของเจ้าหน้าที่ยังอยู่ในระดับต่ำ ทำงานแบบใช้อำนาจกดหัวคนอื่นทั้งรู้ตัวและไม่รู้ตัว ระดับจิตใจและคุณธรรมยังไม่สูงถึงระดับการเลี้ยงอบรมลูกของตน ซึ่งมีแต่ความเสียสละและการให้อย่างเดียว ถ้าตำรวจก็คือข้าราชการก็คือ เจ้าหน้าที่ระดับสูงและระดับต่ำของรัฐก็คือ ได้พัฒนาจิตใจ ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ และปฏิบัติการของตนให้ถึงระดับการเลี้ยงอบรมลูกของตนแล้ว การพัฒนาต่าง ๆ การแก้ปัญหาชนบทและปัญหาของชาติจะทำได้ง่าย และเข้าใจซึ่งกันและกัน จะไม่มีความกลัวและความหวาดระแวงใด ๆ ทุกฝ่ายจะทำงานด้วยกันอย่างมีความสุข และความภาคภูมิใจ ซึ่งจะก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้า และความมั่นคงแก่ท้องถิ่นและประเทศชาติอย่างยอดเยี่ยมและถาวร

เหตุการณ์สำคัญ

วันนี้มีเหตุการณ์สำคัญเกี่ยวกับการกระทำของมารดาต่อลูกของตน คือ เมื่อเวลา ๑๘.๐๐ – ๑๘.๓๐ น. ผู้วิจัยได้แวะไปเยี่ยมบ้าน นางอินกอง ภรรยาของ นายคำผุก จันทะคุณ (นางอินกอง อายุ ๔๑ ปี นายคำผุก อายุ ๔๗ ปี) ซึ่งอยู่ห่างจากห้องสมุด "สารวิจิตร" ประมาณ ๒๐ เมตร เมื่อไปถึงก็ได้ยินเสียงเด็กอ่อนร้องอยู่ในบ้าน ผู้วิจัยเห็น นางอินกอง เดินเข้าไปในบ้านจึงถามว่า "เอ๊ะ ได้หลานใหม่แล้วหรือ ?" นางอินกอง บอกว่าเป็นลูกของนางเอง บอกว่าตอนนี้มีลูกน้อยอีกหนึ่งคน ผู้วิจัยคิดว่าคงจะคลอดได้ไม่ถึงเดือน เพราะเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๒๖ ผู้วิจัยมาเก็บข้อมูลเห็น นางอินกอง ก็คิดว่าเป็นผู้มีฐานะดี กินอยู่สบายจึงมีร่างกายอ้วน ซึ่งผู้หญิงอ้วนในตำบลนาแห้วมีมากมาย ไม่ได้คิดว่า นางอินกอง ตั้งครรภ์แก่

อีกอย่างหนึ่ง นางอินกอง ก็ไม่ได้มีบุตรมากว่า ๑๕ ปีแล้ว จึงไม่คิดว่า นางอินกอง ตั้งครรภ์ นางอินกอง อุ้มลูกอ่อนออกมานอกเรือน และแสดงความเอาใจใส่ทะนุถนอม ภาคภูมิใจ ต่อมาผู้วิจัยเห็น นายสนุก ลูกชายคนโตของ นางอินกอง เดินเข้ามาในบ้าน ก็พูดกับ นายสนุกว่า "ได้ยินเสียงเด็กนึกว่ามีลูกแล้ว" นายสนุก ยิ้ม และ นายจุล คำภา ที่กำลังมาช่วยกันสร้างบ้านพูดแทนว่า "ยังไม่ได้เรื่องหรอก"

<u>วันศุกร์ที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๖</u>

ตื่นนอน เวลา ๖.๐๐ น. อากาศอบอุ่น ไม่หนาวเหมือนเดือนมกราคม และกุมภาพันธ์ ที่เคยมาปฏิบัติงานภาคสนามครั้งก่อน ๆ สวมเสื้อคอกลมตัวเดียวก็พอทนได้

เห็นรถวิ่งผ่านหน้าห้องสมุด "สารวิจิตร" เพื่อไปค่ายช้ายแต่เช้า เช้าวันนี้มีรถสองแถวผ่านไปค่ายช้าย ๖ – ๗ คัน นายพร้อม เดินทางไปซื้อกรอบรูปที่ค่ายช้าย ขนาด ๘ คูณ ๑๐ นิ้ว ประมาณ ๒๐ กรอบ

เวลา ๖.๓๐ – ๗.๓๐ น. ช่วยกันกับญาติพี่น้องและหลาน ๆ มี นายเมฆ ดวงอุปะ นางสวัสดิ์ สารวิจิตร นายชายแคน ไพรภิบาล นางสาวบุญนาง สารวิจิตร เด็กหญิงบุญแทน ไพรภิบาล ฯลฯ เอาลวดขนาด ๑ หุน พันรอบไม้แคน (ตะเคียนทอง) ที่ตัดมาเป็นตัวอย่าง ในการเตรียมสร้างพิพิธภัณฑ์ตอไม้ เอาลวดพันรอบ ๓ รอบ เสียค่าลวด ๓๐ บาท

เวลา ๗.๔๐ – ๘.๒๐ น. สนทนากับ นายทอง สนิท นายกองสี แสงคำ นางแถ่น สารแสง นางกองสิน เนตรแสงสี ป้าแม่หม่วน เกี่ยวกับต้นตะเคียนทอง และเหตุการณ์ในท้องถิ่นทั่ว ๆ ไป

เช้าวันนี้ได้สังเกตดูเด็ก ๆ ที่มานั่งเล่นอยู่ข้าง ๆ ห้องสมุด "สารวิจิตร" มี เด็กชายรุ่งเรือง สารวิจิตร อายุ ๖ ขวบ เด็กหญิงรัชณีวรรณ สารวิจิตร อายุ ๕ ขวบ เด็กหญิงพัณริน สารวิจิตร อายุ ๓ ขวบ และมารดาของเด็กทั้ง ๓ คือ นางบุญนอง สารวิจิตร และเด็กอื่น ๆ อีก ๒ คน ทุกคนปรารภเรื่องที่ เด็กหญิงพัณริน ซึ่งอายุ ๓ ปีแล้ว ยังพูดไม่ได้ เด็ก ๆ ทั่วไปอายุปีเดียวก็พูดได้ นางบุญได้ ไพรภิบาล ปรารภว่าเด็กที่อายุ ๓ ปี ยังไม่พูดอาจจะมีข้อบกพร่องอะไรกระมัง ผู้วิจัยจึงบอกเด็ก ๆ ที่นั่งเล่นอยู่ด้วยกันว่าให้ช่วยกันชวนเด็กหญิงพัณรินพูดบ่อย ๆ

ถ่ายภาพให้ นางกองสิน เนตรแสงสี และ ป้าแม่หม่าน แล้วรับประทานอาหารเช้า อาหารมีเอาะไก่ น้ำพริกคำ (น้ำพริกใส่น้ำผักกระทอน) และเจียวไข่ใส่ผักกาดขาว

จ่ายเงินให้คนช่วยตัดไม้ตัวอย่าง ๑๐๐ บาท ให้เงินค่ามะขามหวานและอาหาร ๒๐๐ บาท แล้วเดินทางไปบ้านนาโป่ง เพื่อถ่ายภาพให้ อาวพ่อเครือ ภรรยาและบุตรสองคน

ตอนกลางวันสนทนากับ นายชายแดน ไพรภิบาล นายพร้อม สารวิจิตร นายรส ปินทะนา (อายุ ๘๗ ปี อายุมากที่สุดในตำบลนาแห้วในปัจจุบันนี้) นายรส ปินทะนา กำลังจะไปสนทนากับ นายกุล แสงคำ (อายุ ๘๑ ปี) เพราะ นายรส เหงาไม่มีใครสนทนาด้วย จึงค่อย ๆ เดินจากบ้านของตัวเองที่บ้านเหมืองแพร่ไปหา นายกุล ที่บ้านนาโพธิ์ ระยะทางประมาณ ๑ กิโลเมตร นายรส บอกว่าจะคุยกับเด็ก ๆ ก็ไม่สนุก เด็ก ๆ ไม่อยากคุยด้วย จึงจะไปคุยกับ นายกุล ซึ่งอายุมากเหมือนกัน คนชราก็มีปัญหาไม่มีเพื่อนคุย โครงการอนุเคราะห์คนชราในตำบลนาแห้วยังไม่มี ผู้วิจัยได้ทำโครงการถ่ายภาพให้คนแก่มา ประมาณ ๑๕ ปีแล้ว และทำให้คนแก่มีความหวัง มีกำลังใจดีขึ้นมาก แต่เป็นโครงการส่วนตัว และมีทุนทรัพย์จำกัด จึงไม่เพียงพอ

เวลา ๑๒.๓๐ – ๑๒.๔๐ น. รับประทานอาหารกลางวัน อาหารมีข้าวเหนียวนึ่ง ปลากระป๋อง น้ำตาลทราย หมากค้อ น้ำพริก รับประทานได้ ๓ – ๔ คำ เพราะไม่หิว และไม่อร่อย

ตอนบ่ายฟังเทปการปรึกษาหารือระหว่างตำรวจภูธร อำเภอนาแห้ว ๖ คน ที่บ้าน จ.ส.ต. จตุรงค์ จันทร์ป้อง และคณะกรรมการหมู่บ้าน อพป. นาโพธิ์ – เหมืองแพร่ จำนวน ๑๔ คน เมื่อคืนวันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ เพื่อพิจารณาประเด็นปัญหาต่าง ๆ ซึ่งสมควรแก้ไขด่วน

ตอนเย็นสังเกตดูปฏิกริยาของผู้ใหญ่ และเด็กวัยรุ่นสาวที่มีต่อทารกแรกเกิด ผู้ใหญ่ผู้หญิงจะเอ็นดูเด็กทารกมาก รวมทั้งเด็กหญิงและสาวรุ่น เมื่อเห็นเด็กทารกจะเปลี่ยนกันอุ้มเดินไปมา หรือนั่งดูเด็กด้วยความเอ็นดูและชอบใจ (เห็นเด็ก ๆ เปลี่ยนกันอุ้มลูกคนเล็กของ นางอินกอง ซึ่งอายุราว ๑ เดือน)

สังเกตเห็นเด็กหญิง บุญแทน ไพรภิบาล อายุ ๑๒ ปี ถือสากที่สาน (ถัก) ได้ยาวราว ๕๐ เซ็นติเมตร และผู้วิจัยเห็น เด็กหญิงบุญแทน ทำท่าสาน (ถัก) ดู จึงพูดขึ้นว่า "ใครสอน ?" นางถิด ซึ่งยืนอยู่ใกล้ ๆ

ตอบว่าเขอสานเอง เด็กหญิงบุญแทน ซึ่งท่าท่าจะสานสวิง บอกว่า "ยังสานไม่เป็น"

เห็น นางมูล ศรีสุธรรม อายุ ๓๗ ปี มีสามีคือ นายทอง ศรีสุธรรม อายุ ๖๔ ปี เดินอุ้มลูกคนที่สอง อายุราว ๓ เดือน มาที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" ผู้วิจัยจึงถามว่า "ได้ลูกใหม่แล้วหรือ ?" นางมูล ตอบว่า "ลูกคนโตตาย ก็ได้ลูกใหม่แทน (ลูกคนแรกของ นางมูล อายุราว ๗ ปี จมน้ำตายเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕) เห็น นางมูล มีความเอ็นดู ทะนุถนอมลูกและมีท่าทางปลื้มใจมากที่ผู้วิจัยถามเกี่ยวกับลูกคนเล็กของตน

ข้อสังเกต คนส่วนใหญ่ที่พบผู้วิจัยจะถามว่า "มีลูกหรือยัง ?" ผู้วิจัยบอกว่า "ยังไม่มี" คนทั่ว ๆ ไป มักจะถามว่า "เอ้ ทำไมจึงนานมีลูก" ส่วนใหญ่จะถามคำถามทำนองเดียวกัน ถ้าผู้ถามเป็นผู้มีอายุมากกว่าผู้วิจัยหรือแต่งงานแล้ว

เช้าวันนี้สอนบทเรียนเรื่อง ความร่วมมือให้น้อง ๆ และหลาน ๆ โดยให้ช่วยกันเอาลวดรัดไม้ตะเคียนทองตัวอย่างที่แตกเป็น ๓ ชิ้น ให้เป็นแผ่นเดียวกัน และช่วยกันยกแผ่นไม้ดังกล่าว ซึ่งมีขนาดโดยรอบ ๔๖๐ เซ็นติเมตร (บางส่วนถูกไฟไหม้หลุดหายไป ลำต้นเดิมคงโตกว่านี้) ส่วนที่กว้างที่สุดยาว ๑๕๘ เซ็นติเมตร และ ๑๔๕ เซ็นติเมตร ไปเก็บไว้ข้าง ๆ ห้องสมุด "สารวิจิตร" ในตอนเย็น และบอกว่าต้องการให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน

ตรวจดูต้นมะขามที่ นางสาวบุญนาง สารวิจิตร เพาะไว้ที่หน้าห้องสมุด "สารวิจิตร" เห็นงอกบ้างแล้ว ๓ – ๔ ต้น น้อง ๆ บอกว่า "ไก่มาเขี่ย ไก่เห็นอะไรงอกขึ้นมาไม่ได้" บอกหลาน บุญแทน ไพรภิบาล ให้ถักนำมารดต้นมะขอกกานี้และต้นหูกวางที่ผู้วิจัยขอมาจากกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๒๖ และนำมายังตำบลนาแห้วเมื่อ ๑๗ มีนาคม ๒๕๒๖ เพื่อจะได้นำไปปลูกในเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการต่อไป

ตอนหัวค่ำผู้วิจัยไปบ้านเหมืองแพร่ เพื่อพบป่าไม้อำเภอนาแห้ว แต่ไม่พบเนื่องจาก นายชูศักดิ์ จำนงค์วัฒน์ (ป่าไม้อำเภอนาแห้ว) ไปงานวัดนาแห้ว เห็นเด็กหนุ่มสาวขึ้นรถสองแถวและออกันอยู่ที่บ้านเหมืองแพร่จำนวนมาก เพราะเตรียมตัวจะไปงานวัดนาแห้ว

ตอนเย็นรับประทานอาหารกับ นายพร้อม สารวิจิตร อาหารมี ข้าวเหนียวนึ่ง แกงปลาและหอยลาบปลา แกงขี้เหล็กใส่หนังควาย อาหารอร่อยดี รับประทานได้มาก

วันนี้รู้สึกอ่อนเพลียมาก คงเป็นเพราะเดินทางไกล และต้องพูดจากับคนต่าง ๆ อยู่เสมอ

เข้านอนเวลา ๒๒.๐๐ น.

วันเสาร์ที่ ๑๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๖

เวลา ๒.๐๐ น. ตื่นขึ้นมาเขียนบันทึกการสังเกตพฤติกรรมที่ผู้ใหญ่ เด็ก ๆ และสาว ๆ ปฏิบัติต่อทารกแรกเกิด อายุประมาณ ๑ เดือน

เวลา ๒.๐๕ – ๔.๐๐ น. มีฝนตกหนักพอสมควร ประเดี๋ยวเดียวก็มีเสียงน้ำไหลตามรางรองน้ำเสียงดังโครมคราม จอก ๆ นับเป็นผลดีมีคุณค่าแก่การดำเนินโครงการเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองมาก เพราะผู้วิจัยและประชาชนได้ปลูกและเพาะเม็ดมะขามไว้ และเอาเม็ดมะขามปลูกลงดินไว้แล้วประมาณ ๒๐๐ เม็ด ที่บริเวณน้ำตกแพร่ ฝายน้ำแพร่ซึ่งกำหนดเป็นศูนย์กลาง (โครงการ) มหาวิทยาลัยแห่งการงาน และพัฒนาการ ฝนที่ตกลงมาจึงมีความหมายมาก เพราะฝนเว้นช่างไม่ตกมาอีกกว่า ๔๐ วันแล้ว ตั้งแต่ไปปลูกมะขามครั้งที่สาม เมื่อ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖ และการมีฝนตกวันนี้เป็นการตกอีกหลังจากเว้นไม่มีฝนตกเลย ตั้งแต่วันที่ ๔ – ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๖ เป็นเวลา ๒ เดือนครึ่ง

ตื่นนอนเวลา ๖.๐๐ น. เห็นหลานและน้อง คือ นางสาวปนัดดา (เกียงคา) ดวงอุปะ นางสาวอุบลรัตน์ ดวงอุปะ และ นางสาวบุญนาง สารวิจิตร ไปเก็บใบผักกระทอน (สำหรับทำน้ำผักกระทอน) มาคนละ ๑ หาบ สังเกตวิถีชีวิตของชาวตำบลนาแห้ว เมื่อมีฝนตกหนักมีเหตุการณ์น่าสนใจหลายอย่าง เช่น นายบุญเกื้อ สารวิจิตร อยู่บ้านเหมืองแพร่ อายุ ๓๘ ปี ซื้อซอบสวิงที่ นายใบ เนตรแสงสี (อยู่บ้านนาโพธิ์) ทำขาย ซอบละ ๕ บาท ตอน นายบุญเกื้อ เอาลวดผูกซอบสวิง ลูกชายคือ เด็กชายวราวุธ อายุ ๑๐ ปี และลูกสาว คือ เด็กหญิง มลฤดี อายุ ๖ ปี มาเล่นอยู่ใกล้ ๆ เด็กชายวราวุธ ช่วยบิดาเอามือจับลวดผูกซอบสวิง เด็กหญิงตุ๊กตา เอาน้ำแข็งมารับประทาน นายบุญเกื้อ บอกว่าน้ำแข็งทำเอง โดยใช้ตู้เย็นที่

ที่ซื้อมาจากกรุงเทพมหานคร ค่าส่งตู้เย็นทาง ร.ส.พ. จากกรุงเทพมหานครถึงหล่มสัก ๑๐๐ บาท แล้วนายบุญเกื้อเอารถบรรทุกเล็กของตนเองไปบรรทุกจากหล่มสักมาบ้านเหมืองแพร่ นายบุญเกื้อ มีร้านขายของอยู่ที่บ้านเหมืองแพร่ ติดกับเขตบ้านนาโพธิ์ เลขที่บ้าน ๔๕ ของที่ขายได้ดีเป็นพวก น้ำพริก น้ำปลา อาหารเสื้อผ้าไม่ค่อยได้ขาย เพราะมีร้านแผงลอยนำมาขาย ซึ่งมีจำนวนมาก ตอนนี้จึงทำไร่ ทำสวนเพื่อหารายได้เพิ่ม มีรายได้ดีกว่าอยู่บ้านเฉย ๆ ปีนี้ลงทุน ๘,๐๐๐ บาท ปลูกข้าวโพดได้เงิน ๑๐,๕๐๐ บาท ถั่วได้ ๓,๐๐๐ บาท ได้กำไรประมาณ ๔,๐๐๐ บาท

นายคำหมวด อุ่นแก้ว มาบอกว่า นายสวน บงแก้ว รองพัฒนาการอำเภอ ประจำตำบลนาแห้ว สนใจต้องการพบผู้วิจัยเพื่อปรึกษาเกี่ยวกับการตั้งศูนย์เด็กเล็กก่อนวัยเรียนที่บ้านเหมืองแพร่ ระหว่าง ๗.๕๐ – ๘.๒๐ น. สนทนากับ นายคำหมวด อุ่นแก้ว นายพร้อม สาราจิตร นายบุญเกื้อ สาราจิตร เรื่องการเขียนโครงการต่าง ๆ (โครงการห้าปีสำหรับพัฒนาตำบล) แต่ชาวบ้านเขียนไม่ได้ เจ้าหน้าที่ที่มาอบรมจบปริญญาตรี เมื่อชาวบ้านให้เขียนให้ดูเป็นตัวอย่างก็เขียนไม่ได้ การทำงาน กสช. ก็บกพร่องไม่เป็นไปตามโครงการ เช่น โครงการใช้คอนกรีตเสริมเหล็ก แต่เวลาทำจริงไม่มีเหล็ก เอาคอนกรีตหุ้มเฉย ๆ ปัญหาเรื่องศูนย์เด็กเล็กที่บ้านเหมืองแพร่ บอกว่าจะเปิด ๆ ก็ยังไม่เปิดจนป่านนี้ ชาวบ้านไปรอแต่เจ้าหน้าที่ไม่มาตามนัด

เวลา ๙.๒๐ – ๑๐.๓๐ น. ไปถ่ายรูปให้บิดามารดาของ นางเปรื่อง บ้านนาแห้วเก่า ได้มีโอกาสสนทนากับบุคคลสำคัญหลายคน เช่น นายกาจ ควงอุปะ (ครูใหญ่โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่) ที่ดินอำเภอนาแห้ว ร.ต.ท. ชัยวุฒิ จากสถานีตำรวจภูธร อำเภอนาแห้ว และชาวบ้านนาแห้ว ๖ – ๗ คน เรื่องที่สนทนากันได้แก่การส่งเสริมการปลูกต้นไม้ การปลูกมะขามและการปลูกยางพารา ที่ดินอำเภอนาแห้วและ ร.ต.ท. ชัยวุฒิ ต้องการให้ผู้วิจัยนำยางพาราไปทดลองปลูกในอำเภอนาแห้วด้วย นอกจากมะขาม ถั่ว ปลูกยางได้สำเร็จจะมีรายได้ดีมาก

วันนี้เป็นวันโอมบุญบ้านนาแห้ว มีผู้คนจากหมู่บ้านอื่น ๆ มาชุมนุมกันที่บ้านนาแห้วจำนวนมาก นอกจากมาร่วมทำบุญแล้วก็ถือเป็นการสังสรรพบปะ เยี่ยมเยียน ติดต่อธุรกิจ การค้า การงานต่าง ๆ ไปในตัวเสร็จ งานบุญเทศน์มหาชาติหรือที่ชาวบ้านทั่ว ๆ ไปเรียกว่า บุญพระเวส หรือบุญหลวงนี้เป็นงานสำคัญ

ของท้องถิ่นจริง ๆ ญาติที่ไปอยู่ห่างไกลจะกลับบ้านเดิมในระยะงานบุญนี้ การพบปะบุคคลสำคัญต่าง ๆ ต้องไปในช่วงที่มีงานบุญเทศน์มหาชาตินี้จึงจะได้ผลดี และมีเวลาสนทนา ปรึกษาหารือไต่ถาม สัมภาษณ์ ฯลฯ ได้เต็มที่ เพราะทุกคนถือว่าเป็นเวลาทำบุญจึงไม่เร่งร้อน ทำธุระอื่น ๆ

เวลา ๑๐.๓๐ – ๑๒.๔๐ น. ไปที่ศาลาวัดนาแห้ว เพื่อนมัสการเจ้าคณะอำเภอนาแห้ว (พระครูพิศาลธรรมานุวัตร) และผู้เฒ่าผู้แก่ บุคคลสำคัญของท้องถิ่นที่มาทำบุญที่วัดนาแห้ว ได้สนทนากับพระครูพิศาลธรรมานุวัตร นายแดง จันทะคุณ (บ้านนาแห้วใหม่) นายบุญตา คำบุญรัตน์ (บ้านนาท่อน) นายขันผสม (บ้านเกลี้ยง) ก.ต. สมบูรณ์ เงินงาม เป็นต้น

นายแดง จันทะคุณ (อายุ ๕๐ ปี) ยกย่องผู้วิจัยว่าเป็นคนเดียวในตำบลนาแห้วที่เมื่อได้รับการศึกษาสูงสุดแล้วได้กลับมาพัฒนาบ้านเกิดของตนเอง เป็นบุคคลตัวอย่างที่น่องการณ์ไกล หาทางส่งเสริมญาติพี่น้องและท้องถิ่นเดิมของตนให้เจริญขึ้น คนในท้องถิ่นนี้ที่ทำอย่างนี้มีคนเดียวเท่านั้น

นายขัน ผสม และ นายบุญตา คำบุญรัตน์ ก็ให้เกียรติยกย่องผู้วิจัย นายขัน (อายุราว ๗๐ ปี) เคยพูดกับผู้วิจัยเสมอว่า "ลูกดังปานฟ้าฮ้อง พยายามสร้างความดี ช่วยเหลือญาติพี่น้องท้องถิ่นและชุมชน ขอให้ความหวังของลูกจงสำเร็จ พ่อติดตามฟังข่าวอยู่เสมอ" นายขัน มีความภาคภูมิใจที่ลูกชายได้เป็นผู้ใหญ่บ้านสองคน นายบุญตา นั้นเล่าเรื่องการต่อสู้ ความพากเพียรในการเล่าเรียนของผู้วิจัยให้ลูกชายฟังเสมอ ขอให้ลูกชายเอาอย่าง นายบุญตา มีลูกชายชื่อ นายคำมูล คำบุญรัตน์ ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นยุติกุล เป็นครูสอนอยู่ที่โรงเรียนประถมศึกษาโรงเรียนบ้านนาแห้ว นายบุญตา (อายุ ๖๙ ปี) เล่าว่าวิธีอบรมลูกนั้น ได้บอกให้เอาอย่างคนดี และพูดกับลูกว่า "พ่อต้องการให้ลูกเป็นทองคำ พ่อนี้เป็นตะกั่ว ลูกได้ดีเพราะใคร ?" เมื่อลูกชายได้ฟังก็รองไห้ นายมูล เล่าวิธีการอบรมลูกด้วยความภาคภูมิใจ และดีใจยิ่งที่ได้สนทนากับผู้วิจัย บอกว่าได้ยินชื่อเสียงและคอยติดตามฟังข่าวอยู่เสมอ พึ่งจะมาพบตัวจริงวันนี้เอง จึงดีใจมาก นายบุญตา ชื่นชมมากที่ลูกชายได้เป็นครู

พระครูพิศาลธรรมานุวัตร เจ้าคณะอำเภอนาแห้ว มีเมตตาเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่าท่านได้ไปอบรมที่จังหวัดเลยเมื่อไม่นานมานี้ แล้วได้ยินรายการวิทยุตอนเช้า ประกาศโดยเกษตรจังหวัดเลยว่า จะสร้าง

วิทยาลัยเกษตรกรรมที่อำเภอนาแห้ว เนื้อที่ประมาณ ๑,๕๐๐ ไร่ จะเริ่มเดินงานใน พ.ศ. ๒๕๒๖ จะเริ่มด้วยการปลูกไม้ยืนต้นปีละ ๑,๐๐๐ ต้น โดยเฉพาะมะขามหวาน นับว่าเป็นข่าวสำคัญยิ่งและเป็นข่าวดีที่สุด ผู้วิจัยจึงขอบันทึกเสียงคำบอกเล่าของเจ้าคณะอำเภอนาแห้วไว้ และท่านก็กรุณาเล่าทวนใหม่ ๒ ครั้ง ผู้วิจัยถวายโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ และพัฒนาคุณธรรม ๔ ประการ ค่านิยม ๕ ประการ ความหวัง ความมีจุดมุ่งหมายในชีวิต ความรักท้องถิ่น เศรษฐกิจและความมั่นคงของท้องถิ่น ๑ ชุด และหนังสืออิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพจากจากระดับอนุบาลถึงปริญญาเอก ๑ เล่ม ให้เจ้าคณะอำเภอนาแห้ว และมอบโครงการและหนังสือชุดเดียวกันให้ นายชัน ผสม ๑ ชุด ด้วย

เวลา ๑๒.๔๐ – ๑๓.๒๐ น. ไปบ้านนาแห้วเก่า พบนายแหวน สีหะวงศ์ ผู้ใหญ่บ้านนาแห้วเก่า และ นายกิ่ง ได้มอบโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นฯ ให้ นายแหวน ๑ ชุด แล้วไปเยี่ยม นายสุรินทร์ ศรีสุธรรม บ้านเลขที่ ๔/๑ หมู่ ๑ บ้านนาแห้วเก่า ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย นายสุรินทร์เป็นนักเรียนที่จบชั้น ป. ๔ รุ่นเดียวกับผู้วิจัย

เวลา ๑๓.๒๐ – ๑๔.๓๐ น. เดินเท้าจากบ้านนาแห้วเก่า ผ่านบ้านบุ่งแวะเยี่ยม นายลา สุทธิ (เป็นเสวหรือเพื่อนร่วมสาบานของ นายเก่ง สารวิจิตร บิดาของผู้วิจัย) ได้ถ่ายภาพให้ นางกองเพชร สุทธิ นายลา ดีใจเมื่อผู้วิจัยมาเยี่ยมและบอกผู้วิจัยว่าได้ซื้อรถบรรทุกเล็กใหม่ ๑ คัน เป็นรถสีเขียว ขณะนั้นรถจอดอยู่ใต้ถุนบ้าน

เวลา ๑๔.๓๐ – ๑๖.๕๐ น. เดินเท้าจากบ้านบุ่ง ผ่านนาหนองเป็ด นาบุ่ง พบ นายที ชัยชนะ (กำนันตำบลนาแห้ว) และ นายลาน จันทะคุณ จึงบอกข่าวเรื่องที่พระครูพิศาลธรรมานุวัตร เล่าเรื่องการไปประชุมที่จังหวัดเลยและได้ฟังข่าววิทยุรายการตอนเช้าที่เกษตรจังหวัดเลย ประกาศว่าจะตั้งวิทยาลัยเกษตรกรรมที่อำเภอนาแห้วสู่กันฟัง นายที และ นายลาน ดีใจมาก นายทีจึงเล่าประวัติการต่อสู้ของคนตำบลนาแห้วในการสร้างโรงเรียนนาแห้ววิทยาขึ้นมาว่า มีปัญหามากต้องต่อสู้ทางความคิดกันมากมายกว่าโรงเรียนนาแห้ววิทยาจะได้มาตั้งที่ตำบลนาแห้ว เช่น ต้องรวมผู้คนไปถางป่าและปลูกโรงเรียนชั่วคราวไว้พากันไปพบเจ้าหน้าที่ที่จังหวัดเลย ฯลฯ

เวลา ๑๗.๑๕ – ๑๘.๑๕ น. สลักอักษร "มะขามล้านต้น" บนแผ่นไม้แดง ยาวประมาณ ๕๐ เซ็นติเมตร กว้าง ๓๐ เซ็นติเมตร หนา ๖ – ๑๐ เซ็นติเมตร ที่นำมาจากเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๖ ทำเสร็จภายในเวลา ๑ ชั่วโมง

รู้สึกว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและพบเห็นด้วยตนเองในวันนี้ แสดงให้เห็นว่ามีประชาชนและเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในอำเภอนาแห้วได้ให้ความร่วมมือ สนับสนุน และมีความเสียสละในการทำงานและความประพฤติส่วนตัวของผู้วิจัยมาก จึงจำเป็นจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้ดี และมีประโยชน์แก่ท้องถิ่นชุมชน สังคมให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไปอีกเรื่อย ๆ จะหยุดยั้งความพยายามไม่ได้เด็ดขาด

อาหารเย็นวันนี้มี น้ำพริกน้ำผักกระทอน แจ่วกุ้ง ดองผักกุ่ม และซั้วหอยแก้ง

เข้านอนเวลา ๒๐.๐๐ น. เพราะรู้สึกอ่อนเพลียมาก

วันอาทิตย์ที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๖

ตื่นนอน เวลา ๔.๓๐ น.

พยายามรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มเติม โดยการสัมภาษณ์และการพูดคุยสนทนากันของบุคคลต่าง ๆ

เวลา ๑๐.๐๕ น. เดินทางออกจากบ้านนาโพธิ์ โดยไปกับบุคคลต่อไปนี้ คือ

๑. จ.ส.ต. จตุรงค์	จันทรปอง
๒. นายคำผุก	จันทะคุณ
๓. นายพร้อม	สาราวิจิตร
๔. นายบุญเกื้อ	สาราวิจิตร
๕. นายเมฆ	ดวงอุปะ
๖. นายชายแดน	ไพรภิบาล

๗. นายอุดม พรมผาบ
๘. นายเพทาย วงศ์โสภา
๙. นายบรรพต เฉลิมรัตน์

นายบุญเกื้อ เป็นคนขับรถ ไปถึงตอไม้ตะเคียนทอง (ไม้แคน) ที่ใหญ่ที่สุดในอำเภอนาแห้ว ที่ต้องการนำมาเก็บไว้เพื่อชนรุ่นหลัง ซึ่งอยู่ที่ปากห้วยซำผุกน้อย ริมแม่น้ำเหือง ห่างจากห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ ประมาณ ๗ กิโลเมตรครึ่ง เมื่อเวลา ๑๐.๒๕ น. การไปครานี้ก็เพื่อไปเตรียมตอไม้สำหรับจะได้ตีตรา ตามที่เจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้แนะนำ เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้จากกรุงเทพมหานครจะมาตีตรา "ค้นคว้า" ให้ในวันที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๖ จึงต้องมาขุดแต่งเตรียมตอไม้ไว้ในวันนี้ เริ่มขุดตอไม้ ๑๐.๒๕ น. พักรับประทานอาหารกลางวันเวลา ๑๓.๓๐ – ๑๔.๑๕ น. ขุดตอไม้ต่อจาก ๑๔.๑๕ น. ถึง ๑๕.๕๐ น. ออกจากตอไม้เวลา ๑๕.๐๐ น. เวลา ๑๖.๓๒ – ๑๗.๐๐ น. ปรึกษาขอความช่วยเหลือในการนำตอไม้ไปไว้ที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ เพื่อจัดทำพิพิธภัณฑ์ตอไม้กับ นายชวลิต พรหมรักษา ซึ่ง นายชวลิต ก็ยินดีจะพยายามช่วยเหลือ

เวลา ๑๗.๑๗ น. เดินทางกลับถึงบ้านนาโพธิ์ โดยปลอดภัย

ในการไปขุดแต่งตอไม้วันนี้มีเหตุการณ์อื่น ๆ ที่น่าสนใจ ได้แก่ นายพร้อม สารวิจิตร เอาแหไปทอดตามลำแม่น้ำเหืองได้ปลานิลตัวโต ๑ ตัว และปลาขาวบ้าง นายคำผุก จันทะคุณ นายเพทาย วงศ์โสภา และคนอื่น ๆ ช่วยกันทำลาบปลารับประทาน ทุกคนที่มาด้วยกัน ๙ คน รับประทานลาบปลาดิบ ยกเว้นผู้วิจัยคนเดียวที่ไม่รับประทานอาหารดิบ (ลาบดิบ) อาหารอื่น ๆ ที่แต่ละคนต่างนำมาไม่เหมือนกัน เช่น ไก่ย่าง ไข่เจียว ปลาปิ้ง น้ำพริกผักกระทอน ปลากระป๋อง มัสมั่นไก่ ฯลฯ ผักกับก็เก็บตามริมแม่น้ำเหืองข้าง ๆ ปากห้วยซำผุกน้อย ใต้กอบง มองไปฝั่งตรงกันข้าม คือ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนลาว ห่างออกไปเพียง ๕๐ เมตร เท่านั้น

หลังการรับประทานอาหาร ได้สนทนากันเรื่องการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน อพป. เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเทปการประชุมไปเปิดให้ทุกคนฟังด้วย นอกจากนี้ได้สนทนากันถึงเรื่องการเอาลูกบวชภาคฤดูร้อน นายบุญเกื้อ ยินดีจะให้ลูกชาย คือ เด็กชายวราวุธ อายุ ๑๒ ปี บวช

จ.ส.ต. จตุรงค์ ก็อยากจะให้ลูกชายคือ เด็กชายอ้าย บวช แต่เกรงว่าจะดื้อเกินไป เรื่องอื่น ๆ ได้แก่การทำงานร่วมกัน มีการพูดหยอกล้อกันสนุกสนานระหว่างเพื่อนฝูงรุ่นราวคราวเดียวกันด้วย

วันจันทร์ที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๖

ตื่นนอนเวลา ๕.๓๐ น.

เวลา ๖.๓๕ – ๗.๒๐ น. ไปพบ นายชูศักดิ์ จำนงค์วัฒน์ ป่าไม้อำเภอนาแห้ว ที่บ้านเหมืองแพร่ ได้ปรึกษากันเกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้

๑. การปลูกป่าในวันเข้าพรรษาในเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ นายชูศักดิ์ ปรารภว่า ตนเองเป็นเจ้าของป่าไม้ เป็นผู้รักษาป่าไม้ แต่หาที่ปลูกป่าไม่ได้ เพราะชาวบ้านไม่ยอมให้ปลูกในที่ ๆ เขาทำกินอยู่ ผู้วิจัยจึงเสนอให้ปลูกในเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ทำให้ป่าไม้อำเภอนาแห้วโล่งใจ และพอใจมาก

๒. การเชิญทางจังหวัดเลย และอำเภอนาแห้วไปปลูกป่าในวันต้นไม้แห่งชาติ คือวันเข้าพรรษา โดยชักชวนประชาชนไปปลูกด้วย

๓. พิพิธภัณฑ์ต้อไม้และการที่เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้จากกรุงเทพมหานครจะมาตีตราต้อไม้ในวันที่ ๗ – ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๖ นายชูศักดิ์ บอกว่าเป็นสิ่งที่ดี ไม่มีปัญหา ให้ขนต้อไม้มาได้เลย เป็นสิ่งอนุโลมได้ เมื่อเจ้าหน้าที่จากกรุงเทพฯ มาแล้วจึงค่อยไปดูต้อ

๔. โครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นฯ นายชูศักดิ์ บอกว่า

๔.๑ สนับสนุนเต็มที่ ต้องการให้ปลูกไม้มานานแล้ว แต่หาที่ปลูกไม่ได้

๔.๒ ให้จัดที่ในเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ท่านจะขอกล้ามะขามและไม้อื่น ๆ มาให้

๔.๓ จะปลูกเป็นพิเศษในวันเข้าพรรษา (๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๖) ให้ชาวบ้านทุกคนช่วยกันปลูกและอาจจะเชิญจังหวัดและอำเภอร่วมด้วย

๔.๔ ให้ ดร. พิสิทธิ์ สาระจิตร ติดต่อมา นายชูศักดิ์ จะประสานงานให้

นายชูศักดิ์ จำนงค์วัฒน์ ได้ยินจากวิทยุว่าจะมีการตั้งวิทยาลัยเกษตรกรรมที่อำเภอนาแห้ว ในเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการแล้ว เรื่องนี้มีการประกาศทางวิทยุจังหวัดเลยจริง

เวลา ๘.๐๐ – ๘.๒๐ น. พบ นายประดิษฐ์ สุพรหม อดีตเกษตรตำบลนาแห้ว และ นายอวด แสงรัตน์ สนทนากันเรื่องที่ทางเกษตรจังหวัดเลยประกาศทางวิทยุจะตั้งวิทยาลัยเกษตรกรรมที่อำเภอนาแห้ว นายประดิษฐ์ และ นายอวดดีใจมาก นายประดิษฐ์ เอาเม็ดมะขามเปรี้ยวมาให้ปลูก ๓,๐๐๐ เม็ด

เวลา ๘.๓๐ – ๑๐.๐๐ น. ไปงานทำบุญอุทิศส่วนกุศลถึง นายปูน ดวงอุปะ ที่บ้านบุ่ง สนทนากับ นายจำเนียร สีหะวงศ์ (ผู้ใหญ่บ้านบุ่ง) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านบุ่ง นายกาจ ดวงอุปะ (ครูใหญ่โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่) นายเพ็ง เนตรแสงสี นายลาน จันทะคุณ นายน้อย ศรีเพชร นายถาด ศรีเพชร นายพูล คงสุข นายทรวง เหมือนศรีชัย ฯลฯ ถึงการที่ทางราชการจะมาตั้งวิทยาลัยเกษตรกรรมที่อำเภอนาแห้ว สังเกตดูพิธีการการถ่ายทอดวัฒนธรรมการทำบุญอุทิศส่วนกุศลถึงผู้ล่วงลับ มีการนิมนต์พระสงฆ์มารับภัตตาหารและเครื่องไทยทานด้วย

เวลา ๑๐.๐๐ – ๑๑.๐๐ น. ไปบ้านนาแห้ว ซึ่งมีเทศน์มหาชาติในตอนบ่าย ได้ถ่ายภาพให้พระภิกษุ ๑ รูป

เวลา ๑๑.๓๐ – ๑๓.๐๐ น. สลักไม้ประดู่ ข้อความว่า "โครงการปลูกมะขามล้านต้น" วันนี้สลักได้เพียงแค่นี้ คราวต่อไปจะสลักต่อว่า "เพื่อสร้างมหาวิทยาลัย" ระหว่างที่สลักไม้อยู่ นายเล่ง ดวงอุปะ นายแดง จันทะคุณ และ นายไว แสงรัตน์ มาเยี่ยม (นายไว เคยเรียนหนังสือในชั้นประถมศึกษาและจบ ป. ๔ ปีเดียวกับผู้วิจัย คือ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒) ได้สนทนากันถึงเรื่องการพัฒนาบ้านเมือง โครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เรื่องผีและการแก้คาถาเชื่อเรื่องผี นายเล่ง เล่าเรื่องที่มีคนบางคนหัวเราะเยาะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สาระจิตร ที่มีโครงการขอสงวนป่าไว้สร้างมหาวิทยาลัยฯ

โดยมองไปว่าเป็นคนมีสติไม่ดีที่จองป่าไว้มากมายขนาดนั้น (๒๐,๐๐๐ ไร่) แต่ปัจจุบันคนหลายคนกลับยกย่องสรรเสริญว่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร เป็นผู้ฉลาด รอบรู้ มีสติปัญญา เหมือนเป็นพระอรหันต์ และ นายเลง ย้ำว่า อยาไปถือสาคนที่ติฉินนินทาเลย บางคนก็ตายไปแล้วไม่มีโอกาสทราบความจริง (ความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในช่วงเวลา 20 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2506 ถึง พ.ศ. 2526)

เวลา ๑๔.๐๐ – ๑๕.๐๐ น. ไปถ่ายรูปให้ญาติพี่น้องบ้านเหมืองแพร่ รวม ๑๘ คน

เวลา ๑๕.๐๐ – ๑๖.๓๐ น. ไปปลูกมะขามเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการที่ฝายน้ำแพร่ ได้ปลูกโดยใช้เม็ดมะขาม ๑,๐๐๐ เม็ด ปลูกเม็ดก้ามปูด้วย ๓๐ เม็ด และนำป้าย "โครงการมะขามล้านต้น" ที่สลักบนไม้แดงไปติดไว้ที่ตอไม้ในบริเวณที่ปลูกมะขามไว้แล้ว ผู้ไปปลูกมะขามด้วยกัน มี ๕ คน คือ

๑. นายพิสิทธิ์	สารวิจิตร	อายุ ๔๕ ปี
๒. นางสาวบุญนาง	สารวิจิตร	อายุ ๓๕ ปี
๓. นางสาวกำจัด	สารมโน	อายุ ๑๖ ปี
๔. เด็กหญิงวิราภรณ์	บุญพรหม	อายุ ๑๔ ปี
๕. เด็กหญิงบุญแทน	ไพรภิบาล	อายุ ๑๒ ปี

ปลูกมะขามเฉลี่ย คนละ ๒๐๐ เม็ด ต้นมะขามที่ปลูกก่อนตายไป ๒๕ ต้น เหลืออยู่ประมาณ ๓๐ ต้น จึงเอาเม็ดมะขามปลูกทดแทนทุกหลุมที่ตายไป หลุมละ ๔ – ๖ เม็ด เมื่อฝนตกเม็ดมะขามเหล่านี้จะงอก และทนดีกว่าเอาต้นย้ายไปปลูก ต้นมะขามที่ปลูกเมื่อ ๗ มกราคม ๒๕๒๖ ตายแล้ว เห็นแต่ต้นเพราะดินทรายร้อนจัดมาก ได้เอาเม็ดปลูกแทน ๕ เม็ด ต้นมะขามที่ปลูกเป็นพิเศษ (ต้นใหญ่กว่าเพื่อน) เมื่อ ๔ มกราคม ๒๕๒๖ และ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖ ซึ่งเวลาขุดจากที่มันงอกได้เอาดินติดไปมากเป็นพิเศษ งอกงามดีมาก แตกใบใหม่สีเขียว น่าชื่นใจจริง ๆ ผู้วิจัยได้หากิ่งไม้และเศษไม้ไผ่มาทำรั้วล้อมไว้เพิ่มเติม

เวลา ๑๗.๓๐ – ๑๗.๔๐ น. สนทนากับ นายถัด สารมโน เรื่องโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นฯ และการสร้างวิทยาลัยเกษตรกรรมที่เกษตรจังหวัดเลยประกาศทางวิทยุในเดือนนี้ นายถัด สนใจมากและลูกสาวของ นายถัด คือ นางสาวกำจัด ก็ไปช่วยปลูกมะขามเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการในวันนี้

นายพร้อม สารวิจิตร ไปจังหวัดเลย เมื่อ ๖.๓๐ น. และกลับมาถึงบ้านนาโพธิ์ เวลา ๑๗.๓๐ น. เพื่อไปซื้อโซ่เลื่อยยนต์ แต่ซื้อมาแล้วใช้ไม่ได้ ผู้วิจัยจึงต้องตัดสินใจเดินทางกลับกรุงเทพฯ ในวันพรุ่งนี้ เดิมตั้งใจจะอยู่ต่ออีก ๑ วัน เพื่อดูแลการตัดต่อไม้และการขนส่งไม้ยางยังหมู่บ้านให้เรียบร้อยก่อนในวันพรุ่งนี้

ตอนเย็น นายอวด แสงรัตน์ นายพร้อม สารวิจิตร นายอุดม พรมผาบ นายเพทาย วงศ์โสภา มาสนทนาด้วยเรื่องพืชภัณฑ์ต่อไม้ว่าจะดำเนินงานต่อไปอย่างไร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ไปดูการแห่กัณฑ์เทศน์สมโภชที่บ้านเหมืองแพร่ พบภารโรงโรงเรียนบ้านเหมืองแพร่และภรรยา กำนันตำบลนาแห้ว และภรรยา และชาวบ้านหลายคน

เข้านอนเวลา ๒๐.๓๐ น.

วันอังคารที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๖

ตื่นนอนเวลา ๕.๐๐ น. เดินทางกลับกรุงเทพมหานคร ออกจากบ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว เวลา ๖.๓๕ น. นางจันทร์เพ็ญ ดงวอุปะ เอาข้าวเหนียวนึ่งให้ ๑ ห่อ และต้มไข่ให้ นายพร้อม สารวิจิตร ช่วยขนของขึ้นรถ ถึงด่านซ้ายเวลา ๗.๔๐ น. พบ ครูพิน วงศ์โสภา ซึ่งเป็นสามีของเล่วคุณแม่ของผู้วิจัย ผู้วิจัยเคยไปอยู่บ้านของท่านเป็นเวลา ๑ เดือน เมื่อไปเรียน ม. ๑ ที่อำเภอด่านซ้ายเมื่อเดือน มิถุนายน – กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ ผู้วิจัยไม่ได้พบครูพินมาประมาณ ๓๔ ปี

เดินทางถึงสถานีขนส่งสายเหนือ และถึงบ้านที่กรุงเทพมหานคร รวมเวลาเดินทาง ๑๐ ชั่วโมง ๒๕ นาที การเดินทางปลอดภัยดี

ครั้งที่ ๔

วันพุธที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๖

เดินทางไปปฏิบัติงานภาคสนามครั้งที่ ๔ ออกจากกรุงเทพมหานครพร้อมกับเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ คือ นายศักดิ์พิชิต จุลฤกษ์ นักวิชาการป่าไม้ ๕ กองวิจัยผลิตผลป่าไม้ กรมป่าไม้ เดินทางไปติดต่อประสานงานกับหน่วยราชการต่าง ๆ ที่จังหวัดเลย

วันพฤหัสบดีที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๖

ค้นนอนเวลา ๕.๐๐ น.

เวลา ๗.๐๐ น. รับประทานอาหารเช้าที่ร้านขายอาหารใกล้ ๆ โรงแรมไทยวาณิชย์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

เวลา ๗.๓๕ น. ไปติดต่อราชการที่สำนักงานป่าไม้จังหวัดเลยกับ นายศักดิ์พิชิต จุลฤกษ์ ป่าไม้จังหวัดเลยไปราชการที่กรุงเทพมหานคร จึงติดต่อเกี่ยวกับพืชพรรณไม้ การตีตราไม้กับผู้ช่วยป่าไม้จังหวัดเลย และ นายสมศักดิ์ สิทธิแก้ว (เจ้าพนักงานป่าไม้ ๔) สำนักงานป่าไม้จังหวัดเลยเป็นผู้คำเนินเรื่องต่าง ๆ ให้

เวลา ๙.๓๐ – ๑๐.๓๐ น. ไปติดต่อสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย พบ นายคันโท พรหมรักษา นายจวน กมลรัตน์ นายทวี ยศปัญญา ต่อจากนั้นได้ไปติดตามข่าวการประกาศตั้งวิทยาลัยเกษตรกรรมที่อำเภอนาแห้ว ที่สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย เพื่อขอพบปรึกษาเกษตรจังหวัดเลย (นายวินิจ วรรณศิลป์) แต่ว่านายวินิจ วรรณศิลป์ไม่อยู่ จึงถามเจ้าหน้าที่อื่น ๆ แต่ไม่มีใครทราบรายละเอียด

เวลา ๑๒.๓๐ น. เดินทางออกจากอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย เพื่อไปยังอำเภอนาแห้ว ถึงด่านซ้าย เวลา ๑๔.๑๐ น. ออกจากด่านซ้าย เวลา ๑๖.๑๕ น. ถึงบ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว โดยปลอดภัย เวลา ๑๗.๓๐ น. เมื่อถึงบ้านนาโพธิ์ น้ำประปาได้ไหลมาถึงหมู่บ้านพอดี น้ำไหลแรง

ประชาชนกำลังตื่นเต้น รองน้ำกันเป็นการใหญ่ และเด็ก ๆ ก็เล่นน้ำกันอย่างสนุกสนาน

ถาม นายพร้อม สารวิจิตร นายบุญเกื้อ สารวิจิตร นางบุญได้ ไพรภิบาล นางสาวบุญนาง สารวิจิตร นางจันทร์เพ็ญ ดวงอุปะ เกี่ยวกับการขุดตัดเตรียมตอไม้ตะเคียนทอง (แคน) ที่ปากห้วยซำผุกน้อย ได้ความว่าได้ตัดแล้วแต่ผลักไม่ไหว ต้องรอรถแทรกเตอร์ และคนขับรถก็มาถามเรื่อย ๆ ว่าจะยกเมื่อไร แต่จำเป็นต้องปรึกษา นายชวลิต พรหมรักษา ก่อน

นายอวด แสงรัตน์ มาหาและปรึกษากันเรื่องการยกตอไม้ (ลากตอไม้) จากปากห้วยซำผุกน้อยมาไว้ที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ ทราบว่าคนขับรถไม่มีปัญหาแต่ต้องรอให้ นายชวลิต พรหมรักษา สั่งก่อน

เวลา ๑๘.๐๐ – ๑๘.๓๐ น. พานายศักดิ์ พิชิต จุลฤกษ์ ไปชมบ้านเหมืองแพร่ และดูลำน้ำเหือง และไปหาป่าไม้อำเภอนาแห้ว แต่ว่าไม่อยู่บ้าน พบ นายกาจ ดวงอุปะ และ นายชู สารแสง

รับประทานอาหารเย็นกับ นายศักดิ์พิชิต อาหารเย็นมี ผัดหมูใส่ลำปลี น้ำพริกคำ (น้ำพริกใส่น้ำผักกระทอน) ใส้อั่วหมู (ซื้อมาจากด่านซ้าย)

เข้านอน เวลา ๒๐.๓๐ น.

<u>วันศุกร์ที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๖</u>

ตื่นนอน เวลา ๕.๓๐ น. ตอนเช้าอากาศเย็นสบาย ไม่ร้อนเหมือนตอนหัวค่ำ

เวลา ๖.๓๐ – ๗.๐๐ น. พา นายศักดิ์พิชิต จุลฤกษ์ ไปพบ นายชูศักดิ์ จำนงวัฒน์ (ป่าไม้อำเภอนาแห้ว) ที่บ้านเหมืองแพร่ เพื่อแจ้งเรื่องการไปตีตราตอไม้ ป่าไม้อำเภอนาแห้วให้ความสนับสนุนและต้องการส่งเสริมการปลูกป่าชุมชนเต็มที่

เวลา ๗.๐๐ – ๗.๓๐ น. รับประทานอาหารเช้ากับ นายกาจ ดวงอุปะ (ครูใหญ่โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่) นายชูศักดิ์ จำนงค์วัฒน์ และ นายศักดิ์พิชิต จุลฤกษ์ ที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์

สถานที่ที่จะจัดเป็นพิพิธภัณฑ์ต้อไม้ชั่วคราว

เวลา ๗.๓๐ – ๗.๔๕ น. เดินทางไปยังต้อไม้ตะเคียนทองที่ปากห้วยซำผุกน้อย นายบุญเกื้อ สารวิจิตร เป็นคนขับรถบรรทุกเล็กของตนเอง บรรทุกเจ้าหน้าที่และชาวบ้านไป ผู้ไปด้วยกันจนถึงต้อไม้ ได้แก่

๑. นายกาจ	ดวงอุปะ	ครูใหญ่โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่
๒. นายชูศักดิ์	จำนงค์วัฒน์	ป่าไม้อำเภอนาแห้ว
๓. นายศักดิ์พิชิต	จุลฤกษ์	นักวิชาการป่าไม้ ๕ จากกรมป่าไม้
๔. ผศ. ดร. พิสิทธิ์	สารวิจิตร	บัณฑิตวิทยาลัย มศว ประสานมิตร
๕. นายเมฆ	ดวงอุปะ	บ้านนาโพธิ์
๖. นายคูณ	จันทะวงศ์	บ้านนาโพธิ์
๗. นายชายแดน	ไพรภิบาล	บ้านนาโพธิ์
๘. นายพร้อม	สารวิจิตร	บ้านเหมืองแพร่
๙. นายบุญเกื้อ	สารวิจิตร	สารวัตรกำนันตำบลนาแห้ว

เวลา ๗.๔๕ – ๘.๓๐ น. นายชูศักดิ์ จำนงค์วัฒน์ และ นายศักดิ์พิชิต จุลฤกษ์ เป็นผู้ตีตราไม้ "ค้นคว้า" และตีตราตัวเลขกำกับ และวัดไม้รอบต้อได้ ๕๕๐ เซ็นติเมตร สูง ๑๕๐ เซ็นติเมตร ปริมาตรประมาณ 3 ๓.๔ ลูกบาตร เมตร

เวลา ๘.๓๐ – ๙.๐๔ น. เดินทางกลับบ้านนาโพธิ์โดยปลอดภัย

เวลา ๙.๐๕ – ๙.๔๕ น. ปรึกษากับ นายศักดิ์พิชิต จุลฤกษ์ และ นายชูศักดิ์ จำนงค์วัฒน์ ตกลงกันว่าจะต้องรีบนำต้อไม้มาไว้ที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" ซึ่งจัดเป็นพิพิธภัณฑ์หมู่บ้าน

เวลา ๙.๔๕ – ๑๐.๐๐ น. นั่งรถ นายบุญเกื้อ สารวิจิตร ไปเติมน้ำมันที่ร้านขายน้ำมันของ นาย เพียร ทิพย์อุดม พบ นาย เพียร ทิพย์อุดม และ นายชุน เอาโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นฯ ให้

ครูชุน ๔ ชุด และให้แผ่นที่ปลูกมะขามในเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ๑ ชุด เอาแผนที่ดังกล่าวให้ นายเพียร อีก ๑ ชุด

เวลา ๑๐.๐๐ – ๑๐.๓๐ น. ปรึกษากับ นายชวลิต พรหมรักษา (หัวหน้าหมวดการทางเหมืองแพร่) ตกลงกันว่าจะปรึกษาคนขับรถตอนเที่ยงวัน

เวลา ๑๐.๓๐ – ๑๒.๐๐ น. สนทนากับ นายกาจดวงอุปะ นายชูศักดิ์ จำนงค์วัฒน์ และ นายศักดิ์พิชิต จุลฤกษ์ เรื่องการปลูกป่า การสงวนรักษาป่าไม้ การปลูกป่าชุมชน โครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นฯ ซึ่งป่าไม้อำเภอนาแห้วสนับสนุนเต็มที่ และลงนามในบันทึกการไปตีตราและการตรวจสอบไม้ที่ นายศักดิ์ พิชิต ร่างทั้ง ๔ คน

เวลา ๑๒.๐๐ น. นายศักดิ์พิชิต จุลฤกษ์ เดินทางกลับกรุงเทพมหานคร นายชูศักดิ์ กลับบ้าน นายกาจ กลับบ้าน ผู้วิจัยประทับใจในความกรุณาของท่านทั้งสามมาก จึงขอขอบพระคุณอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้ด้วย

เวลา ๑๒.๐๕ – ๑๓.๐๐ น. ไปพบ นายชวลิต พรหมรักษา และคนขับรถแทรกเตอร์ ตกลงกันว่าจะให้ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร ออกค่าน้ำมันรถสองคัน จำนวน ๒,๘๐๐ บาท ดร. พิสิทธิ์ ได้มอบเงินค่าน้ำมันให้ นายชวลิต พรหมรักษา เป็นที่เรียบร้อยเมื่อ เวลา ๑๒.๔๐ น. นายชวลิต จะมาดำเนินการลากขนต่อไม้ให้ในวันที่ ๑๑ – ๑๒ เมษายน ๒๕๒๖ เวลา ๙.๐๐ น. ให้เตรียมตัวเจาะรูสำหรับร้อยเชือกสลิงไว้ให้แข็งแรง

เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๔.๐๐ น. ไปเยี่ยม นางเฮียง อุ่นแก้ว และ นางเทียง จันทะคุณ ซึ่งป่วยด้วยโรคทางเดินอาหารและหมากเส็ง ตามลำดับ

เวลา ๑๔.๐๐ – ๑๕.๐๐ น. ไปดูการต่อท่อประปา และการขุดวางท่อประปาของชาวบ้านนาโพธิ์และชาวบ้านเหมืองแพร่ ประมาณ ๕๐ คน ทุกคนช่วยกันทำงานอย่างดี สังเกตและฟังการพูดจาหยอกล้อกันระหว่างผู้ชายและผู้หญิงที่แต่งงานแล้วและมีบุตรแล้ว มักมีสำนวนหยอกเย้ากันทางเพศ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มคลองแคล่วดี

เวลา ๑๕.๐๐ – ๑๖.๐๐ น. สนทนากับ นายพร้อม สารวิจิตร เรื่องการสร้างบ้าน การสร้างที่อ่านหนังสือพิมพ์และที่เก็บรักษาตอไม้ตะเคียนทองที่เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ตีตราให้ทำออกแล้วในวันนี้

เวลา ๑๖.๐๐ – ๑๗.๐๐ น. สนทนากับ นายพร้อม สารวิจิตร เรื่องคุณค่าของการสร้างพิพิธภัณฑ์ตอไม้ โดยประมาณว่าต้นไม้ตะเคียนทองต้นนี้ คงจะเกิดก่อนการก่อสร้างพระราชศรีสองรัก ที่อำเภอด่านชาย ซึ่งสร้างระหว่าง พ.ศ. ๒๑๐๓ – ๒๑๐๖ ในสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิแห่งกรุงศรีอยุธยา และพระไชย-เชษฐาธิราช แห่งกรุงศรีสัตนาคนหุต และต้นตะเคียนทองตอนี้จะมีอายุประมาณ ๕๒๕ ปี คงจะเกิดราว พ.ศ. ๒๐๐๐

สังเกตคลลกสาวคนเล็กของ นายพร้อม อายุ ๓ ปี เป็นเด็กขี้อายมาก มักจะก้มหน้าคิดพื้นอยู่เสมอ

เวลา ๑๗.๐๐ – ๑๘.๐๐ น. สลักตัวอักษรในแผ่นป้ายได้อีกว่า "สร้างมหาวิท" พรุ่งนี้เช้าจะสลักต่ออีกว่า "ยาลัย" เพื่อให้ข้อความในแผ่นป้ายทั้งหมดเป็น "โครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นสร้างมหาวิทยาลัย"

มีคนหิ้วเนื้อหมูมาถามหา นางจันทร์เพ็ญ ควงอุปะ ถามได้ความว่า นายแกละ แซ่เตีย เอาเนื้อหมูมาแลกข้าว (ตกข้าว) เพราะ นายแกละ เป็นช่างก่อสร้างบ้าน ไม่ได้ทำไร่ทำนา จึงไม่มีข้าวของตนเอง ตอนนี้ข้าวแพง ข้าวเปลือกราคาถังละ ๓๐ บาท

คิดทบทวนถึงคำแนะนำของ นายชูศักดิ์ จำนงค์วัฒน์ ป่าไม้อำเภอนาแห้วที่แนะนำว่า "ต่อไปเพื่อความสะดวก ไม่ต้องขออนุญาตตามขั้นตอนต่าง ๆ ในการทำออกซึ่งตอไม้ คือ ขอตอไม้จากพื้นที่กรรมสิทธิ์ของชาวบ้าน แล้วให้ชาวบ้านทำหนังสือยกให้ก็สามารถนำตอไม้มาเก็บไว้ได้ ไม่ต้องขออนุญาต" คราวต่อไปจะพยายามทำตามคำแนะนำของป่าไม้อำเภอ

เวลา ๑๙.๓๐ – ๑๙.๔๐ น. รับประทานอาหารเย็น แล้วเข้านอนเมื่อเวลา ๒๐.๐๐ น. วันนี้ทำงานมาก คือ ทำงานตลอดวัน

วันเสาร์ที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๖

ตื่นนอนเวลา ๖.๐๐ น. อากาศเย็นสบายดี เห็น นายหลอ ควงสุปะ และ นายคำหมวด อุ่นแก้ว เดินมาจากทางบ้านเหมืองแพร่ แต่ละคนถือตะกร้าหรือเนื้อ ถามได้ความว่าพากันไปซื้อเนื้อวัว เห็น นายพร้อม สารวิจิตร ขับเลื่อยผ่านหน้าห้องสมุด "สารวิจิตร" มีลูกชาย คือ เด็กชายรุ่งเรือง นั่งไปด้วย และมีฟาง ๔ – ๕ ฟ่อน มัดติดไปบนที่นั่ง คงจะพากันไปบรรทุกไม้มาสร้างบ้าน ระยะนี้ชาวบ้านภาคภูมิใจที่น้ำประปาเข้ามาถึงบ้านนาโพธิ์แล้ว ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ต่างดื่มเต้นและสนใจกันมาก น้ำประปานี้ยังไม่สะอาดใช้ดื่มไม่ได้ ใช้ซักผ้า ทำความสะอาด รดน้ำต้นไม้ อาบได้ เย็นวานนี้ ยายเสวย จันทะคุณ พูดกับผู้วิจัยว่า "น้ำก็มีแล้ว ไฟก็มีแล้ว คงสบายขึ้น"

เวลา ๗.๓๐ – ๘.๓๐ น. สลักข้อความในแผ่นป้ายว่า "ยาลัย" เสร็จ เป็นอันว่าสร้างป้ายขนาดใหญ่เสร็จตามที่ต้องการแล้ว

สังเกตวิถีชีวิต การกระทำ พฤติการณ์ต่าง ๆ ของชาวบ้านนาโพธิ์เหมืองแพร่ เมื่อจะมีกองผ้าป่าจากบ้านป่าแดง อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก จะมาถึงในตอนบ่ายวันนี้ (๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๖)

เวลา ๙.๓๐ น. ไปที่ศูนย์เยาวชน ตำบลนาแห้ว บ้านเหมืองแพร่ เห็นชาวบ้านช่วยกันเตรียมอาหาร จะมีการฆ่าหมู ๑ ตัว เห็นชายคนหนึ่งเอาหมูบรรทุกรถลากน้ำมาวางไว้ใกล้ ๆ อาคารศูนย์เยาวชน ชาวบ้านคนอื่น ๆ ก็ช่วยกันทำขนม มีการแช่เมล็ดถั่วดำ ปอกฟักทอง และจัดหาแตงกวามาเป็นถุงใหญ่หลายถุง

เวลา ๙.๓๐ – ๙.๓๕ น. สังเกตดูเด็กคนหนึ่ง อายุ ๒ ปีเศษ กำลังตีกลองยาวอยู่คนเดียว ได้ถามยายของเด็ก ชื่อ นางทองศรี อายุ ๘๑ ปี ทราบว่าเด็กอายุไม่ถึง ๓ ขวบ กลองยาววางอยู่ที่กลางศาลาศูนย์เยาวชน

เวลา ๙.๓๕ – ๙.๔๓ น. ฟัง นางกองศรี และคนแก่อีกคนหนึ่ง อายุราว ๗๐ ปีเศษ สนทนาปรับทุกข์กันเกี่ยวกับสุขภาพ เช่น นางทองศรี พูดว่าตาลาย วันหนึ่ง ๆ ล้ม ๓ ครั้ง มองคนคนเดียวแลเห็นเป็น ๒ – ๓ คน

เวลา ๙.๔๓ – ๙.๔๗ น. เดินดูแผ่นโปสเตอร์ต่าง ๆ ที่ปิดไว้ตามผนังศาลาศูนย์เยาวชน ตำบลนาแห้ว ที่บ้านเหมืองแพร่ ส่วนใหญ่เป็นโปสเตอร์เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว และสุขภาพ การทำหมัน การใช้ห่วงยาง ถุงยางอนามัย การชั่งน้ำหนักลูก การแปรงฟัน ยาลูกกำเนิด นมแม่ดี การใช้ถังรองรับน้ำฝนไว้ดื่ม

เวลา ๙.๕๐ – ๑๐.๒๐ น. ไปนมัสการเจ้าอาวาสวัดโพนสว่างพัฒนาราม ที่บ้านเหมืองแพร่ ซึ่งท่านกำลังสนทนากับมัคทายก คือ นายลาน จันทะคุณ อยู่ ท่านเล่าเรื่องภูสวนทราย สวนแถน (ที่บ้านนาปอ) และคน บังบดให้ฟัง นายลาน และ ท่านเจ้าอาวาสปรารภเรื่องฆ้องแตกจะนำไปขาย แต่ว่าก็คงไม่คุ้มค่ารถ ผู้วิจัยจึงขอบูชา (เช่า) ฆ้อง ๓ ลูก ที่แตกแล้วเป็นเงิน ๑๐๐ บาท (หนึ่งร้อยบาทถ้วน) ท่านเจ้าอาวาส (หลวงปู่ค่าพัน วงศ์คำจันทร์) และ นายลาน ก็ยินดี ผู้วิจัยต้องการให้เก็บรักษาสิ่งของโบราณของท้องถิ่นไว้ในตำบลนาแห้ว เพื่อให้ลูกหลานรุ่นหลังต่อ ๆ ไปได้เห็นและไปศึกษาประวัติ เรื่องราว วัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง ถ้าเอาไปขายเรื่อย ๆ สิ่งต่าง ๆ ของโบราณคงจะหายสูญหมด ฆ้องแตก ๓ ใบที่บูชามาเป็นฆ้องเล็ก ๆ ผู้วิจัยได้นำไปเก็บไว้ให้ผู้สนใจชมที่พิพิธภัณฑ์หมู่บ้านในห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว ซึ่งเป็นโครงการสร้างห้องสมุดให้มหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการต่อไป

ฝากเงินซื้อน้ำผึ้งไปกับไทบ้านเหล่ากอหก ๑๑๐ บาท (๑ ขวด) และได้น้ำผึ้งในวันเดียวกัน เพราะมีรถไปมาสะดวกแล้ว

เวลา ๑๐.๓๐ – ๑๑.๓๐ น. ดูหลาน พัฒนจักร ดวงอุปะ วงรักษ์ ดวงอุปะ และ นางสาวบุญนาง สารวิจิตร ต่อท่อประปาเอาน้ำเข้าใช้ในห้องสมุด "สารวิจิตร" ตอนนี้น้ำไหลดีพอสมควร สามารถรองน้ำไว้ใช้ วันนี้ นางสาวบุญนาง รองน้ำได้ ๔ ตุ่ม หลาน ๆ เอาน้ำประปาไปรดต้นไม้และกล้วยมะขาม

เวลา ๑๒.๐๐ น. นายชู สารแสง ผู้ใหญ่บ้านนาโพธิ์มาหาและเล่าเรื่องครกตำข้าวขนาดใหญ่ทำด้วยไม้ เป็นครกที่ใช้ตำข้าวในสมัยที่ตำบลนาแห้วยังไม่มีโรงสี ว่าสนใจอยากได้มาไว้ที่พิพิธภัณฑ์หมู่บ้านหรือไม่ ผู้วิจัยบอกว่าอยากได้มาไว้ที่พิพิธภัณฑ์หมู่บ้านอย่างมาก คิดว่า นายชู สารแสง คงยินดีมอบครกดังกล่าวให้พิพิธภัณฑ์หมู่บ้าน

เวลา ๑๒.๓๐ – ๑๓.๐๐ น. สังเกตเห็นมีการเอาเครื่องล่อเด็ก ๆ และผู้ใหญ่เข้ามาในหมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบลนาแห้ว เช่น มีกล่องใส่ของได้แก่ตุ๊กตา แหวนพลาสติก สร้อย ฯลฯ ใส่ในกล่องพลาสติกกลม ๆ แล้วใส่รวม ๆ กันไว้ในตู้ ประมาณ ๓๐๐ กล่อง เมื่อเอาเหรียญ ๑ บาท ใส่ไปในช่องแล้วหมุนกล่องกลม ๆ เด็ก ๆ และผู้ใหญ่สนใจกันมาก พากันพูดถึงและวนเวียนมาหยอดเหรียญ ๑ บาท และหมุนตู้กลอยู่เสมอ เป็นการเสี่ยงโชคที่ไม่ควรสนับสนุน เพราะเป็นการเพาะนิสัยการพนัน แต่ปรากฏว่าห้ามไม่ได้ เพราะมีผู้ใหญ่และเด็ก ๆ จำนวนมากชอบเสี่ยงโชคกัน

ได้ยินเด็ก ๆ และผู้ใหญ่พูดกันว่าระยะนี้เริ่มมีการขโมยท่อประปากันในตำบลนาแห้ว บางรายก็ขโมยจากท่อที่ฝังดินไว้แล้ว บางคนก็ขโมยท่อที่เขาเอาเหลือไว้ซ่อมแซม นี่เป็นปัญหาการพัฒนาอย่างหนึ่ง คนที่ยังไม่พร้อมก็อยากจะมีเหมือนคนอื่น ๆ จึงเร่งรัดพัฒนาด้วยการขโมย ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่ควรกระทำ

เวลา ๑๔.๐๐ – ๑๕.๐๐ น. ญาติบ้านป่าแดงที่นำผ้าป่ามาทอดที่วัดโพนสว่างพัฒนารามในวันพรุ่งนี้มาเยี่ยม คือ นางทอง ภรรยา นายอินทร์ สิงห์ทองหอม บ้านเลขที่ ๑๓๗ บ้านป่าแดง หมู่ที่ ๑ ตำบลป่าแดง อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก นายอินทร์ เคยอยู่บ้านเดียวกันกับผู้วิจัย เมื่อผู้วิจัยอายุประมาณ ๑ – ๖ ปี โดย นายอินทร์ อาศัยอยู่กับ คุณตาเลี้ยงและยายเลี้ยงของผู้วิจัย คือ นายทองอินทร์ และนางทิป จันทะคุณ ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๘๐ – ๒๔๘๗ ต่อมา นายอินทร์ ได้อพยพไปอยู่บ้านป่าแดง เมื่อผู้วิจัยเริ่มเรียนหนังสือ

เวลา ๑๕.๐๐ – ๑๗.๐๐ น. สนทนากับ นายทอง สินท เกี่ยวกับญาติพี่น้องบ้านป่าแดง นายผด นันตะวงศ์ บ้านเลขที่ ๑๖๙ หมู่ที่ ๑ ตำบลป่าแดง นายปุ่น ตรีอินทร์ กำนันตำบลป่าแดง บ้านเลขที่ ๓๕ หมู่ที่ ๑ ตำบลป่าแดง อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลกมาเยี่ยม นายปุ่น มีเชื้อสายคนบ้านนาน้อย ตำบลนาบ่นอย แขวงไชยะบุรี ประเทศสาธารณรัฐประชาชนลาว นายผดเคยอยู่บ้านเดียวกับผู้วิจัย เมื่อผู้วิจัยอายุประมาณ ๑ – ๒ ขวบ มารดาของน นายผด เป็นคนบ้านห้วยเมี่ยง เกิดที่บ้านห้วยเมี่ยง (ห่างจากบ้านนาโพธิ์ไปตามลำแม่น้ำเหือง ประมาณ ๕ กิโลเมตร) บิดามารดาของ นายผด อพยพจากบ้านห้วยเมี่ยงมาอยู่ที่บ้าน คุณตาเลี้ยง และ คุณยายเลี้ยง ของผู้วิจัย (นายทองอินทร์ และ นางทิป จันทะคุณ) โดยยกเป็นลูก เรียกว่าลูกยก และต่อบ้านพักอยู่ข้างหลังยุ้งข้าว ต่อมาครอบครัวของ นายผด อพยพไปอยู่บ้าน

น้ำคึง เมื่อ นายผด อายุ ๑๒ ปี นายผด เป็นคนเรียนเก่ง เคยสอบได้ที่ ๑ เสมอ ข้าหลวงจังหวัดพิษณุโลก ชื่อ นายชื่น วิเศษภักดี ต้องการขอไปเลี้ยงเป็นลูกเพราะ นายผด เรียนหนังสือเก่ง แต่บิดามารดาของ นายผด ไม่ยอม นายผด จึงเรียนถึง ป.๓ แล้วก็ออกโรงเรียน (หยุดเรียน) นายผดเกิด พ.ศ. ๒๔๗๒ อายุ ๕๔ ปี ที่บ้านห้วยเมี่ยง

นายอินทร์ สิงห์ทองหอม เกิดที่บ้านนาโพธิ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕ อายุ ๕๗ ปี เกิดปีชาล มาเยี่ยม เวลา ๑๗.๐๐ – ๑๘.๐๐ น.

นายปุ่น ตรีอินทร์ เกิดที่บ้านป่าแดง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๓

นายเพชร คุ้มวันดี สารวัตรกำนันตำบลป่าแดง เกิด พ.ศ. ๒๔๘๓ บิดานายเพชร เกิดที่บ้านบ่อหางนา ตำบลนาบ่อย แขวงไชยะบุรี ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นน้องชายของบิดา นายมั่ง แสนคุ้ม บ้านนาแห้ว ตำบลนาแห้วอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ประเทศไทย นายเพชร ก็มาเยี่ยมที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ ด้วยในตอนค่ำ

เอาหนังสือวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพจากระดับอนุบาลถึงปริญญาเอก ให้ นายผด นันตะวงศ์ ๑ เล่ม ให้ นางทอง สิงห์ทองหอม ๑ เล่ม

เข้านอน เวลา ๒๐.๐๐ น.

<u>วันอาทิตย์ที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๖</u>

ตื่นนอน เวลา ๖.๐๐ น. อากาศเย็นสบาย

นายปั่ง ไพรภิบาล มาเยี่ยมและรับรูปไป ๑๓ รูป นายปั่ง ต้องการรูปผู้วิจัยและภรรยา แต่คราวนี้ไม่มี จะหามาให้ในคราวต่อไป บ้านของ นายปั่ง มุงหลังคาบ้านเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยออกค่าสังกะสี ให้ ๑ หาบ (๗๐๐ บาท) นอกจากนี้ยังมี นายพร้อม สารวิจิตร นายบุญเกื้อ สารวิจิตร นายชายแดน ไพรภิบาล นายล้ำ วุฒิชัย

นางบุญเทียน ช่วยกันออกค่าสังกะสีเพิ่มจนมุงหลังคาบ้านเสร็จเรียบร้อยแล้ว นายปั่ง ต้องการจักรยานสองล้อ ๑ คัน เพื่อถีบไปดูแลต้นไม้ที่จะปลูกในโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ คือ โครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้น เพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ และพัฒนาคุณธรรม ๔ ประการ ค่านิยม ๕ ประการ ความหวัง ความมีจุดมุ่งหมายในชีวิต ความรักท้องถิ่น เศรษฐกิจและความมั่นคงของท้องถิ่น

ตอนเช้าเห็นชาวบ้านเตรียมตัวไปตักบาตร จึงบอก นายสาวบุญนาง สารวิจิตร ให้เตรียมข้าวเหนียวนึ่งใส่ขันไว้ ผู้วิจัยจะไปตักบาตรที่วัดโพนสว่างพัฒนารามด้วย

เวลา ๖.๓๐ – ๗.๐๐ น. ลูกสาวของ นายศรีทัด จันทะคุณ ซึ่งเคยบวชเรียกว่า ครูบาศรีทัด และเป็นพี่ชายของ นางทิป จันทะคุณ (ยายเลี้ยงของผู้วิจัย) ได้มาเยี่ยม ลูกสาวของ นายศรีทัด ชื่อ นางสม เกิดปีเดียวกับ นางคำ สารวิจิตร (มารดาของผู้วิจัย) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๑ ปัจจุบันอายุ ๖๕ ปี (มารดาของผู้วิจัยถึงแก่กรรมเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๗ อายุเพียง ๓๖ ปี) นางสม เป็นเพื่อนเล่นของ นางคำ สมัยเป็นเด็ก ซึ่งเกิดที่บ้านป่ากล้วย ริมฝั่งแม่น้ำเหืองด้วยกัน และเป็นเพื่อสนิทสนมกันมาก นางสม มีลูก ๕ คน คือ นายชม จันทะคุณ อยู่บ้านโคกใหญ่ นายสนั่น จันทะคุณ อยู่บ้านห้วยท้องฟาน นางสี นางมี นางหมู อยู่บ้านห้วยท้องฟาน ในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก เมื่อ นางสม มาเห็นผู้วิจัยครั้งแรก ขณะที่ผู้วิจัยนั่งอยู่ที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ นางสม ร้องไห้และเข้ามาซบที่ตัวของผู้วิจัย บอกว่าตื้นตันใจมากเมื่อเห็นผู้วิจัยเติบโตเป็นผู้ใหญ่ขนาดนี้ นางสม รำพันถึงความหลังถึงมารดาของผู้วิจัย เมื่ออยู่ด้วยกันที่บ้านป่ากล้วยตอนเป็นเด็ก ๆ

การมาวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วมีเหตุการณ์ที่ประทับใจมากมาย ซึ่งไม่สามารถจะเขียนออกมาเป็นตัวเลขหรือตัวอักษรหรือภาษาใด ๆ ได้ นอกจากจะเกิดความรู้สึกและมาพบเห็นด้วยตนเอง การที่ นางสม ร้องไห้และมาซบที่ตัวผู้วิจัยและรำพันถึงมารดาของผู้วิจัยสมัยเป็นเด็ก ทำให้ผู้วิจัยเกิดความประทับใจยิ่ง และเชื่อว่ามารดาของผู้วิจัยต้องเป็นคนดีตั้งแต่เด็ก ๆ จึงมีเพื่อนที่รักและผูกใจอยู่ไม่ต่ำกว่า ๖๐ ปี หรือตลอดชีวิตของเพื่อน

เวลา ๗.๓๐ – ๙.๐๐ น. ไปวัดโพนสว่างพัฒนารามเพื่อตักบาตรตอนเช้า ได้สนทนากับผู้เฒ่าผู้แก่ ผู้รู้และบุคคลสำคัญ ของถิ่นหลายคน เช่น นายกุล แสงคำ นายเลียบ สุขเจริญ นายกองสี แสงคำ นายเพ็ง เนตรแสงสี นายสาร ดวงอุปะ นายจันทร์ บุญพรหม นายรส มีนทะนา นายทองสนิท นายไหล ทองมา เป็นต้น ได้ตักบาตรและรับประทานอาหารเช้าที่วัดร่วมกับผู้เฒ่าผู้แก่

วันนี้บ้านป่าแดงและบ้านใกล้เคียงในตำบลป่าแดง ซึ่งสืบเชื้อสายจากคนท้องถิ่นตำบลนาแห้ว บ้านเหมืองแพร่ บ้านนาโพธิ์ บ้านนาเทา บ้านป่ากล้วย บ้านบอหางนา บ้านนากาว บ้านนาน้อย ฯลฯ ได้มาทอดผ้าป่าสามัคคีที่วัดโพนสว่างพัฒนาราม บ้านเหมืองแพร่ (ดอนเพี้ย) เพื่อร่วมสร้างพระอุโบสถ

ผู้วิจัยเกิดความคิดความเข้าใจจากการพบเห็นเหตุการณ์จริงว่า การสืบทอดวัฒนธรรมและความเป็นชาติไทยอาศัยสิ่งต่าง ๆ หลายประการ เช่น

๑. การสืบทอดโดยอาศัยพระพุทธศาสนา ทั้งด้านคำสอน พิธีการ พิธีกรรม ประเพณีและวัฒนธรรมเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาด้านต่าง ๆ

๒. การเล่าประวัติของบุคคลสำคัญของท้องถิ่น เช่น ประวัติของ พระครูสุธรรมวงษาโพธิปลัดปัญญา (พ่อแม่หลักคำ เหมืองแพร่)

๓. กระบวนการบวชเรียน การสร้างวัด การสร้างอุโบสถและสถานศึกษาต่าง ๆ

๔. การทำบุญร่วมกัน การตักบาตร การรับศีล การรับประทานอาหารร่วมกันที่วัด

๕. การพูดสนทนาติดต่อชักชวนกันทำกิจกรรมเพื่อความดี ติดต่อธุรกิจ การค้าขายสินค้า การเยี่ยมเยียนระหว่างญาติพี่น้องเชื้อสายเดียวกัน ตลอดจนการสู่ขอ หาบหาม ตกลงเกี่ยวกับการแต่งงาน การสร้างครอบครัวใหม่ ฯลฯ

๖. การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย อาศัยประเพณี เช่น ประเพณีการทอดผ้าป่า การทำบุญตักบาตร การเล่นต่างๆ หมอลำ นิทาน การประพฤติปฏิบัติของผู้ใหญ่ ฯลฯ

นายเพ็ง เนตรแสงสี อายุประมาณ ๗๒ ปี ได้ย้ำกับผู้วิจัยว่า การพูดภาษาถิ่นของผู้วิจัย (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร) เป็นที่ประทับใจของชาวบ้านมาก ถ้าเป็นคนอื่น ๆ เมื่อออกจากบ้านเกิดของตนเองไปเรียนหนังสือ และไปอยู่ที่อื่น ๆ นานขนาดนี้ (ประมาณ ๓๔ ปี) จะพูดภาษากลางการพูดภาษาถิ่นเดิมของตนเองได้ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญมาก และประชาชนชาวบ้านทั้งหลายได้พูดย้ำ และกล่าวถึงเรื่องการพูดภาษาถิ่นเดิมของตนเองของผู้วิจัยเสมอ เพราะคนอื่น ๆ ไม่มีใครทำได้ ความสำคัญของภาษาถิ่นเดิมในสายตาของญาติพี่น้อง ผู้วิจัยเข้าใจดี และขอขอบพระคุณ นายเพ็ง เนตรแสงสี อย่างยิ่งที่กรุณาย้ำให้ผู้วิจัยทราบอีก นายเพ็ง มีฐานะเป็นลุงของผู้วิจัย เพราะเป็นสามีของ นางกองสิน และนางกองสิน เป็นลูกสาวของ ท้าวเนตร และ นางบุญสูง ไพรภิบาล นางบุญสูง เป็นพี่สาวของย่าของผู้วิจัย คือ นางหนูจันทร์ สารวิจิตร ภรรยา นายสาร หรือ พิมสอน (แสนพรหมราช) ซึ่งชื่อ "สาร" นี้ได้เอาตั้งเป็นนามสกุล "สารวิจิตร" (บิดาของผู้วิจัย คือ นายเก่ง สารวิจิตร ซึ่งเป็นบุตรชายของ นายสาร และ นางหนูจันทร์ บอกผู้วิจัยตอนผู้วิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยม)

เวลา ๙.๐๐ – ๑๐.๐๐ น. มีพิธีทอดผ้าป่าสามัคคีที่วัดโพนสว่างพัฒนาราม ผู้วิจัยได้ทำบุญร่วมสร้างอุโบสถ ๑๐๐ บาท (หนึ่งร้อยบาทถ้วน) ขบวนผ้าป่าตั้งอยู่ที่ศูนย์เยาวชน ตำบลนาแห้ว ที่บ้านเหมืองแพร่ห่างจากวัดประมาณ ๕๐ เมตร การแห่ผ้าป่ามายังวัดมีการฟ้อนรำและการป่าวประกาศ และแห่ผ้าป่ารอบศาลาวัดเวียนขวา การทอดผ้าป่าสามัคคีของบ้านป่าแดง ครั้งนี้ได้เงินสร้างอุโบสถ ๒๘,๕๖๐ บาท (สองหมื่นแปดพันห้าร้อยหกสิบบาท) เฉพาะบริจาคที่วัดในเช้าวันนี้เป็นเงินประมาณ ๖,๐๐๐ บาท (หกพันบาท) ผู้เป็นพิธีกร คือ สมาชิกสภาจังหวัดพิษณุโลกจากอำเภอชาติตระการ ซึ่งได้ขอให้ผู้วิจัยกล่าวคำปราศรัยกับประชาชนที่มาทอดผ้าป่าและผู้มาร่วมทำบุญที่วัดด้วย ผู้วิจัยพูดภาษาถิ่นตำบลนาแห้ว ประมาณ ๑๐ นาที ต่อจากนั้นกำนันตำบลป่าแดง (นายปุ่น ตรีอินทร์) ก็กล่าวคำปราศรัย ประมาณ ๑๕ นาที เป็นภาษากลาง สุดท้าย นายกาจ ดวงอุปะ (ครูใหญ่โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่) กล่าวคำปราศรัยต้อนรับ และขอบคุณเป็นภาษากลาง มีญาติพี่น้องทางบ้านป่าแดงมาทอดผ้าป่านั่งรถมา ๓ คันรถ ประมาณ ๑๐๐ คน เป็นเหตุการณ์ที่มีความสำคัญมาก

ผู้ที่มาทอดผ้าป่าจากอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลกที่มาสนทนากับผู้วิจัยเป็นพิเศษ ได้แก่

๑. นางปุ่น ศรีอินทร์ (ชื่อและนามสกุลซ้ำกับกำนันตำบลป่าแดง – นับว่าแปลกมาก) บ้านเลขที่ ๔๒๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลป่าแดง อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก นางปุ่นบ้านเดิมคือบ้านนาแห้วเก่า เรียนจบ ป. ๔ พร้อมกับผู้วิจัย เพื่อนรุ่นเดียวกันที่บ้านนาแห้ว ได้แก่ นางบู นางสิน นางเปรื่อง นางนัด

๒. นายทองเหรียญ ศรีแสงเพชร บ้านเลขที่ ๘๐/๒ หมู่ที่ ๑ ตำบลป่าแดง อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก

๓. นายวิเชียร เจริญทรัพย์ บ้านเลขที่ ๔๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลป่าแดง อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก มีฐานะเป็นอาของผู้วิจัย ได้เล่าว่าได้เอาหลานคนหนึ่งไปอุปการะชื่อ นายสมพงษ์ เจริญทรัพย์ เป็นลูกชายของ นายเกียร นางบัวหลด บ้านบ่อหางนา ตอนนี้กำลังเรียนอยู่ชั้น ม. ๕ ผู้วิจัยได้ฝากหนังสือวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพจากระดับอนุบาลถึงปริญญาเอกไปให้ ๑ เล่ม นางบัวหลดก็เป็นญาติของผู้วิจัย คือเป็นลูกสาวคนโตของพี่สาวของบิดาของผู้วิจัย

เวลา ๑๐.๐๐ – ๑๑.๓๐ น. ไปบ้านกำนันตำบลนาแห้วที่บ้านเหมืองแพร่ ได้สนทนากับกำนันตำบลนาแห้ว (นายที ชัยชนะ อายุ ๖๐ ปี) นายกาจ ควงอุปะ นายทองเหรียญ ศรีแสงเพชร นายเฉลิม ทองปลิว นายผัด ทองปลิว นายเล่ง ควงอุปะ นายภูยศปัญญา นายวิเชียร เจริญทรัพย์ และเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรอำเภอนาแห้ว ฯลฯ

นายกาจ ควงอุปะ ปรึกษาเรื่องการหาเงินอุดหนุนศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน ผู้วิจัยเสนอความเห็นว่าควรให้ชาวบ้านทดลองทำเองดูก่อน เพื่อฝึกการช่วยตนเอง ผู้วิจัยจะช่วยเฉพาะงานใหญ่ ๆ ที่คนอื่น ๆ ไม่กล้าลงมือทำเพื่อกระตุ้นประชาชนหลาย ๆ ด้าน ในเวลาต่อมาผู้วิจัยได้จัดหาทุนการศึกษาไปให้เด็ก ๆ ที่ขาดแคลน เป็นทุนการศึกษาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ แพทย์หญิง ลีนา องอาจยุทธ คือ ทุนการศึกษา เอ็งชิง สิ่งชูวงศ์ ๓๕๐ บาท ทุนการศึกษา บุญชู เผ่าวัฒนา ๓๕๐ บาท นางสาวนลินี สิ่งชูวงศ์ คือ ทุนการศึกษา ชุมพล สิ่งชูวงศ์ ๓๕๐ บาท และผู้วิจัยตั้งรางวัลการศึกษา พิสิทธิ์ สารวิจิตร เป็นพิเศษ ๕๐๐ บาท ทั้งนี้โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมพงษ์ องอาจยุทธ ในการติดต่อหาทุนการศึกษาไปช่วยเด็กขาดแคลน

นายผัด ทองปลิว อวยพรผู้วิจัยให้สร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการสำเร็จ ใครจะหัวเราะเยาะไม่ต้องหวั่นไหว ให้พยายามทำดีเรื่อยไป ความคิดทำให้เป็นความจริง เช่น น้ำตอนนี้ก็ไหลเข้าบ้านแล้ว เป็นไปได้จริง ๆ

เวลา ๑๒.๓๐ – ๑๓.๓๐ น. นอนฟังน้อง ๆ หลาน ๆ เด็ก ๆ ปรารภกันถึงเรื่องน้ำประปาทุกคนตื่นเต้นพอ ๆ กับเมื่อมีไฟฟ้าในหมู่บ้านครั้งแรก ซึ่งทุกคนดีใจไม่เป็นอันนั่งอันนอน แต่ลุก ๆ นั่ง ๆ ด้วยความตื่นเต้น ผู้สนทนาพูดกันอยู่ที่บ้านนางบุญได ไพรภิบาล ได้พูดคุยกันถึงปัญหาต่าง ๆ และเหตุการณ์ประจำวันมากมาย ผู้วิจัยนอนฟังอยู่บนชั้น ๒ ของสมุด "สารวิจิตร" ห่างจากที่น้อง ๆ หลาน ๆ เด็ก ๆ ประมาณ ๘ คน นั่งสนทนากันอยู่ ประมาณ ๕ เมตร จึงได้ยินเสียงชัดเจน และทุกคนก็ไม่สนใจว่ามีผู้วิจัยนอนฟังอยู่ เรื่องที่สนทนากันมีดังนี้

๑. บทละครโทรทัศน์ ว่า พระเอก นางเอกเป็นใคร แสดงดีหรือไม่

๒. การต่อท่อประปา การซื้อสายยาง การอาบน้ำ การตักน้ำ

๓. การพูดภาษาไทยกลาง และภาษาถิ่น (ภาษาไทยตำบลนาแห้ว ซึ่งเหมือนกับภาษาของประชาชนในสาธารณรัฐประชาชนลาว)

๔. การสานหวิง (สวิงสำหรับช้อนปลา กุ้ง หอย ปู ฯลฯ)

๕. การหยอดเหรียญ ๑ บาท เอาของในกล่องพลาสติกกลม ๆ

๖. การนินทากันเล็ก ๆ น้อย ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมและเหตุการณ์ต่าง ๆ ในท้องถิ่น

๗. การอบรมอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

๘. การทำไร่ข้าวโพด

๙. การหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๑๐. การบ่นเรื่องอากาศร้อน

๑๑. การไปเอามะละกอมาทำส้มตำ

๑๒. การซ่อมรถจักรยาน

๑๓. การรับประทานมะม่วง

๑๔. ค่าใช้จ่ายในการต่อท่อน้ำเข้าบ้าน

๑๕. ความคิดเบื่อชีวิตเนื่องจากการหาเงินใช้จ่าย

๑๖. การเลี้ยงดูลูก

๑๗. นินทาบุคคลบางคนที่มาทอดผ้าป่าเกี่ยวกับชีวิตครอบครัวและสุขภาพ

การจับกลุ่มสนทนาระหว่างผู้ใหญ่ จะมีเด็ก ๆ มานั่งฟังอยู่ด้วย เด็กส่วนหนึ่ง คือ เด็กที่ผู้ใหญ่เลี้ยงหรืออุ้มอยู่ หรือ พาเดินไปไหนมาไหนด้วย เด็กส่วนหนึ่งเป็นเด็ก ๆ ที่วิ่งเล่นอยู่ใกล้ ๆ เมื่อมีผู้ใหญ่สนทนากันเป็นกลุ่ม ๆ ก็สนใจมาฟัง สอดรู้สอดเห็นด้วย การได้ยินได้ฟังเรื่องราวต่าง ๆ เช่นนี้ ผู้วิจัยเชื่อว่าเด็กจะจดจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้มากมาย และเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่หล่อหลอมวิถีชีวิต และพฤติกรรม ความคิด ความเชื่อ ความเข้าใจเกี่ยวกับโลก และชีวิตของเด็ก ๆ

เวลา ๑๔.๐๐ – ๑๕.๐๐ น. ขณะอากาศร้อนอบอ้าว ได้ไปสนทนากับ นายทอง ศรีสุธรรม อายุ ๖๕ ปี นางคำมวล ไพรภิบาล อายุ ๓๘ ปี สังเกตการอุ้มเด็กอ่อนอายุราว ๖ เดือน ของ นางคำมูล ศรีสุธรรม อายุ ๓๗ ปี นางมูล บ่นราคาญที่อุ้มลูก นายทอง เล่าชีวิตในสังคมอดีตตอน นายทอง เป็นเด็กและเป็นหนุ่ม ให้ฟังและสนทนากันเรื่องไก่ตอก ไก่งวง ที่เดินไปมาอยู่ตามลานบ้าน ซึ่งเป็นไก่ของ จ.ส.ต. จตุรงค์ จันทรปอง

เวลา ๑๕.๐๐ – ๑๖.๐๐ น. ไปสนทนาสัมภาษณ์ นายวิวัฒน์ ไปทาฟอง ครูใหญ่โรงเรียนนาแห้ววิทยา ที่บ้านพักในหมู่บ้านนาโพธิ์ ได้สนทนาและสัมภาษณ์เกี่ยวกับชีวิตของผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนมัธยมขนาดเล็กในชนบท นายวิวัฒน์ บอกข่าวเรื่องอาจารย์ แพง ทองปลิว ผู้อำนวยการโรงเรียนเชียงคานว่าได้เลื่อนเป็นระดับแปดแล้ว ผู้วิจัยก็มีความยินดีด้วยอย่างยิ่งที่คนตำบลนาแห้วได้เลื่อนตำแหน่งสูงเช่นนั้นเป็นคนแรก

เวลา ๑๖.๐๐ – ๑๖.๑๕ น. ไปหา นายอวด แสงรัตน์ (เล่าของผู้วิจัย) ที่บ้านนาโพธิ์ แต่นายอวด ไม่อยู่ ไปหายิงปลาที่น้ำเหืองใต้ พบแต่ นางอาด วันทองสังข์ นางพาด วงศ์คำจันทร์ (น้องสาวนายอวด ซึ่งมาเที่ยวบ้านพี่ชาย) และเด็ก ๆ อายุ ๒ – ๔ ขวบ จำนวน ๓ คน อายุ ๕ – ๗ ปี อีก

๒ – ๓ คน เด็ก ๆ นั่งบ้าง ยืนบ้างอยู่ข้าง ๆ กระเดื่องตำข้าว นางอาด บอกเด็กชายทอม อายุราว ๓ ปี ให้ยกมือไหว้ผู้วิจัย เด็กชายทอม อิดเอื้อน แต่ นางอาด ก็สั่งให้ไหว้อีกรวม ประมาณ ๑๐ ครั้ง เด็กชายทอม จึงยกมือไหว้ ต่อมาเห็น เด็กหญิงคนหนึ่งอายุราว ๒ ปีครึ่ง เอาไม้ตี เด็กชายทอม ไม้ยาว ประมาณ ๖ นิ้ว ผู้ใหญ่ช่วยกันร้องห้ามไม่ให้ทำร้ายกัน

เวลา ๑๖.๑๕ – ๑๗.๓๐ น. ไปสนทนา สัมภาษณ์ นายกองสี แสงคำ อายุ ๗๖ ปี นางสอน แสงคำ อายุ ๗๑ ปี (ภรรยานายกองสี) และนางแด่ง แสนคุ้ม อายุ ๔๖ ปี เกี่ยวกับชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป การทำมาหากิน การสิ้นหวังทางใจเมื่อของ เก่าแก่โบราณถูกคนร้ายขโมยไปเมื่อหนึ่งเดือนที่ผ่านมา (คนร้ายได้ปล้นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ เรียกว่าพระเจ้าองค์แสน ที่ชาวบ้านเคารพนับถือและ เป็นมรดกของบรรพชนมาหลายร้อยปี ไปจากสถานที่เก็บรักษา ณ บ้านนาเทา ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งชาวบ้านในตำบลนาแห้วก็ยังถือว่าเป็นมรดกอันเดียวกันอยู่ เพราะแต่ก่อนทำบุญ และบวชวัดเดียวกันที่วัดโพธิ์ศรีบ้านฟากน้ำ และพระพุทธรูปนี้ชาวบ้านอัญเชิญมาในพิธีสรงน้ำพระพุทธรูปในวันสงกรานต์ทุกปีตลอดมาหลายร้อยปีแล้ว) และการ เผชิญบาปกรรม **ผู้วิจัยเองก็รู้สึกเศร้า เสียใจและปวดร้าวมากเมื่อทราบข่าวการปล้นนี้**

เวลา ๑๗.๔๐ – ๑๘.๐๐ น. ไปเยี่ยม นางเฮียง จันทะคุณ อายุ ๘๒ ปี นางเฮียง อุ่นแก้ว อายุ ๗๖ ปี และสังเกตดูการอบรม เด็กหญิง ปิ่นแก้ว อุ่นแก้ว อายุ ๓ ปีครึ่ง เด็กหญิงปิ่นแก้ว กล้าหาญแข็งแรงและชอบปีนต้นไม้ เห็นเด็กหญิงปิ่นแก้วปีนร้านเก็บใบยานาง ปีนเอาสวิงเล็ก ๆ มาให้ผู้วิจัยดู และเอาหมอนที่เตรียมไว้สำหรับใช้ที่ศูนย์เด็กเล็กมาให้ดูด้วย นางเฮียง (ย่าของเด็กหญิงปิ่นแก้ว) และมารดาของ เด็กหญิงปิ่นแก้ว (นางพิศผม อายุ ๓๐ ปี) ได้เล่าพฤติกรรม ที่แสดงความฉลาดและซุกซนของ เด็กหญิงปิ่นแก้ว ให้ผู้วิจัยฟังในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นอาว์ และขอให้ผู้วิจัยอบรมสอนให้ เด็กหญิงปิ่นแก้ว สอนง่ายไม่ดื้อด้วย

กลับถึงห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ เวลา ๑๘.๑๐ น. วันนี้ไม่ได้รับประทาน**อาหารกลางวัน**

เข้านอน เวลา ๒๐.๐๐ น.

<u>วันจันทร์ที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๖</u>

ตื่นนอน เวลา ๖.๐๐ น.

เวลา ๗.๐๐ – ๙.๐๐ น. แม่ทราย บ้านเหมืองแพร่มาปรึกษาเกี่ยวกับการเรียนทหาร (สอบเข้าเรียนนายสิบ) ของลูกชาย ผู้วิจัยเล่าสภาพความเป็นอยู่ โอกาสก้าวหน้าในชีวิตในกรุงเทพมหานคร และโอกาสที่จะสร้างตัวเองใน อำเภอนาแห้ว ให้ฟังเปรียบเทียบกัน สนทนากันเรื่องการปลูกมะขาม การสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ฯลฯ แม่ทรายต้องการปลูกมะขาม และจะเริ่มปลูกไปตั้งแต่ปีนี้

เวลา ๘.๓๐ – ๙.๓๐ น. นางฝน บุญพรหม บ้านนาโพธิ์ มาร่วมสนทนาด้วยเกี่ยวกับความเป็นไปต่าง ๆ ในตำบลนาแห้วในระยะเวลา ๔ – ๕ ปีที่ผ่านมา เมื่อตำบลนาแห้วมีความยุ่งยากสับสนมากมาย

เวลา ๙.๐๐ – ๑๐.๐๐ น. ลุงปั่ง ไพรภิบาล มาเยี่ยมและสนทนากันเรื่องการดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ลุงปั่ง ต้องการให้ซื้อจักรยานให้ ๑ คัน แล้วจะเป็นผู้ไปดูแลมะขามให้เอง

เวลา ๑๐.๓๐ น. นายชวลิต (อุเทน) พรหมรักษา เดินทางมาถึงบ้านนาโพธิ์ และนัดว่า หลังอาหารกลางวัน จะพากันไปชักลากต้อไม้ตะเคียนทอง เข้ามาไว้ที่พิพิธภัณฑ์หมู่บ้าน ในห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว โดยจะนำรถแทรกเตอร์ไปสองคัน เงินที่นำไป ๒,๘๐๐ บาท ซื้อน้ำมันได้ ๓๕๐ ลิตร เพราะราคาลิตรละ ๘ บาท แต่เชื่อว่าคงจะพอเพียง

เวลา ๑๑.๐๐ น. นายพัน จันทะวงศ์ ซึ่งเป็นอาวของผู้วิจัยมาเยี่ยม

เวลา ๑๒.๐๐ น. รับประทานอาหารกลางวันที่บ้าน นายสงวน ฤทธิศักดิ์ (พ่อหอม) ผู้รับประทานอาหารด้วยกัน มี นายชวลิต พรหมรักษา นายยุทธ ยอดแก้ว นายอวด แสงรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร นายสงวน ฤทธิศักดิ์ และคนงานอื่น ๆ ประมาณ ๒๐ คน รับประทานอาหารอีกวงหนึ่ง ผู้วิจัยนำไข่ต้ม ๕ ฟอง ปลาทอด ๖ ตัว น้ำอ้อยกระทิหนึ่งกิโลกรัมไปร่วมด้วย รับประทานอาหารกลางวันเสร็จเวลา ๑๒.๒๐ น.

เวลา ๑๒.๓๐ น. รถแทรกเตอร์สองคันเริ่มออกเดินทางจากหัวสะพานข้ามแม่น้ำหูที่นาผักบุ้ง มุ่งไปยังตอไม้ตะเคียนทองที่ปากห้วยซำผุกน้อย ริมแม่น้ำเหือง รถเดินทางไปถึงตอไม้เวลา ๑๔.๕๐ น.

เวลา ๑๒.๔๐ น. ผู้วิจัยออกจากบ้านนาโพธิ์ นั่งรถ นายบุญเกื้อ สารวิจิตรไป นายบุญเกื้อมีธุระต้องขายของที่ร้านจึงให้ นายจิตร สีหะวงศ์ ขับรถไปแทน คนที่ไปด้วยกัน มี

๑. นายพร้อม สารวิจิตร
๒. นายเพทาย วงศ์โสภา
๓. นายอวด แสงรัตน์
๔. นายพัฒนจักร ดวงอุปะ
๕. นายพัน (กอน) ศรีฟอง
๖. นายคำผุก จันทะคุณ
๗. นายชายแดน ไพรภิบาล
๘. นายบรรพต เฉลิมรัตน์
๙. นายสงวน ฤทธิ์ศักดิ์
๑๐. นายพัน จันทะวงศ์
๑๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร

ผู้ที่อยู่บ้าน เตรียมอาหารและขนมไว้สำหรับผู้ไปนำตอไม้มาจากป่า คือ

๑. นางจันทร์เพ็ญ ดวงอุปะ
๒. นางสาวบุญนาง สารวิจิตร
๓. นางบุญได้ ไพรภิบาล
๔. นางสาวอุบลรัตน์ ดวงอุปะ
๕. นางสาววงรักษ์ ดวงอุปะ

๖. เด็กหญิงบุญแทน ไพรภิบาล
๗. เด็กหญิงแผ่นทอง ไพรภิบาล

คณะผู้ไปนำตอไม้มาจากป่า ไปถึงตอไม้ที่ปากห้วยซำผุกน้อย เวลา ๑๓.๑๕ น. เริ่มเจาะรูที่ตอไม้เพื่อจะได้เอาลวดสลิงสอด เวลา ๑๓.๓๐ น. เจาะรูเสร็จ เวลา ๑๔.๓๐ น. นายชวลิต พรหมรักษา พร้อมด้วยลวดสลิง และคนงานประมาณ ๒๐ คน ไปถึงตอไม้ เวลา ๑๔.๓๐ น. รถแทรกเตอร์สองคันไปถึงตอไม้ และเริ่มเอาเชือกสลิงพันรอบตอไม้และดึงทดลองดู เวลา ๑๔.๕๕ น. แต่ตอไม้ไม่กระเทือน ลองเอาแทรกเตอร์คันดูตอไม้ก็ยังไม่กระเทือน จึงต้องช่วยกันตัดตอไม้อีกบางตอน ใช้เวลาประมาณ ๑ ชั่วโมง รถแทรกเตอร์คันตอไม้หลุดจากโคน เวลา ๑๖.๑๑ น. ผู้วิจัยและผู้ร่วมงานดีใจและโล่งใจมาก เพราะทุกคนท้อแท้มาก เกรงจะไม่สามารถเอาตอไม้ออกจากพื้นดินได้ นายยุทธ ยอดแก้ว คนขับรถแทรกเตอร์มือหนึ่งเป็นคนขับรถคันตอไม้

เวลา ๑๗.๓๐ น. คนอื่น ๆ พากันนั่งรถคันอื่น ๆ กลับบ้านก่อน นายยุทธ ยอดแก้ว ขับรถแทรกเตอร์คันใหญ่ลากตอไม้ตะเคียนทอง (แคน) จากปากห้วยซำผุกน้อย ไปตามข้างถนนที่กรุยใหม่ ระยะทางถึงห้องสมุดสารวิจิตร ประมาณ ๗ กิโลเมตรครึ่ง ตอไม้หนักประมาณ ๕ ตัน อายุประมาณ ๕๐๐ ปี สูง ๑ เมตร ๕๐ เซ็นติเมตร โดยรอบตรงปลายสุด ๕ เมตร ๕๐ เซ็นติเมตร นายอวด แสงรัตน์ เล่าของผู้วิจัย (เพื่อนร่วมสาบานตั้งแต่อายุ ราว ๑ ขวบ) นั่งไปบนรถแทรกเตอร์กับ นายยุทธ ยอดแก้ว ผู้วิจัยเดินตามรถแทรกเตอร์กับนายบรรพต เฉลิมรัตน์ ตลอดทางมีฝุ่นคลุ้งมาก ตอไม้ตั้งมาอย่างสง่า ไม่เคยล้มเลย การทรงตัวดีมากน่าอัศจรรย์

เมื่อเดินทางมาถึงปากห้วยทอง นายบุญเกื้อ สารวิจิตร ขับรถจักรยานยนต์ไปรับผู้วิจัยให้กลับบ้านก่อน เพราะค่ำแล้ว (เวลา ๑๘.๓๐ น.) แต่ผู้วิจัยบอกให้น้องชายขับรถกลับบ้าน ผู้วิจัยจะเดินตามรถแทรกเตอร์ไปเอง นายบุญเกื้อ จึงกลับคนเดียว รถลากตอไม้มาถึงสะพานข้ามแม่น้ำหูหนาผักบุ้ง เวลา ๑๙.๓๐ น. สามารถลากตอไม้ข้ามสะพานไปอย่างสบาย ลากตอไม้ผ่านหัวคนเข้าถนนเชื่อมนาหัวคน – นาขอกบ้าน ถึงห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ เวลา ๒๐.๐๕ น. ตามทางและเมื่อตอไม้มาถึงห้องสมุด มีคนมามุงดูเป็นระยะ ๆ ไม่ต่ำกว่า ๒๐๐ คน มีทั้งผู้ชาย ผู้หญิง คนแก่ และเด็ก ๆ บางคน

ไม่รับประทานอาหารเย็นตามเวลา เพราะต้องการดูตอไม้เมื่อเข้ามาถึงหมู่บ้านนาโพธิ์ รถแทรกเตอร์ลากตอไม้เข้าที่ได้เรียบร้อย เวลา ๒๐.๑๕ น.

เวลา ๒๐.๓๐ น. รับประทานอาหารเย็นที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" กับ นายชวลิต พรหมรักษา นายยุทธ ยอดแก้ว นายพร้อม สารวิจิตร และเจ้าหน้าที่ของหมวดการทางเหมืองแพร่ ๒ คน

เวลา ๒๑.๓๐ น. นายชวลิต พรหมรักษา เจ้าหน้าที่หมวดการทางเหมืองแพร่ และคนงานประมาณ ๒๐ คน ออกจากห้องสมุด "สารวิจิตร" เพื่อไปด่านซ้าย ผู้วิจัยประทับใจในความกรุณาช่วยเหลือโครงการพิพิธภัณฑ์ตอไม้ของ นายชวลิต พรหมรักษา นายยุทธ ยอดแก้ว เจ้าหน้าที่และคนงานทุกคนของหมวดการทางเหมืองแพร่เป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งญาติพี่น้องทุกคนที่ไปนำตอไม้มาจากป่า และเตรียมอาหารและชนมอยู่ที่บ้าน ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้ด้วย

งานสร้างพิพิธภัณฑ์ตอไม้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา การสงวนรักษาป่าไม้ ส่งเสริมกระตุ้นให้อนุชน ประชาชน และข้าราชการเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักเรียน ฯลฯ รักและทะนุถนอมป่าไม้ และรู้จักปลูกป่าเป็นงานริเริ่มของผู้วิจัยเอง ในการนี้ได้ใช้จ่ายเงินส่วนตัวไปแล้ว ประมาณ ๖,๐๐๐ บาท (หกพันบาทถ้วน) เนื่องจากมีทุนน้อย งานนี้จึงทำได้เพียงจำกัดแค่ตอไม้ตะเคียนทองตอเดียวในขณะนี้ ผู้วิจัยจะพยายามทำต่อไปอีกตามกำลังความสามารถและทุนทรัพย์ที่จัดหามาได้

เข้านอนเวลา ๒๒.๓๐ น. วันนี้เป็นวันที่เหน็ดเหนื่อยที่สุด วันหนึ่งในการมาปฏิบัติงานภาคสนามในปีนี้

<u>วันอังคารที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๖</u>

ตื่นนอน เวลา ๖.๓๐ น. อากาศเย็นสบายในตอนเช้า

ตอนเช้าแนะนำ นายพร้อม สารวิจิตร และ นายพัฒนจักร ดวงอุปะ ในการซ่อมประปาที่รถแทรกเตอร์เหยียบแตกเมื่อคืนวานนี้ และให้นายบุญเกื้อ สารวิจิตร ออกเงินล่วงหน้า ๓๓๐ บาท ซื้อท่อประปามา ๒ ท่อ เพราะ นายบุญเกื้อ ไปซื้อของที่หล่มสักในเช้าวันนี้

เวลา ๖.๓๐ – ๘.๒๐ น. ใช้น้ำประปาที่แตกล้างตอไม้ตะเคียนทองกับหลานวงรักษ์ ควงอุปะ และ หลานบุญแทน ไพรภิบาล มีชาวบ้านมาดูตอไม้กันมาก แม้แต่ผู้ที่ป่วยอยู่ คือ นางเฮียง อุ่นแก้ว และ นางเทียง จันทะคุณ ก็พากันมาดู

เวลา ๘.๔๐ – ๑๐.๐๐ น. เอาจอบไปถมคันนาหัวคนที่รถแทรกเตอร์ลากตอไม้ผ่านเมื่อคืนวานนี้ นายรส มิ่นทะนา เจ้าของนาก็ไปดูด้วย ช่วยกันไปถม ๓ คน คือ ผู้วิจัย นายพร้อม สารวิจิตร และ นายพัฒนจักร ควงอุปะ

เวลา ๑๑.๐๐ – ๑๔.๐๐ น. พักผ่อนอยู่ที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ ตรวจดูตอไม้ สนทนากับหลาน ๆ เอาเทอร์โมมิเตอร์มาวัดอุณหภูมิภายในห้องสมุด และภายในร่มข้าง ๆ ห้องสมุด เพราะอากาศร้อนอบอ้าวมาก (เมื่อเวลา ๑๓.๓๐ น. อุณหภูมิภายในห้องสมุดเท่ากับ ๓๑ องศาเซลเซียส หรือ ๘๘ องศาฟาเร็นไฮท์ เวลา ๑๓.๓๕ น. อุณหภูมิภายในร่มข้าง ๆ ห้องสมุดเท่ากับ ๓๓ องศาเซลเซียส หรือ ๙๒ องศาฟาเร็นไฮท์) และเขียนบันทึกต่าง ๆ

สังเกตดูเด็กชายอายุ ๒ ปีครึ่ง ซึ่งมาเล่นที่ตอไม้ โดยมีพี่สาวอุ้มมา สังเกตการพูดล้อเลียนเด็ก การพูดย้ำของพี่ (ญาติกันไม่ใช่พี่จริง ๆ) และการพูดโต้ตอบของเด็ก ผู้วิจัยจึงเกิดความคิดว่า <u>การพูดย้ำ ๆ กับเด็กนี่เองที่หล่อหลอมนิสัยการพูดและความเชื่อของเด็ก</u> เพราะผู้วิจัยเห็นพฤติกรรมนี้เกิดขึ้นเสมอเมื่อผู้ใหญ่ พี่ พ่อแม่ หรือญาติ ปฏิบัติต่อเด็ก ๆ อายุ ๑ – ๔ ปี

เวลา ๑๔.๐๐ – ๑๕.๐๐ น. สนทนากับป้าแม่น้อมซึ่งมาจากบ้านแสงภาเป็นภรรยาของลุงก้อน ไพรภิบาล ซึ่ง นายทองอินทร์ และ นางทิป จันทะคุณ ขอมาเลี้ยงเป็นลูกเช่นเดียวกับ นางคำ สารวิจิตร (มารดาของผู้วิจัย) ป้าแม่น้อมมาเยี่ยมผู้วิจัยและเอาของฝากมาให้ คือ น้ำผึ้ง ๑ ขวด และน้ำผักกระทอน ๑ ขวด หมากค้อ และไม้กวาดที่ท่านทำเอง ๑ อัน

เวลา ๑๕.๐๐ – ๑๖.๐๐ น. ไปดูการต่อท่อประปาที่บ้าน นายพร้อม สารวิจิตร ฟัง นายประดิษฐ์ สุพรหม และช่างประปาสนทนากันถึงการทำประปาที่ฝายน้ำแพร่ พูดถึงปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาน้ำประปา นายพร้อม ต่อท่อประปาเข้าบริเวณบ้าน แต่ทำก๊อกไว้ข้างรั้วเผื่อว่าถ้ามีชาวบ้านเหมืองแพร่

มารองน้ำจะรองได้สะดวก

เวลา ๑๗.๐๐ – ๑๘.๐๐ น. เอาเสี่ยมถากเปลือกตอไม้ตะเคียนทองทิ้ง เพราะมีตัวหนอนและตัวด้วงอาศัยอยู่จำนวนมาก

เวลา ๑๘.๓๐ – ๑๙.๐๐ น. รับประทานอาหารเย็นกับ ป้าแม่น้อม และ นางสาวบุญนาง สารวิจิตร ป้าแม่น้อม ย้ำถึงความรักลูก ความห่วงใยลูก (นายถนอม ไพรภิบาล ซึ่งไปอยู่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กว่า ๒๐ ปี และต้องกลับมาด้วยความยากจนคับแค้นเมื่อลาวเปลี่ยนระบบการปกครอง) การเป็นคนมีจิตใจเข้มแข็ง (พันใจตนเองไว้ให้เข้มแข็ง) สงสารลูก ๆ ทุกคนที่พึ่งตนเองไม่ได้ นอกจากนี้ป้าแม่น้อมยังได้พูดถึงปัญหาเศรษฐกิจ คนอพยพจากบ้านเดิม เพราะไม่มีที่ทำกินและขาดแคลนเงินใช้จ่าย

เข้านอน เวลา ๒๐.๐๐ น.

<u>วันพุธที่ ๑๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๖</u>

ตื่นนอน เวลา ๕.๔๕ น.

เวลา ๖.๓๐ – ๗.๓๐ น. เอาเสี่ยมสับเปลือกไม้ตะเคียนทองออกเพิ่มเติม และมีคนอื่น ๆ มาช่วยทำระหว่าง ๗.๓๐ – ๑๐.๐๐ น. เช่น นายพร้อม สารวิจิตร และ นายสาร จันทะคุณ จนเอาเปลือกตะเคียนทองออกได้หมด

เวลา ๗.๓๐ – ๘.๓๐ น. นางทองศรี อายุ ๘๑ ซึ่งเป็นญาติของ นางหนูจันทร์ สารวิจิตร บ้านบ่อหาง นา (ย่าของผู้วิจัย) มาเล่าประวัติคุณปู่คุณย่าให้ผู้วิจัยฟัง รวมทั้งประวัติปู่ทวดจางวาง และ ขุนพิพัฒน์ฯลฯ ด้วย ทำให้ทราบว่า ขุนพิพัฒน์ (บิดาของ นางบุญสูง และ นางหนูจันทร์) เป็นลูกชายกำนัน และแสน พรหมราช (ปู่ของผู้วิจัย) ซึ่งเป็นสามี นางหนูจันทร์ หรือลูกเขยของ ขุนพิพัฒน์ ก็เป็นลูกกำนันนาหล่ม (ท้าวศรีจันทร์)

นางทองศรี เน้นการเป็นคนสุภาพอ่อนโยน ไม่ให้เป็นคนพูดจาสามหาวอวดดี ให้ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาจึงจะเป็นคนดี สังเกตเห็นว่า นางทองศรี เป็นผู้มีสุขภาพภายนอกดี มีใบหน้าสดใสอิ่มเอิบ ยิ้มอยู่เสมอ แม้จะมีอายุ ๘๑ ปีแล้ว ซึ่งผิดกับคนแก่ทั่ว ๆ ไปที่ขี้บ่น จู้จี้ หาเรื่องกับลูกหลานอยู่เสมอ นางทองศรีสนใจธรรมะมาตั้งแต่ยังสาว ชอบไปวัดเสมอ และได้ปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้ามาตลอดจนปัจจุบัน นางทองศรี มีลูกชายคนเดียว ชื่อ จันทร์ มีฐานะเป็นอาวของผู้วิจัย และเคยบวชเป็นสามเณร จึงเรียกว่า อาวเชียงจันทร์

อากาศร้อนอบอ้าว ชาวบ้านบ่นกันเรื่องไม่มีฝนตกเลย และมองเห็นภัยของการโค่นไม้ทำลายป่าและการตัดต้นไม้ใหญ่

เวลา ๙.๐๐ – ๑๐.๐๐ น. เห็นขบวนแห่พัดยศของ ครูบาบ้านแสงภา ผ่านไปอำเภอนาแห้ว และกลับบ้านแสงภา มีรถร่วมในขบวนแห่งประมาณ ๗ คัน และมีคนประกาศทางเครื่องขยายเสียงว่า คนดีต้องยกย่อง ผู้ทำความดีต้องสรรเสริญเป็นตัวอย่าง นับเป็นการถ่ายทอดเจตนาความเป็นชาติไทยที่ดีเยี่ยมอย่างหนึ่ง คือ ทำพิธียกย่องพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติดี ประพฤติชอบจนได้รับพระราชทานพัดยศ

เวลา ๑๐.๓๐ – ๑๑.๐๐ น. นายสมบูรณ์ คางอุปะ ครูโรงเรียนนาแห้ววิทยามาเยี่ยม ได้ฝากแผนที่เขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ และบริเวณที่จะปลูกมะขามเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยไปให้ผู้สนใจ ๖ ชุด

ระหว่างเวลา ๑๒.๓๐ – ๑๓.๓๐ น. เกิดอุบัติเหตุที่บ้านนาโพธิ์ คือ นายจัด สารมโน และนายสมพงษ์ สารมโน (สองพ่อลูก) ตกจากนั่งร้านบ้านของตนเอง (สูงจากพื้นดิน ประมาณ ๔ เมตร) ขณะช่วยกันตีฝ้าเพดานบ้านอยู่ มีประชาชนชาวบ้านแห่กันไปดูและช่วยเหลือ ประมาณ ๘๐ คน ผู้วิจัยได้ยินเสียงคนตกลงมาจึงรีบไปให้คำแนะนำให้นำคนเจ็บ (นายจัด สารมโน) ส่งโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชอำเภอด่านซ้ายโดยด่วนที่สุด ผู้เกี่ยวข้องและญาติพี่น้องของคนเจ็บได้ปฏิบัติตาม ผู้วิจัยได้แนะนำให้ใช้ที่นอน หมอน และแนวทางเคลื่อนย้ายคนเจ็บด้วย ประชาชนยังขาดประสบการณ์และความเข้าใจที่ถูกต้องไม่รีบดำเนินการส่งคนเจ็บไปโรงพยาบาล มีการเน้นจะย่างคนเจ็บตามประเพณีพื้นบ้าน ครั้งนี้มีการเชิญ

เจ้าหน้าที่อนามัยของตำบลมาฉีดยาบำรุงหัวใจให้ผู้เจ็บหนักด้วย นอกจากนี้มีการทำพิธีสะเดาะเคราะห์ เพราะปรากฏว่าข้าวนึ่งในกระติบมีไข่แมลงวัน ซึ่งชาวบ้านเชื่อว่าเป็นอุบาทว์สิ่งไม่ดี ไม่เป็นมงคล และมีการเตรียมสถานที่เผาย่าง นายสมพงษ์ ตามพิธีการของชาวบ้าน ใช้ใบหนาดใบเป้า สุมไฟ พออุ่น แล้วให้นายสมพงษ์ ไปนอนบนเตา บนกองไฟอุ่น ๆ และให้นายสมพงษ์รับประทานไข่เป็ดสด ฯลฯ

มีการพูดกันว่าชาวบ้านมักจะตกนั่งร้านเสมอ หลายคนถึงแก่กรรม เพราะตกจากนั่งร้านบ้านของตนเอง เพราะระยะนี้มีการก่อสร้างบ้านกันมาก ด้วยความเร่งรีบจะสร้างบ้านให้เสร็จโดยเร็ว จึงขาดความระมัดระวัง

วันนี้เป็นวันสงกรานต์ ชาวบ้านทั่ว ๆ ไปงดงานประจำต่าง ๆ แต่ปีนี้ไม่มีฝนตก อากาศจึงร้อนอบอ้าวมาก ชาวบ้านบ่นว่าปีนี้ผิดแปลกจากปีก่อน ๆ

เวลา ๑๓.๓๕ – ๑๔.๐๐ น. ปรึกษากับนายพร้อม สารวิจิตร เรื่องการสร้างศาลาครอบตอไม้ตะเคียนทอง อาจจะต้องใช้เงินอีกประมาณ ๒,๐๐๐ บาท

เวลา ๑๔.๐๐ – ๑๕.๐๐ น. สังเกตการอุ้มเด็ก และการหยอกล้อเด็กอายุราว ๒ ปีครึ่ง และ ๑ ปี ของ นางสาววงรักษ์ ดวงอุปะ อายุ ๑๖ ปี และ เด็กหญิงบุญแทน ไพรภิบาล อายุ ๑๒ ปี

เวลา ๑๕.๐๐ – ๑๖.๓๐ น. ไปดูการตอประปาเข้าตามบ้านต่าง ๆ ในบ้านนาโพธิ์และบ้านเหมืองแพร่

เวลา ๑๖.๓๐ – ๑๘.๑๐ น. ไปร่วมพิธีสรงน้ำพระพุทธรูปที่วัดโพนสว่างพัฒนาราม ที่คอนเพียบ้านเหมืองแพร่ ผู้ไปร่วมพิธีมีพระสงฆ์ ๑ รูป (หลวงปู่คำพัน วงศ์คำจันทร์) สามเณร ๔ รูป เด็กผู้ใหญ่ชายหญิง ประมาณ ๒๕๐ คน เด็กที่ไปวัดอายุต่ำสุด ประมาณ ๕ ปี คือ สามารถเดินไปวัดได้เอง คนแก่อายุมากที่สุด ๘๗ ปี พิธีการต่าง ๆ มีลำดับดังนี้

๑. การบูชาดอกไม้

๒. การรับศีล

๓. การถวายน้ำเป็นพุทธบูชา

๔. การสรงน้ำพระพุทธรูป

พิธีการนี้เป็นการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยที่สำคัญยิ่ง เพราะบุคคลวัยต่าง ๆ ตั้งแต่อายุ ๕ ขวบ จนถึง ๘๗ ปี ได้ทำพิธีร่วมกันอย่างมีความสามัคคี และด้วยความเชื่อถือศรัทธรา โดยไม่มีการบังคับ ทุกคนที่ไปย่อมค่อย ๆ รู้ ค่อย ๆ เห็น และเข้าใจด้วยตนเองและถือปฏิบัติต่อ ๆ ไปไม่มีที่สิ้นสุด

คนแก่ที่ไปร่วมในพิธีสรงพระพุทธรูปเนื่องในวันสงกรานต์ พ.ศ. ๒๕๒๖ มี นายกุล แสงคำ อายุ ๘๑ ปี (อดีตแพทย์ตำบลนาแห้ว) เป็นผู้นำทำพิธี นายรส มินทะนา อายุ ๘๗ ปี นายเพ็ง เนตรแสงสี นายกาจ ควงอุปะ (ครูใหญ่โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่) นายเลียบ สุขเจริญ นายทอง สนิท นายชู สารแสง (ผู้ใหญ่บ้านนาโพธิ์) นางเกิ่ง จันทะคุณ นอกจากนี้มีเด็กหนุ่มสาว และชาวบ้านอื่น ๆ พากันไปร่วมพิธีจนแน่นศาลาวัด มีการตักน้ำสรงพระพุทธรูป ขัดพระพุทธรูปด้วยใบมะขามและน้ำหอม เสร็จแล้วเอาน้ำสะอาดล้าง พิธีดำเนินไปด้วยความสามัคคี สงบ เรียบร้อยและประทับใจ เมื่อเสร็จพิธีแล้วก็มีการสาดน้ำกันบ้างในโอกาสวันสงกรานต์

เวลา ๑๘.๒๐ – ๑๙.๐๐ น. สนทนากับ นายคูณ จันทะวงศ์ เรื่องแนวทางการดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ การดำเนินโครงการฯ ไม่รบกวนญาติพี่น้อง ใครสนใจร่วมมือก็ร่วมมือด้วย ใครไม่สนใจร่วมมือทางผู้ริเริ่มโครงการสร้างมหาวิทยาลัย แห่งการงานและพัฒนาการก็ไม่ไปเกี่ยวข้อง ไม่ไปรบกวน ให้ต่างคนต่างอยู่ ไม่เกะกะกัน เมื่อสร้างมหาวิทยาลัยและพัฒนาโครงการต่าง ๆ ได้เรียบร้อย ก็ให้ต่างคนต่างทำงานไป ไม่เกี่ยวข้องกัน ผู้ประสงค์จะร่วมมือก็ให้เซ็นชื่อไว้เป็นหลักฐานเพื่อสร้างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไว้ และเพื่อจะได้จารึกชื่อผู้ร่วมสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการไว้ต่อไป เอาใบแสดงเจตนาสร้างความดีเพื่อท้องถิ่นและประเทศชาติ และเพื่อความดีงามของตนเอง แผนที่สังเขปเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการให้ นายคูณ จันทะวงศ์ ประมาณ ๑๐ แผ่น ให้ นายคำหมวด อุ่นแก้ว ๑ แผ่น และมอบหนังสือวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเอง

และบุคลิกภาพจากระดับอนุบาลถึงปริญญาเอกให้ นายคูณ ๑ เล่ม

เวลา ๑๙.๓๐ – ๒๐.๓๐ น. รับประทานอาหารเย็น อาหารมีข้าวเหนียวนึ่ง ห่อหมกปลาช่อน และปลาอื่น ๆ น้ำพริกกะปิใส่น้ำผักกระทอน นึ่งยอดผักหวาน และผลผักหวานอ่อน ขนมจีนแกงไก่ อาหารอร่อยดี ระยะที่มาปฏิบัติงานภาคสนามครั้งนี้ รับประทานอาหารเพียง วันละ ๒ มื้อ คือ อาหารเช้า ระหว่าง ๘.๐๐ – ๑๐.๐๐ น. อาหารเย็นระหว่าง ๑๙.๐๐ – ๒๑.๐๐ น.

เวลา ๒๐.๓๐ – ๒๑.๓๐ น. จัดเก็บสิ่งของ ข้อมูล เอกสาร เทป เตรียมเดินทางกลับกรุงเทพมหานครในเช้าตรู่วันพรุ่งนี้

เข้านอน เวลา ๒๒.๐๐ น.

<u>วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๖</u>

ตื่นนอน เวลา ๕.๐๐ น. เมื่อ เวลา ๕.๔๐ น. อุณหภูมิภายในห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ๒๒ องศาเซลเซียส หรือ ๗๒ องศาฟาเร็นไฮท์

ออกจากห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ เวลา ๖.๐๖ น. เดินทางกลับกรุงเทพมหานคร พร้อมกับ นายพร้อม สารวิจิตร และ นางสาวบุญนาง สารวิจิตร นางจันทร์เพ็ญ ดวงอุปะ ก็ไปด้วยแต่ลงรถคิดต่อธุรกิจที่บ้านนามาลา

ถึงด่านซ้าย เวลา ๘.๒๐ น. ถึงหล่มสัก เวลา ๙.๔๕ น. ถึงสถานีชุมส่งสายเหนือเวลา ๑๗.๒๐ น. กลับถึงบ้านเลขที่ ๔/๖๒๖ ซอย ๒๗ หมู่บ้านสหกรณ์เคหสถาน ๔ ตำบลคลองกุ่ม เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๔๐ โดยปลอดภัยเวลา ๑๘.๒๐ น.

การปฏิบัติงานภาคสนามครั้งนี้ มีเหตุการณ์มากมายและได้ปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้สำเร็จลุล่วงอย่างดีตามเป้าหมายทุกประการ

ครั้งที่ ๕

วันพฤหัสบดีที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๖

ตื่นนอนเวลา ๒.๐๐ น. เตรียมของ เอกสาร เครื่องแต่งกาย รูปภาพ กล้องถ่ายรูป สไลด์ ฟิล์มสี สมุดบันทึก ฯลฯ

ออกเดินทางจากบ้านเลขที่ ๔/๒๒๖ ซอย ๒๗ หมู่บ้านสหกรณ์เคหสถาน ๔ เวลา ๕.๓๐ น. คุณวิบูลลักษณ์ ช่วยห้วกรอบรูป ขนาด ๘ คูณ ๑๐ นิ้ว สองกรอบ ต้นมะขาม ๒ ต้น ไปส่ง ถึงสถานีขนส่งสายเหนือ เวลา ๖.๑๕ น. รถโดยสารประจำทางกรุงเทพ – หล่มสัก ออกจากสถานีขนส่งสายเหนือ เวลา ๖.๓๕ น. ถึงลำนารายณ์ เวลา ๙.๑๕ น. ออกจากลำนารายณ์ ๙.๓๕ น. ถึงหล่มสัก เวลา ๑๒.๑๕ น.

รถประจำทางออกจากหล่มสัก เวลา ๑๒.๓๕ น. ถึงด่านซ้าย เวลา ๑๔.๐๐ น. ออกจากด่านซ้าย เวลา ๑๔.๑๕ น. ถึงบ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว โดยปลอดภัย เวลา ๑๕.๕๑ น. เมื่อลงรถที่หน้าห้องสมุด "สารวิจิตร" นางสาวบุญนาง มารับกระเป๋า และแลเห็น เด็กหญิงบุญแทน ไพรภิบาล เดินอยู่บนถนน ต่อมา นายบุญเกื้อ สารวิจิตร เด็กหญิงแผ่นทอง ไพรภิบาล และ นางสาวบุญนาง สารวิจิตร มาอ่านหนังสือพิมพ์ จึงได้สนทนากัน

ตอนเย็นพักผ่อน แล้วทำหนังสือถึงป่าไม้อำเภอนาแห้ว ๑ ฉบับ ได้ถามข่าวถึง นายถัด สารมโน ที่ตกบ้านของตนเอง เมื่อวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๒๖ ได้ความว่าหายเป็นปรกติแล้ว สามารถไปทำงานได้ นอกจากนี้ได้ฟังการสนทนาของ นางบุญฮอด นางสาวบุญนาง และ นางบุญได้ ไพรภิบาล พูดถึงวิธีการรักษาคนตกเรือน (สามีของนางแถว) ว่าใช้วิธีการย่างไฟเฉย ๆ ไม่ไปหาหมอ เพราะไม่มีเงินและขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง

ระยะนี้ที่ตำบลนาแห้วเหตุการณ์ปรกติ น้อง ๆ หลาน ๆ สบายดี เกี่ยวกับตอไม้ก็ไม่มีใครมาถามหรือพูดอะไร ทุกอย่างเรียบร้อย ตราวนี้ได้นำหนังสือพิมพ์มาให้ห้องสมุดสารวิจิตรด้วย ๒๑ ฉบับ (ฉบับที่ ๑,๒๒๗ – ๑,๒๔๗)

เข้านอน เวลา ๒๐.๐๐ น.

<u>วันศุกร์ที่ ๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๖</u>

ตื่นนอน เวลา ๖.๐๐ น. นายพร้อม สารวิจิตร มาบอกว่าป่าไม้อำเภอนาแห้วไม่อยู่บ้าน ไปจังหวัดเลยหลายวันแล้วยังไม่กลับ ได้รีบดำเนินงานทำฐานตั้งตอไม้และอื่น ๆ ตอนเช้าไปสนทนากับ นายคำผุก จันทะคุณ เรื่องการสร้างบ้าน การเลื่อยไม้และการเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงสัตว์ตอนนี้มีปัญหาเกี่ยวกับการทำไร่ทำสวนแต่ไม่ทำรั้ว เมื่อสัตว์ไปกินพืชผลก็เสียค่าเสียหายแรงมาก

ไปสัมภาษณ์ นายกุล แสงคำ ผู้รู้ของท้องถิ่น อดีตแพทย์ตำบลนาแห้ว อายุ ๘๑ ปี เมื่อเวลา ๘.๓๕ – ๑๑.๑๕ น. เห็นอาหารเช้าที่ นายกุล รับประทานกับภรรยาและหลาน ๆ จูจี้น้อย (จูจี้ควาย) และอื่น ๆ นายกุล เอาจานใส่จูจี้ถั่วน้ำผักกะทอนมาให้รับประทาน ผู้วิจัยบอกว่าผู้วิจัยไม่ชอบ แต่ก่อนเคยรับประทาน แต่ว่าตอนนี้ไม่รับประทานแล้ว ภรรยาของ นายกุล ก็พูดกับสามีเป็นภาษาถิ่นว่า "ดื่อหว่าอี๊กินหุ" หมายความว่า "ไม่กินหรอก" ได้สนทนากันเกี่ยวกับเรื่องน้ำประปาซึ่งไหลดีมาก ในตอนนี้แดดอากาศร้อนมาก เพราะคนพากันทำลายป่า ทำให้แม่น้ำลำธารตื้นเขิน และลำธารเล็ก ๆ ก็แห้งขอด เช่น ห้วยศอก ต่อมา นางอิน มารดาของ นายอวด แสงรัตน์ ซึ่งเป็นเสว (เพื่อนร่วมสาบานของผู้วิจัย) มาร่วมสนทนาด้วย ผู้วิจัยบอกว่าจะไปขอสัมภาษณ์วิธีการเลี้ยงและอบรมลูก นางอิน ได้เล่าให้ฟังถึงบริเวณน้ำเหืองใต้สมัยเมื่อ ๕๐ – ๗๐ ปีมาแล้ว ว่ามีหมู่บ้านอยู่หลายหมู่บ้าน เช่น บ้านห้วยเมี่ยง มีประมาณ ๑๖ หลังคาเรือน บ้านห้วยส้มกบเป็นบ้านที่เกิดขึ้นจากการที่ชาวบ้านไปทำไร่ (อาจารย์แพง ทองปลิว ผู้อำนวยการระดับ ๘ โรงเรียนเชียงคาน เกิดที่บ้านห้วยส้มกบ เมื่อบิดามารดาไปทำไร่ครั่งอยู่ที่นั่น) บ้านเก่าแก่ถ้ำคันมีทั้งสิมและวัด บ้านแก่งห้วยศอกมีต้นมะขาม มีเปลือกหอย ยานาง ห้วยศอกฝั่งลาวมีคนมาอยู่ก่อน ห้วยศอกฝั่งไทยตั้งทีหลังมีบ้านเพียง ๕ – ๑๐ หลังคาเรือน อาชีพทำไร่ ปลูกถั่วและ (ถั่วแฮ) ทำไร่ครั่ง ปลูกถั่วและคนละราว ๑,๐๐๐ ต้น ที่ปลูกถึง ๒,๐๐๐ ต้น ไม่ค่อยมี ทำไร่ตามป่าแซะ ป่าแล้ง ป่าสูง สมัยก่อนครั่งราคาหมื่นละ ๕ – ๖ บาท (๑ หมื่น ๑๒ กิโลกรัม) ซึ่งถือว่ามีราคาดีมาก สมัยก่อนทุกบ้านทำแต่ครั่ง เหมือนที่ทุกครอบครัวปลูกข้าวโพดในปัจจุบัน

สมัยก่อน (ประมาณ ๗๐ – ๘๐ ปีมาแล้ว) หญ้าคงช้าง (หญ้าดอกขาวหรือสาบเสือ) ไม่มีที่ตำบลนาแห้ว สมัยก่อนวัวควายกินหญ้าดอกขาว มันติดมากับวัวต่าง ปัจจุบันนี้ตำบลนาแห้วมีหญ้าดอกขาวทั่วไป

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าการดำเนินชีวิต การปฏิบัติตนของผู้ใหญ่ การสอนการเล่าเรื่องทั้งจงใจและไม่จงใจในชีวิตประจำวัน เป็นการสอน อบรมความเป็นชาติไทยให้แก่เด็ก

คำถามที่ผู้วิจัยถาม นายกุล แสงคำ มี เช่น

๑. คำพูดอะไรที่พูดกับลูกหรือหลานเสมอ ?
๒. เรื่องอะไรที่ยกตัวอย่างสั่งสอนลูกหลานเสมอ ?
๓. ต้องการให้ลูกหลานเป็นอะไรจึงจะสมหวังที่สุด ?
๔. ลูกหลานทำอย่างไรจึงเป็นที่พอใจมาก ?
๕. ยกย่องลูกหลานอย่างไร ?
๖. ให้พรลูกหลานอย่างไร ?

ระหว่าง เวลา ๑๒.๓๐ – ๑๓.๓๐ น. มีฝนตก ๒ ครั้ง ทำให้ดินชุ่มชื้นขึ้นกว่าเดิม ได้พบพูดจากับ นายภู แสนคุ้ม นายเพียร ทิพย์อุดม นางวงศ์ ไพรภิบาล นายพร้อม สารวิจิตร นายบุญเกื้อ สารวิจิตร นางบุญนอง สารวิจิตร นางสาวบุญนาง สารวิจิตร นางจันทร์เพ็ญ ดวงอุปะ นายที ชัยชนะ นายแดง พรหมรัตน์ นายทอง ศรีสุธรรม นางแอ สนิท ฯลฯ ในตอนเช้าและบาย

เวลา ๑๖.๓๐ – ๑๖.๓๕ น. สนทนา กับ นายกาจ ดวงอุปะ ครูใหญ่โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ เรื่องการชวนนักเรียนไปปลูกมะขาม

เวลา ๑๖.๓๗ – ๑๗.๑๐ น. สัมภาษณ์ เด็กหญิงบุญแทน ไพรภิบาล อายุ ๑๒ ปี พี่สาว และเด็กหญิงแผ่นทอง ไพรภิบาล อายุ ๑๐ ปี น้องสาว เกี่ยวกับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย คำถามคือ พ่อแม่ ญาติพี่น้องบอกคำพูดอะไรที่จำได้ดีที่สุด ? สิ่งที่ได้จากคำถามดังกล่าว คือ สิ่งที่จำได้ดีมาจนปัจจุบัน ได้แก่

เด็กหญิงบุญแทน ไพรภิบาล

๑. เมื่อเด็กหญิงบุญแทน อายุ ๓ ขวบ ปวดท้องจะถ่าย พ่อโช้น หรือตา (นายหลิ ไพรภิบาล) บอกว่า ให้อดทน เด็กหญิงบุญแทน ไม่เข้าใจจึงร้องตามว่า "อด ๆๆ"

๒. ไม่เคยคิดว่าตนเองเป็นคนไทยหรือคนลาว เป็นเด็กยังคิดไม่เป็น

๓. ตอนเป็นเด็กไปเรียนชั้นมูล ก และชั้น ป. ๑ – ๓ เด็ก ๆ จะว่ากันต่าง ๆ เช่น "ไทยเหมืองแผ่แหล่หีควาย" นักเรียนบ้านนาโพธิ์ก็จะถูกนักเรียนบ้านเหมืองแพร่ว่า "ไทยนาโพธิ์กินหมากโบบ่เหมิดโก่ย กินโก้ยบ่เหมิดหวี กินขี้บ่เหมิดกอง" เมื่อว่ากันแล้วก็มักมีการทะเลาะกันระหว่างเด็ก ๆ บ้านนาโพธิ์และบ้านเหมืองแพร่ และบางทีก็ทะเลาะ (ถวน) กับเด็กบ้านบุ่งและว่ากันว่า "ไทยบ้านบุ่งกินอี้จุ่งเหน่า"

เด็กหญิงแผ่นทอง ไพรภิบาล

๑. เด็กหญิงแผ่นทองอยากรับประทานขนม และอยากได้เงินจากแม่จึงพูดว่า "อี้แหม่เอ้ย เจ็บท้องฮ้าย ได้กินขนมกะอี้คีออก" ตอนราว อายุ ๒ ขวบ

๒. เด็กหญิงแผ่นทอง หัดพูดภาษากลางว่า "ทำไมเยี่ยวก็" ซึ่งหมายถึงอยากจะพูดว่า "อะไร ?" ตอนอายุราว ๒ ปี

๓. เด็กหญิงบุญแทน และ แผ่นทอง ชอบทะเลาะกันตอนเป็นเด็ก ๆ

เด็กหญิงบุญแทน และ เด็กหญิงแผ่นทอง เล่าเรื่องเด็กชายวราวุธ สารวิจิตร ไปบวชเป็นสามเณรระหว่างปิดภาคฤดูร้อนที่วัดนาพึง บอกว่าอาจารย์ที่สอนรักเพราะเด็กชายวราวุธไม่ดื้อ นักเรียนบางคนที่บวชแล้วไม่สึก แต่จะไปเรียนต่อที่กรุงเทพมหานครในฐานะที่เป็นสามเณร

เวลา ๑๗.๒๕ – ๑๗.๔๕ น. ไปสังเกตดูเด็ก ๆ ๕ คน ทำการแกะเมล็ดถั่วลิสงอยู่กับ นางเฮียง อุ่นแก้ว อายุ ๗๕ ปี ที่บ้านนาโพธิ์ เด็กชายอำคา อายุราว ๒ ปี เอามือแกะถั่วลิสงไม่ได้ เพราะเปลือก

ถั่วลิสงแข็ง จึงเอาเท้ากระทืบฝักถั่วลิสง เด็ก ๆ อื่น ๆ เอามือบีบฝักถั่ว เด็ก ๕ คน มีอายุราว ๒ ปี ๑ คน อายุราว ๓ ปี ๒ คน อายุราว ๑๐ ปี ๒ คน

นางเที่ยง จันทะคุณ อายุ ๘๐ ปี พี่สาวของ นางเฮียง บ่นเกี่ยวกับหลาน คือ เด็กหญิงปิ่นแก้ว อายุ ๓ ปีว่า "บ้อกยากฮ้าย บ่ดักจักเถื่อ" (บอกไม่ค่อยเชื่อฟัง ซุกซน ไม่อยู่นิ่ง)

เด็กชายอำคา ถ่ายลงที่พื้นกระดานซึ่งทุกคนนั่งแกะเมล็ดถั่วลิสงอยู่ เด็กหญิงต้อม ซึ่งเป็นพี่สาว อายุราว ๑๐ ปี ได้เอามือจับน้องหิ้วไปนอกบริเวณตัวบ้าน แต่เด็กชายอำคาถ่ายเรียบร้อยแล้ว นางเฮียง บอกเด็กหญิงต้อมให้เอากาบมะพร้าวมาเช็ดอุจจาระของน้อง

ตอนค่ำสนทนากับ สามีของนางเพียร ซึ่งพูดถึง เรื่องการย้ายถิ่นไปอยู่ที่อื่น ๆ ว่า คนที่ไปที่อื่นก็ได้ มีฐานะดีขึ้น เพราะบ้านเรา (หมายถึงบ้านนาโพธิ์ – เหมืองแพร่ และตำบลนานเหว่) เป็นนาชอบเหล็ก (ขยายบุกเบิกต่อไปอีกไม่ได้) มีแต่เขาล้อมรอบ

เห็น นางอินกอง อายุ ๔๓ ปี อุ้มลูกน้อย อายุราว ๔ เดือน อย่างทะนุถนอม นางอินกอง มีลูกน้อยอีก หลังจากลูกคนโตคนที่ ๔ อายุราว ๑๔ ปีแล้ว

วันนี้ได้ข้อสังเกตอย่างหนึ่งว่า ชื่อเด็กมีความสำคัญมาก พ่อแม่ ญาติ เรียกอย่างไร จะฝังใจเด็กอยู่ตลอดชีวิต ดังนั้นการตั้งชื่อเด็กควรเลือกและพิจารณาอย่างดี ให้มีความหมายดีที่สุดจึงจะเหมาะสม

เข้านอน เวลา ๒๐.๓๐ น.

วันเสาร์ที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๖

ตื่นนอน เวลา ๕.๐๐ น. ตอนเช้าอากาศเย็นสบาย

เวลา ๖.๓๐ – ๖.๕๐ น. นายพร้อม สาริวิจิตร นายลาน จันทะคุณ นายพัฒนจักร ดวงอุปะ นางสาวบุญนาง สาริวิจิตร ช่วยกันหามเสาเรือนเก่าของ คุณตา คุณยาย (นายทองอินทร์ และ นางทิป จันทะคุณ) จากหลังบ้าน นางบุญได้ ไพรภิบาล มาไว้หน้าห้องสมุด "สาริวิจิตร" เพื่อจะได้เอารองตอไม้

ตะเคียนทอง

ซื้อน้ำผึ้งสองขวดจากร้าน นายบุญเกื้อ สารวิจิตร ราคาขวดละ ๗๐ บาท สังเกตเด็กผู้หญิงอายุ ๓ ขวบ เดินร้องไห้ตามแม่ แม่จะไปทำไร่ แต่ลูกก็ร้องว่า "จะไปกับแม่ ๆๆ" แม่ของเด็กเดินไปหาลูกและพากันเดินไปบ้านญาติ เด็กหญิงคนนี้ติดแม่ อยากไปทำไร่กับแม่

เวลา ๘.๓๐ – ๑๑.๐๐ น. นายบุญเกื้อ สารวิจิตร นายพร้อม สารวิจิตร นายเมฆ ดวงอุปะ นายพันจักร ดวงอุปะ นางสาวบุญนาง สารวิจิตร นางสาววงรักษ์ ดวงอุปะ นางบุญได้ ไพรภิบาล นายแกละ แซ่เตีย ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร ได้ช่วยกันยกตอไม้ตะเคียนทองวางบนท่อนเสาเรือนเก่าบ้านคุณตา คุณยาย (นายทองอินทร์ และ นางทิป จันทะคุณ) ได้สำเร็จ คนอื่น ๆ ช่วยกันยกของ ยกไม้หมุนไม้ คือ นายเมฆ ดวงอุปะ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร คนหมุนแม่แรง คือ นายพร้อม สารวิจิตร และนายบุญเกื้อ สารวิจิตร แม่แรงเป็นของ นายบุญเกื้อ ๑ เครื่อง ยืมจาก นายถัด สารมโน ๑ เครื่อง ทำงาน ๒ ชั่วโมงครึ่งก็เสร็จ เป็นงานหนักและต้องร่วมมือกันอย่างมาก นางแอ สนิท ได้มาดูตอนยกตอไม้วางบนเสาที่วางนอนไว้

เวลา ๑๒.๕๑ – ๑๓.๒๐ น. ถ่ายภาพตอไม้ตะเคียนทองที่วางอยู่บนเสาไม้ประดู่สองเสา ถ่ายภาพบ้านของ นายพร้อม และ นายบุญเกื้อ (ร้านค้า) บ้านนายพร้อมมุงหลังคาเสร็จวันนี้ และถ่ายรูปนายพร้อม ขณะใส่น้ำมันล้อ มอบภาพสี ขนาด ๕ คูณ ๗ นิ้ว ราคา ๓๕ บาท และกรอบไม้สักราคา ๕๕ บาท ให้ นายพร้อม เป็นที่ระลึก ๑ กรอบ เพราะเป็นผู้ทำงานหนักในการนำตอไม้ตะเคียนทอง มาไว้ที่พิพิธภัณฑ์หมู่บ้านนาโพธิ์

ได้สังเกตดู นางอินกอง (ลูกสาวของ นางแอ สนิท) อุ้มลูกคนเล็กที่เกิดใหม่ของตนอย่างทะนุถนอม

เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๔.๓๐ น. มีฝนตก

เวลา ๑๔.๔๕ – ๑๘.๐๕ น. ไปปลูกมะขามที่ผายน้ำแพร่ โดยปลูกแซมต้นที่ตายไป มะขามต้นโตที่เอาไปปลูกใหม่ ๒ ต้น เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๒๖ และวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖ ยังไม่ตาย มะขาม

ที่ใช้เม็ดปลูกงอกแล้วและยังไม่ตายมีประมาณ ๒๕๐ ต้น ที่ยังไม่งอกก็มีอีกมาก วันนี้ใช้เม็ดมะขามปลูกอีก ๒,๐๐๐ เม็ด (สองพันเม็ด) นอกจากนี้ได้ปลูกต้นมะขามที่นำมาจากกรุงเทพฯ สองต้น ปลูกต้นมะยอกกานี ๒ ต้น ต้นหูกวาง ๓ ต้น ผู้ไปปลูกมะขามด้วยกัน คือ

๑. ดร. พิสิทธิ์	สารวิจิตร	อายุ ๔๕ ปี
๒. นางสาวบุญนาง	สารวิจิตร	อายุ ๓๕ ปี
๓. นายพัฒนจักร	ดวงอุปะ	อายุ ๑๘ ปี
๔. เด็กชายวราวุธ	สารวิจิตร	อายุ ๑๐ ปี
๕. เด็กหญิงแล่ง	จันทะคุณ	อายุ ๑๑ ปี
๖. เด็กหญิงกุ้ง	ฤทธิ์ศักดิ์	อายุ ๑๐ ปี

เมื่อปลูกมะขามเสร็จเกิดฝนตกหนัก ขณะฝนตกท้องฟ้ามืดมาก ปลูกมะขามระหว่างเวลา ๑๕.๒๕ – ๑๗.๒๕ น. กลับถึงบ้านนาโพธิ์ เวลา ๑๘.๑๕ น. เดินเท้าไป – กลับ ระยะทางประมาณ ๖ กิโลเมตร เวลา ๑๘.๓๐ น. ท้องฟ้ามืดแจ่มใสอีกเหมือนตอนเดินทางไปปลูกมะขาม

ตอนเย็นปรึกษากับ น้อง ๆ คือ นางจันทร์เพ็ญ ดวงอุปะ และ นายพร้อม สารวิจิตร เรื่องการปลูกมะขามเพื่อผลผลิตในระยะยาว เนื่องจากการทำเกษตรกรรมเป็นงานเหน็ดเหนื่อย ทำนาต้องทำทุกปี ทำไร่ต้องทำทุกปี แม้ตัวเองจะแก่ชราแล้วก็ต้องทำงานหนักถ้าทำแต่ไร่หรือนาเลี้ยงชีพ เช่น นายทอง ศรีสุธรรม (อายุ ๖๙ ปี) มีร่างกายอ่อนแอ หลังเริ่มค่อม เดินช้า ๆ พูดเกือบไม่เป็นเสียง เพราะไม่มีแรง แต่ต้องไปทำไร่ข้าวโพดทุกวันกับภรรยา อายุประมาณ ๓๘ ปี ซึ่งอุ้มลูกน้อย อายุราว ๗ เดือน ไปด้วย ถ้าปลูกผลไม้ยืนต้น เช่น มะขาม มะม่วง ขนุน ฯลฯ ไว้ เมื่อตอนยังหนุ่ม มีร่างกายแข็งแรง คงไม่ลำบากตอนชราถึงขนาดนี้

นายพร้อม มีโครงการปลูกมะขาม โดยจะปลูกปีนี้ ๒๐๐ ต้น และจะปลูกเพิ่มทุกปี แทนการโค่นทำลายป่าทำไร่ ก็จะเป็นการปลูกป่ามะขามแทน

สนทนากับ นายพร้อม เรื่องการอบรมลูก ๆ ให้หมั่นพาลูก ๆ มาดูภาพ ดูหนังสือ ดูสิ่งของต่าง ๆ ภายในห้องสมุด "สารวิจิตร" เสมอ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ลูก ๆ และการไปทำงานเพื่อสังคม เช่น การไปปลูกมะขามเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการให้พาลูก ๆ ไปด้วย

วันนี้ผู้วิจัยได้ไปปลูกมะขามเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการที่ฝายน้ำแพร่ แต่ นายพร้อม นำลอไปขนไม้มาสร้างบ้านลูกชายของ นายพร้อม อายุ ๖ ปี ชื่อ เด็กชายรุ่งเรือง สารวิจิตร ได้ถาม นายพร้อม ในตอนเย็น เมื่อ นายพร้อม กลับจากป่าว่า "อี้ผ่อเจ้าหยังบ่ไปปูกหมากขามกับผ่อใหญ่ ข้อยยากไปจัง" นายพร้อม เล่าเรื่องลูกชายว่า เด็กชายรุ่งเรือง ต้องการไปปลูกมะขามเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยกับผู้วิจัยมาก แสดงว่าเด็กบางคนมีแรงบันดาลใจสูงมาก มีอุดมการณ์เกิดขึ้นในจิตใจและวิญญาณที่จะทำความดีเพื่อสังคมตั้งแต่เล็ก ๆ ถ้าพ่อแม่ทำตัวอย่างในทางดีงามให้เห็น

ข้อสังเกต

๑. ประชาชนส่วนใหญ่มุ่งทำงานด้านเศรษฐกิจ การทำมาหากินของตนเอง การมุ่งทำงานเพื่อสังคมมีน้อย การพัฒนาทางด้านจิตใจจึงควรได้รับการกระตุ้น ส่งเสริมให้มีการพัฒนามากขึ้น

๒. มีการแย่งชิงที่ทำกิน ทะเลาะกันเรื่องที่ทำการเพาะปลูก ตอนนี้ที่ป่าทุกแห่งมีค่าหมด ที่ดอนที่แห้ง ที่มีหินมีคุณค่าทุกแห่ง เมื่อ ๑๐ ปีก่อนไม่มีใครสนใจ เห็นว่าไม่มีค่า ตอนนี้เมื่อมีรถไถนา ไถป่ามาถึงที่ดินมีคุณค่าทุกแห่ง

๓. พ่อแม่เอาใจใส่ลูก พยายามสั่งสอนลูกตามความรู้และสติปัญญาของตน แต่พ่อแม่บางคนขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องดีงามในการอบรมลูก บางคนใช้การด่า การชู การจะทำโทษ การดุเป็นส่วนใหญ่ การสร้างแรงจูงใจที่ดีงามไม่ค่อยทำ คนที่รู้จักอบรมลูก ลูกก็เป็นคนดี มีนิสัยที่ส่งเสริมความรุ่งโรจน์ เช่น มีความกล้าหาญ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความร่าเริงแจ่มใส มีความเต็มใจในการทำงานและมีความหวังในชีวิต ความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ของพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ในการฝึกอบรม เด็กจึงมีความสำคัญและจำเป็นมากในการพัฒนาความคิดและอุดมการณ์ของเด็ก และการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย

เข้านอน เวลา ๒๑.๓๐ น.

วันอาทิตย์ที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๖

ตื่นนอน เวลา ๖.๓๐ น. ตอนเช้าท้องฟ้าแจ่มใส อากาศเย็นสบาย

ตอนเช้า เวลา ๗.๐๕ น. เห็น นายคำหมวด อุ่นแก้ว ลากน้ำขนฟางกลับมาจากนา (นายคำหมวด ใช้ล้อ ทำนา ๒ ครั้งในปีนี้) ผู้วิจัยจึงถามว่า การทำนาครั้งที่สองได้ผลเป็นอย่างไร ? นายคำหมวด บอกว่า ได้ผลราว ๖๐ เปอร์เซ็นต์ เพราะขาดน้ำตอนเดือนกว่า ๆ ที่ผ่านมา

ได้ยินเสียง นางบุญได้ ไพรภิบาล พูดกับลูก ๆ ว่าจะไปตอกหลักผูกวัวที่นาขอกบ้าน ให้ลูก ๆ เอาวัวไปผูกไว้ที่หลักเพื่อให้มันกินหญ้า

เห็น นางแอ สนิท สพายกระติบข้าว ๒ กระติบและถือถาดอาหารเดินไปวัด มองดูถาดอาหาร เห็นมีอึ่งอ่างปิ้งไฟด้วย ตอน ๗.๓๕ น. นางแอ ถาม นางสาวบุญนาง สารวิจิตร ว่ากำลังทำอะไร ? นางสาวบุญนาง ตอบว่า "คั่วเขียด" ตอนกลางคืนที่ผ่านมา นางจันทร์เพ็ญ ควงอุปะ ได้ไปไต้เขียด (จับเขียดโดยใช้ตะเกียงส่องไปตามน้ำ พื้นดิน เมื่อมีฝนตกใหม่ ๆ) วานนี้ฝนตกหนัก เขียดจะมาผสมพันธุ์กัน เขียดมาออกันที่น้ำ ชาวบ้านจุดตะเกียงไปส่องดู ถ้าเจอ กบ เขียด อึ่งอ่าง ก็จะจับมาเป็นอาหาร

เวลา ๗.๕๓ น. เห็นนายทอง ศรีสุธรรม อายุ ๖๙ ปี แบกหญ้าคา ๒ – ๓ ก้าน เดินตามหลัง ภรรยา จะพากันไปทำไร่ข้าวโพด ภรรยาชื่อ นางมุน อายุ ๓๘ ปี สะพายถุงย่ามใส่ข้าวกลางวัน – อาหาร ที่บ่าขวา มือซ้ายอุ้มลูก อายุราว ๗ เดือน มือขวาถือร่มผ้าสีดำ เดินนำหน้าสามีไป – ชีวิตคือการต่อสู้ เป็นภาพที่น่าสงสารจับใจจริง ๆ

เด็ก ๆ ที่มารดาอุ้มไปทำงาน ไปทำไร่ด้วยตั้งแต่เล็ก ๆ ถ้ามารดาสั่งสอนอุดมคติ หลักการที่มีคุณค่าและใช้วิธีการอบรมลูกที่ดี เด็ก ๆ ย่อมมีโอกาสสั่งสมนิสัยที่ดี และคุณธรรมประจำชีวิตไว้มากมาย ผู้เกิดมาแร้นแค้น ถ้าได้มารดาดีอาจจะนำคนทั้งโลกในทางดีงามได้

เวลา ๗.๕๓ น. เห็น นายพัฒนจักร ควงอุปะ ปล่อยวัวออกจากคอกและไล่วัวออกไปกินหญ้าที่ทุ่งนาข้าง ๆ หมู่บ้านนาโพธิ์ (นาขอกบ้าน)

เวลา ๗.๕๕ น. เห็น นายตัน บรรหาร แต่งชุดอาสารักษาดินแดนสีเขียว มายืนรอรถอยู่ที่หน้าห้องสมุด "สารวิจิตร" จึงถามว่า "จะไปไหน ?" นายตัน บอกว่าจะไปฝึกที่จังหวัดเลย ประมาณ ๑๐ วัน อำเภอนาแห้วไปฝึก ๑๒ คน นายตัน เป็นอาสารักษาดินแดนประจำอยู่ที่ที่ว่าการอำเภอนาแห้ว ไม่ได้อยู่ที่บ้านมามาลา บ้านนามาลาเป็นพวกทหารพราน

เวลา ๗.๕๖ น. เห็นมารดา นางผง และหลานชายอายุราว ๔ ปี และ นางอิน แสงรัตน์ (มารดา นายอวด แสงรัตน์ ซึ่งเป็นเสว – เพื่อนร่วมสาบานของผู้วิจัย) เดินกลับจากไปจังหันที่วัดโพนสว่างพัฒนาราม ที่ตอนเช้า บ้านเหมืองแพร่ ห่างออกไปประมาณ ๕๐๐ เมตร มารดา นางผง นางอิน หาบตะกร้าสำหรับใส่ของไปจังหันคนละ ๑ ข้าง และหาบกระติบข้าวอีก ๑ ข้าง แต่ละคนมีกระติบข้าว ๓ กระติบ

<u>เด็กบางคนไปวัดกับยายและเรียนรู้ชีวิตการทำบุญ และการนับถือศาสนาด้วยการปฏิบัติด้วย</u>

เวลา ๘.๐๗ น. เห็นพ่อเอาลูกชายซ้อนรถจักรยานยนต์ไปเที่ยวชมหมู่บ้านด้วยกัน

<u>ข้อสังเกต</u> วิถีชีวิตประจำวัน คือกระบวนการถ่ายทอดเจตนาต่าง ๆ ให้แก่ลูกหลานและอนุชน รวมทั้งเจตนาความเป็นชาติไทยด้วย

วันนี้ทำตัวอย่างที่เพาะมะพร้าวเตี้ย และปรับปรุงแปลงเพาะกล้ามะขามที่หน้าห้องสมุด "สารวิจิตร" โดยช่วยกันกับ นางสาวบุญนาง สารวิจิตร ทำรั้วให้กว้างขึ้นและเอาไม้กระดานมากั้นให้เรียบร้อย

เวลา ๑๕.๐๐ – ๑๖.๐๐ น. ไปสังเกตดู นางอินกอง จันทะคุณ อายุ ๔๓ ปี เลี้ยงลูกอ่อนอายุราว ๔ เดือน เป็นเด็กหญิง สังเกตดูวิธีอุ้มลูกการหยอกล้อลูกซึ่งลืมตา และดูการพูดกับคนอื่น ๆ เมื่อลูกปัสสาวะบ่อย ๆ เช่น นางอินกอง บ่นว่า ปัสสาวะบ่อย ๆ จะเอาผ้าที่ไหนมาเปลี่ยนไหว ดูการตบที่ท้องเด็กเบา ๆ เพื่อให้เด็กนอนหลับ นอกจากนี้ได้สนทนาเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกกับ นางวันเพ็ญ จันทรป้อง ภรรยา จ.ส.ต. จตุรงค์ จันทรป้อง ด้วย

ระหว่างที่นั่งสังเกต นางอินกอง เลี้ยงลูกอยู่ เห็น นายอุดม พรหมผาบ ขับรถสองแถวกลับมาบ้านเพราะหมดคิวรถประจำทาง "แสงภา – ด่านซ้าย" และรับลูกคนหัวปี อายุ ๔ ขวบ ชื่อ เด็กหญิงปิก

กลับจากไร่ห่างจากหมู่บ้านราว ๓ กิโลเมตรด้วย เด็กหญิงปึก นั่งอยู่ด้านหลังในที่นั่งคนโดยสาร (รถสองแถว) คนเดียว ส่วน นายอุดม ซึ่งเป็นพ่อเป็นคนขับ

ข้อสังเกต

เด็ก ๆ จะคุ้นเคยกับวิถีชีวิต การประกอบอาชีพและการทำมาหากินของบิดามารดาตั้งแต่ยังเล็ก เมื่อ เด็กหญิง ปึก อายุ ๑ – ๒ ขวบ ต้องอยู่กับยาย เพราะบิดามารดาไปทำไร่ข้าวโพดอยู่ในป่า

นายทอง สนิท อายุ ๗๐ ปี สามีของ นางแอ สนิท เล่าเรื่องการเลี้ยงลูกซึ่งมีถึง ๑๒ คนสู่ฟังต้องตักน้ำ ตำข้าวเลี้ยงลูกลำบากมาก

นายทอง นางแอ เล่าถึงการย้ายจากฝั่งลาวมาอยู่ฝั่งไทย (ข้ามแม่น้ำเหือง) สมัยก่อนต้องเสียเงินครอบครัวละ ๑๒ บาท ต่อมาเสียคนละ ๓๐๐ บาท ตอนนี้เสียคนละ ๓,๐๐๐ บาท เจ้าหน้าที่ก็ไม่ทำให้

เวลา ๑๖.๐๐ – ๑๖.๑๐ น. ไปดูเด็ก ๆ อายุ ๒ – ๑๐ ปี จำนวน ๗ – ๘ คน วิ่งเล่นซ่อนหากันอยู่ที่บ้าน นางวันเพ็ญ จันทร์ป้อง บ้านนาโพธิ์ เด็กที่เล็กที่สุด อายุ ราว ๒ ปี จับไม้คานหาบน้ำจะตีศีรษะคนโตกว่า แต่คนโตกว่า อายุราว ๕ ปี ก็ไม่ทำอะไร เพียงแต่หันมาบอกด้วยความเอ็นดูเด็กเล็ก ผู้วิจัยจะถ่ายรูปหมู่เด็ก ๆ ไว้ มีเด็กหญิงคนหนึ่ง อายุราว ๓ ปี ร้องไห้หวาดกลัวการถ่ายรูปและวิ่งไปหาเพื่อน ๆ ต่อมาผู้วิจัยถ่ายรูปเด็กไว้ ๒ รูป เด็กคนที่ร้องไห้ก็มาถ่ายรูปกับเพื่อน ๆ ด้วย ถ่ายรูปแรกเด็กที่ร้องไห้ยังกลัวอยู่ พอถ่ายรูปที่สอง เด็กที่ร้องไห้ยิ้มได้ไม่กลัวแล้ว

เวลา ๑๖.๑๕ – ๑๖.๕๐ น. ไปสนทนากับ นายดี ยศปัญญา ภารโรงโรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ นางสมคร่ำ และสามี และ นางกองสิน เนตรแสงดี ที่บ้านเหมืองแพร่ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การไปทำงานที่ประเทศซาอุดิอาระเบีย และอิรัค การทำมาหากินที่ผิดเคืองในปัจจุบันและการศึกษาของลูก ๆ

เวลา ๑๖.๕๕ – ๑๘.๓๐ น. ไปสนทนากับ นางจำปี ยศปัญญา มารดาของ นางจำปี นายแท่ง ยศปัญญา (สามีของนางจำปี) นายกองมี ราชพรหมา (น้องชายของนางจำปี) เกี่ยวกับการเลี้ยงลูก

การเรียนของลูก การประกอบอาชีพของลูก ๆ ฯลฯ

สนทนากับ นายบุญเกื้อ สารวิจิตร นายพร้อม สารวิจิตร ซึ่งไปทำไร่ กลับมาถึงบ้านค่ำ วันนี้ทำงานได้ผลดีมาก เพราะได้เริ่มเข้าสัมภาษณ์ประชาชนอย่างจริงจัง

เรื่องที่สนทนากับ นางจำปี มีสาระสำคัญดังนี้

๑. ลูกสาวไปทำงานกรุงเทพฯ เมื่อคลอดลูกชายคนหัวปีก็กลับมาอยู่บ้าน และทำไร่ ทำนาตามเดิม

๒. การศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและวงศ์สกุล ไม่ใช่การศึกษาเพื่อหนีจากบ้านไป

๓. สังเกตดูการเลี้ยงเด็ก การห้ามเด็กคนหนึ่งไม่ให้รังแกเด็กอีกคนหนึ่ง เด็กอายุราวขวบครึ่งทั้งสองคน

เรื่องที่สนทนากับ นายแห่ง ยศปัญญา อายุ ๕๖ ปี มีศักดิ์เป็นอาว์ของผู้วิจัย มีสาระสำคัญดังนี้

๑. แต่ก่อนทุกแห่งตามป่าเขา รอบบ้านเหมืองแพร่มีหมู่บ้านเก่าอยู่ และทุกหมู่บ้านจะมีวัด เช่น วัดหัวนาไฮ วัดนาแห้ว วัดเหมืองแพร่ วัดนาหลม วัดนาเทา คนสมัยก่อนสร้างวัดได้จะต้องมีอะไรดี มีความสามารถมากกว่าคนปัจจุบันนี้ <u>การสืบทอดเจตนาทางวัฒนธรรมต้องอาศัยศาสนา หรือวัด</u>

๒. ในด้านการอบรมแนะนำลูกเรื่องการเรียนและการหางานทำ นายแห่ง บอกว่า การศึกษาการเรียนไม่ใช่อยากได้ดีแต่ตัวเราคนเดียว คนอื่น ๆ ก็อยากได้ดี มีตำแหน่ง ถ้าสอบไม่ได้ไม่ควรเสียใจ หากไม่ได้งานทำต้องทำใจกว้างไว้ นายแห่ง เล่าเรื่องนี้เพราะลูกสาว นายแห่ง ไปสอบเข้าพยาบาลผดุงครรภ์ ๓ แห่ง แต่เข้าไม่ได้สักแห่ง และเดินทางกลับมาถึงบ้านเมื่อ ๑๗.๓๐ น. วันนี้

<u>ข้อสังเกต</u>

ที่ทำกินมีน้อย มีการแย่งชิงที่ดินทำกิน ที่ดินในป่าตอนนี้มีเจ้าของหมด ไม่เหมือนแต่ก่อน การบ่น

เกี่ยวกับคนอื่นแย่งที่ทำกินมีอยู่เสมอ จำเป็นต้องฝึกสอนอาชีพอย่างใหม่ จะทำแต่การเกษตร ทำไร่เลื่อนลอยที่ใช้ที่ดินมากมาย แต่ได้ผลผลิตน้อยไม่พอเพียงแน่นอน

เรื่องที่สนทนากับ นายกองมี ราชพรหมา มีสาระสำคัญดังนี้

๑. นายกองมี ราชพรหมา เป็นคนรับซื้อทรายจากนักเรียนที่มาขนทรายจากแม่น้ำเหืองขึ้นมาไว้บนฝั่ง ในราคาถังละ ๑ บาท และขายต่อให้พ่อค้าและหน่วยงานก่อสร้างใน ราคาถังละ ๑ บาท ๕๐ สตางค์ ถ้าใครตักจากแม่น้ำเหือง เองก็ไม่ต้องเสียอะไรเลย

๒. นักเรียนคนหนึ่งถ้าขยันตักทรายขาย สามารถหาเงินได้ถึงวันละ ๕๐ บาท ในระหว่างปิดภาคเรียน

ข้อสังเกต

นับว่าบ้านเหมืองแพร่มีแหล่งทรัพยากรที่ทำรายได้ให้แก่ประชาชนมาก ได้แก่มีทราย ซึ่งสามารถตักขายได้ทุกวัน ไม่ต้องลงทุนอะไร นอกจากแรงกาย และยังมีบ่อเกลืออีกด้วย ส่วนบ้านอื่น ๆ ไม่มีอะไรเป็นแหล่งรายได้ธรรมชาติเลย ต้องลงมือปลูกลงมือเพาะ ลงมือเลี้ยง เช่น ปลูกผัก เลี้ยงวัว ฯลฯ จึงจะได้เงินมา

ในตอนเย็นวันนี้ ผู้วิจัยได้พบปลัดอำเภอหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ชื่อ นายอัคเณย์ แถวบุญตา จึงได้มอบเอกสารให้ไป คือ

๑. หลักสูตรวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเอง เพื่อความรุ่งโรจน์ และแผ่นพับ ๑ ชุด

๒. สำเนาหนังสือถึงอธิบดีกรมป่าไม้ ฉบับวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๖ และฉบับวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๖

๓. แผนที่สังเขปเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ (มกพ) ที่จะปลูกไม้สักมะขาม ฯลฯ และใบแสดงเจตนาสร้างความดี

ปลัดอำเภอฝ่ายส่งเสริม (นายอัคเณย์) ขอให้ผู้วิจัยชักชวนให้ชาวบ้านพัฒนาตนเอง เพราะว่าหมู่บ้านเหมืองแพร่ได้รับความช่วยเหลือเป็นพิเศษปีละกว่าแสนบาท เนื่องจากเป็นหมู่บ้านชายแดน เป็นหมู่บ้านยากจนและเป็นหมู่บ้านเพื่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติ ขอให้ผู้วิจัยแนะนำประชาชนให้เร่งรัดพัฒนาตนเองให้เป็นตัวอย่างในด้านต่าง ๆ

ปลัดอัคเณย์ได้บอกผู้วิจัยอีกว่า ใน ๒ – ๓ วันนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดเลยจะไปปลูกต้นไม้ต่าง ๆ เป็นตัวอย่างที่หมู่บ้านซำทอง จะปลูกต้นไม้ราว ๑๐ ไร่ ผู้วิจัยจึงถือโอกาสมอบโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้น เพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการฯ ให้ปลัดอัคเณย์ ๑ ชุด

เข้านอน เวลา ๒๑.๐๐ น.

<u>วันจันทร์ที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๖</u>

ตื่นนอน เวลา ๖.๐๐ น. อากาศเย็นสบายดีในตอนเช้า

เวลา ๖.๑๘ น. เห็น นายทอง สนิท จับเชือกวัวเดินตามวัวไปตามถนน คงจะเอาวัวไปกินหญ้า

เวลา ๗.๐๐ – ๘.๔๕ น. ไปพบป่าไม้อำเภอนาแห้ว (นายชูศักดิ์ จำนงค์วัฒน์) ที่บ้านเหมืองแพร่ นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อทำใบเบิกทางให้พร้อมกับเอกสารต่าง ๆ คือ

๑. สำเนาหนังสือถึงอธิบดีกรมป่าไม้ (๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖ และ ๒๘ เมษายน ๒๕๒๖)

๒. สำเนาหนังสือ ตรวจ วัด ตีตราไม้ "ค้นคว้า" สองแผ่น คือ ใบตรวจวัด ๑ แผ่น และบันทึก ๑ แผ่น

๓. คำตอบหนังสือ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖ ของอธิบดีกรมป่าไม้ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๒๖ ถึง ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร

๔. สำเนาคำสั่งที่ ๔๘๔/๒๕๒๖ ของกรมป่าไม้

นอกจากนี้ได้มอบหนังสือหลักสูตรวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเอง เพื่อความรุ่งโรจน์ และแผ่นพับ ๑ แผ่น ให้ป่าไม้อำเภอนาแห้วด้วย

ได้สนทนากันถึงการปลูกป่า การปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ นายชูศักดิ์ จำนงค์วัฒน์ บอกว่าท่านให้ปลูกเต็มที่ กรมป่าไม้สนับสนุน ได้ปรึกษาเรื่องการที่มีคนทำลายป่า และโครงการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของอำเภอในการชักชวนชาวบ้านให้ช่วยรุ่งป่า ปลูกป่า ท่านให้ความสนับสนุนและจะอนุเคราะห์ด้านกล้าไม้เต็มที่

ท่านป่าไม้อำเภอนาแห้วแนะนำให้ไปขอตอไม้ขนุนที่บ้านนาบาลจ ตอนี้เมื่อขอเขาแล้วก็ขนมาได้เลย ไม่ต้องขออนุญาตตามขั้นตอนแต่อย่างใด ผู้วิจัยบอกว่าจะไปขอเขาดู เพราะเห็นว่ามีคุณค่ามาก ต้องการเอามาเก็บรักษาไว้

เวลา ๑๐.๒๐ – ๑๐.๓๕ น. ไปพบป่าไม้อำเภอนาแห้ว ณ ที่ว่าการอำเภอนาแห้ว ท่านให้ผู้วิจัยลงนามในใบขอใบเบิกทางนำตอไม้มายังพิพิธภัณฑ์หมู่บ้านที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ ท่านป่าไม้อำเภอนาแห้วแนะนำวิธีปลูกไม้สัก โดยใช้เง่า คือให้ใช้ชะแลงเสียบหรือสักดินให้เป็นรูลึกราว ๑๐ นิ้ว แล้วเอาเง่าไม้สักเสียบลงไปและเหยียบให้แน่น อย่าใช้เสียมขุดเป็นหลุม เพราะไม้สักไม่ชอบอย่างนั้น การปลูกไม้สักปลูกง่าย อย่าให้ต้นมันโอนเอนไปมา

ป่าไม้อำเภอนาแห้วบอกว่าเรื่องตอไม้ตะเคียนทอง เรียบร้อยแล้วไม่ต้องกังวล ท่านให้ผู้วิจัยเสียค่าธรรมเนียม ๒๐ บาท (ยี่สิบบาทถ้วน) และท่านรอให้นายอำเภอเซ็นชื่อในใบเบิกทาง แล้วท่านจะเอาไปฝากน้องของผู้วิจัยไว้ให้ ผู้วิจัยขอบพระคุณท่านและลากลับตอน ๑๐.๓๕ น.

เวลา ๑๐.๔๕ – ๑๑.๓๐ น. ไปเยี่ยม นายเพียร และ นางกู่ ทิพย์อุดม ที่บ้านนาแห้วใหม่ สนทนากันเรื่องโครงการปลูกมะขาม ถ่ายรูปให้ป้าแม่เจียมและนางกู่ บ้านนาแห้ว ๒ รูป (ลุงพ่อเจียมสามีของป้าแม่เจียมในตอนที่ยังมีชีวิตอยู่ เคยเป็นคนเลี้ยงควายให้บิดาของผู้วิจัย) มอบหลักสูตรวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเอง เพื่อความรุ่งโรจน์ และแผ่นพับ ๑ แผ่น และแผนที่สังเขปเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการที่จะปลูกมะขาม ๑๐ ชุด ให้ นายเพียร ทิพย์อุดม ด้วย เพื่อให้เผยแพร่ให้พี่น้อง

บ้านนาแห้วทราบ

เวลา ๑๑.๓๕ – ๑๒.๐๐ น. สนทนากับ นางปัก คงสุข และคนบ้านนาแห้วที่ร้านซ่อมรถจักรยานใกล้วัดนาแห้ว เกี่ยวกับการศึกษาและคุณค่าของการเล่าเรียน

เวลา ๑๒.๐๕ – ๑๔.๐๐ น. สนทนากับ นายชอน (พ่อก่าย) นามราชา ซึ่งมีศักดิ์เป็นปู่ของผู้วิจัย นายชอน เล่าประวัติญาติพี่น้องในสมัยก่อนให้ฟังน่าสนใจมาก ได้บันทึกเทปไว้ ๑ ม้วน น่าถอดเทปพิมพ์ไว้ในรายงานวิจัยอย่างยิ่ง นายชอน ให้ความรู้ต่าง ๆ ดังนี้

นายกอง	นายอำเภอ (บอแตน, แก่นท้าว)
ตาแสง	กำนัน
แขวง	จังหวัด (ไชยะบุรี)

ตำแหน่งขุนนางลาวสมัยก่อน

ท้าว สูง

เพี้ย

ขุน

หมื่น ต่ำ

ในสมัยศึกฮ่อ เดือดร้อนกันทั่วตำบลนาแห้ว ด่านซ้าย เพราะการยกทัพไทยจากด่านซ้ายต้องผ่านนาแห้ว พระแก้วอาษา เจ้าเมืองด่านซ้ายเก่งกล้ามาก ไม่กลัวตาย เวลาขึ้นช้างให้เอาหอกพยุงตัวขึ้น ทุกหมู่บ้านจะตั้งจ่าไว้บอกข่าวสงคราม คอยป่าวร้องบอกชาวบ้านให้หนีภัย ข้าศึกจะแอบมาโจมตีฆ่าผู้คนตอนกลางคืน น่าหวาดกลัว และโหดร้ายมากมันจะฆ่าหมดไม่ว่าเด็กผู้ใหญ่ ผู้หญิงหรือชาย ต้องหนีไปอยู่ป่ากัน เขตแดนของลาวสมัยก่อนถึงเก้าง้อมที่หลักด่าน นายชอน มีปู่เป็นคนบ้านบอหางนา ปู่เป็นน้องชายของเพียชัย ซึ่งเป็นปู่ของครูสุรินทร์ ปู่ของ นายชอน ชื่อว่า หมื่นนามราชา เป็นญาติกับปู่จางวาง (พี่ชายพ่อโซ้นจันที หรือ ขุนกรรณกิจ บ้านป่ากล้วย) ปู่จางวางเป็นปู่ทวดฝ่ายย่าของผู้วิจัย

บิดาของ นายชอน ชื่อ พรหมา เกิดตอนศึกย่อเข้าบ้าน มารดาของ นายชอน ชื่อ จวง เป็นคนบ้านนาแห้ว พ่อโซ้น (ตา) ของ นายชอน ชื่อ เพียจันทะโคตร เป็นคนสำคัญ คนเก่งทุกด้านในสมัยนั้นของบ้านนาแห้ว

คนสำคัญของตำบลนาแห้ว คือกำนันแก้ว เป็นคนบ้านกลางในตำบลนาพึง อำเภอนาแห้ว กำนันแก้วไปรบกับกองทัพไทยถึง เมืองเชียงขวาง (ศึกย่อ) ไปศึกย่อกลับมาบ้านนายด่านไม่ให้ผ่านทางและขอตรวจใบเบิกทาง กำนันแก้วชักดาบออกมาบอกว่า "นี่แหละคือใบเบิกทาง" จบคำ เภอนาแห้วไปรบศึกย่อและกลับบ้านได้ไม่ตายมี ๓ คน คือ กำนันแก้วบ้านนาแห้ว พ่อก้วบ้านนาพึง และขุนอินทร์คนบ้านกลาง (ไม่ใช่คนเดียวกับขุนอินทร์ที่เป็นบิดาของ นางทีป จันทะคุณ)

เวลา ๑๔.๐๕ – ๑๕.๓๐ น. ไปสนทนากับ นายพูล คงสุข เรื่องผลการศึกษา การเรียน การอบรมลูกด้วยความเมตตา ไม่เฆี่ยน ไม่ตี ไม่ดุ แต่พูดกับลูกอย่างมีเหตุผลสุภาพ ด้วยความหวังดีทำให้ลูกเชื่อฟังและพยายามทำความดี สนทนากันเรื่องการปลูกมะขาม และการสั่งสอนลูก ๆ ทางดีงาม นัดจะไปบันทึกเสียงคำสู่ขวัญ คำอวยพร คำสวดในงานมงคลต่าง ๆ ในราววันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๗ ปีกุล หรือวันที่ ๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๖

เวลา ๑๕.๔๕ น. พบ นายเลียบ สุขเจริญ ที่ริมแม่น้ำหู ใกล้บ้านบุ่ง ได้บอก นายเลียบว่า ตราวหน้าราว ๒ มิถุนายน ๒๕๒๖ จะมาปรึกษาหลายอย่างและบันทึกเสียงด้วย

เวลา ๑๕.๔๗ น. ผ่านบ้าน นายลา สุทธิ (เสวของบิดาผู้วิจัย) ได้บอกว่าเดือนหน้าจะมาเยี่ยมใหม่

เวลา ๑๕.๕๐ – ๑๖.๕๐ น. ไปสนทนาถามข่าว นายบุญจันทร์ ดวงอุปะ นางจินทอง ดวงอุปะ นางมุก จันทะคุณ นางคำ เหมือนศรีชัย ปรึกษาเรื่องการอบรมลูก ๆ เด็ก ๆ การพูดจาอย่างดี แทนการด่าว่า ฯลฯ และบอกว่าจะไปบันทึกเสียงเพิ่มในตราวหน้า ประมาณ ๔ มิถุนายน ๒๕๒๖

นายบุญจันทร์ ดวงอุปะ ขณะนี้อายุ ๘๘ ปี ตอนอายุ ๑๔ ปี ได้ไปดูฝรั่งเศสมาแบ่งดินแดน

นางมุก จันทะคุณ เป็นภรรยาน้อยของตาเลี้ยงของผู้วิจัย ชื่อ นายทองอินทร์ จันทะคุณ นางมุกเกิดปีมะโรง นางคำเหมือนศรีชัย น้องสาวนางมุก เกิดปีวอก ส่านมารดาของน้าแม่หลวยเป็นพี่สาวนางมุก

เวลา ๑๗.๐๐ – ๑๗.๒๐ น. สนทนากับ นางเหมียด กัณทะศรี เรื่องการปลูกพืชยืนต้น การปลูกมะขามหวาน การเลี้ยงลูก ๆ หลาน ๆ สังเกตดูการพูดกับหลาน ๆ ของ นางเหมียด (นางเหมียดเคยเลี้ยงผู้วิจัย เมื่อผู้วิจัยเป็นเด็ก และ นางเหมียด อายุประมาณ ๗ – ๑๐ ปี) ดูการแย่งที่นั่งกันบนหัวเสาประตูเข้าบ้าน ของเด็กหญิงสองคน ไม่มีใครยอมใคร เด็กหญิงอายุราว ๓ ปี ทั้งสองคน ดูเด็กชายอายุราว ๒ ปี ตักน้ำรดน้ำต้นไม้ และรดคนอื่น ๆ และเดินข้ามถนนไปเล่นน้ำที่ก๊อกประปาข้าง ๆ ทุ่งนา ดูเด็กหญิง อายุ ๑๐ ปี ปลูกต้นดอกไม้ และหาบน้ำจากก๊อกประปามารดต้นดอกไม้

กลับถึงห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ เวลา ๑๗.๓๐ น. เห็น นางบุญได้ ไพรภิบาล นางสาวบุญนาง สารวิจิตร นางสวัสดิ์ สารวิจิตร (ภรรยานายบุญเกื้อ) นั่งเล่นอยู่ที่หน้าห้องสมุด

เวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น. อาว์กาย สารวิจิตร มาจากบ้านบ่อหางนา บอกว่าทุกคนทางบ้านสบายดี และฝากจดหมายถึง นายบุญลับ ๑ ฉบับ สนทนากัน ๒ – ๓ นาที ก็รีบกลับเพราะกลัวจะค่ำ

ให้นางสาวบุญนางไปซื้อน้ำผึ้งมา ๑ ขวด จากร้าน นางคาง เดือน สีหะวงษ์ ราคา ๗๕ บาท บอกว่าถ้าขายให้คนอื่นจะเอา ๑๐๐ บาท

เวลา ๒๐.๔๕ – ๒๒.๒๕ น. ไปประชุมเกี่ยวกับการตั้งศูนย์เด็กเล็กที่ศาลาประชาคม บ้านเหมืองแพร่ มีผู้ไปประชุม คือ กำนันตำบลนาแห้ว พัฒนากรตำบลนาแห้ว พัฒนาการอำเภอนาแห้วคนใหม่ มีชาวบ้านไปร่วมประชุมประมาณ ๓๐ คน ที่ประชุมได้เชิญให้ผู้วิจัยพูดกับประชาชนที่ไปประชุมด้วย ผู้วิจัยได้เน้นเรื่องการปลูกมะขามเพื่อความก้าวหน้าของท้องถิ่น

เข้านอน เวลา ๒๒.๕๐ น.

<u>วันอังคารที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๖</u>

ตื่นนอนเวลา ๔.๔๕ น. เดินทางกลับกรุงเทพมหานครพร้อมกับข้อมูลต่าง ๆ ออกจากบ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว เวลา ๖.๓๐ น. ถึงบ้านมาบาลาติดต่อขอต่อขนุนจากเจ้าของต่อขนุน (หมากหมี้) ชื่อ นายทองแดง ศรีวิสิทธิ์ บ้านเลขที่ ๔๖ บ้านนาบาลา ตำบลนามาลา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย นายทองแดง ยินดียกต่อไม้ให้ บอกว่าต้นไม้นี้(ขนุน) มีอายุประมาณร้อยกว่าปี มีอยู่ที่นี่ก่อนนายทองแดงเกิด

เดินทางกลับถึงกรุงเทพฯโดยปลอดภัย การปฏิบัติงานครั้งนี้เหน็ดเหนื่อยมาก แต่ก็พอใจที่ได้งานสมตั้งใจไว้เกือบทุกอย่าง

ครั้งที่ ๖

วันพุธที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๖

ตื่นนอนเวลา ๓.๐๐ น. จัดสิ่งของ อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น แถบบันทึกเสียง เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป สมุดบันทึก ฯลฯ ออกจากบ้านเลขที่ ๔/๖๒๖ ซอย ๒๗ หมู่บ้านสหกรณ์เคหสถาน ๔ ตำบลคลองกุ่ม เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๔๐ เวลา ๕.๕๕ น. ถึงสถานีขนส่งสายเหนือ เวลา ๖.๕๐ น. รถออกจากสถานีขนส่งสายเหนือเวลา ๗.๐๔ น. ถึงสระบุรี ๘.๓๔ น. ถึงเพชรบูรณ์ เวลา ๑๒.๐๐ น. ต้องลงจากรถเพราะรถที่มาจากกรุงเทพฯ ไม่ไปถึงหล่มสัก ทำให้เสียเวลารอรถ ๓๐ นาที วันนี้อากาศร้อนมาก ฝนไม่ตก มีแดดจ้าตอนเที่ยงวัน ต้องนอนหลับมาตลอดทางจากลำนารายณ์เพราะอากาศอบอ้าวมากและเพื่อออมแรงไว้ทำงานเมื่อไปถึงตำบลนาแห้ว เดินทางถึงห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย เวลา ๑๓.๑๐ น. การเดินทางปลอดภัยดี

พบ นางบุญได้ ไพรภิบาล นางสาวบุญนาง สารวิจิตร นางสาวบุญนาง บอกว่าทางการจะสร้างอ่างเก็บน้ำราคาประมาณสองล้านบาทที่โรงเรียนนาแห้ววิทยา จะสร้างให้เสร็จในเวลาสองเดือน เพื่อเตรียมสร้างวิทยาลัยเกษตรกรรม โรงเรียนนาแห้ววิทยาไถที่ป่า ตัดต้นกล้วยทิ้งเพื่อจะปลูกข้าวโพด วันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ ที่ผ่านมานักเรียนโรงเรียนนาแห้ววิทยาได้พากันไปปลูกมะขามในเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ใกล้ฝายน้ำแพร่ มีนักเรียนไปปลูกประมาณ ๑๐๐ คน โดยเอาเม็ดมะขามไปปลูกคนละ ๒๐ เม็ด แบ่งเป็นชั้น ๆ เรื่องการปลูกมะขามนี้ นางสาววงรักษ์ ควงอุปะ เป็นคนเล่า

เห็นคนมาชุมนุมที่บ้าน นางอินกอง จันทะคุณ จึงเดินเข้าไปถามได้ความว่า นายบุญจันทร์ ดวงอุปะ มาเป่าคลายพิษงู วันนี้มีคนถูกงูกัดมาเจอกันที่บ้านนาโพธิ์สองคน คนหนึ่งมาให้ นายบุญจันทร์เป่าตามความเชื่อคนโบราณ อีกคนหนึ่งกำลังจะนั่งรถไปรักษาที่โรงพยาบาลด่านซ้าย นายถัด สารมโนเป็นผู้ขับรถไปส่ง นับว่าน่าอัศจรรย์ที่ความเชื่อสองฝ่ายมาพบกันพอดี มีเด็ก ๆ และชาวบ้านมามุงดูเหตุการณ์ ประมาณ ๒๕ คน

เวลา ๑๙.๐๐ น. นายคูณ จันทะวงค์ มาบอกว่า นายชวลิต พรหมรักษา (หัวหน้าหมวดการทางเหมืองแพร่) ต้องการพบผู้วิจัย จึงได้เดินทางไปพบที่บ้านของ นายสงวน ฤทธิศักดิ์ และได้มอบรูปสีขนาด ๘ คูณ ๑๐ นิ้ว ใส่กรอบไม้สักอย่างดี และหลักสูตรวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ ๑ เล่ม แผนพับสถาบันการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ ๑ ชุด ให้ท่านด้วย นายชวลิตบอกว่าท่านจะมาสร้าง – ซ่อม สะพานตามถนนนาโพธิ์ – ห้วยลาด อีก ๒ เดือน และยินดีช่วยทำงานต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยมีโครงการอยู่ และบอกว่าเพื่อน ๆ ของท่านสนใจหนังสือวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพจากระดับอนุบาลถึงปริญญาเอก ที่ผู้วิจัยได้มอบให้ท่าน ๑ เล่มมาก และอยากได้หนังสือดังกล่าว จึงขอให้ผู้วิจัยจัดส่งมาให้ท่านสัก ๔ เล่ม ผู้วิจัยยินดีจะส่งมาให้ คนงานก็ต้องการภาพการไปนำตอไม้มาจากป่าอีก ๓ ภาพ ผู้วิจัยยินดีจะอัดขยายมาให้

เวลา ๑๙.๑๐ – ๒๐.๐๐ น. สนทนากับ นายสงวน ฤทธิศักดิ์ นายวินัย บุญมี และ นายคูณ จันทะวงค์ เกี่ยวกับโครงการปลูกมะขามล้านต้นฯ นายสงวน นายวินัย นายคูณ สนับสนุนเต็มที่ นายวินัยบอกว่าโครงการนี้มีผลต่อประชาชนในตำบลนาแห้วมาก จะพยายามโฆษณาชักชวนให้ชาวบ้านไปปลูก แต่ขอให้ผู้วิจัยแนะนำชาวบ้านว่าอย่าถอนหรือทำลายต้นมะขามเล็ก ๆ ที่มันเกิดขึ้นเองในตอนนี้ ขอให้รักษาไว้ จะได้ขุดย้ายไปปลูกในเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เพื่อประโยชน์แก่อนุชนต่อไป นายวินัย คำนวณว่าถ้าปลูกได้ตามโครงการ ประชาชนในตำบลนาแห้วจะมีรายได้ครอบครัวละอย่างน้อย ๗๐๐ บาท (เจ็ดร้อยบาท) ต่อเดือนจากการเก็บมะขามขายทุกวัน นายวินัย บอกว่าป่าไม้อำเภอนาแห้วสนับสนุนอย่างยิ่ง และส่งเสริมการปลูกมะขามเต็มที่

นายวินัย บุญมี บอกว่าทางราชการจะสร้างมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่อำเภอนาแห้วแน่นอน แต่ยังไม่เท่ามหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ได้ขนาดนี้ก็พอใจแล้ว ต่อไปก็คงจะใหญ่ขึ้นตามโครงการแน่ ๆ นายคูณ จันทะวงศ์ดีใจมาก เพราะลูกชายไปเรียนกษตร จะจบในปีหน้า ลูกคงจะมีงานทำอยู่ใกล้บ้านของตนเอง

ระหว่างนี้มีคนสนใจปลูกมะขามกันมาก นายนิกาย ทิพย์อุดม และนายเพียร ทิพย์อุดม ก็เริ่มปลูกเป็นการใหญ่

เวลา ๒๐.๐๐ – ๒๑.๐๐ น. สนทนากับ นางจันทร์เพ็ญ ดวงอุปะ นางสาวบุญนาง สารวิจิตร นางสาววงรักษ์ ดวงอุปะ เรื่องการปลูกมะขาม ศูนย์พัฒนาเด็ก โครงการสร้างวิทยาลัยเกษตรกรรมของทางราชการ การสร้างอ่างเก็บน้ำราคาสองล้านบาทที่โรงเรียนนาแห้ววิทยา และการปลูกมะขามของนักเรียนโรงเรียนนาแห้ววิทยา ฯลฯ

เข้านอนเวลา ๒๑.๐๐ น. การมาเก็บข้อมูลคราวนี้มีความปลาบปลื้มใจมาก เพราะทราบว่าโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ และพัฒนาคุณธรรม ๔ ประการ ค่านิยม ๕ ประการ ความหวัง ความมีจุดมุ่งหมายในชีวิต ความรักท้องถิ่น เศรษฐกิจและความมั่นคงของท้องถิ่น มีคนสนใจมากทั้งทางราชการ โรงเรียน ครู นักเรียน และประชาชน และตำบลนาแห้วได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างมากมาย ทางอำเภอนาแห้วได้ทำป้ายค่านิยม ๕ ประการ ติดตั้งไว้ข้างถนนด้วย

วันพฤหัสบดีที่ ๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๖

ตื่นนอนเวลา ๕.๓๐ น. ตอนเช้ามีฝนตกปรอย ๆ อากาศชุ่มชื้น ผู้วิจัยเชื่อว่าต้นมะขามชอบอากาศและฝนตกขนาดนี้อย่างแน่นอน

เวลา ๘.๓๐ – ๘.๔๕ น. ไปดูอ่างเก็บน้ำที่กำลังมีการก่อสร้างอยู่ที่โรงเรียนนาแห้ววิทยา เห็นรถแทรกเตอร์สองคันกำลังทำงานอยู่ และมีคนงานอื่น ๆ อีกประมาณ ๓๐ คน ไปดูพร้อมกับ นายที ชัยชนะ

(กำนันตำบลนาแห้ว) นายบุญเกื้อ สารวิจิตร (สารวัตรกำนันตำบลนาแห้ว) นายคำหมวด อุ่นแก้ว นายลาน จันทะคุณ นายน้อย วันทองสังข์ นายแว่น สารมโน ได้ถ่ายสไลด์ไว้ ๓ รูป ภาพสี ๔ รูป

เวลา ๙.๐๐ – ๙.๑๕ น. ไปพบป่าไม้อำเภอนาแห้ว (นายชูศักดิ์ จำนงค์วัฒน์) ที่ที่ว่าการอำเภอนาแห้ว ท่านกำลังทำใบผ่านทาง เพื่อเสนอนายอำเภอนาแห้วเซ็น ป่าไม้อำเภอนาแห้วเอาใบผ่านทางไปให้ผู้วิจัยเมื่อเวลา ๑๒.๒๑ น. ที่บ้านของ นายเพียร ทิพย์อุดม บ้านเลขที่ ๒๘ บ้านนาแห้วใหม่ หมู่ที่ ๕ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

เวลา ๑๐.๐๐ น. พบนายอำเภอนาแห้ว (นายทรงพล ทิฆาศาสตร์) เอาหลักสูตรวิชาชุมชนศาสตร์การพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ และแผ่นพับของสถาบันการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ ๑ ชุด ให้ท่านด้วย ได้เรียนท่านให้ทราบโครงการปลูกมะขามในวันเข้าพรรษา จะมาปลูก วันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ และขอเรียนเชิญท่านนายอำเภอไปเป็นประธาน ท่านนายอำเภอบอกว่าจะเชิญเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย และเรียนเชิญผู้ใหญ่ในจังหวัดเลยด้วย

ปลัดอำเภออาวุโส นายพงศา ศุภจริยวัฒน์ ชวนผู้วิจัยไปอำเภอด่านซ้ายด้วยกันในตอนบ่าย เพราะท่านจะเอารถของอำเภอนาแห้วไป ผู้วิจัยมีธุระต้องการไปเยี่ยมบิดาของ นายชวลิต พรหมรักษา ซึ่งป่วยและรักษาตัวอยู่ที่ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช อำเภอด่านซ้าย ตามที่ นายชวลิต บอกเมื่อวานนี้ จึงตกลงไปพร้อมท่าน

เวลา ๑๑.๐๐ – ๑๓.๓๐ น. ไปที่บ้าน นายเพียร ทิพย์อุดม บันทึกเสียงคำพูดของ นายเพียร ทิพย์อุดม นายลาน จันทะคุณ นายภู แสนคุ้ม เกี่ยวกับการส่งลูกไปเรียนหนังสือ ปัญหา ค่าใช้จ่าย และความภาคภูมิใจในการให้ลูกได้เล่าเรียน

วันนี้ได้ถ่ายรูปหมู่ ของกำนันตำบลนาแห้ว ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน ในตำบลนาแห้วไว้ ณ เสาธง ที่ว่าการอำเภอนาแห้ว เป็นการถ่ายรูปหมู่ผู้นำท้องถิ่นครั้งแรก

ตอนบ่ายไปเยี่ยมสามีของ นางถ้วน ที่ถูกงูกัด งูที่กัดเรียกว่างูเพา เป็นงูมีพิษร้ายแรง นอกจากนี้ได้ดูหมีควาย ๑ ตัว มีสีดำ ซึ่งลูกชายของ นายเพียร ทิพย์อุดม เอามาเลี้ยงไว้ ตอนนี้ตัวโตแล้ว หมี

เคลื่อนไหวไม่หยุดเลยลำตัวยาวประมาณ ๘๐ เซ็นติเมตร สูงประมาณ ๕๐ เซ็นติเมตร คงจะมีน้ำหนักประมาณ ๕๐ กิโลกรัม เอาโซ่เหล็กล่ามไว้ น่ากลัวอันตรายถ้าโซขาด

เวลา ๑๔.๐๕ น. ออกจากบ้านนาแห้วใหม่ ไปอำเภอด่านซ้าย ไปรถของอำเภอนาแห้วพร้อมกับปลัดอำเภอ (นายพงศา ศุภจริยาวัตร) ถึงโรงพยาบาลด่านซ้าย เวลา ๑๔.๓๕ น. พบอาจารย์ทองโสประดิษฐ์ ซึ่งเคยสอนวิชาวิทยาศาสตร์ให้ผู้วิจัยเมื่อผู้วิจัยไปเรียนชั้น ม. ๑ ที่โรงเรียนราษฎร์ประดิษฐ์วิทยาคม อำเภอด่านซ้าย ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๒ อาจารย์ทอง พาภรรยามารักษาที่โรงพยาบาลด่านซ้าย เนื่องจากภรรยาของท่านเป็นลม ได้ไปเยี่ยม นายบุญเกื้อ พรหมรักษา (บิดาของ นายชวลิต พรหมรักษา) ที่ห้อง ๓ (พิเศษ) พบภรรยาของท่านด้วย ได้สนทนากันด้วยความดีใจ นายบุญเกื้อ อายุ ๗๒ ปี ภรรยาของท่านเกิดปีเดียวกับบิดาของผู้วิจัย (พ.ศ. ๒๔๕๔) และเคยสอนน้องชายของบิดาผู้วิจัย คือ อาว์ ก่าย สารวิจิตร ด้วย ไปเยี่ยม นายบุญเกื้อ เวลา ๑๔.๔๕ – ๑๕.๑๕ น.

ระหว่างนั่งรถไปกับ นายพงศา ศุภจริยาวัตร ได้สนทนากันถึงโครงการพิพิธภัณฑ์ต้อไม้ โครงการหาต้อไม้ สัญลักษณ์ของตำบลสี่ตำบลในอำเภอนาแห้ว นายพงศา แนะนำให้ทำโครงการเสนอนายอำเภอนาแห้ว ซึ่งผู้วิจัยจะได้ทำโครงการเสนอในคราวต่อไป

ได้พบปะสนทนากับผู้อำนวยการโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช อำเภอด่านซ้าย เล็กน้อยก่อนเดินทางกลับอำเภอนาแห้ว ออกจากด่านซ้าย เวลา ๑๖.๐๕ น. ถึงบ้านนาโพธิ์โดยปลอดภัย เวลา ๑๗.๑๕ น. ฝนตกพอดีเมื่อกลับถึงบ้านนาโพธิ์ในตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว

เวลา ๑๘.๐๐ –๑๙.๐๐ น. สนทนากับเด็กชายรุ่งเรือง สารวิจิตร อายุ ๖ ปี (บุตรของนายพร้อม และนางบุญนอง สารวิจิตร) เรื่องศูนย์เด็กที่บ้านเหมืองแพร่ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เด็ก ๆ ทำที่ศูนย์เด็ก นอกจากนี้มีเด็กอื่น ๆ มาร่วมวงสนทนาด้วยอีก ๖ – ๗ คน มีการสัมภาษณ์เด็ก ร้องเพลง และบันทึกเสียงเด็ก ๆ ไว้ โดยบันทึกเสียงอยู่ที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์

เข้านอน เวลา ๒๐.๐๐ น.

<u>วันศุกร์ที่ ๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๖</u>

ตื่นนอน เวลา ๕.๐๐ น. วันนี้ตั้งทุนการศึกษา พิสิทธิ์ สารวิจิตร เพื่อสนับสนุนการศึกษาของหลาน คือ เด็กชายรุ่งเรือง สารวิจิตร ปีละ ๕๐๐ บาท (ห้าร้อยบาทถ้วน) ได้มอบทุนการศึกษาปีแรกให้ นายพร้อม สารวิจิตร ต่อหน้า เด็กชายรุ่งเรือง เมื่อเวลา ๖.๕๕ น. ที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์

เวลา ๙.๐๐ – ๑๒.๓๐ น. ไปบันทึกเสียงคำสู่ขวัญ คำอวยพรในพิธีมงคลต่าง ๆ ที่บ้าน นายพูล คงสุข บ้านเลขที่ ๒๖ บ้านนาแห้วเก่า หมู่ที่ ๑ ตำบลนาแห้ว นายพูล คงสุข เป็นผู้บอกคำสู่ขวัญ และคำอวยพร และพูดทำนองสู่ขวัญ อวยพรให้ฟังโดยพูดปากเปล่า คำสู่ขวัญและคำอวยพรต่าง ๆ นายพูลได้รวบรวมจากของเก่าและปรับปรุงบ้าง ท่องจำหลายสิบเที่ยวจนคล่องปาก นอกจากนี้บางส่วนได้มาจากพระอาจารย์ อดม ปญญาธโร วัดจันทร์ประดิษฐ์ บ้านมะกอก หมู่ที่ ๕ ตำบลชามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเคยมาพักที่วัดบ้านนาแห้ว และเขียนให้ นายพูล คงสุข ไว้

คำสู่ขวัญประกอบด้วยคำอัญเชิญขวัญให้มาอยู่กับตนเอง และให้พรโดยกล่าวถึงสิ่งที่ดีงามต่าง ๆ เช่น กล่าวถึงดอกไม้ เพื่อน บริวาร คำอวยพรมีลักษณะเป็นคำสรรเสริญด้วย

นายพูล มีความเพียรในการท่องจำคำสู่ขวัญและคำอวยพรมาก ได้ฝึกซ้อมเป็นร้อย ๆ ครั้งก่อนจะออกงานพิธีต่าง ๆ นายพูลภาคภูมิใจยิ่งที่มีคนไปบันทึกเสียงคำสู่ขวัญและคำอวยพรไว้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาและชนรุ่นหลัง

เวลา ๑๒.๓๐ – ๑๕.๐๐ น. ไปสัมภาษณ์ นายแหวน สีหะวงศ์ (ผู้ใหญ่บ้านนาแห้วเก่า) เกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาท้องถิ่น เทคนิคการปกครองลูกบ้าน การไปฝึกอบรมที่กรุงเทพมหานคร การปลูกมะขาม และขอให้ท่านชักชวนชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจและร่วมมือในโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้น ฯลฯ

เวลา ๑๕.๐๐ – ๑๖.๔๕ น. แวะเยี่ยม นายเลียบ สุขเจริญ และภรรยา ที่บ้านบุ่ง สัมภาษณ์ นายเลียบ และภรรยาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ความเปลี่ยนแปลงของตำบลนาแห้วในระยะ ๕๐ ปีที่ผ่านมา นายเลียบบ่นว่าเด็กทุกวันนี้ไม่ค่อยเอาการเอางาน มุ่งแต่หาเงิน การซื้อรถ และการหาความสะดวกสบาย พบนายเก้ว ซึ่งออกจากบ้านบุ่งไปอยู่ลาว ๒๗ ปี ตอนนี้อายุได้ ๕๐ ปีแล้วออกจากบ้านไปตั้งแต่อายุ ๒๓ ปี ได้อพยพจากลาว พาภรรยา และลูก ๑๐ คน มาจากปากลาย กลับมาอยู่ที่บ้านบุ่งกับมารดา

สนทนากัน เวลา ๑๖.๕๐ – ๑๗.๒๕ น.

เวลา ๑๗.๓๐ – ๑๘.๒๐ น. ไปเยี่ยมยาย (นางมุก – ภรรยาน้อยของ นายทองอินทร์ จันทะคุณ – ตาเลี้ยงของผู้วิจัย) นาง ทำ เหมือนศรีชัย นายละม่อม เหมือนศรีชัย ภรรยา นายละม่อม และลูก ๓ คน นายลา สุทธิ (เล่าของบิดาของผู้วิจัย) ก็มาร่วมสนทนาด้วย ได้สนทนากันถึง เรื่องการปลูกมะขาม การทำมาหากิน และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในตำบลนาแห้วท้า ๆ ไป

เวลา ๑๘.๕๐ – ๑๙.๐๐ น. สนทนากับ นายกองสี แสงลำ และ นายทอง สนิท ทั้งสองท่าน ให้ความเมตตาผู้วิจัยอย่างมาก เพราะมีความสนิทสนมคุ้นเคย และนับถือบิดาของผู้วิจัยอย่างยิ่งมาก่อน

ตอนค่ำซื้อน้ำผึ้ง ๓ ขวด รับประทานอาหารเย็นกับ นายพร้อม สารวิจิตร สนทนากันเรื่องผู้สมควรได้รับทุนเด็กเล็ก จำนวน ๒ ทุน

เวลา ๒๑.๐๐ – ๒๒.๐๐ น. เล่าอวด แสงรัตน์ (เพื่อนร่วมสาบานของผู้วิจัย) มาสนทนาและให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูก การอบรมลูกและหลาน ฯลฯ ฝากหลักสูตรวิชาชุมชนศาสตร์การพัฒนาตนเอง เพื่อความรุ่งโรจน์ไปให้ นายวิวัฒน์ ไปทาฟอง (ครูใหญ่โรงเรียนนาแห้ววิทยา) ๑ เล่ม

เข้านอนเวลา ๒๒.๑๐ น.

<u>วันเสาร์ที่ ๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๖</u>

ตื่นนอนเวลา ๕.๐๐ น. ตอนเช้าสนทนากับ นายพร้อม สารวิจิตร เรื่องกลุ่มช่วยกันและการแจกรางวัลการศึกษา ทุนการศึกษาต่าง ๆ สนทนากับ นางสาวบุญนาง สารวิจิตร นางบุญได้ ไพรภิบาล เรื่องสหกรยา การมีผู้มาลาออกจากการเป็นสมาชิกบ้าง และการได้รับความสนับสนุนจากทางราชการเป็นจำนวนยาต่าง ๆ ๑ กล่องใหญ่ เป็นการสนับสนุนครั้งแรกตั้งแต่ตั้งมาได้ ๒ ปีครึ่ง

ซื้อสี ๑ กล่อง ราคา ๓ บาท เพื่อเขียนป้าย "เชิญแวะสหกรยา" ปิดไว้ที่หน้าบ้านของ นางบุญได้ ให้หลานบุญแทน และแผ่นทอง ไพรภิบาล (ลูกของนางบุญได้) เอากระดาษทรายขัดไม้ที่จะเขียนป้าย เขียนป้าย เวลา ๖.๓๐ – ๗.๓๐ น. เอาป้ายปิดไว้ที่หน้าบ้านของ นางบุญได้ ซึ่งเป็นผู้ขายยาของสหกรยา

บ้านนาโพธิ์ – เหมืองแพร่

เวลา ๙.๑๐ – ๑๐.๑๐ น. ไปบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ นายวิวัฒน์ ไปทาฟอง (ครูใหญ่โรงเรียนนาแห้ววิทยา) เกี่ยวกับกระบวนการฝึกอบรมนักเรียนโรงเรียนนาแห้ววิทยา โรงเรียนนาแห้ววิทยาได้รับรางวัลที่ ๑ ทางด้านจริยธรรมของภาคการศึกษา ๙ ในปีที่ผ่านมา ปรึกษากับ นายวิวัฒน์ เสนอตั้งรางวัลให้นักเรียนผู้ปลูกมะขามเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ผู้ปลูกมากที่สุดจะได้รางวัล ๓๐๐ – ๕๐๐ บาท นักเรียนมี (๑ รางวัล และประชาชนมี ๑ รางวัล ทุกปี เพื่อให้กำลังใจผู้ทำความดีและจารึกเกียรติประวัติไว้ให้ปรากฏสืบไปถึงอนาคต นายวิวัฒน์ ให้ติดต่อประสานงานกับ รองศาสตราจารย์ปราณี บานชื่อ (ภรรยาผู้ว่าราชการจังหวัดเลย – นายทองคำ บานชื่น) ซึ่งมาช่วยราชการพัฒนาการศึกษาจังหวัดเลย เพราะท่านสนใจการพัฒนาการศึกษามาก

เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๗.๓๐ น. นำตัวหลิ่น (ลูกตัวกินมด) ซึ่งซื้อมา ๒๐ บาท ไปปล่อยที่โคนต้นไหรภูหมาง้อในเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ พา นางสาวบุญนาง สารวิจิตร และเด็ก ๆ ไปถ่ายรูปที่อ่างเก็บน้ำบ้านนาแห้ว แล้วพากันไปปลูกมะขามจำนวน ๒,๔๐๐ เม็ด ปลูกหมากชักอีก ๔๘๑ เม็ด ที่เขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ดอนแก้งลาด ใกล้ฝายน้ำแพร่ ผู้ไปปลูกด้วยด้วยกัน มี ๑๒ คน คือ

๑.	เด็กชายรุ่งเรือง	สารวิจิตร	อายุ ๖ ปี
๒.	เด็กหญิงเข็มทอง	ฤทธิศักดิ์	อายุ ๙ ปี
๓.	เด็กหญิงบุญมี	จันทะวงค์	อายุ ๑๐ ปี
๔.	เด็กชายวราวุธ	สารวิจิตร	อายุ ๑๐ ปี
๕.	เด็กหญิงยุพิน	กัณหศรี	อายุ ๑๐ ปี
๖.	เด็กชายคำพัน	บุญพรหม	อายุ ๑๐ ปี
๗.	เด็กหญิงแผ่นทอง	ไพรภิบาล	อายุ ๑๐ ปี
๘.	เด็กหญิงทองใบ	ดวงอุปะ	อายุ ๑๒ ปี
๙.	เด็กหญิงบุญแทน	ไพรภิบาล	อายุ ๑๒ ปี

๑๐. เด็กหญิงดวงทิพย์ แสงคำ อายุ ๑๓ ปี

๑๑. นางสาวบุญนาง สารวิจิตร อายุ ๓๕ ปี

๑๒. นายพิสิทธิ์ สารวิจิตร อายุ ๔๕ ปี

ผลงานที่ทำเฉลี่ยกัน คือ ปลูกมะขามคนละ ๒๐๐ เม็ด และหมากซักคนละ ๔๐ เม็ด เด็ก ๆ ที่ไปร่วมปลูกมะขามเหล่านี้เป็นผลของการอบรมของครอบครัวและสังคม ได้สังเกตดูความคิด นิสัย การกระทำของเด็ก ๆ ซึ่งเป็นผลของการอบรม และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ที่สังคมและชุมชนได้กระทำต่อเด็ก

ตอนค่ำเอาสีฟ้าป้ายข้อความว่า "โครงการปลูกมะขามล้านต้น สร้างมหาวิทยาลัย" ที่สลักไว้เพื่อให้อ่านได้ง่าย เด็กชายรุ่ง เรือง สารวิจิตร และ เด็กหญิงบุญมี จันทะวงค์ มาดูและคอยถามสิ่งต่าง ๆ อยู่ด้วย

ปรึกษากับ นายพร้อม สารวิจิตร เรื่อง "กลุ่มช่วยเหลือกัน" โดยจะดำเนินงานแบบ "อาสาพัฒนาฝ่ายพลเรือน" ที่ นายพร้อม ได้ไปรับการอบรมมาเมื่อหลายปีมาแล้ว เย็นวันนี้จะประชุมชาวบ้านที่บ้านเหมืองแพร่ แต่ผู้วิจัยไม่ได้ไปร่วมประชุมเพราะอ่อนเพลียมาก

นางจันทร์เพ็ญ ดวงอุปะ และ นางวงค์ ไพรภิบาล เอามะไฟมาให้

เข้านอนเวลา ๒๑.๐๐ น.

วันอาทิตย์ที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๖

ตื่นนอนเวลา ๕.๓๐ น. นายพร้อม มาเล่าให้ฟังว่าการประชุมเมื่อคืนวานนี้ (วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๒๖) มีผู้มาหารือกัน ๑๖ คน ยังไม่ได้ทำการตัดสินใจเรื่อง "กลุ่มช่วยเหลือกัน" แต่อย่างใด เพราะว่าเป็นหมู่บ้าน อพป. (อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง) ต้องทำงานต่าง ๆ ผ่านคณะกรรมการหมู่บ้าน อพป. จึงจะประชุมหารือกันใหม่ใน วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๒๖ แล้วดำเนินโครงการแก้ปัญหาผ่านคณะกรรมการหมู่บ้าน อพป. ระยะนี้มีปัญหาการงดบ้านและร้านค้าเข้าไปขโมยของที่บ้านเหมืองแพร่ในระยะ ๕ – ๖ วัน ที่ผ่านมามีการงดบ้าน ๓ ราย

เดินทางกลับกรุงเทพมหานคร นางจันทร์เพ็ญ ดวงอุปะ เขาข้าวเหนียวนึ่งให้ ๑ ถุง นายพร้อม สารวิจิตร ช่วยยกกระเป๋าขึ้นรถ นางสาวปนัดดา (เกี๋ยงคำ) ดวงอุปะ คอยดูรถที่จะผ่านมาให้ ขึ้นรถ เวลา ๖.๐๔ น.

ถึงบ้านนาแห้วเวลา ๖.๑๒ น. มองเห็นดวงอาทิตย์โผล่พ้นเขามาพอดี มีแดดแจ่มใส อากาศเย็นสบาย เป็นบรรยากาศที่ดีมาก พบครูอำนวย สีหะวงศ์ ในรถจึงเอาหลักสูตรวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ให้ ๑ เล่ม พร้อมกับแผ่นพับของสถาบันการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ ๑ ชุด

ถึงด่านซ้ายเวลา ๗.๒๕ น. ซื้อปิ้งไก่ ๑ ปิ้งราคา ๑๐ บาท ซื้อหัวหอม ๑ กิโลกรัมราคา ๘ บาท ที่ด่านซ้ายมีคนขับรถสามล้อเครื่องมาถามผู้วิจัยว่า "อาจารย์มาอีกใด ?" ผู้วิจัยตอบว่า "มาอีกวันที่ ๑" คนขับรถสามล้อ อายุราว ๕๐ ปี พูดว่า "ได้ข่าวว่าอาจารย์จะมาสร้างโรงเรียนที่นาแห้ว" ผู้วิจัยบอกว่า "มาปลูกมะขาม เตรียมชาวบ้านให้พร้อมทีละน้อย เตรียมการไปทีละน้อย ตอนนี้มาทุกเดือน" รู้สึกแปลกใจที่คนขับสามล้อที่อำเภอด่านซ้ายรู้จักผู้วิจัยและถามถึงโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

ออกจากด่านซ้ายเวลา ๘.๒๔ น. เดินทางถึงกรุงเทพมหานครโดยปลอดภัยเวลา ๑๖.๒๓ น. รวมเวลาเดินทาง ๑๐ ชั่วโมง ๑๕ นาที เป็นการเดินทางที่ใช้เวลาน้อยที่สุดในการเดินทางจากบ้านเกิดถึงกรุงเทพมหานครในระยะเวลา ๒๘ ปี

การไปเก็บข้อมูลครั้งที่ ๖ นี้ได้ผลดีเยี่ยม และประสบความสำเร็จอย่างงดงามทุกด้าน

ครั้งที่ ๗

วันเสาร์ที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๖

ค้างคืนนอน เวลา ๔.๐๐ น. ออกจากบ้านเลขที่ ๔/๖๒๖ ซอย ๒๗ หมู่บ้านสหกรณ์เคหสถาน ๔ แขวงคลองกุ่ม เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๔๐ เวลา ๕.๓๐ น. ถึงสถานีขนส่งสายเหนือ เวลา ๖.๕๐ น. ขึ้นรถประจำทาง กรุงเทพฯ – หล่มสัก เวลา ๗.๒๐ น. รถออกจากกรุงเทพมหานคร ๗.๒๕ น. มีผู้เดินทางไปด้วยกัน ๑๗ คน คือ

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์	สารวิจิตร	บัณฑิตวิทยาลัย มศว ประสานมิตร เป็นผู้นำทาง
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมพงษ์	องอาจยุทธ	ภาควิชาชีววิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล
๓. อาจารย์ประพันธ์	ปลิดปลอดภัย	รักษาการหัวหน้ากองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี มศว ประสานมิตร
๔. อาจารย์ วิบูลลักษณ์	สารวิจิตร	โรงเรียนมัธยมสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มศว ประสานมิตร
๕. นายคมกฤช	อุ่นศรี	นิสิตปริญญาโท
๖. นางสมจิต	ปิยะมาดา	นิสิตปริญญาโท
๗. นางสาวสุดา	ชาตรีนันท์	นิสิตปริญญาโท
๘. นางสาวสุภาพ	บุตรสีทัด	นิสิตปริญญาโท
๙. นายสรรชัย	ศรีสุข	นิสิตปริญญาโท
๑๐. นางสาวอุษากร	พันธุวาณิช	นิสิตปริญญาโท
๑๑. นายชาญศักดิ์	ศรีสันต์	นิสิตปริญญาโท
๑๒. นางสาวนันทา	ดีสมุทร	นิสิตปริญญาโท
๑๓. นางสาววันเพ็ญ	สุภกิต	นิสิตปริญญาโท
๑๔. นางสาววันทนา	นิยมจันทร์	นิสิตปริญญาโท
๑๕. นายสถิตชัย	วรานนท์วนิช	นิสิตปริญญาโท
๑๖. นายสุนทร	เย็นเกล้า	นิสิตปริญญาโท
๑๗. นางสมคิด	เดชคง	นิสิตปริญญาโท

ปรากฏว่า นายสุชาติ พันธุ์บุญปลูก นิสิตปริญญาโทคนหนึ่งมาไม่ทันเพื่อน จึงไม่ได้ไปด้วย การไปเก็บข้อมูลและประเมินผล โครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง พ.ศ. ๒๕๒๒ – ๒๕๒๖ คราวนี้มีนิสิตปริญญาโท และคณาจารย์ไปด้วย เพราะต้องการไปปลูกมะขามในโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้น เพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ และพัฒนาคุณธรรม ๔ ประการ ค่านิยม ๕ ประการ ความหวัง ความมีจุดมุ่งหมายในชีวิต ความรักท้องถิ่น เศรษฐกิจและความมั่นคงของท้องถิ่น การไปคราวนี้

ได้นำต้นมะขามไปด้วย ๒๒ ต้น ขนุน ๒ ต้น เชือกฟาง ๒ มัด

เดินทางถึงลำนารายณ์ เวลา ๙.๕๐ น. ออกจากลำนารายณ์ ๑๐.๑๐ น. ถึงหล่มสักเวลา ๑๓.๐๐ น. ออกจากหล่มสักเวลา ๑๔.๐๐ น. ถึงด่านซ้ายเวลา ๑๕.๓๐ น. ออกจากด่านซ้ายเวลา ๑๖.๐๐ น. ถึงบ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จุดหมายปลายทาง เวลา ๑๗.๑๕ น. เป็นตอนที่มีอากาศแจ่มใส และมีแดดดีมาก

เวลา ๑๘.๑๕ – ๑๙.๐๐ น. พานิสิตปริญญาโท และคณาจารย์ ไปชมบ้านเหมืองแพร่ แม่น้ำเหือง ต้นมะขามใหญ่อายุกว่า ๓๐๐ ปี บ่อเกลือ โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ ศูนย์เยาวชน และวัดโพนสว่างพัฒนาราม (วัดเหมืองแพร่ที่ดอนเพี้ย)

เวลา ๑๙.๑๐ – ๒๐.๔๕ น. รับประทานอาหารเย็น

เวลา ๒๑.๐๐ – ๒๒.๐๐ น. ไปพบป่าไม้อำเภอนาแห้ว (นายชูศักดิ์ จำนงค์วัฒน์) ที่บ้านเหมืองแพร่ ป่าไม้อำเภอนาแห้วจัดอาหารมาเลี้ยงอีก คือ ลาบเป็ด อ่อมเป็ด ข้าวเหนียวนึ่ง ฟังป่าไม้อำเภอนาแห้วชี้แจงนโยบายการปลูกป่าชุมชน การบำรุงป่า การทำโครงการปลูกป่าและหางบประมาณมาบำรุงป่าไม้ ท่านสนับสนุนโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้น ๆ เต็มที่ ท่านป่าไม้อำเภอนาแห้วชักชวนให้ไปชมการปลูกป่าที่บ้านชำทอง ซึ่งรองผู้ว่าราชการจังหวัดเลย (นายมังกร กองสุวรรณ) นายอำเภอนาแห้ว (นายทรงพล ทิมาศาสตร์) และข้าราชการ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน นักเรียน ครู ฯลฯ ไปปลูกเมื่อ วันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ โดยนัดจะไปชม เวลา ๖.๐๐ – ๘.๓๐ น. วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๒๖

เข้านอนเวลา ๒๓.๐๐ น. โดยแบ่งกันนอนที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนางจันทร์เพ็ญ ดวงอุปะ และบ้าน นางบุญได้ ไพรภิบาล ซึ่งอยู่ติดกันทั้งสามหลัง

นิสิตทั้ง ๑๓ คน ลงความเห็นว่า เมื่อมาเห็นตำบลนาแห้วแล้วเห็นว่าท้องถิ่นนี้มีความเจริญมากกว่าที่คาดไว้ เกี่ยวกับการปลูกป่านิสิตทั้ง ๑๓ คน มีความเห็นว่า การปลูกป่าที่ทำมาแต่ต้นถูกต้องแล้ว จะต้องไม่แผ้วถางป่า ไม่ตัดต้นไม้ ไม่โค่นป่าอีก แต่ปลูกเสริมไปเรื่อย ๆ ไม่ให้ชาวบ้านทำไร่เลื่อนลอย คนที่

ทำไร่แล้วให้ทำอยู่ที่เดิม ห้ามถางป่าต่อไปอีก

วันอาทิตย์ที่ ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๗

ตื่นนอนเวลา ๕.๐๐ น. เอาโครงการพิพิธภัณฑ์ต่อไม้ ๓ ชุด และสำเนาหนังสือถึงนายอำเภอนาแห้ว (๑๖ มิถุนายน ๒๕๒๖) ให้ ผศ. สมพงษ์ องอาจยุทธ

เวลา ๖.๒๐ – ๙.๐๐ น. ไปดูการพัฒนาหมู่บ้านชำทองในตำบลนามาลา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ออกจากบ้านนาโพธิ์ เวลา ๖.๒๐ น. ไปรถของ นายเฟื่อต สิทธิศักดิ์ (สมาชิกสภาจังหวัดเลยจากอำเภอนาแห้ว) ไปถึงบ้านชำทอง เวลา ๗.๐๕ น. ได้บันทึกเสียงเด็ก ๆ ร้องเพลง ฟังการบรรยายสรุปเรื่องการพัฒนาหมู่บ้านชำทองของนักเรียนนายร้อย จปร. นนร. อรรฐพร โบสุวรรณ และ นนร. สุรชาติ จิตต์แจ้ง ได้ไปชม โครงการเพาะเห็ดหอม ไร่ "เทพประทาน" ซึ่งปลูกลิ้นจี่ มะละกอ ฝรั่ง (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี ประทานลิ้นจี่ให้นำไปปลูก ๓๐๐ ต้น) ผ่ายน้ำล้น ฯลฯ ตอนกลับเห็นครกผุ ๆ ที่โผล่ออกมาข้างถนนในหมู่บ้านชำทอง จึงเอากลับกรุงเทพฯ ด้วย เพื่อใช้เป็นอุปกรณ์การสอนวิชาการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ เรื่องการพึ่งตนเอง และการศึกษาเพื่อพึ่งตนเอง

ได้เห็นการพัฒนาหมู่บ้านชำทองโดยดูของจริงและฟังคำบรรยายของ นนร. อรรฐพร โบสุวรรณแล้ว เห็นว่าการพัฒนาหมู่บ้านชำทองผู้ดำเนินการ ได้ใช้ความพยายามอย่างยิ่งยวดทุกด้าน เช่น การหาเงินมาสนับสนุนจากภายนอก การใช้บารมีของผู้มีบุญบารมีอุปถัมภ์ การใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญจากผู้เชี่ยวชาญระดับชาติด้านการเพาะเห็ดหอม และแนวทางการพัฒนา ฯลฯ ผลของความพยายามคงจะปรากฏให้เห็นในเวลาไม่นานนักว่าจะเป็นอย่างไร

กลับถึงบ้านนาโพธิ์ เวลา ๙.๐๐ น. รับประทานอาหารเช้าพร้อมกันแล้ว เตรียมตัวไปปลูกมะขามในเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ออกจากห้องสมุด "สารวิจิตร" เวลา ๑๐.๑๐ น. กลับถึงห้องสมุด "สารวิจิตร" ในตอนเย็น เวลา๑๘.๓๐ น.

คณะนิสิตและคณาจารย์ ๑๗ คน และ นายพร้อม สารวิจิตร ได้เดินทางหิ้วถุงมะขามบ้าง หาบปุ๋ยบ้าง เดินเท้าจากห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ ผ่านหมู่บ้านนาโพธิ์ ไปตามทางลาดยาง ผ่านนาเหียง เหี้ย นาล้อง นาบุ่ง นาหนองเป็ด ข้ามสะพานน้ำแพร่ ผ่านนาหัวขัว โรงเรียนนาแห้ววิทยา และอ่างเก็บน้ำบ้านนาแห้ว เดินข้ามสันอ่างไปถึงต้นไทร ซึ่งเป็นเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ และเริ่มปลูกมะขามโดยใช้ต้นมะขามที่นำมาจากกรุงเทพมหานคร (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร เป็นผู้เพาะชำไว้) และเม็ดมะขามที่ ผศ. ดร. วิจิตร สินสิริ (รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ) ให้มา ๓,๕๘๘ เม็ด (สามพันห้าร้อยแปดสิบแปดเม็ด) และ เม็ดมะขามที่ อาจารย์ประพันธ์ ปลิดปลอดภัย ให้มา ๘๐๕ เม็ด (แปดร้อยห้าเม็ด) และใช้ต้นมะขามที่ นางสาวบุญนาง สารวิจิตร นางบุญฮอด บุญพรหม นางสาววงรักษ์ ดวงอุปะ เด็กหญิงบุญแทน ไพรภิบาล เด็กหญิงแผ่นทอง ไพรภิบาล เด็กหญิงอุดร สนิท เพาะชำไว้

วันนี้ได้ปลูกมะขามโดยใช้ต้น รวม ๑๐๔ ต้น ปลูกมะขามโดยใช้เม็ด ๔,๓๙๓ เม็ด และปลูกต้นหูกวางโดยใช้เม็ด ๑๖๐ เม็ด (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร เป็นผู้เก็บเม็ดต้นหูกวางจากถนนทางเข้าหมู่บ้านสหกรณ์เคหสถาน ๔ ตำบลคลองกุ่ม เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร)

การปลูกมะขามปลูกเริ่มจากใต้ต้นไทร ใกล้อ่างเก็บน้ำบ้านนาแห้ว ปลูกไปตามป่า ตรงไปยังลำเหมือง ถึงลำน้ำแพร่ที่ตรงกันข้ามกับนาถ้ำปลา ปลูกตามลำเหมืองไปตามลำน้ำแพร่ถึงนาใหม่ แล้วปลูกบริเวณฝายน้ำแพร่ ศูนย์กลางโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ซึ่ง นายเก่ง สารวิจิตร และนายพจน์ สารวิจิตร ได้ปลูกมะขามไว้เป็นตัวอย่างแล้ว เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ สำหรับเม็ดต้นหูกวางปลูกตามริมถนนจากน้ำตกแพร่ถึงต้นไทร

การปลูกมะขามและต้นหูกวางเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการครานี้เป็นเหตุการณ์พิเศษมาก เพราะมีนิสิตปริญญาโท จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมาร่วม ๑๓ คน มีคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และมหาวิทยาลัยมหิดลมาร่วม ๔ คน พร้อมกับนายพร้อม สารวิจิตร ซึ่งไปเลือกที่ตั้งมหาวิทยาลัยครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๖

นิสิตปริญญาโทได้ช่วยกันขุดหลุมเพื่อเตรียมไว้ปลูกมะขามและต้นไม้อื่น ๆ ร่วมกับประชาชนในวันเข้าพรรษา (วันต้นไม้แห่งชาติ) ในวันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ จำนวน ๖๐ หลุม โดยขุดหลุมริมฝั่งแม่น้ำแพร่ด้านทิศตะวันตก ใกล้ ๆ ฝายน้ำแพร่ และได้ช่วยกันถางหญ้ารอบ ๆ ต้นมะขามที่ นายเก่ง และ นายพจน์ สารวิจิตร ปลูกไว้ใน พ.ศ. ๒๕๑๐ ซึ่งตอนนี้เหลืออยู่ ๖ ต้น และต้นมะขามอื่น ๆ ที่ปลูกใน พ.ศ. ๒๕๒๖ นอกจากนี้ได้พากันไปตรวจดูต้นมะขามต้นใหญ่ที่ปลูกติดกอไผ่แห้ง เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๖ โดยรอบลำต้นประมาณ ๗ เซ็นติเมตร สูง ๑๐๐ เซ็นติเมตร ที่ขุดจากหน้าห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ การนำไปปลูกต้องบรรทุกรถบรรทุกเล็กของ นายบุญเกื้อ สารวิจิตร ไป และต้องใช้คนหามหลายคน แต่วันนี้มองไม่เห็นต้นมะขามดังกล่าว เพราะรถแทรกเตอร์ที่มาไถกอไผ่ตายแห้ง ๓ กอ บริเวณน้ำตกแพร่ เพื่อเตรียมสถานที่ปลูกต้นไม้ในวันต้นไม้แห่งชาติ ได้ไถดินกลบต้นมะขามด้วยและกอไผ่แห้ง ๓ กอ ก็ถูกไฟเผาไหม้หมดมีแต่เถ้า เหลือเศษไม้ไผ่แห้งทิ้งอยู่ ๕ – ๖ ชิ้น เปลวไฟอันร้อนแรงที่เผาไหม้กอไผ่แห้งร้อนถึงยอดต้นตะเคียนทอง ซึ่งสูงประมาณ ๕๐ เมตร และอยู่ห่างจากกอไผ่ประมาณ ๕๐ เมตร ทำให้ยอดต้นตะเคียน กิ่งก้าน ใบ ไหม้เกรียมไปครึ่งต้น ผู้วิจัยรู้สึกเสียใจมากที่ความพยายามเพื่อสร้างความดีแก่ชุมชน และอนุชนถูกขัดขวาง ทำลาย จึงบอกคณาจารย์อื่น ๆ และนิสิตว่า "เมื่อต้นมะขามที่เด็ก ๆ ช่วยกันปลูกไว้ตาย เราต้องปลูกต้นใหม่แทนไว้เสมอ" กล่าวจบก็ขอเม็ดมะขามจากนิสิตปริญญาโท เพื่อจะเอาไปปลูกตรงที่เคยปลูกต้นมะขามไว้เมื่อ วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖ ผู้วิจัยเอาจอบโกยดินออกเพื่อทำหลุม แต่สิ่งที่คาดไม่ถึงคือต้นมะขามถูกดินกลบอยู่ กิ่ง ก้าน ใบยังสดชื่น เขียวขจี ไม่มีรอยไหม้เกรียมเลยแม้แต่ใบเดียว ผู้วิจัยดีใจอย่างยิ่งจึงเอามือจับต้นมะขามตั้งขึ้นตามเดิม และต้นมะขามก็ตั้งตรงได้เหมือนเดิม น่าอัศจรรย์ยิ่งนัก เศษไม้ไผ่ที่เหลือจากไฟไหม้ก็นำมาทำรั้วกั้นต้นมะขามพอดี

สิ่งมหัศจรรย์เหมือนปาฏิหาริย์นี้ทำให้ผู้มาปลูกมะขาม ๑๘ คน ในวันนี้เกิดกำลังใจดีมาก จึงช่วยกันขุดหลุมไว้ปลูกมะขามได้ถึง ๖๐ หลุม โดยเฉพาะผู้วิจัยและอาจารย์ประพันธ์ ปลิดปลอดภัย มีกำลังใจดีเยี่ยมเป็นพิเศษ เหมือนมีสัญญาณมาบอกว่า "โครงการนี้แม้จะใช้กอไผ่แห้งถึง ๓ กอเผา ต้นมะขามขนาดนิ้วหัวแม่มือก็ยังอยู่ ไม่เป็นอันตรายแม้แต่ใบ ใบเดียวก็ไม่เกรียมเลย" – น่าอัศจรรย์จริง ๆ

วันนี้นักเรียนโรงเรียนนาแห้ววิทยานำเทียนพรรษาไปถวายวัดโพนสว่างพัฒนาราม และวัดแสงภาส่วนเทียนของอำเภอนาแห้วนำไปถวายวัดบ้านนาแห้ว นักเรียนที่จัดขบวนแห่ไปถวายเทียนพรรษาแต่งตัวสวยงามที่น่าสังเกต คือ ผู้ชายแต่งชุดผ้าสะโหร่งไหมเหมือนที่ท้องถิ่นนี้เคยใช้เมื่อ ๓๐ – ๑๐๐ ปีมาแล้ว นักเรียนหญิงแต่งชุดสมัยใหม่

เวลา ๑๘.๓๐ – ๑๙.๓๐ น. นายก่าย สารวิจิตร (น้องชาย นายเก่ง สารวิจิตร – บิดาของผู้วิจัย) มาเยี่ยม

เวลา ๑๙.๓๐ – ๒๑.๓๐ น. รับประทานอาหารเย็นที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ ผู้รับประทานอาหารด้วยกันมีป่าไม้อำเภอนาแห้ว (นายชูศักดิ์ จำนงค์วัฒน์) สจ. อำเภอนาแห้ว (นายเฟียต สิทธิศักดิ์) เจ้าหน้าที่การศึกษาอำเภอนาแห้ว (นายอำนาย สีหะวงศ์) ผู้ช่วยเกษตรอำเภอนาแห้ว (นายสุชาติ คำรงคดี) นนร. อรรฐพร โบสุวรรณ นนร. สุรชาติ จิตต์แจ้ง นิสิตปริญญาโท ๑๓ คน คณาจารย์ ๔ ท่าน อาหารมื้อลาบหมู ไข่เจียว แกงส้มปลาช่อน ผักกะถิน แตงกวา (จากบ้านซำทอง) ส้มโอ (จากบ้านนาโพธิ์) และแตงไทย (จากบ้านซำทอง ซึ่งชาวบ้านฝาก นนร. อรรฐพร มาให้คณะผู้มาปลูกมะขาม)

เข้านอน เวลา ๒๒.๐๐ น.

<u>วันจันทร์ที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๖</u>

ตื่นนอน ๓.๐๐ น. เขียนบันทึกประจำวัน และบันทึกการทำงานแล้วเข้านอนอีกตอน ๕.๐๐ น. ตื่นนอนใหม่เวลา ๖.๐๐ น. เพื่อเตรียมสิ่งของ ผศ. สมพงษ์ องอาจยุทธ และ อาจารย์ประพันธ์ ปลิดปลอดภัย พูดอัดเสียงบันทึกเหตุการณ์และประเมินผลการปฏิบัติงานภาคสนามเท่าที่พบเห็นมาในเวลา ๒ – ๓ วันที่ผ่านมา

ตอนเช้า นางเหมียด กัณหศรี กำลังหาบของไปถวายพระที่วัดโพนสว่างพัฒนาราม และได้บอกผู้วิจัยว่า ได้ไปปลูกมะขามในเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการแล้ว

เวลา ๗.๒๐ – ๘.๒๐ น. ไปชมหมู่บ้านนาโพธิ์ กูการเลี้ยงไหม การทำพัด (ระหัดตักน้ำเข้านา) ดูทุ่งนา ต้นมะขาม การถอนกล้าเพื่อจะนำไปปลูกในนา ชมภูเขาและสะพานข้ามแม่น้ำหู และบ้าน นายอวด แสงรัตน์ (เล่าของผู้วิจัย)

เวลา ๘.๒๐ – ๘.๕๐ น. รับประทานอาหารเช้าที่ห้องสมุด "สารวิจิตร"

เวลา ๙.๐๐ – ๑๐.๓๐ น. ไปร่วมพิธีปลูกมะขามและต้นไม้อื่น ๆ ในวันปลูกต้นไม้แห่งชาติ ที่ฝายน้ำแพร่ เขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ท่านนายอำเภอนาแห้ว (นายทรงพล ทิมาศาสตร์) มาเป็นประธาน ป่าไม้อำเภอนาแห้วเป็นแม่งาน มีเจ้าหน้าที่อื่น ๆ มาร่วมจำนวนมาก ได้แก่ พัฒนาการอำเภอนาแห้ว ที่ดินอำเภอนาแห้ว หัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอนาแห้ว เจ้าหน้าที่การศึกษา สารวัตรอำเภอนาแห้ว ข้าราชการ ตำรวจภูธร ตชด. ครูใหญ่โรงเรียนนาแห้ววิทยา ครูใหญ่โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ นักเรียน ครู อารักษาดินแดน ประชาชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน ฯลฯ ทั้งผู้ชายและผู้หญิง รวมประมาณ ๕๐๐ คน เป็นเหตุการณ์สำคัญและประทับใจ ซึ่งไม่เคยมีมาก่อนในอำเภอนี้ ได้ปลูกต้นมะขามประมาณ ๑,๐๐๐ ต้น ต้นไม้อื่น ๆ ๒๕๐ ต้น ปลูกเม็ดมะขาม ประมาณ ๕,๐๐๐ เม็ด เป็นการปลูกต้นไม้และมะขามครั้งใหญ่ที่สุดของประวัติศาสตร์อำเภอนาแห้ว ซึ่งมีข้าราชการและประชาชนร่วมมือกันทำประโยชน์แก่ท้องถิ่นเป็นครั้งแรกที่มีจำนานมากที่สุด และทุกคนภาคภูมิใจจริง ๆ

ท่านนายอำเภอนาแห้วเป็นผู้กล่าวปิดงาน สรุปคุณประโยชน์ของการปลูกมะขามเพื่อเพิ่มพูนรายได้เศรษฐกิจ เพื่อรักษาป่าไม้ ต้นน้ำลำธาร เพื่อความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นและทำประโยชน์แก่อนุชนและอวยพรผู้มาร่วมกันทำความดีครั้งนี้ทุกคน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร ได้กล่าวขอบพระคุณญาติพี่น้องและเจ้าหน้าที่ทุกคน และสรุปเป้าหมายสูงสุดของการปลูกมะขามและต้นไม้อื่น ๆ ก็เพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เพื่อให้ผู้เรียนมีงานทำ และเลี้ยงตนเองได้ พึ่งตนเองได้ตลอดเวลาตั้งแต่เริ่มเรียนและตลอดไป ในการนี้ได้นำสมุดโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นฯ ไปให้ท่านนายอำเภอและผู้มีเกียรติที่มาร่วมงานลงนามไว้เป็นเอกสารสำคัญ นอกจากนี้ได้ถ่ายภาพสี ถ่ายสไลด์ และบันทึกเสียงคำปราศรัยไว้ด้วย

เหตุการณ์นี้เป็นเครื่องแสดงถึงความสำเร็จสูงสุดของโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง พ.ศ. ๒๕๒๒ – ๒๕๒๖

เวลา ๑๐.๓๐ – ๑๑.๑๐ น. กลับบ้านนาโพธิ์ จัดสิ่งของแล้วเดินทางกลับกรุงเทพมหานคร ออกจากห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย เวลา ๑๑.๑๑ น. นายบุญเกื้อ สารวิจิตร เป็นผู้ขับรถไปส่งคณะนักวิจัยและผู้ไปร่วมปลูกมะขามที่อำเภอด่านซ้าย

ออกจากด่านซ้าย เวลา ๑๓.๐๐ น. ถึงหล่มสัก เวลา ๑๔.๓๐ น. ออกจากหล่มสัก เวลา ๑๕.๐๐ น. ถึงสถานีชนส่งสายเหนือ กรุงเทพมหานครโดยปลอดภัย เวลา ๒๐.๔๕ น.

การไปปฏิบัติงานภาคสนามครั้งที่ ๗ ประสบผลดีเยี่ยมทุกด้าน คณะผู้ร่วมเดินทางมีความภาคภูมิใจและประทับใจจริง ๆ แม้จะต้องทำงานหนักและเหน็ดเหนื่อย แต่กำลังใจและความพึงพอใจมีมากยิ่ง

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านนายอำเภอนาแห้ว เจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย นิสิตปริญญาโท คณาจารย์ที่ไปร่วมปลูกมะขาม ประชาชนญาติพี่น้อง ครูและนักเรียนทุกคนอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้ด้วย โดยเฉพาะท่านป่าไม้อำเภอนาแห้ว (นายชูศักดิ์ จำนงค์วัฒน์) ได้ทุ่มเทเสียสละ ให้ความสะดวก สนับสนุนโครงการพิพิธภัณฑ์ต้นไม้ โครงการปลูกมะขามล้านต้น ฯ โครงการปลูกป่าชุมชน ฯลฯ เป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณเป็นพิเศษ

ความสำเร็จของโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ณ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย พิจารณาได้จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เล่าไว้ในรายงานการปฏิบัติงานภาคสนามนี้แล้ว สิ่งต่าง ๆ จะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าไม่ได้รับความสนับสนุน ความช่วยเหลือ ความร่วมมือและความเสียสละของคนเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะญาติพี่น้อง ประชาชน ครู นักเรียน เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ในอำเภอนาแห้ว ในจังหวัดเลย ผู้บริหารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตลอดจนผู้วางนโยบายบริหารประเทศไทย คณะผู้วิจัยจึงเป็นหนี้ของทุกท่าน ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลงานการวิจัยคณะผู้วิจัยจึงมอบให้เป็นสมบัติของทุกคนหรือของชาติบ้านเมือง ผู้สนใจ ผู้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาย่อมสามารถนำไปใช้ นำไปพัฒนาท้องถิ่นของตนได้เต็มที่ เสมือนหนึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสมบัติส่วนตัวของท่านเอง

คณะผู้วิจัยเต็มใจถ่ายทอดเทคนิค วิธีการ กระบวนการทุกอย่างที่นำมาใช้ได้ผลดีในการวิจัยโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ณ ตำบลนาแห้ว ให้แก่ทุกท่านและทุกหน่วยงานที่สนใจ

บทที่ ๔

ข้อมูลจากแบบสอบถามการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย

ในการสร้างเครื่องมือสำหรับวิจัย เรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย ที่กล่าวแล้วในบทที่ ๓ เมื่อพิจารณาดูข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้มา เห็นว่าเป็นข้อมูลที่มีคุณค่ามากสำหรับการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย ในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทยต่อไป คณะผู้วิจัยจึงนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์เพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา

ก. ข้อมูลคำตอบของนิสิตระดับปริญญาโท

เพื่อให้ข้อมูลเป็นประโยชน์แก่การวิเคราะห์และการเลือกข้อความถามสำหรับผู้สนใจดัดแปลงหรือใช้แบบสอบถามนี้ในการวิจัยต่อไป คณะผู้วิจัยจึงได้จัดคำตอบของนิสิตระดับปริญญาโท ๖๓ คน ไว้ตามรูปแบบของแบบสอบถามที่สร้างขึ้น และได้ใส่จำนวนผู้ตอบเห็นด้วยและร้อยละของผู้ตอบเห็นด้วยไว้

๑. ข้อมูลตามแบบสอบถาม ปรากฏดังนี้

๑.๑ สิ่งสำคัญที่แสดงให้เห็นความเป็นชาติไทย สิ่งต่อไปนี้เป็นสิ่งสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นชาติไทยมากน้อยเพียงใด ?

สิ่งสำคัญ	ความเห็น									
	มากยิ่ง		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๑. เขตแดนของประเทศ	๓๐	๔๗.๖๒	๒๒	๓๔.๔๒	๕	๗.๔๔	๕	๗.๔๔	๑	๑.๕๔
๒. พระพุทธศาสนา	๒๘	๔๔.๔๔	๒๓	๓๖.๕๑	๑๒	๑๔.๐๕	–	–	–	–
๓. พระมหากษัตริย์	๔๐	๖๓.๔๔	๑๘	๒๘.๕๗	๔	๖.๓๕	๑	๑.๕๔	–	–

สิ่งสำคัญ	ความเห็น									
	มากยิ่ง		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๔. ภาษาไทย	๔๕	๗๑.๔๓	๑๕	๒๓.๘๑	๓	๔.๗๖	–	–	–	–
๕. ภาษาที่ใช้กันอยู่ในท้องถิ่น	๘	๑๒.๗๐	๓๓	๕๒.๓๘	๑๗	๒๖.๙๘	๔	๖.๓๕	๑	๑.๕
๖. ประเพณีการทำบุญตักบาตร	๑๐	๑๕.๘๗	๒๓	๓๖.๕๑	๒๗	๔๒.๘๖	๓	๔.๗๖	–	–
๗. ประเพณีบุญแห่พระเวส (ปุญหลวง)	๕	๗.๙๔	๑๔	๒๒.๒๒	๒๒	๓๔.๙๒	๑๘	๒๘.๕๗	๔	๖.๓
๘. การกราบไหว้ผู้ใหญ่ บิดามารดา ครูบาอาจารย์	๓๐	๔๗.๖๒	๒๖	๔๑.๒๗	๖	๙.๕๒	๑	๑.๕๙	–	–
๙. การแต่งงานกับคนไทยด้วยกัน	๑๔	๒๒.๒๒	๒๔	๓๘.๐๙	๑๖	๒๕.๔๐	๖	๙.๕๒	๓	๔.๗
๑๐. การอุปการะผู้มีพระคุณ เช่น บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย	๓๓	๕๒.๓๘	๒๕	๓๙.๖๘	๔	๖.๓๕	๑	๑.๕๙	–	–
๑๑. การรักถิ่นที่เกิด	๒๘	๔๔.๔๔	๒๐	๓๑.๗๕	๑๒	๑๙.๐๕	–	–	๓	๔.๗

๑.๒ <u>การกระทำที่แสดงเจตนาความเป็นชาติไทย</u> การกระทำต่อไปนี้เป็น 'การกระทำที่แสดงเจตนาความเป็นชาติไทยมากน้อยเพียงใด ?

การกระทำ	ความเห็น									
	มากยิ่ง		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยล
๑. ภาคภูมิใจที่เกิดมาเป็นคนไทย	๔๐	๖๓.๔๙	๑๖	๒๕.๔๐	๗	๑๑.๑๑	–	–	–	–
๒. หวงแหนและป้องกันเขตแดนของประเทศไทย	๓๖	๕๗.๑๔	๒๒	๓๔.๙๒	๔	๖.๓๕	๑	๑.๕๙	–	–

การกระทำ	ความเห็น									
	มากยิ่ง		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๓. บำรุงรักษาป่าไม้และทรัพยากรของไทย	๒๖	๔๑.๒๗	๒๒	๓๔.๔๒	๑๒	๑๙.๐๕	๓	๔.๗๖	–	–
๔. ถนอมแม่น้ำ ลำธาร กุ้ง หอย ปู ปลาของท้องถิ่น	๒๗	๔๒.๘๖	๒๐	๓๑.๗๕	๑๒	๑๙.๐๕	๔	๖.๓๕	–	–
๕. ยกย่อง ให้เกียรติ นิยมคนไทยที่ทำความดี	๓๒	๕๐.๗๙	๒๓	๓๖.๕๑	๘	๑๒.๖๙	–	–	–	–
๖. บำรุงพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคง เช่น บำรุงวัด	๒๑	๓๓.๓๓	๒๕	๓๙.๖๘	๑๖	๒๕.๔๐	–	–	๑	๑.๕๙
๗. ปฏิบัติตามหลักคำสอนของพุทธศาสนา	๒๔	๓๘.๑๐	๒๓	๓๖.๕๑	๑๕	๒๓.๘๑	๑	๑.๕๙	–	–
๘. เคารพนับถือพระสงฆ์ สามเณรและอุปการะ	๑๔	๒๒.๒๒	๒๓	๓๖.๕๑	๒๓	๓๖.๕๑	๓	๔.๗๖	–	–
๙. ทำความดีด้วยการทำบุญ ตักบาตร ฟังเทศน์	๑๑	๑๗.๔๖	๒๑	๓๓.๓๓	๒๔	๓๘.๑๐	๔	๖.๓๕	๓	๔.๗๖
๑๐. ขยันหมั่นเพียรในการทำงานอาชีพที่สุจริต	๓๗	๕๘.๗๓	๒๐	๓๑.๗๕	๓	๔.๗๖	๒	๓.๑๗	๑	๑.๕๙
๑๑. หมั่นศึกษาหาความรู้เพื่อสร้างครอบครัวให้เจริญ	๓๑	๔๙.๒๑	๒๑	๓๓.๓๓	๘	๑๒.๖๙	๒	๓.๑๗	๑	๑.๕๙
๑๒. อดออมและประหยัดทรัพย์ที่หามาได้	๑๓	๒๐.๖๓	๓๓	๕๒.๓๘	๑๔	๒๒.๒๒	๑	๑.๕๙	๒	๓.๑๗
๑๓. หลีกเลี่ยงความทุจริต ความชั่วและอบายมุข	๒๙	๔๖.๐๓	๒๓	๓๖.๕๑	๘	๑๒.๖๙	๑	๑.๕๙	๒	๓.๑๗
๑๔. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและชุมชน	๓๔	๕๓.๙๗	๒๓	๓๖.๕๑	๔	๖.๓๕	๑.	๑.๕๙	๑	๑.๕๙
๑๕. ซื่อสัตย์ สุจริตและทำจิตใจให้เบิกบาน บริสุทธิ์	๓๒	๕๐.๗๙	๒๓	๓๖.๕๑	๖	๙.๕๒	๑	๑.๕๙	๑	๑.๕๙
๑๖. จงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์	๓๘	๖๐.๓๒	๑๘	๒๘.๕๗	๖	๙.๕๒	๑	๑.๕๙	–	–
๑๗. เทิดทูนพระเกียรติและเผยแพร่พระราชกรณียกิจ	๒๘	๔๔.๔๔	๒๕	๓๙.๖๘	๙	๑๔.๒๙	๑	๑.๕๙	–	–
๑๘. นำความเจริญมาให้แก่ท้องถิ่นของตน	๒๓	๓๖.๕๑	๒๗	๔๒.๘๖	๑๐	๑๕.๘๗	๓	๔.๗๖	–	–
๑๙. นับถือญาติพี่น้อง เคารพผู้ใหญ่ บิดามารดา	๓๕	๕๕.๕๕	๒๕	๓๙.๖๘	๓	๔.๗๖	–	–	–	–
๒๐. เสียสละเวลา ทรัพย์ ผลประโยชน์ของตนช่วยชาติ	๒๑	๓๓.๓๓	๒๔	๓๘.๑๐	๑๖	๒๕.๔๐	๒	๓.๑๗	–	–

๑.๓ ผู้ส่งเสริมและทำการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย สถาบันและบุคคลต่อไปนี้เป็นผู้ส่งเสริมและทำการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยให้แก่ท่านมากน้อยเพียงใด ?

สถาบันและบุคคล	ความเห็น									
	มากยิ่ง		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อย
๑. นายอำเภอ	๔	๖.๓๕	๑๔	๒๒.๒๒	๓๕	๕๕.๕๕	๕	๗.๙๔	๕	๗.
๒. ศึกษาธิการอำเภอ	๖	๙.๕๒	๑๒	๑๙.๐๕	๓๓	๕๒.๓๘	๘	๑๒.๖๙	๔	๖.
๓. หัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอ	๖	๙.๕๒	๑๓	๒๐.๖๓	๒๙	๔๖.๐๓	๑๐	๑๕.๘๗	๕	๗.
๔. เจ้าหน้าที่ของอำเภอ	๔	๖.๓๕	๙	๑๔.๒๙	๒๓	๓๖.๕๘	๒๑	๓๓.๓๓	๖	๙.
๕. กำนัน	๖	๙.๕๒	๑๗	๒๖.๙๘	๒๓	๓๖.๕๘	๑๒	๑๙.๐๕	๕	๗.
๖. สารวัตรกำนัน	๔	๖.๓๕	๙	๑๔.๒๙	๒๗	๔๒.๘๖	๑๔	๒๒.๒๒	๙	๑๔.
๗. ผู้ใหญ่บ้าน	๘	๑๒.๖๙	๑๕	๒๓.๘๑	๒๒	๓๔.๙๒	๑๑	๑๗.๔๖	๗	๑๑.
๘. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	๕	๗.๙๔	๑๒	๑๙.๐๕	๒๔	๓๘.๑๐	๑๑	๑๗.๔๖	๑๑	๑๗.
๙. วัด	๒๑	๓๓.๓๓	๒๐	๓๑.๗๕	๑๗	๒๖.๙๘	๓	๔.๗๖	๒	๓.
๑๐. พระสงฆ์	๑๘	๒๘.๕๗	๒๑	๓๓.๓๓	๑๕	๒๓.๘๑	๖	๙.๕๒	๓	๔.
๑๑. โรงเรียน	๓๙	๖๑.๙๐	๒๐	๓๑.๗๕	๓	๔.๗๖	๑	๑.๕๙	–	–
๑๒. ครูใหญ่	๑๔	๒๒.๒๒	๓๐	๔๗.๖๒	๑๕	๒๓.๘๑	๓	๔.๗๖	๑	๑.
๑๓. ครู	๒๑	๓๓.๓๓	๓๐	๔๗.๖๒	๑๑	๑๗.๔๖	๑	๑.๕๙	–	–
๑๔. ปู่	๑๕	๒๓.๘๑	๒๖	๔๑.๒๗	๑๓	๒๐.๖๓	๔	๖.๓๕	๕	๗.
๑๕. ยา	๑๕	๒๓.๘๑	๒๖	๔๑.๒๗	๑๓	๒๐.๖๓	๕	๗.๙๔	๔	๖.
๑๖. ตา	๑๔	๒๒.๒๒	๒๖	๔๑.๒๗	๑๕	๒๓.๘๑	๔	๖.๓๕	๔	๖.
๑๗. ยุาย	๑๔	๒๒.๒๒	๒๙	๔๖.๐๓	๑๕	๒๓.๘๑	๒	๓.๑๗	๓	๔.
๑๘. พอุ	๒๘	๔๔.๔๔	๒๖	๔๑.๒๗	๘	๑๒.๖๙	๑	๑.๕๙	–	–
๑๙. แม	๓๓	๕๒.๓๘	๒๔	๓๘.๑๐	๖	๙.๕๒	–	–	–	–

สถาบันและบุคคล	ความเห็น									
	มากยิ่ง		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๑๐. พี่ชาย	๑๑	๑๗.๔๖	๑๖	๒๕.๔๐	๒๕	๓๙.๖๘	๖	๙.๕๒	๕	๗.๙๔
๑๑. พี่สาว	๑๐	๑๕.๘๗	๑๕	๒๓.๘๑	๒๘	๔๔.๔๔	๕	๗.๙๔	๕	๗.๙๔
๑๒. ญาติอื่น ๆ	๕	๗.๙๔	๑๙	๓๐.๑๖	๒๗	๔๒.๘๖	๘	๑๒.๖๙	๔	๖.๓๕
๑๓. ผู้นำกลุ่ม	๖	๙.๕๒	๑๙	๓๐.๑๖	๒๙	๔๖.๐๓	๖	๙.๕๒	๓	๔.๗๖

๑.๔ <u>กิจกรรมและสิ่งต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย</u> กิจกรรมและสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้ส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยให้แก่ท่านมากน้อยเพียงใด ?

กิจกรรมและสิ่งต่าง ๆ	ความเห็น									
	มากยิ่ง		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๑. การปฏิบัติหน้าที่การงานและความประพฤติของผู้ใหญ่	๒๐	๓๑.๗๕	๑๙	๓๐.๑๖	๑๗	๒๖.๙๘	๔	๖.๓๕	๓	๔.๗๖
๒. การบอกเล่าของ ปู่ ย่า ตา ยาย	๑๒	๑๙.๐๕	๒๙	๔๖.๐๓	๑๔	๒๒.๒๒	๖	๙.๕๒	๒	๓.๑๗
๓. การแนะนำ สั่งสอน อบรมของ ปู่ ย่า ตา ยาย	๑๓	๒๐.๖๗	๓๔	๕๓.๙๗	๙	๑๔.๒๙	๓	๔.๗๖	๔	๖.๓๕
๔. การบอกเล่าของพ่อ	๑๖	๒๕.๔๐	๒๐	๔๖.๐๓	๑๖	๒๕.๔๐	๑	๑.๕๙	๑	๑.๕๙
๕. การแนะนำ สั่งสอน อบรมของพ่อ	๒๑	๓๓.๓๗	๒๗	๔๒.๘๖	๑๒	๑๙.๐๕	๒	๓.๑๗	๑	๑.๕๙

กิจกรรมและสิ่งต่าง ๆ	ความเห็น									
	มากยิ่ง		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๖. การบอกเล่าของแม่	๒๑	๓๓.๓๓	๒๗	๔๒.๘๖	๑๒	๑๙.๐๕	๒	๓.๑๗	๑	๑.๕๙
๗. การแนะนำ สั่งสอน อบรมของแม่	๒๘	๔๔.๔๔	๒๒	๓๔.๙๒	๑๐	๑๕.๘๗	๒	๓.๑๗	๑	๑.๕๙
๘. ความประพฤติการปฏิบัติของพ่อ	๒๒	๓๙.๙๒	๒๘	๔๔.๔๔	๑๑	๑๗.๔๖	๑	๑.๕๙	๑	๑.๕๙
๙. ความประพฤติการปฏิบัติของแม่	๒๖	๔๑.๒๗	๒๕	๓๙.๖๘	๑๑	๑๗.๔๖	–	–	๑	๑.๕๙
๑๐. การแนะนำ สั่งสอน อบรมของญาติพี่น้อง	๔	๖.๓๕	๒๐	๓๑.๗๕	๒๘	๔๔.๔๔	๘	๑๒.๗๐	๓	๔.๗๖
๑๑. การแนะนำ สั่งสอนอบรมของครู	๒๘	๔๔.๔๔	๒๒	๓๔.๙๒	๙	๑๔.๒๙	๒	๓.๑๗	๒	๓.๑๗
๑๒. การบอกเล่าของเพื่อน ๆ ที่โรงเรียน	๒	๓.๑๗	๑๔	๒๒.๒๒	๓๒	๕๐.๗๙	๑๑	๑๗.๔๖	๔	๖.๓๗
๑๓. ความประพฤติ การปฏิบัติของเพื่อน ๆ ที่โรงเรียน	๑	๑.๕๙	๑๓	๒๐.๖๓	๓๒	๕๐.๗๙	๑๔	๒๒.๒๒	๓	๔.๗๖
๑๔. การบอกเล่าของเพื่อน ๆ ในหมู่บ้าน	–	–	๘	๑๒.๗๐	๒๖	๔๑.๒๗	๑๙	๓๐.๑๖	๑๐	๑๕.๘๗
๑๕. ความประพฤติ การปฏิบัติของเพื่อน ๆ ในหมู่บ้าน	๒	๓.๑๗	๑๕	๒๓.๘๑	๒๕	๓๙.๖๘	๑๓	๒๐.๖๓	๘	๑๒.๗๐
๑๖. งานบุญพระเวส (บุญหลวง)	๔	๖.๓๕	๑๔	๒๒.๒๒	๒๐	๓๑.๗๕	๑๕	๒๓.๘๑	๑๐	๑๕.๘๗
๑๗. งานวันสำคัญที่โรงเรียนจัด	๑๐	๑๕.๘๗	๒๐	๓๑.๗๕	๒๕	๓๙.๖๘	๘	๑๒.๗๐	–	–
๑๘. งานวันเด็ก	๕	๗.๙๔	๒๙	๔๖.๐๓	๒๐	๓๑.๗๕	๗	๑๑.๑๑	๒	๓.๑๗
๑๙. การทำบุญตักบาตร	๙	๑๔.๒๙	๒๗	๔๒.๘๖	๑๘	๒๘.๕๗	๙	๑๔.๒๙	–	–
๒๐. การฟังเทศน์	๖	๙.๕๒	๒๐	๓๑.๗๕	๒๐	๓๑.๗๕	๑๐	๑๕.๘๗	๗	๑๑.๑๑
๒๑. การไปวัดในงานบุญต่าง ๆ	๗	๑๑.๑๑	๒๐	๓๑.๗๕	๑๘	๒๘.๕๗	๑๐	๑๕.๘๗	๘	๑๒.๗๐
๒๒. การไปดูพิธีแต่งงานในหมู่บ้าน	๒	๓.๑๗	๒๗	๔๒.๘๖	๑๖	๒๕.๔๐	๑๓	๒๐.๖๓	๕	๗.๙๔
๒๓. การไปรวมงานประเพณีต่าง ๆ ในท้องถิ่น	๖	๙.๕๒	๒๗	๔๒.๘๖	๒๑	๓๓.๓๓	๕	๗.๙๔	๔	๖.๓๗

กิจกรรมและสิ่งต่าง ๆ	ความเห็น									
	มากยิ่ง		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๔. การอ่านหนังสือ	๒๐	๓๑.๗๔	๓๐	๔๗.๖๒	๑๑	๑๗.๔๖	๒	๓.๑๗	–	–
๕. การดูโทรทัศน์	๑๐	๑๕.๘๗	๒๗	๔๒.๘๖	๑๕	๒๓.๘๑	๙	๑๔.๒๙	๒	๓.๑๗
๖. การฟังวิทยุ	๑๐	๑๕.๘๗	๒๔	๓๘.๑๐	๑๘	๒๘.๕๗	๑๐	๑๕.๘๗	๑	๑.๕๙
๗. นิยาย นิทานที่ได้ฟัง	๑	๑.๕๙	๒๐	๓๑.๗๕	๑๗	๒๖.๙๘	๒๐	๓๑.๗๕	๕	๗.๙๔
๘. การสังเกตสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองในชีวิตประจำวัน	๒๔	๓๘.๑๐	๒๓	๓๖.๕๐	๑๔	๒๒.๒๒	๒	๓.๑๗	–	–

๑.๕ <u>ผลของการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย</u> ในปัจจุบันท่านมีความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ความเชื่อและปฏิบัติสิ่งต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด ?

ความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ความเชื่อและการปฏิบัติ	ความเห็น									
	มากยิ่ง		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๑. การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่ประพฤติ ปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม	๓๒	๕๐.๗๙	๒๔	๓๘.๑๐	๗	๑๑.๑๑	–	–	–	–
๒. การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์ ความดีนั้น	๒๑	๓๓.๓๓	๓๔	๕๓.๙๗	๘	๑๒.๗๐	–	–	–	–

ความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ความเชื่อและการปฏิบัติ	ความเห็น									
	มากยิ่ง		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๓. การอดทน อดกลั้นและอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริต ไม่ว่าจะโดยเหตุผลประการใด	๑๘	๒๘.๕๗	๓๙	๖๑.๙๐	๖	๙.๕๒	–	–	–	–
๔. การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ใหญ่ของบ้านเมือง	๒๐	๓๑.๗๕	๓๓	๕๒.๓๘	๘	๑๒.๗๐	๒	๓.๑๗	–	–
๕. การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและรับผิดชอบ	๓๖	๕๗.๑๔	๒๒	๓๔.๙๒	๕	๗.๙๔	–	–	–	–
๖. การประหยัดและออม	๑๔	๒๒.๒๒	๒๙	๔๖.๐๓	๑๖	๒๕.๔๐	๔	๖.๓๕	–	–
๗. การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	๒๓	๓๖.๕๑	๒๗	๔๒.๘๖	๑๒	๑๙.๐๕	๑	๑.๕๙	–	–
๘. การปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา	๑๓	๒๐.๖๓	๓๐	๔๗.๖๒	๑๘	๒๘.๕๗	๒	๓.๑๗	–	–
๙. ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	๒๙	๔๖.๐๓	๒๗	๔๒.๘๖	๖	๙.๕๒	๑	๑.๕๙	–	–
๑๐. รักษาความสามัคคี ความกลมเกลียวกันในครอบครัว	๓๖	๕๗.๑๔	๒๒	๓๔.๙๒	๕	๗.๙๔	–	–	–	–
๑๑. ขยันขันแข็งในการงานอาชีพ	๓๐	๔๗.๖๒	๒๕	๓๙.๖๘	๘	๑๒.๗๐	–	–	–	–
๑๒. ศึกษาหาความรู้ใส่ตนอยู่เป็นนิจ	๓๒	๕๐.๗๙	๒๗	๔๒.๘๖	๔	๖.๓๕	–	–	–	–
๑๓. ใฝ่ก้าวหน้าหาความเจริญใส่ตน	๓๑	๔๙.๒๑	๒๙	๔๖.๐๓	๓	๔.๗๖	–	–	–	–
๑๔. คิดพึ่งตนเอง เชิดชูตนเองด้วยความดี	๓๔	๕๓.๙๗	๒๗	๔๒.๘๖	๑	๑.๕๙	๑	๑.๕๙	–	–
๑๕. รักเกียรติเสมอชีวิต	๒๖	๔๑.๒๗	๒๖	๔๑.๒๗	๑๑	๑๗.๔๖	–	–	–	–
๑๖. ภาคภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นคนไทย	๓๘	๖๐.๓๒	๑๗	๒๖.๙๘	๗	๑๑.๑๑	–	–	๑	๑.๕๙

ามรู้ ความคิด ความเข้าใจ ความเชื่อและการปฏิบัติ	ความเห็น									
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๑๗. หวงแหน รักท้องถิ่น หมู่บ้าน ตำบลที่เกิด	๒๔	๓๘.๑๐	๒๗	๔๒.๘๖	๑๐	๑๕.๘๗	๑	๑.๕๙	๑	๑.๕๙
๑๘. รักษาสมบัติทางศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่น	๑๙	๓๐.๑๖	๓๒	๕๐.๗๙	๑๐	๑๕.๘๗	๒	๓.๑๗	–	–
๑๙. เอาใจใส่ร่วมบำรุงวัดและพุทธศาสนา	๘	๑๒.๗๐	๒๘	๔๔.๔๔	๒๐	๓๑.๗๕	๗	๗.๙๔	๒	๓.๑๗
๒๐. ศรัทธา เชื่อมั่นในการทำความดี ละความชั่ว	๒๙	๔๖.๐๓	๒๔	๓๘.๑๐	๘	๑๒.๗๐	๒	๓.๑๗	–	–
๒๑. พร้อมที่จะสละชีวิตและทรัพย์ป้องกันเขตแดนของไทย	๒๑	๓๓.๓๓	๒๔	๓๘.๑๐	๑๔	๒๒.๒๒	๓	๔.๗๖	๑	๑.๕๙
๒๒. เสียสละทรัพย์ สิ่งของ แรงงาน เวลาช่วยพัฒนาท้องถิ่น	๑๖	๒๕.๔๐	๓๔	๕๓.๙๗	๑๓	๒๐.๖๓	–	–	–	–
๒๓. นับถือพุทธศาสนาอย่างจริงใจ	๒๖	๔๑.๒๗	๑๙	๓๐.๑๖	๑๔	๒๒.๒๒	๓	๔.๗๖	๑	๑.๕๙
๒๔. ร่วมออกแรงกายพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญ	๑๕	๒๓.๘๑	๒๓	๓๖.๕๑	๑๘	๒๘.๕๗	๖	๙.๕๒	๑	๑.๕๙
๒๕. ส่งเสริมอนุชนให้เจริญก้าวหน้าทางการศึกษา	๓๔	๕๓.๙๗	๒๔	๓๘.๐๙	๕	๗.๙๕	–	–	–	–
๒๖. ปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นทางการกระทำ การคิด การพูด	๒๔	๔๐.๐๐	๓๓	๕๕.๐๐	๓	๔.๗๖	–	–	–	–
๒๗. อุปการะญาติพี่น้องและผู้มีพระคุณ	๒๗	๔๒.๘๖	๒๗	๔๒.๘๖	๖	๙.๕๒	๓	๔.๗๖	–	–
๒๘. เมตตา กรุณาต่อเพื่อนบ้านและคนทั่วไป	๑๔	๒๒.๒๒	๓๖	๕๗.๑๔	๑๒	๑๙.๐๔	๑	๑.๕๙	–	–
๒๙. ช่วยเหลือการงานในครอบครัวอย่างเต็มที่	๒๓	๓๖.๕๑	๓๒	๕๐.๗๙	๘	๑๒.๗๐	–	–	–	–
๓๐. ศึกษาประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นด้วยความสนใจ	๑๕	๒๓.๘๑	๑๗	๒๖.๙๘	๒๒	๓๔.๙๒	๘	๑๒.๗๐	๑	๑.๕๙
๓๑. เล่าเรื่องราวความดีของท้องถิ่นให้คนอื่นทราบ	๙	๑๔.๒๙	๒๑	๓๓.๓๓	๒๑	๓๓.๓๓	๙	๑๔.๒๙	๓	๔.๗๖

ความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ความเชื่อและการปฏิบัติ	ความเห็น									
	มากยิ่ง		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๓๒. รักษาเกียรติและชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล	๓๗	๕๘.๗๓	๑๘	๒๘.๕๗	๗	๑๑.๑๑	๑	๑.๕๙	–	–
๓๓. พยายามสร้างชื่อเสียงและความดีให้แก่ท้องถิ่น	๑๗	๒๖.๙๘	๒๖	๔๑.๒๗	๑๘	๒๘.๕๗	๒	๓.๑๗	–	–
๓๔. ร่วมมือในการสร้างความหวังและความเจริญแก่อนุชน	๒๔	๓๘.๑๐	๒๖	๔๑.๒๗	๑๒	๑๙.๐๔	๑	๑.๕๙	–	–
๓๕. ยกยองคนไทยที่ซื่อสัตย์ สุจริต	๓๗	๕๘.๗๓	๒๑	๓๓.๓๓	๕	๗.๙๔	–	–	–	–

๑.๖ การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของท่านสมบูรณ์เมื่อไร ? (ถ้าท่านเห็นว่าการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของท่านเป็นสิ่งที่มีความสมบูรณ์ได้)

	จำนวน	ร้อยละ	อายุ		จำนวน	ร้อยละ	อายุ
๑.	๑	๑.๕๙	เมื่อคลอดจากครรภ์มารดา	๑๒.	๓	๔.๗๖	๑๑ – ๑๒ ปี
๒.	๑	๑.๕๙	๑ ปี	๑๓.	–	–	๑๓ – ๑๔ ปี
๓.	–	–	๒ ปี	๑๔.	๑	๑.๕๙	๑๕ – ๑๖ ปี
๔.	–	–	๓ ปี	๑๕.	๓	๔.๗๖	๑๗ – ๑๘ ปี
๕.	–	–	๔ ปี	๑๖.	๖	๙.๕๒	๑๙ – ๒๐ ปี
๖.	–	–	๕ ปี	๑๗.	๑๘	๒๘.๕๗	๒๑ – ๒๕ ปี
๗.	๑	๑.๕๙	๖ ปี	๑๘.	๖	๙.๕๒	๒๖ – ๓๐ ปี
๘.	–	–	๗ ปี	๑๙.	๑	๑.๕๙	๓๑ – ๓๕ ปี

	จำนวน	ร้อยละ	อายุ		จำนวน	ร้อยละ	อายุ
๙.	๒	๓.๑๗	๘ ปี	๒๐.	๓	๔.๗๖	๓๖ – ๔๐ ปี
๑๐.	–	–	๙ ปี	๒๑.	๒	๓.๑๗	๔๑ – ๕๐ ปี
๑๑.	๑	๑.๕๔	๑๐ ปี	๒๒.	๓	๔.๗๖	๕๑ ปีขึ้นไป

ข้อ 1.6 นี้ไม่ตอบ 9 คน เท่ากับร้อยละ 14.29

๒. ข้อสังเกต

๒.๑ สิ่งสำคัญลำดับแรกที่แสดงให้ความเป็นชาติไทยตามความเห็นของนิสิตปริญญาโท โดยรวมความเห็นในช่องมาก และมากยิ่ง เข้าด้วยกัน

สิ่งสำคัญ	ความเห็นมากและมากยิ่ง	ร้อยละ *
๑. ภาษาไทย	๖๐	๙๕.๒๔
๒. การอุปการะผู้มีพระคุณ เช่น บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย	๖๐	๙๒.๐๖
๓. พระมหากษัตริย์	๕๘	๙๒.๐๖
๔. การกราบไหว้ ผู้ใหญ่ บิดามารดา ครูบาอาจารย์	๕๖	๘๘.๘๕
๕. เขตแดนของประเทศ	๕๒	๘๒.๕๔
๖. พระพุทธศาสนา	๕๑	๘๐.๙๕
๗. การรักถิ่นที่เกิด	๔๘	๗๖.๑๙
๘. ภาษาที่ใช้กันอยู่ในท้องถิ่น	๔๑	๖๕.๐๘
๙. การแต่งงานกับคนไทยด้วยกัน	๓๘	๖๐.๓๑
๑๐. ประเพณีทำบุญตักบาตร	๓๓	๕๒.๓๘

* คิดตามจำนวนผู้ตอบในแต่ละข้อถาม

สิ่งสำคัญสิบอันดับแรกที่แสดงให้เห็นความเป็นชาติไทยตามความเห็นของนิสิตปริญญาโท คือ

๑. ภาษาไทย
๒. การอุปการะผู้มีพระคุณ เช่น บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย
๓. พระมหากษัตริย์
๔. การกราบไหว้ผู้ใหญ่ บิดา มารดา ครู บาอาจารย์
๕. เขตแดนของประเทศ
๖. พระพุทธศาสนา
๗. การรักถิ่นที่เกิด
๘. ภาษาที่ใช้กันอยู่ในท้องถิ่น
๙. การแต่งงานกับคนไทยด้วยกัน
๑๐. ประเพณีทำบุญตักบาตร

๒.๒ <u>การกระทำสิบอันดับแรกที่แสดงเจตนาความเป็นชาติไทย ตามความเห็นของนิสิตปริญญาโท</u> โดยรวมความเห็นในช่องมากและมากยิ่งเข้าด้วยกัน

การกระทำ	ความเห็นมากและมากยิ่ง	ร้อยละ*
๑. นับถือญาติพี่น้อง เคารพผู้ใหญ่ บิดา มารดา	๖๐	๙๕.๒๓
๒. หวงแหนและป้องกันเขตแดนของประเทศไทย	๕๘	๙๒.๐๖
๓. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและชุมชน	๕๗	๙๐.๔๘
๔. ขยันหมั่นเพียรในการทำงานอาชีพที่สุจริต	๕๗	๙๐.๔๘
๕. ภาคภูมิใจที่เกิดมาเป็นคนไทย	๕๖	๘๘.๘๙
๖. จงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์	๕๖	๘๘.๘๙
๗. ยกย่องให้เกียรตินิยมคนไทยที่ทำความดี	๕๕	๘๗.๓๐

การกระทำ	ความเห็นมากและมากยิ่ง	ร้อยละ*
๘. ซื่อสัตย์สุจริตและทำจิตใจให้เบิกบานบริสุทธิ์	๕๕	๘๗.๓๐
๙. เทิดทูนพระเกียรติและเผยแพร่พระราชกรณียกิจ	๕๓	๘๔.๑๒
๑๐. หลีกเลี่ยงความทุจริต ความชั่วและอบายมุข	๕๒	๘๒.๕๔

*คิดตามจำนวนผู้ตอบในแต่ละข้อถาม

การกระทำสิบอันดับแรกที่แสดงเจตนาความเป็นชาติไทยตามความเห็นของนิสิตปริญญาโท คือ

๑. นับถือญาติพี่น้อง เคารพผู้ใหญ่ บิดา มารดา
๒. หวงแหนและป้องกันเขตแดนของประเทศไทย
๓. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน
๔. ขยันหมั่นเพียรในการทำงานอาชีพที่สุจริต
๕. ภาคภูมิใจที่เกิดมาเป็นไทย
๖. จงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์
๗. ยกย่องให้เกียรติยินดีคนไทยที่ทำความดี
๘. ซื่อสัตย์ สุจริต และทำจิตใจให้เบิกบานบริสุทธิ์
๙. เทิดทูนพระเกียรติและเผยแพร่พระราชกรณียกิจ
๑๐. หลีกเลี่ยงความทุจริต ความชั่ว และอบายมุข

๒.๓ ผู้ส่งเสริมและทำการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยสิบอันดับแรกตามความเห็นของนิสิตปริญญาโท โดยรวมความเห็นในช่องมากและมากยิ่งเข้าด้วยกัน

สถาบันและบุคคล	ความเห็นมากและมากยิ่ง	ร้อยละ*
๑. โรงเรียน	๕๔	๔๓.๖๕
๒. แม่	๕๗	๔๐.๔๘
๓. พ่อ	๕๔	๘๕.๗๑
๔. ครู	๕๑	๘๐.๔๕
๕. ครูใหญ่	๔๔	๖๔.๘๔
๖. ยาย	๔๓	๖๘.๒๕
๗. วัด	๔๑	๖๕.๐๘
๘. ปู่ ย่า	๔๑	๖๕.๐๘
๙. ยา	๔๑	๖๕.๐๘
๑๐. ตา	๔๐	๖๓.๔๔

*คิดตามจำนวนผู้ตอบในแต่ละข้อถาม

ผู้ส่งเสริมและทำการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยสิบอันดับแรกตามความเห็นของนิสิตปริญญาโท คือ

๑. โรงเรียน
๒. แม่
๓. พ่อ
๔. ครู
๕. ครูใหญ่

๖. ยาย

๗. วัด

๘. ปู่

๙. ยา

๑๐. ตา

ผู้ส่งเสริมและทำการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยสิบอันดับแรก เป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ชิดหรือเป็นสิ่งแวดล้อมในวัยเด็กของนิสิตนั่นเอง

๒.๔ <u>กิจกรรมและสิ่งต่าง ๆ สิบอันดับแรกที่ส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย ตามความเห็นของนิสิตปริญญาโท</u> โดยรวมความเห็นในช่องมากและมากยิ่งเข้าด้วยกัน

กิจกรรมและสิ่งต่าง ๆ	ความเห็นมากและมากยิ่ง	ร้อยละ*
๑. ความประพฤติการปฏิบัติของแม่	๕๑	๘๐.๔๕
๒. ความประพฤติการปฏิบัติของพ่อ	๕๐	๗๙.๓๖
๓. การแนะนำสั่งสอนอบรมของแม่	๕๐	๗๙.๓๖
๔. การแนะนำสั่งสอนอบรมของครู	๕๐	๗๙.๓๖
๕. การอ่านหนังสือ	๕๐	๗๙.๓๖
๖. การแนะนำสั่งสอนอบรมของพ่อ	๔๘	๗๖.๑๙
๗. การบอกเล่าของแม่	๔๘	๗๖.๑๙
๘. การแนะนำสั่งสอนอบรมของปู่ ย่า ตา ยาย	๔๗	๗๔.๖๐
๙. การสังเกตสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองในชีวิตประจำวัน	๔๗	๗๔.๖๐
๑๐. การบอกเล่าของปู่ ย่า ตา ยาย	๔๑	๖๕.๐๘

* คิดตามจำนวนผู้ตอบในแต่ละข้อถาม

กิจกรรมและสิ่งต่าง ๆ สิบอันดับแรกที่ส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยตามความเห็นของนิสิตปริญญาโท คือ

๑. ความประพฤติ การปฏิบัติของแม่
๒. ความประพฤติ การปฏิบัติของพ่อ
๓. การแนะนำสั่งสอน อบรมของแม่
๔. การแนะนำสั่งสอน อบรมของครู
๕. การอ่านหนังสือ
๖. การแนะนำสั่งสอน อบรมของพ่อ
๗. การบอกเล่าของแม่
๘. การแนะนำ สั่งสอน อบรมของ ปู่ ย่า ตา ยาย
๙. การสังเกตสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองในชีวิตประจำวัน
๑๐. การบอกเล่าของ ปู่ ย่า ตา ยาย

จากข้อสังเกตนี้พอจะมองเห็นได้ว่า ผู้ที่มี พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นคนไทยย่อมได้รับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยโดยตรง โดยเฉพาะแม่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยตามข้อมูลนี้

๒.๕ <u>ผลของการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยสิบเอ็ดอันดับแรกตามความเห็นของนิสิตปริญญาโท</u> โดยรวมความเห็นในช่องมากและมากยิ่งเข้าด้วยกัน

ผลของการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย	ความเห็นมากและมากยิ่ง	ร้อยละ*
๑. คิดพึ่งตนเอง เชิดชูตนเองด้วยความดี	๖๑	๙๖.๗๓
๒. ใฝ่ก้าวหน้าหาความเจริญใส่ตน	๖๐	๙๕.๒๔
๓. ศึกษาหาความรู้ใส่ตนอยู่เป็นนิจ	๕๙	๙๓.๖๕

ผลของการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย	ความเห็นมากและมากยิ่ง	ร้อยละ *
๔. รักษาความสามัคคี ความกลมเกลียวกันในครอบครัว	๕๘	๙๒.๐๖
๕. ยกย่องคนไทยที่ซื่อสัตย์สุจริต	๕๘	๙๒.๐๖
๖. ส่งเสริมอนุชนให้เจริญก้าวหน้าทางการศึกษา	๕๘	๙๒.๐๖
๗. การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและรับผิดชอบ	๕๘	๙๒.๐๖
๘. การปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นทางการกระทำ การคิด การพูด	๕๗	๙๐.๔๗
๙. การอดทน อดกลั้นและอดออม ที่จะไม่ล่วงความสัตย์ สุจริต ไม่ว่าจะโดยเหตุผลประการใด	๕๗	๙๐.๔๗
๑๐. การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม	๕๖	๘๘.๘๙
๑๑. ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	๕๖	๘๘.๘๙

* คิดตามจำนวนผู้ตอบในแต่ละข้อถาม

ผลการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยสิบเอ็ดอันดับแรกตามความเห็นของนิสิตปริญญาโท คือ

๑. คิดพึ่งตนเอง เชิดชูตนเองด้วยความดี
๒. ใฝ่ก้าวหน้าหาความเจริญใส่ตน
๓. ศึกษาหาความรู้ใส่ตนอยู่เป็นนิจ
๔. รักษาความสามัคคี ความกลมเกลียวกันในครอบครัว
๕. ยกย่องคนไทยที่ซื่อสัตย์สุจริต
๖. ส่งเสริมอนุชนให้เจริญก้าวหน้าทางการศึกษา
๗. การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และรับผิดชอบ

๘. การปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นทางการกระทำ การคิด การพูด

๙. การอดทน อดกลั้นและอดออมที่จะไม่ล่วงความสัตย์สุจริต ไม่ว่าจะโดยเหตุผลประการใด

๑๐. การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

๑๑. ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ข. ข้อมูลจากคำตอบของนักเรียนจำนวน ๑๓๐ คน

๑. ข้อมูลจากแบบสอบถาม นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามจำนวน ๑๓๐ คนนี้ เป็นนักเรียนชั้น ม. ๑, ๒, ๓ โรงเรียนนาแห้ววิทยา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย เก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๒๕ คือ ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๖ รายละเอียดคำตอบแบบสอบถามมีดังนี้

สิ่งสำคัญ	ความเห็น									
	มากยิ่ง		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๑. เขตแดนของประเทศ	๗๒	๕๕.๓๘	๓๖	๒๗.๖๙	๑๕	๑๑.๕๓	๖	๔.๖๑	๑	.๗๖
๒. พระพุทธศาสนา	๗๒	๕๘.๕๓	๓๖	๒๙.๒๖	๑๕	๑๒.๑๙	–	–	–	–
๓. พระมหากษัตริย์	๙๘	๗๗.๐๓	๒๑	๑๖.๙๓	๘	๓.๒๒	๑	.๘๐	–	–
๔. ภาษาไทย	๖๖	๕๒.๘๐	๔๒	๓๓.๖๐	๑๗	๑๓.๖๐	–	–	–	–
๕. ภาษาที่ใช้กันอยู่ในท้องถิ่น	๒๓	๑๘.๕๔	๕๒	๔๑.๙๓	๔๑	๓๓.๐๖	๖	๔.๘๓	๒	๑.๖๑
๖. ประเพณีการทำบุญตักบาตร	๒๓	๑๘.๑๑	๕๗	๔๔.๘๘	๔๐	๓๑.๔๙	๗	๕.๕๑	–	–
๗. ประเพณีบุญแห่พระเวส (บุญหลวง)	๔๕	๓๖.๐๐	๔๗	๓๗.๖๐	๓๑	๒๔.๘	๓	๒.๔	–	–
๘. การกราบไหว้ผู้ใหญ่ บิดามารดา ครูบาอาจารย์	๓๗	๒๙.๓๖	๕๔	๔๒.๘๕	๒๘	๒๒.๒๒	๒	๑.๕๘	๔	๓.๑๗
๙. การแต่งงานกับคนไทยด้วยกัน	๘๕	๖๘.๐๐	๓๒	๒๕.๖๐	๗	๕.๖๐	๑	๐.๘๐	๑	๐.๘๐

สิ่งสำคัญ	ความเห็น									
	มากยิ่ง		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๑๐. การอุปการะผู้มีพระคุณ เช่น บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย	๘๕	๖๗.๔๖	๓๒	๒๕.๓๙	๗	๕.๕๕	๑	๐.๗๙	๑	๐.๗๙
๑๑. การรักถิ่นที่เกิด	๘๓	๖๔.๘๔	๓๙	๓๐.๔๖	๖	๔.๖๘	–	–	–	–

๑.๒ <u>การกระทำที่แสดงเจตนาความเป็นชาติไทย</u> การกระทำต่อไปนี้เป็นการกระทำที่แสดงเจตนาความเป็นชาติไทยมากน้อยเพียงใด ?

การกระทำ	ความเห็น									
	มากยิ่ง		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๑. ภาคภูมิใจที่เกิดมาเป็นคนไทย	๑๐๑	๘๐.๘๐	๒๑	๑๖.๘๐	๒	๑.๖๐	๑	๐.๘๐	–	–
๒. หวงแหนและป้องกันเขตแดนของประเทศไทย	๘๙	๗๑.๗๗	๒๘	๒๒.๕๘	๖	๔.๘๓	๑	๐.๘๐	–	–
๓. บำรุงรักษาป่าไม้และทรัพยากรของไทย	๔๒	๓๓.๖๐	๕๐	๔๐.๐๐	๒๙	๒๓.๒๐	๒	๑.๖๐	๒	๑.๖๐
๔. ถนอมแม่น้ำ ลำธาร กุ้ง หอย ปู ปลาของท้องถิ่น	๓๑	๒๔.๔๐	๕๓	๔๑.๗๓	๓๕	๒๗.๕๕	๖	๔.๗๒	๒	๑.๕๗
๕. ยกย่อง ให้เกียรติ นิยมคนไทยที่ทำความดี	๖๐	๔๗.๖๑	๕๓	๔๒.๐๖	๑๒	๙.๕๒	๑	๐.๗๙	–	–
๖. บำรุงพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคง เช่น บำรุงวัด	๔๖	๓๖.๘๐	๕๖	๔๔.๘๐	๒๒	๑๗.๖๐	๑	๐.๘๐	–	–
๗. ปฏิบัติตามหลักคำสอนของพุทธศาสนา	๓๔	๒๗.๒๐	๔๖	๓๖.๘๐	๔๑	๓๒.๘๐	๔	๓.๒๐	–	–

การกระทำ	ความเห็น									
	มากยิ่ง		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๘. เคารพนับถือพระสงฆ์ สามเณรและอุปการะ	๔๔	๓๔.๓๗	๕๑	๓๙.๘๔	๒๘	๒๑.๘๗	๔	๓.๑๒	๑	๐.๗๘
๙. ทำความดีด้วยการทำบุญ ตักบาตร ฟังเทศน์	๒๕	๑๙.๘๔	๕๑	๔๐.๘๗	๔๓	๓๔.๑๒	๖	๔.๗๖	๑	๐.๗๙
๑๐. ขยันหมั่นเพียรในการทำงานอาชีพที่สุจริต	๔๗	๓๘.๕๒	๕๒	๔๒.๖๒	๑๙	๑๕.๕๗	๒	๑.๖๓	๒	๑.๖๓
๑๑. หมั่นศึกษาหาความรู้เพื่อสร้างครอบครัวให้เจริญ	๕๔	๔๓.๒๐	๔๘	๓๘.๔๐	๒๑	๑๖.๘๐	๑	๐.๘๐	๑	๐.๘๐
๑๒. อดออมและประหยัดทรัพย์ที่หามาได้	๓๕	๒๘.๐๐	๔๔	๓๕.๒๐	๓๗	๒๙.๖๐	๘	๖.๔๐	๑	๐.๘๐
๑๓. หลีกเลี่ยงความทุจริต ความชั่วและอบายมุข	๕๗	๔๕.๖๓	๓๙	๓๐.๙๕	๒๐	๑๕.๘๗	๘	๖.๓๔	๒	๑.๕๘
๑๔. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและชุมชน	๔๓	๓๔.๑๒	๔๘	๓๘.๐๙	๓๐	๒๓.๘๐	๔	๓.๑๗	๑	๐.๗๙
๑๕. ซื่อสัตย์ สุจริตและทำจิตใจให้เบิกบาน บริสุทธิ์	๔๓	๓๔.๔๐	๓๙	๓๑.๒๐	๓๙	๓๑.๒๐	๓	๒.๔๐	๑	๐.๘๐
๑๖. จงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์	๙๙	๗๓.๒๐	๒๕	๒๐.๐๐	๑	๐.๘๐	–	–	–	–
๑๗. เทิดทูนพระเกียรติและเผยแพร่พระราชกรณียกิจ	๖๔	๕๑.๖๑	๔๒	๓๓.๘๗	๑๖	๑๒.๙๐	๑	๐.๘๐	๑	๐.๘๐
๑๘. นำความเจริญมาให้แก่ท้องถิ่นของตน	๓๙	๒๖.๙๘	๖๒	๔๙.๒๐	๒๖	๒๐.๖๓	๔	๓,๑๗	–	–
๑๙. นับถือญาติพี่น้อง เคารพผู้ใหญ่ บิดามารดา	๖๖	๕๒.๙๐	๔๘	๓๙.๔๐	๑๑	๘.๘๐	–	–	–	–
๒๐. เสียสละเวลา ทรัพย์ ผลประโยชน์ของตนช่วยชาติ	๓๗	๒๙.๖๐	๖๓	๕๐.๔๐	๒๐	๑๖.๐๐	๔	๓,๒๐	๑	๐.๘๐

๑.๓ ผู้ส่งเสริมและทำการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย สถาบันและบุคคลต่อไปนี้เป็นผู้ส่งเสริมและทำการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยให้แก่ท่านมากน้อยเพียงใด ?

สถาบันและบุคคล	ความเห็น									
	มากยิ่ง		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๑. นายอำเภอ	๓๔	๒๗.๔๑	๖๑	๔๙.๑๙	๒๓	๑๘.๕๔	๕	๔.๐๓	๑	๐.๘๐
๒. ศึกษาธิการอำเภอ	๓๐	๒๔.๑๙	๖๒	๕๐.๐๐	๒๕	๒๐.๑๖	๖	๔.๘๓	๑	๐.๘๐
๓. หัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอ	๓๐	๒๔.๐๐	๖๔	๕๑.๒๐	๒๗	๒๑.๖๐	๓	๒.๔๐	๑	๐.๘๐
๔. เจ้าหน้าที่ของอำเภอ	๓๑	๒๔.๘๐	๕๗	๔๕.๖๐	๒๘	๒๒.๔๐	๘	๖.๔๐	๑	๐.๘๐
๕. กำนัน	๑๕	๑๑.๔๐	๖๒	๔๙.๒๐	๓๗	๒๙.๓๖	๗	๕.๕๕	๕	๓.๙๖
๖. สารวัตรกำนัน	๑๗	๑๓.๔๙	๔๓	๓๔.๑๒	๕๐	๓๙.๖๘	๑๒	๙.๕๒	๔	๓.๑๗
๗. ผู้ใหญ่บ้าน	๑๙	๑๕.๒๐	๔๙	๓๙.๒๐	๔๖	๓๖.๘๐	๗	๕.๖๐	๔	๓.๒๐
๘. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	๑๕	๑๒.๐๐	๔๓	๓๔.๔๐	๔๗	๓๗.๖๐	๑๖	๑๒.๘๐	๔	๓.๑๔
๙. วัด	๕๔	๔๒.๕๑	๔๗	๓๗.๐๐	๒๒	๑๗.๓๒	๔	๓.๑๔	–	–
๑๐. พระสงฆ์	๕๒	๔๑.๖๐	๔๔	๓๕.๒๐	๒๗	๒๑.๖๐	๒	๑.๖๐	–	–
๑๑. โรงเรียน	๗๔	๖๒.๖๔	๓๖	๒๘.๕๗	๔	๗.๑๔	๒	๑.๕๘	–	–
๑๒. ครูใหญ่	๔๓	๓๔.๑๒	๖๐	๔๗.๖๑	๒๐	๑๕.๘๗	๒	๑.๕๘	๑	๐.๗๔
๑๓. ครู	๔๕	๓๕.๗๑	๖๓	๔๐.๐๐	๑๖	๑๒.๖๔	๑	๐.๗๔	๑	๐.๗๕
๑๔. ปู่	๔๖	๓๖.๕๐	๕๖	๔๔.๔๔	๒๐	๑๕.๘๗	๒	๑.๕๘	๒	๑.๕๘
๑๕. ยา	๔๔	๓๔.๔๒	๕๔	๔๖.๘๒	๑๘	๑๔.๒๘	๓	๒.๓๘	๒	๑.๕๘
๑๖. ตา	๔๕	๓๕.๗๑	๖๐	๔๗.๖๑	๑๗	๑๓.๔๔	๒	๑.๕๘	๒	๑.๕๘
๑๗. ยาย	๔๖	๓๖.๕๐	๖๒	๔๔.๒๐	๑๕	๑๑.๔๐	๑	๐.๗๔	๒	๑.๕๘
๑๘. พ่อ	๘๐	๖๔.๐๐	๓๗	๒๔.๖๐	๖	๔.๘๐	–	–	–	–
๑๙. แม่	๘๔	๖๖.๑๔	๓๕	๒๗.๕๕	๖	๔.๗๒	๑	๐.๗๘	๑	๐.๗๘

สถาบันและบุคคล	ความเห็น									
	มากยิ่ง		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๒๐. พี่ชาย	๓๕	๒๘.๐๐	๕๔	๔๓.๒๐	๓๑	๒๔.๘๐	๒	๑.๖๐	๓	๒.๔๐
๒๑. พี่สาว	๓๑	๒๓.๘๔	๖๓	๔๘.๔๖	๓๑	๒๓.๘๔	๒	๑.๕๓	๓	๒.๓๐
๒๒. ญาติอื่น ๆ	๑๙	๑๕.๒๐	๓๖	๒๘.๘๐	๖๑	๔๘.๘๐	๖	๔.๘๐	๓	๒.๔๐
๒๓. ผู้นำกลุ่ม	๑๘	๑๔.๔๐	๓๕	๒๘.๐๐	๕๒	๔๑.๖๐	๑๕	๑๒.๐๐	๕	๔.๐๐

๑.๔ กิจกรรมและสิ่งต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย

กิจกรรมและสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้ส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยให้แก่ท่านมากน้อยเพียงใด ?

กิจกรรมและสิ่งต่าง ๆ	ความเห็น									
	มากยิ่ง		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๑. การปฏิบัติหน้าที่การงานและความประพฤติของผู้ใหญ่	๒๔	๒๓.๐๑	๕๒	๔๑.๒๖	๔๑	๓๒.๕๓	๑	๐.๗๕	๔	๓.๑๗
๒. การบอกเล่าของปู่ ย่า ตา ยาย	๓๗	๒๔.๓๖	๕๗	๔๕.๒๓	๒๔	๑๙.๐๔	๗	๕.๕๕	๑	๐.๗๕
๓. การแนะนำ สั่งสอน อบรมของปู่ ย่า ตา ยาย	๔๔	๓๔.๔๒	๕๐	๓๙.๖๘	๒๘	๒๒.๒๒	๓	๒.๓๘	๑	๐.๗๕
๔. การบอกเล่าของพ่อ	๕๙	๔๖.๘๒	๕๒	๔๑.๒๖	๑๒	๙.๕๒	๑	๐.๗๕	๒	๑.๕๘

กิจกรรมและสิ่งต่าง ๆ	ความเห็น									
	มากยิ่ง		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๕. การแนะนำ สั่งสอน อบรมของพ่อ	๖๐	๔๗.๖๑	๔๖	๓๖.๕๐	๑๕	๑๑.๔๐	๒	๑.๕๘	๓	๒.๓๘
๖. การบอกเล่าของแม่	๕๗	๔๕.๖๐	๔๔	๓๔.๒๐	๑๖	๑๒.๘๐	–	–	๓	๒.๔๐
๗. การแนะนำ สั่งสอน อบรมของแม่	๕๗	๔๕.๒๓	๔๘	๓๘.๐๔	๑๖	๑๒.๖๔	๓	๒.๓๘	๒	๑.๕๘
๘. ความประพฤติ การปฏิบัติของพ่อ	๔๒	๓๓.๖๐	๕๑	๔๐.๘๐	๓๐	๒๔.๐๐	๑	๐.๘๐	๑	๐.๘๐
๙. ความประพฤติ การปฏิบัติของแม่	๔๓	๓๔.๑๒	๕๕	๔๓.๖๕	๒๕	๑๙.๘๔	๒	๑.๕๘	๑	๐.๗๙
๐. การแนะนำ สั่งสอน อบรมของญาติพี่น้อง	๑๐	๘.๐๐	๔๐	๓๒.๐๐	๖๖	๕๒.๘๐	๖	๔.๘๐	๓	๒.๔๐
๑. การแนะนำ สั่งสอน อบรมของครู	๔๓	๓๔.๔๐	๖๕	๕๒.๐๐	๑๑	๘.๘๐	๒	๑.๖๐	๔	๓.๒๐
๒. การบอกเล่าของเพื่อน ๆ ที่โรงเรียน	๑๐	๘.๐๖	๒๘	๒๒.๕๘	๖๔	๕๑.๖๑	๑๗	๑๓.๗๐	๕	๔.๐๓
๓. ความประพฤติ การปฏิบัติของเพื่อน ๆ ที่โรงเรียน	๕	๓.๙๓	๓๓	๒๕.๙๘	๗๔	๕๘.๒๖	๙	๗.๐๘	๖	๔.๗๒
๔. การบอกเล่าของเพื่อน ๆ ในหมู่บ้าน	๖	๔.๗๒	๒๗	๒๑.๒๕	๖๖	๕๑.๒๐	๒๖	๑๗.๗๒	๖	๔.๗๒
๕. ความประพฤติ การปฏิบัติของเพื่อน ๆ ในหมู่บ้าน	๖	๔.๘๐	๒๘	๒๒.๔๐	๖๔	๕๑.๒๐	๒๑	๑๖.๘๐	๖	๔.๘๐
๖. งานบุญพระเวส (บุญหลวง)	๒๖	๒๐.๖๓	๕๒	๔๑.๒๖	๓๙	๓๐.๙๕	๙	๗.๑๔	–	–
๗. งานวันสำคัญที่โรงเรียนจัด	๒๗	๒๑.๔๒	๖๗	๕๓.๑๗	๒๘	๒๒.๒๒	๔	๓.๑๗	–	–
๘. งานวันเด็ก	๔๐	๓๒.๐๐	๕๔	๔๓.๒๐	๒๖	๒๐.๘	๔	๓.๒๐	๑	๐.๘๐
๙. การทำบุญตักบาตร	๒๗	๒๑.๒๕	๕๔	๔๖.๔๕	๓๗	๒๔.๑๓	๓	๒.๓๖	๑	๐.๗๘
๐. การฟังเทศน์	๒๐	๑๕.๘๗	๔๒	๓๓.๓๓	๔๙	๓๘.๘๘	๑๔	๑๑.๑๑	๑	๐.๗๙
๑. การไปวัดในงานบุญต่าง ๆ	๑๖	๑๒.๙๐	๔๒	๓๓.๘๗	๖๐	๔๘.๓๘	๕	๔.๐๓	๑	๐.๘๐
๒. การไปดูพิธีแต่งงานในหมู่บ้าน	๑๒	๙.๕๒	๓๒	๒๕.๓๙	๕๖	๔๔.๔๔	๒๑	๑๖.๖๖	๕	๓.๙๖
๓. การไปร่วมงานประเพณีต่าง ๆ ในท้องถิ่น	๑๕	๑๑.๙๐	๓๕	๒๗.๗๗	๖๑	๔๘.๔๑	๑๓	๑๐.๓๑	๒	๑.๕๘

กิจกรรมและสิ่งต่าง ๆ	ความเห็น									
	มากยิ่ง		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๒๔. การอ่านหนังสือ	๒๗	๒๑.๐๙	๖๑	๔๗.๖๕	๓๐	๒๓.๔๓	๗	๕.๔๖	๓	๒.๓๑
๒๕. การดูโทรทัศน์	๕	๓.๙๓	๒๑	๑๖.๕๓	๔๔	๓๔.๖๔	๒๘	๒๒.๐๔	๒๙	๒๒.๘๑
๒๖. การฟังวิทยุ	๑๒	๙.๖๐	๓๐	๒๔.๐๐	๕๙	๔๗.๒๐	๑๕	๑๒.๐๐	๙	๗.๒๐
๒๗. นิยาย นิทานที่ได้ฟัง	๗	๕.๖๔	๑๔	๑๑.๒๙	๕๐	๔๐.๓๒	๓๒	๒๕.๘๐	๒๑	๑๖.๙๑
๒๘. การสังเกตสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองในชีวิตประจำวัน	๑๓	๑๐.๕๖	๒๘	๒๒.๗๖	๖๐	๔๘.๗๘	๑๘	๑๔.๖๓	๔	๓.๒๑

๑.๕ <u>ผลของการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติ</u> ในปัจจุบันท่านมีความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ความเชื่อและปฏิบัติสิ่งต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด ?

ความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ความเชื่อและการปฏิบัติ	ความเห็น									
	มากยิ่ง		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๑. การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่ประพฤติ ปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม	๒๘	๒๑.๗๐	๖๗	๕๑.๔๓	๓๒	๒๔.๘๐	๑	๐.๗๗	๑	๐.๗๗

ามรู้ ความคิด ความเข้าใจ ความเชื่อและการปฏิบัติ	ความเห็น									
	มากยิ่ง		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๒. การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์ ความดีนั้น	๒๓	๑๘.๔๐	๕๗	๔๕.๖๐	๓๙	๓๑.๒๐	๕	๔.๐๐	๑	๐.๘๐
๓. การอดทน อดกลั้นและอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริต ไม่ว่าจะโดยเหตุผลประการใด	๒๗	๒๑.๖๐	๕๗	๔๕.๖๐	๓๗	๒๙.๖๐	๒	๑.๖๐	๒	๑.๖๐
๔. การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ใหญ่ของบ้านเมือง	๒๔	๑๙.๒๐	๕๕	๔๔.๐๐	๔๑	๓๒.๘๐	๓	๒.๔๐	๒	๑.๖๐
๕. การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและรับผิดชอบ	๒๘	๒๓.๓๓	๕๖	๔๖.๖๖	๓๕	๒๙.๑๖	๑	๐.๘๓	–	–
๖. การประหยัดและออม	๒๘	๒๒.๕๘	๓๙	๓๑.๔๕	๕๒	๔๑.๔๓	๕	๔.๐๓	–	–
๗. การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	๓๗	๒๙.๖๐	๖๗	๕๓.๖๐	๒๐	๑๖.๐๐	๑	๐.๘๐	–	–
๘. การปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา	๓๐	๒๓.๘๐	๖๔	๕๐.๗๙	๒๗	๒๑.๔๒	๕	๓.๙๖	–	–
๙. ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	๘๔	๖๗.๗๔	๓๙	๒๗.๔๑	๕	๔.๐๓	๑	๐.๘๐	–	–
๐. รักษาความสามัคคี ความกลมเกลียวกันในครอบครัว	๕๗	๔๕.๖๐	๕๘	๔๖.๔๐	๑๐	๘.๐๐	–	–	–	–
๑. ขยันขันแข็งในการงานอาชีพ	๒๕	๒๐.๑๖	๖๗	๕๔.๐๓	๓๐	๒๔.๑๙	๒	๑.๖๑	–	–
๒. ศึกษาหาความรู้ใส่ตนอยู่เป็นนิจ	๒๘	๒๒.๔๐	๔๗	๓๗.๖๐	๔๔	๓๕.๒๐	๕	๔.๐๐	๑	๐.๘๐
๓. ใฝ่ก้าวหน้าหาความเจริญใส่ตน	๓๗	๒๙.๓๖	๔๘	๓๘.๐๙	๓๓	๒๖.๑๙	๗	๕.๕๕	๑	๐.๗๙
๔. คิดพึ่งตนเอง เชิดชูตนเองด้วยความดี	๓๙	๓๑.๔๕	๕๔	๔๓.๕๔	๓๐	๒๔.๑๙	๑	๐.๘๐	–	–

ความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ความเชื่อและการปฏิบัติ	ความเห็น									
	มากยิ่ง		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๑๕. รักเกียรติเสมอชีวิต	๔๘	๓๘.๔๐	๔๔	๓๔.๒๐	๒๘	๒๒.๔๐	–	–	–	–
๑๖. ภาคภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นคนไทย	๘๔	๖๗.๒๐	๓๗	๒๔.๖๐	๓	๒.๔๐	๑	๐.๘๐	–	–
๑๗. หวงแหน รักท้องถิ่น หมู่บ้าน ตำบลที่เกิด	๖๗	๕๓.๖๐	๔๖	๓๖.๘๐	๑๑	๘.๘๐	๑	๐.๘๐	–	–
๑๘. รักษาสมบัติทางศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่น	๔๖	๓๖.๕๐	๕๖	๔๔.๔๔	๒๑	๑๖.๖๖	๓	๒.๓๘	–	–
๑๙. เอาใจใส่ร่วมบำรุงวัดและพุทธศาสนา	๓๗	๒๙.๖๐	๕๕	๔๔.๐๐	๓๐	๒๔.๐๐	๓	๒.๔๐	–	–
๒๐. ศรัทธา เชื่อมั่นในการทำความดี ละความชั่ว	๓๖	๒๘.๘๐	๕๔	๔๓.๒๐	๒๖	๒๐.๘๐	๖	๔.๘๐	๓	๒.๔๐
๒๑. พร้อมที่จะสละชีวิตและทรัพย์ป้องกันเขตแดนของไทย	๔๙	๓๙.๒๐	๕๑	๔๐.๘๐	๒๒	๑๗.๖๐	๒	๑.๖๐	๑	๐.๘๐
๒๒. เสียสละทรัพย์ สิ่งของ แรงงาน เวลาช่วยพัฒนาท้องถิ่น	๓๔	๒๗.๔๑	๕๗	๔๕.๖๖	๓๑	๒๕.๐๐	๒	๑.๖๑	–	–
๒๓. นับถือพุทธศาสนาอย่างจริงใจ	๕๕	๔๔.๐๐	๕๓	๔๒.๔๐	๑๗	๑๓.๖๐	–	–	–	–
๒๔. ร่วมออกแรงกายพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญ	๗๕	๓๖.๐๐	๔๘	๓๘.๔๐	๒๙	๒๓.๒๐	๑	๐.๘๐	๒	๑.๖๐
๒๕. ส่งเสริมอนุชนให้เจริญก้าวหน้าทางการศึกษา	๔๔	๓๕.๒๐	๕๔	๔๓.๒๐	๒๐	๑๖.๐๐	๑	๐.๘๐	๑	๐.๘๐
๒๖. ปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นทางการกระทำ การคิด การพูด	๓๙	๓๑.๔๕	๔๘	๓๘.๗๐	๓๖	๒๙.๐๓	๑	๐.๘๐	–	–
๒๗. อุปการะญาติพี่น้องและผู้มีพระคุณ	๔๗	๓๗.๓๐	๔๙	๓๘.๘๘	๒๔	๒๓.๐๑	๑	๐.๗๙	–	–
๒๘. เมตตา กรุณาต่อเพื่อนบ้านและคนทั่วไป	๒๕	๒๐.๐๐	๕๖	๔๔.๘๐	๔๑	๓๒.๘๐	๓	๒.๔๐	–	–
๒๙. ช่วยเหลือการงานในครอบครัวอย่างเต็มที่	๔๒	๓๓.๘๗	๔๗	๓๗.๙๐	๓๓	๒๖.๖๑	๒	๑.๖๑	–	–
๓๐. ศึกษาประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นด้วยความสนใจ	๒๔	๑๙.๒๐	๓๘	๓๐.๔๐	๕๕	๔๔.๐๐	๘	๖.๔๐	–	–

วามรู้ ความคิด ความเข้าใจ ความเชื่อและการปฏิบัติ	ความเห็น									
	มากยิ่ง		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๑. เล่าเรื่องราว ความดีของท้องถิ่นให้คนอื่นทราบ	๑๙	๑๕.๒๐	๓๐	๒๔.๐๐	๖๔	๕๑.๒๐	๑๒	๙.๖๐	–	–
๒. รักษาเกียรติและชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล	๕๙	๔๗.๒๐	๕๐	๔๐.๐๐	๑๖	๑๒.๘๐	–	–	–	–
๓. พยายามสร้างชื่อเสียงและความดีให้แก่ท้องถิ่น	๔๐	๓๑.๔๙	๕๒	๔๐.๙๔	๓๓	๒๕.๙๘	๒	๑.๕๗	–	–
๔. ร่วมมือในการสร้างความหวังและความเจริญแก่อนุชน	๒๐	๑๖.๑๒	๕๔	๔๓.๕๔	๔๕	๓๖.๒๙	๔	๓.๒๒	๑	๐.๘๐
๕. ยกย่องคนไทยที่ซื่อสัตย์ สุจริต	๕๗	๔๕.๙๖	๔๙	๓๙.๕๑	๑๕	๑๒.๐๙	๒	๑.๖๑	๑	๐.๘๐

๒. ข้อสังเกต

๒.๑ สิ่งสำคัญสิบอันดับแรกที่แสดงให้เห็นความเป็นชาติไทยตามความเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โดยรวมความเห็นในช่องมากและมากยิ่งเข้าด้วยกัน

สิ่งสำคัญ	ความเห็นในช่องมากและมากยิ่ง	ร้อยละ*
๑. การรักถิ่นที่เกิด	๑๒๒	๙๕.๓๑
๒. พระมหากษัตริย์	๑๑๙	๙๕.๙๖
๓. การอุปการะผู้มีพระคุณ เช่น บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย	๑๑๗	๙๒.๘๕
๔. พระพุทธศาสนา	๑๐๘	๘๗.๘๐

สิ่งสำคัญ	ความเห็นในช่องมากและมากยิ่ง	ร้อยละ*
๕. ภาษาไทย	๑๐๘	๘๖.๔๐
๖. เขตแดนของประเทศ	๑๐๘	๘๓.๐๗
๗. การกราบไหว้ผู้ใหญ่ บิดา มารดา ครูบาอาจารย์	๙๒	๗๓.๐๑
๘. การแต่งงานกับคนไทยด้วยกัน	๙๑	๗๒.๘๐
๙. ประเพณีทำบุญตักบาตร	๘๐	๖๒.๙๙
๑๐. ประเพณีบุญแหพระเวส (บุญหลวง)	๗๖	๖๐.๘๐

*คิดตามจำนวนผู้ตอบในแต่ละข้อถาม

สิ่งสำคัญสิบอันดับแรกที่แสดงให้เห็นความเป็นชาติไทยตามความเห็นของนักเรียนชั้นมัธยม คือ

๑. การรักถิ่นที่เกิด
๒. พระมหากษัตริย์
๓. การอุปการะผู้มีพระคุณ เช่น บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย
๔. พระพุทธศาสนา
๕. ภาษาไทย
๖. เขตแดนของประเทศ
๗. การกราบไหว้ผู้ใหญ่ บิดา มารดา ครูบาอาจารย์
๘. การแต่งงานกับคนไทยด้วยกัน
๙. ประเพณีทำบุญตักบาตร
๑๐. ประเพณีบุญแหพระเวส (บุญหลวง)

๒.๒ <u>การกระทำสิบอันดับแรกที่แสดงเจตนาความเป็นชาติไทยตามความเห็นของนักเรียนชั้นมัธยม</u> โดยรวมความเห็นในช่องมากและมากยิ่งเข้าด้วยกัน

การกระทำ	ความเห็นในช่องมากและมากยิ่ง	ร้อยละ *
๑. จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์	๑๒๔	๙๙.๒๐
๒. ภาคภูมิที่เกิดมาเป็นคนไทย	๑๒๒	๙๗.๖๐
๓. หวงแหนและป้องกันเขตแดนของประเทศไทย	๑๑๗	๙๔.๓๕
๔. นับถือญาติพี่น้อง เคารพผู้ใหญ่ บิดามารดา	๑๑๔	๙๑.๒๐
๕. ยกย่องให้เกียรติ นิยมคนไทยที่ทำความดี	๑๑๓	๘๙.๖๘
๖. เทิดพระเกียรติและเผยแพร่พระราชกรณียกิจ	๑๐๖	๘๕.๔๘
๗. บำรุงพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคง เช่น บำรุงวัด	๑๐๒	๘๑.๖๐
๘. หมั่นศึกษาหาความรู้เพื่อสร้างครอบครัวให้เจริญ	๑๐๒	๘๑.๖๐
๙. เสียสละเวลาทรัพย์ผลประโยชน์ของตนช่วยชาติ	๑๐๐	๘๐.๐๐
๑๐. ขยันหมั่นเพียรในการทำงานอาชีพที่สุจริต	๙๗	๗๙.๕๐

*คิดตามจำนวนผู้ตอบในแต่ละข้อถาม

การกระทำสิบอันดับแรกที่แสดงเจตนาความเป็นชาติไทยตามความเห็นของนักเรียนชั้นมัธยม คือ

๑. จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์
๒. ภาคภูมิใจที่เกิดมาเป็นคนไทย
๓. หวงแหนและป้องกันเขตแดนของประเทศไทย
๔. นับถือญาติพี่น้อง เคารพผู้ใหญ่ บิดา มารดา

๕. ยกย่องให้เกียรติ นิยมคนไทยที่ทำความดี

๖. เทิดพระเกียรติและเผยแพร่พระราชกรณียกิจ

๗. บำรุงพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคง เช่น บำรุงวัด

๘. หมั่นศึกษาหาความรู้เพื่อสร้างครอบครัวให้เจริญ

๙. เสียสละเวลา ทรัพย์ผลประโยชน์ของตนช่วยชาติ

๑๐. ขยันหมั่นเพียรในการทำงานอาชีพที่สุจริต

๒.๓ <u>ผู้ส่งเสริมและทำการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยสิบอันดับแรกตามความเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา</u> โดยรวมความเห็นในช่องมากและมากยิ่งเข้าด้วยกัน

สถาบันและบุคคล	ความเห็นในช่องมากและมากยิ่ง	ร้อยละ*
๑. แม่	๑๑๙	๙๓.๗๐
๒. พ่อ	๑๑๗	๙๓.๖๐
๓. โรงเรียน	๑๑๕	๙๑.๒๖
๔. ครู	๑๐๘	๘๕.๗๑
๕. ยาย	๑๐๘	๘๕.๗๑
๖. ตา	๑๐๕	๘๓.๓๓
๗. ย่า	๑๐๓	๘๑.๗๔
๘. ครูใหญ่	๑๐๓	๘๑.๗๔
๙. ปู่	๑๐๒	๘๐.๙๕
๑๐. วัด	๑๐๑	๗๙.๕๒

*คิดตามจำนวนผู้ตอบในแต่ละข้อถาม

ผู้ส่งเสริมและทำการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยสิบอันดับแรกตามความเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา คือ

๑. แม่
๒. พ่อ
๓. โรงเรียน
๔. ครู
๕. ยาย
๖. ตา
๗. ย่า
๘. ครูใหญ่
๙. ปู่
๑๐. วัด

อำเภอนาแห้วเป็นท้องถิ่นทุรกันดาร ห่างไกลความเจริญและโอกาสทางการศึกษามาตลอด แต่การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของนักเรียนในอำเภอนี้จะไม่มีวันขาดสาย เพราะผู้ที่ทำการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย ที่สำคัญตามความเห็นของนักเรียน คือ แม่ พ่อ ยาย ตา ย่า ปู่ ซึ่งบุคคลดังกล่าวเป็นคนไทย เชื้อชาติไทยร้อยละ ๑๐๐ และนับถือพระพุทธศาสนา ร้อยละ ๑๐๐ เมื่อมีโรงเรียน ครู และวัด มาเสริมอีก การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย ยอมจะแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

๒.๔ <u>กิจกรรมและสิ่งต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยสิบอันดับแรกตามความเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา</u> โดยรวมความเห็นในช่องมากและมากยิ่งเข้าด้วยกัน

กิจกรรมและสิ่งต่าง ๆ	ความเห็นในช่องมากและมากยิ่ง	ร้อยละ*
๑. การบอกเล่าของพ่อ	๑๑๑	๘๘.๐๙
๒. การแนะนำสั่งสอน อบรมของครู	๑๐๘	๘๖.๔๐

กิจกรรมและสิ่งต่าง ๆ	ความเห็นในช่องมากและมากยิ่ง	ร้อยละ*
๓. การบอกเล่าของแม่	๑๐๖	๘๔.๘๐
๔. การแนะนำสั่งสอน อบรมของพ่อ	๑๐๖	๘๔.๑๒
๕. การแนะนำสั่งสอน อบรมของแม่	๑๐๕	๘๓.๓๓
๖. ความประพฤติการปฏิบัติของแม่	๙๘	๗๗.๗๗
๗. งานวันเด็ก	๙๔	๗๕.๒๐
๘. การบอกเล่าของปู่ ย่า ตา ยาย	๙๔	๗๔.๖๐
๙. การแนะนำสั่งสอน อบรมของปู่ ย่า ตา ยาย	๙๔	๗๔.๖๐
๑๐. งานวันสำคัญที่โรงเรียนจัด	๙๔	๗๔.๖๐

*คิดตามจำนวนผู้ตอบในแต่ละข้อถาม

กิจกรรมและสิ่งต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยสิบอันดับแรก ตามความเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา คือ

๑. การบอกเล่าของพ่อ
๒. การแนะนำสั่งสอน อบรมของครู
๓. การบอกเล่าของแม่
๔. การแนะนำสั่งสอนอบรมของพ่อ
๕. การแนะนำสั่งสอนอบรมของแม่
๖. ความประพฤติการปฏิบัติของแม่
๗. งานวันเด็ก
๘. การบอกเล่าของปู่ ย่า ตา ยาย

๙. การแนะนำสั่งสอน อบรมของปู่ ย่า ตา ยาย

๑๐. งานวันสำคัญที่โรงเรียนจัด

๒.๕ ผลของการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยสิบเอ็ดอันดับแรกตามความเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โดยรวมความเห็นในช่องมากและมากยิ่งเข้าด้วยกัน

ผลของการสืบทอด	ความเห็นในช่องมากและมากยิ่ง	ร้อยละ*
๑. ภาคภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นคนไทย	๑๒๑	๙๖.๘๐
๒. ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	๑๑๘	๙๕.๑๖
๓. รักษาความสามัคคี ความกลมเกลียวกันในครอบครัว	๑๑๕	๙๒.๐๐
๔. หวงแหน รักท้องถิ่น หมู่บ้าน ตำบลที่เกิด	๑๑๓	๙๐.๔๐
๕. รักษาเกียรติและชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล	๑๐๙	๘๗.๒๐
๖. นับถือพุทธศาสนาอย่างจริงใจ	๑๐๘	๘๖.๔๐
๗. ยกย่องคนไทยที่ซื่อสัตย์สุจริต	๑๐๖	๘๕.๔๘
๘. การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	๑๐๔	๘๓.๒๐
๙. ส่งเสริมอนุชนให้ก้าวหน้าทางการศึกษา	๑๐๓	๘๒.๔๐
๑๐. รักษาสมบัติทางศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่น	๑๐๒	๘๐.๙๕
๑๑. พร้อมที่จะสละชีวิตและทรัพย์ป้องกันเขตแดนของไทย	๑๐๐	๘๐.๐๐

*คิดตามจำนวนผู้ตอบในแต่ละข้อถาม

ผลของการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยสิบเอ็ดอันดับแรกตามความเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา คือ

๑. ภาคภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นคนไทย

๒. ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

๓. รักษาความสามัคคี ความกลมเกลียวกันในครอบครัว

๔. หวงแหน รักท้องถิ่น หมู่บ้าน ตำบลที่เกิด

๕. รักษาเกียรติและชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล

๖. นับถือพุทธศาสนาอย่างจริงใจ

๗. ยกย่องคนไทยที่ซื่อสัตย์สุจริต

๘. การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย

๙. ส่งเสริมอนุชนให้ก้าวหน้าทางการศึกษา

๑๐. รักษาสมบัติทางศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

๑๑. พร้อมที่จะสละชีวิตและทรัพย์ป้องกันเขตแดนของไทย

ค. ข้อมูลจากคำตอบของครู ๔ คน

เนื่องจากจำนวนครูที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวนน้อย คือ เพียง ๔ คน คณะผู้วิจัยจึงไม่นำผลการวิเคราะห์คำตอบของครูมารายงานไว้เป็นพิเศษในที่นี้

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้จะใช้เป็นแนวทางในการศึกษาการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว ตัวเลขและข้อสรุปที่ได้มาเป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้น ไม่ได้ถือว่าเป็นสิ่งสมบูรณ์ในตัวมันเอง สิ่งสำคัญยิ่งคือ การไปดูสภาพการณ์ สถานการณ์ เหตุการณ์ และการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง ๆ ในท้องถิ่น งานสำคัญนี้ได้กล่าวไว้บ้างแล้วในการปฏิบัติงานภาคสนาม ต่อไปจะเป็นการแจกแจงวิเคราะห์องค์ประกอบ และกระบวนการต่าง ๆ จากการสังเกต การเข้าไปมีส่วนในเหตุการณ์และการพิจารณาสิ่งต่างๆ ที่ได้พบเห็น ได้ยินได้ฟัง ได้สัมผัสเป็นส่วนรวม

เนื่องจากในสังคมไทยมีปัญหามากมาย ทางรัฐบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากจังหวัดต่าง ๆ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชนและนักวิชาการทั้งหลายต่างทราบกันอยู่ แม้แต่สัตว์ก็ต้องรู้ เช่น วัว ควาย อดหญ้า อดน้ำตาย ปลาตายเพราะน้ำเน่า น้ำเป็นพิษ ฯลฯ นักวิชาการและนักวิจัยมักจะแก้ปัญหาด้วยตัวเลขเท่านั้น ความทุกข์ยากและปัญหาจึงไม่หมดไป การวิจัยในโครงการนี้เน้นการแก้ปัญหาจริง ๆ จึงต้องเน้นความสำคัญของการดู การเห็นของจริง สภาพการณ์จริง เหตุการณ์จริง เป็นพิเศษ

บทที่ ๕

องค์ประกอบและกระบวนการต่าง ๆ ในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย ของประชาชนในตำบลนาแห้ว

ก. องค์ประกอบ

ในบทนี้จะได้อธิบายถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การศึกษา และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของตำบลนาแห้ว ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบและกระบวนการต่าง ๆ ในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว

๑. สภาพทางภูมิศาสตร์

ตำบลนาแห้วเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอนาแห้ว ซึ่งประกอบด้วย ตำบลนาแห้ว ตำบลนาพึง ตำบลแสงภา และตำบลนามาลา อำเภอนาแห้ว เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดเลย ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

ตำบลนาแห้วเป็นเส้นทางผ่านของชาวไทยที่อพยพมาจากทางใต้ของประเทศจีนและอาณาจักรโยนกมาตั้งแต่โบราณ ปัจจุบันก็มีแนวโน้มจะเป็นทางผ่านหรือจุดเชื่อมระหว่างชาวไทยภาคกลาง ภาคอีสาน ภาคเหนือ และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

๑.๑ ที่ตั้ง ของตำบลนาแห้ว ตั้งอยู่ที่ถนนสายด่านซ้าย – นาแห้ว

- ทิศเหนือติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีแม่น้ำเหือง ซึ่งเกิดจากภูเขาขาด อำเภอฟากท่า จังหวัดอุตรดิตถ์ไหลผ่าน
- ทิศใต้ติดต่อกับตำบลนาพึง อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย มีแม่น้ำหูกั้นเขตแดน แม่น้ำหูเกิดจากภูเขาสามแหลม ตำบลน้ำพริก อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ไหลผ่านตำบลนาแห้ว ลงสู่แม่น้ำเหืองที่บ้านเหมืองแพร่ แม่น้ำหูไหลผ่านบ้านห้วยนาสี บ้านนาแห้วใหม่ บ้านนาแห้วเก่า บ้านนาโพธิ์ และบ้านเหมืองแพร่ เป็นแม่น้ำสำคัญที่ไหลผ่านหมู่บ้านถึงห้าหมู่บ้าน ในจำนวน หกหมู่บ้านของตำบลนาแห้ว

- ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลนาดี อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลแสงภา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ ท้องที่ตำบลนาแห้ว มีภูเขาล้อมรอบทางด้านทิศตะวันออก แต่ก็มีแม่น้ำหูไหลผ่านเชิงเขา ทำให้พื้นดินมีความชุ่มชื้น ทำการเพาะปลูกได้ตลอดปี ด้านตะวันตกเป็นที่ราบและเนินเขา สามารถทำนาและทำไร่ได้บางส่วน ด้านทิศเหนือและทิศใต้เป็นหุบเขา ทำให้มีที่ราบแคบ ๆ สำหรับทำนาและทำไร่

๑.๓ สภาพดินฟ้าอากาศ ลักษณะพื้นดินมีความชุ่มชื้นและอุดมสมบูรณ์กว่าตำบลอื่น ๆ เพราะมีแม่น้ำหลายสายไหลมารวมกันที่ตำบลนาแห้ว ในฤดูฝนจะมีฝนตกชุก ฤดูหนาวอากาศหนาวจัด อุณหภูมิระหว่าง ๒ – ๑๐ องศาเซลเซียส ฤดูร้อนอากาศเย็นสบาย อุณหภูมิระหว่าง ๒๕ – ๓๕ องศาเซลเซียส ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายนจะมีหมอกลงจัดในตอนกลางคืนและตอนเช้า บางคืนมีหมอกลงจัดทำให้มีน้ำไหลตามชายคาบ้าน

๑.๔ แม่น้ำสำคัญ ชาวบ้านทั่ว ๆ ไปเรียกแม่น้ำ หรือลำน้ำว่า "น้ำ" และบอกชื่อเฉพาะของแม่น้ำหรือลำน้ำต่อท้าย เช่น ลำน้ำหู ก็ว่า "น้ำหู" ลำน้ำเหืองก็ว่า "น้ำเหือง" ลำน้ำแพร่ ก็ว่า "น้ำแพร่" เป็นต้น เพื่อให้รายงานการวิจัยคงเส้นคงวาเมื่อคณะผู้วิจัยได้ใช้ "แม่น้ำ" นำหน้าชื่อลำน้ำในตำบลนาแห้วมาตั้งแต่แรก (พ.ศ. ๒๕๒๑ – ๒๕๒๖) ในการเขียนรายงานฉบับนี้จึงจะใช้ตามที่เคยปฏิบัติมาแล้ว

แม่น้ำสำคัญในตำบลนาแห้วมี ๓ สาย คือ

๑.๔.๑ แม่น้ำเหือง

๑.๔.๒ แม่น้ำหู

๑.๔.๓ แม่น้ำแพร่ เกิดจากภูเขาสันทราย ตำบลแสงภา ซึ่งเป็นตำบลหนึ่งในจำนวนสี่ตำบลของอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลยไหลผ่านตำบลแสงภา บ้านโป่งกูด และไหลลงสู่แม่น้ำหูที่บ้านบุ่ง ประชาชนในตำบลนาแห้วได้ทดแม่น้ำแพร่เข้านาจนมีชื่อหมู่บ้านแห่งหนึ่งว่า บ้านเหมืองแพร่ ชาวบ้านเรียกตามภาษาถิ่นว่า "เหมืองแย่" หรือ "เหมืองแผ่" คนที่มาจากท้องถิ่นอื่นใหม่ ๆ ไม่เข้าใจเรียกเป็น "เมืองแพร่" ก็มี

อย่างไรก็ดีอีกไม่นานท้องถิ่นนี้จะกลายเป็น "เมือง" อย่างแน่นอน คงไม่เกิน ๑๐ ปี

๑.๕ ทรัพยากรธรรมชาติ

- ป่าไม้ เป็นป่าไม้กระยาเลย
- แร่ธาตุ มีแร่ตะกั่ว อยู่ทางด้านตะวันตกของบ้านเหมืองแพร่
- เกลือ มีบ่อเกลือสินเธาว์ที่บ้านเหมืองแพร่ ตรงกลางแม่น้ำเหือง
- ทราย ชาวบ้านขนทรายจากแม่น้ำเหือง คันละ ๕๐ สตางค์ พ่อค้าเหมาซื้อไว้ขายต่อถังละ ๑ บาท ใครตักเองจากแม่น้ำเหืองไม่ต้องเสียเงิน

๑.๖ การคมนาคม มีถนนราดยางจากอำเภอด่านซ้ายถึงบ้านเหมืองแพร่ ระยะทาง ๓๕ กิโลเมตร ทุกหมู่บ้านในตำบลนาแห้วติดต่อกันได้สะดวก มีทางลาดยางผ่านบ้านห้วยนาสี บ้านนาแห้วใหม่ บ้านนาโพธิ์ บ้านเหมืองแพร่ และบ้านโป่งกูด บ้านนาแห้วเก่าและบ้านบุง อยู่ห่างจากทางลาดยางราว ๑๕๐ เมตร และมีทางลำลองผ่าน

๑.๗ พลเมือง (พ.ศ. ๒๕๒๔)

- ประชากรของตำบลนาแห้วทั้งหมด ๑,๕๗๔ คน
- ชาย ๘๐๔ คน
- หญิง ๗๗๐ คน

๑.๘ สถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญ

๑.๘.๑ น้ำตกตาดไพ อยู่ใกล้หมู่บ้านนาแห้ว เป็นน้ำตกที่สวยงาม มีทางรถยนต์เข้าถึงได้สะดวก

๑.๘.๒ น้ำตกตาดขั้นได อยู่ในเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

๑.๘.๓ น้ำตกตาดโตน อยู่ในเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

๑.๘.๔ น้ำตกตาดนกกก อยู่ในเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

๑.๘.๕ น้ำตกตาดแผ่ ซึ่งทางราชการเรียกชื่อว่าน้ำตกธารสวรรค์ อยู่ในเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

๑.๘.๖ หาดหินชน เป็นหาดหินที่ใหญ่ ยาว และสวยงาม เป็นย่านที่ชาวบ้านไปจับปลาเป็นประจำ เมื่อปลาตายเน่าหรือตายดั้งตามภาษาถิ่น คือ เมื่อน้ำฝนชะชี้เถ้าจากไร่เลื่อนลอยลงสู่แม่น้ำทำให้น้ำขุ่น ปลาหายใจไม่ได้ก็ลอยมาเหนือน้ำ ชาวบ้านก็จับปลากัน ตอนนี้เป็นเหตุการณ์ที่ตื่นเต้น พอใจและรอคอยของชาวบ้านทั่ว ๆ ไป

๑.๘.๗ ผาหนอง เป็นผาที่สูงที่สุดในตำบลนาแห้ว อยู่ในเขตหมู่บ้านนาโพธิ์ ถ้าขึ้นไปชมในตอนเช้า ระหว่าง ๖.๐๐ – ๘.๓๐ น. จะเห็นทัศน์สวยงามมาก พื้นที่ทั้งหมดเหมือนเป็นทะเลกว้างใหญ่ จะมองไม่เห็นตำบลนาแห้วเลย พอสายราว ๙.๐๐ น. หมอกจะหายไปจะมองเห็นหมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบลนาแห้วชัดเจน บนยอดเขาอากาศบริสุทธิ์ดีมาก คนที่ไม่เคยขึ้นยอดผาหนอง อาจจะกล่าวได้ว่ายังไม่ได้เห็น "ที่สุด" ของตำบลนาแห้ว การไปชมจะใช้เวลาเดินเท้าจากบ้านนาโพธิ์ ถึงยอดเขาประมาณ ๓๐ นาที แต่เมื่อขึ้นถึงยอดเขาแล้วไม่อยากลงมาข้างล่างเลย เพราะความสวยงามและอากาศบริสุทธิ์

๑.๘.๘ นาบุ่ง เป็นที่นาอยู่ริมแม่น้ำหู ระหว่างบ้านนาโพธิ์และบ้านบุ่ง มีเนื้อที่ประมาณ ๑๑ ไร่ มีต้นชนุนใหญ่อยู่ ๑ ต้น ณ ตรงริมน้ำหู ใกล้ ๆ ต้นชนุน เป็นจุดที่ก่อกำเนิดความคิดเรื่องมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองทุกเรื่อง และใน พ.ศ. ๒๕๒๗ ที่นาแห่งนี้จะเป็นแปลงสาธิตการปลูกผักต่าง ๆ ของโครงการพัฒนาความอยู่ดีกินดี มีความเป็นไทของประชาชนในอำเภอนาแห้ว เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนพึ่งตนเอง เลี้ยงตนเอง นำตนเอง ทำประโยชน์แก่สังคม และมีความพึงพอใจในชีวิตและการงาน ผักที่ปลูกและเพาะพันธุ์ที่นี่จะนำไปจำหน่ายที่กรุงเทพมหานครและต่างประเทศ เพื่อทำให้เกิดตัวอย่างการค้าขายติดต่อกันระหว่างเมืองหลวงและชนบทไทย

๑.๘.๙ วัดนาแห้ว เป็นวัดเก่าแก่ที่สุดของตำบลนาแห้ว เคยร้างมาแล้วแต่ได้รับการบูรณะขึ้นใหม่

๑.๘.๑๐ วัดบ้านเหมืองแพร่ อยู่ที่ดอนเพีย มีชื่ออีกอย่างหนึ่งว่าวัดโพนสว่างพัฒนาราม ใน พ.ศ. ๒๕๒๖ เริ่มมีการก่อสร้างโบสถ์ วัดเหมืองแพร่ในอดีตเป็นวัดที่เคยรุ่งเรืองยิ่งมาแล้วตั้งอยู่ฝั่งแม่น้ำเหืองด้านประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีชื่ออีกอย่างหนึ่งว่าวัดโพธิ์ศรี บ้านเหมืองแพร่ วัดนี้รุ่งเรืองที่สุดระหว่าง พ.ศ. ๒๔๕๐ – ๒๔๘๔ ในสมัยที่พระครูสุธรรมวงษาโพธิปลัดปัญญาเป็นเจ้าอาวาส และเป็นเจ้าคณะจังหวัดลานช้าง (ตามคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ในตำบลนาแห้ว) วัดนี้เป็นสถาบันทางการศึกษาที่สำคัญยิ่งในสมัยที่ยังไม่มีโรงเรียนด้วย

๑.๘.๑๑ โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ ตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐ ปัจจุบันอยู่ที่บ้านเหมืองแพร่ บริเวณที่ตั้งโรงเรียนนี้เคยเป็นที่ตั้งวัดมาก่อน แต่ไม่ปรากฏรายละเอียด

๑.๘.๑๒ โรงเรียนนาแห้ววิทยา ตั้งอยู่ที่เนินภูหมาหงอซึ่งเป็นเนินเขาใกล้หมู่บ้านนาแห้วใหม่ ตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘ อยู่ในที่ดินเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ปัจจุบันมีอ่างเก็บน้ำบ้านนาแห้วซึ่งกรมชลประทานสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๖ อยู่ภายในเขตของโรงเรียนด้วย โรงเรียนนี้มีเนื้อที่ประมาณ ๑๓๓ ไร่

๑.๘.๑๓ ห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ เนื่องจากบ้านนาโพธิ์ไม่มีสถานที่หรือส่วนราชการใด ๆ ไปตั้งอยู่ ผู้วิจัย (สมัยเมื่อเป็นครูสอนอยู่ที่โรงเรียนสายน้ำผึ้ง อำเภอพระโขนง จังหวัดพระนคร) และน้อง ๆ ญาติ ๆ ได้ร่วมทุน ร่วมแรง ร่วมความคิด ความเสียสละ ช่วยกันสร้างขึ้น เริ่มเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๙ และได้ก่อสร้างใหม่เป็นเรือนไม้สองชั้นถาวรเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๗ – ๒๕๑๘ ใช้เงิน ๒๔,๔๔๓ บาท เพื่อเป็นสำนักงานโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ระหว่างการเตรียมโครงการ (พ.ศ. ๒๕๐๖ – ๒๕๓๐) เพื่อเก็บเอกสาร รูปภาพ หนังสือ ตำรา บันทึก วัสดุ ฯลฯ ที่สำคัญ ๆ เกี่ยวกับโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการไว้ และจัดเป็นพิพิธภัณฑ์หมู่บ้านใน พ.ศ. ๒๕๒๔ และ

ทำเป็นพิพิธภัณฑ์ต่อไปด้วยใน พ.ศ. ๒๕๒๖ เรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับตำบลนาแห้ว และแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นจะมีอยู่ที่ห้องสมุดนี้ – เป็นห้องสมุดที่ดีที่สุดในอำเภอนาแห้ว ในขณะนี้ – เอกสารสำคัญมี เช่น แปลนมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการแผ่นแรก (เขียนเมื่อ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๖) แปลนมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการสีน้ำมันขนาดใหญ่ ๒ แผ่น ภาพสมเด็จพระนเรศวรชนช้าง ขนาด ๕๔ คูณ ๓๒ นิ้ว ครกไม้ขนาดใหญ่ (สำหรับใช้ตำข้าว ก่อนมีโรงสี) ครกหินขนาดใหญ่ ตอไม้ตะเคียนทองที่ใหญ่ที่สุดในอำเภอนาแห้ว โดยรอบตอ ๕.๕๐ เมตร สูง ๑.๕๐ เมตร ฯลฯ

๑.๙ <u>การปกครอง</u>

ตำบลนาแห้วเป็นที่ตั้งของอำเภอนาแห้ว มีส่วนราชการต่าง ๆ ระดับอำเภอตั้งอยู่ที่บ้านนาแห้วใหม่จำนวนมาก เช่นที่ว่าการอำเภอนาแห้ว สถานีตำรวจภูธรอำเภอนาแห้ว โรงเรียนนาแห้ววิทยา โรงพยาบาลอำเภอนาแห้ว (กำลังก่อสร้าง) ส่วนสถานีอนามัยตำบลตั้งอยู่ที่บ้านเหมืองแพร่ นอกจากนี้ยังมีหมวด ตชด. ตั้งอยู่ข้างหลังที่ว่าการอำเภอนาแห้วด้วย

๑.๑๐ <u>การศึกษา และการศาสนา</u>

มีโรงเรียนประถมศึกษา ๒ โรงที่บ้านเหมืองแพร่ และบ้านนาแห้วใหม่ และมีโรงเรียนมัธยมศึกษา ๑ โรง ที่บ้านนาแห้วใหม่ ส่วนวัดมี ๒ วัด คือที่บ้านเหมืองแพร่ และบ้านนาแห้วเก่า

๑.๑๑ <u>การสาธารณูปโภค</u>

ตำบลนาแห้วมีไฟฟ้าใช้ตลอดวันตลอดคืน ตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ ประปาเป็นประปาที่ต่อท่อมาจากแม่น้ำแพร่ แต่น้ำยังไม่สะอาด ท้องถิ่นจัดทำขึ้นโดยใช้เงินจากโครงการสร้างงานในชนบท

๑.๑๒ การสหกรณ์

มีการตั้งร้านสหกรณ์อยู่ที่บ้านเหมืองแพร่ ใน พ.ศ. ๒๕๒๖ สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์เคยตั้งที่บ้านบุ่ง เมื่อ ๔ – ๕ ปีมาแล้ว ส่วนสหกรณ์สาธารณสุข (สหกรยา) ตั้งอยู่ที่บ้านนาโพธิ์ เริ่มตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔ ปัจจุบันก็ยังดำเนินงานอยู่ ใน พ.ศ. ๒๕๒๗ เริ่มกลุ่มปลูกผักขายเพื่อนำผัก ผลไม้ พืช และผลิตผลทางเกษตรในตำบลนาแห้วมาจำหน่ายที่กรุงเทพมหานคร โดยเริ่มนำมะขามคิบปอกเปลือก ๕๐ กิโลกรัม จากตำบลนาแห้วมาจำหน่ายที่กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๗ ผู้นำมะขามมาจำหน่าย คือ นายพร้อม สารวิจิตร และ นายบุญเกื้อ สารวิจิตร

๒. ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น

จากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ของตำบลนาแห้ว ที่ผู้วิจัยได้ขอร้องให้เล่าให้ฟังระหว่าง พ.ศ. ๒๕๒๑ – ๒๕๒๖ พอจะประมวลความเป็นมาของท้องถิ่นตำบลนาแห้วได้ว่า ตำบลนาแห้วมีเรื่องราวสืบมายาวนานหลายร้อยปีแล้วแน่นอน จากตัวอย่างบ่อเกลือที่บ้านเหมืองแพร่ ซึ่งค้นพบหลังจากที่ตลิ่งพังลงไปกว่าน้ำจะพัดทรายมาถมบ่อเกลือเดิมจนต้นไม้ขึ้นบนทรายโตโดยรอบเป็นเมตรสองเมตร คงใช้เวลาหลายร้อยปี ต้นมะขามใหญ่ที่ทางลงแม่น้ำเหืองฝั่งลาว มีอายุกว่าสามร้อยปี วัดโพธิ์ศรีเหมืองแพร่เคยรุ่งเรืองมาในอดีต บริเวณที่นา ป่าเขาในตำบลนาแห้วเคยเป็นที่ตั้งวัดจำนวนหลายวัด นับได้ประมาณ ๑๐ วัด ในเนื้อที่ประมาณ ๕๐ ตารางกิโลเมตร ผู้วิจัยจึงเชื่อว่าตำบลนาแห้วเคยมีความรุ่งเรืองระดับเป็นศูนย์กลางการปกครองมาแล้วในอดีต แต่จะเป็นช่วงใด พ.ศ. ใดไม่มีหลักฐานแน่ชัดในขณะนี้

ประมาณ ๕๐ – ๑๐๐ ปี มาแล้วศูนย์กลางของความเจริญจะอยู่ทางฝั่งประเทศลาว ตามหลักฐานมีบ้านฟากน้ำ บ้านป่ากล้วย บ้านนาเทา บ้านนาหล่ม บ้านนาหางไก่ บ้านบอหางนา บ้านนากาว บ้านนาน้อย บ้านนาบ่นอย ฯลฯ ส่วนทางฝั่งแม่น้ำเหืองที่เป็นที่ตั้งตำบลนาแห้วก็เป็นดินแดนของประเทศลาว โดยมีหลักเขตแดนอยู่ที่ภูเก้าง้อม ในตำบลนามาลา อำเภอนาแห้วในปัจจุบัน จึงพอสรุปได้ว่าเขตแดนอำเภอนาแห้วทั้งหมดเคยเป็นเขตแดนของลาวในอดีตหลายร้อยปีมาแล้ว ประมาณ ๕๐ – ๑๐๐ ปีที่ผ่านมา หลายหมู่บ้านในตำบลนาแห้วเป็นหมู่บ้านตั้งใหม่ โดยมีผู้คนอพยพจากฝั่งประเทศลาวเข้ามาทำไร่ ทำนาก่อนแล้วค่อย ๆ

อพยพมาตั้งถิ่นฐานถาวรในภายหลัง บ้านนาโพธิ์ตั้งเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๔๕ บ้านบุ่งตั้งประมาณ พ.ศ. ๒๔๕๕ ส่วนบ้านนาแห้ว บ้านหัวนาไฮ และบ้านเหมืองแพร่เป็นบ้านเก่าแก่ ตั้งมานานเท่าใดไม่มีใครบอกได้

ตามแถบลุ่มน้ำเหืองฝั่งประเทศไทยมีหมู่บ้านหนาแน่น แต่ร้างไปแล้วได้แก่บ้านหัวนาไฮ ร้างเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๘๕ ผู้คนส่วนใหญ่อพยพไปอยู่จังหวัดพิษณุโลกและเพชรบูรณ์ บางส่วนอพยพไปอยู่บ้านบุ่ง นากจากนี้มีบ้านที่ย้ายหรือต้องร้างไปเพราะโรคต่าง ๆ เช่น อหิวาตกโรคบ้าง ภัยสงครามบ้าง ความไม่สะดวกในการไปมาบ้าง รวมทั้งความขาดแคลนที่ทำกิน เมื่อมีประชากรมากขึ้น ฯลฯ

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ คือ พ.ศ. ๒๔๘๔ – ๒๔๘๘ มีการอพยพทิ้งถิ่นกันมากที่สุด เพราะภัยสงครามและความอดอยากขาดแคลน ตอนเป็นเด็กผู้วิจัยได้เห็นความทรุดโทรม ความตกต่ำ ความเสียขวัญของประชาชนตำบลนาแห้วที่ได้ตกต่ำลงถึงที่สุด ความรุ่งเรือง ความสนุก ความร่มเย็นในอดีตที่บิดามารดา ปู่ย่า ตายาย เคยเล่าให้ฟังได้หมดสูญไปสิ้น ยังเหลืออยู่ไดความอัปยศอดสู ความขมขื่น ความปวดร้าว ความท้อแท้และความผิดหวัง มีสภาพเหมือนที่เกิดขึ้นกับประชาชนชาวลาวที่อยู่ตรงกันข้ามกับประเทศไทยในขณะนี้ เช่น วัดถูกทำลาย มีโจรปล้นพระพุทธรูปและสิ่งของที่ประชาชนเคารพนับถือ เจ้าหน้าที่เบียดเบียนประชาชนแตกกระสานซานเซ็นหาที่หลบเร้นเอาชีวิตรอด ไม่มีความหวัง ไม่มีความภาคภูมิใจในสิ่งใดเหลืออยู่เลย สภาพเช่นนี้เคยเกิดขึ้นที่ตำบลนาแห้วมาแล้วเมื่อสมัยผู้วิจัยเป็นเด็ก

ผู้วิจัยจึงได้รับคำสั่งสอนอบรมแนะนำจากบิดามารดาญาติพี่น้องทุก ๆ คนให้พยายามเล่าเรียนศึกษาหาความรู้เพื่อกลับมาพัฒนาสร้างท้องถิ่นบ้านเกิดของตนเองให้เจริญรุ่งเรือง เหมือนในอดีตที่ปู่ย่า ตายาย บิดามารดา และญาติพี่น้อง เล่าให้ฟัง ความฝังใจในสิ่งเหล่านี้ติดอยู่ในจิตใจและวิญญาณของผู้วิจัยมาถึงขณะนี้เป็นเวลากว่า ๔๐ ปีแล้ว

๓. สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการศึกษา

๓.๑ สภาพทางเศรษฐกิจ

ตำบลนาแห้วตั้งอยู่ระหว่างช่องเขา เป็นพื้นที่ของรอยต่อระหว่างภาคอีสาน ภาคเหนือ

ภาคกลาง และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จึงเป็นเส้นทางผ่านมาแต่โบราณ สภาพทางเศรษฐกิจก็จะเปลี่ยนแปรไปตามภาวะทางการเมืองและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การค้าขายเป็นอาชีพหลักส่วนหนึ่งของประชาชน สินค้าได้แก่สัตว์เลี้ยง เช่น ช้าง ม้า วัว ควาย หมู เป็ด ไก่ และผลผลิตทางเกษตร เช่น ข้าว ครั่ง ข้าวโพด ถั่ว ฯลฯ

การค้าช้าง ม้า วัวต่าง ครั่ง เคยรุ่งเรืองมากในระหว่าง พ.ศ. ๒๔๕๐ – ๒๔๙๐ ปัจจุบันสัตว์เลี้ยงที่มีการซื้อขายกันเป็นประจำได้แก่ วัว ควาย หมู เป็ด ไก่ ส่วนการค้าช้าง ม้า และครั่ง ไม่มีแล้ว และผลิตผลทางเกษตรที่มีการซื้อขายกันในปัจจุบันมีเพียง ข้าว ข้าวโพด และถั่ว เช่น ถั่วลิสง ถั่วดำ นอกจากนี้มีไหม ซึ่งตำบลนาแห้วยังคงรักษาอาชีพดั้งเดิมนี้ไว้อยู่

ในอดีตเมื่อเส้นทางคมนาคมไม่สะดวก และประเทศไทยยังไม่เลิกโรงยาฝิ่น คือก่อน พ.ศ. ๒๕๐๐ ผู้มีฐานะดีในตำบลนาแห้วนิยมค้าฝิ่นกัน ใครมีทุนค้าฝิ่นก็ยกย่องกันว่าเป็น "นายฮ้อย" คือ เป็นคนมีหน้ามีตาเป็นที่นับถือยกย่องกันในท้องถิ่น คนที่หนุ่มมีร่างกายแข็งแรง ก็จะเดินทางไปซื้อฝิ่นกับผู้มีทุนซึ่งพอจะเดินทางไกลได้ อายุระหว่าง ๓๐ – ๕๐ ปี การเดินทางต้องใช้เวลานาน อาจจะไปนานถึง ๖ เดือน บางทีก็หายหน้าไปถึง ๑๐ ปีจึงกลับมาบ้าน ชาวบ้านเรียกว่า "ไปเหนือ" คงจะไปซื้อฝิ่นทางภาคเหนือของไทยและลาวซึ่งมีชื่อว่า "สามเหลี่ยมทองคำ" นั่นเอง อาชีพค้าฝิ่นเป็นอาชีพที่อันตราย เจ้าหน้าที่บ้านเมืองก็ไม่สนับสนุน ในปัจจุบันจึงไม่มีอาชีพนี้อีก หนุ่ม ๆ ชาวตำบลนาแห้วที่เคยไปผจญภัย และรับการศึกษาชีวิตโดยการเดินทางไปซื้อฝิ่นเป็นเวลานานถึง ๖ เดือน ถึง ๑๐ ปี จึงหันมาทำงานเป็นอาสารักษาดินแดนบ้าง เป็นนักเรียน นักศึกษาบ้าง ตามสภาพของสังคมที่เปลี่ยนไป

ก่อน พ.ศ. ๒๕๐๗ เส้นทางคมนาคมติดต่อกับท้องถิ่นอื่น ๆ ไม่ค่อยสะดวก สินค้าที่ผลิตได้จึงไม่มีทางระบายออก ส่วนมากจะใช้บริโภคกันในท้องถิ่น ทำให้ประชาชนขาดแรงจูงใจในการผลิตสินค้า เมื่อแต่ละครอบครัวทำนาทำไร่ได้ข้าวพอเลี้ยงครอบครัวแล้วก็จะหยุดขวนขวาย แล้วใช้เวลาที่เหลือจากการทำไร่ทำนาไปในการเล่นการพนันบ้าง การทำบุญบ้าง การล่าสัตว์ป่า การจับปลา หรือไปค้าฝิ่น ค้าม้า ฯลฯ บ้าง ตามแต่ความเคยชินของแต่ละครอบครัว การชักชวนให้ชาวบ้านขยันทำการผลิตเพิ่มเป็นเรื่องน่าขัน น่าหัวเราะและไม่มีใครเชื่อฟัง

ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔ เรื่อยมาถึงปัจจุบัน การติดต่อกับโลกภายนอกสะดวกขึ้น มีรถยนต์ไปถึงตำบลนาแห้ว สิ่งต่าง ๆ ที่ผลิตได้ก็สามารถขายได้ จึงทำให้ประชาชนตื่นตัว ทำการเกษตรมากขึ้น ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๐ จนถึงปัจจุบันประชาชนทำงานตลอดปี การไปทำบุญที่วัด การไปล่าสัตว์และจับปลาตามลำแม่น้ำเหือง โดยไปนอนค้างคืนตามลำแม่น้ำเป็นเวลา ๓ – ๕ วัน เหมือนแต่ก่อนไม่มีอีกแล้ว ทุกคนในแต่ละครอบครัวไม่ว่าหนุ่มสาว คนเฒ่าคนแก่ และเด็ก ๆ ต้องเร่งรัดทำงานเพื่อหาเงิน เรียกว่า "หายใจเป็นเงิน" เพราะสิ่งต่าง ๆ ที่ผลิตได้ขายได้เงินทุกอย่าง สภาพชีวิตของประชาชนในตำบลนาแห้วจึงเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สินค้าต่าง ๆ มีเพิ่มขึ้น ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น บ้านเรือนก็สร้างสวยงามมากขึ้น บ้านแต่ก่อนสร้างเอง ปัจจุบันมีการลงทุนสร้างบ้านเป็นเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๒๐๐,๐๐๐ บาท ก็มีแล้ว

ก่อน พ.ศ. ๒๕๑๐ ที่ดินตามหัวไร่ปลายนา ตามป่าตามเขาไม่มีใครสนใจ ปล่อยทิ้งไว้ตามบุญตามกรรม แต่ปัจจุบันประชาชนได้แผ้วถางปลูกข้าวโพด ถั่ว ข้าว ฯลฯ จนเกือบจะหาที่ว่างไม่ได้แล้ว มีเพียงส่วนหนึ่งที่ประชาชนยังไม่รบกวนมากนักคือ เขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการเท่านั้น แม้กระนั้นการรุกพื้นที่แห่งนี้ก็เริ่มทำบ้างแล้ว ถ้าไม่เร่งรัดพัฒนาให้เหมาะสม อาจจะมีแต่เขาหัวล้านก็ได้ในตำบลนาแห้ว

๓.๒ สภาพทางสังคม

การรวมกันเป็นกลุ่มก้อนในแถบลุ่มแม่น้ำขนาดเล็กและเป็นทางผ่านของชุมชนใหญ่ที่อยู่ห่างไกลออกไป ทำให้ตำบลนาแห้วมีลักษณะทางสังคมที่มีการยืดหยุ่นได้ ในตำบลนาแห้วจะยอมรับคนจากท้องถิ่นอื่นได้ง่าย การแต่งงานกับคนที่มาจากแดนไกลเป็นเรื่องที่ไม่ขมขื่นนัก จากการศึกษาประวัติท้องถิ่นทำให้ทราบว่ามีบางครอบครัวที่เป็นเชื้อสายมากจากบรรพบุรุษที่ได้แต่งงานกับกุลาซึ่งชาวบ้านเรียกว่ากูลา บางคนก็มี ปู่ ตา เป็นคนเหนือ ทั้งนี้เพราะกุลาก็ดี คนเหนือก็ดีได้มาค้าขายหรือเป็นลูกหาบมากับนายฮอย แล้วได้มาแต่งงานกับคนพื้นบ้าน และสืบเชื้อสายต่อ ๆ มาจนปัจจุบัน คนตำบลนาแห้วส่วนใหญ่เป็นเชื้อสายคนไทยที่อพยพมาจากทางเมืองหลวงพระบาง บางคนก็เรียกว่า "ลาวขี้ขั้ง" เพราะชนพวกนี้มีอาชีพเลี้ยงครั่งขาย

อพยพเข้ามาอยู่ในภาคอีสานทีหลังลาวพวน แต่ก็เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๕๐๐ ปี และอาจจะเป็นสมัยกรุงสุโขทัยก็ได้

เมื่อคนที่สืบเชื้อสายมาจากปู่ย่าตาทวดอันเดียวกัน และอยู่ในพื้นที่แคบ ๆ เชิงเขา การติดต่อกับชนกลุ่มอื่น ๆ ไม่สะดวก ชนกลุ่มนี้จึงอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นคนไทย เชื้อชาติไทยร้อยละ ๑๐๐ และนับถือพระพุทธศาสนา ร้อยละ ๑๐๐

จากเหตุผลที่กล่าวมาในตอนต้น สังคมในตำบลนาแห้วจึงเป็นสังคมที่สงบ อยู่กันแบบญาติพี่น้อง และก็เพราะเป็นพี่น้องเชื้อสายเดียวกันจริง ๆ สังคมนี้จึงไม่ค่อยแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกันมากนัก สิ่งต่าง ๆ มักจะโอนอ่อนผ่อนปรนเพื่อไม่ให้บาดหมางน้ำใจญาติพี่น้องกันเอง นอกจากนี้ในแต่ละครอบครัวจะมีคนทุกวัย จากแรกเกิดจนถึงวัยชราอาศัยอยู่ด้วยกันเป็นส่วนใหญ่

สังคมตำบลนาแห้วเป็นสังคมเกษตรกรรม และมีการค้าขายบ้างตั้งแต่โบราณเรื่อยมาเพราะเป็นทางผ่านระหว่างชุมชนใหญ่ ลักษณะนี้จะยิ่งเด่นขึ้นอีกในปัจจุบันเมื่อมีการสร้างทางลาดยางเชื่อมภาคอีสานภาคเหนือ ภาคกลาง และเส้นทางได้ผ่านตำบลนาแห้ว ซึ่งอีกด้านหนึ่งติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาชนลาวที่บ้านเหมืองแพร่

เมื่อตำบลนาแห้วได้เป็นที่ตั้งที่ว่าการอำเภอนาแห้ว ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ มากมายที่บ้านนาแห้วใหม่ ซึ่งแต่เดิมเป็นหมู่บ้านกันดาร เพราะทางราชการได้สร้างสถานที่ราชการที่เนินเขาใกล้ ๆ บ้านนาแห้วใหม่ เช่น สถานีตำรวจ โรงเรียนนาแห้ววิทยา โรงพยาบาล ที่ทำการเกษตรอำเภอ ฯลฯ เป็นต้น วิถีชีวิตของชาวบ้านก็เปลี่ยนไปเพราะมีข้าราชการ เจ้าหน้าที่ไปคลุกคลีกับชาวบ้านมากขึ้น และมีการแต่งงานระหว่างตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่กับคนท้องถิ่น ทำให้มีชนรุ่นใหม่เป็นลูกตำรวจ ลูกข้าราชการ ลูกครู ฯลฯ เพิ่มขึ้นจำนวนมาก ชาวบ้านทั่ว ๆ ไปก็มีลูกเขยลูกสะใภ้ หรือญาติ ๆ เป็นข้าราชการ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฯลฯ มากขึ้น

นอกจากนี้เมื่อการคมนาคมไปมาสะดวก คนทั่ว ๆ ไปมีรายได้ดีขึ้นก็สามารถส่งบุตรหลานไปศึกษาต่อได้มากขึ้น ทำให้มีคนที่เกิดในตำบลนาแห้วได้รับราชการเป็นครู ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ระดับต่าง ๆ

มากขึ้น เช่น ปัจจุบันในด้านการศึกษา ผู้ที่เกิดในตำบลนาแห้วได้รับการศึกษาจนจบปริญญาเอกจากประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว ๑ คน จบปริญญาตรีในประเทศ ๔ คน ด้านการรับราชการ คนที่เกิดในตำบลนาแห้วได้รับราชการจนได้เป็นระดับ ๘ ในปัจจุบันมี ๒ คน ตำบลนาแห้วมีประชาชนในปัจจุบันประมาณ ๑,๕๗๔ คน มี ๖ หมู่บ้าน การศึกษามีส่วนสำคัญที่จะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างมากในตำบลนาแห้วในไม่ช้านี้

๓.๓ สภาพทางวัฒนธรรม

๓.๓.๑ ภาษา ประชาชนส่วนใหญ่ของตำบลนาแห้วพูดภาษาถิ่น ซึ่งไม่เหมือนสำเนียงคนภาคอีสานทั่ว ๆ ไป แต่มีสำเนียงคล้ายคลึงภาษาที่ใช้พูดกันอยู่แถบเมืองหลวงพระบาง การพูดจะพูดเร็วกว่าสำเนียงภาษาอีสานทั่ว ๆ ไป นอกจากภาษาถิ่นก็มีภาษาไทยกลางซึ่งชาวบ้านสามารถฟังได้พอเข้าใจ และภาษาถิ่นอีสานอื่น ๆ ชาวตำบลนาแห้วก็สามารถฟังเข้าใจได้ การติดต่อสื่อสารกันจึงสามารถทำได้ไม่ยากนัก ภาษาเขียนใช้ภาษาไทย ภาษาโบราณ (จารึกพระธรรม) และตัวไทยน้อย (ภาษาลาว) สำหรับคนรุ่นเก่าที่ไม่ได้เข้าโรงเรียนแต่ศึกษาจากวัด

๓.๓.๒ ศาสนา ประชาชนพื้นบ้านของตำบลนาแห้วนับถือพระพุทธศาสนา ร้อยละ ๑๐๐ ความศรัทธาในศาสนานับว่าค่อนข้างมาก ปัจจุบันมีวัดในตำบลนาแห้วเพียง ๒ วัด คือ วัดบ้านนาแห้วตั้งอยู่ที่บ้านนาแห้วเก่าและวัดโพนสว่างพัฒนาราม ตั้งอยู่ที่ดอนเพีย บ้านเหมืองแพร่ ชาวบ้านนาโพธิ์และบ้านเหมืองแพร่จะไปทำบุญที่วัดโพนสว่างพัฒนาราม ชาวบ้านบุ่ง บ้านนาแห้วเก่า บ้านนาแห้วใหม่ จะไปทำบุญที่วัดนาแห้ว ปัจจุบันมีพระสงฆ์ประจำอยู่ที่วัดจำนวนน้อย

๓.๓.๓ ประเพณี ประชาชนที่ตำบลนาแห้วมีประเพณีในการดำรงชีวิตหลายประการ เช่น การแต่งงาน การขึ้นบ้านใหม่ การทำบุญบ้าน การสะเดาะเคราะห์ การบวชพระ การทำบุญก็มีหลายอย่าง เช่น ทำบุญเข้าพรรษา ทำบุญออกพรรษา ทำบุญข้าวประดับดิน บุญเทศน์มหาชาติ (บุญพระเวส) ซึ่งเป็นงานใหญ่ที่สุดประจำปีของท้องถิ่น การทำบุญตักบาตรในวันพระ เป็นต้น การทำบุญที่จัดขึ้นในครอบครัว และถือเป็นประเพณีสำคัญยิ่งคือ การทำบุญอุทิศส่วนกุศลถึงบุพการีหรือญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว ประเพณีนี้ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกครอบครัวจะต้องปฏิบัติ

การปรับตัวทางด้านวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ประชาชนชาวตำบลนาแห้วทำได้ดี ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะมีการคบหาสมาคมกับคนต่างถิ่นอยู่เสมอ และคนตำบลนาแห้วก็มีประวัติชอบผจญภัย มักจะเดินทางไปค้าขายหรือประกอบอาชีพในท้องถิ่นอื่น ๆ ซึ่งอยู่ห่างไกลออกไปเป็นเวลานาน ๆ เมื่อกลับบ้านเกิดมาตั้งครอบครัวของตนเองก็สามารถเล่าประสบการณ์แปลก ๆ ที่ตนเองเคยประสบมาในท้องถิ่นอื่น ๆ ให้ลูกหลานฟังได้อย่างถูกต้อง

พื้นฐานของวัฒนธรรมของประชาชนในตำบลนาแห้วได้มาจากคำสอนในพระพุทธศาสนา และหลักธรรมต่าง ๆ ประกอบกับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติที่มีภูเขาแม่น้ำ และพื้นที่จำกัด เป็นตัวประกอบก่อให้เกิดเอกลักษณ์น่าสนใจ และน่าศึกษาหลายประการ เช่น

๓.๓.๓.๑ ความเป็นผู้มีอารมณ์ขัน ชอบหัวเราะ สนุกสนาน และร่าเริง คนที่ไปจากท้องถิ่นอื่น ๆ มักจะแปลกใจที่เห็นคนตำบลนาแห้ว พูดจาหยอกล้อกันสนุกสนานเหมือนไม่มีทุกข์โศกอะไรเลย ทั้ง ๆ ที่มีปัญหาและสภาพแวดล้อมอยู่ในภาวะอันตรายรอบด้านในบางครั้ง

๓.๓.๓.๒ การมีความผูกพันระหว่างญาติพี่น้องที่ค่อนข้างจะเหนียวแน่น

๓.๓.๓.๓ การดำรงชีวิตแบบเรียบง่าย

๓.๓.๓.๔ การเคารพนับถือผู้มีอำนาจ เจ้าหน้าที่ ข้าราชการ พระสงฆ์ ครู หมอเทวดา และผู้ได้รับการศึกษาสูง

๓.๔ สภาพทางการศึกษา

การศึกษาของประชาชนในตำบลนาแห้ว ในสมัยก่อน พ.ศ. ๒๔๗๐ อาศัยศึกษาจากวัดแหล่งการศึกษาทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญคือวัดโพธิ์ศรีเหมืองแพร่ ตั้งอยู่ที่บ้านฟากน้ำริมฝั่งแม่น้ำเหือง ด้านประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แต่เดิมคนตำบลนาแห้วที่ได้รับการศึกษาดี ก็คือผู้ที่ได้บวชเรียน ณ วัดนี้ เจ้าอาวาสวัดโพธิ์ศรีซึ่งมีชื่อเสียงโด่งดังมากและเป็นที่เคารพสักการะของประชาชน

ในแถบนี้และท้องถิ่นใกล้เคียงคือ พระครูสุธรรมวงษาโพธิปลัดปัญญา (พ่อแม่หลักคำเหมืองแพร่) ซึ่งเกิดที่หมู่บ้านป่า ใกล้ภูค้อในเขตตำบลนาแห้ว และได้ไปศึกษาพระพุทธศาสนาที่เมืองนครจำปาศักดิ์ แล้วกลับมาประจำอยู่ที่วัดโพธิ์ศรี ผู้เฒ่าผู้แก่ของท้องถิ่นได้เล่าว่า พระครูสุธรรมวงษาโพธิปลัดปัญญา ได้เป็นเจ้าคณะจังหวัดลานช้างด้วย ในอดีตระหว่าง พ.ศ. ๒๔๕๐ – ๒๔๘๕ พระพุทธศาสนาในตำบลนาแห้วจึงรุ่งเรืองที่สุด

มีการตั้งโรงเรียนประชาบาลในตำบลนาแห้วครั้งแรกใน พ.ศ. ๒๔๗๐ ที่บ้านนาแห้วเก่า ปัจจุบันโรงเรียนนี้เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ และย้ายไปอยู่ที่บ้านเหมืองแพร่ โรงเรียนนี้เปิดเรียนชั้น ป. ๕ ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ ปัจจุบันมีถึงชั้น ป. ๖ สำหรับโรงเรียนมัธยมในตำบลนาแห้วตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ ที่ภูหมาหงอ เป็นโรงเรียนมัธยมของอำเภอนาแห้ว มีการสอนตั้งแต่ชั้น ม. ๑ ถึง ม. ๓ ในตำบลนาแห้วมีโรงเรียนระดับประถมศึกษาอีก ๒ โรง คือที่บ้านนาแห้วใหม่ ๑ โรง และที่บ้านโป่งกูด ๑ โรง

การศึกษาในตำบลนาแห้วเปลี่ยนแปลงช้า เพราะประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มีจำนวนน้อยและท้องถิ่นอยู่ห่างไกลเส้นทางคมนาคม (ในอดีต) ปัจจุบันมีนักเรียนที่เกิดที่ท้องถิ่นอื่น ๆ ไปเรียนอยู่ที่ตำบลนาแห้วเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

๔. <u>ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในตำบลนาแห้ว</u>

ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในตำบลนาแห้วจะกล่าวถึงเฉพาะความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๖ – ๒๕๒๗ หรือช่วงเวลาประมาณ ๒๑ ปี ที่ผ่านมา สิ่งสำคัญได้แก่ การตั้งอำเภอนาแห้ว การตั้งโรงเรียนนาแห้ววิทยา การเปิดสอนชั้น ป. ๕ ที่โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ การสร้างถนนราดยาง การเพิ่มส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ ของอำเภอนาแห้ว เหตุการณ์ไม่สงบตามชายแดน และโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ต่อไปจะกล่าวถึงความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ที่มีผลต่อการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในอำเภอนาแห้วโดยสังเขป

๔.๑ <u>การตั้งอำเภอนาแห้ว</u>

เคยมีความริเริ่มที่จะตั้งอำเภอนาแห้วมาแล้วตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๑ แต่ไม่สำเร็จ ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๙๔ ก็มีความพยายามจะตั้งอำเภอนาแห้วอีก แต่ก็ไม่เป็นผล พอถึง พ.ศ. ๒๕๑๒ ทางราชการก็ได้ตั้งกิ่งอำเภอนาแห้วได้เรียบร้อย โดยมีที่ทำการกิ่งอำเภอนาแห้วตั้งอยู่ที่คอนหอบ้านนาแห้วซึ่งที่ทำการชั่วคราวนี้สร้างเสร็จตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๑ ใน พ.ศ. ๒๕๑๔ ทางราชการได้ยกฐานะกิ่งอำเภอนาแห้วขึ้นเป็นอำเภอนาแห้ว การตั้งอำเภอนาแห้วมีผลต่อความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา ของตำบลนาแห้วอย่างมากมาย เพราะที่ว่าการอำเภอนาแห้วตั้งอยู่ในตำบลนาแห้ว

๔.๒ <u>การตั้งโรงเรียนนาแห้ววิทยา</u>

ใน พ.ศ. ๒๕๑๔ ทางราชการได้ตกลงตั้งโรงเรียนมัธยมที่อำเภอนาแห้ว ให้ชื่อว่าโรงเรียนนาแห้ววิทยา โดยตั้งที่ภูหมาหลับซึ่งอยู่ในเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ การตั้งโรงเรียนมัธยมขึ้นในพื้นที่ตำบลนาแห้วทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างมากในโอกาสทางการศึกษาของอนุชนชาวตำบลนาแห้ว และก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในทางความคิด การกระทำและบทบาทต่าง ๆ ของอนุชนและประชาชน ประชาชนชาวตำบลนาแห้วได้รับผลประโยชน์จากการตั้งโรงเรียนนี้มากยิ่งกว่าหน่วยงานอื่น ๆ เพราะหน่วยงานอื่น ๆ ไม่ได้กระทบต่อความเป็นไปของแต่ละครอบครัวโดยตรงเหมือนการที่บุตรหลานของตนได้เล่าเรียนสูงขึ้น ชาวตำบลนาแห้วต่ำต้อยตลอดมาในอดีตเพราะขาดโอกาสทางการศึกษา ไม่ใช่เพราะเหตุอื่น เมื่อโอกาสทางการศึกษาดีขึ้น สิ่งอื่น ๆ ก็พลอยดีขึ้นทุก ๆ ด้าน

๔.๓ <u>การเปิดสอนชั้น ป. ๕ ที่โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่</u>

ใน พ.ศ. ๒๕๑๔ ทางราชการได้เปิดสอนชั้น ป. ๕ ที่โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ เป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนในตำบลนาแห้วครั้งสำคัญยิ่งครั้งหนึ่ง แต่ก่อนการไปศึกษาต่อชั้น ป. ๕ ต้องเดินทางไกลถึง ๓๕ กิโลเมตร คือไปศึกษาต่อที่อำเภอด่านซ้าย แต่เมื่อมีชั้น ป. ๕ ที่โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ การเดินทางก็ง่าย ค่าใช้จ่ายก็ลดลง ประชาชนจึงส่งลูกเรียนต่อในระดับ ป. ๕ มากขึ้น นับว่าเป็นการเปิดยุคใหม่และชีวิตใหม่ของอนุชนชาวตำบลนาแห้วก็ว่าได้ เพราะนับแต่ พ.ศ. ๒๕๑๔ เป็นต้นมาการศึกษาในตำบลนาแห้วได้ดีขึ้นเรื่อย ๆ และอนุชนในตำบลนาแห้วก็ได้ศึกษาต่อมากขึ้น ทำให้มีโอกาสได้

เป็นครู ข้าราชการ ตำรวจ ทหาร ฯลฯ เพิ่มมากขึ้นกว่าแต่ก่อนหลายสิบเท่า

๔.๔ หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่

ใน พ.ศ. ๒๕๐๗ – ๒๕๐๙ ทางราชการได้ส่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ไปพัฒนาตำบลนาแห้วเป็นครั้งแรก โดยพัฒนาบ้านเหมืองแพร่ให้เป็นหมู่บ้านตัวอย่าง หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ได้ช่วยพัฒนาถนนหนทางโรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ สร้างศาลาประชาคม ฯลฯ เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น นับเป็นเหตุการณ์สำคัญยิ่งครั้งหนึ่งของตำบลนาแห้ว

๔.๕ การสร้างถนนราดยาง

ใน พ.ศ. ๒๕๒๒ ทางราชการได้สร้างถนนราดยางจากอำเภอด่านซ้ายถึงตำบลนาแห้วเสร็จเรียบร้อย ทำให้ตำบลนาแห้วสามารถติดต่อกับส่วนอื่น ๆ ของประเทศไทยได้สะดวก การขนส่งสินค้าและการเดินทางไปศึกษาต่อของนักเรียนก็ทำได้ง่าย ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านอื่น ๆ อีกมากมายตามมา

๔.๖ การเพิ่มส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ ของอำเภอนาแห้ว

เนื่องจากที่ว่าการอำเภอนาแห้วตั้งอยู่ในตำบลนาแห้ว เมื่อทางอำเภอนาแห้ว เพิ่มส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สถานีตำรวจภูธร สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ที่ทำการไปรษณีย์อำเภอ สำนักงานเกษตรอำเภอ โรงพยาบาลอำเภอ ฯลฯ ย่อมมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนชาวตำบลนาแห้วอย่างแน่นอน ผลกระทบนี้เกิดขึ้นทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านที่อยู่อาศัย อาหาร น้ำดื่ม น้ำใช้ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น

๔.๗ เหตุการณ์ไม่สงบตามชายแดน

ประชาชนชาวตำบลนาแห้วเป็นผู้รักความสงบ เลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาและนิยมทำบุญให้ทาน มีชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย ทำมาหากินตามวิถีดั้งเดิมที่บรรพชนเคยทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง เช่น การเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๔ – ๒๕๒๔ เป็นเวลาประมาณ ๑๐ ปี ประชาชน

ได้รับความทุกข์ยาก คับแค้นอย่างมาก เพราะเกิดเหตุการณ์ไม่สงบตามชายแดน มีการปะทะกันเป็นประจำ ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ และฝ่ายตรงกันข้าม ทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน เช่น บ้านเรือน และวัวควาย ราษฎรมีความทุกข์เพราะขาดที่พึ่ง หมดความหวัง และถูกเจ้าหน้าที่เบียดเบียน เพราะว่าเป็นประชาชนที่อยู่ติดชายแดน จะไปทำไร่ ทำสวนที่ไหนก็ไม่สะดวก ไม่ปลอดภัย ความเป็นอยู่จึงแร้นแค้น บางครอบครัวก็คิดจะย้ายไปอยู่ที่อื่น เมื่อเหตุการณ์ตามชายแดนสงบลงตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๕ เป็นต้นมา ชาวตำบลนาแห้วจึงมีความสุขมากขึ้น มีความหวัง และมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น การคิดจะย้ายไปอยู่ที่อื่น ๆ ก็ลดน้อยลงจนเกือบจะไม่มี

๔.๘ <u>โครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ</u>

สิ่งหนึ่งที่มีเฉพาะที่ตำบลนาแห้ว ซึ่งตำบลอื่น ๆ ในประเทศไทยหรือในโลกไม่มี คือ <u>โครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ</u> โครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการจึงเป็นเอกลักษณ์ของตำบลนาแห้วโดยเฉพาะ โครงการนี้เริ่มต้นโดยประชาชนในตำบลนาแห้ว เพื่อตำบลนาแห้ว และดำเนินการโดยประชาชนในตำบลนาแห้วเป็นหลัก โดยเริ่มดำเนินโครงการมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๖ รายละเอียดของโครงการได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนแล้วในบทที่ ๑ สำหรับในตอนนี้จะกล่าวเฉพาะงานสำคัญที่โครงการนี้ได้ทำ เพื่อพัฒนาอนุชนประชาชนและตำบลนาแห้ว ซึ่งได้แก่

๔.๘.๑ ตั้งรางวัลและทุนการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสนใจทางการศึกษาของนักเรียนและประชาชนในตำบลนาแห้ว ปัจจุบันมี ๑๖ รางวัล และทุนการศึกษา เริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๕

๔.๘.๒ การสร้างห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์หมู่บ้าน ที่บ้านนาโพธิ์ เพื่อเป็นที่เก็บเอกสารสำคัญและเป็นที่ส่งเสริมการอ่านการศึกษาด้วยตนเอง และการรักษาสมบัติวัฒนธรรมของท้องถิ่นไว้ เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๙

๔.๘.๓ การให้การศึกษาแก่ประชาชนและอนุชน โดยการแจกหนังสือหรือตำรา รูปภาพ เอกสาร ให้อ่าน ให้ชม หรือการแนะนำเป็นการส่วนตัว เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๖

๔.๘.๔ การดำเนินโครงการวิจัยเพื่อเสริมการพัฒนาตำบลนาแห้ว เรียกว่า<u>โครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง</u> เริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๑ จนถึงปัจจุบัน รายงานฉบับนี้เป็นรายงาน

เล่มที่ ๔ ของโครงการนี้

๔.๘.๕ การดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์ต้อไม้ เพื่อกระตุ้นเตือนใจอนุชน และเจ้าหน้าที่ข้าราชการให้รักทะนุถนอมบำรุง สงวนป่าไม้ และปลูกป่าเพิ่มเติม เริ่มเมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๖

๔.๘.๖ การดำเนินงานโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ และพัฒนาคุณธรรม ๔ ประการ ค่านิยม ๕ ประการ ความหวัง ความมีจุดมุ่งหมายในชีวิต ความรักท้องถิ่น เศรษฐกิจและความมั่นคงของท้องถิ่น เริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๖

๔.๘.๗ ดำเนินโครงการพัฒนาความอยู่ดีกินดีมีความเป็นไทของประชาชนในอำเภอนาแห้ว เริ่มโครงการเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๖

สิ่งที่กล่าวมาเกี่ยวกับสภาพทางภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการศึกษา และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในตำบลนาแห้ว เป็นองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญที่ส่วนหล่อหลอมและหล่อเลี้ยง กระบวนการต่าง ๆ ในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว รายละเอียดต่าง ๆ สามารถจะค้นเพิ่มเติมได้ในรายงานโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองปีงบประมาณ ๒๕๒๒, ๒๕๒๓ และ ๒๕๒๔

ข. <u>กระบวนการในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว</u>

การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย หมายถึงกระบวนการสืบทอดความตั้งใจ ความคิด ความเชื่อ ภาษา ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม และแนวทางดำรงชีวิตของคนไทยจากผู้ใหญ่ไปสู่เด็ก เยาวชน และนักเรียน เพื่อให้เด็ก เยาวชนและนักเรียนดำรงไว้ซึ่งลักษณะเด่นของชาติไทยสืบไป

ประชาชนในตำบลนาแห้วในฐานะที่เป็นคนไทย เชื้อชาติไทย นับถือพระพุทธศาสนา และได้สืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยจากบรรพชนมาเป็นเวลานานหลายร้อยหลายพันปี ย่อมจะมีกระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยต่อไปยังลูกหลาน อนุชน และนักเรียนในท้องถิ่นอย่างแน่นอน กระบวนการสืบทอดจะเป็นไปอย่างตั้งใจ อย่างรู้ตัว หรืออย่างไม่ตั้งใจ อย่างไม่รู้ตัว ก็ตาม ล้วนแต่เป็นพฤติกรรมที่มีคุณค่า น่าศึกษาและน่าบันทึกไว้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา การพัฒนา และการรักษาความเป็นชาติไทยให้คงอยู่อย่างมีเอกลักษณ์ของตนเองให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้

กระบวนการเป็นสิ่งที่สลับซับซ้อน ยากแก่การแยกแยะจัดแบ่งขั้นตอนและลำดับความสำคัญ ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องจำลองแบบกระบวนการออกมาเป็นภาพหรือแผนภูมิสังเขปก่อน เพื่อเป็นพื้นฐานในการพิจารณาวิเคราะห์และศึกษาสภาพที่แท้จริงของกระบวนการต่อไป

ในเบื้องต้นผู้วิจัยจะจำลองแบบแผนการพัฒนาชีวิตและทิศทางของการพัฒนาชีวิตมาเป็นแบบสำหรับศึกษากระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยก่อน แบบแผนการพัฒนาชีวิตและทิศทางของการพัฒนาชีวิตเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเอง โดยอาศัยพื้นฐาน ประสบการณ์ชีวิตของตนเอง ชีวิตของคนที่รู้จักและพบเห็น ชีวิตของบุคคลสำคัญ ชีวิตของนักคิด นักปรัชญาทั้งในอดีตและปัจจุบัน หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา หลักปฏิบัติ หลักจริยธรรมและอื่น ๆ ทั้งที่สามารถพิสูจน์ได้ในการกระทำ และที่อาศัยหลักแห่งเหตุผลพิจารณาและอาศัยประสบการณ์การสอนวิชาการพัฒนาตนเอง เพื่อความรุ่งโรจน์ที่ผู้วิจัยได้กระทำมา รวมเวลา ๒๐ ปี แล้วประกอบด้วย แบบแผนการพัฒนาชีวิตและทิศทางของการพัฒนาชีวิต มีดังนี้

๑. <u>แบบแผนการพัฒนาชีวิต</u> เขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

สังคมของโลกและสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติอื่น ๆ

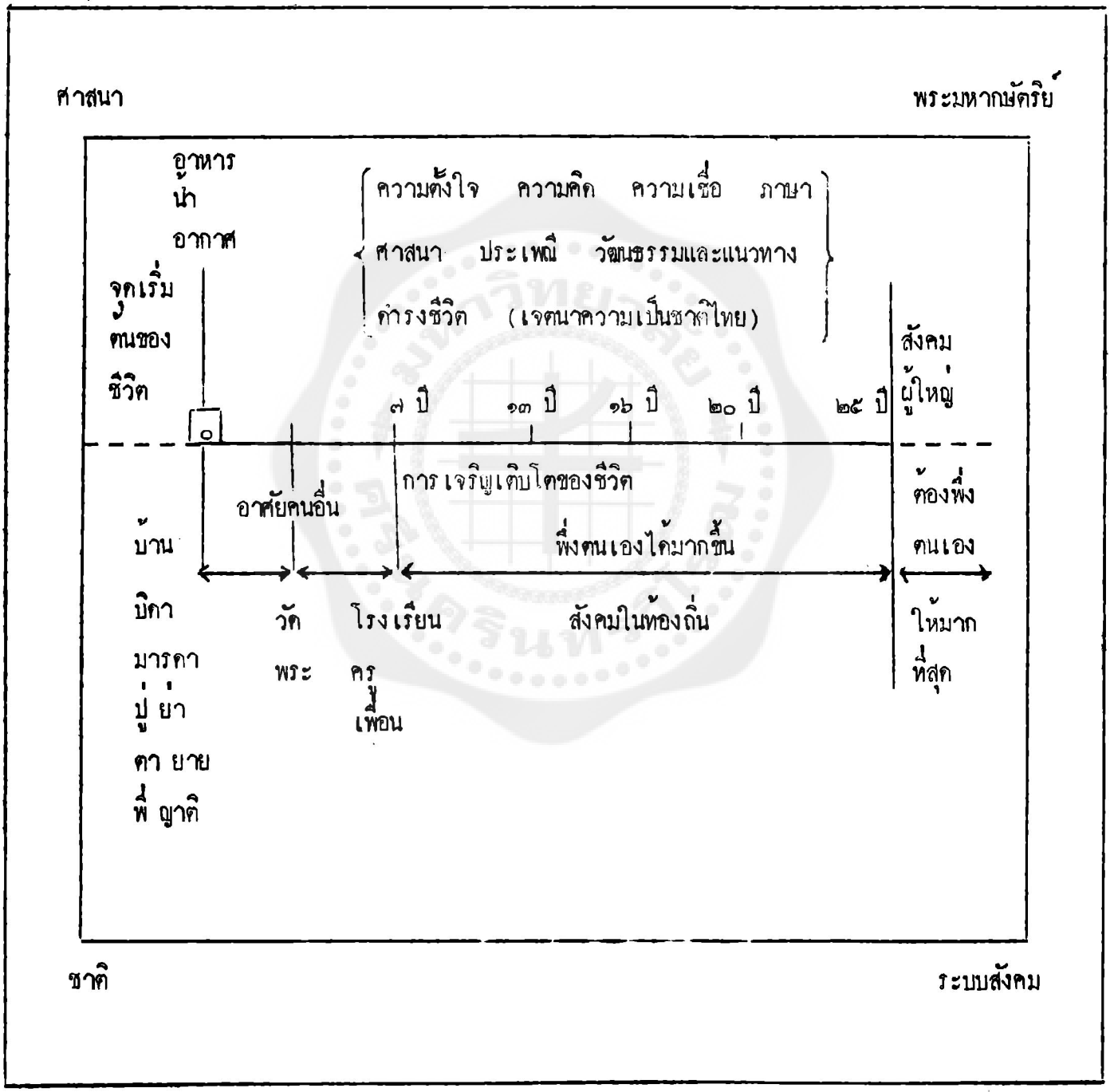

สังคมของโลกและสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติอื่น ๆ

ในแบบแผนการพัฒนาชีวิตที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเองมีรากฐานมาจากความเชื่อที่ว่า ชีวิต ประกอบด้วย กาย จิตและสิ่งแวดล้อม ชีวิตในที่นี้หมายถึงชีวิตของมนุษย์หรือคนในฐานะที่เป็นสัตว์ชั้นสูง มีวิวัฒนาการมานานและมีความก้าวหน้าเหนือสัตว์อื่น ๆ ชีวิตมีช่วงหรือระยะเวลาแห่งการเกิด การเจริญเติบโต และการแตกดับหรือการตาย ดังนั้นชีวิตของมนุษย์จึงเกี่ยวข้องกับกาลหรือเวลา ในสังคมจะมีคนที่เกิด เจริญเติบโต และตายไม่พร้อมกัน สังคมจึงสามารถดำรงอยู่ได้ เพราะมีคนต่างวัยกันสืบทอดเจตนาต่าง ๆ และความรู้ ความชำนาญอื่น ๆ ไม่ขาดสาย

จากสิ่งที่ใหญ่ที่สุดที่มีผลต่อชีวิตคือระบบสุริยจักรวาล ซึ่งก่อให้เกิดสภาพความเปลี่ยนแปลงของดินฟ้าอากาศ ลมฝน ความร้อนหนาว พืชพันธุ์ต่าง ๆ ในโลก รวมทั้งแม่น้ำ ลำธาร ฯลฯ อันส่งผลให้เกิดมีภูเขา หุบเขา แร่ธาตุ อาหาร ฯลฯ สำหรับเลี้ยงชีวิตให้เจริญเติบโต แหล่งพลังงานที่ใหญ่ที่สุดและสำคัญที่สุดที่มีผลต่อสิ่งต่าง ๆ ในโลกคือดวงอาทิตย์

ถัดจากดวงอาทิตย์ ก็คือโลก อันประกอบด้วยธรรมชาติต่าง ๆ และสังคมของโลก สิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อชีวิตทั้งทางตรงและทางอ้อม เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกมีผลอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่มากก็น้อยต่อชีวิตของคนทุกคนในโลกอย่างแน่นอน

ถัดจากธรรมชาติและสังคมของโลกก็มาถึงสังคมไทยและสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติของประเทศไทย ซึ่งจะต้องมีผลต่อชีวิตของคนไทยทั้งทางตรงและทางอ้อมไม่มากก็น้อยแน่นอน สังคมไทยในขอบเขตที่กว้าง ผู้วิจัยจะยกมาพิจารณาเพียง ๔ อย่าง คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบบสังคม ทั้ง ๔ อย่างนี้เป็นแกนใหญ่หรือพลังงานใหญ่ที่หมุนหรือผลักดัน เร่งรัด ควบคุมกำหนดทิศทาง และวิธีการดำเนินชีวิตของคนไทยทั้งมวล สิ่งดังกล่าวจะมีผลต่อความเจริญเติบโต ความสุข ความทุกข์ ความดี ความชั่ว ความสำเร็จ และความล้มเหลว ฯลฯ ของคนไทยทุกคน ไม่มีผู้ใดจะหลีกเลี่ยงได้ถ้าคนนั้นเป็นคนไทย หรือต้องการมีชีวิตอยู่ในประเทศไทย

ถัดจากสังคมของประเทศก็จะเป็นสังคมในท้องถิ่นที่อยู่หอมล้อมหรือแวดล้อมชีวิต ในการวิจัยคราวนี้ผู้วิจัยจะยกมาพิจารณาเพียงบางส่วนที่เห็นว่ามีส่วนสำคัญในการหล่อหลอมและหล่อเลี้ยงชีวิต สิ่งต่าง ๆ มีผลต่อเนื่องและมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ไม่สามารถจะแยกตัวเป็นอิสระหรืออยู่โดดเดี่ยวได้ตามลำพัง สิ่ง

เหล่านี้ได้แก่

๑.๑ สิ่งหล่อเลี้ยงชีวิตและบำรุงชีวิตให้เจริญเติบโต มี อากาศ น้ำ และอาหาร

๑.๒ สิ่งที่เป็นผู้ก่อให้เกิดชีวิตและบำรุงเลี้ยงดูชีวิต มี บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย พี่ ญาติ ฯลฯ

๑.๓ แหล่งสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย มี บ้าน วัด โรงเรียน และสังคมในท้องถิ่น

๑.๔ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย มี บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย พี่ ญาติ เพื่อน พระ ครู คนอื่น ๆ ในหมู่บ้านและตำบล ฯลฯ

นอกจากนี้ในส่วนของผู้มีชีวิตก็จะเกี่ยวกับขั้นตอนของการเจริญเติบโตหรือวัยของตนเองด้วย ในการปะทะสังสรรค์ หรือเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ ของสังคม เช่น ตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ ๖ ปี เด็กจะอยู่บ้านหรือเกี่ยวข้องกับวัดเป็นส่วนใหญ่ ระหว่างอายุ ๗ ปีถึง ๑๓ ปี จากวัยเด็กตอนกลางถึงวัยรุ่นตอนต้น จะเป็นตอนเข้าโรงเรียนระดับประถมศึกษา ระหว่างอายุ ๑๔ ปีถึง ๑๖ ปี จะเป็นตอนเข้าโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาเป็นต้น สำหรับผู้มีโอกาสได้รับการศึกษาตามระบบโรงเรียน ส่วนผู้ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาตามระบบโรงเรียนก็จะได้สังคมในท้องถิ่นเป็นแหล่งสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย

ระหว่างแรกเกิดถึงอายุ ๖ ปี บุคคลผู้มีชีวิตจะอาศัยคนอื่นเป็นส่วนใหญ่ ระหว่างอายุ ๗ปีถึง ๒๕ ปี จะสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น แต่ก็ต้องอาศัยการอุปการะของครอบครัวและสังคมอยู่มาก เมื่อบุคคลพ้นวัย ๒๕ ปี จำเป็นต้องพึ่งตนเองให้มากที่สุด เพราะเข้าสู่วัยเป็นผู้ใหญ่ และสังคมผู้ใหญ่แล้ว การมีคนพึ่งตนเองไม่ได้มากเท่าใดก็จะเป็นภาระหนักให้สังคมในการเลี้ยงดูและอุปการะมากเท่านั้น

ในการศึกษา วิเคราะห์ ตรวจสอบกระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว ผู้วิจัยจะได้ใช้แบบแผนการพัฒนาชีวิตที่ได้กล่าวมาแล้วเป็นแนวทาง เพราะเป็นแบบแผนที่สามารถทำความเข้าใจได้ สามารถพิสูจน์และตรวจสอบจากสถานการณ์จริงได้ และบางอย่างก็เป็นความจริงที่ยอมรับกันโดยทั่ว ๆ ไปอยู่แล้ว

๒. ทิศทางของการพัฒนาชีวิต เขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

คือ สองสร้าง

ชุมชน

ชีวิตที่สุขสมบูรณ์

ชีวิตที่ชั่วร้าย

๑๔. ก้าวไปสู่ความดีอันสูงสุด
๑๓. เลี้ยงชีวิตตนเองได้ นำตนเองได้
๑๒. เพิ่มพูนกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิด
๑๑. อบรมตนเพื่อพัฒนากาย จิตและสิ่งแวดล้อม ให้เกื้อกูลชีวิตที่สุขสมบูรณ์
๑๐. มุ่งหน้าทำประโยชน์แก่สังคม
๙. เกรงกลัวบาปหยาบช้า
๘. มีความคิดพึ่งตนเอง
๗. ตั้งใจทำงานเพื่อความดี
๖. จัดการศึกษาเพื่อให้ทำเองได้
๕. หัดให้รู้จักกะงบประมาณเวลา
๔. พัฒนาความเสียสละ
๓. สร้างโครงการอย่างมีจุดมุ่งหมายในชีวิตแน่ชัด
๒. เสริมความรักพี่น้องและวงศ์วาน
๑. สั่งสอนความดีความถูกต้อง

การสืบทอดเจตนาแห่งความดี

การสืบทอดเจตนาแห่งความชั่ว

จุดเริ่มต้นของชีวิต

๑๔. ขาดคุณธรรม
๑๓. มีอาชญากรรายกาจ
๑๒. สร้างความชอกช้าให้สังคม
๑๑. ทุจริตเป็นประจำ
๑๐. มุ่งทำร้ายด้วยอาวุธ
๙. ชอบเสี่ยงทางพนัน
๘. การเล่าเรียนหลีกเลี่ยง
๗. อยากเก่งกล้าทางเบียดเบียน
๖. ไม่ละอายบาปหยาบช้า
๕. ชวนมั่วสุมทางอบาย
๔. เฉยเมยเมื่อทำชั่ว
๓. ทำตัวเป็นนักเลงมักชมเชย
๒. ไม่ฝึกฝนใจตนเอง
๑. แนะนำให้คิดเอาเปรียบคนอื่น

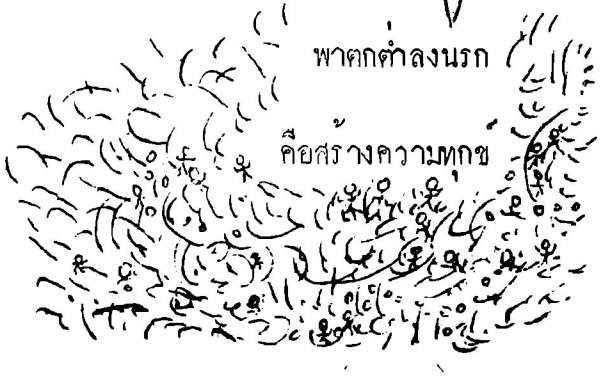

พาตกต่ำลงนรก

คือสร้างความทุกข์

ทิศทางของการพัฒนาชีวิตที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเองนี้มีรากฐานมาจากความเชื่อที่ว่าสังคมต้องการความดี และไม่ต้องการความชั่ว และจากความเชื่ออื่น ๆ อีก เช่น

มนุษย์ ต้องการความสุข ไม่ต้องการความทุกข์
คน ต้องการความสำเร็จ ไม่ต้องการความล้มเหลว
คน ต้องการขึ้นสวรรค์ ไม่ต้องการตกนรก
ชีวิตต้องการความปลอดภัย ไม่ต้องการอันตราย

ฯลฯ

จากตัวอย่างความคิดของคนที่กล่าวมาจะแลเห็นได้ว่า ทิศทางใหญ่ ๆ มีอยู่ ๒ ทิศทาง คือทิศทางแห่งความดีและทิศทางแห่งความชั่ว การสืบทอดเจตนาก็ควรจะมีสองทิศทาง คือ การสืบทอดเจตนาแห่งความดี และการสืบทอดเจตนาแห่งความชั่ว กระบวนการจึงต้องพิจารณาทิศทางเป็นหลัก ถ้าทิศทางของกระบวนการเป็นไปในทางดี ผลที่เกิดขึ้นตามมาก็ย่อมเป็นผลดี หากทิศทางของกระบวนการเป็นไปในทางชั่ว ผลที่เกิดขึ้นตามมาก็ย่อมจะเป็นผลชั่ว ถ้าสมมุติฐานนี้ถูกต้อง การสั่งสอนอบรม การฝึก การพัฒนาชีวิตหรือการพัฒนาคนย่อมมีความหมาย มีความหวัง และมีแนวทางที่แน่ชัด สามารถปฏิบัติให้เกิดเป็นผลจริงได้

๒.๑ <u>การสืบทอดเจตนาแห่งความดี</u> เนื่องจากความดีเป็นนามธรรม เพื่อให้มองเห็นเป็นพฤติกรรมจำเป็นต้องกำหนดการกระทำที่สามารถมองเห็นทิศทางได้ ในแผนภูมิทิศทางของการพัฒนาชีวิต ผู้วิจัยได้กำหนดการกระทำที่แสดงการสืบทอดเจตนาแห่งความดีไว้ดังนี้

๒.๑.๑ สั่งสอนความดี ความถูกต้อง
๒.๑.๒ เสริมความรักพี่น้องและวงศ์วาน
๒.๑.๓ สร้างโครงการอย่างมีจุดมุ่งหมายในชีวิตแน่ชัด
๒.๑.๔ พัฒนาความเสียสละ
๒.๑.๕ หัดให้รู้จักกะงบประมาณเวลา
๒.๑.๖ จัดการศึกษาเพื่อให้ทำเองได้

๒.๑.๗ ตั้งใจทำงานเพื่อความดี

๒.๑.๘ มีความคิดพึ่งตนเอง

๒.๑.๙ เกรงกลัวบาปหยาบช้า

๒.๑.๑๐ มุ่งหน้าทำประโยชน์แก่สังคม

๒.๑.๑๑ อบรมตนเพื่อพัฒนากาย จิตและสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลชีวิตที่สุขสมบูรณ์

๒.๑.๑๒ เพิ่มพูนกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิด

๒.๑.๑๓ เลี้ยงชีวิตตนเองได้ นำตนเองได้

๒.๑.๑๔ ก้าวไปสู่ความดีอันสูงสุด คือส่องสร้างชุมชน

๒.๒ การสืบทอดเจตนาแห่งความชั่ว ความชั่วเป็นนามธรรม คนส่วนมากก็มีความเห็นไม่ตรงกัน บางคนเห็นความชั่วเป็นความดี และใช้ความชั่วเป็นทางดำเนินชีวิต เพื่อให้แลเห็นทิศทางแห่งความชั่วได้ชัดเจนขึ้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดการกระทำที่เป็นทางนำไปสู่ความชั่วไว้ดังนี้

๒.๒.๑ แนะนำให้คิดเอาเปรียบคนอื่น

๒.๒.๒ ไม่ผึกฝืนใจตนเอง

๒.๒.๓ ทำตัวเป็นนักเลงมักชมเชย

๒.๒.๔ เฉยเมยเมื่อทำชั่ว

๒.๒.๕ ชวนมั่วสุมทางอบาย

๒.๒.๖ ไม่ละอายบาปหยาบช้า

๒.๒.๗ อยากเก่งกล้าทางเบียดเบียน

๒.๒.๘ การเล่าเรียนหลีกเลี่ยง

๒.๒.๙ ชอบเสี่ยงทางพนัน

๒.๒.๑๐ มุ่งทำหันด้วยอาวุธ

๒.๒.๑๑ ทุจริตเป็นประจำ

๒.๒.๑๒ สร้างความชอบชำให้สังคม

๒.๒.๑๓ มีอารมณ์ร้ายกาจ

๒.๒.๑๔ ขาดคุณธรรม – พาให้ตกต่ำลงนรก คือสร้างความทุกข์

การสืบทอดเจตนาแห่งความดีและการสืบทอดเจตนาแห่งความชั่วที่กล่าวมาเป็นทิศทาง ๒ ทิศทาง ของการพัฒนาชีวิต ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นสมมุติฐานที่น่าเชื่อถือเพราะสอดคล้องกับหลักธรรมของพระพุทธศาสนา และหลักกฎหมายของบ้านเมือง ผู้พัฒนาชีวิตของตนไปตามทิศทางแห่งความดี ย่อมพบความสุข ความสงบ ความเบิกบานใจ และสังคมยอมรับ ผู้พัฒนาชีวิตของตนไปตามทิศทางแห่งความชั่ว ย่อมพบความทุกข์ ความยุ่งยาก ความเดือดร้อนใจ และสังคมไม่ยอมรับ คืออาจถูกจับกุม ถูกลงโทษติดคุกติดตะราง เป็นต้น

๓. <u>กระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วตามแบบแผนการพัฒนาชีวิต</u>

เพื่อให้การวิเคราะห์ ศึกษาและอธิบายกระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว ดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและกลมกลืนกัน ผู้วิจัยจะยึดโครงสร้างของแบบแผนการพัฒนาชีวิตและทิศทางของการพัฒนาชีวิตเป็นหลัก

๓.๑ <u>โครงสร้างของสังคมไทย</u> สังคมไทยประกอบด้วยสิ่งสำคัญ ๔ ประการ คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบบสังคม องค์ประกอบหลักทั้ง ๔ ประการ เป็นสิ่งที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างแนบแน่น เมื่อพิจารณาถึงพื้นที่ตำบลนาแห้ว องค์ประกอบทั้ง ๔ มีผลต่อตำบลนาแห้ว คือ

๓.๑.๑ <u>ชาติ</u> ตำบลนาแห้วเป็นดินแดนที่อยู่ในขอบเขตของอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ประเทศไทย นั่นคือเป็นดินแดนของประเทศไทย มีประชากรที่เป็นคนไทยโดยกำเนิด นั่นคือเป็นเชื้อชาติไทย มีสิทธิ เสรีภาพ และอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายและรัฐธรรมนูญของประเทศไทย วิถีชีวิตของประชาชนตั้งแต่เกิดจนตาย ย่อมอยู่ในกรอบของสังคมไทยทุกประการ

๓.๑.๒ <u>ศาสนา</u> พุทธศาสนา เป็นศาสนาเดียวที่ประชาชนนับถือในตำบลนาแห้ว การนับถือพุทธศาสนาสืบมานานหลายร้อยปี จนพุทธศาสนาฝังอยู่ในสายเลือดและวิญญาณของประชาชนโดยอัตโนมัติ ไม่ต้องมีการบังคับไม่มีการชักจูง แต่การนับถือพุทธศาสนากลมกลืนไปกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่

ของประชาชนในตำบลนาแห้วตั้งแต่เกิดจนตาย อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นสายธารแห่งวิญญาณของประชาชนก็ได้ เพราะเป็นสายธารที่ยืนยาวเหนียวแน่นและลึกซึ้งที่สุด ถ้าตัดพุทธศาสนาออกจากวิถีชีวิตของประชาชนก็เหมือนดับดวงวิญญาณและความหวังของประชาชนนั่นเอง

๓.๑.๓ พระมหากษัตริย์ เป็นสิ่งที่ประชาชนคุ้นเคย เคารพ นับถือ สักการะ แม้จะมีประชาชนเพียงไม่กี่คนที่เคยเห็นองค์พระมหากษัตริย์จริง ๆ และส่วนใหญ่ก็จะเคยเห็นแต่พระบรมฉายาลักษณ์และสิ่งแทนอื่น ๆ เท่านั้นก็ตาม เกือบทุกบ้านจะมีพระบรมฉายาลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ หรือพระบรมวงศานุวงศ์ประดับไว้ในที่สูงเสมอ คนตำบลนาแห้วเลื่อมใสศรัทธาผู้ทำความดี พระมหากษัตริย์เป็นตัวอย่างของผู้ทำความดีอย่างสูงสุดให้แก่ชาติ จึงสร้างความเลื่อมใสศรัทธาได้มากที่สุด

๓.๑.๔ ระบบสังคม การปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา การแบ่งชั้นวรรณะต่าง ๆ ในสังคมไทยโดยส่วนรวมเป็นอย่างไร ก็จะสะท้อนให้ปรากฏเห็นได้ที่ตำบลนาแห้ว ปัญหาต่าง ๆ ที่สังคมไทยส่วนรวมมีอะไรบ้าง ก็จะสามารถพบเห็นได้ในตำบลนาแห้ว เช่นกัน เมื่อสังคมไทยให้สิทธิแก่ประชาชนบางส่วน ชาวตำบลนาแห้วก็ได้รับสิทธิบางส่วนเหมือนกัน เมื่อประเทศไทยมีความขัดแย้งกับต่างประเทศ ตำบลนาแห้วก็ต้องขัดแย้งกับต่างประเทศด้วยโดยอัตโนมัติ หากการบริหารงานของรัฐบาลของประเทศไทยไม่ราบรื่น ประชาชนที่ตำบลนาแห้วก็จะได้รับผลกระทบกระเทือนในทันที เช่นกัน ฯลฯ เป็นต้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าระบบสังคมของไทย จะเป็นตัวครอบคลุมความเปลี่ยนแปลงและความเป็นไปต่าง ๆ ในตำบลนาแห้วทุก ๆ ด้านอยู่ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นที่พอใจหรือไม่พอใจของประชาชน และไม่ว่าประชาชนจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม

๓.๒ สิ่งหล่อเลี้ยงชีวิตและบำรุงชีวิตให้เจริญเติบโต สิ่งหล่อเลี้ยงชีวิตและบำรุงชีวิตให้เจริญเติบโตได้แก่ อากาศ น้ำ และอาหาร สิ่งเหล่านี้มีผลต่อประชาชนในตำบลนาแห้ว คือ

๓.๒.๑ อากาศ อากาศที่ตำบลนาแห้วมีลักษณะ ๓ ประการคือ หนาว ร้อน และชื้น ในฤดูหนาวอากาศจะหนาวมาก เพราะตำบลนาแห้วตั้งอยู่ในหุบเขา อุณหภูมิจะอยู่ระหว่าง ๑ – ๑๕ องศาเซลเซียส ทุกชีวิตที่เกิดมาในตำบลนาแห้วจะต้องได้พบอากาศอันหนาวเย็น จะพบเห็นและมีประสบการณ์การก่อไฟผิงในฤดูหนาวทุกคน เวลานอนตอนกลางคืนต้องห่มผ้าห่มนวม ๑ – ๒ ผืน ตามแต่ฐานะและวัยร่างกายและจิตใจจะต้องถูกหล่อหลอมให้ทนและทรหดต่อความเหน็บหนาวของอากาศ เมื่อเติบโตขึ้นใน

สภาพธรรมชาติเช่นนี้ ย่อมจะจดจำสิ่งที่เกิดขึ้นได้นานเพราะสิ่งเร้าที่กระทบกาย จิต มีลักษณะรุนแรง เข้มข้น และยาวนาน ฤดูหนาวจะเริ่มตั้งแต่ประมาณเดือนพฤศจิกายนและจะสิ้นสุดราวเดือนมีนาคม บางปีเมื่อถึงเดือนเมษายนแล้วก็ยังหนาวอยู่

ในฤดูร้อนอากาศจะร้อนจัด อุณหภูมิจะอยู่ระหว่าง ๒๕ – ๓๘ องศาเซลเซียส ต้นไม้ ใบไม้จะเหี่ยวแห้ง ตามป่าใบไม้จะร่วงลงบนพื้นดินและกรอบ แล้วมักจะมีไฟไหม้ป่า อาหารจะขาดแคลนในฤดูร้อน ประชาชนต้องขุดเขียด ปู หอย หรือจับแมลงต่าง ๆ เช่น จู่จี่ แมงนูน จิ้งหรีด ฯลฯ เป็นอาหาร สภาพเช่นนี้ปรากฏติดต่อกันมาแต่โบราณ ผู้ที่เกิดในตำบลนาแห้วต้องคุ้นเคยและชินกับสภาพธรรมชาติเช่นนี้ ซึ่งเกิดขึ้นปีแล้วปีเล่ามาแต่โบราณถึงปัจจุบัน

ในฤดูฝนจะมีฝนตกชุก บางทีมีฝนตกติดต่อกันหลายวันจนเกิดน้ำท่วมไร่นาและหมู่บ้าน ทำความเสียหายให้แก่พืชและสัตว์เลี้ยง เช่น เป็ดไก่ การเดินทางไปมาลำบาก เพราะพื้นดินชื้นแฉะ และเส้นทางคมนาคมไม่สะดวก แต่ฤดูฝนเป็นฤดูที่มีอาหารอุดมสมบูรณ์เพราะปลาต่าง ๆ เข้าไปแพร่พันธุ์ในนาข้าว นอกจากนี้ก็มีกบ เขียด อึ่งอ่างซึ่งก็ขยายพันธุ์ในฤดูทำนาด้วย

สภาพของอากาศที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงตลอดปีทั้งหนาว ร้อน และชื้น เป็นผลต่อการหล่อหลอมและสร้างบุคลิกภาพอันทรหดอดทนให้กับคนที่เกิดในตำบลนาแห้วเป็นอย่างมาก ทุกคนที่เกิดมาต้องต่อสู้ เอาชีวิตรอดท่ามกลางความหนาวจัด ความร้อนและความชื้น ความประทับใจชีวิตแบบชาวไร่ชาวนาจะฝังอยู่ในจิตใจและสำนึกของตนเองไม่มีวันลืมเลือน และถ้ายอมรับว่าชาวนาคือกระดูกสันหลังของชาติไทย การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย โดยการสืบทอดความสำนึกชีวิตแบบชาวไร่ชาวนา ประชาชนในตำบลนาแห้วจะทำได้อย่างสมบูรณ์ยิ่ง

ชาวตำบลนาแห้วที่อพยพไปอยู่ท้องถิ่นอื่น ๆ จะทำงานเกี่ยวกับการเพาะปลูกข้าว ผลไม้และผัก หรือถ้าทำการค้าก็จะเกี่ยวข้องกับสินค้าทางด้านการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ คนที่ไปมีฐานะดีอยู่ในท้องถิ่นอื่น ๆ มักจะประกอบอาชีพดังกล่าวมาแล้ว

๓.๒.๒ <u>น้ำ</u> น้ำเป็นสิ่งที่ขาดแคลนในฤดูแล้งหรือฤดูร้อน น้ำที่จะใช้เพาะปลูก

มีจำกัด การทำไร่ทำนาต้องอาศัยน้ำฝนเป็นส่วนใหญ่ ตำบลนาแห้วเป็นที่รวมของแม่น้ำขนาดเล็กหลายสาย แต่การนำน้ำไปใช้ในการเพาะปลูกทำได้ยาก เพราะต้องหดน้ำขึ้นที่สูง โดยปรกติก็ทำไม่ได้ นอกจากจะใช้ความพยายามและวิชาการเข้าช่วยอย่างมาก น้ำดื่มก็หายาก ทั้งตำบลจะไปดื่มน้ำบ่อที่นาหัวขัวริมแม่น้ำแพร่ ชาวบ้านบอกว่าน้ำที่นี่มีรสอร่อยดี ในฤดูฝนบางครอบครัวก็รองน้ำฝนไว้ดื่ม การต้มน้ำดื่มไม่ค่อยนิยมกัน น้ำดื่มไม่ค่อยสะดวก แต่ก็ไม่ขาดแคลนมากนัก พอมีน้ำดื่มได้ทุกวัน เด็ก ๆ เมื่อโตพอจะไปตักน้ำได้ อายุระหว่าง ๑๐ – ๑๔ ปี จะต้องมีหน้าที่ไปตักน้ำดื่มที่นาหัวขัวเป็นประจำทุกวัน ชาวบ้านเรียกน้ำบ่อว่า "น้ำสร้าง" บางคนต้องเดินทางด้วยเท้าเป็นระยะทางราว ๓ – ๔ กิโลเมตร (เดินทางไป – กลับ) และต้องหาบน้ำหนัก ปัจจุบันมีเครื่องผ่อนแรงคือมีรถลากน้ำ หรือมีจักรยานสำหรับถีบไปตักน้ำบ้าง แต่ว่าน้ำดื่มก็ยังไม่สะดวกเท่าที่ควรอยู่นั่นเอง ดังนั้นคนส่วนใหญ่ที่เกิดมาในตำบลนาแห้วจะมีความประทับใจ มีเรื่องราวฝังอยู่ในความจดจำของชีวิตเกี่ยวกับการไปตักน้ำดื่มเป็นอย่างดี

เกี่ยวกับน้ำใช้ในครอบครัวนั้นสะดวกกว่าเมื่อ ๑๐ ปีก่อน เพราะทางราชการได้สร้างบ่อน้ำในหมู่บ้านต่าง ๆ จำนวนมาก และเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๖ ก็มีการทำประปานำน้ำจากแม่น้ำแพร่เข้ามาใช้บางแล้ว แต่คุณภาพและวิธีการยังไม่ถูกหลักวิชา จึงยังไม่สะดวกและปลอดภัยดีนัก

๓.๒.๓ <u>อาหาร</u> อาหารในตำบลนาแห้วค่อนข้างจะอุดมสมบูรณ์กว่าท้องถิ่นอื่น ๆ ในแถบเดียวกันเพราะตำบลนาแห้วอยู่ติดกับแม่น้ำเหือง และเป็นที่แม่น้ำแพร่ แม่น้ำหู ไหลผ่านอีกด้วย จึงมีแหล่งปลา กุ้ง หอย และสัตว์น้ำมากกว่าตำบลอื่น ๆ นอกจากนี้ตำบลนาแห้วยังมีการทำเหมืองฝายที่น้ำแพร่เรียกว่าเหมืองแพร่จนได้นำชื่อ "เหมืองแพร่" มาเป็นชื่อหมู่บ้านสำคัญด้วยคือบ้านเหมืองแพร่ ฝายน้ำแพร่หรือเหมืองแพร่มีความสำคัญยิ่งต่อเศรษฐกิจและการเพาะปลูกข้าวของประชาชนในตำบลนาแห้ว ทำให้ประชาชนในตำบลนาแห้วโดยเฉพาะบ้านนาโพธิ์และบ้านเหมืองแพร่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่าหมู่บ้านอื่น ๆ เพราะทำนาใช้น้ำเหมืองซึ่งได้ผลดีกว่านาน้ำฟ้าหรือน้ำฝนหรือนาน้ำพัด (ใช้ระหัดตักน้ำใส่นา)

กระบวนการเพาะปลูกข้าวทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเตรียมดินการโค่นป่า การไถนา การหาน้ำ การบำรุงรักษา การเก็บเกี่ยว การนวด การตำข้าว (ในอดีต) การนึ่งข้าว การรับประทานข้าว ฯลฯ เป็นสิ่งที่หล่อหลอมความคิด นิสัย ความรู้สึก ความสำนึก ความปวดร้าว ความชื่นชม ความสุข

ความพอใจ ความหวัง ฯลฯ ในการดำรงชีวิตของประชาชนในตำบลนาแห้วมาแต่โบราณ เครื่องใช้ไม้สอย อุปกรณ์ ควาย ช้าง เป็ดไก่ ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องกับการทำนาตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้กลมกลืนเข้ากับวิถีชีวิตของประชาชนอย่างแนบแน่น กว่าจะมีข้าวสุกหนึ่งเม็ดตกไปถึงท้อง ประชาชนชาวตำบลนาแห้วได้ต่อสู้ดิ้นรน ขวนขวาย ออกแรง ออกกำลัง และรอคอยด้วยความหวังเป็นเวลานาน ถ้าข้าวคือสัญญลักษณ์ของชาติไทย ประชาชนชาวตำบลนาแห้วย่อมชาบซึ้งในสัญญลักษณ์แห่งความเป็นไทยเป็นอย่างดี

ข้าวเป็นอาหารหลักของชาวตำบลนาแห้ว ผู้มีที่นาพอเลี้ยงครอบครัวเช่น ๕ – ๑๐ ไร่ ถือว่าเป็นผู้มีฐานะดี ส่วนใหญ่จะมีที่นาเพียงครอบครัวละ ๒ – ๔ ไร่ เพราะพื้นที่เพาะปลูกมีน้อย บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย จะมีนิทานและเรื่องจริงเกี่ยวกับการอดข้าว การปลูกข้าว การไปซื้อข้าวจากท้องถิ่นอื่น ๆ ในคราวขาดแคลน เล่าให้ลูกหลานฟังเสมอ ชาวตำบลนาแห้วที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป เคยอดข้าวขาดแคลนข้าวมาแล้ว เพราะท้องถิ่นนี้เคยแล้งไม่มีฝนตกถึง ๗ ปีมาแล้ว หากมีการโค่นป่า ทำลายป่าไม้ต่อไป ความอดอยากสาหัสจะต้องเกิดขึ้นอีกเป็นแน่

นอกจากข้าวก็ยังมีสิ่งอื่น ๆ ที่ประกอบเป็นอาหารของชาวตำบลนาแห้ว ได้แก่

๓.๒.๓.๑ <u>จำพวกเนื้อสัตว์ต่าง ๆ</u> เช่น วัว ควาย หมู เป็ด ไก่ ปลา นก งูสิง เต่า ตะพาบน้ำ ตะกวด เป็นต้น คนที่มีรายได้ดีก็จะซื้อเนื้อวัว เนื้อควาย เนื้อหมู รับประทานตามโอกาสต่าง ๆ เช่น งานบุญบ้าง งานแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ หรืองานทำบุญอุทิศส่วนกุศลถึงผู้ล่วงลับ ในงานบางอย่างเจ้าของงานจัดเลี้ยงเอง คนอื่น ๆ ไม่ต้องออกเงินซื้อเนื้อสัตว์

สำหรับผู้มีรายได้น้อย ก็ใช้วิธีจับปลา หอยกุ้ง ปู นก งู เต่า ตะพาบน้ำ ตะกวด หรือแมลงบางชนิด รวมทั้งตัวด้วง ตัวหนอน บางชนิดมาเป็นอาหาร เช่น แมงคาม แมงนูน จู้จี้ควาย จิ้งหรีด หนอนในหน่อไม้ไผ่ออน เป็นต้น

ในปัจจุบันมีการคมนาคมสะดวกขึ้น อาหารที่ชาวตำบลนาแห้วพอจะหาซื้อได้ตามตลาดหรือร้านขายของในท้องถิ่น ได้แก่ ปลาทูนึ่ง ปลาทูเค็ม ปลาตากแห้ง ปลาย่าง ปลากระป๋อง เนื้อกระป๋อง เป็นต้น ชาวบ้านมีรายได้จากการขายข้าวโพด ขายถั่ว ขายแรงงาน ฯลฯ ก็สามารถซื้ออาหารดังกล่าวรับประทานได้บ้าง

๓.๒.๓.๒ จำพวกผัก ผักส่วนใหญ่ชาวบ้านจะปลูกไว้รับประทานเอง ชาวบ้านมักจะปลูกผักกันในฤดูหนาว และนิยมปลูกตามริมแม่น้ำที่เป็นดินทราย ผักที่ปลูกมีหลายชนิด เช่น หอม กระเทียม กล่ำปลี ผักกาดขาว ผักกาดดำ ผักกาดเขียวปลี ผักหอม ผักชี ผักเพ็ก สิ่งอื่น ๆ ที่ปลูกไว้รับประทานเองมีมะเขือ บวบ น้ำเต้า ฟัก แฟง แตงไทย แตงโม แตงร้าน พริก ฯลฯ

๓.๒.๓.๓ จำพวกผลไม้ ผลไม้ที่มีรับประทานในท้องถิ่น ได้แก่ มะม่วง มะขาม มะพร้าว มะนาว ส้มโอ ส้มเขียวหวาน ส้มจุก มะเฟือง มะเก็น ขนุน ลำไย มะไฟ มะกรูด น้อยหน่า มะทด ปัจจุบันมีการนำผลไม้จากท้องถิ่นไปขายในตำบลนาแห้วบ้าง เช่น แตงโม มะละกอ ละมุด ส้มเขียวหวาน ฯลฯ มะม่วงที่มีชื่อเสียงเป็นที่ประทับใจของชาวตำบลนาแห้ว คือ มะม่วงสามปั้น ส่วนผลไม้อื่น ๆ ถือว่าเป็นผลไม้ธรรมดา แม้แต่มะขามหวาน ศักดิ์ศรีของมะม่วงสามปั้นยังสูงกว่าในความรู้สึกของชาวบ้าน

๓.๒.๓.๔ จำพวกอาหารที่รับประทาน ประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ หลายอย่าง เช่น

๓.๒.๓.๔.๑ น้ำพริก ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า แจ่ว หรือ น้ำแจ่ว น้ำแจ่วดำ (ปรุงจากพริกแห้ง คั่วให้เกรียม ตำผสมหอม กระเทียมหมกไฟ เกลือสินเธาว์จากบ้านเหมืองแพร่ และน้ำผักกะทอน) ถือเป็นยอดน้ำพริก ทุกครอบครัวจะมีรับประทานเป็นประจำ น้ำพริกดำเวลาจะรับประทานบางทีก็หั่นใบผักหอม บีบมะเขือเทศผลเล็ก ๆ ใส่ลงไปด้วย มีรสอร่อยกลมกล่อม ประทับใจและลิ้นอย่างสุดซึ้ง ทุกคนที่เกิดในตำบลนาแห้ว จะจดจำรสอร่อยของน้ำพริกดำ หรือน้ำแจ่วดำได้ดีลึกซึ้งทุกคน อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้ (ท้องถิ่นที่เป็นคนไทยในแถบลุ่มแม่น้ำเหืองทั้งหมด) และที่เป็นการสืบสายเลือดและวิญญาณของคนตำบลนาแห้วอีกอย่างหนึ่ง คือ น้ำผักกะทอน ซึ่งเติมลงในน้ำพริกคล้าย ๆ เป็นน้ำซอส หรือน้ำปลานั่นเอง น้ำแจ่วดำใช้รับประทานกับอาหารได้ทุกอย่าง แต่ที่คู่กันจริง ๆ คือนึ่งยอดผักกาดขาวหรือนึ่งผักกาดซอม ส่วนนึ่งผักอื่น ๆ ก็ใช้ได้ แต่ไม่กลมกลืนกันเท่านึ่งยอดผัก ถ้าจะให้ครบชุดยอดอาหารมื้อหนึ่งต้องมี น้ำแจ่วดำหรือน้ำแจ่วผักกะทอนนึ่งผักกาดซอม ห่อหมกปลาก้วนหรือปลาช่อนและข้าวเหนียวใหม่นึ่ง ถ้าครบชุดอย่างนี้แล้ววิเศษเลิศรสจริง ๆ ตามสำนวนชาวบ้านเรียกว่า "ดึงหูก็ไม่ออก" คือ แม้จะเอามือดึงหูเต็มแรงให้ออกจากพาข้าว (ถาดใหญ่สำหรับใส่อาหารรับประทาน) ก็ไม่ยอมออกไปแน่นอน จะต้องรับประทานจนลืมอิ่ม

นอกจากแจ่วคำแล้วยังมีแจ่วอีกหลายอย่าง เช่น แจ่วส้ม รับประทานกับต้มหน่อไม้ ถ้าผสมปลาด้วยก็เรียกแจ่วปลา ถ้ามีส่วนผสมกุ้ง ก็เรียกว่าแจ่วกุ้ง ถ้ามีเนื้อผสมก็เรียกว่า แจ่วสิ้น ถ้ามีมะเขือผสมก็เรียกว่า แจ่วหมากเขือ ถ้ามีนกผสมก็เรียกว่าแจ่วนก ถ้ามีจิ้งหรีดผสมก็เรียกว่า แจ่วจิ้นาย ถ้ามีแมงนูนผสมก็เรียกว่าแจ่วแมงนูน ถ้ามีเขียดผสมเรียกว่า แจ่วเขียด ถ้ามีกบผสมเรียกว่าแจ่วกบ ฯลฯ แจ่วที่ทำอย่างรีบร้อน เพราะไม่มีเวลาเมื่อกลับจากทำนาทำไร่แล้วหิวจัด ไม่มีอะไรรับประทาน ชาวบ้านก็จะทำแจ่วพิเศษรับประทาน เรียกว่า "แจ่วคะโมย" คือ ตักน้ำผักกะหอนจากไหใส่ถ้วยหยิบพริกแห้ง ๒ – ๓ เม็ด เอามือหักพริกแห้ง เม็ดละ ๒ – ๓ ชิ้น ทิ้งลงในถ้วยน้ำผักกะหอน แล้วเอาข้าวสุกจิ้มรับประทานได้เลย เมื่อหิวทุกสิ่งทุกอย่างก็อร่อยทั้งนั้น

๓.๒.๓.๔.๒ <u>ลาบ</u> เป็นอาหารที่ส่วนใหญ่ทำจากเนื้อ โดยใช้มีดคม ๆ สับให้ละเอียด มีส่วนผสมพริกป่น ข้าวคั่ว ผักหอมเทศ หอม กระเทียม ตะไคร้ ใบสะระแหน่ ใบมะกรูด ฯลฯ เช่น ลาบเนื้อ เรียกว่า ลาบสิ้น ลาบวัว ลาบควาย ลาบหมู ลาบเป็ด ลาบไก่ ลาบปลาดุก ลาบปลาเพ้า ลาบปลาปก ลาบนกเขา ลาบนกคุ่ม ลาบฟาน (อีเก้ง) ลาบกวาง เป็นต้น อาหารที่ทำคล้าย ๆ ลาบแม้จะใช้ส่วนผสมที่ไม่ใช่เนื้อ ก็เรียกว่าลาบได้เช่นลาบมะเขือ ชาวบ้านเรียกว่าลาบหมากเขือ ลาบเป็นอาหารที่อร่อยและถือว่าเป็นอาหารชั้นสูง เมื่อมีฐานะ หรือมีวัสดุ (เนื้อ) จำนวนมากจึงจะทำลาบได้ ส่วนใหญ่ลาบที่อร่อยจะผสมเครื่องในด้วย ถ้าเป็นหมูก็ใส่หนังสดด้วย ลาบมีทั้งลาบสุก ลาบดิบ ลาบขาว (ไม่ใส่เลือด) ลาบแดง (ใส่เลือด) งานเลี้ยงสำคัญ เช่น งานทำบุญอุทิศส่วนกุศลถึงผู้ล่วงลับ งานแต่งงาน มักจะมีลาบด้วยเสมอ เพราะประชาชนชอบลาบมากนั่นเอง เจ้าของงานอยากให้ถูกใจแขกก็ต้องทำลาบด้วย ทุกครอบครัวจะทำลาบเป็น อาจจะกล่าวได้ว่า ลาบเป็นอาหารสำคัญอันดับหนึ่ง และเป็นสัญญลักษณ์ของท้องถิ่นได้ นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องหมายที่แสดงการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยทางด้านอาหารที่สำคัญด้วย เพราะคนต่างชาติ (ไม่ใช่คนไทย) จะทำลาบไม่เป็น

๓.๒.๓.๔.๓ <u>อ่อมหรือต้ม</u> อ่อมนิยมใช้กับเนื้อ เรียกว่าอ่อมสิ้น โดยปรกติอ่อมมักจะใส่ขี้เพี้ยด้วย บางทีก็ใส่ข่า ใบมะกรูดด้วย แต่ไม่ใส่ปลาร้า

๓.๒.๓.๔.๔ <u>อุ</u> เป็นการต้มปลา เช่น ปลาดุก ต้มไว้นาน ๆ ใช้ไฟอ่อนเพื่อให้ปลาเปื่อย และใส่น้ำไม่มาก

๓.๒.๓.๔.๕ แกง ใส่น้ำมากหน่อย พริก เกลือ ปลาร้า มีทั้งเนื้อและผัก เช่น แกงผักหวานใส่หอยแก้ง แกงผักหนอก (บัวบก) ใส่เขียดย่าง แกงปลา แกงกบ แกงนกเขา ฯลฯ

๓.๒.๓.๔.๖ ซั้ว ใส่ขิงตำ พริกป่น หรือ น้ำแจ่ว ผักกะทอน น้ำผักกะทอน บางทีก็ใส่ดอกข่า ต้นข่าอ่อน ถ้าเป็นเนื้อวัว ควาย หรือไก่ จะใส่ครกตำให้เนื้อแตกเป็นชิ้นเล็ก ๆ ถ้าเป็นปลาดุกก็เอาทับพืกคตัวปลาให้หลุดออกจากก้าง ถ้าเป็นหอยแก้งก็ไม่ต้องทำอะไร นอกจากคัดก้นหอย ซั้วไม่ใส่ปลาร้า รสซั้วจะเผ็ดกว่าอ่อม หรือต้ม มีลักษณะคล้ายต้มยำ

๓.๒.๓.๔.๗ หมก การทำหมกต้องเอาใบตองกล้วยห้อหาหารที่ผสมเครื่องปรุงแล้ว เครื่องปรุงก็แล้วแต่จะหมกอะไร หมกหน่อไม้ และหมกปลาเครื่องปรุงจะไม่เหมือนกัน ถ้าเป็นเนื้อหมู ปลา เขียด หรือเครื่องในไก่ เครื่องปรุงจะมีตะไคร้ พริกแห้ง มะพร้าวหอม กระเทียม ใบมะกรูด ฯลฯ ต้องโขลกให้ละเอียด และต้องมีข้าวเบือ หรือข้าวเบิ้ย (เอาข้าวเหนียวแช่น้ำราว ๕ – ๖ ชั่วโมง แล้วตำให้ละเอียด) ด้วย หมกแล้ว อาจจะนึ่ง หรือเอาหมกขึ้เถ้าไฟอ่อน ๆ หรือทำหมกแขวน คือ เอาไม้ปิ้งหนีบห่อหมกไปแขวน (วาง) ไว้บนเตาไฟร้อน ๆ แต่ต้องระวังอย่าให้ไฟไหม้ใบตอง

นอกจากอาหารประเภทต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ยังมีคั่ว ย่า ทอด นึ่ง เป็นต้น วิธีการปรุงก็มีรายละเอียดแตกต่างกันไปเล็ก ๆ น้อย ส่วนผสมและวิธีการปรุงทำให้ชื่ออาหารแตกต่างไป

๓.๒.๓.๔.๘ ขนม ขนมที่ชาวตำบลนาแห้วทำได้ดี และมักจะทำขายในงานวัด คือ ขนมจีน ข้าวโคบ (คล้าย ๆ ข้าวเกรียก) ข้าวเลียนเม็ด ข้าวต้มกล้วย (ข้าวต้มผัดที่มีกล้วยอยู่ข้างใน – ไม่ใช่ข้าวต้มที่ทำจากกล้วย) ข้าวหลาม ใช้ไม้ข้าวหลามทำ ไม่นิยมใช้ไม้ไผ่

ในปัจจุบันเด็ก ๆ รับประทานขนมเค้ก (อย่างราคาถูก ห่อละ ๒ – ๓ บาท) ทอฟฟี่ ลูกกวาด ฯลฯ เพราะมีพ่อค้าแม่ค้าเอาไปขายตามร้านค้าต่าง ๆ ในท้องถิ่น

๓.๒.๓.๔.๙ ของหวาน ของหวานที่ประชาชนในตำบล

นาแห้วคุ้นเคยและนิยมกันมาแต่โบราณ คือ ต้มไข่หวาน ส่วนผสมก็มี น้ำกะทิ น้ำอ้อย และไข่ ส่วนของหวานอื่น ๆ ก็มีน้ำอ้อยกะทิ ลอดช่อง ข้าวเหนียวแดง (คั่วข้าวเหนียวนึ่งใส่น้ำอ้อยและน้ำกะทิ) ข้าวปาด (เอาน้ำอ้อยสดคั่วข้าวเจ้าจนสุกและงวด แล้วเทใส่ถาด เวลาจะรับประทานก็เอามีดตัดเป็นชิ้น ๆ คล้ายขนมเปียกปูน) นอกจากนี้ก็เป็นพวกข้าวต้ม เช่น ข้าวต้มโค้น และพวกต้มต่าง ๆ เช่น ต้มถั่วดำใส่น้ำอ้อย ฯลฯ ในเวลาเร่งร้อนไม่มีเวลาเตรียมนาน ชาวบ้านจะทำ "ข้าวจาน" รับประทาน โดยเอาข้าวเหนียวนึ่งแช่น้ำให้ข้าวแยกจากกัน เรียกว่า "จาน" แล้วเอาน้ำอ้อยใส่ในข้าวจานนั้น บางทีเรียกว่าข้าวจานน้ำอ้อย

สิ่งที่เขียนบรรยายมาเรื่อง อากาศ น้ำ และอาหาร ถือว่าเป็นสิ่งหล่อเลี้ยงชีวิตและบำรุงชีวิตให้เจริญเติบโต ชีวิตใดขาดอากาศ น้ำและอาหารย่อมต้องตายไปในไม่ช้า ท้องถิ่นใดมีอากาศดี น้ำดี อาหารดี ท้องถิ่นนั้นเป็นท้องถิ่นที่ดี ชีวิตใดเกิดมาในท้องถิ่นที่ดี ย่อมจะมีร่างกาย จิตใจ และความเจริญเติบโตดี

สภาพอากาศ น้ำ และอาหารของตำบลนาแห้วตามที่ได้กล่าวมาแล้ว อยู่ในระดับที่น่าพอใจ ไม่ถึงกับดีเลิศ และไม่ถึงกับขาดแคลน วิญญาณที่เกิดในตำบลนาแห้วย่อมมีโอกาสเจริญเติบโต และพัฒนาต่อไปเป็นชีวิตที่ดีงาม ถ้ามีสิ่งแวดล้อมที่เป็นบุคคลและสังคมเสริมในทางดีด้วย ชีวิตนั้นก็คงจะยิ่งดีงามและรุ่งโรจน์ยิ่ง ๆ ขึ้น

๓.๓ <u>สิ่งที่เป็นผู้ก่อให้เกิดชีวิตและบำรุงเลี้ยงดูชีวิต</u>

๓.๓.๑ <u>บิดา มารดา</u>

บิดา มารดา เป็นผู้ให้กำเนิดแก่บุตรธิดา นั่นคือเป็นผู้ก่อให้เกิดชีวิตใหม่ และเป็นผู้บำรุงเลี้ยงดูชีวิตใหม่ให้เจริญเติบโตต่อไปด้วย นอกจากว่าจะมีเหตุสุดวิสัย เช่น บิดาตายก่อนลูกเกิด หรือพอลูกเกิดมารดาก็ตาย เป็นต้น ตามที่ได้สังเกตพบเห็นบิดามารดาที่ตำบลนาแห้วมาหลายปี พอจะสรุปความคิดเกี่ยวกับบิดามารดาได้ว่า

๓.๓.๑.๑ บิดามารดามีความรักลูก ห่วงใย เอาใจใส่ดูแลลูกอย่างดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ตามฐานะของตน

๓.๓.๑.๒ บิดามารดา ได้มีความมุ่งหวังให้ลูกมีชีวิตที่ดีขึ้น มีฐานะ

ดีขึ้น มีคนยกย่องนับถือ และถ้าสามารถทำได้คือให้ลูกได้รับราชการ ถือว่าเป็นการเชิดชูวงศ์ตระกูลอย่างยิ่ง

๓.๓.๑.๓ บิดามารดาจะทำทุกอย่างเพื่อลูก บางคนยอมเหน็ดเหนื่อยทำงานหนักเพื่อหารายได้มาให้ลูกเรียนหนังสือ หรือมีโอกาสรับราชการ

๓.๓.๑.๔ การประกอบอาชีพของบิดามารดา จะมีผลต่อการบำรุงเลี้ยงดู การอบรมลูก และการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยให้แก่ลูกอย่างมาก บิดามารดามักจะนำลูกไปยังสถานที่ทำงานอาชีพด้วย เช่น ถ้าบิดามารดาไปทำนา ก็จะเอาลูกไปด้วยตั้งแต่ลูกอายุยังน้อย คือ ๖ – ๗ เดือน ถ้าบิดาขับรถโดยสาร ก็มักจะเอาลูกนั่งรถไปด้วย แม้ลูกจะอายุ ๔ – ๕ ขวบ บางคราวบิดาไปจุดไฟเผากอไผ่ หรือเอาวัวไปเลี้ยงตามทุ่งนาก็จะพาลูกชาย อายุราว ๔ ขวบ ไปด้วย ฯลฯ

การที่บิดามารดามีความใกล้ชิดกับลูกทั้งเวลากินเวลานอนเวลาทำงานเช่นนี้ เป็นผลให้บิดามารดากับลูกมีความผูกพันกันมากทั้งในด้านความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ นิสัย และความใฝ่ฝันต่าง ๆ เพราะลูกจะจดจำและเลียนแบบบิดามารดาอย่างลึกซึ้งและมั่นคง

๓.๓.๒ ปู่ ย่า ตา ยาย

ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นผู้ให้กำเนิดแก่บิดามารดาของเด็ก และเป็นผู้ที่บิดามารดาของเด็กเลียนแบบและเอาอย่างมากก่อน โดยทั่วไปปู่ย่าตายายมักจะรักหลาน เอาใจใส่และดูแลหลานเป็นอย่างยิ่ง เมื่อบิดามารดาไม่อยู่ ผู้ที่ดูแลเด็กก็คือปู่ ย่า ตา ยาย หรือคนใดคนหนึ่งนั่นเอง ส่วนใหญ่เด็กจะมีโอกาสอยู่ใกล้ตายายมากกว่าปู่ย่า เพราะว่าเมื่อแต่งงานกันผู้ชายมักจะไปอยู่บ้านของผู้หญิง ความผูกพันของเด็กจึงมีต่อตายายมากกว่าปู่ย่า สำหรับตายายที่มีลูกสาวหลายคนจะมีหลานจำนวนมาก บางคนมีหลานถึง ๒๐ คน การมีลูกหลานมากเป็นความอบอุ่นของครอบครัว ถ้ามีฐานะดี มีอาหารเลี้ยงลูกหลานได้เพียงพอ ปู่ย่า ตายาย มักจะเป็นผู้เล่าเรื่องราวในอดีต นิทานบ้าง นิยายบ้างให้เด็ก ๆ ฟัง เด็ก ๆ จะสนใจฟังและจดจำไว้เล่ากันต่อ ๆ ไป พฤติกรรมบางอย่างของปู่ย่าตายายจะฝังใจลูกหลานไม่ลืมเลือน เพราะคนแก่มักจะพูดซ้ำแล้วซ้ำอีก ซึ่งก็ตรงกับนิสัยของเด็ก ๆ คือฟังเรื่องเก่าไม่เบื่อ ฟังได้ซ้ำแล้วซ้ำอีก ลักษณะบางประการของปู่ย่าตายาย พวกเด็ก ๆ มักจะจำไปเล่าสู่กันฟัง ผู้วิจัยยังจำลักษณะนิสัยของคนแก่ที่เป็นปู่ย่าตายาย เมื่อราว ๓๐ ปีมาแล้วได้บ้างดังนี้

เว้าหวานแหม่นแม่โซ้นสาร (พูดเพราะคือยายของเด็กชายสาร)
เว้าสี่เสี่ยนแหม่นแม่เชียงลาน (พูดแล้วเลื่อนไปมาคือมารดาของนายลาน)
เว้าจี้พุ้นจี้พี้แหม่นแม่โซ้นคอน (พูดแล้วชี้มือไปทางนั้นทางนี้คือยายของเด็กหญิงคอน)

ลักษณะดังกล่าวเด็ก ๆ จะจำได้เพราะมีลักษณะเป็นคล้าย ๆ คำกลอนซึ่งบอกลักษณะคนแก่ทั้งหมู่บ้าน ประมาณ ๑๐ คน แต่ผู้วิจัยจดจำไม่ได้เพราะนานมาแล้ว

เด็ก ๆ เคารพและรักปู่ย่าตายาย เพราะเป็นผู้เอาใจหลาน เอาใจใส่มีอาหารแปลก ๆ รสดี ๆ ก็เก็บไว้ให้หลานรับประทาน บางคนก็พูดย้ำถึงความหวังคือยากให้หลานได้รับราชการเป็นครูบ้าง เป็นข้าราชการบ้าง หรือให้เป็นผู้มีบุญวาสนาบ้าง ฯลฯ และปู่ย่าตายายเคยเลี้ยงลูกของตนเองคือบิดามารดาของเด็กมาก่อนจึงเข้าใจเด็ก รู้นิสัยเด็ก บางทีก็รู้ดีกว่าบิดามารดาของเด็ก จึงสร้างความประทับใจแก่เด็กได้มากในเรื่องต่าง ๆ เด็กบางคนจะเอาอย่างยาย เช่น ถ้ายายไม่รับประทานเนื้อก็ไม่รับประทานเนื้อ (ยายเข้าวัด ฟังเทศน์ จึงไม่รับประทานเนื้อหรือฆ่าสัตว์ ฯลฯ) เด็กชายบางคนก็มักจะไปอยู่กับตา คนแก่มักจะไปเฝ้านาแทนลูกเขยลูกสาว เวลาไปนอนที่กระท่อมกลางนาก็มักจะเอาหลานชายไปอยู่ด้วย และเล่านิทานให้ฟัง เมื่อคนมาเยี่ยมตาและสนทนากัน หลานก็มีโอกาสได้ฟังด้วย ทำให้เด็ก ๆ ได้ทราบเรื่องราวทั้งในอดีต ปัจจุบันและความฝันในอนาคต เป็นกระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยที่ลึกซึ้ง คือ เด็กได้ยินทางหู ได้เห็นทางตา และได้รับรู้ ซ้ำ ๆ กันจนจดจำได้เองโดยอัตโนมัติ

เมื่อผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลภาพที่ติดตาและเห็นบ่อย ๆ คือ เห็นหลานอายุ ๓ – ๖ ขวบ และยายหรือตานั่งอยู่ด้วยกัน ฟังเรื่องราวต่าง ๆ และสั่งสอนอบรมกันโดยการบอก ดุ หรือ ชู้บ้าง ฯลฯ

จากสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงเชื่อว่า ปู่ ย่า ตา ยาย มีอิทธิพลมากในกระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว

๓.๓.๓ พี่

พี่หมายถึงทั้งพี่ชายและพี่สาว บางครอบครัวมีบุตรหลายคน สามีภรรยาแต่ละคู่ในตำบลนาแห้วมีบุตรเฉลี่ย ๕ – ๖ คน ก่อนที่จะมีการคุมกำเนิด บางคู่มีบุตร ๑๒ คน และการมี

บุตรระหว่าง ๖ – ๘ คน ถือว่าเป็นเรื่องปรกติ ปัจจุบันมีการคุมกำเนิด บางครอบครัวจึงมีลูกเพียง ๒ คน มีบางคู่ที่การคุมกำเนิดไม่ได้ผล หลังจากลูกที่โตคนสุดท้องอายุได้ ๑๘ ปีแล้ว ปรากฏว่าเกิดบุตรคนเล็กตามมาอีกก็มีบ้าง

เนื่องจากพี่ชายหรือพี่สาวเป็นคนที่ ได้รับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยมาจากบิดามารดาก่อนแล้วจึงมีลักษณะนิสัย ความคิดความเชื่อความประพฤติเป็นแบบอย่างแก่น้องที่เกิดใหม่ได้ ถ้าพี่น้องอายุใกล้เคียงหรือห่างกันเพียง ๑ – ๓ ปี ย่อมจะเป็นเพื่อนเล่นกันด้วยและเด็กจะเรียนภาษาพูดจากพี่ ๆ เพิ่มเติมจากที่บิดามารดา ปู่ย่า ตายาย สอน บางครั้งพี่ชายพี่สาวอายุมากกว่าหลายปี หากบิดามารดาถึงแก่กรรมก็จะเป็นผู้อุปการะ เลี้ยงดูน้อง ๆ แทนบิดามารดาต่อไป ความผูกพันระหว่างญาติพี่น้องจะเหนียวแน่นและดีงามเพียงใดก็ย่อมขึ้นอยู่กับความประพฤติ การปฏิบัติ และการอบรมสั่งสอนของบิดามารดา ครอบครัวที่บิดามารดาเป็นคนดี เอาใจใส่อบรมสั่งสอนความดีงามแก่ลูก ๆ พวกพี่ ๆ น้อง ๆ ก็จะมีความสามัคคี รักใคร่ปรองดอง ช่วยเหลือเกื้อกูลกันดี ถ้าครอบครัวใดแตกแยก บิดามารดาและญาติพี่น้องทะเลาะ แย่งมรดกกันเป็นประจำ ลูก ๆ ที่เกิดตามมาก็จะมีนิสัยคล้าย ๆ บิดามารดานั่นเอง ผู้วิจัยได้เอาใจใส่สังเกตและสัมภาษณ์บิดามารดาที่เป็นคนดี ลูก ๆ ของครอบครัวดังกล่าวก็จะเป็นคนดี และมีความเมตตาต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นอย่างดีเหมือนตัวอย่างของบิดามารดา

๓.๓.๔ <u>ญาติ</u>

ญาติหมายรวมถึงบุคคลที่มีความเกี่ยวพันกันทางสายเลือด คือสืบเชื้อสายมาจากปู่ย่า ตายาย หรือทวดคนเดียวกัน และบุคคลที่ได้เกี่ยวข้องกันทางการแต่งงาน บุคคลเหล่านี้จะมีส่วนใกล้ชิด มีส่วนดูแลอุปการะเด็กที่เกิดใหม่ในครอบครัว เมื่อเป็นญาติกันความเอาใจใส่ดูแลและความเมตตาอาทรต่อเด็กจะมีมากกว่าเด็กอื่น ๆ ที่ไม่มีอะไรผูกพันกันเลย เด็กที่มีญาติมากจะมีความอบอุ่นใจ มีความสุข มีความภาคภูมิ เพราะไปที่ใดจะมีคนเอาใจใส่ ไต่ถาม ให้กำลังใจและคอยระมัดระวังอันตราย รวมทั้งตักเตือนแนะนำ อบรมสั่งสอนสิ่งที่ดีงามต่าง ๆ เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ผู้มีญาติมากก็จะมีบทบาทสำคัญในสังคม มีคนสนับสนุนมากจะทำการสิ่งใดก็สะดวก รวมทั้งมีโอกาสได้เป็นผู้ใหญ่บ้าน กำนัน หรือมีตำแหน่งสำคัญ ๆ ในท้องถิ่น ฯลฯ เป็นต้น และเมื่อมีลูกหลานเกิดขึ้นมาอีกวงจรชีวิตในลักษณะนี้ก็จะปรากฏขึ้นอีกเรื่อย ๆ ไม่มีที่สิ้นสุด

๓.๔ แหล่งสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย

แหล่งสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยแหล่งใหญ่มี ๔ แหล่ง คือ บ้าน วัด โรงเรียน และสังคมในท้องถิ่น

๓.๔.๑ บ้าน

บ้านเป็นศูนย์รวมแห่งชีวิตของเด็กตั้งแต่ปฏิสนธิในครรภ์ของมารดา เป็นแหล่งที่ให้อากาศ น้ำ อาหาร และปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ มีต่อเด็ก เป็นสถานที่รับการศึกษาอบรมแห่งแรกของเด็ก ความรู้เกี่ยวกับชีวิต โลก ภาษา ศาสนา ความคิด ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม การกินอยู่ การนั่ง การนอน การเดิน การวางตัว กิริยา มารยาท ฯลฯ ทุกสิ่งทุกอย่างที่จะทำให้ชีวิตใหม่มีลักษณะเป็นคนหรือมนุษย์จะได้รับการสั่งสอนอบรมกล่อมเกลาเป็นแห่งแรกที่บ้าน การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยทั้งหมด คือ ความตั้งใจ ความคิด ความเชื่อ ภาษา ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมและแนวทางดำรงชีวิตทุกอย่าง เด็กที่เกิดมาจะได้รับทันทีที่บ้าน บ้านจึงเป็นสิ่งที่มีความละเอียดอ่อนและลึกซึ้งที่สุดสำหรับชีวิตของเด็ก ถัดจากครรภ์ของมารดาที่เด็กอาศัยอยู่เมื่อปฏิสนธิเป็นสิ่งที่มีชีวิต

บ้านประกอบด้วยตัวบ้านหรือตัวเรือน บริเวณบ้าน สิ่งของเครื่องใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ บุคคลที่อาศัยอยู่ในบ้าน ความสัมพันธ์ของบุคคลและวิธีการดำรงชีวิตของบุคคลในบ้าน รวมทั้งความคิด ความเชื่อ ประวัติความเป็นมา ภาษา บรรยากาศอื่น ๆ ที่บุคคลในบ้านมีหรือปฏิบัติอยู่ ฯลฯ บ้านจึงเป็นสิ่งที่สลับซับซ้อนมาก

บ้านในตำบลนาแห้วซึ่งมีอยู่ประมาณ ๒๐๐ บ้าน มีสภาพอยู่ในชั้นดี ไม่ยากจนคับแค้นจนเกินไป เด็กที่เกิดมาใหม่มีความปลอดภัยและอบอุ่นพอสมควร บ้านส่วนใหญ่มีความมั่นคง บ้านที่แตกแยกหรือยากจนขาดแคลนสาหัสมีน้อย โดยทั่วไปมีสภาพที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งในด้านวัตถุภายนอก ชีวิตความเป็นอยู่ ความประพฤติปฏิบัติของบุคคลในบ้าน ความคิด ความเชื่อ และแรงบันดาลใจ เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมบ้านในตำบลนาแห้ว ก็เป็นแหล่งสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยที่ดี

๓.๔.๒ วัด

วัดเป็นสถานที่สำคัญในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยทางด้านการนับถือพุทธศาสนา ในอดีตตำบลนาแห้วมีวัดหลายวัด ซึ่งถ้าเชื่อว่าวัดคือเครื่องวัดความเจริญทางด้านจิตใจ

เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของท้องถิ่น การมีวัดจำนวนมากในตำบลนาแห้วก็แสดงว่าท้องถิ่นนี้เคยมีความเจริญรุ่งเรืองทางจิตใจ เศรษฐกิจและวัฒนธรรมมาแล้ว จากการสังเกตของผู้วิจัยข้อความที่กล่าวมาคงจะมีความจริงอยู่มาก คือเมื่อตำบลนาแห้วถึงคราวตกอับ วัดจะร้าง ผู้คนทิ้งถิ่นเดิมอพยพไปสู่ท้องถิ่นอื่นที่ปลอดภัยมีลู่ทางทำมาหากินง่ายกว่า สมัย พ.ศ. ๒๔๘๔ – ๒๕๐๔ การอพยพของประชาชนจากตำบลนาแห้วมีถี่มาก และจะเห็นสภาพของวัดต่าง ๆ ทรุดโทรม ในที่สุดก็กลายเป็นวัดร้าง ต่อมาจาก พ.ศ. ๒๕๐๖ – ๒๕๒๖ เมื่อเริ่มมีการพัฒนาความคิด ความหวัง และพัฒนาท้องถิ่น ประชาชนมีกำลังใจดี มีฐานะทางเศรษฐกิจดี วัดก็ได้รับการบูรณะและสร้างขึ้นใหม่ เช่น วัดนาแห้วก็มีการบูรณะใหม่จนเป็นวัดที่เจ้าคณะอำเภอนาแห้วประจำอยู่ วัดโพนสว่างพัฒนาราม (เดิมเรียกว่าวัดศรีโพนเพี้ย) ซึ่งตั้งอยู่ที่ดอนเพี้ย บ้านเหมืองแพร่ก็ตั้งใหม่เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๙ และวัดนี้ได้มีการก่อสร้างโบสถ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๖ หลังจากที่ท้องถิ่นมีความสงบมีการพัฒนาความเป็นอยู่ดีขึ้นแล้ว

อย่างไรก็ดี วัดในตำบลนาแห้วในปัจจุบันยังขาดพระสงฆ์ที่วัดนาแห้ว มีพระสงฆ์ไม่เกิน ๕ รูป ที่วัดเหมืองแพร่มีพระภิกษุ ๑ องค์ และสามเณรอีก ๒ องค์ ใน พ.ศ. ๒๕๒๘ การอบรมสั่งสอนต่าง ๆ ย่อมไม่ทั่วถึง แม้แต่พิธีกรรมทางศาสนา ต่าง ๆ ก็ไม่สามารถนิมนต์พระสงฆ์เป็นผู้นำได้ทุกครั้ง สิ่งที่เหลืออยู่ในปัจจุบันจึงเป็นผลของอดีตที่เคยรุ่งเรืองยิ่งทางด้านพระพุทธศาสนา ความศรัทธาและความรู้ความคิดได้ฝังติดแน่นอยู่ในคนรุ่นเก่าที่เป็นปู่ย่าตายายของอนุชนในปัจจุบัน เมื่อหมดคนรุ่นนี้แล้วพุทธศาสนาอาจจะขาดคนสืบทอดให้รุ่งเรืองต่อไป เพราะการบวชเรียนในท้องถิ่นขณะนี้มีน้อย ส่วนใหญ่อนุชนจะเรียนหนังสือในโรงเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษา และมักจะมีการเรียนพุทธศาสนาเพื่อตอบเอาคะแนน แทนการเรียนปฏิบัติและประยุกต์หลักธรรมในชีวิตประจำวันเหมือนคนรุ่นก่อนของท้องถิ่น

๓.๔.๓ โรงเรียน

มีการตั้งโรงเรียนครั้งแรกในตำบลนาแห้วเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐ ปัจจุบันตำบลนาแห้วมีโรงเรียน ๓ โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ โรงเรียนบ้านนาแห้ว และโรงเรียนนาแห้ววิทยา โรงเรียนหลังเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งสามโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็กแต่ละโรงเรียนมีนักเรียนไม่ถึง ๒๐๐ คน และมีครูไม่ถึง ๑๕ คน โรงเรียนที่ตั้งนานที่สุด คือโรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ ซึ่งตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐ บทบาทของโรงเรียนและครูที่มีต่อการสืบทอดเจตนาความเป็น

ชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว นับว่ามีมากรองจากบ้านและครอบครัวของนักเรียน ประชาชนมีความรู้ ความคิด ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ ระบบการปกครอง และสภาพของชาติไทยโดยส่วนรวมก็เพราะได้โรงเรียนและครูเป็นผู้ถ่ายทอด สิ่งสำคัญคือภาษาเขียนนั้นทางโรงเรียนและครูมีบทบาทมากในทางศาสนา ทางโรงเรียนและครูก็ส่งเสริมให้ประชาชนและนักเรียนเกิดความรู้ ความคิด ความเข้าใจได้มากขึ้น มีการสวดมนต์ไหว้พระ และปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียนเป็นหลายครั้ง สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดผลยั่งยืนต่อนักเรียนและประชาชนไม่น้อย เมื่อนักเรียนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็ได้แนะนำ อบรมลูกหลานของตนเองเหมือนกับที่ตนเคยได้รับการฝึกอบรมมาจากโรงเรียนและครู

ผลงานของโรงเรียนมีส่วนสำคัญในการพัฒนาชนรุ่นหลังของตำบลนาแห้ว ให้ได้มีโอกาสไปศึกษาต่อในเมือง ในจังหวัด ในกรุงเทพมหานคร และในต่างประเทศ ส่งผลให้ตำบลนาแห้วได้รับการเอาใจใส่การพัฒนา และก้าวหน้าดีขึ้นในด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว

โรงเรียนเป็นเครื่องมือของรัฐในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยโดยตรง และผลงานของโรงเรียนก็น่าพอใจ ถ้าการศึกษาในตำบลนาแห้วได้ขยายถึงระดับมหาวิทยาลัย โอกาสของการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยย่อมจะแผ่กว้างออกไปอีกมาก

โครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เป็นโครงการที่ริเริ่มและดำเนินการโดยประชาชนในตำบลนาแห้ว ได้เริ่มมาแล้วตั้งแต่ วันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ เป็นโครงการที่มุ่งสร้างคนไทยให้สามารถดำรงความเป็นชาติไทยสืบไปชั่วกัลปาวสาน มุ่งให้คนไทยพึ่งตนเองได้ เลี้ยงตนเองได้ นำตนเองได้ ทำประโยชน์แก่สังคม และมีความพึงพอใจในชีวิต และการงาน เป็นโครงการที่ตั้งขึ้นเพื่อกอบกู้ตำบลนาแห้วไม่ให้เป็นหมู่บ้านร้าง เพราะว่าคนอพยพหนีไปอยู่ที่อื่น ๆ ที่เจริญกว่า มั่นคงปลอดภัยกว่า และมุ่งพัฒนาตำบลนาแห้วให้รุ่งโรจน์สูงสุดทางการศึกษา วัฒนธรรม อารยธรรม และความเป็นไทอันสมบูรณ์ โครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการจึงเป็นความหวังอันเจิดจ้าที่สุดของประชาชนและอนุชนชาวตำบลนาแห้วที่มุ่งทำคุณประโยชน์แก่ชาติไทยและมนุษยชาติทั้งมวล

๓.๔.๔ <u>สังคมในท้องถิ่น</u>

สังคมในท้องถิ่นหมายรวมถึง ผู้นำท้องถิ่น เหตุการณ์ต่าง ๆ ในท้องถิ่น และคนอื่น ๆ ในท้องถิ่น

จากการสืบประวัติของบุคคลสำคัญของตำบลนาแห้วในอดีต ทำให้ทราบว่าตำบลนาแห้วเคยมีคนเฉลียวฉลาด มีความรู้ มีความกล้าหาญ มีความริเริ่มสร้างสรรค์เป็นผู้นำท้องถิ่นมาแล้ว เช่นที่บ้านนาแห้ว ก็มีกำนันแก้ว ซึ่งเคยไปศึกษอ แต่กลับก่อน นายอำเภอขอตรวจใบเบิกทาง กำนันแก้วขอกลับไปให้ดูและกลับมาถึงบ้านนาแห้วโดยปลอดภัย กำนันแก้วเป็นคนฉลาดและเก่งทางด้านความรู้และหลักธรรม บุคคลที่เด่นที่สุดในตำบลนาแห้วในระยะหนึ่งร้อยปีที่ผ่านมา และยังจดจำอยู่ในชีวิตจิตใจของประชาชนในตำบลนาแห้วและท้องถิ่นใกล้เคียงอย่างลึกซึ้ง เป็นพระ คือ พระครูสุธรรมวงษาโพธิปลัดปัญญา (พ่อแม่หลักคำ เหมืองแพร่) ผู้ทะนุบำรุงจรรโลงพุทธศาสนาให้รุ่งเรืองที่สุดในตำบลนาแห้ว ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๕๐ – ๒๔๘๔ ท่านเกิดประมาณ พ.ศ. ๒๔๐๗ เดิมชื่อสิมมา เกิดที่ภูค้ออ่างหินงาม ในตำบลนาแห้ว บวชเมื่ออายุ ๑๕ ปี ถึงแก่มรณภาพเมื่ออายุ ๗๗ ปี ใน พ.ศ. ๒๔๘๔ รวมเวลาที่บวช ๖๒ ปี

บุคคลสำคัญอีกคนหนึ่งของตำบลนาแห้ว คือ นายกุล แสงคำ เกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๕ ปัจจุบันอายุ ๘๒ ปี อยู่ที่หมู่บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว เคยเป็นแพทย์ตำบลนาแห้ว ระหว่างอายุ ๒๗ – ๖๔ ปี

ผู้นำท้องถิ่นมีความสำคัญมาก เพราะเป็นผู้สร้างความหวัง สร้างความคิด ความเชื่อแก่ประชาชน เป็นผู้ให้กำลังใจ คำแนะนำที่ฉลาด ในเมื่อท้องถิ่นเกิดความคับขัน หรือตึงเครียดด้วยภัยอันตรายและเหตุการณ์ต่าง ๆ ตำบลนาแห้วอยู่ห่างไกลเส้นทางคมนาคมและอยู่สุดชายแดน ทางราชการดูแลไม่ทั่วถึง ผู้นำท้องถิ่นนี่แหละคือหลักของบ้าน ซึ่งชาวบ้านพูดว่า "เป็นหลักของบ้านเมือง". คือ เป็นเครื่องค้ำจุนท้องถิ่นให้มั่นคง ดำรงความเป็นปรกติสุขอยู่ได้ไม่พินาศหรือร้างไป

ผู้นำท้องถิ่นที่ประชาชนเลื่อมใสมากเป็นผู้มีคุณธรรม มีความริเริ่ม มีความฉลาด มีความรู้ สนใจการศึกษาเล่าเรียนอย่างยิ่ง เรียกว่าเป็นผู้มีวิชาติดตัว

บุคคลเหล่านี้เป็นแบบอย่างของอนุชน เป็นประดุจผู้นำทางชีวิต และวีรบุรุษของชนรุ่นหลัง สมัยใดที่ตำบลนาแห้วมีผู้นำที่มีความสามารถ มีความดี ตำบลนาแห้วก็จะอุดมสมบูรณ์ มีความสงบสุข ปราศจากโจรผู้ร้าย

และเหตุการณ์รุนแรง

เหตุการณ์ต่าง ๆ ในท้องถิ่นก็เป็นบทเรียนสั่งสอนประชาชนให้มีความกล้าหาญ มีความเสียสละ ตำบลนาแห้วมีเหตุการณ์มากเพราะอยู่ติดชายแดนและเป็นทางผ่านตั้งแต่อดีตมาถึงปัจจุบัน ประชาชนในตำบลนาแห้วจึงต้องปรับตัวอยู่เสมอ ทำให้เกิดบุคลิกภาพที่ปรับตัวเข้ากับคนท้องถิ่นอื่นได้ง่าย เดินทางไปยังท้องถิ่นอื่น ๆ ได้ไม่หวาดกลัว และมีจิตใจชอบเดินทางท่องเที่ยวผจญภัยและไปแสวงหาโชคลาภในท้องถิ่นอื่น ๆ มาแต่โบราณ ชาวตำบลนาแห้วจึงแยกย้ายไปอยู่หลายจังหวัดในประเทศไทย และปัจจุบันได้ไปอยู่ต่างประเทศก็หลายคน

คนอื่น ๆ ในท้องถิ่นเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วไม่น้อย เพราะก่อให้เกิดการติดต่อ สมาคม พบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความเข้าใจ และความชำนาญต่าง ๆ ทำให้มีโอกาสเปรียบเทียบประสบการณ์เดิมของตนและประสบการณ์ของคนอื่น ๆ สิ่งใดดีก็รับไว้ สิ่งใดไม่ดีก็ทิ้งไป ทำให้สังคมมีความเคลื่อนไหวทางความคิดและวัฒนธรรม

๓.๕ <u>ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย</u>

สิ่งเหล่านี้ได้แก่ บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย พี่ ญาติ เพื่อน พระ ครู คนอื่น ๆ ในหมู่บ้านและตำบล ฯลฯ ซึ่งได้กล่าวถึงมาแล้วในตอนต้น ตอนนี้ผู้วิจัยจึงขอสรุปให้เห็นความสำคัญของสิ่งดังกล่าวต่อไปนี้

<u>สรุป</u> ตามความเชื่อของผู้วิจัยในปัจจุบัน หลังจากที่ได้ไปคลุกคลี ศึกษา สังเกต วิเคราะห์ พิจารณา สถานการณ์ และความเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ ในตำบลนาแห้วตลอดมาระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๕ – ๒๕๒๗ และทบทวนเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ในอดีตระหว่าง พ.ศ. ๒๔๕๐ – ๒๕๑๘ (จากการพบเห็นเอง และการบอกเล่าของคนอื่น ๆ) ผู้วิจัยประเมินความสำคัญหรือพลังขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลต่อการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วไว้ดังนี้ (ประเมินเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2527)

องค์ประกอบ		ร้อยละ
๑. บ้าน	รวม	๕๕
๑.๑ ตัวบ้านและสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ		๑๐
๑.๒ บิดา		๑๒
๑.๓ มารดา		๑๓
๑.๔ ปู่ ย่า ตา ยาย		๔
๑.๕ พี่		๖
๑.๖ ญาติ		๕
๒. วัด	รวม	๑๕
๒.๑ สิ่งก่อสร้างในวัด		๕
๒.๒ พระ		๖
๒.๓ พิธีกรรมต่าง ๆ		๔
๓. โรงเรียน	รวม	๒๐
๓.๑ สิ่งก่อสร้าง อาคาร อุปกรณ์		๕
๓.๒ ครู		๖
๓.๓ การสอนและกิจกรรม		๖
๓.๔ เพื่อน		๓
๔. สังคมในท้องถิ่น	รวม	๑๐
๔.๑ ผู้นำท้องถิ่น		๕
๔.๒ เหตุการณ์ต่าง ๆ		๓
๔.๓ คนอื่น ๆ ในท้องถิ่น		๒
	รวมทั้งหมด	๑๐๐

๔. <u>กระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว ตามทิศทางของการพัฒนาชีวิต</u>

ทิศทางของการพัฒนาชีวิตเป็นสิ่งสำคัญมาก การละเลยควบคุมทิศทางของการพัฒนาชีวิตก็เหมือนการทำสวนดอกไม้ แต่ไม่มีการจัดให้เป็นระเบียบ ดอกไม้ที่ควรปลูกไม่ได้ปลูก แมลงมากัดกินดอกไม้ก็ไม่ได้ป้องกันและกำจัด ต้นหญ้าหรือต้นไม้อื่น ๆ งอกขึ้นมาก็ไม่ถอนทิ้ง ฯลฯ ในไม่ช้าสวนดอกไม้ก็กลายเป็นป่าหญ้าที่ไม่มีระเบียบ ไม่มีความสวยงาม

ในทำนองเดียวกัน การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย ก็ต้องมีการเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด มีการควบคุมทิศทางให้เหมาะสม ไม่ใช่ปิดกั้นเหมือนทำเขื่อนกั้นน้ำไม่ให้ไหล แต่ต้องจัดทิศทางให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น เหมือนขุดคูคลองส่งน้ำเพื่อทำนาทำสวน

เพื่อให้สามารถมองเห็นภาพกระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และเพื่อให้สามารถทำนายผลของการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยได้อย่างถูกต้อง ผู้วิจัยจึงได้นำทิศทางของการพัฒนาชีวิตมาประกอบการศึกษา พิจารณาและวิเคราะห์กระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยอีกส่วนหนึ่ง

ถ้าเปรียบเทียบช่วงอายุของแต่ละชีวิตเป็นลำธารหรือสายธาร จุดเริ่มต้นของชีวิตจากปฏิสนธิในครรภ์ของมารดาถึงวันตายเป็นลำธารหรือสายธารแห่งชีวิต ก็จะทำให้เกิดภาพพจน์ได้ง่ายขึ้น

ชีวิตเมื่อเกิดขึ้นแล้วถ้าได้รับการทะนุบำรุงเลี้ยงดูด้วยอากาศ น้ำ อาหาร และได้รับการศึกษาอบรมอย่างเหมาะสม และถ้าปราศจากโรคภัย อันตรายมาทำลายเสียก่อน ย่อมจะเจริญเติบโตผ่านวัยต่าง ๆ คือ วัยทารก วัยเด็ก วัยรุ่น วัยหนุ่มสาว วัยผู้ใหญ่ วัยชรา แล้วสุดท้ายก็จะต้องตายแตกดับไปเหมือนกันหมด ความจริงเหล่านี้ปรากฏอยู่ในโลกชัดเจนแล้ว

สิ่งสำคัญคือระหว่างเกิดและตายซึ่งมีระยะเวลาพอสมควร ช่วงชีวิตของมนุษย์ บางคนอาจจะสั้น บางคนอาจจะปานกลาง บางคนอาจจะยาว ช่วงชีวิตซึ่งเปรียบเหมือนลำธารหรือสายธารแห่งชีวิตนี้เป็น

สิ่งที่ไม่อยู่นิ่ง แต่มีการเคลื่อนไหว มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ชีวิตอื่น ๆ และกระบวนการทางสังคมอยู่ตลอดเวลา จากประสบการณ์ของผู้วิจัยทราบว่า ในตำบลนาแห้วอายุสูงสุดของคน คือ ๑๐๐ ปี เพราะเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๒ ผู้วิจัยได้ไปบันทึกเสียงและสัมภาษณ์ นางเทียบ ศรีเพชร อายุ ๙๙ ปี ที่บ้านเลขที่ ๗๕ บ้านบุ่ง ตำบลนาแห้ว ต่อมาอีก ๑ ปี นางเทียบ ก็ถึงแก่กรรม บิดาของผู้วิจัย (นายเก่ง สารวิจิตร) เคยบอกผู้วิจัยว่าคนตำบลนาแห้ว อายุถึง ๑๐๔ ปีก็มี คือ แม่โซ้นหม่อน (แม่ของยาย) ของนายอวด แสงรัตน์ บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว ปัจจุบันคนที่อายุมากที่สุด ในตำบลนาแห้วมี ๒ คน คือ นายรส มีนทะนา อายุ ๘๘ ปี แต่เกิดที่จังหวัดในภาคเหนือ มาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านเหมืองแพร่ ประมาณ ๖๐ ปีมาแล้ว อีกคนหนึ่ง คือ นายบุญจันทร์ ดวงอุปะ เกิดที่บ้านหัวนาไฮ (ปัจจุบันเป็นบ้านร้าง) ขณะนี้อายุ ๘๗ ปี ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านบุ่ง ในตำบลนาแห้ว เมื่อนายบุญจันทร์ อายุ ๑๒ ปี ได้ไปดูคนฝรั่งเศสมาแบ่งดินแดนไทยและลาว โดยเอาแม่น้ำเหือง เป็นเส้นกั้นเขตแดน สำหรับที่บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว คนที่อายุมากที่สุดในขณะนี้ คือ นายกุล แสงคำ อายุ ๘๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๒๗)

เมื่อฟังบุคคลที่มีอายุยาวนานเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผ่านมาแล้ว พิจารณาสิ่งทั้งหลายที่เกิดขึ้น จะเห็นว่าชีวิตไม่ได้ราบรื่นทุกระยะ แต่ละชีวิตจะมีทั้งความสุข ความทุกข์ ความสมหวัง ความผิดหวัง ความดิ้นเต้น สนุกสนาน และความหดหู่ท้อแท้ มีการเจ็บป่วย มีอุปสรรค มีมิตรและมีศัตรู ฯลฯ มากมาย บันทึกไม่ไหว แต่โดยทั่วไปไม่มีโครงการหรือแผนการกำกับเส้นทางชีวิต ทุกคนปล่อยให้ชีวิตดำเนินไปตามสภาพแวดล้อม คือไม่มีการกำหนดเป้าหมายแน่ชัด สิ่งที่เป็นตัวชี้ทางคือตัวอย่างหรือประสบการณ์ของผู้ใหญ่ บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย และความหวังอันเลื่อนลางต่าง ๆ เช่น หวังให้ลูกได้รับราชการ หวังให้หลานได้เป็นครู เป็นต้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะขาดหลักวิชาหรือหลักการตั้งจุดมุ่งหมายแห่งชีวิต ขาดวิชาชีพทางศาสตร์การพัฒนาตนเอง เพื่อความรุ่งโรจน์ แต่ก็พยายามดำเนินชีวิตไปตามแบบอย่างของผู้ใหญ่หรือผู้นำของท้องถิ่นในแต่ละสมัย ตามสภาพสังคมที่สงบ ไม่มีการรบกวนหรือเร่งเร้าจากโลกภายนอกมากนัก เพราะในท้องถิ่นปกครองกันเอง เป็นส่วนใหญ่

เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนไป มีการติดต่อกับบุคคลต่างถิ่นมากขึ้น ทางราชการส่งเจ้าหน้าที่จากท้องถิ่นอื่น ๆ ไปปกครองดูแลจำนวนมาก ความสงบร่มเย็นก็ไม่มี เพราะโลกภายนอกไปวุ่นวายกับชีวิต

ความเป็นอยู่ของประชาชนไม่หยุดหย่อน การดำเนินชีวิตแบบเอาอย่างบิดามารดา ปู่ ย่า ตา ยาย ย่อมไม่เพียงพอ เพราะไม่สามารถปรับประสบการณ์เดิมให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วได้ จึงทำให้เกิดความสับสนไม่น้อยทั้งกับตัวอนุชนในท้องถิ่นและบิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย ตามไม่ทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม และเด็กกับเยาวชนก็ยังไม่มีแนวทางดำเนินชีวิตที่แน่ชัด ทำให้เกิดความขัดแย้งและขาดความเชื่อถือซึ่งกันระหว่างคนหนุ่มกับคนแก่ ผู้วิจัยมักได้ยินคนแก่บ่นเสมอว่า "เด็กทุกวันนี้ไม่เชื่อฟังผู้เฒ่าผู้แก่เหมือนแต่ก่อน ขืนไปแนะนำมัน มันจะเอาแซวไปทำกะตรุด" แปลเอาความได้ว่า เด็กทุกวันนี้ไม่เชื่อฟังคำแนะนำของผู้เฒ่าผู้แก่ ถ้าไปบอกไปสอนหรือแนะนำอาจจะถูกเด็กชกปากจนฟันหลุดก็ได้

ทิศทางของการพัฒนาชีวิตหมายรวมถึงความตั้งใจ ความคิด และความเชื่อที่เป็นตัวนำหรือกำหนดแนวทางการดำรงชีวิต พื้นฐานของความตั้งใจ ความคิดและความเชื่อเหล่านี้เกิดจากศาสนา การสั่งสอนอบรม ประเพณี วัฒนธรรม และประสบการณ์ของชีวิตที่สั่งสมสืบต่อกันมาเป็นเวลายาวนาน สิ่งดังกล่าวจะผสมผสานกลมกลืนกับวิถีชีวิตประจำวันของประชาชน มีการแสดงออกทางภาษา ศิลปะ การเล่น พิธีการ การกระทำการติดต่อสมาคม การกินอยู่ การสร้างบ้านเมือง และการประกอบธุรกิจต่าง ๆ ฯลฯ

สำหรับเด็กที่เกิดมาใหม่ ย่อมเป็นผู้ได้รับการสืบทอดความตั้งใจ ความคิดและความเชื่อ เพื่อจะได้ใช้เป็นตัวนำหรือกำหนดแนวทางการดำรงชีวิตต่อไป ผู้ที่ทำการสืบทอดความตั้งใจ ความคิดและความเชื่อได้แก่ บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย พี่ ญาติ เพื่อน พระ ครู คนอื่น ๆ ในท้องถิ่น ฯลฯ โดยอาศัยบ้าน วัด โรงเรียน และสังคมในท้องถิ่นเป็นสถานที่สืบทอดดังได้กล่าวมาแล้วโดยสังเขปในตอนต้น

จากการสังเกต การพิจารณาเหตุการณ์ การสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ในตำบลนาแห้ว พอจะแลเห็นทิศทางของการพัฒนาชีวิตได้เป็น ๒ ทิศทาง คือ ทิศทางดีและทิศทางชั่ว ทิศทางดีประกอบด้วย ความตั้งใจความคิด ความเชื่อที่ดี และเสริมด้วยการกระทำที่ดี ส่วนทิศทางชั่ว ประกอบด้วย ความตั้งใจ ความคิด ความเชื่อที่ผิด ไม่ถูกต้องและสอดคล้องกับหลักศีลธรรมและกฎหมายของบ้านเมือง และเสริมด้วยการกระทำที่ชั่ว ไม่ชอบด้วยเหตุผลและคุณธรรม การที่ในตำบลนาแห้วมีทิศทางของการพัฒนาชีวิตทั้งทิศทางดีและทิศทางชั่ว เพราะในตำบลนาแห้วมีหลายครอบครัว มีคนทุกวัย นอกจากคนในท้องถิ่นแล้วยังมีคนที่มาอยู่ใหม่

จากท้องถิ่นอื่น ๆ ด้วย จึงทำให้มีความตั้งใจ ความคิด ความเชื่อและการกระทำแตกต่างกัน

๔.๑ ทิศทางการสืบทอดเจตนาแห่งความดี

ในครอบครัวที่มีบิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย พี่และญาติเป็นคนดีมีคุณธรรม การประพฤติปฏิบัติต่อเด็กที่เกิดมา และการบำรุงเลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโตย่อมทำแต่สิ่งที่ดีงาม มีความสุภาพอ่อนโยน เมตตา กรุณาและเห็นคุณค่าของชีวิตใหม่ ให้คำยกย่อง ให้กำลังใจ ให้ความหวังตลอดจนเตรียมโอกาสให้เด็กได้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์เต็มที่ ไม่ขัดขวางกีดกันหรือทำลายศักยภาพของเด็ก

๔.๑.๑ บ้าน

ภายในบ้านจะจัดให้เรียบร้อยสวยงามตามฐานะทางเศรษฐกิจและการศึกษาของบิดามารดา มีการตกแต่งบ้านด้วยภาพที่สวยงามมีคุณค่าเช่น พระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จ-พระเจ้าอยู่หัว ภาพนายกรัฐมนตรี ภาพปู่ ย่า ตา ยาย ฯลฯ สิ่งของต่าง ๆ จะจัดไว้เป็นหมวดหมู่ตามประโยชน์ใช้สอย และความจำเป็น มีการปัดกวาดดูแลความสะอาดเสมอ มีลักษณะเป็นบ้านที่สงบ ทุกคนมีความหวัง มีความภาคภูมิใจในฐานะที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์และเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

๔.๑.๒ บิดา

บิดาเป็นผู้นำครอบครัว เป็นตัวอย่างในความประพฤติทางดีงาม ตื่นแต่เช้าทำงานอย่างขยัน มีความรู้ ความสามารถในด้านต่าง ๆ เป็นคนอารมณ์ดี มีคุณธรรม เข้าสมาคม ไปวัดไปทำบุญและช่วยเหลือกิจการสาธารณะ ส่งเสริมการศึกษาของลูก ภาคภูมิในความรู้ สติปัญญา และติดตามความก้าวหน้าทางการศึกษาของลูก แสดงความรักลูกให้ปรากฏด้วยการทำงาน การทำความดี และแนะนำสั่งสอนลูกในทางดีงาม เล่าประวัติบุคคลสำคัญ ตัวอย่างคนดีให้ลูกฟัง เพื่อให้ลูกเอาแบบอย่างแนะนำลูกให้หลีกห่างจากหนทางชั่วและอบายมุขทั้งปวง

๔.๑.๓ มารดา

มารดาเป็นคนขยันทำงานบ้านและอาชีพ มีความรักลูกห่วงใยลูก แนะนำตักเตือนลูกด้วยความสงบ ให้กำลังใจลูก และทำตนเป็นแบบอย่างในทางดีงาม รักษาความสุขสงบในครอบครัว ส่งเสริมลูกให้พึ่งตนเอง ช่วยตนเอง และเห็นคุณค่าของการทำงาน ให้ลูกมีโอกาสพบเห็นสิ่งที่ดี สนับสนุน

ให้ลูกเรียนหนังสือ พาลูกไปวัด ไปพบญาติพี่น้อง ฯลฯ เป็นต้น

๔.๑.๔ ปู่ ย่า ตา ยาย

ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นหลักของวงศ์ตระกูล สิ่งที่ดีงามต่าง ๆ ที่ ปู่ ย่า ตา ยาย ประพฤติปฏิบัติย่อมสืบทอดไปยังลูกหลานได้ ชีวิตที่ผ่านมาของ ปู่ ย่า ตา ยาย ย่อมเป็นบทเรียนสอนลูกหลานได้อย่างดี เรื่องราวต่าง ๆที่เกิดขึ้นกับ ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นบทเรียนที่สิ้นสุด สามารถสรุปเป็นหลักในการดำเนินชีวิตของลูกหลานได้ ว่าสิ่งใดดี ควรประพฤติ ปฏิบัติ สิ่งใดไม่ดีควรหลีกเลี่ยงย่อมสามารถแนะแนวให้ลูกหลานได้

ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการรักษาดำรงความตั้งใจ ความคิด และความเชื่อของวงศ์ตระกูลไว้ให้ยั่งยืนนาน ปู่ ย่า ตา ยาย สามารถเล่าเรื่องราวย้อนหลังไปถึง ปู่ ย่า ตา ยาย หรือทวดของ ปู่ ย่า ตา ยาย เอง เป็นการยืดหรือขยายช่วงเวลาและประสบการณ์อันยาวนานให้ลูกหลานเห็น ซึ่งมีความสำคัญมากในการสร้างความหวังและอุดมการณ์ชีวิตให้แก่ลูกหลานรุ่นหลัง

ปัจจุบันคนแก่ในตำบลนาแห้วยังมีเหลืออยู่มาก คนที่มีอายุตั้งแต่ ๗๐ ปีขึ้นไป ปัจจุบันมีอยู่ประมาณ ๔๐ คน จากจำนวนประชากรในตำบลนาแห้ว ประมาณ ๑,๖๐๐ คน ในปัจจุบัน โดยเฉลี่ย ประมาณ ๕ ครอบครัว จะมีคนแก่อายุ ๗๐ ปีขึ้นไป ๑ คน คนแก่ส่วนใหญ่จะประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในทางดีงาม มีการไปวัด ฟังเทศน์ ฟังธรรมเป็นประจำ และมักจะให้การสั่งสอนอบรมแก่ลูกหลานของตนเองเสมอ เพราะคนแก่มีหน้าที่เฝ้าบ้าน เมื่อบิดามารดาของเด็กไปทำนา ทำไร่ ชาวโพด หรือไปชุมนุมต่างจังหวัด เห็นคนแก่นั่งอยู่ที่ไหน จะเห็นเด็ก ๆ นั่งเล่นอยู่ด้วย ๒ – ๔ คนเสมอ

๔.๑.๕ พี่

พี่เป็นตัวอย่างแก่น้อง ไม่ทำร้ายหรือทุกดีน้อง แบ่งปันของกินของเล่นของใช้ให้น้อง ทำงานร่วมกับน้อง และสั่งสอนสิ่งที่ดีงามแก่น้อง ไม่ทะเลาะวิวาทหรือแก่งแย่งกันในด้านต่าง ๆ แนะแนวทางที่ถูกที่ควรแก่น้อง ในการปฏิบัติตนเสียสละให้น้อง ฯลฯ เป็นต้น สิ่งที่กล่าวมาเป็นลักษณะของพี่ที่ดี ไม่ใช่พี่เกเร

๔.๑.๖ ญาติ

ญาติที่ดีจะไม่ทะเลาะแย่งมรดกหรือสมบัติ ไร่นากันเอง ไม่โกรธเคืองกัน เด็กที่เกิดมาใหม่ย่อมไม่ทราบความหลังของญาติพี่น้อง จำเป็นที่ญาติพี่น้องจะต้องเล่าให้ฟัง ประสบการณ์ของผู้วิจัยในเรื่องนี้เป็นที่ประทับใจมาก ผู้วิจัยออกจากบ้านเกิดไปเรียนหนังสือที่จังหวัดเลย ตั้งแต่อายุราว ๑๐ ปี แล้วก็เรียนต่อไปเรื่อย ๆ จนถึงระดับอุดมศึกษาที่กรุงเทพมหานคร และที่ประเทศสหรัฐอเมริกา มีโอกาสกลับไปเยี่ยมบ้านเกิดบ้างในช่วงเวลาสั้น ๆ เมื่อทำงานก็ทำงานอยู่ที่กรุงเทพมหานคร พอไปดำเนินโครงการวิจัยการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองจาก พ.ศ. ๒๕๒๑ – ๒๕๒๗ ได้สัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ในท้องถิ่นจำนวนมาก ทำให้ทราบเรื่องราวต่าง ๆ ในอดีตมากมาย ทำให้แลเห็นความเกี่ยวของผูกพันของญาติพี่น้องอย่างลึกซึ้ง คนอื่น ๆ ที่ได้เรียนหนังสือสูง ได้เป็นใหญ่ในสังคม มีความรู้วิชาการ และฐานะตำแหน่งทางวิชาการที่สูงส่ง จะไม่มีโอกาสรู้เรื่องญาติพี่น้องในท้องถิ่นเดิมของตนเองอย่างลึกซึ้งแน่นอน หากไม่มีโอกาสไปทำโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง เหมือนที่ผู้วิจัยมีประสบการณ์มาแล้ว

๔.๑.๗ เพื่อน

เด็ก ๆ ชอบเอาอย่างเพื่อน มีของเล่น ของกินอะไรก็ชอบเอาไปอวดเพื่อน ๆ เป็นความสุข ความปลื้มใจอย่างหนึ่งของเด็กที่มีของเล่นของกินแปลก ๆ ซึ่งเพื่อน ๆ ไม่มี เป็นการแสดงความเด่นตามธรรมชาติของสัตว์โลก เด็ก ๆ ทั่วไปชอบมีเพื่อน เด็กคนใดไม่มีเพื่อนก็เหงา ไม่สนุกร่าเริง ในชนบทเด็กอยู่กันเป็นกลุ่ม ไปอาบน้ำก็ชวนกันไปเป็นกลุ่ม ไปล่าสัตว์ เช่น นก หรือกระรอก กระแต ก็ไปกันเป็นกลุ่ม สังคมของเด็กในหมู่เพื่อนจึงมีความหมายมาก เมื่อเสร็จกิจกรรมการเล่นหรือล่าสัตว์อย่างสนุกสนานแล้ว เด็ก ๆ ก็จะนั่ง พักผ่อนตามร่มไม้หรือใต้ถุนบ้าน แล้วจะเอาสิ่งของ ขนม ผลไม้มาอวดกันและแบ่งกัน หรือแลกกัน จากนั้นก็จะมีการสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ใหม่ ๆ ประสบการณ์ใหม่ ๆ หรือสิ่งที่ได้ยินผู้ใหญ่พูดที่นั่นที่นี่มาสู่กันฟัง เพื่อน ๆ จึงมีบทบาทสำคัญมากในการหล่อหลอมบุคลิกภาพของเด็ก

เด็ก ๆ ที่เป็นเพื่อนกันตอนวัยเด็กจะมีความผูกพันรักใคร่ สนิทสนมกันอย่างมาก เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ แม้มีเหตุที่จำเป็นต้องจากกันไปเป็นเวลา ๔๐ – ๖๐ ปี บุคคลเหล่านี้ก็จะถามข่าวถึงกัน และเมื่อพบกันอีกก็มีความสุข ความปลาบปลื้มใจเป็นล้นพ้น

ในตำบลนาแห้วสภาพดังที่เล่ามายังมีปรากฏอยู่ ถ้าเด็กคนใดมีเพื่อนดี เพราะบิดามารดา ปู่ ย่า ตา ยาย ของเพื่อนคนนั้นเป็นคนดี มีคุณธรรม เอาใจใส่อบรมแนะนำในทางดี เด็กก็จะโชคดีมาก ผู้วิจัยเองมีความประทับใจยิ่งในเรื่องบทบาทชีวิตของเด็กและเพื่อน ๆ และเห็นว่าถ้าชุมชนใดมีเด็กดี มีบิดามารดาดีมาก ๆ ชุมชนนั้นจะรุ่งเรืองร่มเย็นเป็นสุขแน่นอน เพราะคนดี เด็กดีจะเกื้อกูล อุดหนุนส่งเสริมความดีซึ่งกันและกัน

๔.๑.๘ พระ

พระเป็นตัวอย่างและผู้นำทางความประพฤติและการปฏิบัติกิจทางศาสนา ซึ่งเป็นอุดมการณ์สูงสุดของชาวบ้าน พระที่ประพฤติดี ประพฤติชอบ เป็นผู้ที่ประชาชนชาวบ้านเลื่อมใสศรัทธาและเคารพนับถืออย่างยิ่ง พระจะแนะนำชี้ทางอย่างใด ชาวบ้านย่อมเชื่อฟังและปฏิบัติตาม ในตำบลนาแห้วเคยมีพระที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ มีคุณธรรมสูงเยี่ยมมาแล้ว คือ พระครูสุธรรมวงษาโพธิปลัดปัญญา แม้ท่านจะถึงแก่มรณภาพไปแล้วประมาณ ๔๓ ปี (ประมาณ พ.ศ. ๒๔๘๔) ชื่อเสียงและความเลื่อมใสศรัทธาของประชาชนรุ่นเก่ายังลึกซึ้ง เปี่ยมล้นอยู่เหมือนเดิม ผลงานที่ท่านทำไว้ในด้านการสั่งสอนคุณธรรม ยังเป็นผลดีแก่ท้องถิ่นสืบมาจนถึงปัจจุบัน สภาพคุณธรรมในจิตใจและความประพฤติของประชาชนพื้นบ้านของตำบลนาแห้วยังสูงอยู่ เจ้าหน้าที่หน่วยราชการต่าง ๆ ที่ไปปฏิบัติงานที่อำเภอนาแห้ว ยอมรับและยกย่องในเรื่องนี้

๔.๑.๙ ครู

ครูเป็นแบบอย่าง และผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้สมัยใหม่ คนในตำบลนาแห้วได้เล่าเรียนสูงขึ้นจนได้รับราชการเป็นครูก็มีหลายคน เช่น นายกาจ ดวงอุปะ นายสาย ดวงอุปะ นายหลาย ดวงอุปะ นางสุภาพ ยศปัญญา นางบุญปัน ดวงอุปะ นางออน แสนคุ้ม นายแพง ทองปลิว นายอำนาจ ราชพรหมา นายอำนวย สีหวงศ์ นายสมบูรณ์ ดวงอุปะ นางสาวจันทร์แจ่ม ดวงอุปะ นางสาวสุชาดา จันทะคุณ นางสาวจุฑามาส สนิท นายบุญชวน ศรีเพชร ฯลฯ เป็นต้น ครูจึงเป็นผู้ที่ประชาชนและอนุชนในตำบลนาแห้วให้ความสนใจและเลื่อมใสศรัทธาอย่างมาก นอกจากนี้ผู้ที่เป็นลูกครูหลานครูยังมีโอกาสได้เรียนต่อ และได้รับราชการเพิ่มขึ้นอีกจำนวนมาก ยิ่งเป็นเครื่องเตือนใจ ประชาชนให้สนใจเอาอย่างครู

ตามประสบการณ์ที่ได้พบเห็นด้วยตนเอง ได้ฟังคำบอกเล่าของชาวบ้าน ทุกคนยกย่องครู ให้อภัยครู ไม่ต้องการหาเรื่องกับครูแม้จะมีสิ่งไม่พึงพอใจก็ตาม เพราะทุกคนเห็นคุณค่าของครู ระลึกถึงบุญคุณและความดีของครูที่สั่งสอนลูกหลานอนุชนให้มีความรู้ มีความคิดและให้มีสติปัญญาเท่าทันคนอื่น ๆ ครูยังได้รับเกียรติสูงอยู่ในตำบลนาแห้ว

๔.๒ ทิศทางการสืบทอดเจตนาแห่งความชั่ว

ในตำบลนาแห้วก็ยังมีความชั่วร้ายแฝงอยู่ในสิ่งต่าง ๆ ไม่น้อย อาจจะเป็นด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการ หรือเพราะความโง่เขลาเบาปัญญาและความเคยชินก็เป็นได้ สิ่งเหล่านี้แฝงเร้นตัวอยู่อย่างแนบเนียนและสุขุมรอบคอบ ยากแก่การเปิดเผยหรือจับตัว จำเป็นต้องใช้ปัญญาอันลึกซึ้งและความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว จึงจะมองเห็นและนำตัวความชั่วร้ายต่าง ๆ มาปรับปรุงให้เหมาะสมขึ้นได้

ความชั่วแฝงตัวอยู่ที่ไหน ? จะสามารถมองเห็นได้อย่างไร ? สิ่งเหล่านี้ต้องใช้เวลา ต้องอาศัยการสังเกต การติดตามเฝ้าดูเป็นระยะยาวนาน จะใช้ความมักง่าย ความวู่วามไว หรืออำนาจอิทธิพลใด ๆ ไม่สำเร็จ

ความชั่วเหล่านี้ก็คือความตั้งใจ ความคิด ความเชื่อที่ผิด ไม่ถูกต้องและสอดคล้องกับหลักศีลธรรมและกฎหมายของบ้านเมืองและการกระทำ ความประพฤติการปฏิบัติที่ชั่ว ไม่ชอบด้วยเหตุผลและคุณธรรม สิ่งเหล่านี้จะแฝงตัว ซ่อนเร้นอยู่ในจิตใจของประชาชนและองค์ประกอบต่าง ๆ ของสังคมนั่นเอง แต่การจะบอกหรือพูดว่าคนนั้นชั่ว คนนั้นไม่ดีอย่างนั้นอย่างนี้ย่อมก่อให้เกิดศัตรู ความโกรธแค้นและความเสียหายแก่ทุกฝ่ายทั้งตัวผู้พูดและตัวผู้ถูกกล่าวถึง ในการรายงานผลการวิจัยนี้จึงจะกล่าวเป็นกลาง ๆ ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายพิจารณาไตร่ตรองด้วยตนเอง เพื่อไม่ให้มีความโกรธแค้น มีเวร มีภัยซึ่งกันและกัน

ประชาชนที่กล่าวถึงไม่ได้หมายความว่าทุกคนมีความชั่ว แต่ให้หมายถึงบางส่วน บางสิ่งบางอย่างที่แฝงเร้นอยู่และเป็นทางนำไปสู่ความชั่ว ความเดือดร้อน ความยากลำบากทั้งแก่ตนเอง และคนอื่น ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตนั้นมีอยู่ในตัวประชาชนนั่นเอง และที่กล่าวถึงองค์ประกอบของสังคมก็ให้หมายถึง

ว่ากลไกทุกอย่างของสังคมมีความชั่วซ่อนเร้นอยู่ จะมากน้อยอย่างไรก็ให้องค์ประกอบต่าง ๆ ของสังคมตรวจสอบพิจารณาดูเอง การตรวจสอบจะทำได้ โดยพิจารณารายการการกระทำในแผนภูมิทิศทางของการพัฒนาชีวิต เปรียบเทียบกันระหว่างการสืบทอดเจตนาแห่งความดีและการสืบทอดเจตนาแห่งความชั่ว แล้วตรวจสอบดูการกระทำของตนเองว่าเป็นอย่างไร ปฏิบัติฝ่ายดีหรือปฏิบัติฝ่ายชั่ว เมื่อทราบความจริงแล้วก็เร่งปรับปรุงแก้ไขตนเอง ให้มีฝ่ายดีเพิ่มขึ้นและให้การปฏิบัติฝ่ายชั่วหมดไป

จากการสังเกตการศึกษา การสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ และการพบเห็นของผู้วิจัยสิ่งที่เป็นฝ่ายชั่วอันจะนำความเดือดร้อน ความขมขื่น และความทุกข์ยากมาให้แก่ประชาชนและองค์ประกอบทางสังคมต่าง ๆ ในตำบลนาแห้วได้แก่

๔.๒.๑ การเล่นการพนัน

การเล่นการพนันมีอยู่ในตำบลนาแห้ว หัวหน้าครอบครัวส่วนใหญ่ชอบเล่นการพนันและมักจะถูกภรรยาติเตียนว่ากล่าวอยู่เสมอ แต่ไม่ค่อยเข็ดหลาบยังชอบชวนกันไปเล่นการพนันอยู่เรื่อย ๆ ช่วงที่นิยมเล่นการพนันกันมาคือช่วงตรุษสงกรานต์ สถานที่เล่นการพนันก็ได้แก่ ชายป่า ในถ้ำหรือกระท่อมกลางนา (เถียงนา) เมื่อผู้ใหญ่เล่นก็มีเด็ก ๆ ไปมุงดู เป็นการฝึกอบรมให้เด็กสนใจและคิดนิสัยเล่นการพนันไปด้วย เมื่อเด็กโตขึ้นเพราะเคยเห็นบิดาเล่นการพนันตอนเป็นเด็ก ถ้าแก้ไขนิสัยเล่นการพนันของหัวหน้าครอบครัวได้ ตำบลนาแห้วจะดีเด่นกว่าเดิมมาก และชาวบ้านมักบ่นว่าเมื่อชาวบ้านเล่นการพนันจะถูกเจ้าหน้าที่จับกุม แต่เมื่อเจ้าหน้าที่เล่นการพนันกันเองทำไมไม่จับกุม ตามที่ชาวบ้านเล่าเจ้าหน้าที่เองก็เล่นการพนันและก็เล่นที่หลังสถานที่ราชการนั่นเอง ความเป็นจริงก็เป็นอย่างที่คนทั่วไปพูด ทั้งชาวบ้านและเจ้าหน้าที่ต่างเสียการพนัน เมื่อเสียการพนันไม่มีทางหารายได้ทางสุจริต ก็เบียดเบียนริดไถ เอารัดเอาเปรียบกันเอง ความชั่วร้ายนี้ถ้าหยุดหรือเลิกเล่นการพนัน ทุกสิ่งทุกอย่างก็จะเป็นไปในทางดีงามเพิ่มขึ้น

๔.๒.๒ การดื่มสุรา

ประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลนาแห้วทั้งผู้หญิงผู้ชายดื่มสุรา เมื่อดื่มเมาแล้วก็ร้องรำทำเพลงกันอย่างสนุกสนาน โดยเฉพาะเมื่อมีงานต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน งานทำบุญอุทิศส่วนกุศลถึงผู้ล่วงลับ งานวัด งานทอดผ้าป่า งานตรุษสงกรานต์ ฯลฯ เรื่องนี้ผู้วิจัยยืนยันได้ เพราะเห็น

มาด้วยตนเองตั้งแต่ตอนที่ผู้วิจัยเป็นเด็กจนถึงปัจจุบันก็ยังเหมือนเดิม

เจ้าหน้าที่ ข้าราชการ ครู ส่วนใหญ่นิยมดื่มสุรา ครูบางคนชอบดื่มสุรามาก ชาวบ้านทั่วไปก็รู้ นักเรียนก็รู้ แต่ครูก็ไม่เลิกดื่ม บางคนคิดว่าการดื่มสุราเป็นของมีเกียรติ เป็นการเสริมความภาคภูมิ และบารมี ความคิด ความเชื่ออย่างนี้ย่อมเป็นผลร้ายแก่สังคมอนุชนและความสุขสงบในสังคม ถ้าน้ำสุราแห้งที่ตำบลนาแห้วเพราะไม่มีประชาชนคนใด เจ้าหน้าที่ ข้าราชการ และครูคนใดดื่ม แผ่นดินตำบลนาแห้วจะร่มเย็นเป็นสุขขึ้นอีกมาก เรื่องราวความทุกข์ยาก การปะทะกันระหว่างไทยและลาว ฯลฯ ส่วนใหญ่เกิดจากการดื่มสุรานั่นเอง ไม่ใช่เพราะเหตุอื่น ๆ เลย

๔.๒.๓ <u>การเสพฝิ่น</u>

การเสพฝิ่นเป็นความปวดร้าวของท้องถิ่นมาตั้งแต่อดีต แต่ก็ไม่มีคนหลายจำหลายครอบครัวในตำบลนาแห้วเคยค้าฝิ่นในอดีตและประสบความตกต่ำ คนทั้งหลายก็ทราบและแลเห็นอยู่แต่ก็ยังมีอนุชนหลายคนไม่เข็ดหลาบ ฝิ่นเป็นยาเสพติด เป็นสิ่งบั่นทอนความดีและเกียรติของวงศ์ตระกูล ปัจจุบันมีอนุชนส่วนน้อยเสพฝิ่น ซึ่งก่อปัญหาและความทุกข์ยากให้แก่บิดามารดาญาติพี่น้องอย่างยิ่ง เพราะต้องสิ้นเปลืองทรัพย์ เปลืองเวลา เอาใจใส่ดูแล และเมื่อพาไปรักษาตามที่ต่าง ๆ สิ้นเปลืองทรัพย์มากมายแล้วก็ยังกลับเสพอีก ถ้าการเสพฝิ่นหมดไป ความสุขของประชาชนในตำบลนาแห้ว โดยส่วนรวมจะต้องเพิ่มขึ้นแน่นอน

๔.๒.๔ <u>ความเห็นแก่ได้ในระยะสั้น – ขาดการมองการณ์ไกล</u>

ความเห็นแก่ได้ในระยะสั้น – ขาดการมองการณ์ไกลของประชาชนและเจ้าหน้าที่จะเป็นความปวดร้าวสาหัสของประชาชนและเจ้าหน้าที่เองในอนาคต พฤติกรรมดังกล่าวแสดงออกด้วยการทำลายป่าไม้ ป่าต้นน้ำ ลำธาร การตัดโค่นต้นไม้ใหญ่ และการกดขี่ข่มเหง เอาเปรียบประชาชนทุกคนมุ่งเอาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองในระยะสั้น ต่อไปใครจะเดือดร้อน ใครจะทุกข์ยากไม่ต้องคำนึงถึง ตอนนี้ป่าไม้ในตำบลนาแห้วเกือบจะไม่มีแล้ว ภูเขาก็เริ่มเป็นภูเขาหัวโล้น ตั้งแต่มีการตั้งอำเภอนาแห้วขึ้นมาป่าไม้ถูกทำลายอย่างย่อยยับ เพราะสาเหตุต่าง ๆ ผสมกลมกลืนกันแยกไม่ออก จะโทษใครก็ไม่ได้ เพราะทุกสิ่งทุกอย่างประกอบเกื้อกูลกัน จึงต้องเพ่งเล็งไปที่ความเห็นแก่ได้ในระยะสั้น – ขาดการมอง

การณ์ไกลของทุกฝ่ายนั่นเอง

๔.๒.๕ การขาดผู้นำทางสร้างสรรค์

สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ประชาชนบ่นกันมาก เพราะเป็นการทำลายความหวังและความดีงามของท้องถิ่นอย่างชัดแจ้ง การพัฒนาถนน บ่อน้ำ อ่างเก็บน้ำ ประปา สะพาน ฯลฯ ส่วนใหญ่จะใช้ประโยชน์ได้ไม่นาน หรือไม่ทันได้ใช้ประโยชน์ก็พังทะลายแล้ว ที่เป็นเช่นนี้เพราะการขาดผู้นำทางสร้างสรรค์ มีแต่ผู้นำตามตำแหน่งซึ่งไม่ได้อุทิศชีวิตจิตใจ และความรู้ความสามารถแก่ท้องถิ่น ทำงานต่าง ๆ เพื่อเลื่อนตำแหน่ง รักษาตำแหน่งเพียงอย่างเดียวจึงขาดวิญญาณของนักพัฒนา และอุดมการณ์แห่งความเสียสละเพื่อสังคม

สิ่งที่ยกมาเป็นตัวอย่าง ๕ ประการ คือ การเล่นการพนัน การดื่มสุรา การเสพยื่น ความเห็นแก่ได้ในระยะสั้น – ขาดการมองการณ์ไกล และการขาดผู้นำทางสร้างสรรค์ เป็นทิศทางการสืบทอดเจตนาแห่งความชั่ว เพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวเพาะเชื้อแห่งความชั่วร้ายให้เกิดขึ้นในสังคมของตำบลนาแห้ว หรือสังคมของชาติไทย อันจะก่อให้เกิดความยุ่งยากเดือดร้อนต่อไปทั้งที่เกี่ยวกับความปลอดภัยของชีวิต ทรัพย์สิน ความมั่นคงของท้องถิ่น และเป็นอุปสรรคต่อการสร้างสรรค์จรรโลงความดีงามของสังคมและชาติไทยทั้งมวล

๔.๓ เปรียบเทียบทิศทางการสืบทอดเจตนาแห่งความดีและทิศทางการสืบทอดเจตนาแห่งความชั่วในตำบลนาแห้ว

ตามความเชื่อของผู้วิจัย จากการพิจารณากระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนไทย ของประชาชนในตำบลนาแห้วทั้งหมดที่ ได้บรรยายมาตั้งแต่ต้น โดยยึดรายการการกระทำในแผนภูมิทิศทางของการพัฒนาชีวิตเป็นเกณฑ์ ผู้วิจัยสรุปว่า ฝ่ายการสืบทอดเจตนาแห่งความดีมีน้ำหนัก ๓ ส่วน หรือร้อยละ ๗๕ และฝ่ายการสืบทอดเจตนาแห่งความชั่ว มีน้ำหนัก ๑ ส่วน หรือร้อยละ ๒๕ เขียนเป็นภาพ แสดงสัดส่วนได้ดังนี้

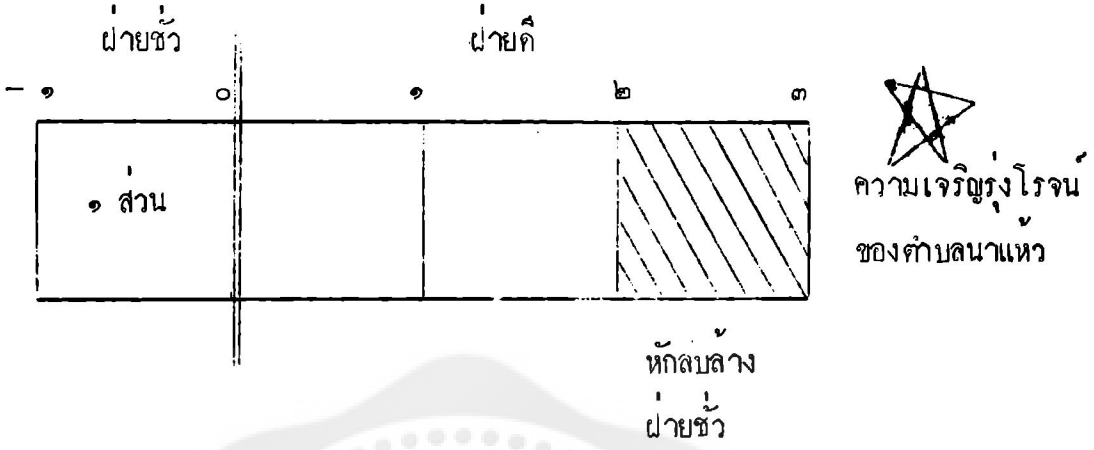

จากภาพที่เขียนแสดงจะเห็นว่าถ้าฝ่ายชั่วเพิ่มขึ้น ฝ่ายดีจะถูกตัดทอนให้ลดลง เพราะต้องเอาฝ่ายดีไปชดเชยหรือลบล้างฝ่ายชั่ว ถ้าฝ่ายชั่วมีน้ำหนัก ๑ ส่วน ฝ่ายดีจะถูกลดไป ๑ ส่วน เพื่อลบล้างฝ่ายชั่ว ทำให้เหลือฝ่ายดีเพียง ๒ ส่วนเท่านั้น ถ้าลดฝ่ายชั่วลงได้มากเท่าใดย่อมจะเป็นการเพิ่มน้ำหนักแก่ฝ่ายดียิ่งขึ้นเพียงนั้น

จากการศึกษา พิจารณา วิเคราะห์กระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วตามแบบแผนการพัฒนาชีวิต ทิศทางของการพัฒนาชีวิตและองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสภาพทางภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการศึกษาและความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในตำบลนาแห้ว ทำให้ผู้วิจัยเกิดความเชื่อมั่นว่า การศึกษาสังคมแม้เป็นเพียงตำบลเล็ก ๆ ก็มีความสลับซับซ้อนอย่างยิ่ง ยากที่จะมีมนุษย์ผู้หนึ่งผู้ใดทำการศึกษาได้ครบถ้วนทุกแง่ทุกมุม นอกจากนี้สิ่งที่ศึกษาในสังคมเล็ก ๆ ยังสะท้อนกลับให้เห็นความเป็นไป ความยุ่งยาก ความสับสนต่าง ๆ ของสังคมใหญ่ได้ ดังนั้นสิ่งที่ศึกษา พิจารณา วิเคราะห์และสรุปเกี่ยวกับตำบลนาแห้ว ย่อมสามารถนำมาเป็นแนวทางศึกษา พิจารณา วิเคราะห์และสรุปเกี่ยวกับสังคมไทยทั้งหมดได้

เมื่อผู้วิจัยกลับมาปฏิบัติงานในกรุงเทพมหานคร และพิจารณาปัญหา เหตุการณ์และสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครและในประเทศไทย โดยอาศัยพื้นฐานข้อมูลที่ได้จากการศึกษา พิจารณา วิเคราะห์ปัญหา เหตุการณ์ และสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในตำบลนาแห้วเป็นหลัก ทำให้มองเห็นภาพรวม

ของปัญหา เหตุการณ์ และสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครและในประเทศไทยได้ง่าย และมองเห็นลู่ทางการแก้ไขให้ดีขึ้นได้ด้วย

จากประสบการณ์การดำเนินโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ณ ตำบลนาแห้ว ในอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ระหว่าง พ.ศ. 2521 ถึง พ.ศ. 2527 เป็นเวลาประมาณ 6 ปี ทำให้ผู้วิจัยเกิดความคิดว่าความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับตำบลต่าง ๆ ของประเทศไทยมีความสำคัญและจำเป็นมากในการพัฒนาประเทศให้บรรลุความร่มเย็นเป็นสุขอย่างแท้จริง จากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน การพัฒนาต่าง ๆ ทำไปเหมือนคนตาบอดเขียนภาพสีน้ำมันขนาดใหญ่ ทั้ง ๆ ที่ตัวเองไม่ทราบว่าสิ่งที่เขียนเป็นอย่างไร เขียนลงที่ตรงไหน ก็ยังพยายามเขียนต่อไปโดยไม่สำนึกในความบกพร่องหรือความพิการของตนเอง การพัฒนาประเทศในลักษณะนี้ย่อมสิ้นเปลืองทรัพยากรโดยใช่เหตุ เปลืองแรงงาน เปลืองเวลา และเปลืองคุณค่าของชีวิต

ประเทศไทยมีนักวิชาการ นักวิจัยและบัณฑิตมากมาย ทั่วประเทศไม่น้อยกว่า 200,000 คน มีข้าราชการ ทหาร ตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 1,000,000 คน มีนักเรียน นักศึกษา นิสิตทุกระดับรวมกันไม่น้อยกว่า 9,000,000 คน ใน พ.ศ. 2518 ประเทศไทยมี 5,439 ตำบล ใน พ.ศ. 2523 ประเทศไทยมี 5,693 ตำบล ใน พ.ศ. 2527 ประเทศไทยคงจะมีตำบลทั้งหมดประมาณ 6,000 ตำบลและพลเมืองไทยทั่วประเทศมีประมาณ 50,000,000 คน

ในการไปวิจัยที่ตำบลนาแห้วในโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองประมาณ 6 ปี ที่ผ่านมามีชื่อนักวิจัยในโครงการ 4 คนแต่ที่ไปทำงานจริง ๆ ติดต่อกันมีเพียงคนเดียว ค่าใช้จ่ายในการวิจัยสี่เรื่องรวมเพียง 118,000 บาท (หนึ่งแสนหนึ่งหมื่นแปดพันบาท) ได้รายงานการวิจัยสี่เล่ม รวมรายงานสี่เล่มมีความหนา ประมาณ 1,670 หน้า ข้อมูลต่าง ๆ สามารถนำมาวางแผนในการพัฒนาตำบลนาแห้วได้ทุกด้าน และถ้าใช้ข้อมูลอย่างถูกต้องจะทำให้ตำบลนาแห้วพัฒนาไปสู่ความร่มเย็นเป็นสุขและรุ่งเรืองยิ่งตำบลหนึ่งของประเทศไทย

มหาวิทยาลัย วิทยาลัยต่าง ๆ มีอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์จำนวนมาก แต่ละปีมีการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการอยู่ไม่ขาด บุคคลเหล่านี้น่าจะได้ทำหน้าที่วิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมให้มากขึ้น ไม่ใช่เกาะกลุ่มสัมมนาแล้วไม่ลงมือทำอะไร เพื่อแก้ปัญหาสังคมไทย ถ้านักวิชาการผู้มีเงินเดือนสูง ตำแหน่งทางวิชาการสูง มีเกียรติสูง มีสติปัญญาสูงเหล่านี้ได้กลับไปช่วยวิจัยท้องถิ่น ตำบลที่ตนเกิด ประเทศชาติไทยก็คงภาคภูมิใจได้ว่าไม่เสียทีที่ท่านเหล่านี้ได้เกิดมาในตำบลนั้น ๆ

บทที่ ๖

ปัญหาที่ต้องการคำตอบและสมมติฐานเกี่ยวกับการวิจัย

บทนี้จะกล่าวถึงปัญหาต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยต้องการคำตอบในการวิจัยครั้งนี้ และเนื่องจากข้อมูลต่าง ๆ มีมาก ผู้วิจัยก็ได้ตั้งสมมติฐานเพื่อประโยชน์ในการจัดกระทำข้อมูลไว้ด้วย จึงได้นำสมมติฐานมาตรวจสอบกับข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มเติม

๑. ปัญหาและคำตอบ

ปัญหาต่าง ๆ ที่ต้องการคำตอบมี ๒๔ ประการดังที่ปรากฏในบทที่ ๓ แล้ว ต่อไปนี้จะเป็นการตอบปัญหาแต่ละปัญหาโดยอาศัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต แบบสอบถาม การไปอยู่ร่วมในเหตุการณ์ การสืบประวัติระยะยาว และการกระทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ฯลฯ

ปัญหาข้อ ๑ ประชาชนในตำบลนาแห้วมีความสำนึกในความเป็นชาติไทยอย่างไร

คำตอบ ประชาชนในตำบลนาแห้วเป็นเชื้อชาติไทยร้อยละ ๑๐๐ นับถือพระพุทธศาสนาร้อยละ ๑๐๐ ดำรงชีวิตแบบไทยมาตลอดตั้งแต่บรรพกาล จึงมีความสำนึกในความเป็นชาติไทยในด้านความตั้งใจ ความคิด ความเชื่อ ภาษา ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม และแนวทางดำรงชีวิตที่สมบูรณ์ สิ่งที่ฝังแน่นในจิตใจและการหล่อหลอมความประพฤติ นิสัย การกินอยู่ แสดงออกให้เห็นความเป็นชาติไทยครบถ้วน ประชาชนในตำบลนาแห้วมีความภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทย และไม่มีความคิดที่จะแสวงหาเอกลักษณ์ใด ๆ อีก นอกจากความเป็นชาติไทยที่สมบูรณ์

ปัญหาข้อ ๒ ผู้ใหญ่ในตำบลนาแห้วให้ความสำคัญแก่การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยให้แก่บุตรหลาน เด็ก เยาวชน และนักเรียน มากน้อยเพียงใด

คำตอบ ผู้ใหญ่ในตำบลนาแห้วให้ความสำคัญแก่การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยให้แก่บุตรหลาน เด็ก เยาวชน และนักเรียนค่อนข้างมาก ตัวอย่างพฤติกรรมที่ปรากฏ เช่น

๒.๑ มีการยกย่อง ชม และสรรเสริญลูกหลาน เด็ก เยาวชนและนักเรียนที่พูดภาษาได้เร็ว ประพฤติตัวดีตามประเพณีของท้องถิ่น และเรียนเก่ง

๒.๒ มีการยกย่อง ชมและสรรเสริญผู้พูดภาษาถิ่นได้ดี และใช้ภาษาถิ่นพูดจากับประชาชนญาติพี่น้องของตน มีการตำหนินินทา และไม่นิยม ผู้ที่พูดภาษาไทยกลาง หรือภาษาท้องถิ่นอื่น ถ้าคนนั้นเกิดในตำบลนาแห้วแล้วได้ไปเรียนหนังสือหรือได้รับการศึกษาในกรุงเทพมหานครหรือที่อื่น ๆ แต่ถ้าเป็นคนมาจากที่อื่น ๆ ไม่เป็นไร ไม่ว่าจะพูดสำเนียงอย่างไร ประชาชนยอมรับ ไม่ถือว่าเสียหาย หรือน่าดูหมิ่น แต่ถ้าเป็นคนเกิดในตำบลนาแห้วและเติบโตในตำบลนาแห้ว แล้วพูดสำเนียงที่อื่น ๆ จะได้รับการดูหมิ่นโดยทั่วไปจากผู้เฒ่าผู้แก่ถึงแม้จะไม่บอกตรง ๆ ก็นินทาลับหลัง

๒.๓ เยาวชนหรือนักเรียนคนใดประพฤติไม่ถูกต้องตามประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นจะถูกนินทา และตำหนิในวงการต่าง ๆ จะถูกวิพากษ์วิจารณ์โดยทั่วไป เช่น คนที่แต่งงานกับคนต่างเชื้อชาติ คนเกเร คนเกียจคร้าน ฯลฯ จะถูกนินทาอย่างหนัก หรือกล่าวได้ว่าเป็นขี้ปากของชาวบ้านอยู่นาน แม้เวลาจะล่วงเลยไปนานหลายปีก็ยังตำหนิติเตียนกันอยู่ เพื่อไม่ให้คนอื่น ๆ เอาเยี่ยงอย่าง

<u>ปัญหาข้อ ๓ สถานการณ์ใดที่แสดงให้เห็นเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วเด่นชัดที่สุด</u>

<u>คำตอบ</u> สถานการณ์ที่แสดงให้เห็นเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วเด่นชัดที่สุด มีดังนี้

๓.๑ ความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ เป็นสิ่งที่จะแสดงให้เห็นได้จากความปรารถนาที่จะเข้าเฝ้ารับเสด็จและการบีพระบรมฉายาลักษณ์ประดับไว้ตามบ้าน

๓.๒ การเคารพเกรงกลัวเจ้าหน้าที่เป็นการสืบทอดลักษณะนิสัย และความคิดจากระบอบสมบูรณายาสิทธิราชย์ ซึ่งเคยเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยมากว่า ๗๐๐ ปี

๓.๓ ความผูกพันของเชื้อสายอันเดียวกัน เป็นญาติพี่น้องเกี่ยวข้องกันทางสายเลือด จาก ปู่ ย่า ตา ทวด อันเดียวกัน การติดต่อสัมพันธ์ต่าง ๆ จะยึดเชื้อสายหรือสายเลือดสำคัญกว่าอย่างอื่น ๆ ถ้าเป็นญาติทางสายเลือดย่อมได้สิทธิก่อน ต่อจากนั้นจึงให้โอกาสคนอื่น ๆ

๓.๔ ความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา การทำบุญตามประเพณีต่าง ๆ เมื่อมีโรงเรียน ความห่างเหินศาสนาของเด็กและอนุชนมีมากขึ้น แต่ก็ยังมีความผูกพันกับศาสนาอยู่มาก ก่อน พ.ศ. ๒๔๗๐ โรงเรียนในตำบลนาแห้วไม่มี วัดจึงมีอิทธิพลทั้งทางการศึกษาและการสั่งสอนอบรมเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง

๓.๕ การชอบย้ายถิ่นที่อยู่ อพยพผจญภัยไปแสวงหาโชคลาภในแดนไกลหรือท้องถิ่นอื่น ๆ ไม่ชอบต่อสู้ แก้ปัญหา เผชิญอุปสรรคอยู่กับที่ ลักษณะนี้เป็นลักษณะประจำชาติไทยมาแต่โบราณ

ปัญหาข้อ ๔ ประชาชนในตำบลนาแห้วแสดงความผูกพันกับพระพุทธศาสนามากน้อยเพียงใด

คำตอบ ประชาชนในตำบลนาแห้วแสดงความผูกพันกับพระพุทธศาสนาอย่างมาก เช่น นิยมทำบุญสร้างวัด แม้จะเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ก็พยายามมีวัดของตนเอง เมื่อท้องถิ่นมีความสงบและมีเศรษฐกิจดีขึ้น ประชาชนจะบำรุงวัด ปรับปรุงวัดก่อนสิ่งอื่น ๆ เมื่อมีโรงเรียนนิยมในตำบลนาแห้ว การบวชเรียนในวัดก็เกือบจะหมดไป

ปัญหาข้อ ๕ ประชาชนในตำบลนาแห้วแสดงพฤติกรรมจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างไร

คำตอบ ประชาชนในตำบลนาแห้วแสดงพฤติกรรมจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยการเคารพสักการะและเทิดทูนพระมหากษัตริย์ไว้อยู่ในฐานะอันสูง ประชาชนจะแสวงหาพระบรมฉายาลักษณ์ของพระมหากษัตริย์รัชกาลต่าง ๆ มาประดับบ้านเพื่อความเป็นศิริมงคลแก่ครอบครัวและวงศ์ตระกูล และพร้อมที่จะต่อสู้ป้องกันสถาบันพระมหากษัตริย์เมื่อมีโอกาสหรือสถานการณ์

ปัญหาข้อ ๖ ประชาชนในตำบลนาแห้วแสดงออกทางการเมือง การปกครองแบบประชาธิปไตยมากน้อยเพียงใด

คำตอบ สมัยก่อนที่มีประชาชนได้บวชเรียนในวัดมาก ความประพฤติปฏิบัติของประชาชนในท้องถิ่นก็มีลักษณะธรรมาธิปไตยมาก เพราะถือหลักธรรมเป็นใหญ่ในการปกครอง ปรึกษาหารือ และตัดสินปัญหาต่าง ๆ ต่อมาเมื่อเจ้าหน้าที่หน่วยราชการไปเผยแพร่ประชาธิปไตย ซึ่งเป็นประชาธิปไตยแต่ปาก

และแฝงไว้ด้วยอำนาจมืดและอิทธิพลประชาธิปไตยในตำบลนาแห้วก็เป็นประชาธิปไตยจอมปลอม ประชาชนมีแต่ความหวาดกลัว และระส่ำระสายเพราะเจ้าหน้าที่ขาดคุณธรรมในระยะสองสามปีที่ผ่านมาจาก พ.ศ. ๒๕๒๕ ถึงปัจจุบัน สถานการณ์ดีขึ้น ประชาชนโดยสภาพมีความสนใจประชาธิปไตยมาก ทุกคนต้องการความอิสระทั้งกายใจและสภาพแวดล้อม ไม่ใช่ประชาธิปไตยแต่ปากหรือตัวหนังสือ แต่พฤติกรรมต่าง ๆ ไม่ใช่ประชาธิปไตย

ความตื่นตัวทางการเมืองและการปกครอง ในตำบลนาแห้วมีมากมีกลุ่มการเมืองย่อย ๆ หลายกลุ่มในระดับหมู่บ้านและตำบล เพื่อเตรียมการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านและกำนัน และกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ในท้องถิ่น มีการหาเสียง และทำโครงการต่าง ๆ สลับซับซ้อนไม่น้อย ยุทธวิธีในการหาเสียง การเข้าถึงประชาชน มีการประยุกต์นำมาใช้อย่างแพร่หลาย กลวิธีในการเอาชนะคูต่อสู้ในการเลือกตั้ง มีการนำมาใช้มากมาย เลียนแบบวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีการทุ่มเงินหาเสียง ฯลฯ ทำให้มีความวิตกกันโดยทั่ว ๆ ไปว่าคนดีไม่มีโอกาสเป็นผู้ใหญ่บ้าน กำนัน จะมีแต่นักเลง ผู้มีเงิน ผู้มีอิทธิพลเท่านั้นได้เป็นผู้ใหญ่บ้านกำนันในตำบลนาแห้ว ชาวบ้านทั่วไปก็ถูกถูกคนที่มีฐานะยากจน มักมุ่งเกรงกลัวคนมีเงิน ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาสังเกตความเคลื่อนไหวทางการเมืองและการปกครองในตำบลนาแห้วติดต่อกันเรื่อยมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๙ ถึง ๒๕๒๗ ว่ามีการต่อสู้ทางการเมืองและการปกครองในระดับหมู่บ้านและตำบลรุนแรงมากผิดกับสมัยที่ผู้วิจัยเป็นเด็กมากทีเดียว

ในการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านเหมืองแพร่เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ เป็นการต่อสู้ทางการเมืองและการปกครองระดับหมู่บ้านที่ดุเดือดยิ่ง เพราะเป็นการเลือกตั้งที่มีผู้สมัคร ๔ คน แต่ละคนก็มีความพยายามอย่างมาก มีการทุ่มเทใช้เงินหาเสียง ใช้ความพยายามทุกด้านสุดเหวี่ยง และมีการเตรียมการกันมานาน ผลปรากฏว่า นายทรง ได้ ๕๘ คะแนน นายจารัส ได้ ๔๔ คะแนน นายพร้อม ได้ ๓๓ คะแนน นายกองมี ได้ ๑๑ คะแนน เมื่อวิเคราะห์บุคคลทั้ง ๔ คน แล้วมีข้อมูลน่าสนใจดังนี้

นายทรง เป็นลูกเขย นายกาจ ดวงอุปะ ครูใหญ่โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ซึ่งหาเสียงช่วยลูกเขยเต็มที่ และ นายทรง มีญาติเป็นผู้ใหญ่บ้านนาโพธิ์ และมีกำนันตำบลแสงภา ซึ่งเป็นญาติกันสนับสนุนเต็มที่ และเป็นผู้มีญาติพี่น้องมากในบ้านเหมืองแพร่ นายทรงเกิดที่บ้านเหมืองแพร่ มีตำแหน่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

ของหมู่บ้าน และเป็นผู้มีฐานะดี

นายจำรัส เป็นลูกเขยคนโตของ นายกาจ กวงอุปะ เป็นหลานกำนันตำบลนาแห้วคนที่พึ่งปลดเกษียณ เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ ฝ่ายนี้มีกำนันเก่าและญาติสนับสนุนเต็มที่ นายจำรัส เกิดที่บ้านเหมืองแพร่ เป็นผู้มีฐานะดี มีร้านขายของและอาหารอยู่ติดกับโรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ ร้านนี้เป็นที่ชุมนุมของข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ นายจำรัส เคยเป็นอาสารักษาดินแดน

นายพร้อม เกิดที่บ้านนาโพธิ์ มีฐานะยากจน เป็นเลขานุการหมู่บ้านอาสาพัฒนา และป้องกันตนเอง (บ้านนาโพธิ์ – เหมืองแพร่) ย้ายไปอยู่บ้านเหมืองแพร่ได้ประมาณ ๑ ปี ก่อนการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านเหมืองแพร่ การหาเสียงส่วนใหญ่ทำคนเดียวเพราะญาติส่วนใหญ่อยู่บ้านนาโพธิ์

นายกองมี เกิดที่บ้านเหมืองแพร่ มีพี่ชายชื่อ นายพัก ซึ่งเป็นกำนันตำบลแสงภาอยู่กว่าสิบปี และมีพี่ชายอีกหนึ่งคนชื่อ นายสารี ซึ่งก็ได้เป็นกำนันตำบลนาแห้วอยู่หลายปี นายกองมี มีฐานะดีมากและมีญาติซึ่งมีฐานะดีมากสนับสนุนเต็มที่ ตระกูลนี้มีอิทธิพลในท้องถิ่นมานานมากตั้งแต่สมัยปู่ย่าตาทวดเลยทีเดียว

ผลการเลือกตั้งซึ่งเป็นการต่อสู้ทางการเมืองและการปกครองระดับหมู่บ้านครั้งสำคัญที่สุดในสมัยปัจจุบันของตำบลนาแห้ว ปรากฏว่า นายทรง ได้เป็นผู้ใหญ่บ้านเหมืองแพร่ และได้เป็นกำนันตำบลนาแห้วในเวลาต่อมาอีกราวสองเดือน

สำหรับ นายพร้อม เนื่องจากเป็นน้องชายของผู้วิจัย แต่ผู้วิจัยไม่สามารถช่วยเหลือน้องชายได้ เพราะต้องการวางตัวเป็นกลาง สิ่งที่ทำได้คือให้คำแนะนำให้ยึดมั่นในความดี ให้ช่วยเหลือญาติพี่น้องทุกคน เมื่อมีฐานะยากจนก็ต้องสร้างความดีให้มาก นายพร้อม ก็บอกว่าแม้ไม่ได้เป็นผู้ใหญ่บ้านเหมืองแพร่ก็ไม่เสียใจ เพราะได้ต่อสู้จนสุดกำลังแล้ว แต่สู้ไม่ได้เพราะคู่แข่งขันมีญาติทางสายเลือดมากกว่า มีเงินและอิทธิพลต่าง ๆ มากกว่า ผู้วิจัยจึงแนะนำให้ นายพร้อม ย้ายทะเบียนบ้านกลับมาอยู่บ้านนาโพธิ์ตามเดิม คือ ย้ายมาอยู่ที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" เลขที่ ๔๔ บ้านนาโพธิ์ ซึ่ง นายพร้อม บอกว่าจะย้ายในวันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๖

ต่อมา นายบุญเกื้อ สารวิจิตร น้องชายของผู้วิจัยที่เคยเป็นสารวัตรกำนัน ตำบลนาแห้วมาบอกผู้วิจัยว่า มีคนบ้านนาโพธิ์บางคนพูดโจมตีคุณ นายพร้อมว่าเป็นคนยากจน จะเป็นผู้ใหญ่บ้านได้อย่างไร ผู้วิจัยก็บอกน้อง ๆ ว่าความยากจนเป็นเรื่องธรรมดา เมื่อมันไม่มีจะให้ทำอย่างไร ขอให้นายพร้อมอดทน และพยายามสร้างความดีเพื่อสังคมให้มาก

ในเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๒๗ ทหารพรานไปสำรวจผู้นำตามธรรมชาติที่บ้านนาโพธิ์และบ้านเหมืองแพร่ ตามคำบอกเล่าของ นายบุญเกื้อ เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๗ ทหารพรานทำงานอยู่ ๗ วัน ได้ผู้นำตามธรรมชาติบ้านเหมืองแพร่ ๔ คน บ้านนาโพธิ์ ๔ คน ผู้นำตามธรรมชาติของบ้านนาโพธิ์ ๔ คน คือ นายลาน จันทะคุณ (อดีตแพทย์ตำบลนาแห้วและอดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านนาโพธิ์ อายุ ๖๒ ปี วุฒิ ป. ๖) นายคำหมวด อุ่นแก้ว (อดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านนาโพธิ์และเชื้อสายกำนันตำบลนาแห้วในอดีต อายุ ๓๔ ปี วุฒิ ป. ๔) นายหลอ ดวงอุปะ (ผู้ทรงคุณวุฒิของบ้านนาโพธิ์ ในปัจจุบัน อายุ ๔๗ ปี) นายพร้อม สารวิจิตร (ประธานสหกรณ์การเกษตรบ้านนาโพธิ์ – เหมืองแพร่ อายุ ๔๒ ปี วุฒิ ป. ๔)

ผู้ใหญ่บ้านนาโพธิ์ คือ นายชู สารแสง อายุ ๕๑ ปี ลาออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านนาโพธิ์ เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๗ และทางราชการอนุมัติให้ออกได้เมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๗ นายพร้อม ได้เขียนจดหมายลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๗ ถึงผู้วิจัยซึ่งได้รับเมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๗ ว่า จะมีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านนาโพธิ์คนใหม่ ในวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๗ อาจจะมีผู้สมัคร ๓ คน แต่ยังไม่แน่ว่าจะเป็นใครบ้าง ผู้วิจัยได้เขียนจดหมายถึง นายพร้อม ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๗ บอกว่าถ้าสมัครแล้วไม่ได้เป็นผู้ใหญ่บ้านนาโพธิ์ ก็ไม่ต้องเสียใจ คิดว่าจดหมายคงจะถึง นายพร้อม หลังจากการเลือกตั้งผ่านไปแล้ว

ในวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๗ นายบุญเกื้อ เดินทางมากรุงเทพมหานคร จึงได้นำจดหมายของ นายพร้อม ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๗ มาด้วย นายพร้อมแจ้งผลการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านนาโพธิ์มาในจดหมายว่า

"เมื่อวานที่ผ่านมาชาวบ้านนาโพธิ์ทุกคนได้ไปใช้สิทธิ์การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านนาโพธิ์กันประมาณ ๘๐ % ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งทั้งหมดมีประมาณ ๑๕๓ คน ไปใช้สิทธิ์จริง ๑๐๓ คน คนที่เหลือไม่อยู่ รวมทั้ง

คนแก่ไปไม่ได้ ผลปรากฏการเลือกตั้งครั้งนี้มีผู้ได้รับการเสนอชื่อ ๒ คน คือ ผมกับ นายคำหมวด อุ่นแก้ว เมื่อเสนอชื่อเรียบร้อยแล้วมีการจับสลากเอาเบอร์ ผมได้เบอร์ ๑ นายคำหมวด อุ่นแก้ว ได้เบอร์ ๒ เมื่อได้เบอร์แล้วก็มีการโหวตเสียงการเลือกว่าจะใช้วิธีลับหรือเปิดเผย ปรากฏว่าการยกมือให้ใช้วิธีลับกันทุกคนคือการเลือกแบบผู้แทน เมื่อทุกคนไปลงคะแนนกันหมดทุกคนแล้ว กรรมการนับคะแนนทันที ผลคะแนนออกมาดังนี้ เบอร์ ๑ คือ ผม นายพร้อม สาราจิตร ได้คะแนน ๖๐ คะแนน เบอร์ ๒ นายคำหมวด อุ่นแก้ว ได้ ๓๒ คะแนน มีบัตรเสียทั้งหมด ๑๑ บัตร เป็นอันว่าผมชนะ นายคำหมวด อุ่นแก้ว เป็นเอกฉันท์ ๖๐ ต่อ ๓๒ ผมก็ได้เป็นผู้ใหญ่บ้านนาโพธิ์ ตามที่ผมฝันไว้ทุกประการ ตั้งแต่วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ การเลือกตั้งครั้งนี้มีปลัดอำเภอมาสามนาย คือ นายพงศา นายสุจิตร นายอัคเณย์ รองสารวัตรอำเภอนาแห้วสองนายและรองหมวด ตชด. อำเภอนาแห้ว ๑ นาย และแขกผู้มีเกียรติหลายคน

เมื่อเสร็จการเลือกตั้งเรียบร้อยแล้วผมได้เชิญแขกผู้มีเกียรติ ปลัดอำเภอทุกท่าน และพี่น้องชาวบ้านนาโพธิ์เหมืองแพร่ก็มาร่วมหลายคน ทำการบายศรีสู่ขวัญและรับประทานอาหารกันตั้งแต่ตอน ๑๒ น. จนถึง ๔ ทุ่มกลางคืนจึงเลิกกลับบ้านกัน อาหารล้มวัว ๑ ตัว และเครื่องดื่มทุกชนิด รวมค่าใช้จ่ายครั้งนี้เป็นเงิน ๖,๔๐๐ บาท (หกพันสี่ร้อยบาทถ้วน) แขกผู้มีเกียรติทุกท่านและพี่ ๆ น้อง ๆ ชาวบ้านของเรามาร่วมเพื่อเป็นเกียรติให้กับผมในครั้งนี้มากมายเหลือเกิน ผมภาคภูมิใจอย่างยิ่ง ผมเปิดห้องสมุดของเราเป็นที่ต้อนรับแขกผู้มีเกียรติจนแน่นขนัด ส่วนบ้านบุญได้เป็นชาวบ้านของเราสังสรรกัน และบ้านพี่จันทร์เพ็งเป็นที่ทำกับข้าวและทานอาหารชาวบ้านเราส่านหนึ่ง และบ้านบุญเกื้อก็เปิดให้ใช้ทางหน้าบ้านอีกส่านหนึ่งเต็มไปหมดและบ้านผมอีกและอีกบ้านของแม่ยายอีกหลังหนึ่ง รวมแล้วเปิดบ้านให้พี่น้องของเราสังสรรกันครั้งนี้ ๖ หลัง เต็มไปหมดทุกหลัง กินกันจนพอใจทุก ๆ คน ผมก็ภูมิใจมากที่เห็นพี่ ๆ น้อง ๆ ชาวบ้านเรามาช่วยเป็นแรงใจทุกอย่างตั้งแต่การลงคะแนนให้จนถึงการมาอวยพรให้..."

<u>ปัญหาข้อ ๗ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดาและบุตรในครอบครัว มีผลต่อการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วอย่างไร</u>

<u>คำตอบ</u> ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตรในครอบครัวมีผลต่อการสืบทอดเจตนา

ความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว โดยอาศัยการเห็นแบบอย่าง การเลียนแบบ การได้ยินได้ฟังความคิด คำพูดที่บิดามารดาแสดงหรือกล่าวออกมาบ่อย ๆ การที่บิดามารดาพาบุตรไปวัด ไปหาญาติผู้ใหญ่ ไปเยี่ยมเยียนเชื้อสายพงศ์พันธุ์ของตนเอง และในการประกอบการงานอาชีพ เช่น พาไปทำไร่ ทำสวน ทำนา ฯลฯ เป็นการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยทุก ๆ ขณะ ทำให้บุตรหรือเด็กจดจำแบบอย่างและประพฤติปฏิบัติตามอย่างบิดามารดา ญาติพี่น้อง วงศ์ตระกูลของตนเองและสามารถจดจำเหตุการณ์ เรื่องราว ความคิด ความเชื่อ แนวทางการดำรงชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา ฯลฯ สืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยได้ไม่ขาดสาย ถ้าความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตรในครอบครัวขาดลง ไม่มีอย่างสม่ำเสมอ การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยจะต้องขาดวิ่นไม่สมบูรณ์แน่นอน

ปัญหาข้อ ๔ สถานการณ์ทางการเมืองของประเทศส่งผลต่อพฤติกรรมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วอย่างไร

คำตอบ สถานการณ์ทางการเมืองของประเทศส่งผลต่อพฤติกรรมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วหลายลักษณะ เช่น ถ้าสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศไม่มั่นคง ก็จะมีการควบคุมความคิดและรูปแบบของการดำเนินชีวิตประจำวัน การทำมาหากินจะถูกจำกัดให้อยู่ในพื้นที่แคบ ๆ การไปมาติดต่อระหว่างบุคคลและท้องถิ่นต่าง ๆ จะไม่สะดวก ทำให้เกิดความบีบคั้นทางจิตใจและความอึดอัดในการดำรงชีวิตประจำวัน สิ่งดังกล่าวจะส่งผลต่อความเป็นอยู่ การสังสรรสมาคม และสัมพันธภาพระหว่างบุคคลทั่ว ๆ ไปจะจำกัดอยู่ในหมู่ญาติใกล้ชิด มีสภาพเหมือนอยู่ในบ้านที่ถูกปิดตาย ไม่มีประตูหน้าต่างระบายอากาศและลมนั่นเอง

ถ้าสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศคลี่คลาย มีความสงบเศรษฐกิจดีก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วด้วย เช่น ประชาชนจะสนุกสนานร่าเริง ไปทำบุญที่วัดอย่างพร้อมเพรียง มีการทำบุญอุทิศส่วนกุศลถึงญาติผู้ล่วงลับ ผู้ที่อพยพไปอยู่ต่างถิ่นจะกลับมาเยี่ยมบ้านเดิม การสังสรรสมาคมจะคึกคัก เด็ก ๆ จะมีความสุข มีความอบอุ่นและมีความหวังในชีวิต ผู้ใหญ่ก็เห็นคุณค่าของชีวิต และการสร้างงานต่าง ๆ เพื่อลูกหลาน เนื่องจากตำบลนาแห้วอยู่

ติดชายแดน ถ้าบ้านเมืองสงบไม่มีศึกสงคราม ประชาชนจะชื่นชมมาก

ปัญหาข้อ ๙ ปู่ ย่า ตา ยาย มีบทบาทในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยแก่เด็ก เยาวชน และนักเรียนอย่างไร

คำตอบ ปู่ ย่า ตา ยาย มีบทบาทในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยแก่เด็ก เยาวชน และนักเรียนดังนี้

๙.๑ ในฐานะที่ ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นบิดามารดาและผู้อบรมเลี้ยงดูอุปการะพ่อแม่ของเด็ก เยาวชนและนักเรียนมาก่อน ย่อมมีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอม ความคิด ความเชื่อ การกระทำ วิถีชีวิตและแนวปฏิบัติของพ่อแม่ของเด็ก เยาวชนและนักเรียน สิ่งที่พ่อแม่ของเด็ก เยาวชนและนักเรียนปฏิบัติต่อเด็ก เยาวชนและนักเรียนจึงเหมือนหรือคล้ายคลึงกับสิ่งที่ปู่ย่าตายายปฏิบัติต่อบิดามารดาของเด็ก เยาวชนและนักเรียนมาก่อนนั่นเอง

๙.๒ เนื่องจากประชาชนในตำบลนาแห้วส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น มีการเพาะปลูกข้าว ทำไร่ข้าวโพด และเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น บิดา มารดาของเด็ก เยาวชน และนักเรียนจึงต้องมอบหมายหรือปล่อยให้เด็ก เยาวชน และนักเรียนอยู่บ้านกับ ปู่ ย่า ตา ยาย เมื่อบิดามารดาออกไปทำงานอาชีพทางการเกษตร โอกาสนี้เองที่ ปู่ ย่า ตา ยาย จะได้สั่งสอน อบรม ดุด่าว่ากล่าว แนะนำตักเตือน ดูแล หรือเล่าเรื่องราวในอดีตต่าง ๆ ให้เด็ก เยาวชนและนักเรียนฟัง ทำให้เด็ก เยาวชนและนักเรียนได้ทราบเรื่องราวในอดีต ได้เห็นแบบอย่าง ได้ฟังความเชื่อ ความคิดของ ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยที่เหนียวแน่นอีกแรงหนึ่งหรือกระบวนการหนึ่ง การมี ปู่ ย่า ตา ยาย ช่วยสั่งสอน อบรม แนะนำ เป็นแบบอย่างและเล่าเหตุการณ์ในอดีตสู่ฟัง จะทำให้เด็ก อนุชน และนักเรียนมีโลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ของบุคคลวัยต่าง ๆ ตระกูลต่าง ๆ ในท้องถิ่น ฯลฯ

ปัญหาข้อ ๑๐ พระสงฆ์มีบทบาทและความสำคัญในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยอย่างไร

คำตอบ พระสงฆ์ในตำบลนาแห้วมีบทบาทและความสำคัญในการสืบทอดเจตนาความเป็น

ชาติไทยในลักษณะต่อไปนี้

๑๐.๑ พระสงฆ์ในฐานะเป็นผู้รู้และผู้ทรงศีล จึงเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของประชาชนและเป็นผู้นำทางศาสนาของท้องถิ่น คือ เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ

๑๐.๒ พระสงฆ์ในฐานะเป็นผู้นำการพัฒนาท้องถิ่น เมื่อประชาชนไปวัดเพื่อทำบุญและประกอบกิจกรรมทางศาสนาอื่น ๆ พระสงฆ์มีส่วนให้คำแนะนำและเสนอข้อควรประพฤติปฏิบัติต่าง ๆ ทำให้พระสงฆ์ปฏิบัติบทบาทเป็นผู้นำการพัฒนาท้องถิ่นด้วย เนื่องจากพระสงฆ์เป็นผู้รู้และผู้ทรงศีล จึงเป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยทั่วไป

๑๐.๓ พระสงฆ์ในฐานะครู ผู้ถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ หลักธรรม คำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชนและอนุชน จึงมีบทบาทและความสำคัญในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยอย่างแท้จริง

ปัญหาข้อ ๑๑ พิธีการต่าง ๆ ส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยอย่างไร

คำตอบ พิธีการต่าง ๆ ในศาสนาแห่ว ส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยในลักษณะต่อไปนี้

๑๑.๑ พิธีการต่าง ๆ แสดงภาพหรือรูปแบบของความคิด ความเชื่อ และศรัทธาให้ปรากฏ พิธีแต่งงาน พิธีบวชพระ พิธีบายศรีสู่ขวัญหรือพิธีการอื่น ๆ เป็นการแสดงออกทางความคิด ความเชื่อ ความเข้าใจของประชาชน ซึ่งเด็ก อนุชน นักเรียนและประชาชนทั่ว ๆ ไปสามารถสังเกตเห็นได้ มีส่วนร่วมในพิธีการทั้งหมดหรือบางส่วนได้ตามฐานะ วัย เพศ และหน้าที่ของตน พิธีการต่าง ๆ จึงมีส่วนส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย

๑๑.๒ พิธีการต่าง ๆ ประกอบด้วยกิจกรรมและขั้นตอนหลายอย่าง กิจกรรมและขั้นตอนของพิธีการคือบทเรียนชีวิต และแบบแผนการดำรงชีวิตของชุมชนนั่นเอง การที่บุคคลจะดำรงตนให้อยู่รอดปลอดภัยในสังคมจำเป็นต้องเข้าใจ และศึกษาจดจำพิธีการต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับชีวิตของตนตั้งแต่ก่อนเกิด จนหลังจากตนตายแล้ว สิ่งเหล่านี้พัวพันใกล้ชิดกลมกลืนกับชีวิตในชุมชนอย่างมากที่สุด พิธีการต่าง ๆ จึงเป็นส่วนสำคัญของการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย สังคมหรือชุมชนใดไม่มีพิธีการต่าง ๆ ก็ย่อม

แสดงว่าสังคมหรือชุมชนนั้นขาดเครื่องมือสำคัญในการสืบทอดแบบแผนของการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อ ความคิด และอุดมการณ์ของสังคมหรือชุมชนนั้นเอง

ปัญหาข้อ ๑๒ ภาษาถิ่นส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยหรือไม่

คำตอบ ภาษาถิ่นคือสัญญลักษณ์ของความเป็นชาติและความเป็นมนุษย์ หากไม่มีภาษาถิ่น มนุษย์ก็ไม่มีลักษณะของความเป็นมนุษย์เลย คือไม่สามารถสื่อสารติดต่อ เข้าใจมนุษย์ด้วยกันได้ ทุกชีวิตต้องมีภาษาถิ่นของตนเองตามลักษณะสภาพภูมิศาสตร์ และสังคมของสถานที่ที่บุคคลเกิดมา การเข้าใจภาษาถิ่นของตนคือจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทางสังคมของมนุษย์ ดังนั้นภาษาถิ่นจึงส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยอย่างยิ่ง

ภาษาถิ่นในตำบลนาแห้ว คือ เครื่องมือที่จะเชื่อมชีวิตที่เกิดมาใหม่เข้ากับกระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยหรือกระบวนการทางสังคมของตำบลนาแห้ว กระบวนการนี้จะพัฒนาความคิด ความเชื่อ ทัศนคติ ความเข้าใจของเด็กให้กว้างขวาง ลึกซึ้ง เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนทำให้ตัวเด็กเติบโตเป็นสมาชิกที่มีคุณค่าของสังคมตามควรแก่วัยและบทบาทของเขาต่อไป

ปัญหาข้อ ๑๓ โรงเรียนมีบทบาทในการส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยมากน้อยเพียงไร

คำตอบ โรงเรียนในตำบลนาแห้วมีบทบาทในการส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยค่อนข้างมาก โดยมีบทบาทที่สำคัญต่อไปนี้

๑๓.๑ เป็นที่รวมกลุ่มเด็กในวัยเด็กและวัยรุ่น ทำให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาความคิดความเชื่อและความประพฤติ การปฏิบัติตนในสังคมคล้ายคลึงกันและพร้อม ๆ กัน

๑๓.๒ เป็นสถานที่ที่เด็กหรือนักเรียนได้รับการสั่งสอนอบรมภาษา ความรู้ ความคิด วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา ฯลฯ จากครูซึ่งเป็นตัวแทนของรัฐในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยโดยตรง

๑๓.๓ เป็นตัวเชื่อมโลกของเด็กหรือนักเรียนที่ตำบลนาแห้วกับโลกภายนอกหรือสังคมใหญ่

ของชาติไทย เป็นการเตรียมตัวเด็กหรือนักเรียนหลายด้าน ให้มีความสามารถเพิ่มขึ้นเพื่อให้เด็กหรือนักเรียนมีความชำนาญในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยที่กว้างใหญ่กว่าตำบลนาแห้วได้อย่างดี

บทบาทสามประการนี้เป็นเครื่องชี้บ่งว่า โรงเรียนในตำบลนาแห้วมีบทบาทในการส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยค่อนข้างมาก

<u>ปัญหาข้อ ๑๔ ลักษณะพื้นที่ ภูมิประเทศ สภาพดินฟ้าอากาศ ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยอย่างไร</u>

<u>คำตอบ</u> ลักษณะพื้นที่ ภูมิประเทศ สภาพดินฟ้าอากาศ ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย ในลักษณะต่อไปนี้

๑๔.๑ ลักษณะพื้นที่ ภูมิประเทศ สภาพดินฟ้าอากาศของตำบลนาแห้ว ส่งเสริมความเข้มของการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย เพราะลักษณะพื้นที่แคบ อยู่ระหว่างหุบเขา ดินฟ้าอากาศหนาวเย็นในฤดูหนาว และร้อนในฤดูร้อน ลักษณะเหล่านี้ส่งเสริมการรวมกลุ่มของครอบครัวให้อยู่ใกล้ชิดกัน มีการสื่อสาร ถ่ายทอด สืบต่อทางความคิด ความเชื่อ และแบบแผนการดำรงชีวิตอย่างแนบแนนระหว่างสมาชิกในชุมชน การแต่งงานก็กระทำกันอยู่ในวงศ์เครือญาติไม่ห่างไกลกันนัก ทำให้ลักษณะต่าง ๆ ของกลุ่มชนมีความผูกพันใกล้ชิดกันเหนียวแน่นมาก สมาชิกในชุมชนทุกคนเสมือนเป็นญาติกันหมด และสามารถสืบทอดภาษา กิริยามารยาท การประพฤติปฏิบัติตามประเพณีวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อของท้องถิ่นไว้ได้อย่างดี

เมื่อมีอากาศหนาวประชาชนจะก่อไฟผิงร่วมกัน ทำให้มีโอกาสสนทนาปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิด เล่านิยายนิทานให้เด็ก ๆ ฟังได้เสมอ เป็นการสืบทอดเรื่องราวในอดีต ความคิด ความเชื่อ นิยาย นิทาน ต่าง ๆ ได้อย่างดี เนื่องจากเป็นชุมชนเล็กพื้นที่แคบ กิจกรรมต่างๆ ประชาชนส่วนใหญ่จึงมีส่วนรู้เห็นและมีส่วนร่วมด้วย เป็นการหล่อหลอม ความคิด นิสัย แบบแผนการดำรงชีวิตไปในตัวพร้อม ๆ กันทั้งชุมชน ฯลฯ ในตำบลนาแห้วคนส่วนใหญ่จึงรู้จักคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี บุคคลเหล่านี้มักจะมีกิจกรรมร่วมกันเสมอ เช่น การจับปลา การล่าสัตว์ การเลี้ยงสัตว์ การทำนา ทำไร่ข้าวโพด ทำบุญ ฯลฯ การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยจึงเข้มข้นมาก

๑๔.๒ เนื่องจากพื้นที่ตำบลนาแห้วเป็นจุดรวมการติดต่อของประชาชนแถบลุ่มแม่น้ำเหือง ตอนเหนือ และเป็นจุดเชื่อมระหว่างภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคอีสานของไทยและแขวงไชยะบุรีของประเทศสาธารณรัฐประชาชนลาว จึงมีโอกาสต้อนรับบุคคลจากหลายทิศทางดังกล่าวแล้ว ทำให้การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยมีความกว้างและความลึกมากยิ่งขึ้นในทุก ๆ ด้าน

<u>ปัญหาข้อ ๑๕ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นอุปสรรคต่อการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยหรือไม่</u>

<u>คำตอบ</u> ฐานะทางเศรษฐกิจที่ด้อยของครอบครัวเป็นอุปสรรคต่อการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยอยู่บ้าง ในลักษณะที่ทำให้บุคคลหรือบุตรหลานของครอบครัวนั้นมีโอกาสทางการศึกษา การคบหาสมาคม การติดต่อกับบุคคลต่าง ๆ น้อยลง ทำให้การพัฒนาความรู้ ความคิด ความเชื่อ และวิธีการดำรงชีวิตคับแคบ หรือไม่สมบูรณ์เต็มที่ตามที่ควรจะเป็นได้ ฐานะทางเศรษฐกิจที่ด้อยย่อมจะส่งผลต่อการวางตัวบทบาทในชุมชน หน้าที่การงานอาชีพ ตลอดจนเพื่อนฝูงที่สามารถจะคบหาสมาคมกันอย่างใกล้ชิด จึงแน่ใจว่าฐานะทางเศรษฐกิจที่ด้อยของครอบครัวเป็นอุปสรรคต่อการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยอยู่บ้าง

<u>ปัญหาข้อ ๑๖ วัยของเด็ก เยาวชนและนักเรียนเกี่ยวข้องกับขั้นตอนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยอย่างไร</u>

<u>คำตอบ</u> วัยของเด็ก เยาวชนและนักเรียนเกี่ยวข้องกับขั้นตอนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยในลักษณะต่อไปนี้

๑๖.๑ ระยะจากปฏิสนธิถึงอายุ ๖ ปี เด็กจะอยู่ภายใต้การเอาใจใส่ อุปการะเลี้ยงดูของบิดา มารดา และครอบครัว เด็กจะได้รับการสอนให้สามารถใช้ภาษาของครอบครัวหรือภาษาถิ่น ได้เรียนรู้กิริยามารยาท ความประพฤติ และดำเนินชีวิตตามแบบที่บิดามารดา หรือครอบครัวเห็นว่าเหมาะสม ได้คบเพื่อนที่อยู่ใกล้ ๆ กัน ในหมู่บ้านเดียวกัน รู้จักญาติพี่น้องที่ใกล้ชิด เช่นรู้ว่า คนนั้นเป็นพี่ คนนั้นเป็นลุง คนนั้นเป็นน้า คนนี้เป็นยาย ฯลฯ เป็นต้น เด็กมีโอกาสไปวัดบ้าง โดยไปกับญาติหรือบิดามารดา

๑๖.๒ จากระยะอายุ ๗ ปี ถึง ๑๓ ปี เด็กจะเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา มีโอกาสได้รับการสั่งสอนอบรมตามแบบแผนของรัฐ โดยมีครูเป็นผู้แทนรัฐในการถ่ายทอดเจตนาความเป็นชาติไทย เด็กมีโอกาสคบเพื่อนมากขึ้น มีโอกาสไปวัดกับเพื่อนหรือไปกับญาติและบางครั้งอาจจะไปเอง เด็กจะได้เรียนรู้ภาษาเขียน ประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น และของชาติไทย ได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ได้รับการอบรมให้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เป็นต้น เด็กบางคนอาจจะบวชเป็นสามเณรในระหว่างปิดภาคเรียน ฯลฯ

๑๖.๓ จากอายุ ๑๔ – ๑๙ ปี เยาวชนจะได้เรียนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา หรือประกอบอาชีพตามอย่างบิดามารดา ตามสภาพของท้องถิ่น ซึ่งมีอาชีพทางการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์เป็นส่วนใหญ่ เยาวชนบางคนอาจจะบวชเป็นสามเณร บางคนอาจจะแต่งงานมีครอบครัว และมีบุตร บางคนอาจจะเดินทางท่องเที่ยวผจญภัยไปยังท้องถิ่นอื่น ๆ หรือไปหางานทำในท้องถิ่นอื่นหรือในเมืองใหญ่และกรุงเทพมหานคร บางคนอาจจะเริ่มเข้ารับราชการ เป็นทหาร ตำรวจ เสมียน ฯลฯ การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยจะขยายจากพื้นที่ในตำบลนาแห้วออกไปสู่พื้นที่อันกว้างใหญ่ไพศาลของประเทศไทยและประเทศใกล้เคียงและโลก และเรียนรู้เจตนาความเป็นชาติไทยจากสิ่งแวดล้อม และบุคคลต่าง ๆ ตามที่แต่ละคนจะพบเห็นหรือสัมผัส

วัยของเด็ก เยาวชน และนักเรียนจึงเกี่ยวข้องกับขั้นตอนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยดังกล่าวมาแล้ว

<u>ปัญหาข้อ ๑๗ กระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยเริ่มต้นเมื่อใด สิ้นสุด เมื่อใด</u>

<u>คำตอบ</u> กระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยเริ่มต้นเมื่อใด กำหนดไม่ได้และสิ้นสุดเมื่อใดก็บอกไม่ได้ กระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย มีลักษณะคล้าย ๆ กับปัญหาไก่เกิดก่อนไข่ หรือไข่เกิดก่อนไก่ เมื่อบุคคลเกิดขึ้นมาเป็นชีวิตใหม่ กระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยเกิดมาก่อนนั่นแล้ว เพราะมี ปู่ ย่า ตา ทวด บิดา มารดา และสังคม สภาพแวดล้อมอยู่ก่อนแล้ว และเมื่อบุคคลตาย กระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยก็ยังดำเนินต่อไป เพราะบุคคลนั้นอาจจะมีลูกหลานญาติพี่น้อง มีผลงาน มีความคิดความเชื่อ ฯลฯ ซึ่งก่อให้กระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย

ดำเนินต่อไปไม่มีวันสิ้นสุด โดยเฉพาะการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยทางเชื้อชาติ และลักษณะนิสัยแบบไทย เป็นสิ่งที่ประมาณไม่ได้ว่าเกิดมาตั้งแต่เมื่อใด และจะหมดสิ้นเมื่อใด การศึกษาประวัติเป็นระยะยาวของตระกูลต่าง ๆ ในตำบลนาแห้ว ก่อให้เกิดความซาบซึ้งในเรื่องนี้ดียิ่ง

ปัญหาที่ ๑๘ ใครมีบทบาทสำคัญที่สุดในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย

คำตอบ ผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว พอจะสรุปลำดับความสำคัญได้ดังนี้

๑๘.๑ มารดา
๑๘.๒ บิดา
๑๘.๓ ปู่ ย่า ตา ยาย
๑๘.๔ พี่
๑๘.๕ พระ
๑๘.๖ ครู
๑๘.๗ ญาติ
๑๘.๘ ผู้นำท้องถิ่น
๑๘.๙ คนอื่น ๆ ในท้องถิ่น

ปัญหาที่ ๑๙ การคมนาคม วิทยุ โทรทัศน์และการสื่อสารมวลชนด้านอื่น ๆ มีผลต่อการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยอย่างไร

คำตอบ การคมนาคม วิทยุ โทรทัศน์และการสื่อสารมวลชนด้านอื่น ๆ มีผลต่อการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย โดยการขยายโอกาสในการติดต่อสัมพันธ์กับโลกภายนอกให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เมื่อถนนราดยางมาถึงตำบลนาแห้ว ก็มีพ่อค้าจากเมืองอื่น จังหวัดอื่นนำสินค้าแปลก ๆ มาขาย คนในตำบลนาแห้วก็สามารถเดินทางไปยังท้องถิ่นอื่น ๆ ได้ง่าย ทำให้ได้เปิดหูเปิดตาพบเห็นสิ่งใหม่ ๆ มากขึ้น เมื่อมีวิทยุ ประชาชนก็ได้ฟังข่าวต่าง ๆ ได้ทันเหตุการณ์ เมื่อมีโทรทัศน์ในตำบลนาแห้ว ประชาชนก็ได้ชม

การแสดงบ้าง ได้เห็นภาพเหตุการณ์ และข่าวสำคัญ ๆ เหมือนประชาชนในเมืองใหญ่บ้าง ทำให้ประชาชนฉลาดขึ้น รู้เท่าทันเหตุการณ์ต่าง ๆ เมื่อมีหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์อ่าน ประชาชนก็สนใจเหตุการณ์บ้านเมืองในวงกว้างยิ่งขึ้น ทำให้เข้าใจความเป็นไปของประเทศชาติโดยส่วนรวมดีขึ้น ฯลฯ การคมนาคม วิทยุ โทรทัศน์ และการสื่อสารมวลชนด้านอื่น ๆ นับวันแต่จะมีความสำคัญเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในอำเภอนาแห้ว ผู้วิจัยมีความมั่นใจว่าในระยะ ๕ ปีที่ผ่านมา ประชาชนในตำบลนาแห้วฉลาดรู้ทันโลกมากกว่า เมื่อ ๑๐ ปีก่อนอย่างแน่นอน

ปัญหาข้อ ๒๐ การส่งบุตรหลานไปเรียนในท้องถิ่นอื่นมีผลต่อการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยอย่างไร

คำตอบ การส่งบุตรหลานไปเรียนในท้องถิ่นอื่นมีผลต่อการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยในหลายลักษณะ เช่น

๒๐.๑ เป็นการเพิ่มโอกาสและการมีส่วนร่วมในกระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยมากยิ่งขึ้น คือ เมื่อบุตรหลานมีความรู้กว้างขวางขึ้น ได้ติดต่อสัมพันธ์กับคนไทย วัฒนธรรมไทยในท้องถิ่นอื่นมากขึ้นก็มีโอกาสทำงาน มีรายได้สูงขึ้น มีตำแหน่งราชการสูงขึ้น ฯลฯ การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยก็ย่อมจะลึกซึ้ง แนบเนียนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๒๐.๒ เป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ญาติพี่น้อง บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย และวงศ์ตระกูล ประชาชนในตำบลนาแห้วยกย่องผู้มีความรู้ ผู้มีโอกาสเรียนสูงถึงมหาวิทยาลัยและได้รับราชการ เมื่อบุตรหลานเรียนสำเร็จก็ส่งผลให้ครอบครัวมีความเบิกบาน มีความพึงพอใจในความเป็นชาติไทย ภาคภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นคนไทย เพราะมีหน้ามีตาในสังคม

๒๐.๓ เป็นการเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้กับท้องถิ่นและเป็นแรงบันดาลใจให้อนุชนทั่ว ๆ ไป เอาอย่างในทางดีงาม เด็ก ๆ จะสนใจการเล่าเรียนมากขึ้น เพราะมีตัวอย่างทางความสำเร็จในการเรียนให้เห็น ไม่ใช่นิยาย หรือนิทานที่เล่าสืบต่อกันมา โดยไม่ปรากฏของจริงให้เห็น

ปัญหาข้อ ๒๑ จุดมุ่งหมายสูงสุดของบิดามารดาหรือญาติผู้ใหญ่ ต้องการให้บุตรหลานของตนเป็นอะไร

คำตอบ จุดมุ่งหมายสูงสุดของบิดามารดาหรือญาติผู้ใหญ่ในตำบลนาแห้วต้องการให้บุตรหลานของตนเป็นนาย หรือข้าราชการ โดยจะเป็นระดับต่ำสูงอย่างไรก็ดีทั้งนั้น เช่น เป็นครู อาจารย์ เสมียน ตำรวจ ทหาร แม้ไม่ได้เป็นอะไรก็ขอให้ได้เป็นภารโรงหรือผู้ใหญ่บ้าน ก็ปลื้มใจยิ่งแล้ว ความมุ่งหมายที่จะให้ลูกเป็นคนดี พึ่งตนเองได้ เลี้ยงตนเองได้ ทำตนเป็นประโยชน์แก่สังคม และมีความพึงพอใจในชีวิตและการงานเป็นอันดับรองลงมา ที่สำคัญคือขอให้มีตำแหน่งไว้ก่อน เรื่องการกินดีอยู่ดีมีความเป็นไทค่อยคิดทีหลัง สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นค่านิยมแบบศักดินา หรือระบอบเจ้าขุนมูลนาย ซึ่งยังฝังแน่นอยู่ในสังคมไทยนั่นเอง

ปัญหาข้อ ๒๒ การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐมากน้อยเพียงใด

คำตอบ การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐค่อนข้างมาก เพราะตำบลนาแห้วเป็นที่ตั้งของสถานที่หน่วยราชการของอำเภอนาแห้ว มีทั้งวัดและโรงเรียนสำคัญของอำเภอตั้งอยู่ ความพยายามของหน่วยงานของรัฐได้ผลดีทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในทางดีงามหลายด้าน เช่น ความคิด ความเชื่อที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมก็มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีงามขึ้น ความภาคภูมิใจในความเป็นไทยมีมากขึ้น เป็นต้น

ปัญหาข้อ ๒๓ ทางราชการได้สนองตอบต่อพฤติกรรมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วอย่างไร

คำตอบ ทางราชการได้สนองตอบต่อพฤติกรรมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วในหลายลักษณะ เช่น

๒๓.๑ ส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น พิธีทำบุญทางศาสนา บำรุงวัดและจัดการศึกษาให้ประชาชนได้รับโอกาสทางการศึกษาเพิ่มขึ้น

๒๓.๒ อนุญาตให้ประชาชนดำเนินชีวิตได้ตามแบบแผนที่เคยปฏิบัติกันมาแต่โบราณ ไม่ก้าวก่าย เกะกะ หรือควบคุมความคิด ความเชื่อ และวิถีชีวิตของประชาชน

๒๓.๓ สร้างความเจริญให้แก่ตำบลนาแห้วในด้านต่าง ๆ เป็นการสนองตอบต่อพฤติกรรมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วเป็นอย่างดี

ปัญหาข้อ ๒๔ การวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในทางที่ดีงามแก่ประชาชนอย่างไร

คำตอบ การวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในทางที่ดีงามแก่ประชาชนในตำบลนาแห้วดังต่อไปนี้

๒๔.๑ สร้างความหวังและความภาคภูมิใจให้แก่ประชาชน ว่าคนที่มีความรู้ มีความสามารถมีคุณความดีต่อท้องถิ่นย่อมได้รับเกียรติยกย่องตามสมควร แม้ตัวจะตายแล้วแต่ชื่อเสียงและคุณความดียังอยู่

๒๔.๒ สร้างความสามัคคีในหมู่ประชาชนเพราะการสืบประวัติระยะยาวทำให้ทราบว่าเป็นญาติพี่น้อง สืบเชื้อสายมาจาก ปู่ ย่า ตา ทวด อันเดียวกัน

๒๔.๓ ทำให้เกิดการเอาอย่างคนดี มีการให้ความร่วมมือในการวิจัยและการทำกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน เช่น โครงการสร้างพิพิธภัณฑ์ต้อไม้ โครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นเพื่อสร้างมหาวิทยาลัย ฯลฯ

๒๔.๔ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทยและท้องถิ่นของตนมากยิ่งขึ้น ไม่มีปมด้อยอีกต่อไป

๒. สมมติฐานเกี่ยวกับการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ ๔ ข้อ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล จึงจะได้นำสมมติฐานทั้ง ๔ ข้อ มาพิจารณาดังต่อไปนี้

สมมติฐานข้อ ๑ ความรู้และประสบการณ์ของประชาชนเป็นพื้นฐานของการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติ

ข้อมูลจากการสังเกต การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสัมภาษณ์ และการตรวจสอบคำตอบในแบบสอบถาม ผู้วิจัยวินิจฉัยว่าสมมติฐานข้อ ๑ เป็นความจริง ความคิด คำพูด กิริยา ท่าทาง ความเชื่อ ศาสนา ภาษา การแต่งกาย ประเพณี วัฒนธรรม สืบต่อมาจากความรู้และประสบการณ์ที่ประชาชนได้รับมาทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้วิจัยจึงสรุปว่า ความรู้และประสบการณ์ของประชาชนเป็นพื้นฐานของการสืบทอดความเป็นชาติ หากความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับชาติไทยไม่มีการสืบทอดความเป็นชาติไทยก็จะสิ้นสุดลงทันที

<u>สมมติฐานข้อ ๒ การกระทำของผู้ใหญ่ บิดา มารดา เป็นสิ่งที่มีพลังในการสืบทอดความเป็นชาติมากกว่าคำพูด</u>

จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กทารกและเด็กเล็กเมื่ออยู่กับ บิดา มารดา ตา ยาย เด็กจะชน และเล่นสิ่งของต่าง ๆ เช่น ลากกระป๋องนม จูงตุ๊กตา อุ้มของเล่น บางทีก็ตีน้อง ฯลฯ นาน ๆ จะได้ยินเสียง บิดา มารดา ตา ยาย ดุเด็กทีหนึ่ง แต่เด็กเห็นผู้ใหญ่อยู่ตลอดเวลาหรือเกือบตลอดเวลา จากการพิจารณาความถี่ของการเห็นทางตา กับความถี่ของคำพูดของ บิดา มารดา ตา ยายที่เด็กได้ยินทางหู การเห็นทางตาจะมีความถี่มากกว่าคือเห็นบ่อยกว่า เห็นนานกว่า และช้า ๆ กันมากกว่าการได้ยิน นอกจากนี้จากพฤติกรรมที่เห็นได้ด้วยตาในเวลาอันสั้น ถ้าจะบรรยายเป็นคำพูดจะใช้เวลานานกว่า และอาจจะบรรยายสถานการณ์ เหตุการณ์ สิ่งที่เห็นได้ไม่ครบ จากเหตุผลและการสังเกตตามตัวอย่างที่ยกมา ผู้วิจัยจึงวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ใหญ่ บิดา มารดา เป็นสิ่งที่มีพลังในการสืบทอดความเป็นชาติมากกว่าคำพูดทำนองเกี่ยวกับคำพังเพยของไทยที่ว่า "สิบปากว่าไม่เท่าตาเห็น"

<u>สมมติฐานข้อ ๓ เด็กจะได้รับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติตั้งแต่แรกเกิดและมีผลถาวรตั้งแต่อายุ ๔ ปีเป็นต้นไป</u>

สมมติฐานข้อนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาทบทวนตลอดเวลาที่ไปเก็บข้อมูลภาคสนาม เมื่อพบเห็นเด็ก ๆ ผู้วิจัยจะนึกถึงสมมติฐานข้อนี้อยู่เสมอ เมื่อใช้เวลาพิจารณาสังเกตเด็กอยู่นานและหลายครั้ง ผู้วิจัยจึงสรุปว่า สมมติฐานข้อนี้ไม่เป็นความจริง เพราะเหตุผลต่อไปนี้

๓.๑ การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติทางเชื้อสาย ควรจะเกิดตั้งแต่เด็กปฏิสนธิในครรภ์ของมารดา แต่โอกาสที่จะได้เชื้อชาติไทยจะต้องเกิดมาก่อนการปฏิสนธิของเด็ก เริ่มตั้งแต่บิดามารดาของเด็ก และเรื่อยไปจนถึงบิดามารดาของบิดามารดาของเด็ก และย้อนหลังไปเรื่อย ๆ ไม่มีที่สิ้นสุด ด้วยเหตุนี้การที่จะมีเชื้อชาติไทยจึงเป็นของยากจริง ๆ การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติทางเชื้อสายจึงยากที่จะกำหนดได้ว่าเริ่มตั้งแต่เมื่อใด จะมานับเอาตอนแรกเกิดหรือตอนปฏิสนธิในครรภ์ของมารดาคงจะไม่ถูกแน่

๓.๒ เมื่อเด็กคลอดจากครรภ์มารดาจะโดยวิธีธรรมชาติหรือโดยการผ่าตัดก็ตาม เด็กยังจะต้องผ่านกระบวนการอีกหลายอย่างจึงจะรู้ว่าตัวเองเป็นคนไทย เมื่อคลอดใหม่ ๆ เด็กคงจะไม่รู้อะไร ไม่เข้าใจอะไร การกระทำของเด็กเช่นการหายใจ การร้อง ฯลฯ คงจะเป็นไปโดยอัตโนมัติตามธรรมชาติของสิ่งที่มีชีวิต ถ้าบิดามารดาเป็นเชื้อชาติไทย มีบรรพชนเป็นเชื้อชาติไทย เด็กที่เกิดใหม่ก็จะมีรูปร่าง หน้าตา ผิว สีของผม เป็นลักษณะของคนไทยที่ยอมรับกันทั่ว ๆ ไป เด็กบางคนอาจจะมีลักษณะพิเศษบ้าง แต่ลักษณะรวม ๆ ก็จะเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นลักษณะของเด็กไทยทางร่างกาย

๓.๓ จากการสังเกตเด็กและสนทนากับเด็กอายุ ๓ – ๔ ขวบ ผู้วิจัยรู้สึกว่าเด็กยังไม่รู้เรื่องราวเกี่ยวกับสังคมมากนัก เด็กจำชื่อตนเองได้ บอกชื่อบิดา มารดาได้ร้องเพลงง่าย ๆ ได้กระท่อนกระแท่น จดจำเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้บ้าง แต่การที่จะมีความเชื่อมั่น ยึดมั่นในหลักการอุดมการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งยังไม่มี เมื่อเด็กย้ายบ้านตามบิดามารดาไปอยู่ที่ที่มีภาษาพูดสำเนียงหมู่บ้านอื่น ๆ และมองไม่เห็นความหมายของการพูดสำเนียงที่ต่างกันว่า มีผลต่อการที่ผู้ใหญ่และคนอื่น ๆ จะมองเด็กในลักษณะใด เมื่อสังเกตเด็กอายุ ๔ ปีที่เกิดที่หมู่บ้านอื่น แต่มีปู่ย่าอยู่ที่บ้านนาโพธิ์ เด็กจะพยายามเอาอย่างเด็กบ้านนาโพธิ์และทำตามที่ปู่และย่าสั่งสอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปว่าเด็กอายุจากแรกเกิดถึง ๔ ปี ยังไม่สามารถที่จะเป็นตัวของตนเองมากนัก การจดจำด้านภาษา นิสัย ความคิด ความเชื่อจะเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อม ถ้าย้ายเด็กไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ใช่สังคมไทย เด็กจะเปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งแวดล้อมใหม่นั้นในเวลาไม่นานนัก และจะลืมหรือทิ้งสภาพแวดล้อมเดิมจนหมดสิ้น และยอมรับเอาสิ่งแวดล้อมใหม่เป็นของตนเองแทน

จากข้อสังเกตดังกล่าวผู้วิจัยจึงวินิจฉัยว่า สมมติฐานข้อ ๓ ที่ว่าเด็กจะได้รับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติตั้งแต่แรกเกิดและมีผลถาวรตั้งแต่อายุ ๔ ปี เป็นต้นไปนั้นไม่เป็นความจริง

<u>สมมติฐานข้อ ๔ ภาษา หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาและประเพณีของท้องถิ่นเป็นฐานสำคัญที่ช่วยให้ประชาชนและเด็กในตำบลนาแห้วสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยได้อย่างมั่นคง</u>

สมมติฐานข้อนี้ ผู้วิจัยวินิจฉัยว่าเป็นความจริง เพราะเหตุผลต่อไปนี้

๔.๑ ภาษาที่ใช้กันอยู่ในตำบลนาแห้วกล่าวได้ว่าเป็นภาษาไทยที่มีความเป็นไทยเดิมมาก มีคำภาษาต่างชาติน้อยหรือเกือบไม่มีเลย ภาษาที่ใช้กันอยู่จึงแสดงความเป็นชาติไทยเต็มที่ การเข้าใจจดจำ และใช้ภาษาตำบลนาแห้วได้ดี ถูกต้องก็แสดงว่าสามารถสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยได้แล้วด้านหนึ่ง

๔.๒ พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย ประชาชนในตำบลนาแห้วนับถือพระพุทธศาสนาร้อยละ ๑๐๐ หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาจึงเป็นสิ่งที่ ปู่ ย่า ตา ยาย บิดา มารดา และผู้ใหญ่ในตำบลนาแห้วถ่ายทอดให้แก่เด็ก อนุชน และนักเรียนในตำบลนาแห้ว เมื่อเด็กมีความศรัทธา และนับถือพระพุทธศาสนาทุกคน ย่อมเป็นเครื่องยืนยันว่า หลักธรรม คำสอนในพระพุทธศาสนาเป็นฐานสำคัญที่ช่วยให้ประชาชนและเด็กในตำบลนาแห้วสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยได้อย่างมั่นคง คือไม่มีใครเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอื่นเลย นอกจากศาสนาประจำชาติของตนเองเท่านั้น

๔.๓ ประเพณีของท้องถิ่นเป็นการแสดงออกทางความคิด ความเชื่อ ความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในท้องถิ่น ให้สามารถมองเห็นหรือสัมผัสได้ ประชาชนในตำบลนาแห้วมีประเพณีของตนเองและสืบทอดกันมาแต่โบราณ เช่น ประเพณีการทำบุญตักบาตร ประเพณีการเคารพนับถือผู้ใหญ่ ครูบาอาจารย์ ประเพณีการร่วมแรงร่วมใจกันในการทำงานที่ต้องออกแรงมาก เช่นการสร้างเหมืองฝาย และปลูกบ้าน ฯลฯ แม้ประเพณีบางอย่างจะเลือนไปเพราะมีของใหม่มาแทน แต่การมีประเพณีของตนเองเหลืออยู่บางทำให้มีเอกลักษณ์ หรือรูปแบบการดำเนินชีวิตของตนเอง ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ประเพณีของท้องถิ่นที่แสดงเอกลักษณ์ของตนเองเป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้ประชาชนและเด็กในตำบลนาแห้วสืบทอดเจตนาความเป็น

ชาติไทยได้อย่างมั่นคง

การแสวงหาคำตอบให้ปัญหาต่าง ๆ ที่ต้องการศึกษาและการพิจารณาสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกระทำข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลนาแห้วและแก้ปัญหาต่าง ๆ ทั้งด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย เศรษฐกิจ การคมนาคม การเมือง การปกครอง ความมั่นคงปลอดภัยและอื่น ๆ การวินิจฉัยต่าง ๆ กระทำในสภาพแวดล้อมที่มีปัญหา และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงไม่ได้อาศัยการเล่นตัวเลข หรือเหตุการณ์สมมติเป็นเครื่องกำหนด จึงมั่นใจว่า คำตอบและการวินิจฉัยต่าง ๆ จะสามารถนำไปแก้ปัญหาและพัฒนาพื้นที่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ ๗

สรุปและความเห็น

บทที่ ๑ รายงานความเป็นมาของโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ซึ่งเป็นปฐมเหตุและจุดหมายปลายทางของโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง กล่าวถึงประวัติหลักการ เหตุการณ์ ผู้สนับสนุน ความสำเร็จและความเคลื่อนไหวต่าง ๆ

บทที่ ๒ รายงานความคิด ความเชื่อ หลักการและความเป็นมาของโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ณ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย การพัฒนาตนเองของผู้วิจัย วิธีการดำเนินโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และเสนอแผนการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนและประเทศชาติ-ทฤษฎีการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง เป็นการสรุปความคิด ความเชื่อ ประสบการณ์ ความพยายามและผลงานเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองเป็นเวลา ๓๕ ปี ของผู้วิจัย

บทที่ ๓ รายงานรายละเอียดวิธีการวิจัยปีงบประมาณ ๒๕๒๖ และการเก็บข้อมูลโครงการวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว ในบทนี้จะเน้นการปฏิบัติงานภาคสนามเป็นพิเศษ เพราะถือว่าเป็นหัวใจของโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และเป็นความแตกต่างระหว่างการวิจัยเพื่อการพัฒนา ด้วยการอุทิศชีวิตจิตใจเพื่อท้องถิ่นมาตุภูมิของตนเอง และการวิจัยเพื่อจุดประสงค์อื่น ๆ แม้จะมีชื่อคล้ายคลึงกัน

บทที่ ๔ รายงานเกี่ยวกับข้อมูลจากแบบสอบถามการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย กล่าวถึงข้อมูลคำตอบของนิสิตปริญญาโท จำนวน ๖๓ คน ข้อมูลคำตอบของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๑๓๐ คน เกี่ยวกับสิ่งสำคัญที่แสดงให้เห็นความเป็นชาติไทย การกระทำที่แสดงเจตนาความเป็นชาติไทย ผู้ส่งเสริมและทำการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย กิจกรรมและสิ่งต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย ผลของการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย และเวลาที่การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยสมบูรณ์ เป็นต้น

บทที่ ๕ รายงานเกี่ยวกับองค์ประกอบและกระบวนการต่าง ๆ ในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว กล่าวถึงองค์ประกอบ เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการศึกษา ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในตำบลนาแห้ว กระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว กล่าวถึงแบบแผนการพัฒนาชีวิต ทิศทางของการพัฒนาชีวิต กระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วตามแผนการพัฒนาชีวิต กระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วตามทิศทางของการพัฒนาชีวิต เป็นต้น

บทที่ ๖ รายงานเกี่ยวกับปัญหาที่ต้องการคำตอบ ๒๔ ข้อ และสมมติฐานเกี่ยวกับการวิจัย ๔ ข้อ

บทที่ ๗ เป็นสรุปผลการวิจัยและความคิดเห็นต่าง ๆ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์และลู่ทางในการศึกษาค้นคว้าวิจัยและการพัฒนาท้องถิ่นชนบทไทยให้เจริญก้าวหน้า และร่มเย็นเป็นสุขต่อไป

การวิจัยในโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง เป็นการแสวงหาและการเสนอรูปแบบการวิจัยเพื่อการพัฒนาชนบทไทยและรูปแบบการพัฒนาชนบทไทยที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

ก. <u>สรุป</u>

การวิจัยโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองปีงบประมาณ ๒๕๒๖ เรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว โครงการนี้ได้รับเงินอุดหนุน ๓๘,๐๐๐ บาท (สามหมื่นแปดพันบาทถ้วน)

๑. <u>จุดมุ่งหมายของการวิจัย</u> มีดังนี้

๑.๑ เพื่อบันทึกและเก็บรวบรวมวิธีการ กระบวนการ การเล่น ถ้อยคำ ประโยค ท่าทาง พิธีการ นิยาย นิทาน และสถานการณ์เกี่ยวกับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชน

ในตำบลนาแห้ว

๑.๒ เพื่อวิเคราะห์ความถี่และพลังของการเล่น ถ้อยคำ ประโยค ท่าทาง พิธีการ นิยาย นิทาน และสถานการณ์เกี่ยวกับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว

๑.๓ เพื่อจัดทำแผนภูมิกระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยเพื่อ ส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขกระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๑.๔ เพื่อปฏิบัติการเสริมวิธีการ กระบวนการที่เหมาะสมดีงามและปรับปรุงแก้ไขวิธีการ กระบวนการที่บกพร่อง โดยการสอนอบรมและถ่ายทอดวิธีการพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพให้แก่ประชาชนในตำบลนาแห้วในขณะที่ผู้วิจัยไปรวบรวมข้อมูลและปฏิบัติงานภาคสนาม

๑.๕ เพื่อสร้างแบบสอบถามและแบบทดสอบสำหรับเก็บข้อมูลบางประการเกี่ยวกับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย

๒. <u>ขอบเขตของการวิจัย</u> ด้วยความจำเป็นหลายประการ การวิจัยในปีงบประมาณ ๒๕๒๖ ผู้วิจัยจึงจำกัดขอบเขตของการวิจัยดังต่อไปนี้

๒.๑ การรวบรวมข้อมูลจะจำกัดอยู่ที่บ้านนาโพธิ์ บ้านเหมืองแพร่ บ้านบุ่ง บ้านนาแห้วเก่า และบ้านนาแห้วใหม่เท่านั้น สำหรับบ้านโป่งกูด และบ้านห้วยนาสี เพียงแต่ผ่านไปดู

๒.๒ การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วมีขอบเขตถึงเฉพาะการสืบทอดความตั้งใจ ความคิด ความเชื่อ ภาษา ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมและแนวทางการดำรงชีวิต

๒.๓ การรวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่จะใช้การสังเกต การบันทึกเสียง การถ่ายภาสีและสไลด์ การฟัง การดู การไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และการปฏิบัติงานในพื้นที่ และเน้นสภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ สถานที่เกิดเหตุ ช่วงเวลา และบรรยากาศตามธรรมชาติเป็นสำคัญ การประเมินเหตุการณ์

สถานการณ์ เป็นตัวเลขจะไม่พยายามทำ

๒.๔ กลุ่มตัวอย่างไม่ได้ใช้วิธีการสุ่ม แต่ใช้สถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ เป็นตัวกำหนด นอกจากนี้ก็ใช้การเลือกตามที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นผู้ที่มีความเหมาะสมที่สุดในสภาพแวดล้อมและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตอนไปเก็บข้อมูล

๒.๕ การตีความเหตุการณ์ คำพูด คำบรรยาย หลักฐานต่าง ๆ เป็นความรับผิดชอบของผู้วิจัย

๓. <u>กลุ่มตัวอย่าง</u> กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างเพื่อสร้างแบบสอบถามการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยและกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษากระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย ของประชาชนในตำบลนาแห้ว

๓.๑ กลุ่มตัวอย่างเพื่อสร้างแบบสอบถามการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย ประกอบด้วย นิสิตปริญญาโทที่เรียนวิชาศึกษา ๕๐๑ พื้นฐานทางปรัชญาของการศึกษา ในภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๒๕ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สอน มีจำนวน ๖๓ คน ครูโรงเรียนนาแห้ววิทยา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย จำนวน ๔ คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑, ๒, ๓ โรงเรียนนาแห้ววิทยา ปีการศึกษา ๒๕๒๕ จำนวน ๑๓๐ คน รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๙๗ คน

๓.๒ กลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษากระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว ประกอบด้วย ประชาชน ครู นักเรียน และเด็กในตำบลนาแห้วที่ปรากฏในเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างนี้ประกอบด้วยประชาชนส่วนใหญ่ของตำบลนาแห้ว รวมประมาณ ๑,๕๐๐ คน ผู้วิจัยได้พยายามรวบรวมข้อมูล และสัมภาษณ์เป็นพิเศษ จำนวน ๑๕๐ คน หรือประมาณ ร้อยละ ๑๐ ของกลุ่มตัวอย่างที่สังเกตเป็นส่วนรวม ผู้ที่ผู้วิจัยสังเกตและสัมภาษณ์เป็นพิเศษได้แก่

๓.๒.๑ <u>ผู้นำท้องถิ่น</u> ได้แก่ กำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ตำบล ผู้ทรงคุณวุฒิ อดีตแพทย์ตำบล อดีตผู้ใหญ่บ้าน อาสารักษาดินแดน กรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พอดา จำนวน ๓๐ คน

๓.๒.๒ ผู้มีอายุมากและผู้รู้ของท้องถิ่น หมายถึงผู้มีอายุระหว่าง ๖๑ – ๘๐ ปี จำนวน ๒๐ คน

๓.๒.๓ ผู้เป็นบิดามารดา ซึ่งมีอายุระหว่าง ๒๐ – ๖๐ ปี จำนวน ๕๐ คน

๓.๒.๔ เยาวชนและนักเรียน อายุระหว่าง ๑๕ – ๑๙ ปี จำนวน ๑๕ คน

๓.๒.๕ เด็กและนักเรียน อายุระหว่าง ๔ – ๑๔ ปี จำนวน ๑๕ คน

๓.๒.๖ เด็ก อายุจากแรกเกิดถึง ๓ ปี จำนวน ๑๐ คน

๓.๒.๗ ครูโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน ๑๐ คน

๔. วิธีการเก็บข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการปฏิบัติจริง การเก็บข้อมูลจะควบคู่ไปกับการลงมือทำงานร่วมกับประชาชนและเจ้าหน้าที่ทุกขั้นตอน การกระทำทุกอย่างให้อธิบายตัวเอง เปิดเผยตัวเอง ให้ความหมายแก่ตัวเองไปในตัว วิธีการเก็บข้อมูลที่สำคัญมีดังนี้

๔.๑ การปฏิบัติงานภาคสนาม ผู้วิจัยได้ไปปฏิบัติงานภาคสนามที่ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย รวม ๗ ครั้ง เป็นเวลา ๔๐ วัน และถือว่าการปฏิบัติงานภาคสนามเป็นหัวใจของงานวิจัยนี้ และเป็นส่วนสำคัญที่สุด ที่ก่อให้เกิดคุณประโยชน์แก่สังคมและการพัฒนาท้องถิ่นที่แท้จริง

๔.๒ การสังเกต ใช้ตา หู จมูก ลิ้น และกายสัมผัส รับรู้ และตรวจสอบปรากฏการณ์ เหตุการณ์ สถานการณ์ ดินฟ้าอากาศ อาหาร น้ำ ฯลฯ ในตำบลนาแห้วเพื่อให้ทราบความจริงให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

๔.๓ การสัมภาษณ์ ใช้การถามและการสนทนากับบุคคลต่าง ๆ เกี่ยวกับตำบลนาแห้ว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัดเลย รองผู้ว่าราชการจังหวัด สมาชิกสภาจังหวัด นายอำเภอนาแห้ว ปลัดอำเภอ หัวหน้าหมวดการศึกษา ป่าไม้อำเภอ ที่ดินอำเภอ ตำรวจ อาสารักษาดินแดน กำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้สูงอายุ ผู้รู้ของท้องถิ่น หัวหน้าครอบครัว บิดามารดาของเด็ก

ครู พระสงฆ์ นักเรียน เยาวชนและเด็ก ๆ ฯลฯ ประมาณ ๓๐๐ คน

๔.๔ การใช้แบบสอบถาม การปฏิบัติงานภาคสนามผู้วิจัยไม่ได้ให้ประชาชนและเด็กกรอกแบบสอบถาม แต่ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นเค้าโครงในการสัมภาษณ์ การสังเกต และการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเก็บข้อมูลในการวิจัย

๔.๕ การบันทึกเสียง ได้บันทึกเสียงเหตุการณ์ที่สำคัญ และการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ไว้ประกอบการวิจัย ใช้แถบบันทึกเสียงรวม ๓๐ ม้วน

๔.๖ การถ่ายภาพสีและสไลด์ ได้ถ่ายภาพสีและสไลด์เพื่อบันทึกเหตุการณ์ และสิ่งสำคัญประกอบการเก็บข้อมูลไว้ ประมาณ ๑,๐๐๐ ภาพ

๔.๗ การปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับประชาชน คณะผู้วิจัยได้ปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับประชาชนในตำบลนาแห้ว และบุคคลอื่น ๆ เช่น การตั้งศูนย์เด็กเล็กก่อนวัยเรียนที่บ้านเหมืองแพร่ การริเริ่มทำโครงการพิพิธภัณฑ์ต่อไม้ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนและนักเรียนรัก บำรุงรักษา สงวนป่าและปลูกป่าไม้ การดำเนินโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้นเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการและจุดมุ่งหมายในชีวิต ความรักท้องถิ่น เศรษฐกิจและความมั่นคงของท้องถิ่น นอกจากนี้ได้ร่วมงานพัฒนาผู้นำท้องถิ่น เยาวชนและนักเรียนในรูปแบบที่เน้นการพัฒนาตนเองตลอดระยะเวลาการปฏิบัติงานภาคสนามอีกด้วย

๕. ผลการวิจัยและการปฏิบัติงานภาคสนาม

๕.๑ การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว

ประชาชนในตำบลนาแห้วเป็นเชื้อชาติไทยร้อยละ ๑๐๐ นับถือพระพุทธศาสนาร้อยละ ๑๐๐ จึงมีความเป็นไทยโดยสมบูรณ์

๕.๑.๑ ข้อมูลจากแบบสอบถาม นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ได้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๑๓๐ คน ได้ให้ข้อมูลที่มีคุณค่าเกี่ยวกับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วดังนี้

๕.๑.๑.๑ สิ่งสำคัญสิบอันดับแรกที่แสดงให้เห็นความเป็นชาติไทย ได้แก่ การรักถิ่นที่เกิด พระมหากษัตริย์ การอุปการะผู้มีพระคุณ เช่น บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย พระพุทธศาสนา ภาษาไทย เขตแดนของประเทศ การกราบไหว้ผู้ใหญ่ บิดา มารดา ครูบา อาจารย์ การแต่งงานกับคนไทย ด้วยกัน ประเพณีทำบุญตักบาตร ประเพณีบุญแห่พระเวส (บุญหลาง)

๕.๑.๑.๒ การกระทำสิบอันดับแรกที่แสดงเจตนาความเป็นชาติไทย คือ จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ภาคภูมิใจที่เกิดมาเป็นคนไทย ดำรงแหนและป้องกันเขตแดนของประเทศไทย นับถือญาติพี่น้อง เคารพผู้ใหญ่ บิดามารดา ยกย่องให้เกียรตินิยมคนไทยที่ทำความดี เทิดพระเกียรติและเผยแพร่พระราชกรณียกิจ บำรุงพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคง เช่น บำรุงวัด หมั่นศึกษาหาความรู้เพื่อสร้างครอบครัวให้เจริญ เสียสละเวลาทรัพย์และผลประโยชน์ของตนช่วยชาติ ขยันหมั่นเพียรในการทำงานอาชีพที่สุจริต

๕.๑.๑.๓ ผู้ส่งเสริมและทำการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยสิบอันดับแรก คือ แม่ พ่อ โรงเรียน ครู ยาย ตา ย่า ครูใหญ่ ปู่ วัด

๕.๑.๑.๔ กิจกรรมและสิ่งต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย สิบอันดับแรก คือ การบอกเล่าของพ่อ การแนะนำสั่งสอน อบรมของครู การบอกเล่าของแม่ การแนะนำสั่งสอนอบรมของพ่อ การแนะนำสั่งสอนอบรมของแม่ ความประพฤติการปฏิบัติของแม่ งานวันเด็ก การบอกเล่าของปู่ ย่า ตา ยาย การแนะนำสั่งสอนอบรมของปู่ ย่า ตา ยาย งานวันสำคัญที่โรงเรียน

๕.๑.๑.๕ ผลของการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยสิบเอ็ดอันดับแรก คือ ภาคภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นคนไทย ความรักชาติศาสน์กษัตริย์ รักษาความสามัคคี ความกลมเกลียวกันในครอบครัว หวงแหนรักท้องถิ่น หมู่บ้าน ตำบลที่เกิด รักษาเกียรติและชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล นับถือพุทธศาสนาอย่างจริงใจ ยกย่องคนไทยที่ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย ส่งเสริมอนุชนให้ก้าวหน้าทางการศึกษา รักษาสมบัติทางศิลปและวัฒนธรรมของท้องถิ่น พร้อมที่จะสละชีวิตและทรัพย์ป้องกันเขตแดนของไทย

๕.๑.๒ <u>องค์ประกอบในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยในตำบลนาแห้ว</u> ได้แก่ สภาพทางภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการศึกษา และความเคลื่อนไหวในตำบลนาแห้ว

๕.๑.๒.๑ สภาพทางภูมิศาสตร์ ตำบลนาแห้วเป็นตำบลที่ตั้งอำเภอนาแห้ว ของจังหวัดเลย ลักษณะภูมิประเทศมีภูเขาโดยรอบ เป็นที่รวมของแม่น้ำ ๓ สาย คือ แม่น้ำเหือง แม่น้ำหู แม่น้ำแพร่ และเป็นตำบลที่ติดต่อกับประเทศประชาธิปไตยประชาชนลาว มีอากาศร้อนในฤดูร้อน และหนาวจัดในฤดูหนาว ในฤดูฝนก็มีฝนตกชุก มีถนนสายต่างติดต่อ การคมนาคมสะดวก มีพลเมืองรวม ๑,๕๗๔ คน

๕.๑.๒.๒ ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น ตำบลนาแห้วเชื่อว่าเป็นตำบลที่เคยเป็นที่ตั้งเมืองสำคัญและแหล่งอารยธรรมในอดีต ความเจริญเมื่อ ๕๐ – ๑๐๐ ปีมาแล้ว นับว่ามีมาก สมัยเมื่อ ๑๐๐ ปีมาแล้ว ประชาชนในตำบลนาแห้วมีมากกว่าในปัจจุบันและมีจำนวนวัดและหมู่บ้านมากกว่าในปัจจุบัน

๕.๑.๒.๓ สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการศึกษา รายได้ของประชาชนมาจากการเพาะปลูกข้าว ข้าวโพด ถั่ว และการเลี้ยงสัตว์ เช่น วัว ควาย ประชาชนประกอบด้วยคนไทย เชื้อชาติไทย อพยพมาจากเมืองหลวงพระบาง เมื่อกว่าสามร้อยปีมาแล้ว จึงเป็นเชื้อชาติไทยร้อยละ ๑๐๐ และนับถือพระพุทธศาสนาร้อยละ ๑๐๐ ภาษาเป็นภาษาถิ่นของตำบลนาแห้วโดยเฉพาะวัฒนธรรมของท้องถิ่นเป็นลักษณะของวัฒนธรรมไทยเดิมอยู่มาก พื้นฐานของความคิด ความเชื่อและแนวทางดำเนินชีวิตได้มาจากหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา ลักษณะเด่นของประชาชน คือ เป็นผู้มีอารมณ์ขันชอบสนุกสนาน มีความผูกพันระหว่างญาติพี่น้องค่อนข้างจะเหนียวแน่น ดำรงชีวิตแบบเรียบง่าย เป็นผู้เคารพนับถือผู้มีอำนาจ เจ้าหน้าที่ ข้าราชการ ครู หมอเทวดา และผู้ได้รับการศึกษาสูง การศึกษาในตำบลนาแห้วมีถึงระดับชั้น ม. ๓

๕.๑.๒.๔ ความเคลื่อนไหวในอำเภอนาแห้ว ที่สำคัญคือการตั้งอำเภอนาแห้ว โดยมีศูนย์กลางการปกครองอยู่ในตำบลนาแห้ว การตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษา "นาแห้ววิทยา" โครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ โครงการพัฒนาความอยู่ดีกินดีมีความเป็นไทของประชาชนในอำเภอนาแห้ว และโครงการพัฒนาเสริมความมั่นคงของอำเภอนาแห้วของตำรวจตระเวณชายแดนภาค ๒ ซึ่งเริ่มใน พ.ศ. ๒๕๒๗

๕.๑.๓ กระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว

๕.๑.๓.๑ แบบแผนการพัฒนาชีวิต ที่ใช้เป็นแบบสำหรับศึกษากระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วนี้ ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเองโดยพิจารณาสภาพ

ความจริงที่ปรากฏให้เห็นในโลกและยอมรับความเชื่อที่ว่า ชีวิตประกอบด้วยกาย จิตและสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อชีวิตและสิ่งต่าง ๆ ในโลกคือระบบสุริยจักรวาล ถัดจากระบบสุริยจักรวาลก็เป็นดวงอาทิตย์ โลก ธรรมชาติและสังคมของโลก สังคมของประเทศไทย และถึงสังคมของท้องถิ่นที่แวดล้อมชีวิต เมื่อถึงระดับตำบลนาแห้วผู้วิจัยได้พิจารณาสิ่งต่อไปนี้ คือ สิ่งที่หล่อเลี้ยงและบำรุงชีวิตให้เจริญเติบโต มี อากาศ น้ำ และอาหาร สิ่งที่เป็นผู้ก่อให้เกิดชีวิตและบำรุงเลี้ยงดูชีวิต มีบิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย พี่ ญาติ ฯลฯ แหล่งสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย มี บ้าน วัด โรงเรียน และสังคมในท้องถิ่น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย มี บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย พี่ ญาติ เพื่อน พระ ครู คนอื่น ๆ ในหมู่บ้านและตำบล ฯลฯ

๕.๑.๓.๒ <u>ทิศทางของการพัฒนาชีวิต</u> กำหนดไว้เป็นสองทางคือ การสืบทอดเจตนาแห่งความดี และการสืบทอดเจตนาแห่งความชั่ว

๕.๑.๓.๓ <u>ผลของการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย</u> ในทางดีงาม ประชาชนในตำบลนาแห้วได้ยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางดำเนินชีวิต มีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรักท้องถิ่น มีความผูกพันกับญาติพี่น้อง มีความขยันและพากเพียรในการทำงาน สนใจการศึกษาหาความรู้ และรักษาสมบัติวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น ในทางชั่วซึ่งก็มีแทรกอยู่ในสังคมตำบลนาแห้วด้วยได้แก่ การเล่นการพนัน การดื่มสุรา การเสพฝิ่น ความเห็นแก่ได้ในระยะสั้น – ขาดการมองการณ์ไกล และการขาดผู้นำทางสร้างสรรค์ โดยสรุปจะมีฝ่ายดีสามส่วนและฝ่ายชั่วหนึ่งส่วน

๕.๒ <u>ปัญหาที่ต้องการคำตอบและสมมติฐานเกี่ยวกับการวิจัย</u>

๕.๒.๑ <u>ปัญหาที่ต้องการคำตอบ</u> ผู้วิจัยได้ตั้งปัญหาไว้ ๒๔ ข้อ เพื่อเป็นแนวทางการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ และเป็นการกำหนดขอบเขตการวิจัยให้แคบเข้า เมื่อเสร็จสิ้นการวิจัยก็ทำให้สามารถหาคำตอบให้กับปัญหาทั้ง ๒๔ ข้อได้ คำตอบที่ได้มาเป็นคำตอบเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจในเหตุการณ์ สถานการณ์ และเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริง จึงเป็นคำตอบที่นำไปปฏิบัติงานในพื้นที่เป้าหมายได้

๕.๒.๒ <u>สมมติฐานเกี่ยวกับการวิจัย</u> ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ ๔ ข้อ เพื่อประโยชน์ในการจัดกระทำข้อมูล และกำหนดทิศทางในการวิจัย เมื่อเสร็จสิ้นการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้นำ

สมมติฐานทั้งหมดมาตรวจสอบพิจารณาใหม่ และมีข้อสรุปดังนี้

สมมติฐานข้อ ๑ ความรู้และประสบการณ์ของประชาชนเป็นพื้นฐานของการสืบทอดความเป็นชาติ

สมมติฐานข้อนี้เป็นความจริง

สมมติฐานข้อ ๒ การกระทำของผู้ใหญ่ บิดา มารดา เป็นสิ่งที่มีพลังในการสืบทอดความเป็นชาติมากกว่าคำพูด

สมมติฐานข้อนี้เป็นความจริง

สมมติฐานข้อ ๓ เด็กจะได้รับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยตั้งแต่แรกเกิด และมีผลถาวรตั้งแต่อายุ ๔ ปีเป็นต้นไป

สมมติฐานข้อนี้ไม่เป็นความจริง

สมมติฐานข้อ ๔ ภาษา หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาและประเพณีของท้องถิ่นเป็นฐานสำคัญที่ช่วยให้ประชาชนและเด็กในตำบลนาแห้วสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยได้อย่างมั่นคง

สมมติฐานข้อนี้เป็นความจริง

ข. ความเห็น

๑. ความสำเร็จของการวิจัย การวิจัยนี้ทำได้ประมาณร้อยละ ๘๐ ของจุดมุ่งหมายเดิม คือทำได้เฉพาะจุดมุ่งหมายข้อ ๓, ๔, ๕ ส่วนจุดมุ่งหมายข้อ ๑, ๒ นั้นทำได้สำเร็จบางส่วน เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการวิจัยและเวลาปฏิบัติงานภาคสนามมีจำกัด การวิจัยนี้ถ้าจะให้ได้ผลสมบูรณ์ ควรใช้เวลาปฏิบัติงานภาคสนามอย่างน้อย ๓๖๕ วัน หรือประมาณ ๑ ปี และใช้ทุนวิจัยประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาท)

๒. อุปสรรคในการวิจัย ที่สำคัญได้แก่การขาดผู้สนับสนุนในระดับผู้บริหารมหาวิทยาลัย และการขออนุมัติไปปฏิบัติงานภาคสนาม ซึ่งยุ่งยากซับซ้อน และมีหลายหน่วยงาน นอกจากนี้มีอุปสรรคในด้าน

การขาดนักวิชาการที่มีวิญญาณเป็นนักแก้ปัญหาของสังคม เพราะปัจจุบันนี้แต่นักวิชาการที่อ้างตำราของต่างชาติเป็นส่วนใหญ่และไม่ยอมลงสนามแก้ปัญหาจริงในสังคมไทย นักวิชาการเหล่านี้เมื่อตัวเองก็แก้ปัญหาจริง ๆ ไม่ได้ก็หาเหตุขัดขวาง กลั่นแกล้ง โจมตี ทำลายขวัญและกำลังใจด้วยประการต่าง ๆ ฯลฯ ผู้วิจัยก็ได้พยายามอดทนทุกอย่าง เพื่อพิสูจน์ว่าวิชาการที่แท้จริงคือสิ่งที่แก้ปัญหาได้จริงเท่านั้น ไม่ใช่อย่างอื่น

๓. ผลที่เกิดตามโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ได้มีโครงการ เหตุการณ์หลายอย่างเกิดขึ้นในพื้นที่ตำบลนาแห้วและอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ภายหลังการดำเนินโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ณ ตำบลนาแห้วที่สำคัญได้แก่

๓.๑ โครงการพัฒนาความอยู่ดีกินดีมีความเป็นไทของประชาชนในอำเภอนาแห้ว วางโครงการเมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ ผู้สนับสนุนและอุปกรณ์โครงการ คือ บริษัทไทเป็นไท จำกัด เลขที่ ๑๘๐ ซอยเสนานิคม ๑ ถนนพหลโยธิน ๓๒ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐ โทรศัพท์ ๕๗๔๕๕๔

๓.๒ โครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ พ.ศ. ๒๕๒๖ – ๒๕๓๐ มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาพื้นที่เขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ในตำบลนาแห้ว ซึ่งเริ่มดำเนินงานมาแล้วตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๖ ให้สามารถทำการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ เป็นศูนย์ฝึกอบรมและเพาะพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ตามวิทยาการสมัยใหม่ได้ และได้ทำหนังสือขออนุมัติใช้พื้นที่เขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการเบื้องต้นจำนวน ๑,๕๐๐ ไร่ (หนึ่งพันห้าร้อยไร่) ต่อทางราชการแล้ว โครงการนี้กะงบประมาณในการพัฒนาไว้ ๔๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สี่สิบแปดล้านบาท) คณะกรรมการประกอบด้วย

๑. อาจารย์ สง่า	ผาเปี่ยม	ประธานโครงการ
๒. นายอดิศักดิ์	ทองสืน	กรรมการฝ่ายการพัฒนา
๓. นายสมชัชชา	ตระการศิริวานิช	กรรมการฝ่ายการตลาด
๔. ดร. พิสิทธิ์	สารวิจิตร	กรรมการผู้รับผิดชอบโครงการ
๕. นายพร้อม	สารวิจิตร	กรรมการรองผู้รับผิดชอบโครงการ

วางโครงการเมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๖

๓. โครงการพัฒนาเสริมความมั่นคงของอำเภอนาแห้ว เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๗

ระหว่างเวลา ๖.๐๐ – ๖.๔๕ น. พ.ต.อ. มีชัย นุกูลกิจ ผู้บังคับการตำรวจตระเวณชายแดนภาค ๒ จังหวัดชอนแก่น ได้ให้สัมภาษณ์ทางวิทยุแห่งประเทศไทยในรายการพัฒนาบ้านเมืองมีใจความสำคัญดังนี้

๓.๑ วัตถุประสงค์ของโครงการ

๓.๑.๑ เพื่อสร้างภาวะเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ในชนบทในฝั่งไทยกับฝั่งลาว ให้เห็นความเจริญของท้องถิ่นภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขกับระบอบการปกครองของประเทศประชาธิปไตยประชาชนลาวว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร

๓.๑.๒ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสภาพสังคมในอำเภอนาแห้วให้ดีขึ้น โดยทางตำรวจตระเวณชายแดน จะร่วมมือกับจังหวัดเลยในการพัฒนา

๓.๑.๓ เพื่อพัฒนาพื้นที่อำเภอนาแห้วให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพราะว่าพื้นที่อำเภอนี้มีป่าซึ่งค่อนข้างจะสมบูรณ์ พื้นที่เป็นภูเขาและมีน้ำตกสวยงาม ๕ – ๖ แห่ง

๓.๒ เป้าหมายในการพัฒนา

๓.๒.๑ เป็นการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งในด้านเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ อาชีพ อนามัยและการศึกษา เพื่อให้ประชาชนช่วยเหลือตนเองได้ สร้างความก้าวหน้าให้ตนเองได้

๓.๒.๒ เป็นการพัฒนาสภาพแวดล้อมโดยเฉพาะหมู่บ้านต่าง ๆ ให้เป็นหมู่บ้านที่เป็นระเบียบ สะอาด เรียบร้อยทุกหลังคาเรือน

๓.๒.๓ เป็นการยกระดับฐานะความเป็นอยู่ในด้านเศรษฐกิจของประชาชนให้ดีขึ้น ถ้าหากประชาชนมีปัญหาใดก็จะช่วยเหลือจัดการแก้ไข

ในด้านเศรษฐกิจก็จะให้ประชาชนรู้จักใช้หลักวิธีการสมัยใหม่ เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิตทางเกษตร และอุตสาหกรรมในครัวเรือน และนอกจากนี้ก็จะให้ประชาชนได้รับการศึกษา และพัฒนาอาชีพอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่เพื่อยึดเป็นอาชีพหลักต่อไป จะมีการจัดรวมกลุ่มผู้ผลิต ผู้ซื้อในด้านการเกษตรเพื่อพัฒนาให้ก้าวไปสู่ระบบสหกรณ์ต่อไป

ในด้านสังคมจะจัดการพัฒนาองค์กรของประชาชนให้เหมาะสมให้แก่หมู่บ้าน เพื่อให้เป็นองค์กรนำในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ จะให้

ประชาชนได้รับบริการในด้านสาธารณสุขและการศึกษา โดยเฉพาะจะพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ตั้งแต่วัยสามขวบครึ่งก่อนที่เด็กจะเข้าโรงเรียนในภาคการศึกษาบังคับ การพัฒนาคุณของประชาชนไทยควรเริ่มตั้งแต่เล็ก ๆ แทนที่เด็กจะติดตามพ่อแม่ไปตามไร่ตามนา โดยเสียเวลาเล่าเรียนก็ให้เด็กได้มีความพร้อมในการที่เด็กจะเข้าไปสู่โรงเรียนหรือการศึกษาภาคบังคับและง่ายต่อการที่เด็กจะเรียน

ในด้านการเมืองก็ต้องการให้ประชาชนมีความสำนึกในลัทธิทางการเมือง ต้องการให้ประชาชนสนใจในการร่วมในการปกครองตนเอง โดยเฉพาะให้ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นว่าระบอบการปกครองของไทยเป็นระบอบที่ก่อให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและเป็นสังคมที่มีสันติสุขมากกว่าลัทธิอื่น ๆ

๓.๓ <u>แนวทางดำเนินการพัฒนา</u> มี ๕ ยะยะ คือ

๓.๓.๑ <u>ระยะที่ ๑</u> การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของประชาชนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสภาพต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนความสัมพันธ์ต่าง ๆ ของหมู่บ้าน เพื่อนำผลไปใช้ในการกำหนดแผนการพัฒนา

๓.๓.๒ <u>ระยะที่ ๒</u> การประสานงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงทั้งในภาครัฐบาลและภาคเอกชน ภาครัฐบาลที่เกี่ยวข้องได้แก่จังหวัดเลย มหาวิทยาลัยขอนแก่นและกองบังคับการตำรวจตระเวณชายแดนภาค ๒ จังหวัดขอนแก่น

๓.๓.๓ <u>ระยะที่ ๓</u> การให้การศึกษาอบรม พัฒนาคุณภาพของประชาชนให้มีความรู้ มีความเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ ทั้งระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ระดับตำบล ระดับหมู่บ้าน เพื่อจะได้ดำเนินการแก้ไข

๓.๓.๔ <u>ระยะที่ ๔</u> การจัดตั้งองค์กรประชาชนอย่างมีระบบเพื่อเป็นแกนนำที่จะร่วมในการพัฒนาทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ โดยการยึดหลักการคัดเลือกผู้นำในหมู่บ้าน แล้วให้การศึกษาอบรมต่าง ๆ

๓.๓.๕ <u>ระยะที่ ๕</u> การติดตามวิจัยประเมินผลเพื่อเอาผลต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป

๓.๔ งบประมาณในการพัฒนาเสริมความมั่นคงของอำเภอนาแห้ว ตั้งไว้ ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สองล้านบาท) สำหรับพัฒนา ๓๒ หมู่บ้าน โดยเฉลี่ยประมาณหมู่บ้านละ ๖๐,๐๐๐ บาท (หกหมื่นบาท)

โครงการพัฒนาเสริมความมั่นคงของอำเภอนาแห้ว อยู่ในความอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

9999999999999999999999999999999999999999999999

พัฒนาตำบล

21,521. พัฒนาถิ่นด้าว ตำบล
9.17–9.19 น. นำเพื่อนญาติทุกคน ตอสู้
พากเพียรชายชุมชน ดีเดน
เตรียมรุ่งโรจน์กอบกู้ ชื่อก้องเกียรติงาม
21,522. พยายามอ่านคน ศึกษา
9.19–9.21 น. เขียนแต่งโคลงตำรา เพิ่มไว้
ฝึกฝนแผ่เมตตา ติดต่อ
ริเริ่มทันที่ไห พี่น้องสุขสันต์
21,523. ขยันจดจอสร้าง ความดี
9.21–9.24 น. แจกจ่ายหนังสือมี เพื่อนกล้า
ทำงานเพิ่มศักดิ์ศรี หลายอย่าง
รีบส่งเสริมลุงน้า ปู่ป้ายายหลาน
21,524. ชำนาญพูดกล่าวถ้อย สรรเสริญ
9.24–9.28 น. ยกย่องคนเจริญ ยิ่งแท
ชีวิตค่าสูงเกิน แสนหมื่น
หัดช่วยกันคิดแก้ ขุนของขัดสน
21,525. อดทนทำแต่ดาน ถูกควร
9.28–9.30 น. เลือกช่องทางคำนวณ แจมแจ้ง
วันพุธที่ 28 หาคนช่วยชักชวน กันเริ่ม
มีนาคม 2527 หลีกเลี่ยงความขัดแย้ง ย่อมสิ้นรำคาญ

ณ บ้านเลขที่ 4/626
ซอย 27 หมู่บ้าน
สหกรณ์เคหสถาน 4
เขตบางกะปิ กทม. 10240

หนังสือที่ใช้ประกอบการค้นคว้าวิจัยและดำเนินโครงการ

1. พิสิทธิ์ สารวิจิตร คู่มือพัฒนาเพื่อความรุ่งโรจน์และส่งเสริมความก้าวหน้านักเรียน สำนักพิมพ์ประสานมิตร 2508

2. พิสิทธิ์ สารวิจิตร ยุทธศาสตร์การสอนวิชาการพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพจากระดับอนุบาลถึงปริญญาเอก งานตำราและคำสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523

3. พิสิทธิ์ สารวิจิตร วิชาครู สำนักพิมพ์ ไชยวัฒน์ 2507

4. พิสิทธิ์ สารวิจิตร วิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพจากระดับอนุบาลถึงปริญญาเอก พงษ์เจริญการพิมพ์ กรุงเทพมหานคร 2525

5. พิสิทธิ์ สารวิจิตร หลักสูตรวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ สถาบันการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ 2526

6. พิสิทธิ์ สารวิจิตร แผนการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนและประเทศชาติ –ทฤษฎีการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง เอกสารอัดสำเนา 2 สิงหาคม 2526

7. พิสิทธิ์ สารวิจิตร ประวัติการดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เล่ม 1 (ต้นฉบับ) 2514

8. พิสิทธิ์ สารวิจิตรและสมพงษ์ องอาจยุทธ ประวัติการดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เล่ม 9 2518

9. พิสิทธิ์ สารวิจิตร และบุญธรรม คำพอ รายงานการวิจัยเรื่อง โครงการสำรวจความต้องการความสนใจ ปัญหา แรงบันดาลใจ และความใฝ่สูงทางการศึกษาของนักเรียนและประชาชนในตำบลนาแห้ว 2522

10. พิสิทธิ์ สารวิจิตร บุญธรรม คำพอ และ ผดุง อารยะวิญญู รายงานการวิจัยเรื่อง โครงการวิเคราะห์ความสามารถในการอ่านและความสัมพันธ์ของการอ่านกับองค์ประกอบซึ่งส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นและความมั่นคงของชุมชนหมู่บ้านชายแดน 2523

11. พิสิทธิ์ สารวิจิตร และบุญธรรม คำพอ รายงานการวิจัยเรื่อง โครงการวิจัยความสนใจในการประกอบอาชีพและการอบรมความรู้ในการประกอบอาชีพแก่ประชาชนในตำบลนาแห้ว 2524

12. สาร สาระทัศนานันท์ ตำนานพระธาตุศรีสองรัก รุ่งแสงการพิมพ์ เลย 2524

13. สาร สาระทัศนานันท์ หนังสือชุดสมบัติอีสาน เล่ม 1 ฮีตสิบสอง – คลองสิบสี่ 2522

14. Beck, L. Adams. The Story of Oriental Philosophy. New York: The New Home Library, 1928.

15. Carnegie, Dale. How to Win Friends and Influence People. New York: Pocket Books, Inc., 1962.

16. Daiches, David. Ed. The Ideas of A New University. London: Andre Deutsch Limited, 1964.

17. Hill, Napoleon. The Law of Success. Cleveland: Ralston Publishing Co., 1963.

18. Hill, Napoleon. The Science of Personal Achievement Volumes I - IV. Columbia: The Napoleon Hill Foundation, 1963.

19. Hill, Napoleon. Think and Grow Rich. Greenwich, Conn.. Fawcett Publications, Inc., 1962.

20. Hill, Napoleon. The Master - Key to Riches. Greenwich,Conn.: Fawcett Publications, Inc., 1965.

21. Hill, Napoleon and Stone, W. Clement. Success Through A Positive Mental Attitude. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice - Hall, Inc., 1960.

22. Kaplan, Justin D. Ed. The Jowett Translations. Dialogues of Plato. New York: Pocket Books, Inc., 1977.

23. Korda, Michael. Success. New York: Ballantine Books, 1977.

24. Leedy, Paul D. Practical Research: Planning and Design. New York: Macmillan Publishing Co.,Inc., 1974.

25. Penniman, T.K. A Hundred Years of Anthropology. New York:William Morrow & Company, Inc., 1974.

26. Rogers, Carl R. Carl Rogers on Personal Power. New York: Dale Publishing Co., 1977.

27. Schwartz, Alvin. University. New York: The Viking Press, 1969.

28. Stone, W. Clement. The Success System That Never Fails. Englewood Cliffs,N.J.: Prentice - Hall, Inc., 1962.

29. Uris, Auren. Techniques of Leadership. New York: McGraw - Hill Book Company,1964.

30. Wileden, Arthur F. Community Development: The Dynamics of Planned Change. Totowa, N.J.: The Bedminster Press, 1970.

31. Wingo, G. Max. The Philosophy of American Education. Lexington, Massachusetts: D.C. Heath and Company, 1965.

32. Wirsing, Marie E. Teaching and Philosophy: A Synthesis . Boston. Houghton Mifflin Company, 1972.

ภาคผนวก

(สำเนา)

ครุฑ บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ที่ ทม 1001(6)/521 วันที่ 13 ธันวาคม 2525

เรื่อง แจ้งผลการอนุมัติเงินประจำงวดประเภทเงินอุดหนุนการวิจัย

เรียน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ตามหนังสือที่ ทม 1001(6)/432 ลงวันที่ 28 ตุลาคม 2525 กองแผนงานฝ่ายวางแผนและพัฒนา ได้รวบรวมโครงการต่าง ๆ เพื่อดำเนินการขออนุมัติเงินประจำงวดไปยังสำนักงบประมาณนั้น บัดนี้ทางสำนักงบประมาณได้แจ้งผลการอนุมัติแล้ว ตามหนังสือรายการประกอบการขออนุมัติเงินประจำงวด เลขที่ส่งออก 857 ลงวันที่ 2 ธันวาคม 2525 สำหรับงานผลิตบัณฑิตและวิจัยส่วนกลาง/ภูมิภาค วิทยาเขต ประสานมิตร

คณะ บัณฑิตวิทยาลัย สถาบัน .....-..... สำนัก .....-.....

รหัสลักษณะงาน 21411 รหัสบัญชี 201 รหัสหมวด 800

โครงการเฉพาะเรื่อง [✓] จำนวน 1 โครงการ

โครงการบริการวิชาการแก่สังคม [✓] จำนวน 1 โครงการ

โครงการทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม [ ] จำนวน - โครงการ

ทุนอุดหนุนการวิจัยของนิสิตระดับปริญญาโท [ ] - ทุน เอก [ ] - ทุน

เป็นเงิน 53,000.- บาท (ห้าหมื่นสามพันบาทถ้วน)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการโดยพลัน

(ลงนาม) ประเสริฐ วิทยารัฐ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ วิทยารัฐ)

รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา

กองแผนงาน

โทร. 3919862

โครงการเฉพาะเรื่อง

1.4 การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว 38,000 บาท

(เจ้าของโครงการ นายฟิสิทธิ์ สารวิจิตร)

โครงการบริการวิชาการแก่สังคม

4.1 โครงการสัมมนาหลักสูตรระดับปริญญาโท 15,000 บาท

(เจ้าของโครงการ บัณฑิตวิทยาลัย)

(สำเนา)

ครุฑ บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ที่ ทม. 1007 / 1338 วันที่ 16 ธันวาคม 2525

เรื่อง ขออนุมัติแผนปฏิบัติงานภาคสนามโครงการวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย ฯ

ขอประทานเสนอท่านอธิการบดี

ตามหนังสือที่ ทม. 1001(6)/521 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2525 แจ้งว่าโครงการวิจัยเฉพาะเรื่องชื่อ การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว ได้รับการอนุมัติเงินประจำงวด จากสำนักงบประมาณแล้ว จำนวน 38,000 บาท (สามหมื่นแปดพันบาทถ้วน)

เพื่อให้การวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว เสร็จสิ้นตามเป้าหมายโดยเร็ว คณะผู้วิจัยจึงได้กำหนดแผนปฏิบัติงานภาคสนามที่ตำบลนาแห้ว ในอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ซึ่งเป็นกิจกรรมการวิจัยที่สำคัญที่สุด ดังแผนปฏิบัติงานภาคสนามที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติให้คณะผู้วิจัยไปปฏิบัติราชการได้ตามแผน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฟิสิทธิ์ สารวิจิตร

หัวหน้าโครงการวิจัย

เห็นควรอนุมัติ

กานดา ณ ถลาง 16 ธ.ค. 25

เรียน ท่านอธิการบดี

เพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติให้คณะผู้วิจัยซึ่งประกอบด้วย ผศ.ดร.ฟิสิทธิ์ สารวิจิตร อ. บุญธรรม คำพอ และ อ. ประพันธ์ ปลิดปลอดภัย ไปปฏิบัติงานภาคสนามที่ ต.นาแห้ว จังหวัดเลย ตามตารางกำหนดวันที่แนบมาพร้อมนี้

อังคณา 17 ธ.ค. 25

วันชัย 17 ธ.ค. 25

อนุมัติ

ชม ภูมิภาค แทน

17 ธ.ค. 25

แผนปฏิบัติงานภาคสนาม โครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ปีงบประมาณ 2526

เรื่อง การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว

ณ ตำบลนาแห้ว ในอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

ชื่อผู้ปฏิบัติงานภาคสนาม 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิทธิ์ สารวิจิตร

2. อาจารย์ บุญธรรม คำพอ

3. อาจารย์ ประพันธ์ ปลิดปลอดภัย

ครั้งที่	จากวันที่	ถึงวันที่	รวมเวลา – วัน	หมายเหตุ
1	พุธที่ 5 ม.ค. 2526	จันทร์ที่ 10 ม.ค. 2526	6 วัน	รวบรวมข้อมูลเบื้องต้น ติดต่อกับส่วนราชการในจังหวัดเลย อำเภอนาแห้ว ตำบลนาแห้ว นัดหมาย
2	พฤหัสบดีที่ 10 ก.พ. 2526	จันทร์ที่ 14 ก.พ. 2526	5 วัน	รวบรวมข้อมูล สัมภาษณ์ประชาชน ครู นักเรียน
3	พฤหัสบดีที่ 17 มี.ค. 2526	อังคารที่ 22 มี.ค. 2526	6 วัน	รวบรวมข้อมูล สัมภาษณ์ประชาชน ศึกษารายละเอียดกิจกรรมการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย
4	พุธที่ 6 เม.ย. เม.ย.2526	พฤหัสบดีที่ 14 เม.ย. 2526	9 วัน	รวบรวมข้อมูล สัมภาษณ์ประชาชน ศึกษารายละเอียดกระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย
5	พฤหัสบดีที่ 5 พ.ค. 2526	อังคารที่ 10 พ.ค. 2526	6 วัน	รวบรวมข้อมูล ติดตามและประเมินผลข้อมูลและงานวิจัยทั้งหมด
6	พุธที่ 1 มิ.ย. 2526	อาทิตย์ที่ 5 มิ.ย. 2526	5 วัน	บันทึกเสียงกระบวนการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย
7	เสาร์ที่ 23 ก.ค. 2526	จันทร์ที่ 25 ก.ค. 2526	3 วัน	ประเมินผลโครงการและเก็บข้อมูลครั้งสุดท้าย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิทธิ์ สารวิจิตร

หัวหน้าโครงการวิจัย ฯ ผู้ปฏิบัติงานภาคสนาม

16 ธันวาคม พ.ศ. 2525

หมายเหตุ แผนปฏิบัติงานภาคสนามนี้ปรับให้ตรงกับการปฏิบัติจริง รวมเวลาปฏิบัติงานภาคสนาม 40 วัน ตอนแรกขออนุมัติไปปฏิบัติงานภาคสนามไว้ 42 วันแต่การปฏิบัติจริงมีอุปสรรค ไม่สามารถทำได้ตามนั้น

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ครุฑ

ส่วนราชการ ปัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ที่ วันที่ 17 ธันวาคม 2525

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ขอประทานเสนอท่านอธิการบดี

เนื่องจากข้าพเจ้านายพิสิทธิ์ สารวิจิตร นายบุญธรรม คำพอ และนายประพันธ์ ปลิดปลอดภัย ได้รับอนุมัติเงินประจำงวดสำหรับดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้วแล้ว ตามหนังสือที่ ทม.1001(6)/ 521 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2525 และคณะผู้วิจัยได้กำหนดแผนปฏิบัติงานภาคสนาม เพื่อไปปฏิบัติงานเก็บข้อมูลและดำเนินงานวิจัย ณ ตำบลนาแห้ว ในอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ตามสำเนาที่แนบมาพร้อมนี้

ในการไปปฏิบัติงานภาคสนามและรวบรวมข้อมูลที่ตำบลนาแห้วจำเป็นต้องได้รับหนังสืออนุมัติให้เข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่เขตแทรกซึมจากผู้อำนวยการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในก่อนทุกครั้ง

ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ทางมหาวิทยาลัย โปรดทำหนังสือถึงผู้อำนวยการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ขอความกรุณาให้ออกหนังสืออนุมัติให้คณะผู้วิจัยเข้าไปปฏิบัติงานรวบรวมข้อมูลและปฏิบัติงานภาคสนาม ณ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ให้ด้วยจักเป็นพระคุณยิ่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิทธิ์ สารวิจิตร

หัวหน้าโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

เรียน ท่านอธิการบดี

เพื่อโปรดพิจารณาลงนามในหนังสือ จำนวน 1 ฉบับ

อังคณา 17 ธ.ค. 25

วันชัย 17 ธ.ค. 25

ลงนามแล้ว

ชม ภูมิภาค แทน

17 ธ.ค. 25

(สำเนา)

ที่ ทม.1001/5706 ครุฑ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

20 ธันวาคม 2525

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ออกหนังสืออนุมัติให้คณะผู้วิจัยเข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่เขตแทรกซึม

เรียน ผู้อำนวยการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แผนปฏิบัติงานภาคสนามโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง จำนวน 1 ชุด

2. สำเนาแจ้งผลการอนุมัติเงินประจำงวด ประเภทเงินอุดหนุนการวิจัย จำนวน 1 ชุด

3. โครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ปีงบประมาณ 2526 จำนวน 1 ชุด

4. รายงานการวิจัยโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ปี 2524 จำนวน 1 ชุด

ด้วยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จะทำการวิจัยเกี่ยวกับการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย เพื่อเป็นส่วนประกอบของโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งเป็นโครงการระยะยาว โดยได้เริ่มมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2522 และในปีงบประมาณ 2526 จะเป็นการวิจัยเรื่องที่ 4

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยประกอบด้วย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย
2. อาจารย์บุญธรรม คำพอ เป็นรองหัวหน้าโครงการวิจัย
3. อาจารย์ประพันธ์ ปฏิคปสอดภัย เป็นรองหัวหน้าโครงการวิจัย

ซึ่งคณะผู้วิจัยจะต้องเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลและปฏิบัติงานภาคสนามในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เป็นเขตแทรกซึม

มหาวิทยาลัยจึงเรียนมาเพื่อขอความกรุณาออกหนังสืออนุมัติให้คณะผู้วิจัย 3 นายเข้าไปปฏิบัติงานในการรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ดังกล่าวด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม) ชม ภูมิภาค

(รองศาสตราจารย์ ชม ภูมิภาค)

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร รักษาราชการแทนอธิการบดี

สำนักงานอธิการบดี

โทร. 3922565

(สำเนา)

ด่วน
ที่ สร 4001/1515 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน

28 ธันวาคม 2525

เรื่อง คณะวิจัยขอเดินทางเข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อ้างถึง หนังสือมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ ทม.1001/5706 ลงวันที่ 20 ธันวาคม 2525

ตามอ้างถึงรายละเอียดแจ้งแล้วนั้น กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ไม่ขัดข้องที่จะให้คณะวิจัยเข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย เพื่อความสะดวกและเพื่อให้การปฏิบัติงานสำเร็จตามความมุ่งหมาย ในขั้นต้นขอให้คณะวิจัยไปประสานกับเจ้าหน้าที่ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดเลย ก่อน สำหรับเรื่องการเข้าไปปฏิบัติงานดังกล่าว ได้แจ้งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค 2 เพื่อแจ้งให้หน่วยเกี่ยวข้องทราบและอำนวยความสะดวกให้แล้ว

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม) พลเอก ปาโมชช ถาวรฉันท์
(ปาโมชช์ ถาวรฉันท์)
เสนาธิการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ทำการแทน
ผู้อำนวยการป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ทั่วไป

ฝ่ายยุทธการ ฯ
โทร.2411000
แจ้ง ดร.พิสิทธิ์ ทราบ
นิพนธ์ ศศิธร
4 ม.ค. 2526

เรียน ท่านอธิการบดี
1.เพื่อโปรดทราบ
2.เห็นควรโปรดให้ ผศ.ดร.พิสิทธิ์ สารวิจิตร ได้ทราบด้วย อังคณา 4 ม.ค. 26
วันชัย 4 ม.ค. 26
ชม 4 ม.ค. 26

ทราบแล้ว
พิสิทธิ์ สารวิจิตร 5 ม.ค. 2526

(สำเนา)

ที่ ลย.25/219 ครุฑ ศาลากลางจังหวัดเลย

6 มกราคม 2526

เรื่อง ขอให้อำนวยความสะดวก

เรียน นายอำเภอนาแห้ว

เนื่องด้วยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จะทำการวิจัยตามโครงการวิจัยเรื่อง การสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทย ของประชาชนในตำบลนาแห้ว ซึ่งเป็นโครงการย่อยที่ 4 ของโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งเป็นโครงการระยะยาว โดยเริ่มมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2522 ในปีงบประมาณ 2526 จะเป็นการวิจัยปีที่ 4

ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย
2. อาจารย์ บุญธรรม คำพอ เป็นรองหัวหน้าโครงการวิจัย
3. อาจารย์ ประพันธ์ ปลิดปลอดภัย เป็นรองหัวหน้าโครงการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และขอให้อำนวยความสะดวกแก่คณะผู้ทำการวิจัยในครั้งนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายทองคำ บานชื่น)

ผู้ว่าราชการจังหวัดเลย

สำนักงานจังหวัด

โทร. 811746

(สำเนา)

ครุฑ

ที่ ลย. 59/ 65 ที่ว่าการอำเภอนาแห้ว

7 มกราคม 2526

เรื่อง ขอให้อำนวยความสะดวก

เรียน กำนันตำบลนาแห้ว และผู้ใหญ่บ้านตำบลนาแห้วทุกคน

เนื่องด้วยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จะทำการวิจัยตามโครงการวิจัยเรื่องการสืบทอดเจตนาความเป็นชาติไทยของประชาชนในตำบลนาแห้ว ซึ่งเป็นโครงการย่อยที่ 4 ของโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งเป็นโครงการระยะยาว โดยได้เริ่มมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2522 ในปีงบประมาณ 2526 จะเป็นการวิจัยปีที่ 4

ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิทธิ์ สารวิจิตร เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย
2. อาจารย์บุญธรรม คำพอ เป็นรองหัวหน้าโครงการวิจัย
3. อาจารย์ประพันธ์ ปลิดปลอดภัย เป็นรองหัวหน้าโครงการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อทราบและขอให้อำนวยความสะดวกแก่คณะผู้ทำการวิจัยในครั้งนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) พงศา ศุภจริยาวัตร

(นายพงศา ศุภจริยาวัตร)

ปลัดอำเภอ รักษาราชการแทนนายอำเภอนาแห้ว

ที่ทำการปกครองอำเภอนาแห้ว

(สำเนา)

บ้านเลขที่ 4/626 ซอย 27 หมู่บ้านสหกรณ์เคหสถาน 4
ตำบลคลองกุ่ม เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240

วันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2526

เรื่อง ขอทำประโยชน์ในที่ดินเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

เรียน นายอำเภอนาแห้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ พ.ศ. 2526 – 2530 จำนวน 5 ชุด
2. รายงานโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ปีงบประมาณ 2524 จำนวน 1 เล่ม
3. แผนที่สังเขปเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ (มกพ) พ.ศ. 2506–2530 ณ อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย เขียนเมื่อ 31 มีนาคม 2526 จำนวน 2 ชุด
4. โครงการพัฒนาความอยู่ดีกินดีมีความเป็นไทของประชาชนในอำเภอนาแห้ว แผนงานที่อำเภอนาแห้ว จำนวน 5 ชุด
5. โครงการปลูกพืชแบบไทเป็นไท (เอกสารหมายเลข 1) และข้อมูลทั่วไปของผักที่จะปลูกในโครงการ (เอกสารหมายเลข 2) ของบริษัทไทเป็นไทจำกัด จำนวน 5 ชุด

เนื่องจากข้าพเจ้านาย ฟิสิทธิ์ สารวิจิตร ได้ริเริ่มทำโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นตำบลนาแห้วมาตั้งแต่วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2506 ตามหลักฐานที่ปรากฏในรายงานโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ปีงบประมาณ 2524 ที่แนบมานี้ ในหน้า 6 – 31 โดยข้าพเจ้าได้เคยทำหนังสือถึงนายอำเภอนาแห้ว (วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2506) ผู้ว่าราชการจังหวัดเลย (วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2507) และ ฯพณฯ ท่านนายกรัฐมนตรี (วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2509) ขอให้อนุเคราะห์มีบัญชาให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการสงวนพื้นที่ป่ารกร้างว่างเปล่า รอบน้ำตกเพรา เนื้อที่ประมาณ 20,000 ไร่ (สองหมื่นไร่) ไว้สร้างสถานศึกษาใน พ.ศ. 2530 และตัวข้าพเจ้าก็ได้พากเพียรดำเนินโครงการนี้ตลอดมาถึงบัดนี้ก็ครบ 20 ปีแล้ว ผลงานที่ผ่านมามี เช่น ได้เรียนจนจบปริญญาเอกตามที่ได้ตั้งใจไว้ ตั้งรางวัลการศึกษารวมปีละ 16 รางวัล สร้างห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ด้วยทุนส่วนตัว ทำโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้น พยายามหาผู้มีความรู้ วิชาการและทุนทรัพย์จากแหล่งต่าง ๆ ฯลฯ เป็นต้น ปัดนี้ข้าพเจ้ามีคนสนับสนุน มีกำลังทุนทรัพย์ วิชาการ พอจะดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการให้บรรลุเป้าหมายได้แล้ว จึงขออนุมัติทำประโยชน์ใช้ที่ดินผืนดังกล่าว เนื้อที่ 1,500 ไร่ ตามแผนที่สังเขปที่แนบมานี้

เหตุผลในการขอทำประโยชน์ใช้ที่ดินเนื้อที่ 1,500 ไร่ได้ชี้แจงไว้ในเอกสารเรื่องโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ พ.ศ. 2526 – 2530 แล้ว พื้นที่ที่ต้องการทำประโยชน์ตามเอกสารดังกล่าวอยู่ระหว่างคนไทร เหนืออ่างเก็บน้ำบ้านนาแห้ว ไปทางตะวันตกผ่านแม่น้ำแพร่ นาใหม่ นาถ่ำปลาห้วยมุน ตรงไปยังถนนสายเหมืองแพร่ – แสงภาตรงทางขึ้นกงแม่โป้ ไปตามถนนสายเหมืองแพร่ – แสงภาถึงนาหาง เลยถนนลำลองนาหาง – ห้วยนาสีไปทางบ้านโป่งกูดตามเส้นทางสายเหมืองแพร่ – แสงภา 300 เมตร ไปทางทิศตะวันออกจนถึงตาคนกกก ถึงเหนือตาคนกกก 300 เมตรถึงแก่งอีเลี่ยน แล้วตามถนนตาคนกกก – อ่างเก็บน้ำบ้านนาแห้ว ขนานกับพื้นที่ที่จะสร้างอนุสาวรีย์ลูกเสือชาวบ้าน ตัดผ่านถนนน้ำตกแพร่ – โรงเรียนนาแห้ววิทยา ถึงอ่างเก็บน้ำที่คนไทร รวมเนื้อที่ประมาณ 1,500 ไร่ (หนึ่งพันห้าร้อยไร่) ตามรูปที่ปรากฏโดยสังเขปในแผนที่สังเขปที่แนบมาพร้อมแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ดำเนินการให้ข้าพเจ้าสามารถเข้าทำประโยชน์ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการตามประสงค์ด้วยจักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิทธิ์ สารวิจิตร

กรรมการผู้รับผิดชอบโครงการ

โครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ พ.ศ. 2526 – 2530

หมายเหตุ 1.จดหมายถึงนายอำเภอนาแห้ว ลงวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2506 ตามความจริงนั้นเขียนถึงนายอำเภอด่านซ้าย คือนายจัด สุรเดโช เพราะขณะนั้นตำบลนาแห้วขึ้นกับอำเภอด่านซ้าย และอำเภอนาแห้วยังไม่มี ตำบลนาแห้วได้รับการยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอใน พ.ศ. 2512 และเป็นอำเภอนาแห้วใน พ.ศ. 2519

2.ถึงวันนี้ (วันศุกร์ที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2527 ขึ้น 6 ค่ำ เดือน 5 ปีชวด) ยังไม่ได้รับหนังสือตอบเป็นทางการ แต่ทราบเป็นการภายในจากวงการใกล้ชิดว่าหนังสือนี้และเอกสารที่เกี่ยวข้องได้ผ่านจังหวัดเลย เข้ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผ่านเข้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรีและไปอยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประมาณ 2 เดือนมาแล้ว ——— ผู้วิจัย

โครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ พ.ศ. ๒๕๒๖ - ๒๕๓๐

การขอทำประโยชน์ในที่ป่ารกร้างว่างเปล่า ในเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการเบื้องต้น

๑. เหตุผลในการขอใช้ประโยชน์ที่ดิน ๑,๕๐๐ ไร่ (หนึ่งพันห้าร้อยไร่)

๑.๑ เพื่อดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ให้บรรลุผลภายใน พ.ศ. ๒๕๓๐ ตามโครงการ (พ.ศ. ๒๕๐๖ - ๒๕๓๐)

๑.๒ เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้อุปการะทุน ความรู้วิชาการและแรงงาน ให้สามารถทุ่มเทเสียสละให้แก่โครงการได้เต็มที่

๑.๓ เพื่อสร้างสถาบันการศึกษาที่เน้นการปฏิบัติ การพึ่งตนเอง การเลี้ยงตนเอง การนำตนเอง การทำประโยชน์แก่สังคม และการสร้างความพึงพอใจในชีวิตและการงานของนิสิต นักศึกษา ผู้ปฏิบัติงานในโครงการอย่างแท้จริง

๑.๔ เพื่อป้องกันการใช้ที่ดินนี้ในทางอื่นโดยบุคคลอื่น หน่วยงานอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาของอนุชนไทยและชาวไทยทั้งมวล

๑.๕ เพื่อสนับสนุนโครงการอนุสาวรีย์ลูกเสือชาวบ้าน โดยการอาสาปลูกต้นไม้ พันธุ์ไม้ สร้างหอสมุด และอนุสาวรีย์ ถ้าทางราชการเห็นสมควรให้ทำได้

๒. สิ่งที่จะพัฒนาก่อสร้างปรับปรุงขึ้นในเนื้อที่ ๑,๕๐๐ ไร่

๒.๑ หอสมุด เนื้อที่ ๔ ไร่

๒.๒ ห้องปฏิบัติการวิจัยอาหาร ปุ๋ย พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ เครื่องดื่ม ฯลฯ เนื้อที่ ๖ ไร่

๒.๓ บริเวณเพาะชำ กล้าพันธุ์ไม้มะขาม ขนุน มะพร้าว มะม่วง มะนาว ผักกะหอน หมากซัก ส้ม ไผ่ ฯลฯ เนื้อที่ ๒๐ ไร่

๒.๔ บริเวณเพาะพันธุ์ไม้เมืองร้อน สวนสมุนไพร เนื้อที่ ๒๐๐ ไร่

๒.๕ บริเวณเพาะพันธุ์ไม้ผลไม้เมืองหนาว เนื้อที่ ๒๐๐ ไร่

๒.๖ บริเวณเพาะพันธุ์ผัก อาหารหลัก ถั่ว มัน ข้าวโพด ฯลฯ เนื้อที่ ๒๐๐ ไร่

๒.๗ บริเวณเพาะพันธุ์สัตว์ วัวนม วัวเนื้อ หมู ปลา ไก่ เป็ด ฯลฯ เนื้อที่ ๕๕๐ ไร่

๒.๘ สำนักงานโครงการศูนย์ฝึกอบรม บ้านพักผู้เชี่ยวชาญ วิทยากร นักศึกษา เนื้อที่ ๘๐ ไร่

๒.๙ คลังสินค้า โรงงานแปรสภาพผลิตผลทางการเกษตร ร้านค้าของโครงการ โรงรถ ที่พัก เนื้อที่ ๑๒๐ ไร่

๒.๑๐ สถานที่พักผ่อน สถานที่พักสำหรับสัตว์ป่า สัตว์น้ำ และการปลูกป่าต้นน้ำลำธาร เนื้อที่ ๑๒๐ ไร่

รวมพื้นที่ที่ต้องการใช้ประโยชน์เบื้องต้น ๑,๕๐๐ ไร่ (หนึ่งพันห้าร้อยไร่)

๓. ประมาณค่าใช้จ่ายในการลงทุนพัฒนาเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ และโครงการพัฒนาความอยู่ดีกินดี มีความเป็นไท ของประชาชนในอำเภอนาแห้ว

๓.๑	หอสมุด	๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท	(๔ ไร่)
๓.๒	ห้องปฏิบัติการวิจัย	๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท	(๖ ไร่)
๓.๓	การเพาะชำกล้าไม้ พันธุ์ไม้	๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท	(๒๐ ไร่)
๓.๔	การเพาะพันธุ์ไม้เมืองร้อน สวนสมุนไพร	๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท	(๒๐๐ ไร่)
๓.๕	การเพาะพันธุ์ไม้เมืองหนาว	๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท	(๒๐๐ ไร่)
๓.๖	การเพาะพันธุ์พืชหลักที่เป็นอาหารหลัก	๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท	(๒๐๐ ไร่)
๓.๗	การเพาะพันธุ์สัตว์ต่าง ๆ	๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท	(๕๕๐ ไร่)
๓.๘	สำนักงานโครงการศูนย์ฝึกอบรม บ้านพักผู้เชี่ยวชาญ วิทยากร นักศึกษา	๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท	(๘๐ ไร่)
๓.๙	คลังสินค้า โรงงาน ร้านค้า โรงรถ ที่พัก ฯลฯ	๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท	(๑๒๐ ไร่)
๓.๑๐	สถานที่พักผ่อน สถานที่พักสัตว์น้ำ สัตว์ป่า ป่าต้นน้ำลำธาร	๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท	(๑๒๐ ไร่)
	รวมงบประมาณ	๔๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท	(๑,๕๐๐ ไร่)

๔. ระยะเวลาดำเนินการ

เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

๕. ผู้ดำเนินโครงการ

๕.๑ ที่ปรึกษา ซึ่งผู้ดำเนินการโครงการจะไปขอคำแนะนำ

๕.๑.๑ ฯพณฯ ท่าน นายกรัฐมนตรี

๕.๑.๒ ร.ม.ต. ว่าการกระทรวงกลาโหม

๕.๑.๓ ร.ม.ต. ว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์

๕.๑.๔ ร.ม.ต. ว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

๕.๑.๕ ร.ม.ต. ว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

๕.๑.๖ ร.ม.ต. ว่าการกระทรวงมหาดไทย

๕.๑.๗ ร.ม.ต. ว่าการกระทรวงคมนาคม

๕.๑.๘ ปลัดกระทรวงมหาดไทย

๕.๑.๙ อธิบดีกรมการปกครอง

๕.๑.๑๐ ผู้ว่าราชการ จังหวัดเลย

๕.๑.๑๑ นายอำเภอนาแห้ว

๕.๑.๑๒ ปลัดอำเภอนาแห้ว

๕.๑.๑๓ ป่าไม้อำเภอนาแห้ว

๕.๑.๑๔ เกษตรอำเภอนาแห้ว

๕.๑.๑๕ พัฒนาการอำเภอนาแห้ว

๕.๑.๑๖ ศึกษาธิการอำเภอนาแห้ว

๕.๑.๑๗ หัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอนาแห้ว

๕.๑.๑๘ กำนันทุกคนในอำเภอนาแห้ว

๕.๑.๑๙ ผู้ใหญ่บ้านทุกคนในอำเภอนาแห้ว

๕.๑.๒๐ หน่วยราชการต่าง ๆ ในอำเภอนาแห้ว

๕.๒ คณะกรรมการดำเนินงาน

๕.๒.๑	ประธานโครงการ	อาจารย์สง่า มาเปี่ยม
๕.๒.๒	กรรมการฝ่ายการพัฒนา	นายอดิศักดิ์ ทองสิน
๕.๒.๓	กรรมการฝ่ายการตลาด	นายสมชัชชา ตระการศิริวานิช
๕.๒.๔	กรรมการผู้รับผิดชอบโครงการ	ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร
๕.๒.๕	กรรมการรองผู้รับผิดชอบโครงการ	นายพรอม สารวิจิตร

๖. ผู้สนับสนุนอุปการะโครงการ

๖.๑ บริษัท ไทเป็นไท จำกัด

๖.๒ กองทุนมูลนิธิโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ (มกพ)

๖.๓ ทุนส่วนตัวของ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร

ลงนามคณะกรรมการดำเนินงาน

ประธานโครงการ

(นายสง่า มาเปี่ยม)

กรรมการฝ่ายการพัฒนา

(นายอดิศักดิ์ ทองสิน)

กรรมการฝ่ายการตลาด

(นายสมชัชชา ตระการศิริวานิช)

กรรมการผู้รับผิดชอบโครงการ

(ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร)

กรรมการรองผู้รับผิดชอบโครงการ

(นายพร้อม สารวิจิตร)

ทำโครงการเมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ ที่บริษัท ไทเป็นไท จำกัด
เลขที่ ๑๘๐ ซอยเสนานิคม ๑ ถนนพหลโยธิน ๗๒ กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐ โทร. ๕๗๙๔๕๕๔

99999999999999999999999999999999

จุดมุ่งหมายสำคัญในการสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการที่ตำบลนาแห้ว

อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

1. เพื่อสร้างสันติสุขในชนบทชายแดน ให้ประชาชนและอนุชน นักเรียน นักศึกษา พึ่งตนเองได้ เลี้ยงตนเองได้ นำตนเองได้อย่างเป็นไท ทำตนเป็นประโยชน์แก่สังคม และมีความพึงพอใจในชีวิตและการงาน —— จุดมุ่งหมายข้อนี้โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัยของรัฐในปัจจุบันทำได้น้อยหรือทำไม่ได้เลย เพราะหลักสูตรไม่เหมาะสมและการสอนไม่มีคุณภาพ เนื่องจากเน้นการเรียนการสอนในห้องเรียนและการท่องจำจากตำราหรือการบอกเล่าของครู นอกจากนี้ยังขาดความเป็นธรรมและกีดกันเสรีภาพทางการศึกษา การพัฒนาตนเองของปวงชน
2. เพื่อให้ผู้ขาดแคลนยากไร้ได้มีโอกาสพัฒนาตนเองเต็มที่ ไม่มีอุปสรรคกีดกั้นทางฐานะ พื้นฐานเดิมของครอบครัว ให้ทุกคนมีโอกาสพิสูจน์ค่าและศักยภาพของตนด้วยการสร้างงานที่พึ่งตนเอง เลี้ยงตนเอง นำตนเองได้อย่างเป็นไท ทำตนเป็นประโยชน์แก่สังคม และมีความพึงพอใจในชีวิตและการงานตามควรแก่อัตภาพของตน ไม่มีการขัดขวาง กีดกั้นจากการสอบคัดเลือก แต่ให้พิสูจน์ด้วยการทำงานจริง ๆ และการพัฒนาตนเอง
3. อุดมคติสูงสุดของมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ คือ การสร้างงานได้ด้วยตนเอง การพัฒนาตนเองให้บรรลุความดีอันสูงสุด ได้แก่ การพึ่งตนเองได้ การเลี้ยงตนเองได้ การนำตนเองได้อย่างเป็นไท การทำตนเป็นประโยชน์แก่สังคม และการมีความพึงพอใจในชีวิตและการงาน —— การศึกษา การพัฒนาใด ๆ ที่แตกต่างไปจากนี้ไม่ใช่มหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ

พิสิทธิ์ สารวิจิตร วันเสาร์ที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2527

โครงการพัฒนาความอยู่ดีกินดีมีความเป็นไทของประชาชนในอำเภอนาแห้ว

แผนงานที่อำเภอนาแห้ว

ประธานโครงการ	อาจารย์ สง่า	มาเปี่ยม
กรรมการฝ่ายการพัฒนา	นาย อดิศักดิ์	ทองสิน
กรรมการฝ่ายการตลาด	นาย สมชัชชา	ตระการศิริวานิช
กรรมการผู้รับผิดชอบโครงการ	ดร. พิสิทธิ์	สารวิจิตร
กรรมการรองผู้รับผิดชอบโครงการ	นาย พร้อม	สารวิจิตร

ผู้จัดการฝ่ายต่าง ๆ ของโครงการพัฒนาความอยู่ดีกินดีมีความเป็นไทของประชาชน ในอำเภอนาแห้ว

๑. นายพร้อม	สารวิจิตร	–	ฝ่ายผัก พืช ผลไม้ พันธุ์ไม้ ของป่า สมุนไพรและยา
๒. นายบุญเกื้อ	สารวิจิตร	–	ฝ่ายการขนส่ง เครื่องจักร์ เครื่องยนต์ เชื้อเพลิง ไฟฟ้าและประปา
๓. นายเมฆ	ดวงอุปะ	–	ฝ่ายสัตว์เลี้ยง สัตว์ป่าและปลา
๔. นายชายแดน	ไพรภิบาล	–	ฝ่ายน้ำ ปุ๋ยและอาหารสัตว์
๕. นางจันทร์เพ็ญ	ดวงอุปะ	–	ฝ่ายอาหาร เครื่องดื่มและอุตสาหกรรม
๖. นางบุญได้	ไพรภิบาล	–	ฝ่ายผ้า เครื่องแต่งกาย เครื่องนุ่งห่ม ค้าย ไหมและหัตถกรรม
๗. น.ส. บุญนาง	สารวิจิตร	–	ฝ่ายหอสมุด พิพิธภัณฑ์ และการศึกษา
๘. นายไกรวิน	สารวิจิตร	–	ฝ่ายกฎหมาย การประกันชีวิตและการประกันภัย
๙. นายพิสิทธิ์	สารวิจิตร	–	ฝ่ายบ้าน ที่อยู่อาศัย โรงงาน ที่ดิน การท่องเที่ยว กิจการต่างประเทศ การวิจัยและการพัฒนา

ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร
กรรมการผู้รับผิดชอบโครงการ
โครงการพัฒนาความอยู่ดีกินดีมีความเป็นไทของประชาชนในอำเภอนาแห้ว
วันศุกร์ที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๖

(เอกสารหมายเลข ๑)

โครงการปลูกพืชแบบไทเป็นไท

ของ

บริษัท ไทเป็นไท จำกัด

เลขที่ ๑๘๐ ซอยเสนานิคม ๑ (พหลโยธิน ๓๒) แขวงลาดยาว เขตบางเขน กทม.

โทร. ๕๗๕๔๕๕๔

---

๑ หลักการและเหตุผล

บริษัท ไทเป็นไท จำกัด ประกอบด้วยบุคคลหลายสาขาอาชีพ เช่น ด้านวิทยาศาสตร์การอาหาร ด้านการแพทย์ ด้านการเกษตร ด้านวิศวกรรม ด้านรัฐศาสตร์ ด้านกฎหมาย ด้านการศึกษา บุคคลที่ประกอบเป็น บริษัท ไทเป็นไท จำกัด เหล่านี้ มีความรู้ความชำนาญ ทั้งด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติมาเป็นระยะเวลายาวนาน และมีวัยตั้งแต่ วัยหนุ่ม วัยกลางคน วัยชรา ที่ต้องการเห็นคนไทเป็นไท หลักปกครองไทเป็นไท

บริษัท ไทเป็นไท จำกัด ยังเชื่อในความจริง (สัจธรรม) ที่ว่า สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงในโลกมีชีวิตอยู่ได้ด้วยอาหาร ด้วยเหตุนี้ บริษัท ไทเป็นไท จำกัด จึงเริ่มต้นทำปุ๋ย "ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพไทเป็นไท" ซึ่งเป็นอาหารที่ดีของพืชขึ้นมา ก็เพื่อที่จะให้ได้พืชที่ดีขึ้นมาเป็นอาหารของคนและสัตว์ และเมื่อสัตว์ได้อาหารที่ดีจากพืช ก็จะเป็นสัตว์ที่มีคุณภาพดี คนซึ่งกินทั้งพืชและสัตว์จะเป็นคนที่ดี มีกายดี คือ มีร่างกายที่แข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีใจดี คือ มีใจที่มีสัจจะ มีความบริสุทธิ์ มีความยุติธรรม ซึ่งจะทำให้คนไทเป็นไท หลักปกครองไทเป็นไท พระเจ้าอยู่หัวไทเป็นไท ศาสน์ ประจำเมืองไทเป็นไท สิ่งต่าง ๆ ของไทเป็นไท เมืองไทเป็นไท ดังนี้

บริษัท ไทเป็นไท จำกัด จึงเห็นว่าอาหารที่เป็นเครื่องค้ำจุนชีวิต ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ พลเมืองของโลกมากกว่าสองในสามส่วนบริโภค "ข้าว" เป็นอาหารหลัก โดยเฉพาะชนชาติในแถบเอเชียบริโภคข้าวเป็นอาหารเกือบทุกครัวเรือน อาหารที่บริโภคควบคู่ไปกับข้าว คือ "กับข้าว" ก็มีเนื้อสัตว์ ผักผลไม้ต่าง ๆ เป็นต้น ทางบริษัท ไทเป็นไท จำกัด จึงจัดทำโครงการเพาะปลูกพืชแบบไทเป็นไทขึ้น เพื่อให้ได้อาหาร

ที่ดีมีประโยชน์สมกับเป็นอาหารของคน หรือเป็นผลดีต่อคนไทในหมู่บ้าน ที่ตั้งโครงการ คนไทในอำเภอที่ตั้งของโครงการ คนไทในจังหวัดที่ตั้งโครงการ คนไททั้งประเทศและคนทั้งโลก ทั้งนี้เพื่อให้คนไทเป็นไท หลักปกครองไทเป็นไท พระเจ้าอยู่หัวไทเป็นไท ศาสน์ ประจำเมืองไทเป็นไท สิ่งต่าง ๆ ของไทเป็นไท เป็นอย่างนี้อยู่ตอ ๆ ไปไม่มีที่สิ้นสุด

๒ วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อเพาะปลูกแปรสภาพ ปรุงให้เป็นอาหารที่ดีมีคุณภาพสมกับเป็นอาหารของคน

๒.๒ เพื่อให้คนไทพึ่งตนเองได้ตามหลักตนนั้นแหละเป็นที่พึ่งแห่งตนเอง

๒.๓ เพื่อยกระดับฐานะของคนไท ให้เป็นไปโดยธรรมชาติ โดยลดค่าครองชีพตามหลักการพึ่งตนเอง

๒.๔ เพื่อให้ผลผลิต จากผู้ผลิตถึงผู้บริโภค โดยผู้ผลิตและผู้บริโภคได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ด้วยความยุติธรรม

๒.๕ เพื่อเป็นแกนกลางให้ร่วมกันผลิต ร่วมกันจำหน่าย ร่วมกันบริโภค และเป็นเจ้าของร่วมกันในที่สุด

๒.๖ เพื่อให้ใช้ที่ดิน ใช้เวลาและวิธีการแผนใหม่ให้ได้ประโยชน์สูงสุด

๓ สถานที่ตั้งโครงการ

พื้นที่ตั้งของโครงการอยู่ที่..... หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... มีเนื้อที่.....ไร่ โดยมีปัจจัยที่ชายให้โครงการสะดวกและเกิดประโยชน์สูงสุดดังนี้

๓.๑ การคมนาคม

๓.๑.๑ ทางบกติดต่อโดยถนนสาย.....เป็นระยะทาง..... ก.ม. โดยห่างจากตัวอำเภอ.....ก.ม. ห่างจากตัวจังหวัด.....ก.ม. และห่างจากกรุงเทพมหานคร .....ก.ม.

๓.๑.๒ ทางน้ำติดต่อโดยคลอง..... ติดต่อกับแม่น้ำ..... เป็นระยะทาง.....ก.ม. เพื่อขนส่งถึงตัวจังหวัดโดยห่างจากกรุงเทพมหานคร.....ก.ม.

๓.๒ แหล่งน้ำ

๓.๒.๑ แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกพืชและใช้ในโครงการได้จากลำคลองชื่อ.....
..... กว้างขนาด..... เมตร ซึ่งเป็นคลองชลประทาน.....
โดยเชื่อมกับแม่น้ำ..... หรือไหลจากอ่างเก็บน้ำ..... หรือ
ลำธารจากภูเขา..... ซึ่งห่างจากที่ตั้งโครงการ.....ก.ม.

๓.๒.๒ แหล่งน้ำที่ใช้บริโภคของโครงการ เช่น ใช้ในบ้านพักพนักงานผู้ร่วมโครงการ ให้สัตว์กิน ทำความสะอาดคอกสัตว์และในกิจการของโครงการ เราจะได้จาก

๓.๒.๒.๑ จากแหล่งน้ำธรรมชาติ นำมาผ่านการทำความสะอาด ผ่านการกรอง ใส่ยาฆ่าเชื้อโรค

๓.๒.๒.๒ จากแหล่งน้ำใต้ดิน (น้ำบาดาล) โดยนำมาใส่ยาฆ่าเชื้อโรค

๓.๓ ดิน

ดินที่ตั้งโครงการเป็นดินประเภท..... ผิวดินเป็นดินร่วนเหนียว ส่วนลึกลงไปเป็นดิน
..... เดิมเป็นแหล่งหรือที่..... มีอยู่ในระดับ.....
เมื่ออุ้มน้ำแล้ว..... ในหน้าแล้งผิวดินมีอินทรียวัตถุอ่อนข้าง.....
การซึมของน้ำ..... การชะล้างพังทลาย.....

๓.๔ ภูมิอากาศ

ณ ที่ตั้งโครงการอยู่ในเขตมรสุม..... คือฝนตกในช่วง เดือน.....
ถึง เดือน..... และอากาศแห้งแล้งในเดือน..... ถึง เดือน.....
ในช่วงแนวมรสุมตะวันตกเฉียงใต้มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย.....มม./ปี และอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี
..... องศาเซลเซียส

การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิมากที่สุดในเดือน..... อุณหภูมิร้อนที่สุดในเดือน.....
อุณหภูมิ..... องศาเซลเซียส ความชื้นมากที่สุดในฤดูฝนเฉลี่ย.....% ความเร็วลมอยู่ในระดับ
.....กม./ชม. การระเหยของน้ำ.....มม./วัน และสูงสุดในเดือน.....
ประมาณ.....มม./วัน

๔ ระยะเวลาดำเนินการ

ดำเนินการทันที เมื่อเข้าทำการสำรวจพื้นที่ของโครงการ และเริ่มปรับปรุงพื้นที่ก่อสร้างอาคารที่ทำการของโครงการ โดยเริ่มตั้งแต่วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

๕ วิธีดำเนินการ

๕.๑ วางแผนการตลาด โดยจัดกำหนดปริมาณผู้บริโภคที่แน่นอนที่จะบริโภคผลิตผลแต่ละชนิดที่ผู้บริโภคต้องการในแต่ละวัน

๕.๒ วางแผนการขนส่ง โดยจัดรถบรรทุกผลผลิตจากสถานที่ผลิตถึงผู้บริโภค นอกท้องถิ่นการผลิต และนำเครื่องอุปโภคบริโภคจากนอกท้องถิ่นการผลิตกลับไปสู่ท้องถิ่นการผลิตด้วย

๕.๓ วางแผนโครงการ จัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องใช้ และกำลังคน ที่ดิน งบประมาณ และผู้ดำเนินโครงการ

๕.๔ ทำสัญญากับผู้ร่วมโครงการ เป็นลายลักษณ์อักษร

๕.๕ จัดสำรวจ ดิน น้ำ และแนวระดับของบริเวณพื้นที่ของโครงการลงในแผนที่ของโครงการไว้ พร้อมทั้งจัดการวางผัง การทำสวนผักและจัดการปลูกพืชหลักชนิดอื่น ๆ

๕.๖ จัดชนิดของพืช อายุ ระยะเวลาเก็บเกี่ยวหรือเก็บผลิตผลฤดูที่ปลูก ผลผลิตต่อไร่ ความเหมาะสมของอุณหภูมิในการปลูกตามระดับ ความสูงต่ำของพื้นที่

๕.๗ ทำฉากกำบังลม โดยปลูกไม้โตเร็ว โดยแบ่งเป็น ๓ แถว โดยห่างกันแถวละ ๕ เมตร ตามแนวระดับ

๕.๘ พิจารณาแหล่งน้ำ และวิธีนำน้ำมาใช้เพาะปลูกและใช้บริโภค

๕.๙ จัดปลูกพืชในระหว่างแถวของไม้ ที่ทำฉากกำบังลมจำพวกสมุนไพร พร้อมทั้งจัดเป็นศูนย์เพาะกล้าไม้ กล้าผัก (เบี้ยผัก) และพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ของโครงการ

๕.๑๐ จัดปลูกพืชหลัก (น้อยหน่า ลิ้นจี่ ลำใย ข้าว มะม่วง มะขาม ละมุด มะพร้าว ฝรั่ง กล้วยต่าง ๆ ไผ่หวาน และไผ่ใช้ไม้ ขนุน หมาก ทองหลาง ลางสาด มะยม มะรุม มะไฟ หม่อน ฯลฯ) ตามแนวระดับ ตามชนิดของพืช ที่ดิน น้ำ และความต้องการของตลาด

๕.๑๑ ดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลการเพาะปลูก การตลาด และข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในการทำมาหากิน ทั้งในประเทศและต่างประเทศแก่ผู้ร่วมโครงการ แก่ประชาชนในอำเภอที่ตั้งโครงการ แก่ประชาชนในจังหวัดที่ตั้งโครงการ และประชาชนทั่วไปทั้งประเทศ ในรูป แผ่นปลิว ปิดประกาศ โฆษณาทางวิทยุ เครื่องขยายเสียง วิทยุโทรทัศน์

๕.๑๒ เมื่อผลผลิตของโครงการมีปริมาณมาก ก็จะตั้งโรงงานถนอมอาหาร หรือแปรสภาพผลผลิตเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปออกจำหน่ายต่อไป

๖ การตลาดของโครงการ

๖.๑ ตลาดภายในประเทศ จัดจำหน่ายผลผลิตทุกชนิดที่ผลิตได้ตามความต้องการของผู้บริโภค (ในขั้นแรกจัดจำหน่ายให้กับสมาชิกสหกรณ์หัวยขวาง และร้านอาหารจริง เลขที่ ๑๘๐ ในซอยเสนานิคม ๑ พหลโยธิน ๗๒ ถนนพหลโยธิน เขตบางเขน กทม.) และผลผลิตทุกชนิดที่ผลิตได้จะเป็นผลผลิตที่มีคุณภาพปราศจากเชื้อโรค โดยบรรจุถุงพลาสติค ตราของโครงการตามขนาด ชนิด และความต้องการของผู้บริโภค นอกจากนี้แล้วก็จัดจำหน่ายแก่ประชาชน รอบ ๆ โครงการ แก่ประชาชนในอำเภอที่ตั้งโครงการ แก่ประชาชนในจังหวัดที่ตั้งโครงการ และจำหน่ายทั่วประเทศไทย

๖.๒ ตลาดต่างประเทศ จัดทำสัญญาซื้อขายผลผลิตเป็นเทอมกับต่างประเทศ ตามชนิด ความต้องการของประเทศนั้น ๆ รวมทั้งแลกเปลี่ยนกับสินค้าของประเทศผู้ซื้อ โดยถือคุณภาพชนิดของผลผลิต กับราคาในตลาด ขณะนั้นเป็นตัวกำหนดราคาแลกเปลี่ยน

๖.๓ จัดซื้อและขายผลผลิต เครื่องอุปโภคบริโภคโดยผ่านร้านค้าที่ตั้งขึ้นในหมู่บ้านของโครงการและบริษัทไทเป็นไท จำกัด ซึ่งจะเป็นแกนกลางในเรื่องตลาด และการขนส่ง

๗ วิเคราะห์การลงทุนโครงการปลูกพืชแบบไทเป็นไท

๗.๑ เป้าหมายของโครงการปลูกพืชแบบไทเป็นไทในขั้นแรก

๗.๑.๑ ผลผลิตผักของโครงการ ประมาณวันละ ๑๐ เมตริกตัน

๗.๑.๒ ผู้ร่วมโครงการในขั้นแรก ๒๕๔ ครอบครัว ปลูกผักครอบครัวละ ๒ ไร่ กำหนดเก็บผลผลิตครั้งแรกภายใน ๖๐ วัน

๗.๑.๓ จำนวนวันทำงาน ๓๖๕ วัน

เป้าหมายของผลผลิต ๗๖๕๐ เมตริกตัน/ปี

๗.๑.๔ จำนวนที่ดินในขั้นแรกที่เข้าร่วมโครงการ ๕๐๘ ไร่

๗.๒ งบประมาณการลงทุน

๗.๒.๑ ค่าเมล็ดพันธุ์	๑๖,๐๐๐	บาท
๗.๒.๒ ค่ารถกะบะบรรทุกเล็ก (กะบะ ๖ ล้อ) ๒ คัน	๖๐๐,๐๐๐	บาท
๗.๒.๓ ค่าเครื่องสูบน้ำท่อส่งน้ำ	๑๐๐,๐๐๐	บาท
๗.๒.๔ ค่าโรงเรือนที่ใช้ในการรวมผลผลิตและชำระล้างผลผลิต	๒๕๐,๐๐๐	บาท
๗.๒.๕ เครื่องจักรที่ใช้ในการอัดรัดถุงพลาสติก	๑๐,๐๐๐	บาท
๗.๒.๖ โรงเรือนเก็บเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์	๒๕,๐๐๐	บาท
รวมเงินลงทุนทั้งหมด	๑,๐๐๑,๐๐๐	บาท

๗.๓ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อปี

๗.๓.๑ ค่าแรงงาน

- ผู้ควบคุมโครงการปลูกผัก ๑ คน (นักเกษตร) ๕๔,๐๐๐ บาท
  (ค่าเบี้ยเลี้ยงวันละ ๑๐๐ บาท เงินเดือน ๆ ละ ๑,๕๐๐ บาท)
- ผู้ช่วยควบคุมโครงการ ๑ คน (นักบัญชี) ๔๕,๐๐๐ บาท
  (ค่าเบี้ยเลี้ยงวันละ ๗๕ บาท เงินเดือน ๆ ละ ๑,๕๐๐ บาท)
- พนักงานขับรถ ๒ คน ๗๒,๐๐๐ บาท
  (ค่าเบี้ยเลี้ยงวันละ ๕๐ บาท เงินเดือน ๆ ละ ๑,๕๐๐ บาท)
- พนักงานจัดและขนของ ๒ คน ๕๔,๐๐๐ บาท
  (ค่าเบี้ยเลี้ยงวันละ ๒๕ บาท เงินเดือน ๆ ละ ๑,๕๐๐ บาท)

- ค่าแรงงานของผู้ที่เข้าร่วมโครงการ ๒๕๔ ครอบครัว
(ให้ค่าแรงงานวันละ ๗๕ บาท ถือว่าผลัดเปลี่ยนกันมาทำ
วันละ ๑ คน) ๖,๕๘๓,๖๘๐ บาท

รวมค่าแรงงานทั้งหมด ๖,๘๐๘,๖๘๐ บาท

๗.๓.๒ ค่ากระแสไฟฟ้าเดือนละ ๑๐,๐๐๐ บาท
ใช้ ๑ ปี ๑๐,๐๐๐ คูณ ๑๒ ๑๒๐,๐๐๐ บาท

๗.๓.๓ ค่าบำรุงรักษาเครื่องมือต่าง ๆ คิด ๓.๕% ๒๕,๓๗๕ บาท
ของราคาเครื่องมือ

๗.๓.๔ ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักร เครื่องมือโรงเรือน
คิดอายุการใช้งาน ๕ ปี
ค่าเสื่อมราคาต่อปี ๑๔๗,๐๐๐ บาท

๗.๓.๕ ค่าใช้จ่ายทั่วไปเดือนละ ๒๐,๐๐๐ บาท
ปีละ ๒๐,๐๐๐ คูณ ๑๒ ๒๔๐,๐๐๐ บาท

๗.๓.๖ ค่าดอกเบี้ยเงินลงทุน ๑,๐๐๑,๐๐๐ บาท
อัตราดอกเบี้ยจากสถาบันการเงิน
๑๖.๕% ต่อปี คิดเป็นดอกเบี้ยเงินทุน ๑๖๕,๑๖๕ บาท

๗.๓.๗ ค่าเตรียมดินไร่ละ ๔๐๐ บาท
จำนวนที่ดินของโครงการขั้นแรก ๕๐๘๔ ไร่
๕๐๘๔ คูณ ๔๐๐ ๒๐๓,๕๖๐ บาท

๗.๓.๘ ค่าน้ำมันรถขนส่งผลผลิต ๑,๐๔๕,๐๐๐ บาท

๘ ผลประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการปลูกพืชแบบไทเป็นไท

๘.๑ กระหล่ำปลี ใช้เนื้อที่ปลูก ๖๐ ไร่ ปลูก ๓ ครั้ง ต่อปีผลผลิตไร่ละ ๑,๕๐๐ กก.
ราคาขายเฉลี่ยตลอดปี กก. ละ ๖ บาท เป็นเงิน ๑,๖๒๐,๐๐๐ บาท

๘.๒ กระหล่ำดอกใช้เนื้อที่ปลูก ๒๐ ไร่ ปลูก ๔ ครั้งต่อปี ผลผลิตไร่ละ ๒,๐๐๐ กก.
ราคาขายเฉลี่ยตลอดปี กก. ละ ๑๐ บาท เป็นเงิน ๑,๖๐๐,๐๐๐ บาท

๘.๓ ผักบุ้งจีนใช้เนื้อที่ปลูก ๑๕ ไร่ ปลูก ๑๒ ครั้ง ผลผลิตไร่ละ ๘๐๐ กก.
ราคาขายเฉลี่ยตลอดปี กก. ละ ๓ บาท เป็นเงิน ๔๓๒,๐๐๐ บาท

๘.๔ ผักกาดหอม (ผักสลัด) ใช้เนื้อที่ปลูก ๔๐ ไร่ ปลูก ๖ ครั้งต่อปี ผลผลิตต่อไร่ ๕๐๐ กก.
ราคาเฉลี่ยตลอดปี กก. ละ ๓ บาท เป็นเงิน ๓๖๐,๐๐๐ บาท

๘.๕ ผักกาดหัวใช้เนื้อที่ปลูก ๑๗.๕ ไร่ ปลูก ๖ ครั้งต่อปี ผลผลิตต่อไร่ ๑,๕๐๐ บาท
ราคาขายเฉลี่ยตลอดปี กก. ละ ๓ บาท เป็นเงิน ๔๗๒,๕๐๐ บาท

๘.๖ ผักกาดขาวใช้เนื้อที่ปลูก ๓๐ ไร่ ปลูก ๖ ครั้งต่อปี ผลผลิตต่อไร่ ๙๐๐ กก.
ราคาเฉลี่ยตลอดปี กก.ละ ๑๐ บาท เป็นเงิน ๑,๖๒๐,๐๐๐ บาท

๘.๗ ฟักทองใช้เนื้อที่ปลูก ๑๒.๕ ไร่ ปลูก ๓ ครั้งต่อปี ผลผลิตต่อไร่ ๒,๐๐๐ กก.
ราคาเฉลี่ยตลอดปี กก.ละ ๕ บาท เป็นเงิน ๓๗๕,๐๐๐ บาท

๘.๘ ถั่วฝักยาวใช้เนื้อที่ปลูก ๓๐ ไร่ ปลูก ๒ ครั้งต่อปี ผลผลิตต่อไร่ ๕๐๐ กก.
ราคาเฉลี่ยตลอดปี กก.ละ ๖ บาท เป็นเงิน ๒๗๐,๐๐๐ บาท

๘.๙ ถั่วแขกใช้เนื้อที่ปลูก ๑๕ ไร่ ปลูก ๓ ครั้งต่อปี ผลผลิตต่อไร่ ๒,๐๐๐ กก.
ราคาเฉลี่ยตลอดปี กก.ละ ๓ บาท เป็นเงิน ๒๗๐,๐๐๐ บาท

๘.๑๐ ถั่วลันเตาใช้เนื้อที่ปลูก ๑๕ ไร่ ปลูก ๒ ครั้งต่อปี ผลผลิตต่อไร่ ๔๐๐ กก.
ราคาเฉลี่ยตลอดปี กก.ละ ๑๐ บาท เป็นเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท

๘.๑๑ มะระใช้เนื้อที่ปลูก ๑๘.๗๕ ไร่ ปลูก ๓ ครั้งต่อปี ผลผลิตต่อไร่ ๗๐๐ กก.
ราคาเฉลี่ยตลอดปี กก.ละ ๖ บาท เป็นเงิน ๒๓๖,๒๕๐ บาท

๘.๑๒ แตงกวาใช้เนื้อที่ปลูก ๙.๒ ไร่ ปลูก ๔ ครั้งต่อปี ผลผลิตต่อไร่ ๑,๓๐๐ กก.
ราคาเฉลี่ยตลอดปี กก.ละ ๒ บาท เป็นเงิน ๙๕,๖๘๐ บาท

๘.๑๓ ข้าวโพดหวาน (กินฝักอ่อน) ใช้เนื้อที่ปลูก ๘๐ ไร่ ปลูก ๔ ครั้ง ต่อปี ผลผลิตต่อไร่ ๕๐๐ กก.
ราคาเฉลี่ยตลอดปี กก.ละ ๑๕ บาท เป็นเงิน ๒,๔๐๐,๐๐๐ บาท

๘.๑๔ บวบเหลี่ยมใช้เนื้อที่ปลูก ๑๓.๒ ไร่ ปลูก ๓ ครั้งต่อปี ผลผลิตต่อไร่ ๔๐๐ กก.
ราคาเฉลี่ยตลอดปี กก.ละ ๒ บาท เป็นเงิน ๗๑,๒๘๐ บาท

๘.๑๕ มะเขือยาวใช้เนื้อที่ปลูก ๓๕ ไร่ ปลูกปีละครั้ง ผลผลิตต่อไร่ ๒,๐๐๐ กก.
ราคาเฉลี่ยตลอดปี กก.ละ ๕ บาท เป็นเงิน ๓๕๐,๐๐๐ บาท

๘.๑๖ มะเขือเทศใช้เนื้อที่ปลูก ๒๓ ไร่ ปลูก ๒ ครั้ง ต่อปี ผลผลิตต่อไร่ ๑,๕๐๐ กก.
ราคาเฉลี่ยตลอดปี กก.ละ ๑๐ บาท เป็นเงิน ๖๙,๐๐๐ บาท

๘.๑๗ กระหล่ำปมใช้เนื้อที่ปลูก ๑๕ ไร่ ปลูก ๔ ครั้งต่อปี ผลผลิตต่อไร่ ๒,๐๐๐ กก.
ราคาเฉลี่ยตลอดปี กก.ละ ๘ บาท เป็นเงิน ๔๒๐,๐๐๐ บาท

๘.๑๘ คะน้าจีนใช้เนื้อที่ปลูก ๒๕ ไร่ ปลูก ๖ ครั้งต่อปี ผลผลิตต่อไร่ ๑,๐๐๐ กก.
ราคาเฉลี่ยตลอดปี กก.ละ ๕ บาท เป็นเงิน ๗๕๐,๐๐๐ บาท

๘.๑๙ บอคคอลี่ใช้เนื้อที่ปลูก ๓๕ ไร่ ปลูก ๓ ครั้งต่อปี ผลผลิตต่อไร่ ๔๐๐ กก.
ราคาเฉลี่ยตลอดปี กก.ละ ๑๐ บาท เป็นเงิน ๔๔๕,๐๐๐ บาท

ผลประโยชน์ที่จะได้รับทั้งหมด ๑๓,๖๓๗,๗๑๐ บาท

๙ สรุปต้นทุนการปลูกพืชแบบไทเป็นไท

เป้าหมายการผลิต ๓,๖๕๐ เมตริกตัน/ปี

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ	บาท	บาท/กก.
- ค่าแรงงาน	๖,๘๐๘,๖๘๐	๑.๘๖
- ค่ากระแสไฟฟ้า	๑๒๐,๐๐๐	๐.๐๓
- ค่าบำรุงรักษาเครื่องจักรและอุปกรณ์	๒๕,๓๗๕	๐.๐๐๖๙
- ค่าน้ำมันรถขนส่ง	๑,๐๙๕,๐๐๐	๐.๓
- ค่าเสื่อมราคา เครื่องจักร เครื่องมืออุปกรณ์ และโรงเรือน	๑๙๗,๐๐๐	๐.๐๕๓๙
- ค่าใช้จ่ายทั่วไป	๒๔๐,๐๐๐	๐.๖๖๕๗

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ	บาท	บาท/กก.
– ค่าดอกเบี้ยเงินลงทุน	๑๖๕,๑๖๕	๐.๐๔๕๒
รวมค่าใช้จ่าย	๘,๖๕๑,๒๒๐	๒.๓๗๐๑
ผลประโยชน์ที่จะได้รับก่อนหักค่าใช้จ่าย	๑๓,๖๓๗,๗๑๐	๓.๗๓๖๓
กำไรเบื้องต้นจากการดำเนินงานตลอดปี	๔,๔๘๖,๔๔๐	๑.๓๖๖๑

ผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมด ๒๕๔ ครอบครัว

คิดเป็นกำไรครอบครัวละ ๑๔,๖๓๑.๘๕๐๓/ปี

และคิดเป็นกำไรครอบครัวละ ๑๖๓๕.๔๘๗๕/เดือน

(เอกสารหมายเลข ๒)

๑ ข้อมูลทั่วไปของผักที่จะปลูกในโครงการ

ชื่อ	ความต้องการของตลาดเป็นกก./วัน	อายุเก็บผลผลิต	ฤดูปลูก	ผลผลิตต่อไร่เป็นกก.	อุณหภูมิที่เหมา
กระหล่ำดอก	๕๐๐	๖๐ – ๙๐ วัน (หลังย้ายกล้า)	ต.ค. – ก.พ.	๑,๒๐๐ – ๓,๐๐๐	๑๕.๕ – ๑
กระหล่ำปม	๕๐๐	๕๕ – ๖๕ วัน (หลังย้ายกล้า)	ต.ค. – ก.พ.	๒,๓๐๐ – ๓,๐๐๐	๑๕.๕ – ๒
กระหล่ำปลี	๑,๐๐๐	๕๐ – ๑๒๐ วัน (หลังย้ายกล้า)	ต.ค. – ม.ค.	๑,๓๐๐ – ๑,๙๐๐	๑๕ – ๒๐
คะน้าจีน	๕๐๐	๔๕ – ๕๕ วัน (หว่านหรือหยอดเมล็ด)	ตลอดปี	๔๐๐ – ๒,๐๐๐	๒๐ – ๒๕
บรอคโคลี่	๓๐๐	๖๐ – ๘๕ วัน (หลังย้ายกล้า)	ต.ค. – ม.ค.	๔๐๐ – ๑,๐๐๐	๒๐ ซ.
ผักกาดขาว	๕๐๐	๔๕ – ๘๐ วัน (หว่านหรือหยอดเมล็ด)	ต.ค. – ก.พ.	๔๐๐ – ๑,๐๐๐	๑๕ – ๒๒
ข้าวโพดหวาน	๑,๐๐๐	๗๕ – ๙๕ วัน	ตลอดปี	๔๐๐	๑๕.๕ –
บวบเหลี่ยม	๓๐๐	๔๐ – ๖๐ วัน	ตลอดปี	๘๖๐ – ๑,๐๐๐	๒๐ – ๓๐
แตงกวา	๓๐๐	๓๐ – ๔๐ วัน	ตลอดปี	๑,๐๐๐ – ๑,๙๐๐	๑๘.๓ –
แตงโม		๗๕ – ๑๒๐ วัน	ตลอดปี	๒,๐๐๐ – ๓,๐๐๐	๒๑ – ๓๐
ฟักทอง	๕๐๐	๔๕ – ๖๐ วัน	ส.ค. – พ.ค.	๑,๘๐๐ – ๒,๕๐๐	๑๘.๓ –
มะระ	๓๐๐	๔๕ – ๕๐ วัน	ตลอดปี	๖๕๐ – ๑,๐๐๐	๑๘ – ๒๕
ถั่วแขก	๕๐๐	๕๐ – ๗๐ วัน	ตลอดปี	๒,๔๐๐ – ๓,๐๐๐	๑๕.๕ –
ถั่วฝักยาว	๕๐๐	๕๕ – ๗๕ วัน	ตลอดปี	๔๐๐ – ๔๕๐	๑๖ – ๒๔
ถั่วฉันเตา	๓๐๐	๖๐ – ๙๐ วัน	ต.ค. – ก.พ.	๓๓๐ – ๕๐๐	๑๕ – ๒๔

	ความต้องการของ	อายุเก็บผลผลิต	ฤดูปลูก	ผลผลิตต่อไร่เป็นกก.	อุณหภูมิที่เหมาะสม
ı	๕๐๐	๒๕ – ๓๐ วัน	ตลอดปี	๗๓๐ – ๑,๐๐๐	ชอบอบอุ่น
ัว	๕๐๐	๔๒ – ๖๕	ตลอดปี	๑,๔๐๐ – ๒,๐๐๐	๑๘.๓ – ๒๔ ซ.
รั่ง	๓๐๐	๖ – ๑๒ เดือน	ตลอดปี	๓๖๐ – ๔๔๐	อากาศค่อนข้างเย็น
อม	๕๐๐	๔๐ – ๕๐ วัน	ตลอดปี	๓๗๐ – ๗๘๐	๑๕ – ๒๑ ซ.
		๖๐ – ๘๐ วัน	ตลอดปี	๒๓๐ – ๓๕๐	๒๔ – ๒๕ ซ.
าว	๑,๐๐๐	๖๐ – ๘๕	ตลอดปี	๒,๕๐๐ – ๓,๐๐๐	๒๑ – ๒๕ ซ.
ทศ	๕๐๐	๖๐ – ๗๕	ต.ค. – ก.พ.	๖๐๐ – ๑,๗๐๐	๒๑ – ๒๕ ซ.

๒ ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่การเพาะปลูกผักของโครงการ

ชื่อ	จำนวนปลูก (ไร่) ทั้งหมด	ปลูกวันละ (ขนาดแปลง ๑ ๔๐ เมตร)	จำนวนเก็บเกี่ยวต่อวัน
ผักบุ้งจีน	๑๕	.๕ ไร่ (๑๐ แปลง)	๕๐๐ กก./วัน
ผักกาดหอม	๔๐	๑ ไร่ (๒๐ แปลง)	๕๐๐ กก./วัน
ผักกาดหัว	๑๗.๕	๐.๓๕ ไร่ (๗ แปลง)	๕๐๐ กก./วัน
ผักกาดขาว	๓๐	.๕ ไร่	๕๐๐ กก./วัน
ฟักทอง	๑๒.๕	๐.๒๕ ไร่ (๕ แปลง)	๕๐๐ กก./วัน
ถั่วฝักยาว	๓๐	.๕ ไร่ (๕ แปลง)	๕๐๐ กก./วัน
ถั่วแขก	๑๕	.๒๕ ไร่ (๕ แปลง)	๕๐๐ กก./วัน
ถั่วลันเตา	๑๕	๑ ไร่	๓๐๐ กก./วัน
มะระ	๑๘.๗๕	.๓๗๕ ไร่ (๗.๕ แปลง)	๓๐๐ กก./วัน
แตงกวา	๔.๒	.๒๓ ไร่ (๔ แปลง)	๓๐๐ กก./วัน
ข้าวโพดหวาน	๘๐	๑ ไร่	๑,๐๐๐ กก./วัน
บวบเหลี่ยม	๑๓.๒	.๓๓ ไร่ (๗ แปลง)	๓๐๐ กก./วัน

ชื่อ	จำนวนปลูก (ไร่) ทั้งหมด	ปลูกวันละ (ขนาดแปลง ๑ ๔๐ เมตร)	จำนวนเก็บเกี่ยวต่อวัน
มะเขือยาว	๓๕	.๕ ไร่ (๑๐ แปลง)	๑,๐๐๐ กก./วัน
มะเขือเทศ	๒๓	.๓๓ ไร่ (๗ แปลง)	๕๐๐ กก./วัน
กระหล่ำดอก	๒๐	.๒๕ ไร่ (๕ แปลง)	๕๐๐ กก./วัน
กระหล่ำปม	๑๕	.๒๕ ไร่ (๕ แปลง)	๕๐๐ กก./วัน
กระหล่ำปลี	๖๐	.๖๖ ไร่ (๑๓ แปลง)	๑,๐๐๐ กก./วัน
คะน้าจีน	๒๕	.๕ ไร่ (๑๐ แปลง)	๕๐๐ กก./วัน
บรอคโคลี่	๓๕	.๕ ไร่ (๑๐ แปลง)	๓๐๐ กก./วัน
รวมทั้งหมด	๕๐๘.๕ ไร่	๑๘๕ แปลง	๑๐,๐๐๐ กก./วัน

๓ ข้อมูลทั่วไปของราคาผลผลิตที่ซื้อขายกันในตลาด

ขายปลีกทั่วไป (ตลอดปี)

๑. แตงกวา	ราคา	๕ – ๑๒ บาท/กก.
๒. กระหล่ำดอก	ราคา	๖ – ๑๕ บาท/กก.
๓. คะน้า	ราคา	๕ – ๒๐ บาท/กก.
๔. ผักกาดขาว	ราคา	๕ – ๒๐ บาท/กก.
๕. ฟักทอง	ราคา	๘ – ๑๐ บาท/กก.
๖. ฟัก	ราคา	๖ – ๘ บาท/กก.
๗. ถั่วฝักยาว	ราคา	๖ – ๑๕ บาท/กก.
๘. ผักชี	ราคา	๖ – ๔๐ บาท/กก.
๙. กื่นไช่	ราคา	๖ – ๒๕ บาท/กก.
๑๐. กวางตุ้ง	ราคา	๔ – ๘ บาท/กก.
๑๑. พริกขี้หนู	ราคา	๑๘ – ๗๐ บาท/กก.

๑๒. พริกขี้ฟ้า ราคา ๑๐ – ๒๐ บาท/กก.

๑๓. มะเขือเทศ ราคา ๑๐ – ๓๐ บาท/กก.

๑๔. ผักบุ้งจีน ราคา ๕ – ๘ บาท/กก.

๑๕. ต้นหอม ราคา ๒๐ – ๓๐ บาท/กก.

๑๖. ผักกาดหอม ราคา ๓ – ๑๐ บาท/กก.

๑๗. ถั่วลันเตา ราคา ๑๕ – ๕๐ บาท/กก.

๑๘. มะเขือยาว ราคา ๖ – ๑๐ บาท/กก.

๑๙. ผักกาดหัว ราคา ๔ – ๖ บาท/กก.

๒๐. มะละกอ ราคา ๒ – ๓ บาท/กก.

๒๑. มะระ ราคา ๖ – ๑๒ บาท/กก.

๒๒. ข้าวโพดอ่อน ราคา ๑๕ – ๒๕ บาท/กก.

๒๓. บวบเหลี่ยม ราคา ๔ – ๖ บาท/กก.

๒๔. กวางตุ้ง ราคา ๔ – ๘ บาท/กก.

๒๕. แตงโม ลูกละ ๑๕ – ๒๕ บาท หรือ กก.ละ ๗ – ๑๐ บาท

๒๖. ข้าวโพดหวานกินฝักแก่

ร่าง

โครงการปลูกมะขาม 1,000,000 ต้น (หนึ่งล้านต้น) เพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการและพัฒนาคุณธรรม 4 ประการ ค่านิยม 5 ประการ ความหวัง ความมีจุดมุ่งหมายในชีวิต ความรักท้องถิ่น เศรษฐกิจและความมั่นคงของท้องถิ่น

.....

1. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาการทำลายป่าแล้วทำให้เกิดมีปัญหาฝนแล้งและน้ำท่วมโดยฉับพลัน เป็นผลกระทบให้เกิดปัญหาผลผลิตทางเกษตรต่ำ ประชาชนส่วนใหญ่มีความยากจนค้บแค้น อาชญากรรมร้ายแรงเพิ่มขึ้น ประชาชนขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนทำความสั่นคลอนต่อสถาบันพื้นฐานของประเทศ เช่น สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครอง เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวเป็นสิ่งที่ทางราชการและประชาชนคนไทยยอมรับและกล่าวถึงกันอยู่เสมอทั้งทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เอกสารทางราชการและในการพูดคุยกันของชาวบ้านทั่วไป

การแก้ปัญหาในสถาบันการศึกษา ส่วนราชการ โครงการของรัฐและเอกชนนิยมแก้กันแต่ปาก ขาดการกระทำและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง การปลูกฝังคุณธรรมก็แต่วิธีการบรรยายให้ฟัง การจัดงานเฉลา รื่นเริง สังสรรค์ การแจกสิ่งของ เช่น หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ เครื่องอุปโภคบริโภค ส่วนการฝึกปฏิบัติ การกำหนดจุดมุ่งหมายที่เด่นชัด การสร้างสิ่งที่มีคุณประโยชน์ยืนยาวเพื่อสังคมนั้นไม่ค่อยได้กระทำอย่างต่อเนื่อง ถ้าทำก็ทำเมื่อมีเงินหรืองบประมาณ แต่การเสียสละด้วยกาย ความคิด ความพยายามอย่างแท้จริงของแต่ละคนไม่ค่อยมี

การปลูกมะขามซึ่งเป็นไม้ยืนต้น ปลูกง่าย ทนต่อดินฟ้าอากาศทุกแบบ มีอายุยืนถึง 200 – 300 ปีได้ ทุกส่วนของมะขามเป็นอาหารได้ มีคุณค่าตั้งแต่ราก ลำต้น กิ่ง ใบและผล มะขามจึงเป็นไม้เศรษฐกิจและไม้ที่มีคุณค่ายิ่งต่อบ้านเมืองและประเทศชาติ สมควรจะได้รับการเอาใจใส่และปลูกให้เป็นไม้สำหรับพัฒนาชาติบ้านเมือง และเป็นฐานทางเศรษฐกิจของชาติต่อไป การปลูกมะขามเป็นการปลูกสร้างคุณธรรมสำคัญได้แก่

1. การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตนเองที่ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม
2. การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์ ความดีนั้น

3. การอดทน อดกลั้นและอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริต ไม่ว่าจะโดยเหตุผลประการใด

4. การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริตและรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

คุณสมบัติของต้นมะขามเป็นการยืนยันคุณธรรมทั้ง 4 ข้อและการปลูกต้นมะขามเป็นการฝึกคุณธรรมทั้ง 4 ข้อข้างต้นด้วยการปฏิบัติอย่างแท้จริง

ในการปลูกฝังคุณธรรม 4 ประการและค่านิยม 5 ประการที่ทางราชการเร่งรัดกระทำอยู่จะบรรลุผลได้ง่ายด้วยการปลูกมะขามและปฏิบัติตามอย่างต้นมะขาม การปลูกมะขามและการดูแลรักษา บำรุงต้นมะขามจะส่งเสริมให้เกิดค่านิยม 5 ประการอย่างมั่นคง อันได้แก่

1. พึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ
2. ประหยัดและออม
3. มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย
4. ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
5. มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

การปลูกมะขามเป็นการพัฒนาตนเอง พึ่งตนเอง ช่วยตนเอง โดยเริ่มต้นจากสิ่งเล็กๆ น้อยๆ เช่น เมล็ดมะขาม แล้วพัฒนาตนเอง ส่งเสริมตนเอง ช่วยตนเอง พึ่งตนเองให้ดีขึ้น เจริญขึ้นเรื่อยๆจนเติบโตเป็นต้นไม้ใหญ่มั่นคง มีร่มและเป็นคุณประโยชน์นานาประการแก่คนทั่วไปและสังคม บทเรียนนี้ทุกคนสามารถฝึกและยึดเอาเป็นแบบอย่างที่ดียิ่งได้

โครงการปลูกมะขาม 1,000,000 ต้น (หนึ่งล้านต้น) ในเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ ที่ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย เป็นโครงการที่สนองเจตนารมณ์ของชาติในการพัฒนาท้องถิ่นชนบทและพื้นที่ยากจนและสนองพระบรมราโชวาท ในการสร้างเสริมคุณธรรมและค่านิยมให้เกิดขึ้นในคนไทย คือเป็นโครงการที่จะช่วยสร้างคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ คือมีร่างกายแข็งแรง มีจิตใจที่เปี่ยมด้วยคุณธรรม มีความสามารถพึ่งตนเอง ช่วยตนเอง และเป็นประโยชน์ต่อสังคม และเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่น คือเพิ่มคุณค่าให้แก่ท้องที่ เพิ่มโอกาสที่จะมีฝนตก เพิ่มปุ๋ยและความชุ่มชื้นแก่ดิน นอกจากนี้ยังเพิ่มความหวัง ความภาคภูมิใจ ความรักท้องถิ่น ชาติบ้านเมืองให้แก่ผู้ปลูกและดูแลต้นมะขามอีกด้วย ทั้งยังเป็นการสร้างความสามัคคี ความสำนึกในการสร้างการทำงานร่วมกันอย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อสังคมที่แน่ชัด เป็นการป้องกันการทำลายป่าได้อย่างดียิ่งวิธีหนึ่งโดยไม่ต้องใช้อาวุธและเจ้าหน้าที่ปราบปราม

2. สถานที่

บริเวณเขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เนื้อที่ประมาณ 20,000 ไร่ ถึง 100,000 ไร่ รอบๆน้ำตกแพร่ ตำบลเขาแหว อำเภอเขาแหวจังหวัดเลย ด้านตะวันออกจดแม่น้ำหมันและภูค้อ ด้านทิศเหนือจดแม่น้ำเหือง ด้านทิศใต้จดภูค้อและบ้านแสงภา ภูหัวหอม ภูสันทราย มีแม่น้ำแพร่ไหลผ่านกลางและมีถนนราดยางผ่านประมาณ 10 กิโลเมตร

3. หลักปฏิบัติในการปลูกมะขาม 1,000,000 ต้น (หนึ่งล้านต้น)

3.1 ปลูกทดแทนต้นไม้ที่มีคุณค่าน้อย เช่น หญ้าคอกขาว ต้นเป้า ส่วนต้นไม้ใหญ่และไม้ที่มีประโยชน์จะรักษาตกแต่ง บำรุงไว้ให้สวยงาม

3.2 ปลูกบริเวณที่ไม่มีต้นไม้อื่นๆ เช่น บริเวณที่เคยมีผู้ทำไร่เลื่อนลอย

3.3 การปลูกให้ถือหลักว่า ปลูกเพื่อชาติโดยอุทิศผลประโยชน์ให้แก่โครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เพื่อเป็นทุนในการสร้างและดำเนินงานมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เพื่อพัฒนาคนให้เป็นคนมีอาชีพ มีคุณธรรม พึ่งตนเองได้ตลอดเวลาตั้งแต่เริ่มเรียน และจบออกไปสร้างงานได้เอง และเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญมั่งคั่งและร่มเย็นเป็นสุข

3.4 การดำเนินงานให้มีคณะกรรมการเป็นผู้ปฏิบัติงานและให้มีที่ปรึกษาจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดความถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

3.5 การดำเนินโครงการนี้ให้ยึดมั่นในความดี ความสามัคคี และผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก โดยให้ปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการและค่านิยม 5 ประการอย่างเคร่งครัด

4. ผู้ดำเนินการ

4.1 องค์อุปถัมภ์

.....

.....

4.2 ผู้อุปการะ

.....

.....

4.3 ที่ปรึกษา

4.3.1 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

4.3.2 อธิบดีกรมป่าไม้

4.3.3 อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

4.3.4 อธิบดีกรมการปกครอง

4.3.5 อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

4.3.6 อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4.3.7 รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4.3.8 ผู้ว่าราชการจังหวัดเลย

4.3.9 รองผู้ว่าราชการจังหวัดเลย

4.3.10 ป่าไม้จังหวัดเลย

4.3.11 พัฒนาการจังหวัดเลย

4.3.12 นายอำเภอนาแห้ว

4.3.13 เจ้าหน้าที่ส่วนราชการในอำเภอนาแห้ว

4.3.14 กำนันตำบลนาแห้ว

4.4 ผู้ปฏิบัติงาน

4.4.1	ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร	หัวหน้าโครงการ
4.4.2	ผศ. สมพงษ์ องอาจยุทธ	รองหัวหน้าโครงการ
4.4.3	นาย กาจ ดวงอุปะ	รองหัวหน้าโครงการ
4.4.4	นาย วิวัฒน์ ไปทาฟอง	รองหัวหน้าโครงการ
4.4.5	นาย พร้อม สารวิจิตร	รองหัวหน้าโครงการ
4.4.6	นาย ลาน จันทะคุณ	กรรมการ
4.4.7	นาย สมบูรณ์ ดวงอุปะ	กรรมการ
4.4.8	นาย บุญเกื้อ สารวิจิตร	กรรมการ
4.4.9	นาย อวด แสงรัตน์	กรรมการ
4.4.10	นาย เมฆ ดวงอุปะ	กรรมการ
4.4.11	นาย ชู สารแสง	กรรมการ
4.4.12	นาย ชู แสงคำ	กรรมการ
4.4.13	นาย คูณ จันทะวงค์	กรรมการ
4.4.14	นาง[illegible] สารวิจิตร	กรรมการและเลขานุการ

5. กิจกรรมที่จะปฏิบัติ

5.1 สำรวจพื้นที่เขตโครงการมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เพื่อกำหนดเป็นพื้นที่ปลูกมะขามและพื้นที่เพาะปลูกต้นไม้และพืชอื่นๆ

5.2 ทำการติดต่อขออนุมัติส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและขอความอนุเคราะห์ต่างๆ เพื่อดำเนินการตามโครงการ

5.3 ทำการเพาะกล้ามะขามไว้ให้เพียงพอ

5.4 ส่งเสริมให้นักเรียนและประชาชนเพาะกล้ามะขามและนำมะขามไปปลูกและดูแลรักษาต้นมะขามของตนเองและของคนอื่นๆ

5.5 บอกข่าว ประชาสัมพันธ์และแนะนำให้ประชาชน ผู้ต้องการสร้างความดีให้ทรัพโครงการและสนับสนุนโครงการโดยการไปปลูกมะขามตามบริเวณที่กำหนดไว้

5.6 รักษาผลประโยชน์ของโครงการและใช้ประโยชน์ต่างๆ เพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการ เพื่อก่อให้เกิดคุณประโยชน์แก่ท้องถิ่นและประเทศชาติไทยตามเป้าหมายของโครงการ

5.7 ประเมินผลโครงการเป็นระยะๆและเผยแพร่ให้ผู้สนใจทราบ

5.8 ทำการค้นคว้า ทดลอง วิเคราะห์ วิจัยในการเพาะกล้ามะขาม การเลือกพันธุ์ การปลูก การบำรุงรักษา และการทำประโยชน์จากทุกส่วนของต้นมะขาม

6. ระยะเวลาและขั้นตอนการปฏิบัติงาน

6.1 ระยะเวลาของโครงการ 15 ปี (พ.ศ. 2526 - 2540)

6.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

7,9 มกราคม 2526 ทดลองปลูกมะขามในเขตโครงการ "มกพ" เพิ่มเติม 45 ต้น

14 มกราคม 2526 เริ่มเพาะกล้ามะขามรุ่นแรกที่จะนำไปปลูก

พฤษภาคม 2526	ปลูกมะขาม	1,000	ต้น
2527	ปลูกมะขาม	10,000	ต้น
2528	ปลูกมะขาม	30,000	ต้น
2529	ปลูกมะขาม	60,000	ต้น
2530	ปลูกมะขาม	100,000	ต้น
2531 - 2540	ปลูกมะขามปีละ	100,000	ต้น จนครบ 1,000,000 ต้น

7. คุณค่าของมะขาม

มะขาม	1	ต้น	มีคุณค่า 100 บาท
มะขาม	2	ต้น	มีคุณค่า 200 บาท
มะขาม	100	ต้น	มีคุณค่า 10,000 บาท
มะขาม	1,000	ต้น	มีคุณค่า 100,000 บาท
มะขาม	10,000	ต้น	มีคุณค่า 1,000,000 บาท
มะขาม	100,000	ต้น	มีคุณค่า 10,000,000 บาท
มะขาม	1,000,000	ต้น	มีคุณค่า 100,000,000 บาท

ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร ผู้รางโครงการ

วันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2526

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

(สำเนา)

โครงการปลูกไม้ยืนต้นเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ โครงการที่ 2

ของอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

.....

1. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากภูมิประเทศและพื้นที่ของอำเภอนาแห้ว ประมาณ 80% เป็นภูเขา มีความลาดชันสูง แต่ดินมีสภาพเป็นพื้นที่ป่า เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญ คือ น้ำหู น้ำศัข น้ำพึง น้ำแพร่ และแม่น้ำเหือง ที่ราบมีน้อย ราษฎรส่วนมากมีอาชีพในการทำไร่ จึงมีการบุกรุกแผ้วถางป่าและตัดฟันไม้ทำลายป่าอย่างกว้างขวาง เพื่อปลูกพืชไร่ ผลตามมาก็คือทำให้ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ปลูกพืชได้ผลต่ำ ผลผลิตต่ำลง ทำให้ดินถูกน้ำกัดชะพังทลายจนถึงชั้นหิน ปลูกพืชไม่ได้ผล ความยากจนของราษฎรเพิ่มขึ้น ถึงฤดูแล้งอากาศร้อนจัด ฤดูหนาวอากาศหนาวจัด เพื่อเป็นการระงับยับยั้งการเสียหายนี้ให้เกิดขึ้นต่อไปอีกจึงได้ทำการปลูกไม้ยืนต้นเพื่อเป็นการอนุรักษ์ดินและน้ำขึ้น

2. วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย

2.1 จะได้เนื้อที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นประมาณ 2 ไร่

2.2 เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ

2.3 เพื่อเป็นการอนุรักษ์ดินและน้ำ ซึ่งเป็นการรักษาต้นน้ำลำธาร

2.4 เพื่อเป็นการชักจูงให้ราษฎรมีจิตใจรักต้นไม้และหันมาปลูกป่ามากยิ่งขึ้น

3. วิธีดำเนินการ

โดยจะปลูกไม้ยืนต้นบริเวณน้ำตกตาดแพร่ เขตหมู่บ้านนาแห้ว หมู่ที่ 5 ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว ในเนื้อที่ประมาณ 2 ไร่ ชนิดไม้ที่จะปลูก มะขาม 50 ต้น ยูคาลิปตัส 50 ต้น กระถินณรงค์ 50 ต้น กระถินยักษ์ 150 ต้น รวม 300 ต้น

4. ผู้ดำเนินการ

โดยราษฎร พ่อค้า ประชาชน ครูนักเรียน ข้าราชการ ร่วมกันปลูกแบบประชาอาสา

5. ระยะเวลาดำเนินการ

ดำเนินการระหว่าง วันที่ 24 – 25 กรกฎาคม 2526 ตรงกับวันเข้าพรรษา ซึ่งเป็นวันต้นไม้ประจำปีของชาติ

6. งบประมาณ ไม่ใช้เงินงบประมาณแต่อย่างใด

7. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ

7.1 นายอำเภอนาแห้ว หัวหน้าโครงการ

7.2 เกษตรอำเภอนาแห้ว เกษตรตำบล เป็นผู้สนับสนุนโครงการ

7.3 พัฒนาการอำเภอนาแห้ว พัฒนากรตำบล เป็นผู้สนับสนุนโครงการ

7.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฟิสิทธิ์ สารวิจิตร เป็นผู้ร่วมรับผิดชอบโครงการ

7.5 ป่าไม้อำเภอนาแห้ว เจ้าของโครงการและผู้รับผิดชอบ

8. การติดตามประเมินผล

ให้เจ้าหน้าที่โครงการตาม ข้อ 7.2, 7.3, 7.4, 7.5 เป็นผู้ติดตามผลงาน ตลอดการให้คำแนะนำแก่ราษฎรให้ช่วยกันรักษา เพื่อให้ต้นไม้ที่ปลูกได้ผลตามเป้าหมายต่อไป และรายงานผลให้นายอำเภอทราบเป็นระยะอีกด้วย

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

9.1 จะได้เนื้อที่ป่าเพิ่มขึ้นอีก 2 ไร่เศษ

9.2 เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของชนทั่วไป

9.3 เป็นการอนุรักษ์ดินและน้ำในลำห้วยอีกทางหนึ่ง

(ลงชื่อ)..... ผู้เขียนและรับผิดชอบโครงการ

(นายชูศักดิ์ จำนงค์วัฒน์)

ป่าไม้อำเภอนาแห้ว

10. ความเห็นของนายอำเภอ .....

.....

.....

(ลงชื่อ) ..... นายอำเภอนาแห้ว

11. ความเห็นของป่าไม้จังหวัดเลย .....

.....

.....

(ลงชื่อ).....ป่าไม้จังหวัดเลย

12. ความเห็นของผู้ว่าราชการจังหวัด .....

.....

.....

(ลงชื่อ) .....ผู้ว่าราชการจังหวัดเลย

(สำเนา)

บ้านเลขที่ 4/626 ซอย 27 หมู่บ้านสหกรณ์เคหสถาน 4
ตำบลคลองกุ่ม เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240

วันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2526

เรื่อง ขออนุญาตถอน ตัดตอไม้ใหญ่ที่ถูกโค่นทำลายแล้วมาเก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์หมู่บ้านเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาและการอบรมอนุชนให้รักและทะนุถนอม บำรุง สงวนป่าไม้

กราบเรียน ท่านอธิบดีกรมป่าไม้

สิ่งที่ส่งมาด้วย

1. รายงานโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ปีงบประมาณ 2524 จำนวน 1 เล่ม
2. ร่างโครงการปลูกมะขาม 1,000,000 ต้น (หนึ่งล้านต้น) เพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการและพัฒนาคุณธรรม 4 ประการ ค่านิยม 5 ประการ ความหวัง ความมุ่งหมายในชีวิต ความรักท้องถิ่นและความมั่นคงของท้องถิ่น จำนวน 1 ชุด

ด้วยข้าพเจ้านาย พิสิทธิ์ สารวิจิตร ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่เลขที่ 4/626 ซอย 27 หมู่บ้านสหกรณ์เคหสถาน 4 ตำบลคลองกุ่ม เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240 รับราชการอยู่ที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 7 ได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒให้ดำเนินโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ณ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลยมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2522 ซึ่งข้าพเจ้าและคณะผู้วิจัยได้ปฏิบัติงานวิจัย ณ พื้นที่ดังกล่าวมาถึงปีงบประมาณ 2526 เป็นปีที่ 4 แล้ว ในปี พ.ศ. 2524 ได้เริ่มจัดพิพิธภัณฑ์หมู่บ้านขึ้นที่ห้องสมุด " สารวิจิตร " บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว เพื่อเก็บรักษาและสะสมสิ่งต่างๆที่เป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่นหรือสิ่งของที่เคยมีใช้ในท้องถิ่นไว้ไม่ให้สูญไป เพื่อให้การศึกษาแก่อนุชนและประชาชนทั่วไปให้รักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

ในปัจจุบันนี้ต้นไม้ใหญ่ที่ตำบลนาแห้วถูกโค่นทำลายหมดแล้วเนื่องจากมีผู้ตัดไม้เพื่อนำไปสร้างบ้านเรือนหรือเพื่อใช้ที่ดินทำไร่ข้าวโพด จากการสอบถามชาวบ้านทำให้ทราบว่าต้นไม้ใหญ่ที่ข้าพเจ้าและญาติพี่น้องเคยเห็นเมื่อเป็นเด็กๆถูกตัดโค่นทำลายหมดแล้ว ตอนนี้เหลืออยู่แต่ตอ ซึ่งนับวันก็มีแต่จะเน่าเปื่อยผุพังไปตามกาลเวลา ไม่มีผู้ใดเอาใจใส่ดูแล ทะนุถนอม รักษา

ไว้เพื่อชนรุ่นหลังอีกต่อไป

ข้าพเจ้าเกิดความเศร้าสลดเสียใจและเสียดายที่ต้นไม้ใหญ่ ๆ ถูกตัดโค่นทำลายไป เพราะการทำไร่เลื่อนลอยหรือการตัดไม้เพื่อเอามาสร้างบ้านเรือน และเป็นห่วงอนุชนและนักเรียนรุ่นใหม่ที่จะไม่มีโอกาสเห็นธรรมชาติ ป่าไม้ ต้นไม้ใหญ่ ๆ ในตำบลนาแห้วอีก จึงมีโครงการจะทำพิพิธภัณฑ์ตอไม้ใหญ่ไว้ในหมู่บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว จำนวน 9 ตอ ตามทุนทรัพย์ที่สามารถจัดหาหรือขอมาได้ เพื่อเป็นที่สลดใจแก่ผู้พบเห็น จะได้เตือนสติคนทุก ๆ คน และอนุชน นักเรียนให้เห็นคุณค่าของต้นไม้ ไม่ทำลายป่าหรือตัดโค่นต้นไม้ใหญ่เพื่อประโยชน์เล็ก ๆ น้อย ๆ และจะได้เป็นเครื่องชักจูงให้อนุชนและคนไทยสนใจปลูกป่า บำรุงป่าและสงวนรักษาต้นไม้ต่อ ๆ ไป โครงการนี้เป็นโครงการใหม่ ข้าพเจ้าไม่เคยทำมาก่อน เคยทำเฉพาะเมื่อชาวบ้านโค่นต้นไม้ในสวนข้าพเจ้าได้ไปขอตัดมาเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์หมู่บ้านบ้าง โดยได้ทำมาแล้ว 3 ชิ้นคือ ต้นมะขามอายุ 40 ปี 1 ชิ้น ต้นมะขามอายุ 69 ปี 1 ชิ้น และต้นมะม่วงอายุ 50 ปี 1 ชิ้น

จึงกราบเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์อนุมัติให้ข้าพเจ้าดำเนินการถอน ตัดตอไม้ใหญ่ที่ถูกตัดโค่นแล้วในตำบลนาแห้วมาเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์หมู่บ้าน ที่ห้องสมุด " สารวิจิตร " บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาและการอบรมจริยธรรม คุณธรรม ค่านิยม จำนวน 9 ตอ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูงยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร)

(สำเนา)

ที่ กส 0710/5626 ครุฑ กรมป่าไม้

28 มีนาคม 2526

เรื่อง ขออนุญาตถอน ตัดตอไม้ใหญ่ที่ถูกโค่นทำลายแล้ว มาเก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์หมู่บ้านเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาและการอบรมอนุชนให้รักและหวงแหนบำรุง สงวนป่าไม้

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร

อ้างถึง หนังสือคำร้องของท่าน ลงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2526

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาคำสั่งกรมป่าไม้ ที่ 484/2526 ลงวันที่ 28 มีนาคม 2526

กรมป่าไม้ขอส่งสำเนาคำสั่งกรมป่าไม้ ที่ 484/2526 ลงวันที่ 28 มีนาคม 2526 เรื่อง ให้ข้าราชการออกไปเก็บตัวอย่างไม้เพื่อใช้ค้นคว้าทางวิชาการ มาเพื่อโปรดทราบเป็นการตอบหนังสือคำร้องของท่านตามที่อ้างถึง และโปรดนัดหมายกับเจ้าหน้าที่ต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นายพงศ์ โสโน)
อธิบดีกรมป่าไม้

กองวิจัยผลิตผลป่าไม้
โทร. 5795412

(สำเนา)

คำสั่งกรมป่าไม้

ที่ 484/2526

เรื่อง ให้ข้าราชการออกไปเก็บตัวอย่างไม้เพื่อใช้ค้นคว้าทางวิชาการ

- - - - - - -

ด้วยกรมป่าไม้ได้รับคำร้องของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร ขออนุญาตถอน ตัดต้อไม้ใหญ่ที่ถูกโค่นทำลายแล้ว ที่ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย จำนวน 9 ต้อ มาเก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์หมู่บ้าน ที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาและการอบรมอนุชนให้รักและทะนุถนอม บำรุง สงวนป่าไม้นั้น

กรมป่าไม้ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อเป็นการส่งเสริมในกิจกรรมการค้นคว้าทางวิชาการของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร ดังกล่าว เห็นสมควรอนุญาตให้ทำออกเพื่อการค้นคว้าหรือการทดลองทางวิชาการ ตามมาตรา 17(1) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ที่ได้ตราไว้ ณ วันที่ 14 ตุลาคม 2484 จึงให้นายศักดิ์พิชิต จุลฤกษ์ นักวิชาการป่าไม้ 5 ฝ่ายวิจัยไม้ขั้นพื้นฐาน กองวิจัยผลิตผลป่าไม้ ออกไปดำเนินการตรวจวัดประทับตรา "ค้นคว้า" ที่ต้อไม้ จำนวน 9 ต้อ ในท้องที่อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ดังกล่าว เป็นเวลา 5 วัน ในการตรวจวัดประทับตราต้อไม้ครั้งนี้ให้ใช้ดวงตรา "ค้นคว้า" ตีประทับโดยถือปฏิบัติตามระเบียบกองค้นคว้า พ.ศ. 2508 ว่าด้วยลักษณะการใช้ดวงตราค้นคว้าประทับไม้ ลงวันที่ 25 สิงหาคม 2508 และระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการอนุญาตทำต้อไม้ พ.ศ. 2523 ลงวันที่ 16 มิถุนายน 2523 โดยเคร่งครัด ทั้งนี้ให้ป่าไม้อำเภอท้องที่ที่เกี่ยวข้องดำเนินการออกใบเบิกทางให้ด้วย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 28 มีนาคม 2526

(ลงนาม) พงศ์ โสโน

(นายพงศ์ โสโน)

อธิบดีกรมป่าไม้

สำเนาถูกต้อง

(ลงนาม) ศักดิ์พิชิต จุลฤกษ์

นักวิชาการป่าไม้ 5

(สำเนา)

ครุฑ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถนนสุขุมวิท 23 กทม. 10110

ที่.....วันที่ 30 มีนาคม 2526

เรื่อง ขอคำปรึกษาเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ตอไม้

เรียน ป่าไม้จังหวัดเลย

เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2526 ผมได้ทำหนังสือถึงอธิบดีกรมป่าไม้ขออนุมัตินำตอไม้ใหญ่ที่ถูกโค่นทำลายต้นแล้วมาเก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์หมู่บ้านเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาและการอบรมจริยธรรม คุณธรรมและค่านิยม จำนวน 9 ตอ แต่เนื่องจากทุนมีน้อยคงทำได้เพียงหนึ่งตอเท่านั้น ในวันที่ 6 เมษายน 2526 เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ คือ นายศักดิ์พิชิต จุลฤกษ์ ได้รับคำสั่งให้เดินทางมาจังหวัดเลยเพื่อไปดูและตีตราตอไม้กับผมที่ตำบลนาแห้ว ตอไม้อยู่ใกล้ถนนใหญ่ สามารถไปถึงได้ง่าย ใช้เวลาเดินทางจากตัวอำเภอนาแห้วเพียง 20 นาทีก็ถึง

ดังนั้นในวันพฤหัสบดีที่ 7 เมษายน 2526 เวลาประมาณ 8.30 น. นายศักดิ์พิชิต จุลฤกษ์ และผมจะมาขอคำปรึกษาจากท่านเกี่ยวกับการทำพิพิธภัณฑ์ตอไม้ที่ห้องสมุด "สารวิจิตร" บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย เกี่ยวกับการเตรียมตอไม้ผมได้ไปปรึกษาป่าไม้อำเภอนาแห้วแล้ว และได้ปฏิบัติตามคำแนะนำของนายศักดิ์พิชิต จุลฤกษ์ ทุกประการ

พร้อมหนังสือนี้ผมได้แนบสำเนาหนังสือถึงท่านอธิบดีกรมป่าไม้ ลงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2526 เรื่องขออนุมัติถอน ตัดตอไม้ใหญ่ที่ถูกโค่นทำลายแล้วมาเก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์หมู่บ้านเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาและการอบรมอนุชนให้รักและหวงแหนบำรุง สงวนป่าไม้ 1 ชุดและร่างโครงการปลูกมะขามหนึ่งล้านต้น เพื่อสร้างมหาวิทยาลัยแห่งการงานและพัฒนาการและพัฒนาคุณธรรม 4 ประการ ค่านิยม 5 ประการ ความหวัง ความมีจุดมุ่งหมายในชีวิต ความรักท้องถิ่น เศรษฐกิจและความมั่นคงของท้องถิ่น 1 ชุดมาด้วย

จึงหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดีและขอกราบขอบพระคุณมาล่วงหน้า

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฟิสิทธิ์ สารวิจิตร)

หัวหน้าโครงการวิจัยเสริมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

โครงการพิพิธภัณฑ์ต้นไม้ ณ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

พ.ศ.2526 - 2530

.....

1. หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยเป็นดินแดนที่เคยอุดมสมบูรณ์ ดังที่มีคำกล่าวว่าในน้ำมีปลาในนามีข้าวมาแต่โบราณ แต่การโค่นไม้ทำลายป่าอย่างขาดการยั้งคิดและคุณธรรมได้ก่อให้เกิดความแห้งแล้งในประเทศ เกิดการขาดแคลนน้ำในการทำนาและไม่มีแหล่งน้ำให้สัตว์น้ำ เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา ฯลฯ อาศัย ทำให้เกิดความอดอยาก ยากไร้และเป็นต้นเหตุให้เกิดคดีที่ร้ายแรง เกิดอาชญากรรมต่างๆตามมา การกอบกู้ความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ประเทศเป็นสิ่งที่ควรกระทำทุกรูปแบบและทำกันทุกส่วนของประเทศ หากทำเพียงบางจุดผู้ยากไร้ที่อื่นๆก็จะมุ่งมาแสวงโชค ณ ที่แห่งนั้นเหมือนที่คนไทยทุกภาคมุ่งอพยพไปอยู่กรุงเทพมหานคร เพราะกรุงเทพมหานครมีทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งที่อื่นๆไม่มี การพัฒนาจึงต้องกระจายให้เกิดอยู่ทั่วประเทศ

อำเภอนาแห้วเคยมีป่าไม้อุดมสมบูรณ์ ต้นไม้ใหญ่ขนาดโดยรอบต้น 5 - 6 เมตรมีอยู่ตามป่าตามริมแม่น้ำและลำธารทั่วไปเมื่อ 20 - 30 ปีก่อน แต่ปัจจุบันต้นไม้ใหญ่ขนาดดังกล่าวเกือบจะหาไม่ได้แล้วในอำเภอนาแห้ว ต่อไปชนรุ่นหลังอาจจะเห็นแต่ต้นหญ้าดอกขาวแทนต้นเต็ง รัง จิก มะค่า กระบก แคน ประดู่ ตะแบก ก่อ ชาด ฯลฯ สิ่งที่พอจะเหลืออยู่บ้างคือต้อไม้ ก่อนที่ต้อไม้จะผุพังไปหมดก็ควรที่จะได้มีการเสาะและเก็บรักษาไว้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา การสร้างแรงบันดาลใจให้คนภาคภูมิใจในท้องถิ่นและเป็นสิ่งกระตุ้นให้ประชาชนและอนุชน นักเรียน เจ้าหน้าที่ ข้าราชการมองเห็นความสำคัญของป่าไม้ เกิดความคิด ความร่วมมือในการปลูกป่าทดแทนนอกและสงวน รักษาป่าไม้เพื่อประโยชน์ของตนเองและท้องถิ่น ชุมชน ประเทศชาติต่อไป

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวจึงได้เกิดความคิดเรื่องพิพิธภัณฑ์ต้อไม้ ณ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้วขึ้น

2. จุดมุ่งหมาย

2.1 เพื่อเสาะต้อไม้ใหญ่ที่มีเหลืออยู่ในเขตอำเภอนาแห้วมาเก็บไว้ ณ พิพิธภัณฑ์หมู่บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว อย่างน้อยตำบลละ 1 ต้อ (ตำบลนาแห้ว ตำบลนาพึง ตำบลเสงา และตำบลนามาลา)

2.2 เก็บรักษาต้อไม้ไว้ให้ชนรุ่นหลัง นักเรียน ประชาชน เจ้าหน้าที่ ข้าราชการ ฯลฯ ได้ศึกษา ค้นคว้าเป็นความภาคภูมิใจของท้องถิ่นและชุมชนให้นานเป็นร้อยๆปีถ้าทำได้

2.3 คัดเลือกต้อไม้ที่มีคุณค่า สวยงามและมีขนาดใหญ่เป็นพิเศษเป็นสัญญลักษณ์ของตำบลต่างๆในอำเภอนาแห้ว เช่น ตำบลนาแห้ว – ตะเคียนทอง ตำบลนาสาลา – ขนุน ตำบลนาพึง – มะค่า ตำบลแสงภา – ประดู่ ฯลฯ ทั้งนี้แล้วแต่ความสามารถในการจัดหาต้อไม้และทุนที่หามาดำเนินโครงการได้และความประสงค์ของประชาชนในแต่ละตำบลที่ให้ความร่วมมือ

2.4 เพื่อความสามัคคี ความร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประชาชน ข้าราชการ นักเรียนในอำเภอนาแห้ว

3. ผู้ดำเนินงาน

3.1 ที่ปรึกษาโครงการ

3.1.1 นายอำเภอนาแห้ว

3.1.2 ปลัดอำเภอนาแห้ว

3.1.3 ป่าไม้อำเภอนาแห้ว

3.1.4 กำนันตำบลนาแห้ว

3.1.5 กำนันตำบลนาพึง

3.1.6 กำนันตำบลนาสาลา

3.1.7 กำนันตำบลแสงภา

3.2 ผู้ปฏิบัติงาน

3.2.1	ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร	หัวหน้าโครงการ
3.2.2	นาย พร้อม สารวิจิตร	รองหัวหน้าโครงการ
3.2.3	นาย เมฆ ดวงอุปะ	กรรมการ
3.2.4	นาย อวด แสงรัตน์	กรรมการ
3.2.5	นาย บุญเกื้อ สารวิจิตร	กรรมการ
3.2.6	นาย ชายแดน ไพรภิบาล	กรรมการ
3.2.7	นาย ประพันธ์ ปลิดปลอดภัย	กรรมการ
3.2.8	ผศ. สมพงษ์ องอาจยุทธ	กรรมการ
3.2.9	นางสาว บุญนาง สารวิจิตร	กรรมการและเลขานุการ

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

4.1 มกราคม – เมษายน 2526 สำรวจต้อไม้ที่ถูกโค่นทำลายและคัดเลือกเป็นตัวอย่าง 1 ตอ

4.2 พฤษภาคม – กรกฎาคม 2526 ติดต่อประสานงานกับอำเภอนาแห้วและตำบลต่างๆเกี่ยวกับโครงการ

4.3 สิงหาคม – ธันวาคม 2526 สร้างศาลาสำหรับเก็บรักษาต้อไม้ตอแรกที่นำมาไว้ที่พิพิธภัณฑ์หมู่บ้านนาโพธิ์แล้ว

4.4 มกราคม 2527 – 2530 ดำเนินโครงการให้เสร็จตามโครงการ

5. ทุนค่าใช้จ่าย

ปัจจุบันยังไม่มีทุนอุดหนุน

ดร. พิสิทธิ์ สารวิจิตร หัวหน้าโครงการพิพิธภัณฑ์ต้อไม้

12 มกราคม พ.ศ. 2526 บัณฑิตวิทยาลัย มศว ประสานมิตร กทม. 10110

ประวัติหัวหน้าโครงการวิจัย

1. ชื่อ นายฟิสิทธิ์ สารวิจิตร เกิดวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2481 ตรงกับวันศุกร์ ขึ้น 8 ค่ำ เดือน 10 ปีขาล เกิดที่บ้านเลขที่ 36 บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

2. ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

3. วุฒิ กศ.บ. วิชาเอกภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

M.A. in Educational Psychology

จาก University of Minnesota, U.S.A.

Ph.D. in Education (Higher and Teacher Education)

จาก University of Minnesota, U.S.A.

Dip. in The Science of Personal Achievement

จาก Napoleon Hill Academy , U.S.A.

4. การศึกษา

2488 – 2492	โรงเรียนบ้านเหมืองแพร่ จบ ป.4 พ.ศ. 2492
2492 – 2498	โรงเรียนเลยสโมสรวิทยาลัย จบ ม.6 พ.ศ. 2498
2498 – 2500	วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จบ ป.กศ. พ.ศ. 2500
2500 – 2504	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จบ กศ.บ. พ.ศ. 2504
2506 – 2507	University of Minnesota, U.S.A. จบM.A. พ.ศ. 2507
2515 – 2519	University of Minnesota, U.S.A. จบ Ph.D. พ.ศ. 2519

5. ทุนการศึกษาที่ได้รับ

2492 – 2498	ทุนส่งเสริมนักเรียนฉลาด ของกระทรวงศึกษาธิการ ปีละ 600 บาท	6 ปี
2498 – 2500	ทุนเรียนครู ป.กศ. ของจังหวัดเลย ปีละ 1,200 บาท	รวม 2 ปี
2500 – 2504	ทุนเรียน กศ.บ. ของกรมการฝึกหัดครู ปีละ 2,500 บาท	รวม 4 ปี
2506 – 2507	ทุนเรียน M.A. ของ Smith - Mundt / Fulbright,U.S.A.	1 ปี
2515 – 2519	ทุนเรียน Ph.D. ของรัฐบาลไทย (ทุนคุรุสภา)	รวม 4 ปี

รวมเวลาได้รับทุนการศึกษา 17 ปี เป็นเงินประมาณ 700,000 บาท

6. วิชาที่เคยสอน

6.1 ภาษาอังกฤษ มศ. 1 – 5 , ป.กศ.สูง และ ปริญญาโท

6.2 จิตวิทยาการศึกษา ปริญญาตรี

6.3 การแนะแนวเบื้องต้น ปริญญาตรี

6.4 ระเบียบวิธีสอนทั่วไป ปริญญาตรี

6.5 การสอนจุลภาค 1 ปริญญาตรี

6.6 ประวัติและปรัชญาการศึกษาไทย ปริญญาตรี

6.7 ปฏิบัติการพัฒนาบุคลิกภาพสำหรับนักการศึกษาผู้ใหญ่ ปริญญาตรี

6.8 พื้นฐานทางปรัชญาของการศึกษา ปริญญาโท

6.9 สัมมนาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ปริญญาเอก

6.10 สัมมนาการวิจัยและการประเมินผลหลักสูตร ปริญญาเอก

6.11 วิชาปฏิบัติงาน ปริญญาเอก

6.12 สัมมนาการศึกษากับการพัฒนาบุคลิกภาพ ปริญญาเอก

6.13 วิชาการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ สอนให้บุคคลต่าง ๆ หลายระดับการศึกษา เช่น นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 5, นิสิตระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก วิทยากรระดับ 4, 5, 6 ของกองฝึกอบรม กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ครูแนะแนวระดับวุฒิบัตรของกระทรวงศึกษาธิการ และนิสิตปริญญาโทที่ต้องการทำปริญญานิพนธ์เกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง ฯลฯ เป็นผู้คนคว้าและสอนวิชานี้เป็นคนแรกในประเทศไทย

7. หนังสือที่แต่ง

7.1 วิชาชุดครู พ.กศ. วิชาครู พ.ศ. 2505 พิมพ์ 5 ครั้ง

7.2 ภาษาอังกฤษและวิธีสอนภาษาอังกฤษ ครู พ.กศ. พ.ศ. 2505

7.3 สรุปใจความสำคัญวิชาครู พ.กศ.และ 500 แนวความคิดสำคัญทางการศึกษา พ.ศ. 2506

7.4 คู่มือพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้านักเรียน พ.ศ. 2508

7.5 คู่มือพัฒนาเพื่อความรุ่งโรจน์และส่งเสริมความก้าวหน้านักเรียน แต่งเมื่อ พ.ศ. 2503 พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2508 พิมพ์ครั้งที่สอง พ.ศ. 2521

7.6 สู่เส้นชัยงาม (แต่งเป็นโคลงสี่สุภาพ 641 บท – ยังไม่ได้พิมพ์) พ.ศ. 2520

7.7 ยุทธศาสตร์การสอนวิชาการพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพจากระดับอนุบาลถึงปริญญาเอก แต่ง พ.ศ. 2521 พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2523

7.8 วิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพจากระดับอนุบาลถึงปริญญาเอก กลุ่มจิตคณะสามัคคี จัดพิมพ์ครั้งแรก 3,000 เล่ม พ.ศ. 2525

8. ปริญญานิพนธ์ปริญญาเอก คือ

Continuing Certification for Teachers: Analysis of Professional Growth Activities for Renewal Units in Minnesota

9. ทฤษฎีการพัฒนาที่คิดค้นและทดสอบเอง คือ

แผนการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความรุ่งโรจน์ของชุมชนและประเทศชาติ – ทฤษฎีการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง เขียนเมื่อวันที่ 1 – 2 สิงหาคม พ.ศ. 2526

10. ประสบการณ์

10.1 เคยเป็นกรรมการดำเนินการโครงการปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต มศว ประสานมิตร

10.2 เคยเป็นอนุกรรมการหนังสือแปล ประจำวิชาการศึกษา (ศึกษาศาสตร์) ของกระทรวงศึกษาธิการ

10.3 เคยเป็นอนุกรรมการฝ่ายวิจัยและพัฒนาวัฒนธรรม ของคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

10.4 เคยเป็นอนุกรรมการฝ่ายการงานอาชีพ ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

10.5 เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งสถาบันการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์และเป็นผู้สอนวิชาการพัฒนาตนเองเพื่อความรุ่งโรจน์ของสถาบัน ฯ

10.6 ระหว่างวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2522 ถึงวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2522 ได้ไปดูงานในโครงการเพิ่มพูนมาตรฐานโครงการปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิตที่ University of Hawaii, Stanford University, University of Northern Colorado, University of Minnesota ในประเทศสหรัฐอเมริกา และที่ University of Sussex , University of Birmingham ในประเทศอังกฤษ เป็นการเดินทางรอบโลกทางเครื่องบินครั้งที่สาม

11. งานอดิเรก ได้แก่ สลักไม้ สลักหิน ปลูกต้นไม้ แต่งโคลงสี่สุภาพ ฯลฯ

12. ปัจจุบันเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ระดับ 8 ขั้น 9,875 บาท (1 ตุลาคม พ.ศ. 2526) อายุราชการ 22 ปี

ประวัติรองหัวหน้าโครงการวิจัย

1. ชื่อ นายบุญธรรม คำพอ เกิดวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2481 ที่ตำบลกลาง 1 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2. การศึกษา

2488 – 2492 โรงเรียนประชาบาล ตำบลกลาง 1 อำเภอเสลภูมิ

2492 – 2498 โรงเรียนร้อยเอ็ด "ร้อยเอ็ดวิทยาลัย" ขบ ม. 6

2498 – 2503 วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ ขบ ปวส. (ช่างไฟฟ้าเทคนิค)

2503 – 2504 วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ ขบ ป.ม. (เทคนิค)

2504 – 2508 วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒปัจจุบัน) ขบ กศ.บ. วิชาเอก คณิตศาสตร์ – ฟิสิกส์

2517 – 2520 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ขบ ศศ.ม. (สาขาพัฒนาชุมชน)

2518 – 2520 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ขบ พบ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) วิชาเอก การบริหารโครงการและการจัดการ

3. ตำแหน่ง อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เริ่มเข้ารับราชการ ตั้งแต่วันที่ 20 มิถุนายน 2504 ที่สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ

4. อายุราชการ ตั้งแต่เริ่มปฏิบัติหน้าที่ราชการจนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา 22 ปี

5. ปัจจุบัน เป็นอาจารย์ประจำ ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

6. เครื่องราชอิสริยาภรณ์ บม. จม. จช.

7. ปริญญานิพนธ์
ความแตกต่างระหว่างผู้ยอมรับและผู้ไม่ยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่ การศึกษาเฉพาะกรณี หมู่ที่ 20 ตำบลโพงาม อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

ประวัติรองหัวหน้าโครงการวิจัย

๑. ชื่อ นายประพันธ์ ปลิดปลอดภัย เกิดวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๔๗๘ อำเภอสัมพันธวงศ์ กทม.

๒. การศึกษา ๒๔๘๗ – ๒๔๙๐ โรงเรียนสุนันทิยา ลาดหญ้า ธนบุรี

๒๔๙๐ – ๒๔๙๖ โรงเรียนวัดสุทธิวราราม กทม. จบ ม.๖

๒๔๙๖ – ๒๔๙๘ โรงเรียนพณิชยการพระนคร จบ ปวช.

๒๕๑๘ – ๒๕๒๐ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา จบ ป.วส. บริหารธุรกิจ (การเลขานุการ)

๓. ตำแหน่ง หัวหน้ากองแผนงาน ฝ่ายวางแผนและพัฒนา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เริ่มเข้ารับราชการ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๐๐ ที่สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก วิทยาลัยวิชาการศึกษา กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ

๔. อายุราชการ ตั้งแต่เริ่มปฏิบัติหน้าที่ราชการจนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา ๒๗ ปี

๕. ปัจจุบัน เป็นหัวหน้ากองแผนงาน ฝ่ายวางแผนและพัฒนา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

๖. เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ป.ม. จ.ม. จ.ช. ร.จ.พ. ต.ม.